

Holy Bible

Aionian Edition®

Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

AionianBible.org
Biblia Santuaren lehen alderantzizko itzulpena munduan
% 100 doan kopiatzeko eta inprimatzeko
Biblia Morea bezala ere ezaguna

Holy Bible Aionian Edition ®
Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025
Source text: Crosswire.org
Source version: 7/21/2015
Source copyright: Public Domain
Pierre Hautin, 1571

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/2/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>
All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Hitzaurrea

Euskara at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Euskara at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Edukien Taula

ITUN BERRIA

Mateo	11
Markos	36
Lukas	52
Joan	79
Eginak	99
Erromatarrei	125
1 Korintoarrei	136
2 Korintoarrei	146
Galaziarrei	153
Efesoarrei	157
Filipoarrei	161
Kolosarrei	164
1 Tesalonikarrei	167
2 Tesalonikarrei	170
1 Timoteori	172
2 Timoteori	175
Titori	177
Filemoni	179
Hebrearrei	180
Santiago	188
1 Pedro	191
2 Pedro	194
1 Joan	196
2 Joan	199
3 Joan	200
Judas	201
Apokalipsia	202

ERANSKINA

Irakurleentzako Gida
Hiztegia
Mapak
Patua
Ilustrazioak, Doré

ITUN BERRIA

Eta lesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaqueie cer eguiten dutén.

Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten.

Lukas 23:34

Mateo

1 IESVS CHRIST Dauid-en semearen, Abrahamen semearen generationeco Liburuä. **2** Abrahamec engendra ceçan Isaac. Eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob. Eta Iacob-ec engendra citzan Iuda eta haren anayeac. **3** Eta Iudac engendra citzan Phares eta Zara Thamarganic. Eta Pharesec engendra ceçan Esrom. Eta Esromec engendra ceçan Aram. **4** Eta Aramec engendra ceçan Aminadab. Eta Aminadab-ec engendra ceçan Naasson. Eta Naassonec engendra ceçan Salmon. **5** Eta Salmonec engendra ceçan Booz Rachabganic. Eta Boozec engendra ceçan Obed Ruthganic. Eta Obed-ec engendra ceçan Iesse. **6** Eta Iessec engendra ceçan Dauid regueac. Eta Dauid regueac engendra ceçan Salomon Vriases emazte içanaganic. **7** Eta Salomonec engendra ceçan Roboam. Eta Roboamec engendra ceçan Abia. Eta Abiac engendra ceçan Asa. **8** Eta Asac engendra ceçan Iosaphat. Eta Iosaphatengendra ceçan Ioram. Eta Ioramengendra ceçan Ozias. **9** Eta Oziasec engendra ceçan Ioatham. Eta Ioathamec engendra ceçan Achaz. Eta Achazec engendra ceçan Ezechias. **10** Eta Ezechiasec engendra ceçan Manasse. Eta Manasssec engendra ceçan Amon. Eta Amonec engendra ceçan Iosias. **11** Eta Iosiasec engendra ceçan Iacim. Eta Iacimengendra citzan Iechonias eta haren anayeac, Babylonerat eraman içan ciradenean. **12** Eta Babylonerát eraman içan ciraden ondoan, Iechoniasec engendra ceçan Salathiel. Eta Salathielec engendra ceçan Zorobabel. **13** Eta Zorobabelec engendra ceçan Abiud. Eta Abiud-ec engendra ceçan Eliacim. Eta Eliacimec engendra ceçan Azor. **14** Eta Azorec engendra ceçan Sadoc. Eta Sadoc-ec engendra ceçan Achim. Eta Achimec engendra ceçan Eliud. **15** Eta Eliud-ec engendra ceçan Eleazar. Eta Eleazarec engendra ceçan Mathan. Eta Mathanec engendra ceçan Iacob. **16** Eta Iacob-ec engendra ceçan Ioseph Mariaren senharra, ceinaganic iayo içan baita Iesus, cein erraiten baita Christ. **17** Bada Abrahaganic Dauidgananoco generatione guciak, dirade hamalaur generatione. Eta Dauidganic Babylonerat eraman içan ciraden arteranocoac, hamalaur generatione. Eta Babylonerat eraman içan ciradenetic Christgananocoac, hamalaur generatione. **18** Bada Iesus Christen sortzea hunela içan da. Ecen Maria haren ama Iosephequin fedatua cela, hec elkargana gabe, içorra eriden cedin Spiritu sainduaganic. **19** Orduan bere senhar Iosephec, ceren iusto baitzen eta ezpaitzuen hura diffamatu nahi, secretuqui vtzi nahi vkan çuen. **20** Bainan gauça hauc gogoan cerabiltzala, huná, launaren Aingueruä aguer cequion ametsetaric, cioela,

Ioseph Dauid-en semeá, ezaicela beldur eure emazte Mariaren hartza: ecen harten concebitu dena, Spiritu sainduaganic duc. **21** Eta erdiren duc seme batez eta deithuren duc haren icena Iesus. Ecen harc saluaturen dic bere populua hayen bekatuetaric. **22** Bada haur gucia eguin içan da, launac Prophetáz erran vkan çuna compli ledinçát, cioela, **23** Huná, virginabat içorra içanen da, eta erdiren da seme batez, eta deithuren duté haren icena Emmanuel, cein erran nahi baita hambat nola, Iaincoa gurequin. **24** Lotaric iratzarturic bada Iosephec eguin ceçan Aingueruä manatu ceraucan beçala, eta har ceçan bere emaztea. **25** Eta etzeçan hura eçagut, bere lehen semeaz erdi cedino: eta deiceçan haren icena Iesus.

2 Iayo cenean bada Iesus Bethlehem Iudeacoan regue Herodesen demborán, huná, Cuhurrac Orientetic ethor citecen Ierusalemera, **2** Cioitela, Non da Iuduén regue iayo dena? ecen ikussi dugu haren içarra Orientean, eta ethorri gara hura adora deçagunçat. **3** Bada regue Herodes ençunic hori trubla cedin, eta Ierusalemme gucia harequin. **4** Eta bilduric Sacrificadore principal guciak eta populuaren Scribá, informa cedin hetaric non Christ sortzeco cen. **5** Eta hec erran cieçoten, Bethlehem Iudeacoan, ecen hunela scribatua duc Prophetáz, **6** Eta hi Bethlehem Iudaco lurrá, ezaiz Iudaco gobernadorén arteco chipiena, ecen hireganic ilkiren duc, Israel ene populu bazcaturen duen gobernadorea. **7** Orduan Herodes secretuqui Cuhurrac deithuric informa cedin hetaric diligentqui, içarra aguertu içan çayen demboráz: **8** Eta hec Bethlehemeratigoriric, erran cieçén, Ioanic informa çatezte diligentqui haourtchoaz: eta eriden duqueçueñean, iaquin eraci ieçadacue, nic-ere ethorriric adora deçadan hura. **9** Hec bada reguea ençunic parti citecen: eta huná, Orientean ikussi vkan çuten içarra hayén aitzinean ioaiten cen, haourtchoa cen lekuaren gainera ethorriric gueldi cedino. **10** Eta içarra ikussiric bozcario handiz boz citecen haguitz. **11** Eta etchera sarthuric eriden ceçaten haourtchoa bere ama Mariarequin: eta ahozpez adora ceçaten hura, eta bere thesaurac desplegaturic presenta cietzoten estrená, vrrhe, encensu, eta myrrha. **12** Eta diuinoqui ametsetan aduertitu içanic ezelitecen Herodesgana itzul, berce bidez retira citecen bere comarcárat. **13** Bada hec retiratu eta, huná, launaren Aingueruä aguertzen çayó Iosephi, dioela, Iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama, eta ihes eguiç Egyptera: eta aicén han nic darraqueadano: ecen Herodesec bilhaturen dic haourtchoa hiltzeco. **14** Iosephec bida iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama gauaz, eta retira cedin Egyptera. **15** Eta egon cedin han

Herodesen finerano, launac Prophetáz erran çuena compli ledinçát, cioela Egyptetic deithu vkan dut neure Semea. **16** Orduan Herodesec ikussiric nola Çuhurrez enganatu içan cen, asserre cedin haguitz: eta bere gendea igorriric hil citzan Bethlehemen eta haren aldiri gucietan ciraden haour bi vrhetaco eta behereco guciac, Çuhurretaric diligentqui informatu içan cen demboraren araura. **17** Orduan compli cedin launac Hieremias Prophetáz erran vkan çuena, cioela, **18** Voza Rhaman ençun içan da, deithore eta nigar eta auhen handi. Rachel bere haourracgatic nigarrez egon, eta ezta consolatu nahi içan, ceren eztiraden. **19** Baina Herodes hil eta, huná, launaren Ainguerüä aguer cequión ametsetan Iosephi Egypten, **20** Cioela, iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama eta ioan adi Israeleco lurrerát, ecen haourtchoaren arimaren ondoan çabiltzanac hil içan dituc. **21** Harc bada iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama, eta ethor cedin Israeleco lurrera. **22** Baina ençunic ecen Archelausec regnaten çuela Iudean bere aita Herodesen lekuan, beldur cedin hara ioaitera: eta ametsetan diuinoqui aduertitric retira cedin Galileaco bazterretarát. **23** Eta hara ethorriric habita cedin Nazareth deitzen den hirian: Prophetéz erran içan cena compli ledinçát, ecen Nazareno deithuren cela.

3 Bada dembora hartzan ethor cedin Ioannes baptista, predicatzen çuela Iudeaco desertuan: **2** Eta cioela, Emenda çaitetze: ecen ceruètaco resumá hurbil da. **3** Ecen haur da Esaias Prophetáz erran içan cena, cioela, Desertuan oihu dagoenaren voza da, Appain eçaüe launaren bidea, çucen itzaüe haren bidescá. **4** Ioannes hunec bada çuen bere abillamendua camellu biloz, eta larruzzco guerricoa bere guerruncean inguru: eta haren viandá cen othiz eta bassa eztiz. **5** Orduan ethor cedin harengana Ierusalem eta Iudea gucia, eta lordanaren inguruco comarca gucia. **6** Eta batheyatzan ciraden harenganic lordanean, bere bekatuac confessatzen cituztela. **7** Ikussiric bada anhitz Phariseuetaric eta Sadduceuetaric ethorten ciradela haren baptismora, erran ciecen, Vipera castá, norc ausatu çaituzte hira ethortecoari ihes daguioçuen? **8** Eguin itzaüe bada fructuac emendamenduaren digneac. **9** Eta ezteçaüela presumi ceuroc baithan erraitera, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, Iaincoac harri hauaric-ere Abrahami haour suscita ahal dieçaüeola. **10** Bada ia aizcorá arborén errora ecarria da: beraz arbore fructu onic eguiten eztuen gucia piccatzen da eta sura egoizten. **11** Eguia da, nic batheyatzan çaituztet vrez emendamendutara: baina ene ondoan ethorten dena, ni baino borthitzago da, ceinen çapatén ekarteko ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzté Spiritu sainduaz

eta suz. **12** Bere bahea bere escuan du, eta garbituren du bere larraina: eta bilduren du bere oguibihia granerera: baina lastoa choil erreren du behinere hiltzen etzen suan. **13** Orduan ethor cedin Iesus Galileatic lordanera Ioannescana, harenganic batheya ledinçát. **14** Baina Ioannesc haguitz empatchatzen çuen hura, cioela, Nic behar diat hireganic batheyatu, eta hi ethorten aiz enegana? **15** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Vtzac oraingotz: ecen hunela complitu behar diagu iustitia gucia. Orduan vtzi ceçan eguitera. **16** Eta Iesus batheyatu cenean, bertan ilki cedin vretic: eta huná, irequi içan çazcan ceruäc, eta ikus ceçan Iaincoaren Spiritua vssó columba baten guissán iausten eta haren gainera ethorten **17** Eta huná vozbat cerutic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atsegui ona hartzen baitut.

4 Orduan Iesus eraman cedin Spirituaz desertura, deabruaz tenta ledinçát. **2** Eta barurtu cituenean berroguey egun eta berroguey gau, finean gosse cedin. **3** Eta ethorriric harengana tentaçaleac erran ceçan, Baldin Iaincoaren Semea bahaiz, errac harri hauc ogui egui ditecen. **4** Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Scribatua duc, Ezta guicóna ogui beretic vicico, baina Iaincoaren ahotic ilkiten den hitz orotaric. **5** Orduan hura du eramaiten deabruac Ciuitate saindura, eta du eçarten templeco pinacle gainean. **6** Eta diotsó, Baldin Iaincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruä beherera: ecen scribatua duc, Ecen cargu emanen drauèla hiçaz bere Ainguerüèy, eta bere escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadinçát. **7** Erran cieçon lesusec, Berriz scribatua duc, Eztuc tentaturen eure Iainco launa. **8** Berriz hura du eramaiten deabruac gucizco mendi gora batetara, eta eracusten drautza munduko resuma guciac eta hetaco gloriá: **9** Eta diotsó, Hauc gucioc emanen drauzquiat, baldin ahozpez adora baneçac. **10** Orduan diotsó lesusec, Habil Satan, ecen scribatua duc: Eure Iainco launa adoraturen duc, eta hura bera cerbitzaturen duc. **11** Orduan vtziten du hura deabruac: eta huná, Ainguerüäc ethor citecen, eta cerbitzatzen çuten hura. **12** Eta ençun vkan çuenean lesusec, ecen Ioannes presonér cela, retira cedin Galileara. **13** Eta vtziric Nazareth, ethor cedin eta habita Capernaum itsas aldecoan, Zabulongo eta Nephthalingo bazterretan: **14** Compli ledinçát Esaias Prophetáz erran içan cena, cioela, **15** Zabulongo lurrá eta Nephthalingo lurrá itsassorraco bide aldean lordanaz berce aldetic, Gentilén Galileá: **16** Populu ilhumbean cetzanac argui handi ikussi vkan du: eta herioaren regionean eta itzalean ceunçaney argui altchatu içan çaye. **17** Orduan-danic has cedin Iesus

predicatzen, eta erraiten, Emenda çaitetze: ecen hurbil da ceruètaco resumá. **18** Eta lesusec Galileaco itsas aldean çabilala, ikus citzan bi anaye, Simon, Pierris erraiten dena, eta Andriu haren anaya, egoizten çutela sarea itsassora (ecen pescadore ciraden.) **19** Eta dioste, Çatoztle ene ondoan, eta eguiñen çaituztet guiça pescadore. **20** Eta hec bertan vtziric sareac iarreiqui içan çazcan. **21** Eta handic aitzinago iraganic, ikus citzan berceric bi anaye, laques Zebedeoren semea, eta Ioannes haren anaya, vñci batetan bere aita Zebedeorequin, bere sarén adobatzen ari ciradela: eta dei citzan. **22** Eta hec bertan vñcia eta bere aita vtziric iarreiqui içan çazcan. **23** Eta inguratzan çuen Galilea gacia lesusec, hayén synagoguetan iracasten ari cela, eta resumaco Euangelia predicatzen çuela, eta sendatzen çuela eritassun mota gacia, eta langore mota gacia populuaren artean. **24** Orduan io ceçan haren famác Syria gacia: eta presenta cietzoten gaizqui ceuden guciacy, eritassun diuersez eta tormentaz eduquiac, eta demoniatuac, eta lunaticoac, eta paralyticaco: eta sendatzen cituen. **25** Eta gendetze handi iarreiqui cequión Galileatic, eta Decapolistic, eta lerusalemetic, eta Iudeatic, eta Iordanaz berce aldetic.

5 Iesus bada ikussiric gendetzeac, igan cedin mendi batetara: eta iari cenean hurbildu içan çazcan bere discipuliac. **2** Eta bere ahoa irequiric iracasten cituen, erraiten çuela, **3** Dohatsu dirade spirituz paubreac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. **4** Dohatsu dirade nigarrez daudenac: ceren hec consolaturen baitirade. **5** Dohatsu dirade emeac: ceren hec lurra heretaturen baitute. **6** Dohatsu dirade iustitiaz gosse eta egarri diradenac: ceren hec asseren baitirade. **7** Dohatsu dirade misericordiosoac: ceren hæy misericordia eguiñen baitzaye. **8** Dohatsu dirade bihotzez chahu diradenac: ceren hec laincoa ikussiren baitit. **9** Dohatsu dirade baquea procuratzen dutenac: ceren hec laincoaren haour deithuren baitirade. **10** Dohatsu dirade iustitiagatic persecutatzen diradenac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. **11** Dohatsu içanen çarete nehorci iniuria erran drauqueñean, eta persecutatu çaituqueztenean, eta hitz gaichto gacia erran duqueitenean çuen contra, gueçurrez ene causaz. **12** Boz eta aleguera çaitetze, ceren çuen saria handi baita ceruètan: ecen hala persecutatu vkan ditutzé çuen aitzineco Prophetá. **13** Çuec çarete lurreco gatza: eta baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? ezta guehiagoric deusgay camporat iraizteco eta guiçonéz ohondicatu içateco baicen. **14** Çuec çarete munduko arguia. Ecin estal daite ciuitate mendi gainean iarrria. **15** Eta eztute iraichequiten candelá eta hura eçarten gaitzuruepan, baina

candelerean, eta argui eguiten draue etcheco guciey. **16** Hala argui begui çuen arguiac guiconén aitzinean, çuen obra onac ikus ditzatençat, eta glorifica deçaten çuen Aita ceruètan dena. **17** Eztuuela vste ecen Leguearen edo Prophetén abolitzera ethorri naicela: eznaiz ethorri abolitzera, baina complitzera. **18** Ecen eguiaz diotsuet, iragan daiteno ceruâ eta lurra, iotabat edo punctu hutsbat ezta Leguetic iraganen, gauça guciacy eguiñ diteno. **19** Norc-ere beraz hautsiren baitu manamendu chipién hautaric bat, eta iracatsiren baititu hunela guiçonac, chipién deithuren da hura ceruètaco resumán: baina norc-ere eguiñen baititu eta iracatsiren, hura handi deithuren da ceruètaco resumán. **20** Ecen erraiten drauquet, baldin abundosago ezpada çuen iustitiá Scribena eta Phariseuena baino, çuec etzaretela sarthuren ceruètaco resumán. **21** Ençun vkan duçue nola erraniçan içan çayen lehenagocoey, Eztuc hilen: eta norc-ere hilen baitu, hura iudicioz punitu içateco digne date. **22** Bainan nic erraiten drauquet, ecen nor-ere asserretzen baitzayo bere anayeri causa gabe, iudicioz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca bere anayeri, Raká, hura conseilluz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca, Erhoá, suzco gehennaz punitu içateco digne datela. (**Geenna g1067**) **23** Beraz baldin eure oblationea eramaiten baduc aldarera, eta han orhoit bahadi ecen hira anayeac baduela cerbait hira contra, **24** Vtzi eçac han eure oblationea aldare aitzinean, eta habil: lehen appointadi eure anayerquin, eta orduan ethorriric presenta eçac eure oblationea. **25** Aicén adisquide eure partida contrastarequin fitetz, harequin bidean aiceno, ezemón eure partida contrastac iugeari, eta iugeac ezemón sargeantari, eta presoinean eçar ezadin. **26** Egiuaz erraiten drauat, ezaiz ilkiren handic, renda diroano azquen pelata. **27** Ençun vkan duçue ecen lehenagocoéy erran içan çayela, Eztuc adulterioric iauquiren. **28** Bainan nic erraiten drauquet, Norc-ere beguiesten baitu emazteric, hura guthicia deçançat, hambatez adulteratu duqueela harequin bere bihotzean. **29** Bada baldin eure begui escuinac trebuca eraciten bahau, idoqui eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hira membroetaric bat, eta eztadin hira gorputz gacia egotz gehennara. (**Geenna g1067**) **30** Eta baldin eure escu escuinac trebuca eraciten bahau, trencá eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hira membroetaric bat, eta eztadin hira gorputz gacia egotz gehennara. (**Geenna g1067**) **31** Halaber erran içan da, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, bemó separationeco letrá: **32** Bainan nic diotsuet, ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, salbu paillardicaren causaz, adulterio eguiñ eraciten draucala: eta norc-ere

vtziarequin ezconduren baita, harc adulterio iauquiten duela. 33 Berriz ençun vkan duçue, ecen lehenagocey erran içan çayela, Ezaiz desperiuraturen, baina rendaturen drautzac launari eure iuramendu promettatuac. 34 Baina nic diotsuet ezteçaquen iura batre, ez ceruáz, ecen laincoaren thronoa da. 35 Ezeta Lurraz, ecen haren oinetaco alkia da: ezeta Ierusalemmez, ecen regue handiaren ciuitatea da. 36 Halaber eure buruáz eztuc iuraturen, ecen bilobat churi ezpa beltz ecin dайдic. 37 Baina biz çuen hitza bay, bay: ez, ez: eta hauçaz goiticoa, gaichtotic da. 38 Ençun vkan duçue, ecen erran içan dela, Beguia beguiagatic, eta hortza hortzagatic. 39 Baina nic erraiten drauquet, Ezteçoquela resisti gaizquiari: baina baldin norbeitec io baheça eure escuineco mathelán, itzul ieçó bercea-ere. 40 Eta hiri auci egui nahi drauanari, eta eure iaccá edequi, vtzi ieçoc mantoa-ere. 41 Eta norcere nahi vkanen baihau bortchatu lecoa baten eguitera, albeitindoa harequin biga. 42 Escatzen çayanari emóć: eta hireganic maillebatu nahi duena ezteçála iraitz. 43 Ençun vkan duçue ecen erran içan dela, On eritziren draucac eure hurcoari, eta gaitz eritziren draucac eure etsayari. 44 Baina nic erraiten drauquet, Onhets itzaçue çuen etsayac, benedicaitzaque maradicatzen çaituztenac, vngui eguiçue gaitz daritzuñey: eta othoitz eguiçue oldartzen çaiquiquenacgatic, eta persecutzen çaituztenacgatic. 45 Çuen Aita ceruètan denaren haour çaretençat: ecen harc ilk eraciten du bere iguazquia gaichtoén eta onén gainera, eta igorten du vria iustoén eta iniustoén gainera. 46 Ecen baldin çuey on daritzueney on badarizteque, cer sari vkanen duçue? eztute publicanoéc-ere hori bera eguiten? 47 Eta baldin çuen anayey solament beguitharte eguiten badraueçue, cer guehiago eguiten duçue? eztute publicanoec-ere horrela eguiten? 48 Çareten bada çuec perfect, çuen Aita ceruètan dena perfect den beçala.

6 Beguirauçue çuen elemosyná eztoguiüen guiçonén aitzinean heçaz ikus çateztençá: ezpere sariric eztuque vkanen çuen Aita ceruètan dena baithan. 2 Bada elemosyna eguiten duanean, ezteçála trompettá io eraci eure aitzinean, hypocritic eguiten duten beçala synagoguetan eta carriquetan, guiçonéz estima ditecençat: eguiaz diotsuet recebitzen dutela bere saria. 3 Baina hic elemosyna eguiten duanean, ezaibelequi hire ezquerrac, cer eguiten duen hire escuinac. 4 Hire elemosyná secretuan dençat: eta eure Aita secretuan dacussanac, rendaturen drauc aguerrian. 5 Eta othoitz eguiten duanean, ezaicela hypocritic beçala: hæy laket ciayec congregationetan eta Carrica cantoinetan çutic daudela othoitz eguitea, guiçonéz ikus ditecençat:

eguiaz erraiten drauquet ecen recebitzen dutela bere saria. 6 Baina othoitz eguiten duanean, sar adi eure gamberatchoan, eta eure borthá ertsirc, othoitz eguióć eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. 7 Bada othoitz eguiten duçuenean, ezteçaquela anhitz edas Paganoéc beçala: ecen vste dute bere anhitz edasteaz ençunen diradela. 8 Etzaretela beraz hetarát irudi: ecen badaqui çuen Aitac ceren behar çareten, esca çaquizquioten baino lehen. 9 Hunela beraz çuec othoitz eguiçue, Gure Aita ceruètan aicena, sanctifica bedi hire icena: 10 Ethor bedi hire resumá. Eguin bedi hire vorondatea ceruän beçala lurrean-ere. 11 Gure eguneco oguia iguc egun. 12 Eta quitta ietzaguc gure çorac, nola guc-ere gure çordunéy quittatzen baitrauegu. 13 Eta ezgaitzála sar eraci tentationetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. Ecen hirea duc resumá, eta puissancá, eta gloriá seculacotz. Amen. 14 Ecen baldin barka badietzeque guiçoney bere faltác, barkaturen drauque çuey-ere çuen Aita cerucoac. 15 Baina baldin barka ezpadietzeque guiçoney bere faltác, çuen Aitac-ere eztrauzquique barkaturen çuen faltác. 16 Guehiago, barur daguiçuenean, etzaretela itchura tristetaco hypocritic beçala: ecen desguisatzen dituzté bere beguitharteac, barur diradela guiçoney agueri diradençat: eguiaz erraiten drauquet, ecen recebitzen dutela bere saria. 17 Baina hic barur eguiten duanean vnta eçac eure buruä, eta ikuz eçac eure beguitharte: 18 Guiçoney barur aicela agueri ezaquiençá, baina eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. 19 Ezteçaquela egui çuen thesaurac lurrean, non cerrenac eta herdoillác goastatzen baititu, eta non ohoinéc çulhatzen eta ebaisten baitituzté. 20 Baina egui itzaçue çuen thesaurac ceruän, non ez cerrenec ez herdoillac ezpaitu goastatzen, eta non ohoinéc ezpaitute çulhatzen ez ebaisten. 21 Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bishotza-ere. 22 Gorputzaren arguia da beguia, beraz baldin hire beguia simple bida, hire gorputz gucia argui datec: 23 Baina baldin hire beguia gaichto bada hire gorputz gucia ilhun datec: beraz baldin hitan den arguia ilhumbe bada, ilhumbe hura cein handi date? 24 Nehor bi nabussi ecin cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue lainçoa eta abrastassunac. 25 Halacotz erraiten drauquet, eztuquen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen eta cer edanen: ezeta çuen gorputzaz, cerçaz veztituren çareten: ezta vicia viandá baino guehiago, eta abillamendua baino gorputza? 26 Confideraitzaque ceruco choriac, ecen eztute ereiten, ez errequeitatzen, ezeta

graneretara biltzen, eta çuen Aita cerucoac hatzen ditu hec: etzarete çuec anhitzez hec baino excellentago? 27 Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi, ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? 28 Eta veztiduráz cergatic çarete arthatsu? ikas eçaque nola landaco floreac handitzen diraden: ez nekatzen dirade, ez iruten duté. 29 Baina erraiten drauquet are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. 30 Bada baldin landaco egun belhar dena, eta bihar labean eçarten dena, laincoac hala inguru veztitzen badu: eza çuec anhitzez areago, fede chipitacoac? 31 Eztuçuela beraz artharic erraiten duçuela, Cer ianen dugu, edo cer edanen dugu, edo cerçaz veztituren gara? 32 (Ecen gauça hauc guiac Paganoéc bilhatzen dituztē) ecen badaqui çuen Aita cerucoac, ecen gauça hauen gución beharra baduçuela. 33 Bainha bilha eçaque lehenic laincoaren resumá eta haren iustitiá, eta gauça hauc guiac emanen çaziquíue gaineraco. 34 Eztaretela bada arthatsu bihamunaz: ecen bihamunac beretaco artha vkanen du: egunac asco du bere afflictioneaz.

7 Ezteçauela iudica, iudica etzaiteztençát. 2 Ecen cer iugemenduz iudicaturen baituque, iudicaturen çarete: eta cer neuriz neurthuren baituque, aldiz neurthuren çaique. 3 Eta cergatic behatzten duc eure anayeren beguico fitsera, eta eure beguico gapirioari ezatzayo ohartzan? 4 Edo, nola diotsóc eure anayeri, Vztac idoqui deçadan fitsa hire beguitic, eta horrá, gapirioa hire beguian? 5 Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic, eta orduan behaturen duc, idoqui deçán fitsa eure anayeren beguitic. 6 Ezteyeçuela gauça saindua oreý, eta eztitzäuela egotz, çuen perlác vrdén aitzinera: bere oinéz ohondica eztitzaten, eta itzuliric çathica etzaitzaten çuec. 7 Esca çaitenze eta emanen çaique: bilha eçaque, eta eridenen duque: bulka eçaque, eta irequiren çaique. 8 Ecen escatzen den guiac, recebitzen du: eta bilhatzen duenac, erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayó. 9 Ecen nor da çuetaric guïçona, baldin bere semea ogui esca badaquió, harri emanen draucana? 10 Eta, baldin arrain esca badaquió, ala suguebat emanen drauca? 11 Beraz çuec gaichto çaretelaric baldin badaquíue gauça onén çuen haourrey emaiten: cembatez areago çuen Aita ceruètan denac emanen drauzte gauça onac escatzen çazquioney? 12 Bada guïçonéc çuey eguiñ dietzaçuen nahi dituçuen gauça guiac, eguiñ ietzeque çuec-ere hæy halaber: ecen haur da Leguea eta Prophetác. 13 Sar çaitenze bortha herssític: ecen bortha largoa eta bide çabala da perditionetara irioiten duena, eta anhitz dirade hartaric sartzen diradenac. 14 Ecen bortha herssia da eta bide herssia

vicitzera eramaiten duena: eta guti dirade hura erideiten dutenac. 15 Beguirauque bada propheta falsuetaric, cein ethorten baitirade çetara ardi abiturequin: baina barnean otso harrapari dirade. 16 Bere fructuetaric eçaguturen dituque hec. Ala biltzen duté elhorrietic mahatsic, edo karduetaric fíoric? 17 Hala arbore on guiac fructu onac eguiten ditu, eta arbore gaichtoac fructu gaichtoac eguiten ditu. 18 Arbore onac fructu gaichtoric ecin daldi, eta arbore gaichtoac fructu onic ecin daldi. 19 Fructu onic eguiten eztuen arbore gucia piccatzen da eta sura egoizten. 20 Bere fructuetaric beraz eçaguturen dituque hec. 21 Niri launa, launa, erraiten drautan gucia ezta sarthuren ceruètaco resumán, baina ene Aita ceruètan denaren vorondatea eguiten duena. 22 Anhitzec erranen draut egun hartan, launa, launa, eztugu hire icenean prophetizatu, eta eztitugu hire icenean deabruac egotzi campora, eta eztugu hire icenean verthute anhitz eguiñ? 23 Eta orduan erranen drauet claroqui, Egundano etzaitzuet eçagutu: parti çaitenze eneganic iniquitate eguiten duçenó. 24 Norc-ere bada ençuten baititu ene hitz hauc, eta hec eguiten, hura dut comparaturen guïçon çuhur bere etchea arroca gain batetan edificatu duenarequin: 25 Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta eraunsi vkan duté haicéc, eta io vkan duté etcheareen contra: eta ezta erori içan: ecen arroca gainean fundatua cen. 26 Eta norc-ere ençuten baititu ene hitz hauc, eta ezpaititu eguiten, comparaturen da guïçon erho bere etchea sable gainean edificatu duenarequin. 27 Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta haicéc eraunsi vkan duté, eta io vkan duté etche haren contra, eta erori içan da, eta haren deseguitea handi içan da. 28 Eta guerta cedin propos hauc acabatu cituenean lesusec, popula miraz baitzegoen haren doctrináz. 29 Ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala.

8 Eta menditic iautsi cenean gendetze handi iarreiqui cequion. 2 Eta huná, sorhayo batec ethorriric adora ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal niroc. 3 Eta escua hedaturic hunqui ceçan hura lesusec, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan chahu cedin haren sorhayotassuna. 4 Orduan diotsó lesusec, Beguirauc nehori ezterroán: baina habil, eta eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac Moysesec ordenatu duen oblationea, hæy testimoniageten dençát. 5 Eta sarthu cenean Iesus Capernaumen, ethor cedin harengana Centenerbat otoitz eguiten ceraucala, 6 Eta cioela, launa, ene muthilla diatzac etchean paralyticó, gaizqui tormentatua. 7 Eta diotsó lesusec, Nic ethorriric sendaturen diat hura. 8 Eta

ihardesten quela Centenerac erran ceçan, launa, eznauc digne ene atharbean sar adin: baina errac solament hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. **9** Ecen ni-ere guicon nauc berceren meneco, ditudalaric neure azpico gendarmesac, eta erraiten diarocat huni, Oha, eta ioaiten duc: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari, Eguic haur, eta eguiten dic. **10** Eta haur ençunic lesusec mirets ceçan: eta dioste çarreizconey, Eguiaz erraiten drauquet, eztudala Israelen-ere hain fede handiric eriden. **11** Baina badiotsuet ecen anhitz Orientetic eta Occidentetic ethorriren diradela, eta iarriren diradela Abrahamequin Isaac-equin eta Iacob-equin ceruétaco resumán: **12** Eta resumaco semeac egotziren diradela campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **13** Eta erran cieçon lesusec Centenerari, Ohá eta sinhetsi duán beçala eguin bequic. Eta senda cedin haren muthilla ordu hartan berean. **14** Eta lesusec Pierrisen etchera ethorriric, ikus ceçan haren amaguinharreba ohean cetzala, eta helgaitzac çaducala. **15** Eta hunqui ceçan haren escua, eta vtzi ceçan helgaitzac, eta iaiqui cedin, eta cerbitza citzan. **16** Eta arratsa ethorri cenean, presenta cieçoten anhitz demoniatu: eta egotz cietzen campora spirituac hitzaz, eta gaizqui ceuden guiac senda citzan: **17** Compli ledinçat Esaias prophetáz erran içan cena, cioela, Harc gure langoreac hartu vkan ditu, eta gure eritassunac ekarri vkan ditu. **18** Eta ikussiric lesusec gendetze handi bere inguruän, mana citzan discipuluac ioan litecen berce aldera. **19** Eta hurbilduric Scriba batec erran cieçon, Magistrúá, iarreiquiren natzaic hiri, norat-ere ioanen baitaiz. **20** Eta diotsó lesusec, Aceriec çulhoac citié eta ceruco choriéc ohatzeac, baina guiconaren Semeac eztic non bere buruä reposa deçan. **21** Guero bere discipuluetic, berce batec erran cieçon, launa, permetti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorzteria. **22** Eta lesusec erran cieçon, Arreit niri, eta vzquic hilac bere hilén ohorzteria. **23** Eta vncian sarthu cenean iarreiqui içan çazcan bere discipuluac. **24** Eta huná, tormenta handibat altcha cedin itsassoan, hambat non vncia bagaz estaltzen baitzen: baina bera lo cetzan. **25** Eta hurbilduric bere discipuluéc iratzar ceçaten, ciotela, launa, beguira gaitzac, galdu guiohaçac. **26** Eta dioste, Cergatic çarete ici fede chipitacoac? Orduan iaiquiric mehatcha citzan haiceac eta itsassoa: eta sossagu handia eguin cedin. **27** Orduan gendéc mirets ceçaten, ciotela, Ceric da haur, non haicec-ere eta itsassoac obeditzeren baitute? **28** Eta iragan cenean berce aldera, Gergesenén regionera, aitzinera ethori içan çazcan bi demoniatu thumbetaric ilkirie, guicizco terribleac, hambat non nehor ecin iragan baitzaiten bide hartaric. **29** Eta huná, heyagora eguin ceçaten, ciotela,

Cer da gure eta hire artean, Iesus laincoaren Semea? ethori aiz huna ordu baino lehen gure tormentatzera? **30** Eta cen hetaric vrrun vrdalde handibat alha cenic: **31** Eta deabruäc othoiztez çazcan, ciotela, Baldin campora egoizten bagaituc, permetti ieçaguc vrdalde hartara ioaitera. **32** Eta dioste, Çoazte. Hec bada ilkirie ioan citecen vrdaldera: eta huná, vrdalde hura gucia oldar cedin garaitic behera itsassora, eta hil citecen vretan. **33** Orduan vrdainéc ihes eguin ceçaten: eta ethoriric hirira, conta citzaten gauça guiac, eta cer demoniatuey heldu içan çayen. **34** Eta huná, hiri gucia ilki cequión Iesusi aitzinera: eta ikussi çutenean hura, othoitz eguin cieçoten retira ledin hayen comarquetaric.

9 Orduan sarthuric vncira iragan cedin berce aldera, eta ethor cedin bere hirira. **2** Eta huná, presenta cieçoten paralyticobat ohean cetzanic: eta ikussiric lesusec hayén fedea, erran cieçon paralyticooari, Auc bihotz on, semé, barkatu çazquic eure bekatuac. **3** Eta huná, Scribetaric batzuc erraiten çuten bere baithan, Hunec blasphematzan du. **4** Eta ikussiric lesusec hayén pensamenduac, erran ceçan, Cergatic gaichtoqui pensatzen duque çuen bihotzeten? **5** Ecen cein da erratchago, erraitea, Barkatu çazquic eure bekatuac: ala erraitea, iaiqui adi eta ebil adi? **6** Daquicuñençat bada ecen guiconaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (orduan diotsó paralyticooari) iaiqui adi, har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. **7** Orduan iaiquiric ioan cedin bere etcherát. **8** Eta gendetzéc hori ikussiric mirets ceçaten, eta glorifica ceçaten laincoa, ceinec eman vkan baitraue halaco autoritatea guioçoney. **9** Eta handic iragaiten cela lesusec ikus ceçan guioçombat peage lekuian iarria Mattheu deitzen cenic, eta diotsó, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiqui cequión: **10** Eta guertha cedin Iesus haren etchean mahainean iarriric cegoela, huná, anhitz publicano eta vicitze gaichtotacoric ethorriric, iar baitzitecen mahainean lesusequin eta haren discipuluac. **11** Eta hori ikussiric Pharisieuéc erran cieçen haren discipuluuey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du çuen magistruc? **12** Orduan lesusec hori ençunic erran cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharric, baina eri diradenéc. **13** Bainha çazte, eta ikas eçaçue cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio. Ecen eznaiz ethori iustoén deitzen, baina bekatorén, emendamendutara. **14** Orduan ethor citecen harengana Ioannesen discipuluac, ciotela, Cergatic guc eta Pharisieuéc barur eguiten dugu maiz, eta hire discipuluéc ezpaitute barur eguiten? **15** Eta erran ciecen lesusec, Ezconduaren gamberaco gendéc doluric ekar ahal dirote, ezcondua hequin deno? Bainha

ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua eta orduan barur egunen baitqueite. **16** Halaber nehorc eztrauca eratchequiten oihal pedaçu latzbat abillamendu çar bat: ecen compligarri eratchequiac edequiten du abillamendutic, eta gaizquitzenago da ethendurá. **17** Eta eztute eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere lehertzen dirade çahaguiac, eta mahatsarnoa issurten, eta çahaguiac galtzen: baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarten duté, eta biac beguiratzen dirade. **18** Gauça hauc hæy erraiten cerauztela, huná, iaun batec ethorriric adora ceçan hura, cioela, Ene alaba orain hil içan duc: baina ethorriric eçarrac eure escua haren gainean, eta vicico baita. **19** Eta iaiquiric Iesus iarreiqui cequión, eta haren discipuluac. **20** (Eta huná, hamabi vrthez odol iariatzez eri cen emazte batec guibeletic ethorriric hunqui ceçan haren abillamendu ezpaina. **21** Ecen erraiten çuen bere baithan, Baldin solament hunqui badeçat haren abillamendua, sendaturen naiz. **22** Orduan lesusec itzuliric eta hura ikussiric erran ceçan, Aun bihotz on, alabá, eure fedeac saluatu au. Eta senda cedin emaztea ordu berean). **23** Eta lesusec ethorriric iaun haren etchera eta ikussiric soinulariac, eta gendetzea tumultu ari cela, **24** Dioste, Retira çaitetze, ecen ezta hil nescatchá: baina lo datza. Eta truffatzen ciraden harçaz. **25** Eta idoqui içan cenean gendetzea, sarthuric, har ceçan haren escua: eta iaiqui cedin nescatchá. **26** Eta laster ceguijan fama hunec lur harten gucion. **27** Eta Iesus handic iragaiten cela, iarreiqui içan çazcan bi itsu oihuz ceudela, eta ciotela, Auc pietate guçaz, Dauid-en semeá. **28** Eta ethori cenean etchera, ethor citecen haren gana itsuoc, eta dioste lesusec, Sinhesten duçue hori ahal daididala? Diotsote, bay launa. **29** Orduan hunqui citzan hayén beguiac, cioela, Çuen fedearen araura egui bequique. **30** Eta irequi citecen hayén beguiac, eta debeta citzan mehatchurequin lesusec, cioela, Beguirauçue nehorc eztaquian. **31** Baina hec ilkirc barreya ceçaten haren famá harrtian gucion. **32** Eta hec ilkiten ciradela, huná, presenta cieçoten guïçon mutu demoniatubat. **33** Eta deabrua campora egotzi içan cenean, minça cedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc, ciotela, Egundano ezta aguertu hunelaco gauçaric Israelen. **34** Baina Pharisœuc erraiten çuten, Deabruén princearen partez campora egoizten ditu deabruac. **35** Eta inguratzen cituen lesusec hiri eta burgu gucion, iracasten ari cela hayén synagoguetan, eta predicatzen çuela resumaco Euangelia eta sendatzen çuela eritassun mota gacia eta langore mota gacia populuan. **36** Eta ikussiric lesusec gendetzeac, compassionie har ceçan heçaz, ceren baitziraden errebelatuac eta barreyatuac ardi artzainic eztuteneac beçala. **37** Orduan dioste bere discipuluey, Segur

vztá handi da, baina languile guti. **38** Othoitz eguiçoe bada vztá labeari, irion ditzan languileac bere vztara.

10 Orduan bere hamabi discipuluac beregana deithuric, eman ciecen bothere spiritu satsuén contra, hayén campora egoizteco, eta eritassun mota guciaren eta langore mota guciaren sendatzeco. **2** Bada hamabi Apostoluén icenac dirade hauc: lehena, Simon erraiten dena Pierris, eta Andriu haren anaya: Iacques Zebedeoñ semea, eta Ioannes haren anaya. **3** Philippe eta Bartholomeo: Thomas eta Mattheu publicanoa: Iacques Alpheoren semea eta Lebeo, icen goiticoz Thaddeo. **4** Simon Cananeoa, eta ludas Iscariot, hura traditu-ere çuena. **5** Hamabi haucigor citzan lesusec, eta eman cieçen manamendu, cioela, Gentiletarát etzoaztela, eta Samaritanoén hiritan etzaiteztela sar: **6** Bainaitzitic çozate Israeleco etcheco ardi galduetara. **7** Bada partitu eta, predica eçaçue, erraiten duçuela, Ceruètaco resumá hurbil da. **8** Eriac senda itzaçue, sorhayoac chahu itzaçue, hilac resuscita itzaçue, deabruac campora egotz itzaçue: dohainic recebitu duçue, eta dohainic emaçue. **9** Eztaguiçuela prouisioneric vrrhez, ez cilharrez, ez cobrez çuen guerricoetan: **10** Ezeta maletaz bidecotzát, ez birá arropaz, ez çapataz, ez vhez, ecen languilea bere viciaren digne da. **11** Eta cein-ere hiritan edo burgutan sarthuren baitzarete, informa çaitetze nor den harrtian digneric, eta çaudete han parti çaitetzeno. **12** Eta cembeit etcheten sarthuren çaretenean, saluta eçaçue hura. **13** Eta baldin etchea digne bada, ethor bedi çuen baquea haren gainera: baina baldin digne ezpada, çuen baquea çuetara itzul bedi. **14** Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta ez çuen hitzey behaturen, etche edo hiri harrtaric ilkitean iharros albeitzineçate çuen oinetaco errhautsa. **15** Eguiaz erraiten drauçuet, emequiago tractaturen diradela Sodomaco eta Gomorrhaco lurrecoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. **16** Huná, nic igorten çaituztet çuec, ardiac otsoén artera beçala: çareten bada çuhur sugueac beçala, eta simple vssó columbáç beçala. **17** Eta beguiria çaitetze guïçonetaric: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara, eta bere synagoguetan açotaturen çaituzte. **18** Eta gobernadoretara eta reguetara eramanen çarete ene causaz, hec eta Gentilec testimoniage haur dutençat. **19** Baina liura çaitetzenean, eztuçuela artharic nola edo cer minçaturen çareten: ecen ordu harrtian berean emanen çaiçue cer minça çaitezqueten. **20** Ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina çuen Aitaren Spiritu çuetan minço dena. **21** Eta liuraturen du anayaec anaya heriotara, eta aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. **22** Eta guciéz gaitzetsiac

icanen çarete, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano hura saluaturen da. **23** Eta persecutaturen çaituztenean hiri harten, ihes eguiçue berce batetara: ecen eguiaz erraiten drauquet, eztituçue inguraturen Israeleco hiri guciac, non ethor eztadin guiconaren Semea. **24** Ezta discipulua magistruaren gaineco, ezeta cerbitzaria bere iaunaren gaineco. **25** Asco du discipuluac bere magistrua beçala den: eta cerbitzariac, bere iauna beçala: baldin Aitafamiliá bera Beelzebub deithu badut, cembatez guehiago haren domesticoac? **26** Etzaretela beraz hayén beldur: ecen ezta deus estaliric aguerturen eztenic, ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. **27** Ilhumbean erraiten drauquedana, erraque arguan: eta beharrira ençuten duçuena, predica eçaçue etche gainetan. **28** Eta etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta arimá ecin hil deçaquetenen: bainaitzitic çareten beldur arimá eta gorputza gehennán gal ahal ditzaguaren. (Geenna g1067) **29** Bi parra-chori eztirade dirutcho batetan saltzen? eta hetaric bat ezta lurrera eroriren, quen Aita gabe. **30** Etare çuen buruco bilo guciac contattuac dirade. **31** Etzaretela beraz beldur: parra-choriéc baino çuec guehiago valio duçue. **32** Bada norc-ere aboaturen bainau guiconén aitzinean, aboaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruètan denaren aitzinean. **33** Baina norc-ere vkaturen bainau guiconén aitzinean, vkaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruètan denaren aitzinean. **34** Eztuçuela vste ecen baquearen eçartera, ethorri naicela lurrera: eznaiz ethorri baquearen eçartera, baina ezpataren. **35** Ecen ethorri naiz guiconaren bere aitaren contra gudutan eçartera, eta alabáren bere amaren contra, eta errenaren bere amaguinharrebaren contra. **36** Eta guiconaren etsay beraren domesticoac içanen dirade. **37** Aita edo ama ni baino maiteago duena, ezta ene digne: eta semea edo alabá ni baino maiteago duena, ezta ene digne. **38** Eta bere crutza hartzen eztuena, eta niri ondotic eztarreitana, ezta ene digne. **39** Bere vicia beguiraturen duenac, galduren du hura: eta bere vicia galduren duenac ene causaz, beguiraturen du hura. **40** Çuec recebitzen çaituztenac, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, ni igorri nauena recebitzen du. **41** Prophetaren icenean Prophetabat recebitzen duenac, Prophetaren saria recebituren du: eta iustoaren icenean iustobat recebitzen duenac, iustoren saria recebituren du. **42** Eta norc-ere edatera emanen baitrauca beirebat vr hotz huts chipi hautaric bati discipuluren icenean: eguiaz diotsuet, eztuela bere saria galduren.

11 Guero guertha cedin lesusec bere hamabi discipuluey manamendu emaitea acabatu çueanean, parti baitzedin

handic iracats eta predica leçançat hayén hirietan. **2** Eta Ioannesec presoindeguian ençunic Christen obrác, igoriric bere discipuluetaric biga, **3** Erran cieçon, Hi aiz ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gauðe? **4** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecén, Çoazte eta conta ietzoçue Ioannes, ençuten eta ikusten dituçuen gauðac: **5** Itsuéc ikustea recrubaratzen dut, eta mainguac badabiltza, sorhoyoac chahutzen dirade, eta gorréc ençuten dut, hilac resuscitatzen dirade, eta Euangelioa paubrey denuntiatzen çaye. **6** Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. **7** Eta hec ioaiten ciraden beçala, has cedin Iesus erraiten populuari Ioannesez, Ceren ikustera ilki içan çarete desertura? haiceaz erabilten den canabera baten? **8** Baina ceren ikustera ilki içan çarete? guicon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosoaek artetan dituztenac, reguén etchetan dirade. **9** Baina ceren ikustera ilki içan çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. **10** Ecen haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. **11** Egiuz erraiten drauquet, ezta ilki emaztetaric iayo diraden artean nehor, Ioannes Baptista baino handiagoric: guciagatic-ere ceruètaco resumaco chipiena hura baino handiago da. **12** Eta Ioannes Baptisten egunetaric oraindrano, ceruètaco resumari bortha eguiten çayo, eta keichuéc harrapatzen dute hura. **13** Ecen Propheta guciéc eta Legueac Ioannesganano prophetizatu vkan dut. **14** Eta, baldin nahi baduque recebitu, haur da Elias ethorteco cena. **15** Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. **16** Baina norequin comparaturen dut generatione haur? Merkatuan iarriric dauden, eta bere laguney oihuz dagozten haourtchoac beçalaco da, **17** Cenéc baitioite, Chirula soinu eguiñ drauquegu, eta etzarete dançatu: eressiz cantatu drauquegu, eta eztuçue deithoreric eguiñ. **18** Ecen ethorri da Ioannes iaten ez edaten eztuela, eta erraiten dut, Deabrua du. **19** Ethorri da guiconaren Semea iaten eta edaten duela, eta dioite, Horra, guicon gormanta eta hordia, publicanoén eta vicitze gaichtotacoén adisquidea. Baina iustificatu içan da sapientiá bere haourréz. **20** Orduan has cequiñ hunela reprochatzen haren verthuteric anhitz eguiñ içan cen hirley, ceren emendatu etziraden: **21** Maledictione hiri Corazin, maledictione hiri Bethsaida: ecen baldin Tyren eta Sidonen eguiñ içan balirade çuec baithan eguiñ içan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin emendatu ciratequeen. **22** Etare diotsuet, Tyr eta Sidon iudicioco egunean çuec baino emequiago tractatuac içanen diradela. **23** Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena iffernurano beheraturen aiz: ecen baldin Sodoman eguiñ içan

balirade hi baithan eguin içan diraden verthuteac, egungo egunerano egon çateán. (Hadés g86) 24 Etare badiotsuet, ecen Sodomacoac hi baino emequiago tractatuac içanen diradela iudicioco egunean. 25 Dembora harten ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiát, ceren estali baitrautzec gauça hauc çuhurrey eta adituey, eta manifestatu baitrautzec haour chipiey. 26 Bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. 27 Gauça guciac niri neure Aitz eman çazquit: eta nehorc eztu eçagutzen Semea Aitác baicen: ezeta Aita nehorc eztu eçagutzen Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 28 Çatozte enegana fatigatuac eta cargatuac çareten guciá, eta nic paussu emanen drauquet çuey. 29 Har eçaçue ene vztarria çuen gainera, eta ikas eçaçue eneganic ecen eme naicela eta bihotzez humil: eta çuen arimençá paussu eridenen duçue. 30 Ecen ene vztarria aisit da, eta ene cargá arin.

12 Dembora harten ioaiten cen Iesus ereincetan gaindi

Sabbath egun batez: eta haren discipuluac ciraden gosse, eta has citecen buruca idoquiten, eta iaten. 2 Eta Phariseuec ikussiric erran cieçoten, Horrá, hire discipuluéc eguiten dié Sabbathoan eguin sori eztena. 3 Bainha harc erran ciecén, Eztuçue iracurri Dauid-ec gossez eguin çuena eta harequin ciradeneç? 4 Nola sarthu içan cen Iaincoaren etchean, eta propositionezco oguiac ian cituen: hetaric iatea ez haren, ez harequin ciradenén, Sacrificadorén baicen sori etzelaric? 5 Edo eztuçue iracurri Leguean, nola Sabbath egunetan Sacrificadoréc templean Sabbath eguna hausten dutén, eta hoguen-gabe diraden? 6 Bada erraiten drauquet, ecen templea baino handiagobat hemen dela. 7 Eta baldin bacinaquite cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio, etzintuquezten condemnatu hoguen-gabeac. 8 Ecen Sabbathoaren-ere laun da guiçonaren Semea. 9 Eta handic partituriç hayén synagogara ethor cedin. 10 Eta huná, cen han guiçombat escua eyhar çuenic: eta interroga ceçaten, ciotela, Sori da Sabbath egunean sendatzea? haur ciotien, hura accusa leçatençat. 11 Eta harc erran ciecén, Nor içanen da çuetaric guiçona, ardibat duenic: eta, baldin hura Sabbathoan lecera eror badadi, harturen eta altchaturen eztuena? 12 Eta cembatez da guiçona ardia baino guehiago? Beraz sori da Sabbathoetan vngui eguitea. 13 Orduan diotsó guiçon hari, Heda eçac eure escua. Eta heda ceçan, eta bercea beçain senda cedin. 14 Eta Phariseuéc ilkirci har ceçaten conseillu, haren contra, nolatan hura hil leçaqueten. 15 Bainha Iesusec hori eçaguturiç leku eguin ceçan handic: eta iarreiqui cequión gendalde handia, eta hec guciac senda

citzan. 16 Eta mehatchurequin debeta citzan ezleçaten manifesta. 17 Compli Iedincá Esaias prophetáz erran içan cena, ciuela, 18 Huná, ene cerbitzari elegitu dudana, ene maitea, ceinetan hartzen baitu bere atseguin ona ene arimáç: eçarriren dut neure Spiritua haren gainean, eta iugemendu Gentiley predicaturen draue. 19 Eztu iharduquiren, ezeta oihuric eguien, eta nehorc eztu carriquetan haren voza ençunen. 20 Canabera çarthatua eztu chehaturen, eta kea darión lihoa eztu iraunguiren: iugemendua victoriatan ilki eraci diroeno. 21 Eta haren icenean Gentiléc sperança vkanen dute. 22 Orduan presentatu içan çayó demoniatu itsu eta mutubat: eta senda ceçan hura, halaco maneraz non itsu eta mutu cena minço baitzen eta ikusten baitzuen. 23 Eta spanta cedin populu gucia, eta erraiten çuen, Ezta haur Dauid-en semea? 24 Bainha Phariseuéc hori ençunic, erraiten çuten: Hunec eztitu deabruac campora egoizten Beelzebub deabruén princearen partez baicen. 25 Bainha Iesusec eçaguturiç hayén pensamenduac, erran ciecén, Bere contra partitua den resuma gucia, desequinen da: eta bere contra partitua den hiric edo etchec, eztu iraunen. 26 Eta baldin Satanec Satan campora egoizten badu, bere contra partitua da: nolatan beraz iraunen du haren resumáç? 27 Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? Halacotz hec çuen iuge içanen dirade. 28 Bainha baldin nic Iaincoaren Spirituaz campora egoizten baditut deabruac, beraz ethorri da çuetara Iaincoaren resumá. 29 Ezpa nolatan nehor sar ahal daite borthitz baten etchera, eta haren ostillamendua pilla, baldin lehen esteca ezpadęca borthitz? eta orduan haren etchea pillaturen duque. 30 Enequin eztena ene contra da, eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da. 31 Halacotz erraiten drauquet, bekatu eta blasphemio gucia barkaturen çaye guiçoney: baina Spirituaren contretaco blasphemioa barkaturen etzaye guiçoney. 32 Eta nor-ere minçaturen baita guiçonaren Semearen contra, barkaturen çayo hari: baina nor-ere minçaturen baita Spiritu sainduaren contra, etzayo barkaturen hari ez secula hunetan, ez ethorteco denean: (aión g165) 33 Edo eguiçue arbore ona, eta haren fructua on: edo eguiçue arbore vstela, eta haren fructua vstel: ecen fructutic arborea eçagutzen da. 34 Viperén castá, nolatan vngui minç ahal çaitzquete gaichto çaretelaric? ecen bihotzeco abundantiaç ahoa minç da. 35 Guiçon onac bihotzeco thesaur onetic idoquiten ditu gauça onac: eta guiçon gaichtoac thesaur gaichtotic idoquiten ditu gauça gaichtoac. 36 Bainha badiotsuet, eçen guiçonéc erran duqueiten hitz alfer guciaz, contu rendaturen dutela iudicioco egunean. 37 Ecen eure hitz taric iustificaturen aiz, eta eure

hitzetaric condemnaturen aiz. 38 Orduan ihardets ceçaten Scribetaric eta Phariseuetaric batzuc, ciotela, Magistrúá, nahi guendiquec hireganic cembeit signo ikussi. 39 Baina harc ihardesten çuela erran ciecén, Natione gaichtoa eta adulteroia signo esquez dago: baina signoric etzayo emanen, Ionas prophetaren signoa baicen. 40 Ecen hala nola Ionas balenaren sabelean hirur egun eta hirur gau içan baitzén: hala içanen da guionaren Semea lurraren bihotzean, hirur egun eta hirur gau. 41 Niniuaco guionac iaiquiren dirade iudicioan natione hunequin, eta condemnaturen dute haur: ceren hec emendatu baitziraden Ionasen predicationera, eta huna, Ionas bainoagoa hemen. 42 Egu-erdico reguiná iaiquiren da iudicioan natione hunequin, eta harc condemnaturen du haur: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiaren ençutera, eta huná, Salomon bainoagoa hemen. 43 Bada spiritu satsua ilki denean guionaganic, leku leihorréz dabil, paussu bilha, eta eztu erideiten. 44 Orduan erraiten du, Itzuliren naiz neure ilki naicen etchera. Eta ethorri denean, erideiten du hutsa, escobaturic eta appainduric. 45 Orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berequin berceric çazpi spiritu bera baino gaichoagoac, eta sarthuric habitatzan dirade han, eta guion haren fina hatsea baino gaichoago da: hala natione gaicho huni-ere helduren çayó. 46 Eta hura oraino populuari minço çayola, huná, haren ama eta anayeac ceuden lekorean, harequin minçatu nahiz. 47 Eta cembeitec erran ciecón, Hará, hire ama eta hire anayeac lekorean diaudec, hirequin minçatu nahiz. 48 Baina harc ihardesten çuela erran ciecón hura erran cionari, Nor da ene ama, eta nor dirade ene anayeac? 49 Eta hedaturic bere escua bere discipuluén gainera, erran ceçan, Huná ene ama eta ene anayeac. 50 Ecen norc-ere eguien baitu ene Aita ceruètan denaren vorondatea, hura da ene anaye, eta arreba, eta ama.

13 Egun hartan berean Iesus etchetic ilkiric, iar cedin itsas costán. 2 Eta bil cedin harengana gendetze anhitz, hambat non vnci batetara sarthuric iar baitzedin: eta gendetze guia itsas costán cegoen. 3 Eta erran ciecén anhitz gauça comparationez, cioela, Huná, ereillebat ilki cedin ereitera. 4 Eta ereitean hacific batzu eror citecen bide bazterrera: eta choriac ethorri içan dirade, eta iretsi vkan dituzte hec. 5 Eta batzu erori içan dirade leku harriquetara, non ezpaitzuten heuragui lurric: eta bertan ilki citecen, ceren ezpaitzuten lur barneric. 6 Guero iguzquia goratu eta, erre içan dirade, eta ceren ezpaitzuten erroric, eyarthu içan dirade. 7 Eta batzu erori içan dirade elhorri artera: eta handitu içan dirade elhorriac, eta itho vkan dituzte hec. 8 Eta

batzu erori içan dirade lur onera: eta fructu renda ceçaten, batac ehun, berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. 9 Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 10 Orduan hurbilduric discipuluéc erran cieçoten, Cergatic comparationez minço atzaye? 11 Eta harc ihardesten çuela, erran ciecén, Ceren çuey eman baitzaiçue ceruètaco resumaco secretuén eçagutzea, baina häy etzaye eman. 12 Ecen norc-ere baitu, hari emanen çayó, eta hambatez guehiago vkanen du: baina norc-ere ezpaitu, hari duenare edequiren çayó. 13 Halacotz comparationez minço natzaye: ceren dacussatelaric ezpaitute ikusten, eta ençuten dutelaric ezpaitute ençuten, ez aditzen. 14 Hala complitzen da hetan Esaiasen prophetiá, ceinec baitio, Ençutez ençunen duçue, eta ez adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquiole oharturen. 15 Ecen guicendua da populu hunen bihotza, eta beharriéz gogorqui ençun vkan duté, eta beguiac ertsia vkan dituzté: beguiet ikus, eta beharriéz ençun, eta bihotzaz adi ezteçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 16 Bada dohatsu dirade çuen beguiac, ecen ikusten duté: eta çuen beharriac, ecen ençuten duté. 17 Ecen eguiaz erraiten drauquet, anhitz Prophetac eta iustoc desiratu vkan dutela ikustera çuec ikusten dituçuen gaucén, eta ezpaitituze ikussi: eta ençutera, ençuten dituçuen gaucén, eta ezpaitituze ençun. 18 Çuec bada ençue ereillearen comparationea. 19 Noiz-ere nehorc ençuten baitu resuma hartaco hitza, eta ez aditzen, ethorten da Gaicho hura, eta harrapaten du haren bihotzean erein cena: haur da bide bazterrean hacia recebitu duena. 20 Eta leku harriquetara hacia recebitu duena, haur da, hitza ençuten, eta hura bertan bozcariorequin recebitzen duena: 21 Baina eztu erroric bere baithan, halacotz da iraute gutitaco: eta tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic heltzen denean, bertan scandalizatzen da. 22 Eta elhorri artera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten duena, baina mundu hunetaco arthác, eta abrastassunezco enganioac ihotzen duté hitza, eta fructuric eztu eguiten. (aiōn g165) 23 Baina lur onera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten eta aditzen duena, ceinec fructu ekarten baitu eta eguiten, batac ehun, eta berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. 24 Berce comparationebat proposa ciecén, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá haci ona bere landán erein duen guionarequin. 25 Baina guionac lo ceunçala, ethor cedin haren etsaya, eta erein ceçan hiraca, ogui artean: eta ioan cedin. 26 Eta handitu cenean belharra, eta fructu eguiçuenean, orduan aguer cedin hiraca-ere. 27 Orduan ethorriric aitafamiliaren cerbitzariéc erran cieçoten, launa, eztuc haci ona erein eure landan? nondic du beraz hiraca?

28 Eta harc erran ciecén, Guiçon etsayac hori egui du. Eta cerbitzariéc erran cieçoten, Nahi duc bada goacen eta bil deçagun hura? 29 Eta harc erran ciecén, Ez: hiracaren biltzean ogua-ere idoqui ezteçaçuen harequin batean. 30 Vtzitzaque biac elkarrequin handitzera vzta-arterano: eta vzta demborán, erranen drauet biltzaley, Bil eçaçue lehenic hiracá, eta hers eçaçue açautoz erratzecotzat: baina ogua bil eçaçue ene granerera. 31 Berce comparationebat proposa ciecén, cioela, Comparatu da ceruétaco resumá, mustarda bihi guiçon batec harturic bere landán erein duenarequin. 32 Cein baita haci gucietaco chipiena, baina handitu denean, berce belharrac baino handiago da: eta arbore bilhatzen da, hambat non ethorten baitirade ceruco choriac, eta ohatzeac eguiten baitituzte haren adarretan. 33 Berce comparationebat erran ciecén, cioela, Comparatu da ceruétaco resumá altchagarriarequin, cein emazte batec harturic hirur neurri irinen barnean gorde vkan baitu, gucia altcha dadin arterano. 34 Gauça hauc guciac erran cietzén Iesusec comparationez gendetzey, eta comparatione gabe etzayen minçatzen. 35 Compli ledinçát Prophetáz erran içan dena, cioela, Irequiren dut comparationez neure ahoa: declaraturen ditut munduaren fundatzetic gorderic egon içan diraden gauçác. 36 Orduan vtziric populua ethor cedin etchera Iesus: eta ethorri içan çazcan bere discipuluac, cioitela, Declara ieçaguc landaco hiracaren comparationea. 37 Eta harc ihardesten çuela érran ciecén, Haci ona ereiten duena da guiçonaren Semea. 38 Eta landá da mundua: eta haci ona, resumaco haourrac dirade: eta hiracá, Gaichtoaren haourrac dirade: 39 Eta hura erein duen etsaya, da deabrua: eta vztá, munduaren fina da: eta vzta biltzaleac, Aingueruác dirade. (aión g165) 40 Bada hala nola biltzen baitute hiracá, eta suan erratzen, hala içanen da mundu hunen finean. (aión g165) 41 Igorriren ditu guiçonaren Semeac bere Aingueruác, eta bilduren dituzte haren resumatic scandalo guciac, eta iniquitate eguiten dutenac. 42 Eta egotziren dituzte labe daichecanera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 43 Orduan iustoéc arguituren duqueite iguzquiak beçala, bere Aitaren resumán. Ençuteco beharriric duenac ençun beça. 44 Berriz comparatu da ceruétaco resumá thesaur landa batetan gorderic dagoenarequin, hura eridenic guiçon batec estali vkan du: eta harçaczco bozcaríz ioaiten da, eta duen gucia saltzen du, eta landa hura erosten. 45 Berriz comparatu da ceruétaco resumá guiçon marchant perla ederrén bilha dabilanarequin 46 Ceinec precio handitaco perlatab eriden çuenean, ioanic sal baitzeçan çuen gucia, eta eros baitzeçan hura. 47 Berriz comparatu da ceruétaco resumá sare itsassora egotzi batequin, eta gauça mota

gucietaric biltzen duenarequin: 48 Cein bethe içan cenean idoqui baitzeçaten vr ezpondara: eta iarriric bil citzaten onac vñcietara, eta gaichtoac camporát iraitz citzaten. 49 Hala içanen da munduaren finean: ethorriren dirade Aingueruác, eta separaturen dituqueizte gaichtoac iustoén artetic. (aión g165) 50 Eta egotziren dituqueizte labe daichecanera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 51 Erraiten draue Iesusec, Aditu dituçue gauça hauc guciac? Diotsate, Bay Iauna. 52 Eta harc erran ciecén, Halacotz Scriba ceruétaco resumán iracatsia den gucia, comparatu da cembeit aitafamilia bere thesauretic gauça berriric eta çaharric idoquiten duen batequin. 53 Eta guertha cedin comparatione hauc acabatu cituenean, Iesus iragan baitzedin handic. 54 Eta ethorri cenean bere herrira, iracasten cituen hec berén synagoguetan: hámbat non spantatuac baitzeuden, eta erraiten baitzuten, Nondic huni sapientia haur eta verthuteac? 55 Ezta haur charpanter-seme? ezta horren ama Maria deitzen, eta horren anayeac Iacques eta Ioses eta Simon eta Iuda? 56 Eta horren arrebácz eztirade guciac gu baithan? nondic bada huni gauça hauc gucioc? 57 Eta scandalizatzen ciraden hartan. Eta Iesusec erran ciecén, Ezta Prophetaric ohore gabe bere herrian eta bere etchean baicen. 58 Eta etzeçan egui han verthute anhitzic, hayén incredulitatearen causaz.

14 Dembora harten ençun ceçan Herodes Tetrarchac Iesusen famá: 2 Eta erran ciecen bere cerbitzariey, Haur Ioannes Baptístá da, hura resuscitatu içan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzen duté hunetan. 3 Ecen Herodesec hatzamanic Ioannes esteca ceçan, eta presoindeguian eçar, Herodias haren anaye Philipperen emaztearen causaz. 4 Ecen erraiten ceraucan hari Ioannesec, Eztuc sori hori duán. 5 Eta hura hil nahi çuelaric populua beldur cen, ceren Propheta beçala baitzaducaten hura. 6 Bada Herodesen sor eguneco bestá eguiten cenean, dança cedin Herodiasen alabá artean: eta Herodesen gogara egui ceçan. 7 Nondic iuramendurequin prometta baitzieçon, emanen ceraucala cer-ere esca bailedi. 8 Harc bada aitzinetic amáz instruitu içanic, Indac (dio) hemen platean Ioannes Baptistaren buruá. 9 Eta triste cedin regue: baina cinaren, eta harequin mahainean iarriric ceudenén causaz, mana ceçan eman lequión. 10 Etaigor ceçan Ioannes presoindeguian buruären edequi eracitera. 11 Eta ekarri içan da haren buruá platean, eta eman cequión nescatchari, eta harc presenta cieçón bere amari. 12 Guero ethor citecen haren discipuluac, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta ohortz ceçaten: eta ioanic conta cieçoten Iesusi. 13 Eta hori ençunic Iesus parti

cedin handic vnci batetan leku desertu batetara appart: eta ençunic gendetzeac oinez iarreiqui içan çazcan hirietaric. **14** Eta ilkiric lesusec ikus ceçan gendetze handibat eta compassione har ceçan heçaz, eta hayén arteco eriac senda citzan. **15** Eta arrats aldean ethori içan çazcan bere discipuluac, ciotela, Leku desertua duc haur, eta ordua ia iragan, eyec congít gendetzey, burguératá ioanic iateco eros deçatençat. **16** Bainá lesusec erran ciecén, Eztute ioaiteco mengoaric, eyecue ceuroc iatera. **17** Eta hec diotsote, Eztiagu hemen borz ogui eta bi arrain baicen. **18** Eta harc erran ciecen, Ekaztaque huna. **19** Eta populua belhar gainean iartera manaturic, eta borz oguiac eta bi arrainac harturic, beguiac cerurat goitiric, gratiáic renda citzan, eta hautsirc eman cietzen discipuluey oguiac, eta discipuluéc gendetzey. **20** Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetaric hamabi sasqui betheric. **21** Eta ian çutenaç ciraden borz milla guïçonen inguruä, emazteac eta haourrac gabe. **22** Eta bertan lesusec bortcha citzan bere discipuluac vncian sartzera, eta haren aitzinean berce aldera iragaitera: populuari congít lemon bizquitartean. **23** Eta congít emanic populuari, igan cedin mendira bereciqui, othoitz eguiñ leçançat. Eta arrastu cenean ber-bera cen han. **24** Eta vncia ia itsassoaren artean cen, baguéz tormentatua: ecen haice contra cen. **25** Eta gauären laurgarren veillán ioan cedin hetara Iesus, itsas gainez çabilala. **26** Eta hura ikussiric itsas gainez çabilala, discipuluac trubla citecen, erraiten çutela, Fantosmabat da, eta beldurtiz oihu eguiñ ceçaten. **27** Bainá bertan minça cequién Iesus, cioela, Sporça çaitete: ni naiz etzaretelat beldur. **28** Eta ihardesten ceraucala Pierrisec erran ceçan, launa, baldin hi bahaiz, mana neçac hirégana ethortera vr gainez. **29** Bada harc erran ceçan, Athor. Eta iautsiric vncitic Pierris ioan cedin vr gainez, Iesusgana ethor ledinçat. **30** Bainá haicea sendo ikussiric, icit cedin: eta hundatzen hassi cenean oihu eguiñ ceçan, cioela, launa, salua neçac. **31** Eta bertan Iesus escua hedaturic lot cequión, eta diotsó, O fede chipitacoá, cergatic dudatu duc? **32** Eta sarttu ciradenean vncira, sossega cedin haicea. **33** Orduan vncian ciradenéc ethorriric adora ceçaten hura, ciotela, Eguiazqui laincoaren Seme aiz. **34** Eta berce aldera iraganic ethor citecen Genesaretco lurrera. **35** Eta hura eçagutu vkan çutenean leku hartaco guïçonéc, igor ceçaten inguruco aldiri gucietara, eta presenta cietzoteni eri ciraden guciac. **36** Eta othoitz eguiten ceraucaten solament hunqui leçaten haren abillamendu ezpaina, eta hunqui vkan çutén guciac, senda citecen.

15 Orduan ethorten dirade Iesusgana Ierusalématar Scriba eta Phariseu batzu, dioitela, **2** Cergatic hire discipuluéc iragaiten dute aitzinecoen ordenançá? ecen etzitie ikutzen bere escuac ogua iaten dutenean. **3** Eta harc ihardesten çuela erran ciecén, Eta çuec cergatic iragaiten duque laincoaren manamendua çuen ordenançaz? **4** Ecen laincoac manatu vkan du, dioela, Ohoritzac eure aita eta ama. Eta, Aita edo ama maradicaturen duena, herioz hil bedi. **5** Bainá çuec dioque, Norc-ere erranen baitrauca aitari edo amari, Enegetic den dono gucia probetchaturen çaic: ohora ezpadeça-ere bere aita edo bere ama hoguen gabe date. **6** Eta ezdeustu vkan duque laincoaren manamendua çuen ordenançaz. **7** Hypocritác, vngui prophetizatu vkan du çueçaz Esaiasec, dioela, **8** Populu haur ahoz hurbiltzen çait, eta ezpainez ohoratzen nau: baina hauén bihotza vrrun da eneganic. **9** Bainá alferretan ohoratzen naute, iracasten dituztela doctrinatzá guïçonén manamenduac. **10** Eta populua beregana deithuric erran ciecén, Ençun eçaque eti adi eçaque. **11** Eztu ahoan sartzen denac satsutzen guïçona: baina ahotic ilkiten denac satsutzen du guïçona. **12** Orduan hurbilduric bere discipuluéc erran cieçoten, Eçagutu duc nola Pharisœuc propos hori ençunic scandalizatu içan diraden? **13** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ene Aita ceruétacoac landatu eztuen landare gucia erroetaric idoquiren da. **14** Vtzitzaque, itsuric itsuén guidari dirade: baldin itsuac itsua guida badeça, biac hobira eroriren dirade. **15** Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon, Declara iecaguc comparatione hori. **16** Eta lesusec erran ceçan, Oraino çuec-ere adimendu gabe çarete? **17** Oraino eztuque aditzen ecen ahoan sartzen den gucia, sabelera ioaiten dela, eta retreitera egoizten dela? **18** Bainá ahotic ilkiten diradenac, bihotzetic partitzen dirade, eta hec satsutzen dute guïçona. **19** Ecen bihotzetic partitzen dirade pensamendu gaichtoac, hiltzecác, adulterioac, paillardicác, ohoinqueriác, testimoniale falsuac, gaitzerraitecác. **20** Hauc dirade guïçona satsutzen dutenac: baina escuac ikuci gabericó iateac, eztu guïçona satsutzen. **21** Eta ilkiric handic Iesus ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarat. **22** Eta huná, emazte Chananeabat aldiri heticaric ilkiric, oihuñ iar cedin, ciotsola, Auc pietate niçaz Dauid-en seme launá, ene alaba duc deabruaz gaizqui tormentatua. **23** Bainá harc etzieçon ihardets hitzic. Orduan hurbilduric bere discipuluéc othoitz ceguioten, ciotela, Emóc congít: ecen oihuñ diaoc gure ondoan. **24** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eznaiz igorri Israeleco etcheco ardi galduetara baicen. **25** Eta harc ethorriric adora ceçan hura, cioela, launa, aiuta neçac. **26** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztun

gauça bidezcoa haourrén oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 27 Bainan harc erran ceçan, Hala duc, launa, baina chakurrec-ere bere nabussián mahainetic erorten diraden appurretaric iaten dié. 28 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçón, O emaztea, handi dun hire fedea: eguiñ bequin nahi dunán beçala. Eta senda cedin haren alabá orduandanic. 29 Eta partituric handic Iesus ethor cedin. Galileaco itsas aldera: eta iganic mendira, iar cedin han. 30 Orduan ethor cedin harengana anhitz gendetze, çutela berequin mainguric, itsuric, muturic, hebainic eta anhitz berceric: eta eçar citzaten Iesusen oinetara, eta senda citzan. 31 Hala non populuac mirets baitzeçan çacusquianean mutuac minçatzen, hebainac sendaturic, mainguäc çabiltzala, itsuéc ikusten çutela: eta glorifica ceçaten Israeleco Iaincoa. 32 Orduan lesusec beregana deithuric bere discipuluac erran ceçan, Compassione dut populu huneçaz: ecen ia hirur egun du enequin dagoela, eta eztute cer ian deçaten: eta eztitut baruric igorri nahi, bidean flaca eztitecençat. 33 Eta bere discipuluéc diotsote, Nondic guri hambat ogui desertuan hunambat genderen ressasiatzeko? 34 Eta dioste lesusec, Cembat ogui dituçue? Eta hec erran cieçoten, Çazpi, eta arraintcho batzu. 35 Orduan mana ceçan populu lurrean iartera. 36 Eta harturic çazpi oguiac eta arrainac, gratiac rendaturic hauts citzan, eta eman cietzén bere discipuluuey: eta discipuluéc populuari. 37 Eta ian ceçaten gucié, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetaric çazpi sasqui betheric. 38 Eta ian çutenaç ciraden, laur milla guiçon, emazteac eta haourrac gabe. 39 Orduan congit emanic gendetzeari, igan cedin vñci batetara: eta ethor cedin Magdaleco bazterretara.

16 Eta ethorriric Pharisieuéc eta Sadduceuéc, tentatzen çutela requiri ceçaten cembeit signo cerutic eracuts lieçén. 2 Bainan harc ihardesten çuela erran cieçén, Arratsean, erraiten duçue, Dembora eder eguiñen du: ecen gorri da ceruä. 3 Eta goicean dioçue, Egun tempestate eguiñen du: ecen ceruä orzgorri gaitz da. Hypocritác, ceruären irudiaz, iugeatzen daquique, eta demboretaco signoéz ecin diroçue? 4 Generatione gaichtoa edo adulteroia signo esquez dago, eta signoric etzayo hari emanen Ionas prophetaren signoa baicen. Eta hec vtziric ioan cedin. 5 Eta ethori ciradenean haren discipuluac berce aldera, ahanz cequién ogui hartzera. 6 Eta lesusec erran ciecen, Gogoauçue eta beguira çaitenze Pharisieuén eta Sadduceuén altchagarritic. 7 Eta hec iharduquiten çutén bere artean, ciotela. Hori dio, ceren oguiric hartu eztugun. 8 Eta lesusec eçaguturic erran cieçén, Cer diharduçaue ceurón artean,

fede chipitacoác, ceren oguiric hartu eztuquen? 9 Oraino eztuquie aditzen, eta etzarete guehiagóric orhoit borz milla guiçonén borz oguiéz, eta cembat sasqui goitiu cintuzten? 10 Ezeta laur milla guiçonén çazpi oguiéz, eta cembat sasqui goitiu cintuzten? 11 Nola eztuquie aditzen ecen etzrauquedala oguiñ erran, beguira cindeizten Pharisieuén eta Sadduceuén altchagarritic? 12 Orduan adi ceçaten ecen etzuela erran, beguira litecen ogui altchagarritic, baina Pharisieuén eta Sadduceuén doctrinatic. 13 Eta ethori cenean Iesus Cesareaco bazter Philipperenetara, interroga citzan bere discipuluac, erraiten çuela, Ni nor naicela dioite guiçonéc, guiçonaren Semea? 14 Eta hec erran ceçaten, Batzuc, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, Hieremias, edo Prophetetaric bat. 15 Dioste, Eta çuec nor naicela dioçue? 16 Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Hi aiz Christ Iainco viciaren Semea. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón hari, Dohatsu aiz Simon Ionaren semeá: ecen haraguiac ez odolac eztrauc hori reuelatu, baina ene Aita ceruètan denac. 18 Bainan are nic erraiten drauat, ecen hi aicela Pierris, eta Harri hunen gainean edificaturen dudala neure Eliá: eta iffernuko borthác etzaizcala hari garaithuren. (Hadés g86) 19 Eta hiri emanen drauzquiat ceruètaco resumaren gakoac, eta cer-ere lothren baituc lurrean, lothua içanen duc ceruètan: eta cere lachaturen baituc lurrean, lachatua içanen duc ceruètan. 20 Orduan mana citzan expressuqui bere discipuluac nehori ezlerroten, hora cela IESVS CHRIST. 21 Orduandanic has cedin Iesus bere discipuluuey declaratzen, ecen behar çuela ioan Ierusalemera, eta anhitz suffritu Ancianoetaric eta Sacrificadore principaletaric, eta Scribetaric, eta heriotara eman behar cela, eta hereneco egunean, resuscitat. 22 Eta hora appartaturic has cequión Pierris reprobatzen, cioela, Eurorçaz auc pietate, launa: etzaic hiri hori helduren. 23 Eta harc itzuliric erran cieçón Pierrisi, Guibelerat adi eneganic Satan, empatchu atzait: ecen eztituc aditzen Iaincoaren diraden gauçá, baina guiçonén diradenac. 24 Orduan lesusec erran cieçén bere discipuluuey, Baldin nehor ene ondoan ethori nahi bada, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 25 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia, galduren du hora: eta norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, eridenen du hora. 26 Ecen cer probetchu du guiçonac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arima gal badeça? edo cer emanen du guiçonac bere arimaren recompensamendutan? 27 Ecen guiçonaren Semea ethorriren da bere Aitaren glorián bere Aingueruèquin: eta orduan rendaturen drauca batbederari bere obrén aaura. 28 Eguiaz diotsuet, badirade hemen

present diradenetaric batzu, herioa dastaturen eztutenic, guionaren Semea bere resumara ethorten ikus diroiteno.

17 Eta sey egunen buruän, har citzan lesusec Pierris

eta lacques eta Ioannes haren anaya, eta eraman citzan appart mendi gora batetara. 2 Eta transfigura cedin hayén aitzinean, eta argui cedin haren beguithartea iguzquia beçala, eta haren abillamendua churi citecen arguia beçala. 3 Eta huná, ikus citzaten Moyses eta Elias harequin minço ciradela. 4 Eta ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon lesusi, launa, on duc gu hemen garén: nahi baduc, egui ditzagun hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 5 Oraino hura minço cela, huná, hodey argui batec estal citzan hec: eta huná vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut: huni beha çapuzquio: 6 Eta hori ençunic discipuluac eror citecen, bere beguithartén gainera, eta icit citecen haguitz. 7 Orduan ethorriric lesusec hunqui citzan hec, eta erran cieçon, laiqui çatezte, eta etzaretelera beldur. 8 Eta goitituric bere beguiac nehor etzeçaten ikus lesus bera baicen. 9 Eta menditic iausten ciradela, mana citzan lesusec, cioela, Nehori ezterroçuela visionea, guionaren Semea hiletaric resuscita daiteno. 10 Eta interroga ceçaten bere discipuluéc, cioitela, Cergatic beraz Scribéc erraiten dute ecen Elias behar dela lehen ethorri? 11 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Elias ethorrirena bada lehen, eta bere staturaco ditu gauça guciak: 12 Baina erraiten drauquet ecen Elias ia ethorri dela, eta hura eztute eçagutu vkan, baina egui dute harçaz nahi vkan duten gucia: hala guionaren Semeac-ere suffrituren du hetaric. 13 Orduan adi ceçaten discipuluéc ecen Ioannes Baptizá erran cerauela. 14 Eta ethorri ciradenean populuagana, ethor cedin harengana guicombat, haren aitzinean belhauricatzan cela, 15 Eta cioela, launa, auc pietate ene semeaz, ecen lunatico duc eta gaizqui tormentatzan: ecen maiz erorten duc sura, eta maiz vrera. 16 Eta presentatu diraueat hura hire discipuluey, eta ecin sendatu dié. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, O natione sinheste gabea eta bihurriá, noizdrano finean quequin içanen naiz? noizdrano finean suportaturen çaituztet? ekardaçue hura huna. 18 Eta mehatcha ceçan deabrua lesusec, eta ilki cedin harenganic: eta senda cedin muthilla orduandanic. 19 Orduan ethorriric lesusgana appart discipuluéc erran cieçoten, Cergatic guc ecin campora egotzi vkan dugu hura? 20 Eta lesusec erran ciecen, Çuen sinheste gabeagatic: ecen eguiaz diotsuet, baldin mustarda bihibat den becembat fede baduçue, erranen drauçaue mendi huni, Iregan adi hemendic hara: eta iraganen da, eta etzaique deus

impossibleric içanen. 21 Baina deabru mota haur ezta ilkiten orationez eta barurez baicen. 22 Eta hec Galilean vsatzen çutela, erran cieçon lesusec, içanen da, guionaren Semea liuraturen baita guionen escuetara: 23 Eta hilen dute hura: baina hereneco egunean resuscitaturen da: eta triste citecen haguitz. 24 Eta ethorri içan ciradenean Capernaumera, ethor citecen Pierrisgana didrachmáce recebitzen cituztenac, eta erran cieçoten, Çuen magistrac didrachmáce eztitu pagatzen? 25 Dio, Bay. Eta etchean sarthu içan cenean, aitzin cequón IESVS, cioela, Simon, cer irudi çaic? Lurreco reguéc norenganic hartzen dituzté tributac eta taillac? beré haourretaric, ala bercetacoetaric? 26 Diotsa Pierrisec, Bercetacoetaric. Diotsa lesusec, Beraz libre dituc haourrac. 27 Baina scandaliza eztitzagunçat, itsassora ioanic, egotzac amuä: eta lehen iganen den arraina har eçac, eta haren ahoa irequiric eridenen baituc staterabat: harturic hura eman iecéc enegatic eta hiregatik.

18 Ordu harten berean ethor citecen lesusgana

discipuluac, cioitela, Nor da handiena ceruètaco resuman? 2 Eta deithuric haourtchobat beregana lesusec, eçar ceçan hura hayén artean. 3 Eta erran ceçan, Eguiaz erraiten drauquet, baldin conuerti ezpaçaitzete, eta haourtchoac beçalaca ezpaçaitzete, etzarete sarthuren ceruètaco resumán. 4 Norc-ere bada bere buruä humiliaturen baitu haourtcho haur den beçala, hura da handiena ceruètaco resumán? 5 Eta norc-ere recebituren baitu hunelaco haourtchobat ene icenean, ni recebitzen nau. 6 Baina norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, harc hobe luque vrka lequión bere leppoan asto-errota harribat, eta hunda ledin itsas hundarrean. 7 Maledictione munduari scandalóen causaz: ecen necesario da scandalaoac datocen, badaric-ere maledictione guion hari, ceinez scandaló ethorten baita. 8 Baldineta eure escuac edo eure oinac trebuca eraciten bahau trenca eçac hura eta iraitzac eureganic, hobe duc hire, mainguric edo escubakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac edo bi oinac dituála suco gehennara iraitz adin. (aiōnios g166) 9 Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, eta iraitzac eureganic: hobe duc hire, begui batarequin vicitzean sar adin, ecen ez bi beguiac dituála suco gehennara iraitz adin. (Geenna g1067) 10 Beguirauçue menosprecia ezteçaçuen chipi hautaric bat: ecen erraiten drauquet hauen Aingueruèc bethiere dacussatela ene Aita ceruetan denaren beguithartea. 11 Ecen ethorri içan da guionaren Semea galdu cenaren saluatzena. 12 Cer irudi çaique? baldin guion batec ehun ardi baditu, eta hetaric bat

errebelia badadi, eztitu lauroguey eta hemeretziac vtziten, eta mendietara ioanic eztu errebelatu cena bilhatzen? **13** Eta baldin guertha badadi eriden deçan hura, eguiaz erraiten drauquet ecen bozcario guehiago duela harçaz, ecen ez lauroguey eta hemeretzi errebelatu etziradenez. **14** Halaber ezta çuen Aita ceruétan denaren vorondatea chipi haurtaric bat gal dadin. **15** Eta baldin hire anayec hire contra faltatu badu, oha eta reprehendi eçac hura, hire eta haren beraren artean: baldin behatzan baçaic, irabaci duc eure anayea. **16** Baina baldin behatzan ezpaçaic, har itzac eurequin oraino bat edo biga: biga edo hirur testimonioaren ahoan hitz gucia fermu dençat. **17** Eta baldin häy behatzan ezpaçaye, erró Eliçari: eta baldin Eliçari behatzan ezpaçayó, albeiheduca pagano eta publicano beçala. **18** Eguiaz erraiten drauquet, cer-ere lothuren baituçue lurrean, lothua içanen da ceruän: eta cer-ere lachaturen baituçue lurrean, lachatua içanen da ceruän. **19** Berriz diotsuet ecen baldin çuetaric biguec consenti badeçate lurraren gainean, esca ditecen gauça gucia egüinen çayela ene Aita ceruetan denaz. **20** Ecen non baitirade biga edo hirur bilduric ene icenean, han naiz hayén artean. **21** Orduan harengana hurbilduric Pierrisec erran ceçan, launa, cembatetarano bekatu egüinen du ene contra ene anayec, eta barkaturen draucat? ala çazpitaran? **22** Diotsó IESVSEC, Eztiossát çazpitaran, baina çazpitán hiruroguey eta hamarretarano. **23** Halacotz da comparatu ceruétaco resumá beré cerbitzariequin contu egui nahi vkan duen regue batequin. **24** Eta contu egüiten hassi cenean, presenta cequión bat, hamar-milla talent hari çor ceraucanic. **25** Eta ceren harc ezpaitzuen nondic paga, mana ceçan haren iaunac sal ledin hura, eta haren emaztea, eta haourrac, eta ciutuen gauça guciac: eta çorra paga ledin. **26** Halacotz cerbitzari hunec bere buruä lurrera egotziric supplicatzen çuen hura, cioela, launa, auc patientia enegana, eta gucia pagaturen drauát. **27** Orduan compassione harturic cerbitzari haren iaunac, vtzi ceçan, eta çorra quitta cieçon. **28** Baina ilkirci cerbitzari hunec eriden ceçan bere cerbitzari quidetaric bat, ehun dinero çor ceraucanic: eta hura hatzamanic ithotzen çuen, cioela, Paga neçac çor duanaz. **29** Eta bere cerbitzari-quideac haren oinetara bere buruä egotziric othoitz egüiten ceraucan, cioela, Auc patientia enegana, eta gucia pagaturen drauat. **30** Baina harc etzuen egui nahi vkan, aitzitic ioanic eçar ceçan hura presoínean, çorra paga liroeno. **31** Bada ikussiric haren cerbitzari-quidéc cer egui içan cen, triste citecen haguitz: eta ethorriric declara cieçoten bere iaunari egui içan cen gucia. **32** Orduan hura deithuric bere iaunac diotsa, Cerbitzari gaichtoá, çor hura gucia quittat drauat, ceren othoitz egui baitrautac: **33** Ez-auenia hic-ere

eure cerbitzari-quideaz pietate vkan behar, nic-ere hiçaz pietate vkan dudan beçala? **34** Orduan asserreturic bere iaunac sargeantey hura eman cieçén, hari çor ceraucan gucia paga lieçaqueono. **35** Hala ene Aita ceruétan denacere egüinen drauque çuey, baldin batbederac bere anayeri gogotic faltáç barka ezpadietzoçue.

19 Eta guertha cedin, Iesus propos hauc acabaturic parti baitzedin Galileatic, eta ethor baitzedin ludeaco bazterretara, Iordanaren berce aldeaz. **2** Eta iarreiqui cequión gendetze handi, eta senda citzan han. **3** Orduan ethor citecen harengana Pharisœuac tentatzen çutela, eta ciotsatela, Vtzi ahal diro guïçonac bere emaztea eceinere causagatic? **4** Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Eztuçue iracurri ecen Creaçaleac hatsetic eguiñ cituela arra eta emea? **5** Eta erran çuela, Halacotz vtziren ditu guïçonac aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari, eta içanen dirade biac haraguibat. **6** Bada guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. Beraz laincoa iunctatu duena, guïçonac ezteçala separa. **7** Diotsate, Cergatic beraz Moysesec manatu vkan du separationeco letraren emaitera, eta haren vtzitera? **8** Dioste, Moysesec çuen bihotzeco gogortassunagatic permettiu drauque çuen emaztén vtzitera: baina hatsetic etzén hala. **9** Eta erraiten drauquet ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, paillardîcagatic baicen, eta berce batequin ezconduren baita, adulterio iauquiten duela: eta vtzi denarequin ezconduren datenac adulterio iauquiten duqueela. **10** Diotsate bere discipuluéc, Baldin horlaco bada guïçonaren emaztearequilaco beharquia, eztuc on ezconcea. **11** Baina harc erran cieçén, Eztute guciéc ardiesten hitz haur, baina eman içan çayenéc. **12** Ecen badirade chikiratuac amaren sabeletic hala iayo içan diradenac: eta badirade chikiratuac, guïçonéz chikiratu içan diradenac: eta badirade chikiratuac ceruétaco resumagatic bere buruäc chikiratu vkan dituztenac. Har ahal deçanac, har beça. **13** Orduan haourtchoac presentatu içan çazcan escuac gainean eçar lietzençat eta othoitz leguiançat: eta discipuluéc mehatcha citzaten. **14** Baina Iesusec dioste, Vtzitaçue haourtchoac, eta enegana ethortetic eztitzäquela empatcha: ecen hunelacoén da ceruétaco resumá. **15** Eta escuac gainean eçarri cerauztenean, parti cedin handic. **16** Eta huná, cembeitec hurbilduric erran cieçón, Magistru oná, cer vngui egüinen dut vicitzé eternala dudançat? (aiónios g166) **17** Eta harc erran cieçón, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, Iaincoa: baldin vicitzean sarthu nahi bahaiz, beguiraitzac manamenduac. **18** Diotsó, Cein? Eta Iesusec erran ceçan Eztuc hilen, Eztuc

adulteraturen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen. **19** Ohoritzac aita eta ama. Eta, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruä beçala. **20** Diotsó guïçon gazteorrec, Horiac guiac beguiratu citiat neure gaztetassunetic: cer oraino falta çait? **21** Diotsó lesusec, Baldin perfect içan nahi bahaiz, oha, sal eçac duana, eta eman iecéc paubrey: eta vkanen duc thesaubrat ceruän: eta a thor, arreit niri. **22** Eta ençun çuenean guïçon gazteorrec hitz hori, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. **23** Orduan lesusec erran ciecén bere discipuluey, Eguiaz erraiten drauquet, ecen abratsa nequez sarthuren dela ceruètaco resumán. **24** Eta berriz diotsuet, errachago dela cablebat orratzaren chulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. **25** Gauça hauc ençunic haren discipuluac spanta citecen haguitz, ciotela, Nor da beraz salua ahal daitenic? **26** Eta lesusec hetarat behaturic, erran ciecén, Guiçonac baithan hori impossible da: baina laincoa baithan gauça guiac possible dirade. **27** Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón, Huná, guc vtzi citiagu gauça guiac, eta iarreiqui gaitzaizquic hiri: cer içanen da beraz gure? **28** Eta lesusec erran ciecén, Eguiaz diotsuet, ecen çuec niri iarreiqui çaiquidatenóc, regenerationean iarriren denean guïçonaren Semea bere maiestatearen thronoan, iarriren çaretela çuecere hamabi thronoén gainean, iugeatzen dituçuela Israeleco hamabi leinnuac. **29** Eta norc-ere vtzi baituque etcheric, edo anayeric, edo arrebaric, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourric, edo landaric ene icenaren causaz, ehunetan hambat recebituren duela, eta vicitze eternala heretaturen. (aiónios g166) **30** Baina anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac, lehen.

20 Ecen, comparatu da ceruètaco resumá aitafamilia batequin, cein ilki içan baita arguiaren beguiaren languile alocatzena bere mahasticotzat. **2** Eta languilequin accordaturic dñero batetan eguneco, igor citzan bere mahastira. **3** Eta ilkiric hirur orenén inguruän, ikus citzan berce alfer ceuden batzu placán. **4** Eta erran ciecén, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena emanen drauquet. **5** Eta hec ioan citecen. Berriz ilkiric sey eta bedratzi orenén inguruän, eguiñ ceçan molde berean. **6** Eta hameca orenen inguruän ilkiric, eriden citzan berce alfer ceuden batzu, eta dioste, Cergatic hemen çaudete egun gucian alfer? **7** Diotsate, Ceren nehor ezpaitzquaitz alocatu. Dioste, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena recebituren duçue. **8** Eta arrastu cenean, erran cieçón mahasti iabeac bere recebidoreari. Dei itzac languileac, eta paga iecéc alocairüä, hassiric azquenataric lehenetarano. **9** Eta ethorri ciradenean hameca orenen

inguruän alocatuac recebi ceçaten dñero bana. **10** Eta ethorri lehenéc-ere, vste vkan dute guehiago recebituren çutela: baina recebi ceçaten hec-ere dñero baná. **11** Eta recebitu çutenean, murmuratzen çuten aitafamiliaren contra, **12** Cioitela, Azquen hauc orembat eguiñ dié lanean, eta gure bardin eguiñ dituc, ekarri baitugu egunaren cargá, eta beroa. **13** Eta harc ihardesten çuela hetaric bat erran cieçón, Adisquideá, eztrauät hiri bidegaberic eguiten: ez aiz dñero batetan enequin accordatu? **14** Har eçac hire dena, eta habil: baina nahi diarocat azquen huni eman, hiri bay becambat. **15** Ala eznaiz haiçu nahi dudanaren eguitera neure onéz? ala hire beguia gaichto da, ceren ni on bainaiz? **16** Hala içanen dirade azquenac, lehen: eta lehenac, azquen: ecen anhitz dirade deithuac, baina guti elegituac. **17** Eta lesusec Ierusalemera igaitean, har citzan hamabi discipuluac appart bidean, eta erran ciecén, **18** Huná, igaiten gara Ierusalemera, eta guïçonaren Semea liuraturen çaye Sacrificadore principaley eta Scribey, eta hura condemnaturen dute hiltzera: **19** Eta hura dute liuraturen Gentiley, escarnia, eta açota, eta crucifica deçatençat: baina hereneco egunean resuscitaturen da. **20** Orduan ethor cedin harengana Zebedeoren semen amá bere semequin, gurtzen, eta cerbait escatzen çayola. **21** Eta harc erran cieçón, Cer nahi dun? Diotsó, Ordena eçac iar ditecen ene bi seme hauc, bata hire escuinean, eta bercea ezquerrean, hire resumán. **22** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztaquique ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edateco dudan copa? Eta batheya ahal çaitezquete ni batheyaturen naicen baptismoaz? Diotsote, Bay. **23** Orduan dioste, Ene copá edanen baduçue, eta ni batheyaturen naicen baptismoaz batheyaturen baçarete: baina ene escuinean edo ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye ene Aitaz appainduric dauèney. **24** Eta hura ençunic berce hamarrac bekaitz citecen bi anayéz. **25** Lesusec bada hec beregana deithuric, dio, Badaquique ecen nationetaco princiéc seignoriatzen dutela hayen gainean: eta handiéc autoritatez vsatzen dutela hayen gaynean. **26** Ordea ezta hala içanen çuen artean: baina nor-ere handi nahi içanen baita çuen artean, biz çuen muthil: **27** Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean lehen içan, biz çuen cerbitzari. **28** Hala nola guïçonaren Semea ezpaita ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzena, eta bere viciaren rançoinetan anhitzengatic emaitera. **29** Eta hec Iericotic partitzen ciradela, gendetze handi iarreiqui cequión. **30** Eta huná, bi itsu bide bazterrean ceudenec, ençunic ecen Iesus iragaiten cela, oihu eguiñ ceçaten, ciotela, Auc pietate guçaz Dauid-en seme launá. **31** Eta gendetzeac mehatchatzen cituen hec

ichil litecençát, baina hec oihu guehiago eguiten çuten, ciotela, Auc pietate guçaz Dauid-en seme launá. 32 Eta gueldituric lesusec dei citzan, eta erran çeçan, Cer nahi duçue daguiçuedan? 33 Diotsote, launa, gure beguiac irequi ditecen. 34 Eta compassionēe harturic lesusec hunqui citzan hayén beguiac: eta bertan ikustea recebi çeçaten hayén beguié, eta hari iarreiqui cequizquión.

21 Eta Ierusalem aldera ciradenean, eta ethor citecenean

Bethphagera, Oliuatzetaco mendi aldera, orduan lesusec iger citzan bi discipulu, 2 Erraiten cerauela, Çoazte çuen aukaco burgura, eta bertan eridenen duçue asto emebat estecatua, eta vmebat harequin: lachaturic ekar ietzadaçue. 3 Eta baldin nehorc deus badarraçue, erraçue ecen launac behar dituela: ecen bertan igorriren ditu hec. 4 Bada haur gucia eguiñ içan da Prophetáz erran cena compli ledinçát, cioela, 5 Erroçue Siongo alabari, Huná, eure reguea ethorten çain mansoric, eta asto emearen, eta vztarriocoaren vme arraren gainean iarria. 6 Discipuluac bada ioan citecen, eta eguiñ çeçaten lesusec ordenatu cerauèn beçala. 7 Eta ekar citzaten astoa eta vmea, eta eçar citzaten hayén gainean bere abillamenduac, eta iar eraci çeçaten hayén gainean. 8 Eta gendetze handic heda citzaten bere abillamenduac bidean, eta bercéc adarrac piccatzen cituzten arboretaric, eta bidean hedatzen. 9 Eta aitzinean ioaiten eta iarreiquiten cen populua oihuz cegoen, cioela, Hosanna Dauid-en semeá: benedicatu dela launaren icenean ethorten dena, Hosanna leku gorenetañ aicená. 10 Eta sarthu cenean hura Ierusalem, ciuitate gucia moui cedin, cioela, Nor da haur? 11 Eta populua erraiten çuen, Haur da Iesus Prophetá Galilean den Nazareteco. 12 Eta sar cedin Iesus Iaincoaren templean, eta egotz citzan campora templean saltzen eta erosten ari ciraden guciak: eta cambiadorén mahainac itzul citzan, eta vssso colombác saltzen cituztenen cadirác. 13 Eta dioste, Scribatua da, Ene etchea, orationetaco etche deithuren da: baina çuec hura gaichtagui lece eguiñ duçue. 14 Orduan ethor citecen harengana itsuac eta mainguäc templean: eta senda citzan hec. 15 Baina ikussiric Sacrificadore principaléc eta Scribéc harc eguiñ cituen miraculuac, eta haourraco oihuz ceudela templean, eta erraiten çutela, Hosanna Dauid-en semeá: gaitzi cequién. 16 Eta erran cieçoten, Badançuc hauc cer dioitén? Eta lesusec erran cieçén, Bay: eztuçue egundano iracurri, Haourréñ eta edosquiten dutenén ahotic complitu vkan duc laudorioa. 17 Eta hec vtziric, ilki cedin hiritic campora Bethaniarati: eta ostatu har çeçan han. 18 Eta goicean hirirát itzultzen cela, gosse cedin. 19 Eta ikussiric ficotzebat

bidearen gainean, ethor cedin hartara, eta etzeçan deus harten eriden hostoric baicen: eta diotsa, Guehiago fructuric hireganic sor eztadila seculan. Eta eyhar cedin bertan ficotzea. (aión g165) 20 Eta hori ikussiric discipuluéc mirets çeçaten, ciotela, Nolatan bertan eyhartu içan da ficotzea? 21 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Eguiaz erraiten drauçuet, baldin feder baduçue, eta duda ezpadeçäue, ez solament ficotzeari eguiñ içan çayona eguiñ duçue, baina are baldin mendi huni badarroçue, Khen adi, eta iraitz adi itsassora eguiñ da. 22 Eta cerere galde eguiñ baituçue orationean sinhesten duçuela, recebituren duçue. 23 Eta ethorri cenean templera, Sacrificadore principalac eta populoco Ancianoac, hura iracasten ari cela, ethor citecen harengana, ciotela, Cer authoritatez gauça horiac eguiñ dituc? eta norc hiri eman drauc authoritate hori? 24 Ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çatuztet nicere çuec gauça batez, cein badarradaçue nic-ere erraren drauçuet, cer authoritatez gauça hauc eguiñ ditudan. 25 Ioannesen Baptismoa nondic cen? cerutic ala guïconetaric? Eta hec baciharducaten berac baithan, ciotela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erraren draucu, Cergatic bada hura eztucue sinhetsi? 26 Eta baldin badarragu, Guiçonetaric: beldur gara communaren: ecen guciéc daducate Ioannes Prophetatan. 27 Eta ihardesten ceraucotela lesusi, erran çeçaten, Etzeaquigu. Erran cieçén harc-ere, Eztrauçuet nic-ere erraiten cer authoritatez gauça hauc eguiñ ditudan. 28 Baina cer irudi çaique, Guiçon batec cituen bi seme: eta hurbilduric lehenagana, erran çeçan, Semé habil, egun trabailla adi ene mahastian: 29 Harc ihardesten çuela erran çeçan, Eztiat nahi: baina guero vrriquituric, ioan cedin. 30 Guero hurbilduric berceagana, erran cieçón halaber. Eta harc ihardesten çuela erran çeçan, Ni nihocia iauna, Eta etzedin ioan. 31 Bi hautaric ceinec eguiñ çuen bere aitaren vorondatea? Diotsate, Lehenac. Dioste lesusec, Eguiaz erraiten drauçuet ecen publicanoac eta paillardáç aitzincen çaiquiquela laincoaren resumara. 32 Ecen ethorri da Ioannes çuetara iustitiazco bideaz, eta eztuçue hura sinhetsi: baina publicanoéc eta paillardéc sinhetsi vkan dute: eta çuec hori ikussiric, etzarete emendatu guero, haren sinhestera. 33 Berce comparationebat ençüe. Cen aitafamiliabat, ceinec landa baitzeçan mahastibat, eta hura hessiz ingura baitzeçan, eta harten hobibat eguiñ çeçan lacotzát, eta edifica çeçan dorrebat, eta aloca cieçén laborariey: eta camporat ioan cedin. 34 Bada fructuén sasoina hurbildu cenean, iger citzan bere cerbitzariac laborarietara, fructuén recebitzera. 35 Eta laborariéc harturic haren cerbitzariac, bata çaurt çeçaten, eta bercea hil, eta bercea lapida. 36

Berrizigor ceçan berce cerbitzariric lehenac baino guehiago, eta hæi halaber eguin ciecen. 37 Azqueneanigor ceçan hetara bere semea, erraiten çuela, Ondraturen dute ene semea. 38 Bainalaborariéc ikussiric semea erran ceçaten bere artean, Haur da primua, çatozta, hil deçagun haur, eta gatchetzan hunen heretageari. 39 Eta harturic hura iraitz ceçaten mahastitic campora, eta hil ceçaten. 40 Dathorrenean bada mahasti iabeac cer eguienen drauè laborari hæy? 41 Diotsate, Gaichto hec gaizqui deseguinen: eta bere sasoinean fructuac renda dietzoyoten berce laborariri bere mahastia alocaturen. 42 Dioste Iesusec, Egundano eztuque iracurri Scripturetan, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguiñ içan da: Haur launaz eguiñ içan da, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? 43 Halacotz diotsuet ecen edequirien çaiçuela laincoaren resumá, eta emanen çayola, hartaco fructuac eguienen dituen populuari. 44 Eta harri haren gainera eroriren dena, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehaturen. 45 Eta ençun citzatenean Sacrificadore principaléc, eta Phariseuéc haren comparationeac, eçagut ceçaten ecen heçaz minçö cela. 46 Eta hatzaman nahi çutelaric, populuaren beldur içan ciraden, ceren Propheta beçala hura baitzaducaten.

22 Orduan Iesus ihardesten çuela, berriz minça cequién comparationez, cioela. 2 Comparatu da ceruètaco resumá, bere semearene ezteyac eguiñ cituen regue batequin. 3 Etaigor citzan bere cerbitzariac ezteyetara gomitatuén deitzera: baina etziraden ethorri nahi içan. 4 Berrizigor ceçan berce cerbitzariric, cioela, Erreçue gomitatuey, Huná, apprestatu dut neure barazcaria, ene cecenac eta haraquey guicenduac haraqueitatu dirade, eta gucia prest da: çatozta ezteyetara. 5 Bainahec conturic eguiñ gabe ioan citecen: bata bere bordarat, eta bercea bere merkatalgoarát. 6 Eta bercéc hatzamanic haren cerbitzariac iniuria eta hil citzaten. 7 Eta regue ençunic hori asserré cedin: eta igoriric bere gendarmesac, deseguinen citzan guicerhaile hec, eta hayen hiria erra ceçan. 8 Orduan dioste bere cerbitzariey, Ezteyac prest badirade, baina gomitatu ciradenac, eztirade digne içan. 9 Çoazte bada bide cantoinetara, eta eridenen dituquen guciad dei itzaue ezteyetara. 10 Eta cerbitzari hec ilkirc bidetara, bil citzaten eriden cituzten guciad, hambat gaichtoac nola onac: eta bethe cedin ezteyén lekua, mahainean iarriric ceudenén ikustera, ikuş ceçan han guicombat eztey arropaz veztitua etzenic. 12 Orduan diotsa, Adisquideá, nola huna sarthu aiz eztey arropá eztuala? Eta ahoa boça cequión. 13 Orduan erran ciecen reguec

cerbitzariey, Oinetan eta escuetan estecaturic, ken eçaue, eta egotzaue campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 14 Ecen anhitz dirade deithuac, eta guti elegituac. 15 Orduan appartaturic Phariseuéc conseillu har ceçaten nola hura hatzaman liroiten hitzean. 16 Eta igorten dituzte harengana bere discipuluac Herodianoequin, dioitel, Magistruá, bacequigu eguiati aicela, eta laincoaren bidea eguiazqui iracasten duála, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guicónen apparentiara behá: 17 Erraguc bada, cer irudi çaic? bidezco da Cesari tributaren emaitea, ala ez? 18 Eta eçaguturic Iesusec hayen malitiá, dio, Cergatic tentatzen nauçue hypocritac? 19 Eracustaque tributeco monedá. Eta hec presenta cieçoten dinerobat. 20 Eta erraiten draue, Norena da imagina haur eta scribua? 21 Diotsate, Cesarena. Orduan erraten draue, Renda ietzoque beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. 22 Eta hori ençunic, mirets ceçaten: eta hura vtziric ioan citecen. 23 Egun hartan ethor citecen harengana Sadduceuac, resurrectioneric eztela dioitenac, eta interroga ceçaten, 24 Cioitela, Magistruá, Moysesec erran dic, Baldin norbeit hil bada haourric vkan gabe, haren anayeac aliançagatic harturen du haren emaztea, eta leinu eguiñen drauca bere anayeri. 25 Eta cituán gure artean çazpi anaye: eta lehena ezconduric hil ciedián: eta leinuric etzuenaren gainean, vtzi cieçoañ bere emaztea bere anayeri. 26 Eta halaber bigarrenac eta hirurgarenac, çazpiçarrenerano. 27 Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. 28 Resurrectionean bada, çazpietaric ceinen emazte içanen da? ecen guciéc vkan dié hura. 29 Eta ihardesten duela Iesusec dioste, Huts eguiñen duçue Scripturác eta laincoaren verthutea iaquin gabez. 30 Ecen resurrectionean eztu nehorc emazteric hartzen ez emaiten ezconçaz: baina dirade laincoaren Aingueraç ceruán beçala. 31 Eta hilén resurrectioneaz den becembatean, eztuque iracurri cer laincoaz erran içan çaiçuen, dioela, 32 Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? laincoa, ezta hilén laincoa, baina viciena. 33 Eta hori ençunic gendetzeac spanta citecen haren doctrináz. 34 Phariseuac bada, ençunic ecen Sadduceuac ichildu cituela, bil citecen elkargana. 35 Eta interroga ceçan hetaric batec, Legueco doctorac, tentatzen çuela hura, eta cioela, 36 Magistruá, cein da manamendu handia Leguean? 37 Eta Iesusec erran cieçón, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure pensamendu guciaz. 38 Haur duc manamendu lehena eta handia. 39 Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 40 Bi manamendu hauharic Legue gucia eta Prophetác

dependitzen dituc. 41 Eta bildu ciradenean Phariseuac, interroga citzan lesusec, 42 Cioela, Cer irudi çaique Christez? noren seme da? Diotsate, Dauid-en. 43 Eta dioste, Nola beraz Dauid-ec Spirituz deitzen du hura laun? dioela, 44 Erran drauca, launac ene launari, lar adi ene escuinean, eçar ditzquedano hire etsayac hire oinén scabella. 45 Beraz baldin Dauid-ec deitzen badu hura laun, nola da haren seme? 46 Eta nehor ecin ihardets cieçoyon hitzic: ez nehor etzequión ventura guehiagoric egun harçaz harat interrogatzera.

23 Orduan Iesus minça cequien gendetzey eta bere discipuluey. 2 Cioela, Moysesen cadirán iarten dirade Scribác eta Phariseuac: 3 Cerere bada erranen baitrauque beguira deçaçuen, beguira eçaçue eta eguiçue: baina hayén obrén araura eztaguiçuela: ecen erraiten duté, eta ez eguiten. 4 Ecen carga piçuac eta iassan ecin daitezquenac biltzen dituzté, eta eçarten guïçonén soinetara: baina bere erhiaz hunqui nahi eztituzté. 5 Eta bere obra guciac eguiten dituzté guïçonéz ikus ditecençát: ecen çabaltzen dituzté bere philacterioac, eta luçatzen dituzté bere veziimendetaco bazterrac. 6 Eta on darizté lehen placey banquetetan, eta lehen cadirey synagoguetan, 7 Eta salutationey merkatuetan, eta guïçonéz deithu içateari Magistruá, Magistruá. 8 Baina çuec etzaitezela dei Magistru: ecen bat da çuen doctora, Christ: eta çuec gucioc, anaye çarete. 9 Eta çuen aita ezteçaçuela nehor dei lurrean: ecen bat da çuen Aita, ceruètan dena. 10 Eta etzaitezela dei doctor: ecen bat da çuen doctora, Christ. 11 Baina çuen artean handién dena, biz çuen cerbitzari. 12 Ecen bere buruä goraturen duena, beheraturen da: eta bere buruä beheraturen duena, goraturen da. 13 Baina maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ceren ersten baituque ceruètaco resumá guïçonén aitzinean: ecen çuec etzarete sartzen, eta sartzen diradenac eztituque vtziten sartzera. 14 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen iresten dituque ema alhargunén etcheac, are luç aqui othoitz egun irudiz: halacotz duque condemnatione handiagoa recebituren. 15 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen itsassoa eta leihorra inguratzen dituque, proselytobat daguiçuençát, eta egun denean, gehennaco seme eguiten duque dobláz ceuroc baino areago. (Geenna g1067) 16 Maledictione çuen gainean guidari itsuá, ceinéc baitioque, Norc-ere iuraturen baitu templeaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu templeco vrrheaz, çordun da. 17 Erhoác eta itsuá, cein da handiago vrrhea, ala vrrhea sanctificatzen duen templea? 18 Eta erraiten duque, norc-ere iuraturen

baitu aldareaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu haren gainean den oblationeaz, çordun da. 19 Erhoác eta itsuá, cein da handiago oblatione, ala oblatione sanctificatzen duen aldarea? 20 Beraz aldareaz iuratzen duenac, iuratzen du harçaz, eta haren gainean diraden gauça guciéz. 21 Eta norc-ere iuratzen baitu templeaz, iuratzen du harçaz, eta harten habitatzen denaz. 22 Eta iuratzen duenac ceruáz, iuratzen du laincoaren thronoaz eta haren gainean iarriric dagoenaz. 23 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen detchematzen dituque menta eta anisa eta cuminoa, eta vtziten dituque Legueco gauça piçuagoac, hala nola, iugemendua eta misericordia eta leylatatea: gauça hauc egun behar ciraden, eta hec ez vtzi. 24 Guidari itsuá, eltzoa irazten duçue: eta camelua iresten. 25 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen coparen eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina barnetic dirade arrauberiaz, eta eccezzet betheac. 26 Phariseu itsuá, chahu eçac lehenic coparen eta plataren barnecoa, hayén campocoa-ere chahu dadinçát. 27 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen sepulchre churituar irudi duçue, hec campotic eder eracusten dirade: baina barnetic hilén heçurrez eta satsutassun oroz betheac dirade. 28 Halaber çuec-ere campotic guïçoney eracusten çarete iusto, baina barnean hypocrisiaz eta iniquitatez betheac çarete. 29 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen Prophetén sepulchreac edificatzen dituque, eta iustoén monumentac ornatzen. 30 Eta dioçue, Baldin gure aitén egunetan içan baguina, ezquinén hayén lagun içaren Prophetén odolean. 31 Halatzen testificatzen duçue ceurón buruén contra, ecen Prophetác hil dituztenén seme çaretela. 32 Çuec-ere betha eçaçue çuen aitén neurria. 33 Sugeáç, vipera castác, nola itzuriren çaiquiole gehennaco iugemenduari? (Geenna g1067) 34 Halacotz huná, nic igorten ditut çuetara Prophetác eta Çuhurrac eta Scribác eta hetaric batzu hilén dituque eta crucificaturen: eta hetaric batzu açotaturen dituque çuen synagoguetan, eta persecutaturen hiritic hirira: 35 Dathorrençát çuen gainera lurraren gainean issuri içan den odol iusto guçia, Abel iustoaren odoletic, Zacharia Barachiaren semearen odoleranocoa, cein hil vkan baituque templearen eta aldarearen artean. 36 Eguiaz diotsuet, ethorrico dirade gauça hauc guciac natione hunen gainera. 37 Ierusalem, Ierusalem, Prophetác hiltzen eta hiregana igorriac lapidatzen dituaná, cembatetan bildu nahi vkan ditut hire haourrac, oilloac bere chitoac hegaleen azpira biltzen dituen beçala, eta ezpaituc nahi vkan? 38 Horrá, guelditzen çaique çuen etchea desert. 39 Ecen badiotsuet, eznauçue

ikussiren hemendic harát derraqueçueno, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

24 Eta templeteic ilkirc iesus retiratzen cen: eta hurbildu içan çazcan bere discipuluac templeco edificioén hari eracustera. **2** Eta lesusec erran ciecén, Eztacusquique gauça hauc guciac? eguiaz erraiten drauquet, ezta gueldituren hemen harria harriaren gainean, deseguin eztadin. **3** Eta hura iarriric cegoela Oliuatzetaco mendi gainean, ethor cequizquón discipuluac appart, cioitela, Erraguc, noiz gauça hauc içanen dirade? eta cer signo hire ethortearenic eta munduaren finarenic içanen da? (aión g165) **4** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecén, Beguirauque nehorc seduci etzaitzaten. **5** Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, erraiten dutela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. **6** Eta ençunen dituque guerlác eta guerla hotsac: beguirauque trubla etzaitezten: ecen gauça hauc guciac egui behar dirade, baina ezta oraino içanen fina. **7** Ecen altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade içurriteac, eta gosseteac, eta lur ikaratzeac lekutic lekura. **8** Baina hauc guciac dolore hatseac dirade. **9** Orduan liuraturen çaituzte afflictionetara, eta hilen çaituzte, eta gente guciéz gaitz etsiac içanen çarete ene icenagatic. **10** Eta orduan scandalizaturen dirade anhitz, eta batac bercea tradituren du, eta batac bercea gaitzetsiren du. **11** Eta anhitz propheta falsu altchaturen dirade eta seducituren dute anhitz. **12** Eta ceren multiplicaturen baita iniquitatea, hozturen da anhitzen charitatea. **13** Baina norc perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen da. **14** Eta resumaco Euangilio haur predicaturen da mundu vniuersoan, natione guciey testimoniagetan: eta orduan ethorrico da fina. **15** Dacussaçueanen bada desolationearen abominationea, Daniel prophetáz erran içan dena, leku sainduan dagoela (iracutzen duenac adi beça) **16** Orduan Iudean diratenéc, ihes albeileguite mendietarát: **17** Eta etche gainean datena, ezaibaledi iauts deusen bere etchetic eramaitera: **18** Eta landán datena, ezaibaledi guibelerat itzul bere abillamenduén hartzera. **19** Dohain-gaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. **20** Otoioitz eguiçue bada çuen ihes eguitea eztén neguän, ezeta Sabbath egunean. **21** Ecen tribulatione handia orduan içanen da, nolacoric ezpaita içan munduarén hatsetic oraindrano, ez içanen. **22** Eta baldin laburto içan ezpalirade egun hec nehor salua ezlaite, baina elegituacgatic, egun hec laburturen dirade. **23** Orduan baldin nehorc badarraque, Huná hemen Christ, edo han: ezaibitezineçate sinhets. **24** Ecen altchaturen dirade christ falsuac, eta propheta falsuac,

eta eguien duté signo handi eta miraculu: bay possible baliz, elegituen-ere seducigarri. **25** Huná, aitzinetic erran drauquet. **26** Beraz baldin nehorc erran badieçaue, Hará, desertuan da, etzaitezela ilki, Hará, gambratchoetan da: ezteçauea sinhets. **27** Ecen hala nola chistmista ilkiten baita Orientetic, eta eracusten Occidenterano: hala içanen da guionaren Semearen ethortea-ere. **28** Ecen non-ere içanen baita sarrasquia, hara bilduren dirade arranoacere. **29** Eta bertan egun hetaco tribulationearen ondoan, iguzquia ilhunduren da, eta eztu emanen ilharguiac bere erguia, eta içarrac eroriren dirade cerutic, eta ceruètaco verthuteac ikaraturen dirade. **30** Eta orduan aguerturen da guionaren Semearen signoa ceruän: eta orduan plaignituren dirade lurreco leinu guciac, eta ikussiren dute guionaren Semea datorquela ceruco hodeyetan bothere eta gloria handirequin. **31** Eta igorriren ditu bere Aingueraúc trompetta soinu handirequin, eta bilduren dituzte haren elegituac laur haicetaric, ceruèn bazter batetic hayén berce bazterrererano. **32** Bada ficotzétic ikas eçaue comparationea, ia haren adarra ninicatzen denean eta hostatzen, badaquique vdá hurbil dela. **33** Hala çuec-ere dacusquiqueanen gauça hauc guciac, albeitzinequite écen borthan hurbil datela. **34** Eguiaz erraiten drauquet, eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc egui daitezqueno. **35** Ceruä eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. **36** Baina egun harçaz eta orenaz den becembatean, nehorc etzaqui, ez ceruètaco Aingueraúc-ere, ene Aitac berac baicen. **37** Baina nola baitziraden Noeren egunac, hala içanen da guionaren Semearen ethortea-ere. **38** Ecen hala nola dilubioaren aitzineco egunetan iaten baitzuten eta edaten, ezconceñ baitziraden eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano. **39** Eta ezpaitzeçaten eçagut dilubioa ethor cedino, eta guciac eraman citzaqueeno: hala içanen da guionaren Semearen ethortea-ere. **40** Orduan biga içanen dirade landán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **41** Biguec ehoren dute errótan: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **42** Veilla eçaue bada, ecen etzaquique cer orduz çuen launa ethorteco den. **43** Eta hura iaquique, ecen baldin baleaqui aitafamiliác cein goait aldzí ohoina ethor leiten, veilla liroela, eta ezi liroela bere etchea çulhatzera vtzi. **44** Halacotz çuec-ere çaudete prest: ecen vste eztuquen orduan guionaren Semea ethorriren da. **45** Eta cein da cerbitzari leyala eta çuhurra, nabussiac muthillén compainiaren gaineco eçarri duena, hæy demborán vitança deyençat? **46** Dohatsu da cerbitzari hura bere nabussiac dathorranean, hala eguiten eridenen duena. **47** Eguiaz erraiten drauquet, ecen bere on gucién gaineco hura eçarriren duela. **48** Bada baldin erran

badeça cerbitzari gaichto harc bere bihotzean, Luçatzen du ene nabussiac ethortera: **49** Eta has badadi cerbitzari lagunén cehatzen, eta iaten eta edaten hordiequin: **50** Cerbitzari haren nabussia ethorriren da harc vste eztuen egunean, eta eztaquian oreanean: **51** Eta bereciren du hura, eta hypocriten contuan ecarriren: han içanen da nigar eta hortz garrascots.

25 Orduan comparaturen da ceruètaco resumá hamar

virgina bere lampác harturic sposoaren aitzinera ilkidiadenequin: **2** Eta hetaric borçac ciraden çuhur, eta borçac erho. **3** Erhoéc, bere lampén hartezan, etzeçaten har olioric berequin. **4** Bainan çuhurrec har ceçaten olio bere vnicetan bere lampequin. **5** Eta nola sposoac ethortera berancen baitzuen, guciac logale citecen, eta loac har citzan. **6** Eta gau-herditan oihu eguin cedin, Huná, sposoa heldu da, ilkı çaitenze haren aitzinera. **7** Orduan iaiqui citecen virgina hec guciac, eta appain citzaten bere lampác. **8** Eta erhoéc çuhurrey erran ciecen, Iguçue çuen oliotic: ecen gure lampác iraunguiten dirade. **9** Bainan ihardets ceçaten çuhurrec, ciotela, Ez, beldurrez asco eztugun gure eta çuen: baina aitzitic çozzte saltzen dutenetara, eta errossaçue ceurondaco. **10** Eta hec eroстра ioaiten ciradela, ethor cedin sposoa: eta prest ciradenac sar citecen harequin ezteyetara, eta erts cedin borthá. **11** Guero bada ethorten dirade berce virginacere dioitala, launa, iauna, irequi ieçaguc. **12** Bainan harc ihardesten duela, dio, Eguiaz diotsuet, etzaitzuet eçagutzen. **13** Veilla eçaçue bada: ecen eztaquique guionaren Semea ethorriren den eguna ez orena. **14** Ecen gauça haur guicombat beçala da, ceinec lekorerat ioaitean dei baitzitzan bere cerbitzariac, eta bere onac eman baitzitzén. **15** Eta batari eman cietzón borz talent, eta berceari biga, eta berceari bat: batbederari bere anciaren araura: eta ioan cedin lekorerrat bertan. **16** Eta ioan cedin borz talentac recebitu cituena, eta traffica ceçan heçaz, eta eguiñ citzan berce borz talent. **17** Halaber biga recebitu cituenac-ere, irabaz citzan berce biga. **18** Bainan bat recebitu çuenac ioanic aitzur ceçan lurrean, eta gorde ceçan bere nabussiaren diruá. **19** Eta dembora handiaren buruán ethorten da cerbitzari hayén nabussia, eta contu eguiten du hequin. **20** Orduan ethorriric borz talentac recebitu cituenac presenta cietzón berce borz talent, cioela, Nabüssiá, borz talent eman drauzquidac, huná, berce borz talent irabaci citiat heçaz. **21** Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá: gauça gutian içan aiz leyal, anhitzaren gaineco ecarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegrançan. **22** Guero ethorriric bi talentac recebitu cituenac-ere diotsa, Nabüssiá, bi talent

eman drauzquidac, huná, berce biga irabaci citiat heçaz. **23** Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá, gutiaren gainean içan aiz leyal, anhitzaren gaineco ecarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegrançan. **24** Bainan ethorriric talentbat recebitu çuenac-ere diotsa, Nabüssiá, eçagutzen nián ecen guion gogorra incela, erein eztuán lekuan biltzen duala, eta barreyatu eztuán lekuan elkarganatzen duala. **25** Hunegatic beldurrez ioanic gorde diát hire talenta lurrean: huná, baduc eurea. **26** Eta ihardesten çuela bere nabussiac erran cieçón, Cerbitzari gaichtoá eta lachoá, bahaquian ecen biltzen dudala erein eztudan lekuan: eta elkarganatzen dudala barreyatu eztudan lekuan. **27** Beraz behar erauén eman ene diruá cambiadorey, eta ethorriric nic recebitu bainuqueen neurea lucururequin. **28** Edequi eçoque bada huni talenta, eta emoçue hamar talentac dituenari. **29** Ecen duen guciari emanen çayó, eta hambat guehiago vkanen du: baina deus eztuenari, duena-ere edequiren çayó. **30** Eta cerbitzari alferra egotzaçue lekoreco ilhunbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **31** Bada guionaren Semea dathorronean bere glorián, eta Ainguera saindu guciac harequin, orduan iarriren da bere gloriaren thronoan. **32** Eta bilduren dirade haren aitzinera natione guciac, eta bereciren ditu batac bercetaric, artzainac ardiac akerretaric beretzen dituen beçala. **33** Eta ecarriren ditu ardiac bere escuinean, eta akerrac bere ezquerrean. **34** Orduan erranen draue Reguec bere escuinecoey Çatozze ene Aitaren benedicatuá, hereta eçaçue munduaren fundationetic preparatu çaiçuen resumá. **35** Ecen gosse içan naiz eta eman drautaçue iatera: egari içan naiz, eta eman drautaçue edatera: arrotz nincen, eta recebitu nauçue, **36** Billuci, eta veztitu nauçue: eri, eta visitatu nauçue: presoindeguian nincén, eta enegana ethorri içan çarete. **37** Orduan ihardetsiren draucate iustoéc, dioitala, launa, noiz ikussi augu gosseric, eta bazcatu augu: edo egarriric eta edatera eman drauagu? **38** Eta noiz ikussi augu arrotz, eta recebitu augu? edo billuci, eta veztitu augu? **39** Edo noiz ikussi augu eri, edo presoindeguian eta ethorri gara hiregana? **40** Eta ihardesten duela Reguec erranen draue, Eguiaz diotsuet, ene anaye chipién hautaric bat eguiñ drauacuñ becembatean niri eguiñ drautaçue: **41** Orduan erranen draue ezquerrecoy-ere, Maradicatuá, parti çaitenze eneganic seculaco sura, deabruari eta haren ainguerey preparaturic dauenera. (aiónios g166) **42** Ecen gosse içan naiz, eta eztrautaçue eman iatera: egari içan naiz, eta eztrautaçue eman edatera. **43** Arrotz nincén, eta eznauçue recebitu: billuci, eta eznauçue veztitu: eri eta presoindeguian, eta eznauçue visitatu. **44** Orduan hec-ere ihardetsiren draucate, erraiten dutela, launa, noiz ikussi

augu gosse edo egarri, edo arrotz, edo billuci, edo eri, edo presoideguian, eta ezaugu cerbitzatu? **45** Orduan ihardetsiren draue, erraiten duela, Eguiaz diotsuet chipien hautaric bati egui eztraucaçuen becembatean, niri-ere eztrautäue egui. **46** Eta ioanen dirade hauc tormenta eternalera: baina iustoac vicitze eternalera. (aiōnios g166)

26 Eta guertha cedin acabatu cituenean lesusec propos hauc guiac, erran baitziecén bere discipuluey. **2** Badaquique ecen bi egunen buruän Bazco eguiten dela, eta guiçonaren Semea tradituren dela crucifica dadiçat. **3** Orduan bildu içan dirade Sacrificadore principalac eta Scribáci eta populuco Ancianoac Sacrificadore principal Caiphas deitzen denaren salara. **4** Eta conseillu eduqui ceçaten fineciaz lesusen hatzamaiteco eta hiltzeco. **5** Bainha erraiten çuten, Ez bestán, tumultoric eztençat populuaren artean. **6** Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela, **7** Ethor cedin harengana emaztebat, boeytabat vnguentu precio handitacoric çuela, eta huts ceçan, hura iarriric egon eta, haren buru gainera. **8** Eta hori ikussiric, haren discipuluey gaitzi cequién ciotela, Certaco da goastu haur? **9** Ecen vnguentu haur precio handitan saldu ahal çatequeen, eta eman paubrey. **10** Eta hori eçaguturic lesusec dioste, Cergatic fatigatzen duçue emazte haur? ecen obra ombat enegana obratu du. **11** Ecen bethiere paubreac vkanen dituque çequin: baina ni eznauçue bethi vkanen. **12** Ecen hunec vnguentu hunenene corputz gainera hustea ene horztecotzát egui du. **13** Eguiaz erraiten drauquet, non-ere predicaturen baita Euangilio haur mundu gucion, hunec egui duena-ere contaturen da hunen memoriotan. **14** Orduan ioan içan da hamabietaric bat ludas Iscariot deitzen cena, Sacrificadore principaletara. **15** Eta dioste, Cer eman nahi drautäue, eta nic hura çuey liuraturen bairrauet? Eta hec assigna cietzóten hoguey eta hamar diru peça. **16** Eta guerozic aicina bilha çabilan, hura tradi leçançat. **17** Eta altchagarri gabericor oguién bestaco lehen egunean ethor citecen discipuluac Iesusgana, ciotsatela, Non nahi duc appain diaçágun iatera Bazcoa? **18** Eta harc erran ciecen, Çoazte hirira edoceingana, eta erroçue, Magistruac cioc, Ene demborá hurbil duc, hi baithan eguienen diat Bazcoa neure discipuluequin, **19** Eta discipuluéc egui ceçaten lesusec ordenatu cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. **20** Bada arrastu cenean, iar cedin mahainean hamabiequin. **21** Eta hec alha ciradela, erran ceçan, Eguiaz erraiten drauquet, ecen çuetaric batec tradituren nauela. **22** Orduan triste citecen haguitz, eta has cequión hetaric batbedera erraiten, Ala ni naiz, Iauna? **23** Bainha harc ihardesten çuela

erran ceçan, Norc eçarten baitu enequin escua trempatzeco platean, harc tradituren nau. **24** Segur, guiçonaren Semea badoa harçaz scribatua den beçala: baina maledictione guiçon haren gainean ceinez guiçonaren Semea traditzen baita: on çuqueen guiçon harc baldin sorthu içan ezpaliz. **25** Eta ihardesten çuela ludasec, ceinec hura traditzen baitzuen, erran ceçan, Magistrá, ni naiz? Diotsa, Hic erran duc. **26** Eta hec alha ciradela har ceçan lesusec ogua, eta gratiáci rendaturic, hauts ceçan, eta eman ciecen bere discipuluey, eta erran, Har eçaçue, ian eçaçue, haur da ene gorputza. **27** Eta harturic copá, eta gratiac rendaturic, eman ciecen, erraiten çuela, Edan eçaçue hunetaric guciòc. **28** Ecen haur da ene odol Testamentu berricoa anhitzengatic issurten dena bekatuén barkamendutan. **29** Eta badiotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harát aihen fructu hunetaric, çuequin berriric neure Altaren resumán hura edanen dudan egunerano. **30** Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendiárat. **31** Orduan dioste lesusec, Çuec guciòc gau hunetan scandalizaturen çarete nitán: ecen scribatua da, loren dut artzaina, eta barreyaturen dirade arthaldeco ardiac. **32** Bainha resuscita nadin ondoan, çuen aitzinean ioanen naiz Galileara. **33** Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Guciac hitan scandaliza baditez-ere, ni iagoitic ezniaitec scandaliza. **34** Diotsa lesusec, Eguiaz erraiten drauat, ecen gau hunetan oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauäla. **35** Diotsa Pierrisec, Are baldin hirequin hiltzera behar badaquit-ere, ez aut vkaturen. Halaber discipulu guciec-ere erran ceçaten. **36** Orduan ethor cedin Iesus hequin Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste discipuluey, Iar çatezte hemen, harache ioanic othoitz daididano. **37** Eta harturic Pierris eta Zebedeoren bi semeac, has cedin tristetzen eta guciz keichatzen. **38** Orduan dioste lesusec, Alde guciataric triste da ene arima heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaçue enequin. **39** Eta aitzinachiago ioanic, ahozpez iar cedin, othoitz eguien çuela, eta ciuela, Ene Aitá, baldin possible bada, iragan bedi eneganic copa haur: guciagatic-ere ez nola nic nahi baitut, baina nola hic. **40** Guero ethorten da discipuluetara, eta erideiten ditu lo daunçala: eta diotsa Pierrisi, Horrela orembat ecin veillatu duçue enequin? **41** Veilla eçaçue eta othoitz eguiçue, sar etzaitezten tentationetan: ecen spiritua prompto da, baina haraguia flacu. **42** Berriz bigarren aldian ioan cedin, eta othoitz egui ceçan, erraiten çuela, Ene Aitá, baldin possible ezpada copa haur iragan dadin eneganic, hura edaten dudala baicen: egui bedi hire vorondatea. **43** Guero itzuliric erideiten ditu berriz lo daunçala: ecen hayen beguiac sorthatuac ciraden. **44** Eta vtziric hec, berriz ioan cedin, eta othoitz egui ceçan

heren aldean, hitz berac erraiten cituela. **45** Orduan ethorten da bere discipuluetara, eta dioste, Lo eguique gaurguero, eta reposa çaitzete: huná, hurbildu da orena, eta guiçonaren Semea liuratzan da gaichtoén escuetara. **46** Iaqui çaitzete, goacen: huná, hurbildu da ni traditzen nauena. **47** Eta hura oraino minço cela, huná, Iudas hamabietaric bat, ethor cedin, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén eta populuko Ancianoén partez. **48** Eta hura traditzen çuenac, eman cerauen seignalé, cioleta, Nori-ere pot eguiñen baitraucat, hura da: çatchetzate hari. **49** Eta bertan hurbilduric Iesusgana, erran ceçan, Magistráu, Vngui hel daquiala. Eta pot eguiñin cieçón. **50** Orduan Iesusec erran cieçón Adisquideá, certan aiz hemen? Orduan hurbilduric eçar citzaten escuac Iesusen gainean, eta lot cequizquión. **51** Eta huná, Iesusequin ciradenetaric batec, auançaturic escua, idoqui ceçan bere ezpatá, eta ioric Sacrificadore principalaren cerbitzaria, edequi cieçón beharría. **52** Orduan diotsa Iesusec, Itzul eçac eure ezpatá bere lekura: ecen ezpata harturen duten guciak, ezpataz hilen dituc. **53** Vste duc ecin othoitz daidiodala orain neure Aitari, eta baitinguzquet bertan hamabi legione baino guehiago Aingueru? **54** Nolatan beraz compli litezque Scripturá, diotenean, ecen hunela behar dela eguiñ? **55** Ordu harten berean erran cieçén Iesusec gendetzey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin, ene hatzamaitera: egun oroz çuen artean iarten nincén, iracasten ari nincela templean, eta eznauque hatzaman. **56** Bainan haur gucia eguiñ içan da, compli litecenat Prophetén Scripturá. Orduan discipulu guciéc, hura abandonnaturic, ihes eguiñ ceçaten. **57** Bainan Iesus, hatzaman çutenéc, eraman ceçaten Caiphas Sacrificadore subiranoagana, non Scribá eti Ancianoac bilduac baitziraden. **58** Eta Pierris iarreriquiten çayón vrrundanic Sacrificadore subiranoaren salarano, eta barnera sarthuric, iar cedin cerbitzariequin, fina ikus leçançát. **59** Eta Sacrificadore principalac eti Ancianoac eti conseillu gucia testimoniage falsu bilha çabiltzan Iesusen contra, hil eraci leçatençát: **60** Eta etzeçaten eriden: eta anhitz testimonio falsu ethorri bacen-ere etzeçaten eriden moldezcoric. Bainan finean ethorric bi testimonio falsuc erran ceçaten, **61** Hunec erran du, Deseguin ahal dirot Iaincoaren templea, eta hirur egunez hura reedifica. **62** Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoac erran cieçón, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? **63** Eta Iesus ichilic cegoen. Orduan ihardesten duela Sacrificadore subiranoac diotsa, Adiuratzan aut Iainco viciaren partez, erran dieçaguán, eya hi aicenez Christ Iaincoaren Semea. **64** Diotsa Iesusec, Hic erran duc: baina

are diotsuet, Hemendic harat ikussiren duçue guiçonaren Semea iarriric dagoela laincoaren botherearen escuinean, eta ceruco hodeyetan ethorten dela. **65** Orduan Sacrificadore subiranoac erdira citzan bere abillamenduac, erraiten çuela, Blasphematu du, cer guehiago testimonio behar dugu? huná, orain ençun vkan duçue hunen blasphemioa. **66** Cer irudi çaique? Eta hec ihardesten çutela, erran ceçaten. Hil mereci du. **67** Orduan thu eguiñ cieçoten beguithartera, eta buffeta ceçaten, eta bercéc cihorréz vkaldi eman cieçoten, **68** Cioitela, Christ, prophetiza ieçaguc, nor den io auena. **69** Eta Pierris iarriric cegoén lekorean salán: eta ethor cequión nescatobat, cioleta, Hi-ere Iesus Galileanoarequin incén. **70** Bainan harc vka ceçan gucién aitzinean, cioleta, Etzequinat cer dionán. **71** Eta hura corralerat ilkiten cela ikus ceçan berce nescato batec: eta erran cieçén han ciradeney, Haurere Iesus Nazarenorequin cen. **72** Eta berriz vka ceçan iuramendurequin, cioleta, Ezteçagut guiçona. **73** Eta appur-baten buruán ethor citecen present içan ciradenac, eta erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hi-ere hetaric aiz: ecen eure minçatzeac-ere declaratzen au. **74** Orduan has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioleta, Ezteçagut guiçona. Eta bertan oillarrac io ceçan. **75** Orduan orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, ceinec erran baitzeraucan, Oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkirc nigar eguiñ ceçan mingui.

27 Guero goiça ethorri cenean, conseillu eduqui ceçaten Sacrificadore principal eta populuko Anciano guciéc Iesusen contra, hura heriotara eman leçatençat. **2** Eta estecaturic eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pontio Pilate gobernadoreari. **3** Orduan Iudasec, hura traditu çuenac, çacussanean hura condemnatu cela vrriquituric, itzul cietzén hoguey eta hamar diruäc Sacrificadore principaley eti Ancianoey. **4** Cioleta, Bekatu eguiñ dut, odol innocentaren traditzeaz. Bainan hec erran ceçaten, Cer dohacu guri? hic dacussála. **5** Eta diruäc iraitzirc templean, retira cedin, eta ioanic, vrka ceçan bere buruä. **6** Orduan Sacrificadore principalec diruäc harturic erran ceçaten, Ezta sori hauc thesaurean eçar ditecen, ecen odol precioa da. **7** Eta conseillu harturic, eros ceçaten heçaz topinaguile batan landá estrangeren ohortz leku. **8** Halacotz deithu içan da landa hura, odol-landa, egungo egunerano. **9** Orduan compli cedin Hieremias prophetáz erran içan cena, cioleta, Eta hartu vkan ditutzé hoguey eta hamar diruäc, estimatu içan denaren precioa, cein estimatu içan baita Israeleco haourréz: **10** Eta eman dituzte hec tupinaguile batan landaren erosteco, launac niri ordenatu cerautan beçala. **11** Eta Iesus

eraman cedin Gobernadorearen aitzinera, eta interroga ceçan Gobernadoreac, cioela, Hi aiz Iuduén Reguea? Iesusec erran cieçón, Hic dioc. 12 Eta accusatu içanic Sacrificadore principaléz eta Ancianoéz, deus etzeçan ihardets. 13 Orduan diotsa Pilatec, Eztançuc cembañ gauça hire contra testificatzen duten? 14 Eta etzieçón ihardets hitz batetara-ere: hala non miresten baitzuen Gobernadoreac haguitz. 15 Bada bestán costumatu çuen Gobernadoreac populari beréc nahi çutén presoner baten largatzera. 16 Eta orduan baçutén presoner notablebat, Barabbas deitzen cenic. 17 Bildu ciradenean bada hec, erran cieçén Pilatec, Cein nahi duçue larga dieçaquedan? Barabbas, ala Iesus, deitzen dena Christ? 18 Ecen baceaquian inuidiaz hura liuratu çutela. 19 Eta hura alki iudicialean iarriric cegoela, igor cieçón bere emazteac, cioela, Eztuála hic deus iusto horrequin, ecen anhitz iragan diat egun ametsetaric horrengatic. 20 Orduan Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc burutan eman cieçoten populari Barabbasen esca litecen, eta Iesus hil eraci leçaten. 21 Eta ihardesten çuela Gobernadoreac erran cieçén, Biotaric cein nahi duçue larga dieçaquedan? Eta hec erran cieçoten, Barabbas. 22 Erran cieçén Pilatec, Cer eguiñen dut beraz Iesusez Christ deitzen denaz? Diotsate guciéc, Crucifica bedi. 23 Eta Gobernadoreac dioste, Bainha cer gaizqui eguiñ du? Orduan hec ohiu guehiago eguiten çutén, erraiten çutela, Crucifica bedi. 24 Eta ikussiric Pilatec ecen etzuela deus probetchatzen, bainha tumultoa handitzengago cela, vr harturic ikuz citzan escuac populuaren aitzinean, cioela, Innocent naiz ni iusto hunen odoletic: çuec ikussaçue. 25 Eta ihardesten çuela populu guciac erran ceçan, Horren odola dela gure gainean eta gure haourren gainean. 26 Orduan larga cieçén Barabbas: eta Iesus açoñaturic liura cieçén crucifica ledinçát. 27 Orduan gobernadorearen gendarmeséc eramanic Iesus pretoriara, bil ceçaten haren aitzinera banda gucia. 28 Eta billuci çutenean eman cieçoten soinera escarlatazco mantobat. 29 Eta elhorrizco coroabat plegaturic eçar ceçaten haren buru gainean, eta canaberabat haren escuinean: eta haren aitzinean belauricatuz truffatzen ciraden harçaz erraiten çutela, Vngui hel daquiaia, Iduen Regueá. 30 Eta thu eguinic haren contra, har ceçaten canabera hura, eta haren buruäri ceraunsaten. 31 Guero harçaz truffatzen ciradenean, eraunz cieçoten mantoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduez: eta eraman ceçaten crucificatzena. 32 Eta ilki ciradenean eriden ceçaten guïçon Cyreniano Simon deitzen cembañ: haur bortcha ceçaten haren crutzearen eramaitera. 33 Eta ethorri ciradenean Golgotha deitzen den lekura (cein erran nahi baita hambat nola bur-heçur lekua) 34 Eman cieçoten

vinagre edatera behaçunarequin nahastecaturic: eta dastatu çueñean etzuen edan nahi vkan. 35 Eta crucificatu çutenean parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotziric: compli ledinçát Prophetáz erran cena, Partitu vkan dituzte ene abillamenduac, eta ene arroparen gainean çorthe egotzi vkan duté. 36 Eta iarriric ceudela beguiratzen çutén hurá han. 37 Eta eçar ceçaten haren buru garayan haren causá scribaturic, HAVR DA IESVS IVDVEN REGVEA. 38 Orduan crucificatu içan dirade harequin bi gaichtaguin bata escuinetik eta bercea ezquerretic. 39 Eta iragaiten ciradenéc iniuriatzen çutén hura, bere buruäc higuitzen citzuela, 40 Eta ciotela, Hic templea deseguiten duanorrec, eta hirur egunez edificatzen, empara eçac eure buruä: baldin Iaincoaren Semea bahaiz, iauts adi crutzetic. 41 Halaber Sacrificadore principaléc-ere truffatzen ciradela Scribequin eta Ancianoequin, erraiten çutén. 42 Berceac emparatu ditu, bere buruä ecin empara diro: baldin Israeleco Regue bada, iauts bedi orain crutzetic, eta sinhetsiren dugu hori. 43 Fida da Iaincoa baithan, empara beça orain, baldin haren gogaraco bada: ecen erran du, Iaincoaren Semea naiz. 44 Hura bera, harequin crucificatu ciraden gaichtaguinec-ere reprotochatzen ceraucaten. 45 Bainha sey orenetaric bedratzi orenetarano lur guciaren gainean ilhumbe eguiñ cedin. 46 Eta bedratzi orenén inguruän oihuz iar cedin Iesus ocengui, cioela, Eli, Eli, lama sabachthani? erran nahi baita, Ene Iaincoa, Ene Iaincoa, ceren abandonnatu nauc? 47 Eta han present ciradenetaric batzuc hori ençunic, cioten, Elias deitzen du hunc. 48 Eta bertan laster eguinic hetaric batec, eta spongiabat harturic vinagrez betheric, eta eçarriric canabera baten inguruän, edatera eman cieçón. 49 Eta bercéc erraiten çutén, Vtzac, dacussagun, eya ethorriren denez Elias horren emparatzera. 50 Eta orduan Iesusec berriz ocengui oihu eguinic, spiritua renda ceçan. 51 Eta huná, templeco velá erdira cedin bi çathitara, garaitic behererano, eta lurra ikara cedin, eta harriac, erdira citecen. 52 Eta monumentac irequi citecen, eta anhitz Saindu lo ceunçanén gorputzac iaiqui citecen. 53 Eta monumentetaric ilkiric haren resurrectione ondoan, sar citecen ciuitate saindura, eta aguer cequizquien anhitzi. 54 Eta Centenera, eta harequin Iesusen beguirale ceudenac, lur ikaratzea eta eguiñ içan ciraden gauçác ikussiric, ici citecen haguitz, erraiten çutela, Eguiazqui Iaincoaren Semea cen haur. 55 Han ciraden halaber anhitz emazte vrrundanic beha ceudela, cein iarreiqui içan baitzaizcan Iesus Galileatic, hura cerbitzatzen çutela. 56 Hetaric cen, Maria Magdalena, eta Maria Iacquesen eta Iosesen ama, eta Zebedeoren semen amá. 57 Eta arrastu cenean, ethor cedin guïçon abratsbat Arimathiatic, Ioseph deitzen cenic, hura-ere Iesusen discipulu

içan cen. 58 Haur ethor cedin Pilatgana, eta esca cequión lesusen gorputzaren: orduan mana ceçan Pilatec renda ledin gorputza. 59 Eta gorputza harturic Iosephec mihiisse churi batetan barna eçar ceçan. 60 Eta eçar ceçan bere monument berri arroca batetan ebaquia çuenean: eta harri handibat monument borthara itzuliric, ioan cedin. 61 Eta Maria Magdalena eta Maria bercea ciraden han iariac sepulchre aurkán. 62 Eta biharamunean, cein baita Sabbathoaren preparatione ondoan, bil citecen Sacrificadore principalac, eta Phariseuac Pilatgana. 63 Erraiten çutela, launa, orhoitu gaituc nola abusari harc vici cela erran ceçan, Ondoco heren egunean resuscitaturen naiz. 64 Mana eçac bada beguira dadin sepulchrea heren egunerano, haren discipuluéc gauz̄ ethorriric, hura ebats ezteçaten, eta populuari derroten, Resuscitatu da hiletaric: eta halaz baitate azquen errorea lehena baino gaichoago. 65 Eta erran ciecén Pilatec, Badituéue goardac: çoazte, segura çaitetzte daquíuen beçala. 66 Hec bada ioanic segura ceçaten sepulchrea, harria cigilaturic, goardequin.

28 Eta Sabbath azquencean asteco lehen arguitu behar cen egunean, Maria Magdalena eta Maria bercea ethor citecen sepulchrearen ikustera. 2 Eta huná, lur ikaratze handibat eguiñ cedin: ecen launaren Aingueruá iauts cedin cerutic, eta ethorriric aldara ceçan harria borthatic, eta iarriric cegoen haren gainean. 3 Eta cen haren ikartza chistmista beçala, eta haren abillamendua churi elhurra beçala. 4 Eta haren beldurrez, ici citecen goardác, eta hilac beçalaca citecen. 5 Bainha ihardesten çuela Aingueruác erran ciecén emaztey, Çuec eztuçuela beldurric: ecen badaquit Iesus crucificatu içan denaren bilha çabiltzatela: 6 Ezta hemen: ecen resuscitatu içan da, erran çuen beçala: çatozze ikussaçue launa eçarri içan cen lekua. 7 Eta bertan ioanic erreçue haren discipuluey, ecen resuscitatu dela: eta huná, çuen aitzinean doa Galileara: han hura ikussiren duçue. Huná, erran drauçet. 8 Eta bertan partituric monumenteticiciapen eta bozcario handirequin, laster eguiñ ceçaten haren discipuluey declaratzera. 9 Bainha hec haren discipuluey declaratzera cioacela, huná, Iesus aitzinera ethor cequien, cioela, Vngui hel daquíuela. Eta hec hurbilduric lot cequitzén haren oiney, eta adora ceçaten hura. 10 Orduan dioste lesusec, Eztuçuela beldurric: çoazte, declara ieceçue ene anayey, doacen Galileara: eta han ikussiren nauté. 11 Hec partitu eta, huná, goardetaric batzu ethor citecen hirira, eta declara cietzén Sacrificadore principaley eguiñ içan ciraden gauça guciak. 12 Orduan bilduric Ancianoequin, eta conseillu harturic, diru somma ona eman ciecén gendarmesey:

13 Cioitela, Erraçue, Haren discipuluéc gauaz ethorriric, hura ebatsi vkan duté gu lo gaunçala. 14 Eta baldin hori gobernadoreac ençun badeça, guc sinhets eraciren draucagu, eta eguitecotaric idoquiren çaituztegu. 15 Eta hec diruä harturic eguiñ ceçaten iracatsi içan ciraden beçala: eta publicatu içan da propos haur Iduén artean egungo egunerano. 16 Bainha hameca discipuluac ioan citecen Galilearát, mendira, non ordenatu baitzarauen lesusec. 17 Eta hura ikussiric adora ceçaten: eta batzuc duda ceçaten. 18 Eta hurbilduric Iesus minça cequién, cioela, Eman içan çait niri bohere gucia ceruän eta lurrean. 19 Çoazte bada eta iracats itzaçue gende guciak: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: 20 Iracasten dituçuela nic manatu drauçuedan guciaren beguiratzen: eta huná, ni çuequin naiz bethiere munduaren finerano. Amen. (aión g165)

Markos

1 IESVS CHRIST Iaincoaren Semearen Euangelio hatsea:

2 Scribatua den beçala Prophetetan, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec appainduren baitu hire bidea hire aitzinean 3 Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaüe launaren bidea, plana itzaüe haren bidescá. 4 Batheyatzen ari cen loannes desertuan, eta predicatzen çuen emendamendutako baptismoa bekatuén barkamendutan. 5 Eta ioaiten cen harengana Iudeaco herri gacia eta Ierusalemecoac: eta batheyatzen ciraden guciak harenganic lordaneco fluuioan, bere bekatuac confessatzen cituztela. 6 Eta cen loannes veztitua camelu biloz, eta larruzco guerrico batez bere guerruncean inguru, eta othi eta bassexti iaten çuen. 7 Eta predicatzen çuen, cioela, Ethorten da ni baino borthitzago dena ene ondoan, ceinen çapatetako hedearen beheitituriç ezpainaiz lachatzeco digne. 8 Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez, baina harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz. 9 Eta guertha cedin egun hetan, Iesus ethor baitzedin Nazareth Galileacotic, eta batheya baitzedin loannesganic lordanean. 10 Eta bertan ilkiten cela vretic, ikus citzan ceruäc erdiratzen, eta Spiritu saindua vssò columbabat beçala haren gainera iausten. 11 Eta voz-bat eguiñ cedin ceruëtaric, cioela, Hi aiz ene Seme maitea ceinetan hartzen baitut neure atseguiñ ona. 12 Eta bertan Spirituac irion ceçan hura desertura. 13 Eta egon cedin han desertuan berroguey egun, tentatzen cela Satanez: eta cen bassa bestiequin, eta Aingueruèc cerbitzatzen çuten. 14 Eta loannes hatzaman ican cenean, ethor cedin Iesus Galileara, predicatzen çuela Iaincoaren resumaren Euangelioa: 15 Eta cioela, Complitu da demborá, eta hurbil da Iaincoaren resumá: emenda çáitezte, eta sinhets eçaüe Euangelioa. 16 Eta Galileaco itsas bazarrean çabilala ikus citzan Simon eta Andriu haren anaya, sareac itsassora egoizten cituztela (ecen pescadore ciraden) 17 Eta erran ciecen Iesusec, Çatozze ene ondoan eta eguiñen çaituztet guïça pescadore. 18 Eta bertan vtziric bere sareac iarreiñ içan çáizcan. 19 Eta handic aitzinachiago ioanic, ikus citzan lacques Zebedeoren semea eta loannes haren anaya, hec-ere vncian bere sareac adobatzen cituztela. 20 Eta bertan dei citzan hec: eta bere aita Zebedeo vncian vtziric languilequin, iarreiñ içan çáizcan. 21 Guero sartzen dirade Capernaum-en, eta bertan Sabbath egunean sarthuric synagogán, iracasten ari cen. 22 Eta spantaturic ceuden haren doctrináz, ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala. 23 Eta cen hayén synagogán guïçcombat spiritu

satsua çuenic, eta oihuz iar cedin, 24 Cioela, Ah, Cer da hire eta gure artean Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? ba ceaquit nor aicen, hi aiz Iaincoaren saindua. 25 Eta mehatcha ceçan hura Iesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. 26 Eta spiritu satsua hura çathituriç, eta ocengui oihuz iarriric, ilki cedin harenganic. 27 Eta spanta citecen guciak, hala non bere artean galdez baitzeuden, citoitela, Cer da haur? cer doctrina berri da haur? authoritatez spiritu satsuac-ere manatzen baititu eta obedizten baitute? 28 Eta io ceçan haren famáç bertan Galilea inguruco comarca gacia. 29 Eta bertan synagogatic ilkiric, ethor citecen Simonen eta Andriuen etchera lacquesequin eta loannesquin. 30 Eta Simonen ama-guinharreba cetzan helgaitzarequin: eta bertan minçatu içan çáizcan harçaz. 31 Orduan hurbilduric goiti ceçan hura escutic harturiç, eta bertan vtzi ceçan helgaitzac: eta harc cerbitza citzan. 32 Eta arratsean, iguzqui sartzean, ekarten cerautzaten gueizqui ceuden guciak eta demoniatuac. 33 Eta hiri gacia borthara bildua cen. 34 Eta senda citzan erharçun diuersez eri ciraden guciak: eta anhitz deabru campora egotz ceçan, eta etzituen deabruac minçatzeria vtziten nola hura eçagutu vkan lutén. 35 Guero goicean oraino ilhun handia cela iaiquiric ilki cedin, eta ioan cedin leku desertu batetara, eta han othoitz eguiten çuen. 36 Eta iarreiñ içan çáizcan Simon eta harequin ciradenac. 37 Eta eriden çutenean, erran cieçoten, Guciak hire bilha diabilitzac. 38 Orduan dioste Goacen hurbilengo burguëtara: han-ere predica deçadançat: ecen hartacotzat ilki içan naiz. 39 Eta predicatzen çuen hayén synagoguetan, Galilea gucion: eta deabruac campora egoizten cituen. 40 Eta ethor cedin harengana sorhayobat, othoitz eguiten ceraucala, eta hari belhauricatuç ciotsala, Baldin nahi baduc chahu ahal neçaquec. 41 Orduan Iesusec compassionie harturiç eta escua hedaturic, hunqui ceçan hura, eta erran cieçón, Nahi diat, aicén chahu, 42 Eta hori erran çuenean, bertan ioan cedin harenganic sorhayotassuna, eta chahu cedin. 43 Eta hura mehatchaturic bertanigor ceçan camporát: 44 Eta erran cieçón, Beguirauç nehori deus ezterroan: baina ohá, eta eracuts aquio Sacrificadoreari, eta presenta itzac eure garbitzeagatic Moysesec manatu dituen gauçác hæy testimoniagetan. 45 Baina hura ilkiric has cedin anhitz gauçaren publicatzen, eta beharquiaren manifestatzen, hala non guehiagoric aguerriz Iesus ecin sar baitzaisten hirira, baina lekorean leku desertuetan cen, eta ethorten ciraden harengana alde guiciataric.

2 ETa berribz sar cedin Capernaumen cembeit egunen buruan, eta ençun içan da ecen etchean cela. 2 Eta

bertan anhitz bildu içan dirade hambat non bortha aldiriéere ecin eduqui baitzitzaqueizten: eta declaratzen cerauen hitza. 3 Orduan ethor citecen batzu herengana, ekarten çutela laurez eramaiten cen paralyticobat. 4 Eta ceren ecin hurbil baitzaquidizquion gendetzearen causaz, aguer ceçaten Iesus cen etche gaina, eta hura çulhaturic, erauts ceçaten paralyticoa cetzan ohea. 5 Orduan lesusec hayén fedea ikussiric, erran cieón paralyticouri, Semé, barkatu çazquic eure bekatuac. 6 Eta Scribetaric batzu ciraden han iarriac, eta iharduquiten çuten bere bihotzeten, hunela, 7 Cergatic haur hunela blasphemio erraiten ari da? Norc bekatuac barka ahal ditzaque laincoac berac baicen? 8 Eta bertan eçaguturic lesusec bere spirituaz, ecen hala ciharducatela berac baithan, erran ciecen, Cergatic horrelaco gaucez diharduçaue çuen bihotzeten. 9 Cein da erratchago, erraitea paralyticouri, Barkatu çazquic bekatuac, ala erraitea, laiqui adi, eta har eçac eure ohea, eta ebil adi? 10 Daquíuençat bada ecen guionaren Semeac baduela bothere bekatuén barkatzeco lurrean (diotsa paralyticouri) 11 Hiri diossat, laiqui adi, eta har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. 12 Eta bertan iaiqui cedin, eta ohea harturic, ilki cedin gucién presentian: hala non guciak spantatuac baitzeuden, eta glorificatzen baitzuten laincoa, erraiten çutela, Egundano hunelaco gauçaric eztugu ikussi. 13 Eta ilki cedin berriz itsas alderat: eta populu gucia ethorten cen harengana, eta iracasten cituen hec. 14 Eta vrruti iragaiten cela, ikus ceçan, Leui Alpheoren semea peage lekuaren iarriric, eta erran cieón, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiqui cequión. 15 Eta guertha cedin, Iesus haren etchean mahainean iarriric cegoela, anhitz publicano eta gende vicitze gaichtotaco iar baitzedin lesusequin eta haren discipuluequin, ecén anhitz ciraden eta iarreiqui içan çazcan. 16 Eta Scribéc eta Phariséuc ikussiric publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten çuela, erran ciecen haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du eta edaten? 17 Eta haur ençunic lesusec dioste, Osso diradenéc eztute medicuren beharric: baina eri diradenéc: ecen ez naiz ethorri iustoén deitzera: baina bekatoren, emendamendutara. 18 Eta Ioannesen eta Phariséuen discipuluéc barur eguiten çutén: eta hec ethorten dirade eta diotsate, Cergatic Ioannesen eta Phariséuen discipuluéc barur eguiten dute, eta hire discipuluéc ezpaitute baruric eguiten? 19 Eta erraiten draue lesusec: Ezteyetaco gendéc baruric ahal daidite ezcondua hequin deno? ezcondua berequin duteno baruric ecin daidite. 20 Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, eta orduna barur eguien duté egun hetan. 21 Eta nehorc oihal

pedaçu latz-bat eztu iosten abillamendu çar batetan, ezpere haren compligarri berri harc edequiten drauca çarrari, eta gaizcoatzengoa da ethendurá. 22 Halaber nehorc eztu eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere mahatsarno berriac lehertzen ditu çahaguiac eta mahatsarnoa issurten da, eta çahaguiac galtzen dirade baina mahatsarno berria çahagui berrietan ecarri behar da. 23 Eta guertha cedin hura iragaiten baitzen Sabbath egun-batez ereincetan gaindi, eta has citecen haren discipuluac bidean cioacela buruca idoquiten. 24 Eta Phariséuc erran cieçoten, Horrá, cergatic eguiten duté Sabbathoan egui sori eztena? 25 Eta harc erran cieçen, Eztuque egundano iracurri vkan, cer egui çuen Dauid-ec necessitate çuenean, eta gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? 26 Nola sarthu içan cen launaren etchean Abiathar Sacrificadore principalaren demborán: eta propositioneco oguiac ian vkan cituen, Sacrificadoreón baicen iateco sori etziradenac, eta nola harequin ciradeneyere eman cerauen? 27 Guero erran cieçen: Sabbathoa guionagatic egui içan da, ez guionona Sabbathoagatic. 28 Bada guionaren Semea Sabbathoaren-ere iabe da.

3 Guero sar cedin berriz synágogán, eta cen han guicombat escua eyhartua çuenic. 2 Eta gogoatzen çutén eya Sabbathoan sendaturen çuenez accusa leçatençat. 3 Eta diotsa guion escu eyhartua çuenari, laiqui adi artera. 4 Guero dioste, Sabbathoan vngui eguitea da sori, ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea, ala hiltzea: baina hec ichilic ceuden. 5 Eta hetarát inguru behaturic asserrerequin, eta hayén bihotzeco obstinationeaz contrastaturic, diotsa guionari, Heda eçac eure escua: Eta heda çeçan, eta haren escua, bercea beçain senda cedin. 6 Orduan ilkirc Phariséuc, bertan Herodianoequin conseillu eduqui ceçaten haren contra, hura hil leçatençat. 7 Baina Iesus bere discipuluequin retira cedin itsas alderat: eta iarreiqui cequión gendetze handia Galileatic eta Iudeatic. 8 Eta Ierusalemetic, eta Idumeatic, eta lordanaz berce aldetic: eta Tyreco eta Sydoneco inguruëtan habitatzen ciradenetaric gendetze handi, ençunic cein gauça handiac eguiten cituen, ethor citecen harengana. 9 Eta erran cieçen bere discipuluey vñcichobat bethi prest eduqui lequión, gendetzearen causaz, hers ezleçatençat. 10 Ecen anhitz sendatu vkan çuen, hala non afflictionetan ciraden guciak oldartzen baitziraden harengana hunqui leçatençat. 11 Eta spiritu satsúec hura ikusten çutenean, haren aitzinera bere buruäc egoizten citutén, eta oihu eguiten çuten, cioitela, Hi aiz laincoaren Sem. 12 Baina harc haguitz mehatchatzen cituen, manifesta ez leçatençat. 13 Guero igan cedin mendi batetara, eta

dei citzan beregana nahi cituenac: eta ethor citecen harengana. **14** Eta ordena citzan hamabi harequin içateco, eta predicatora igorteko: **15** Eta lutén bothere eritassunén sendatzeko, eta deabruén campora egoizteco. **16** Lehenic Symon, (ceini icen eman baitzieçon Pierris:) **17** Eta Iacques Zebedeoaren semea, eta Ioannes Iacquesen anayea, (eta hæy icen eman ciecén Boanerges, erran nahi baita, igorciri semeac) **18** Eta Andriu eta Philippe, eta Bartholomeo, eta Matheu, eta Thomas, eta Iacques Alpheoren semea, eta Thaddeo, eta Simon Cananeoa, **19** Eta Iudas Iscariot, ceinec bera traditu-ere baitzuen. **20** Eta ethor citecen etchera: eta berriz gendetze handibat bil cedin, hala non oguiaren iateco artea -ere ecin har baitziroten. **21** Eta haur ençun çutenean haren ahaideac ilki citecen hatzaman leçatençat: ecen erraiten çuten, çoratu cela. **22** Eta Ierusalemetic iautsi içan ciraden Scribéc erraiten çutén, ecen Beelzebub çuela, eta deabruén princearen partez deabruac campora egoizten cituela. **23** Eta hec beregana deithuric, erran ciecén comparationez, Nolatan Satanec Satan campora egotz ahal deçaque. **24** Ecen baldin resumabat bere contra partitura bada, ecin dauque resuma hura. **25** Eta baldin etchebat bere contra partitura bada, ecin dauque etche hura. **26** Hala baldin Satan-ere altcha badadi eta partitura bada bere contra, ecin dauque, baina fin du. **27** Ecin nehorc borthitz baten ostillamenduac, haren etchera sarthuric, pilla ahal ditzaque, baldin lehen borthitzta esteca ezpadeça: eta orduan haren etchea pillaturen du. **28** Eguiaz erraiten drauquet, ecen bekatu guiac guionén seméy barkaturen çaztela, eta blasphematu dituqueizten blasphemio guiac: **29** Baina norc-ere blasphematuren baiitu Spiritu sainduaren contra eztu barkamenduric vkanen seculan, baina içanen da condemnatione eternalaren hoguendun. (aión g165, aiños g166) **30** Ecen erraiten çuten, Spiritu satsua du. **31** Ethorten dirade bada haren anayeac eta haren ama: eta lekorean ceudela igor citzaten batzu harengana, haren deitzera. **32** Eta iarriric cegoen haren inguruán gendetzea, eta hec erran cieçoten, Huná, hire amac eta hire anayéc lekorean galdeguiten aute. **33** Orduan ihardets ciecén,cioela, Nor da ene ama, edo ene anayeac? **34** Eta inguru behatu çueñean haren inguruán iarriric ceuden discipuluetara, dio, Huná ene ama, eta ene anayeac. **35** Ecen norc-ere egune baiitu laincoare vorondatea, hura da ene anaye eta ene arreba, eta ama

4 Guero berriz has cedin iracasten itsas bazterrean: eta bil cedin harengana gendetze handi, hala non bera vñcira sarthuric, iarriric baitzegoen itsassoan: eta populu

gucia itsas costan leihorrean cen. **2** Eta iracasten cerauen comparationez anhitz gauça, eta erraiten cerauen bere doctrinán, **3** Ençun eçaue, Huná, ereillebat ilki cedin ereitara. **4** Eta guertha cedin ereitean, partebat eror baitzedin bide bazterrera, eta ethor citecen ceruco choriac, eta irets ceçaten hura. **5** Eta berce partebat eror cedin leku harriçetara, non ezpaitzuen lur anhitzic: eta bertan ilki cedin, ceren ezpaitzuen lur barnetassunic. **6** Baina iguzquia goratu cenean, erre cedin: eta ceren erroric ezpaitzuen, eyhar cedin. **7** Eta berce partebat eror cedin elhorri artera, eta elhorriac handi citecen, eta itho ceçaten hura, eta etzeçan fructuric eman. **8** Eta bercea eror cedin lur-onera, eta eman ceçan fructu goratzen eta handitzen cenic, eta ekar ceçan bihi batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. **9** Orduan erran ciecén, Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. **10** Eta bera cela, interroga ceçaten haren inguruán hamabiequin ciradenéc, comparationeaz. **11** Eta erran ciecén, Çuey eman çaique laincoaren resumaco secretuaren eçagutzea: baina lekorean diradeney comparationez gauça guiac tractatzen çaztela: **12** Dacussatela ikus deçatençat, eta eztaquizquión ohart: eta dançutela ençun deçaten, eta adi ezteçaten: conuerti eztitecen eta bekatuac barka ez taquizquién. **13** Eta erran ciecen, Eztaquizque comparatione haur? Eta nolatan comparatione guiac eçagutiren dituçue? **14** Ereilleac hitza ereiten du. **15** Bada hauc dirade bide bazterrera hacia recebitzen dutenac, ceinétan ereiten baita hitza: baina ençun dutenean, bertan ethorten da Satan, eta kencen du hayen bihotzeten erein cen hitza. **16** Eta hauc dirade halaber leku harriçetara hacia recebitzen dutenac: eta ençun dutenean hitza, bertan bozcariorequin recebitzen dute hura. **17** Eta eztute erroric berac baithan, baina iraute gutitaco dirade: guero heltzen denean tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic, bertan scandalizatzen dirade. **18** Eta hauc dirade elhorri artera hacia recebitzen dutenac, hauc dirade, diot, hacia ençuten dutenac: **19** Baina mundu hunetaco ansiéc, eta abrastassuneczo engañoac, eta berce gaucetaco guthiciéc barneraric ithotzen dute hitza, eta fructu gabetzen da. (aión g165) **20** Eta hauc dirade lur onera hacia recebitu dutenac, ceinéc hitza ençuten baitute, eta recebitzen, eta fructu ekarten, batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. **21** Erran ciecén halaber, Ala candela ekarten da gaitzuruepan, edo ohapean eçar dadinçat? eza candelerean eçar dadinçat? **22** Ecen ezta deus secreturic aguerturen eztenic, edo estal ahal daitenic: baina campora ethorri behar da. **23** Baldin nehorc ençuteco beharriric badu, ençun beça. **24** Guehiago erran ciecén, Gogoauçue cer ençuten duçuen: cer neuriz neurturen baitçue, neurturen

çaiçue, eta emendaturen çaiçue, çuey ençuten duçuenoy. 25 Ecen duenari, emanen çayó: eta deusic eztuenari, duena-ere edequiren çayó. 26 Guehiago erraiten çuen, Iaincoaren resumá da, guicón hacia lurrera egotziric gau eta egun lo etzaten eta iaiquiten liçaten baten ançora. 27 Eta hacia ilkiten eta hatzen licén, harc ezlaquiala nola, 28 Ecen bere buruz lurrac fructu ekarten du, behin belhar, guero buru, guero ogui bihi bethea buruän. 29 Eta aguertu denean fructua, bertan guicónac du eçarten iguiteyá: ceren prest baita vztá. 30 Guero cioen, Cer irudi duela erranen dugu Iaincoaren resumá? edo cer comparationez comparaturen dugu hura? 31 Hura da mustarda haci bihibat beçala, cein lurrean ereiten denean, baita lurrean diraden haci gucietaco chipiena: 32 Baina erein den ondoan, goratzen da, eta berce belhar gucietaco handiena eguiten da: eta adar handiac eguiten ditu hala non ceruco choriec ohatzeac eguin ahal baititzaqueizte haren itzalean. 33 Eta anhitz hunelaco comparationez tractatzen cerauen hitza, ençun ahal cirotenaren araura. 34 Eta comparatione gabe etzayen minçatzen: baina apparteau bere discipuluey declaratzen cerauzten gauça guciac. 35 Eta erran ciecén egun hartan, arrastu cenean, Iragan gáitecen vraren berce aldera. 36 Eta populua vztiric har ceçaten hura vncian cen beçala: baina berce vncitchoac-ere baciraden harequin. 37 Orduan altcha cedin haice buhumba handibat, eta bagác sartzen ciraden vncira, hala non ia bethatzen baitzén. 38 Eta hura vnciareni guibeleco aldean cetzan lo burudi baten gainean: orduan iratzartzen dute, eta diotsate, Magistrúa, eztuc ansiaric ceren galduac goacen? 39 Eta iratzarri cenean mehatcha ceçan haicea, eta erran cieçón itsassoari, Ichil adi, eta gueldi adi. Orduan cessa cedin haicea, eta tranquilitate handi eguin cedin. 40 Eta erran ciecén Cergatic çarete horrela icior? nola eztuque federic? 41 Eta ici citecen icidura handiz: eta erraiten çuten elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta itsassoac, ere obeditzten baitute?

5 Eta ethor citecen itsassoaren berce aldera, Gadarenoén comarcara. 2 Eta ilki cenean vncitic, bertan aitzinera ethor cequión thumbaric spiritu satsua çuen guicombat: 3 Ceinec bere egoitea baitzuen thumbetan, eta cadenaz-ere nehorc ecin esteca ciroen. 4 Ceren anhitzetan cepoz eta cadenaz estecatu içan cenean hauts baitzitan cadenáic, eta cathica cepoac: eta nehorc ecin ceba ceçaqueen. 5 Eta bethiere egun eta gau mendietan eta thumbetan cen oihuz cegoela, eta bere buruäri harriz ceraunsala. 6 Eta ikussi çuneanean Iesus vrrundanic, laster eguin ceçan eta gur cequión: 7 Eta oihuz voz goraz erran ceçan, Cer da hire eta ene artean,

Iesus lainco subiranoaren Semea? adiuraten aut laincoaren partez ezneçan tormenta. 8 (Ecen erraiten ceraucan, Ilki adi spiritu satsuá, guicón horrenganic) 9 Orduan interroga ceçan hura, Nola da hire icena? Eta ihardets ceçan, cioela, Legio diat icen: ecen anhitz gaituc. 10 Eta othoit handi eguiten ceraucan, ezlitzanigor comarca hartaric campora. 11 Eta cen han mendi aldean vrdalde handibat alha cenic. 12 Eta othoit eguin cieçoten deabru hec guciéc, cioitela, Igor gaitzac vrdetara, hetara sar gaitecençat. 13 Eta permetti ciecén bertan lesusec. Eta ilkirci spiritu satsuac lar citecen vrdetara, eta oldar cedin vrdaldea gainetic behera itsassora (eta baciraden bi millaren inguruä) eta itho citecen itsassoan. 14 Eta vrdeac bazcatzen cituztenéc ihes eguin ceçaten, eta ekar citzaten berriac hirira eta campocoetara: Orduan ilki citecen ikustera cer eguin içan cen. 15 Eta ethorten dirade lesusgana, eta ikusten dute demoniatu içan cena iarriric eta veztituric eta cençaturic, legionea vkan çuena diot: eta ici citecen. 16 Eta haur ikussi çutenéc erran ciecén häy, nola demoniatuari heldu içan çayon, eta vrdéz. 17 Orduan hec has cequizquión othoit eguiten parti ledin hayén comarquetaric. 18 Eta hura sarthu cenean vncira, othoitz çayon demoniatu içan cena harequin licén. 20 Ioan cedin bada, eta has cedin predicatzen Decapolisen cein gauça handiac eguin cerautzan lesusec: eta guciéc miresten çuten. 21 Eta iragan cenean Iesus vncian berriz berce aldera, populu handi bil cedin harengana, eta cen itsas bazterrean. 22 Eta huná, ethor cedin synagogaco principal lairus deitzen cembat, eta ikussi çuneanean hura, egotz ceçan bere burua haren oinetara. 23 Eta othoit handi eguiten ceraucan, cioela, Ene alabatchoa hurrenean duc: othoit eguiten drauat, ethor adin, eta eçar ditzán escuac haren gainean, senda dadinçat eta vici den. 24 Eta ioan cedin Iesus harequin, eta populu handi çarreyón, eta hertsen çuten. 25 Eta emaztebat cen odol iariatzea hamabi vrthe hetan çuenic: 26 Eta anhitz suffritu vkan çuen anhitz medicutaric, eta berea gucia despendatu çuen, eta etzén deus probetchatu, baina gaizcoatuago içan cen. 27 Hura lesusez minçatzen ençunic, ethor cedin gendetzean guibeletic, eta hunqui ceçan haren arropá. 28 Ecen erraiten çuen, Baldin haren abillamenduac hunqui baditzat ber, sendaturen naiz 29 Eta bertan agor cedin haren odol ithurria: eta sendi ceçan bere gorputzean sendatu cela plaga hartaric. 30 Eta bertan lesusec bere baithan eçaguturic harenganic ilki içan cen verthutea, itzuliric gendetzean, erran ceçan, Norc hunqui ditu ene abillamenduac? 31 Eta erran cieçoten bere discipuluec, Badacussac gendetzeac hertsen auela, eta dioc, Norc hunqui nau? 32 Eta inguru behatzan çuen, haur eguin çuena ikus leçançat. 33 Eta emaztea beldurric

eta ikararic, nola baitzaquian hura baithan eguiñ içan cena, ethor cedin, eta egotz ceçan bere buruä haren aitzinera, eta erran cieçón egua gucia. 34 Eta harc erran cieçón, Alabá, eure fedeac saluatu au, habil baquerequin, eta aicén sendo eure plagatic. 35 Oraino hura minçó cela ethor citecen batzu synagogaco principalarenetic, ciotela, Hirre alabá hil duc, cergatic fatigatzen duc Magistrua? 36 Eta lesusec erraiten cen hitz haur ençun çuen beçain sarri, diotsa synagogaco principalari, Eztuála beldurric, sinhetsac solament. 37 Eta etzeçan permetti nehor iarreiqui lequión Pierris, eta lacques, eta Ioannes lacquesen anayea baicen. 38 Guero ethor cedin synagogaco principalaren etchera, eta ikus citzan tumultoa, eta nigarrez ceudenac, eta dolu handi ekarten çutenac. 39 Eta sarthuric dioste, Cergatic tormentatzen çarete, eta nigarrez çaudete? nescatchá ezta hil, baina lo datza. 40 Eta irriz ceuden harçaz: baina harc guciak idoquiric campora, har citzan nescatcharen aitá eta amá, eta harequin ciradenac, eta sartzen da nescatchá cetzan lekura. 41 Eta harturic nescatcharen escua, diotsa, Talitha-cumi: erran nahi baita, Nescatchá (hiri diosnat) iaiqui adi. 42 Eta bertan iaiqui cedin nescatchá, eta baçabilan: ecen hamabi vrhetacoa cen: eta spantamendu handiz spanta citecen. 43 Eta haguitz manatu vkan ditu, nehor haur ezlaquian: eta erran ceçan iatera nescatchari eman lequión.

6 Guero parti cedin handic, eta ethor cedin bere herrira, eta baçarreitzan bere discipuluac. 2 Eta ethorri cenean Sabbathoa, has cedin synagogán iracasten, eta ençuten çutenetaric anhitzec miresten çuten, ciotela, Nondic huni gauça hauc? eta ceric da huni eman içan çayon sapientia haur, eta are hunelaco verthuteac hunen escuz eguiten baitirade? 3 Ezta haur charpanter? Mariaren seme, lacquesen eta losesen eta Iudaren eta Simonen anaye? eztirade hunen arrebac-ere hemen gu baithan? Eta scandalizatzen ciraden hartan. 4 Eta erraiten cerauen lesusec, Ezta Prophetabat deshoratzen bere herrian, eta ahaidén artean, eta bere etchean baicen. 5 Eta ecin eguiñ çuen han verthuteric batre, cembeit eri bakoitz, escuac hayén gainean eçarriric, senda baititzan baicen. 6 Eta miraz cegoén hayéc incredulitateagatic, eta inguratzen cituen burguäc inguru, iracasten ari cela. 7 Orduan dei citzan hamabiac, eta has cedin hayén igorten birá: eta eman cieçén bothere spiritu satsuén gainean. 8 Eta mana citzan ezleçaten deus har bidecotzat, makila hutsa baicen: ez maletaric, ez oguiric, ez diruric guerricoan. 9 Baina sandaleac iaunciac lituzten eta birá arropaz ezlitecen vezti. 11 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta çuec ez ençunen, handic

partitzean, iharros eçaue çuen oinén azpico errhautsa, testimoniagetan hayén contra. Eguiaz diotsuet, emequiago tractatuac içanen diradela Sodomacoac eta Gomorrhacoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. 12 Eta hec partititic predicatzen çuten batbedera emenda ledin. 13 Eta deabru anhitz campora egoizten çutén: eta vntatzen çutén olizio anhitz eri, eta sendatzen cituzten. 14 Eta ençun ceçan regue Herodesec minçatzen (ecen haren icena cen famatua) eta erran ceçan, Ioannes batheyatzen ari cena, resuscitatu içan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzen duté harten. 15 Bercéc cioten, Elias da: Eta bercéc cioten, Prophetada, edo Prophetetaric bat beçalaco. 16 Bada hori ençunic Herodesec dio, Haur da Ioannes nic buruä edequi draucadana, hura resuscitatu da hiletaric. 17 Ecen Herodes hunec gende igorriric har ceçan Ioannes, eta esteca ceçan presoindeguian, Herodias bere anaye Philipperen emaztearen causaz, ceren hura emazte hartu baitzuen. 18 Ecen erraiten ceraucan Ioannesec Herodesi, Eztuc sori euri anayeren emaztea duán. 19 Halacotz Herodias ayher çayón, eta hil eraci nahi çuen, baina ecin ceçaueen. 20 Ecen Herodes beldur çayón Ioannes, eçaguturic ecen hura cela guion iustoa eta saindia, eta ohore ekarten ceraucan: eta hura ençunic anhitz gauça eguiten çuen, eta gogotic hura ençuten çuen. 21 Bada egun carazcoa ethorri cenean, Herodesec bere sor eguneco banqueta eguiten ceraueean princiay eta capitainey eta Galileaco principaley: 22 Eta sarthuric Herodiasen alabá dançatu cenean, eta Herodesi eta harequin mahainean iarriric ceudeney atseguiñ eguiñ ceraueean, Reguec diotsa nescatchari, Esca aqit cere nahi baitun, eta emanen draunat. 23 Eta cin eguiñ cieçón: Escaturen aitzaitadan gucia emanen draunat, neure resumaren erdirano. 24 Eta harc ilkiric erran cieçón bere amari, Cer escaturen naiz? Eta harc erran ceçan, Ioannes Baptisten buruären. 25 Eta bertan sarthuric affectionatui Reguegana, esca cequión, cioela, Nahi diat orain bertan eman dieçadán platean Ioannes Baptisten buruä. 26 Eta Reguec haguitz tristeturic, cinagatic eta harequin mahainean iarriric ceudenagatic, eztu iraitzi nahi vkan. 27 Eta bertan Reguec, igorriric borroa, mana ceçan ekar ledin haren buruä: harc bada ioanic edequi cieçón buruä presoindeguian. 28 Eta ekar ceçan haren buruä platean, eta eman cieçón hura nescatchari, eta nescachác eman cieçón bere amari. 29 Eta hori ençunic haren discipuluac ethor citecen, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta eçar ceçaten thumbán. 30 Eta bil citecen Apostoluac Iesusgana, eta conta cieçoten eguiñ eta iracatsi çuten gucia. 31 Eta erran cieçén, Çatozze ceuróc appart leku desertu batetara, eta reposa çaitsezte

gutibat: ecen anhitz ciraden ethorten eta ioaiten ciradenac: eta iateco aicinaric-ere etzutén. 32 Iohan citecen bada leku desertu batetara vncian appart: 33 Baina ikus citzan populuac ioaiten, eta eçagut ceçaten hura anhitzec: eta oinez hiri guciataric laster eguin ceçaten hara, eta aitzin cequizten hæy, eta bil citecen harengana. 34 Orduan ilkirc ikus ceçan gendetze handia lesusec, eta compassione har ceçan heçaz: ecen ardi artzain gabeac beçala ciraden: eta has cequién anhitz gauçaren iracasten. 35 Eta nola ia berandua baitzén, ethorri içan çazcan bere discipuluac, erraiten çutela, Desertu duc leku haur, eta ia berandua duc: 36 Eyec congut, inguruco herrietarat eta burgüetarát ioanic, berén ogui eros deçatençat: ecen cer ian deçaten eztí. 37 Eta harc ihardesten çuela erran ciecén, Eyeçue çuec iatera. Orduan diotsate, Ala ioanic erossiren dugu ber-ehun dinoren ogua, eta emanen drauegu iatera? 38 Eta harc dioste, Cembat ogui dituçe? çozazte eta ikar eçaçue. Eta iaquin dutenean dioite, Borz, eta bi arrain. 39 Orduan mana citzan, iar eraci litzaten guciac mahaintaraz belhar pherde gainean. 40 Eta iar citecen arencaz, ehná, eta berroguey eta hamarná. 41 Eta borz oguiac eta bi arrainac hartu cituenean, beguiac cerurát altchaturic, gratiá renda citzan, eta hauts citzan oguiac: eta eman cietzén bere discipuluey, hæy aitzinera eçar lietzençat: eta bi arrainac parti cietzén guciey. 42 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen. 43 Eta goiti ceçaten çathietaric hamabi sasquitara, eta arrainetaric cerbait. 44 Eta ian çutenac ciraden borz milla guiçonen inguruä. 45 Guero bertan bere discipuluac sar eraci citzan vncira, eta aitzinean ioan eraci itsassoaren berce aldera Bethsaida alderát, berac populuari congut lemon bizquitartean. 46 Eta hec igorri cituenean, mendira ioan cedin otoitz eguitera. 47 Eta arrastu cenean, vncia cen itsassoaren erdian, eta hura bera leihorrean. 48 Eta ikus ceçan pena çutela, aurthiquiten: (ecen haice-contra çutén) eta gauären laurgarren veilla irian ethor cedin hetara, itsas gainez çabilala: eta nahi cituen hec iragan. 49 Baina hec hura ikussiric itsas gainez çabilala, vste çuten fantosmabat cela: eta oihu eguin ceçaten, 50 Ecen guciéc ikusten çuten hura, eta trubla citecen: baina bertan minça cequién, eta erran ciecén, Sporça çaitete, ni naiz, etzaretela beldur. 51 Orduan igan cedin hetara vncira: eta sossega cedin haicea: non are tinquetz spantago baitzitecen berac baithan, eta mirets ceçaten. 52 Ecen etzutén aditu oguiéz eguin içan cena: ceren hayén bihotza gogortua baitzén. 53 Eta berce aldera iragan ciradenean, ethor citecen Genesarethco lurrera, eta portu har ceçaten. 54 Eta vncitic ilki ciradenean, bertan eçagut ceçaten hura. 55 Eta laster eguin çutenean inguruco comarca hura gucia, has citecen

ohetan erién ekarten, non cela hura ençuten baitzuten, hara. 56 Eta nora-ere sar baitzedin burguétara, edo hirietara, edo parropioetara, placetan eçarten cituzten eriac, eta otoitz eguiten ceraucaten haren arropa ezpaina berere hunqui leçaten: eta hunquitzen çutén guciac sendatzen ciraden.

7 Orduan bil citecen harengana Phariseuac, eta Ierusalemetic ethorri içan ciraden Scriba batzu. 2 Eta hec ikussi çutenean haren discipuluetaric batzuc escu communez (erran nahi baita, ikuci gabéz) iaten çutela ogua, arrangura citecen. 3 Ecen Phariseuéc eta ludu guciéc, maiz escuac ikuciric baicen, eztute iaten, aitzinecoen ordenançá eduquiten dituztela. 4 Eta merkatutic itzultzen, diradenean, ikuciac ezpadirade, eztuté iaten. Anhitz berce gauçaric-ere bada beguiratzeco hartu dutenic, nola baitirade goporrén ikutzeac, eta cubenac, eta cobrezco vncienac, eta ohenac. 5 Guero interrogatzen dute Phariseuéc eta Scribéc, Cergatic hire discipuluac eztabilitza aitzinecoen ordenancén araura, baina escuac ikuci gabe iaten dute ogua? 6 Baina harc ihardesten çuela erran ciecén, Segurqui vngui prophetizatu vkan du Esaiasec çueçaz hypocritoz, scribatu den beçala, Populu hunec ezpainez ohoratzen nau, baina hayén bihotza vrrun da eneganic. 7 Baina alferretan cerbitzaten naute, iracasten dituztela doctrinatzat guionén manamenduac. 8 Ecen laincoaren manamendua vtziric, guionen ordenançá eduquiten duçue, hala nola, cubén eta goporrén ikutzeac: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. 9 Erraiten cerauen halaber, Vngui nombait iraizten duçue laincoaren manamendua, çuen ordenançá beguira deçacuençat. 11 Baina çuec dioçue, Baldin norbeitec aitari edo amari baderró, Eneganic içanen den corbana (erran nahi baita donoa) probetchaturen çaic, hoguen gabe date hura. 12 Eta eztuçe permettitzen harc deus guehiagoric eguin dieçón bere aitari edo bere amari: 13 Ezdeusten duçuela laincoaren hitza ceuroc ordenatu duçuen ordenançáz: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. 14 Guero deithuric populu gucia beregana, erran ciecén, Beha çaquizquidate guciac, eta adi eçaçue. 15 Ezta deus guionaren campotic, hura baithan sartzen denic, hura satsu ahal deçaquenic: baina harenganic ilkiten diraden gauçac dirade, guioná satsutzen dutenac. 16 Nehorc ençuteco beharriric badu ençun beça. 17 Guero etchean sarthu cenean populutic retraturic interroga ceçaten bere discipuluéc comparationeaz. 18 Eta dioste, Horrela çuec-ere adimendu gabe çarete? Eztuçe aditzen, ecen campotic guioná baithan sartzen diradenetaric deusec, ecin hura satsu deçaquela? 19 Ecen ezta sartzen haren bihotzera, baina sabelera, eta ilkiten

da campora retreitera, chahutzen dituela vianda guciāc. 20 Ciosten bada, Guiçonaganic ilkiten dena da, guiçonāa satsutzen duena. 21 Ecen barnetic, guiçonén bihotzetic ilkiten dirade pensamendu gaichtoac, adulterioac, paillardicá, hiltzecá, 22 Ohoinqueriá, auaritiá, gaichtaqueriá, enganioa, insolentia, bekaizteria, gaitzerraitea, superbiá, erhotassuna: 23 Gaichtaqueria hauc guciāc barnetic ilkiten dirade, eta satsutzen dute guiçonā. 24 Eta handic iaiquiric ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarát: eta etche batetan sarthuric, etzuen nahi nehorc iaquin leçan: baina ecin estali içan da. 25 Ecen harçaz ençunic emaztebatec, ceinen alabatchoac baitzuen spiritu satsua, ethoriric egotz ceçan bere buruá haren oinetara, 26 (Eta emaztea cen Grec, nationez Syrophenissiana) eta othoitz eguiten ceraucan campora egotz leçan deabrua haren alabaganic. 27 Eta lesusec erran cieçón, Vtzan behin haourrac ressasia ditecen: ecen eztun gauça bidezcoa haourréen oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 28 Eta harc ihardets ceçan, eta erran cieçón, Hala duc launa: badaric-ere chakurréc iaten dié mahain azpian haourréen appurretaric. 29 Orduan erran cieçón, Hitz horrengatic ohá, ilki dun deabrua hire alabaganic. 30 Eta ioan içan cenean bere etchera, eriden ceçan deabrua ilki cela, eta alabá ohe gainean cetzala. 31 Guero partituric Tyreco eta Sidongo quoarteretaric, ethor cedin Galileaco itsassora, Decapolisco comarquéen arteaz. 32 Orduan presentatzan draucate gor nequez minço cembat, eta othoitz eguiten escua gainean eçar lieçón. 33 Eta hura gendetzetic appart harturic, eçar citzan bere erhiac haren beharietan: eta thu eguinic, hunqui ceçan haren mihia. 34 Guero cerurat beguiac altchaturic suspirio eguiñ ceçan, eta erran cieçón Ephphata, erran nahi baita, Irequi adi. 35 Eta bertan irequi citecen haren behariac, eta lacha cedin haren mihico etchequidurá, eta minço cen claroqui. 36 Eta mana citzan nehori ezlerroten: baina cembat-ere harc defenda baitziecén, vnguiñ guehiago publicatzen çutén. 37 Eta guciz miraculu esten çutén, ciotela, Vngui gauça guciāc eguiñ ditu: gorrey ençun eraciten draue, eta mutuac minçā eraciten ditu.

8 Egun hetan, gucizco gendetze handia cen becala, eta ezpaitzuten cer ian leçaten, dei citzan beregana lesusec bere discipuluac, eta erran ciecen, 2 Compassione dut populuaz: ecen ia hirur e gun du enequin daudela, eta eztuté cer ian deçaten. 3 Eta baldinigor baditzat baruric cein bere etcherat, flacaturen dirade bidean: ecen horiataric batzu vrrundanic ethorri içan dirade. 4 Eta ihardets cieçoten bere discipuluéc, Nondic hauc hemen nehorc ressasia

ahal litzaque oguiz desertuan? 5 Eta interroga citzan, Cembat ogui dituçue? Eta hec erran ceçaten, Çazpi. 6 Orduan mana ceçan populuia iar ledin lurrean: eta harturic çazpi oguiac, gratiá rendatu eta, hauts citzan, eta eman cietzen bere discipuluey, presenta litzatençat: eta presentatu citzuten populuaren aitzinean. 7 Bacituzten halaber arrain guti batzu, eta gratiá rendaturic, erran ceçan hec-ere presenta litzaten. 8 Ian ceçaten bada, eta ressasia citecen: eta altcha citzaten çathi soberatuetaic çazpi sasquitarra. 9 Eta ian çutenac ciraden laur millaren inguruá, guero eman cieçén congít. 10 Eta bertan uncira sarthuric bere discipuluequin, ethor cedin Dalmanutha bazterretara. 11 Eta ethor citecen Phariseuac, eta has citecen harequin iharduquiten, hari cembeit signoren cerutic galdez caizcala, hura tentatzen çutela. 12 Orduan barnadanic bere spirituan suspirio eguinic, erran ceçan, Cergatic generatione haur signo galdez dago? eguiaz diotsuet generatione huni signoric etzayola emanen. 13 Eta hec vtziric, vncian berriz sarthuric iragan cedin berce aldera. 14 Eta ogui hartzera discipuluey ahanz cequién: eta oguibat baicen etzutén berequin vncian. 15 Eta mana citzan, cioela, Gogoauque eta beguira çaitetzte Phariseuñ altchagarritic, eta Herodesen altchagarritic. 16 Eta baciharducaten elkarren contra, ciotela, Ceren oguirc eztugun da hori. 17 Eta hori eçagutu çuenean lesusec, erran ciecen, Cer diharduacue, ceren oguirc eztuçuen? oraino eztuçue consideratzan ez aditzen? oraino gogortua duçue çuen bihotza. 18 Beguiac dituçuelaric, eztacussaçue? eta behariac dituçuelaric, eztançue? eta etzarete orhoit? 20 Eta çazpiac laur milla guïçoney hautsi nerauztenean cembat sasqui çathiz betheric altchatu centuzten? Eta hec erran cieçoten, Çazpi. 21 Eta erran cieçén, Nola eztuçue aditzen? 22 Eta ethor cedin Bethsaida: eta presenta cieçoten itsubat, eta othoitz ceguioten, hura hunqui leçan. 23 Orduan itsuaren escua harturic, eraman ceçan burgutic campora: eta haren beguietara thu eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric, interroga ceçan, deus balacussanez. 24 Eta harc beguiac altchaturic erran ceçan, Badiacusquiat guïçonac, ecen ohartzen nitziayec arboreac diruditela dabiltzala. 25 Guero berriz eçar citzan escuac haren beguién gainean, eta berriz goiti beha eraci cieçón: eta senda cedin, eta ikusten cituen vrrundanic-ere claroqui guciāc. 26 Orduan lesusec igor ceçan hura bere etcherát, cioela, Ezadila burgura sar, eta nehori ezterroala burguán. 27 Eta Iesus eta haren discipuluac handic ilkiric ethor citecen Philipperen Cesarea deitzen deneco burguétara: eta bidean interroga citzan bere discipuluac, ciostela, Nor naicela ni dioite guïçonéc? 28 Eta hec ihardets ceçaten, Ioannes Baptista, eta bercéc Elias, eta

bercéc Prophetetaric bat. 29 Orduan harc dioste, Eta çuec ni nor naicela dioçue? Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Hi aiz Christ. 30 Orduan debeta citzan mehatchurequin nehori hura ezlerroten harçaz. 31 Eta has cedin hayén iracasten, ecen behar cela guiçonaren Semeac anhitz suffri leçan, eta reproba ledin Ancianoéz, eta Sacrificadore principaléz, eta Scribéz, eta hil ledin, eta hereneco egunean resuscita ledin. 32 Eta claroqui propos hunez minçatzen cen. Orduan apparta ceçan Pierrisec, eta has cequión reprotochatzen. 33 Eta harc itzuliric, eta bere discipuluetarat behaturic reprotocha ceçan Pierris, cioela, Guibelerat adi eneganic Satan: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçác, baina guiçonén diradenac. 34 Guero popula beregana deithuric bere discipuluequin, erran ciecén, Norc-ere nahi baituene ondoan ethorri, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 35 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu bere vicia saluatu, galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia enegatic eta Euangeliogatic, saluaturen du hura. 36 Ecen cer probetchu du guiçonac, baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arimá gal badeça? 37 Edo cer emanen du guiçonac bere arimaren recompensamendutan? 38 Ecen norc-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz generatione adultera eta bekatore hunetan, guiçonaren Semea-ere ahalque içanen da harçaz, dathorrenean bere Aitaren glorián Ainguera sainduequin.

9 Erraiten cerauen halaber, Eguiaz erraiten drauquet, ecen badiradela hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen eztutenic, laincoaren resumá bothererequin ethorriric dacusqueiteno. 2 Eta sey egunen buruán har citzan Pierris, eta lacques eta Ioannes, eta eraman citzan mendi gora batetara appart hec berac, eta transfigura cedin hayén aitzinean. 3 Eta haren abillamenduaç argui citecen, eta haguitz churit elhurra beçala, halaca non bolaçalec lurraren gainean ecin hain churi eguin baileçaque. 4 Guero aguer cequién Elies Moysessequin, eta minço ciraden lesusequin. 5 Orduan Pierrisec hitza harturic diotsa lesusi, Magistráu, on duc gu hemen garén: eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 6 Eta cer minço cen etzaquian: ecen icituac ciraden. 7 Eta eguin cedin hodeybat hec estali cituenic: eta ethor cedin vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea: huni beha çaquiquio. 8 Eta bertan inguru behaturic, etzeçaten ikus nehor guehiagoric, Iesus bera baicen berequin 9 Eta hec menditic iausten ciradela, mana citzan, nehori ezlitzotzen erran ikussi cituzten gauçác, guiçonaren Semea hiletaric resuscitatu licensean baicen. 10 Eta hec erran haur eduqui

ceçaten berac baithan, elkarri galde eguiten ceraucatela, cer erran nahi çuen, hiletaric resuscitatze harc. 11 Guero interroga ceçaten, ciotela, Cergatic dioite Scribéc ecen Elias lehen ethorri behar dela? 12 Eta harc ihardesten çuela erran ciecen, Segur Eliasec lehen ethorriric bere staturaco ditu gauça guciak: eta scribatua den beçala guiçonaren Semeaz, behar da anhitz suffri deçan, eta ezdeusetan eduqui dadin. 13 Baina erraiten drauquet ecen Elias ethorri içan dela, eta hari egui nahi ceraucaten gucia, egui draucatela, harçaz scribatua den beçala. 14 Eta discipuluetara ethorriric, ikus ceçan gendetze handibat hayén inguruán, eta Scribéc hequin ciharducatela. 15 Eta bertan gendetze gucia, hura ikussiric, spanta cedin: eta harengana laster eguiñez saluta ceçaten. 16 Orduan interroga citzan Scriba hec, Cer diharducaue çuen artean? 17 Eta ihardesten çuela gendetzeocoetaric batec, erran ceçan, Magistráu, ekarri diat neure semea hiregana, ceinec baitu spiritu mutubat. 18 Eta non-ere har baiteça, çaticatzen dic: eta orduan haguna diarioc, eta garrascots bere hortzez eguiten dic, eta eyarthu dihoac: eta erran diraueat hire discipuluey egotz leçaten campora, eta ecin eguiñ dié. 19 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, O natione sinheste gabea, noizdrano finean quequin içanen naiz? noizdrano finean supportaturen çaituztet? ekarçue hura enegana. 20 Orduan ekar ceçaten harengana: eta ikussi çuenean, bertan spirituac çathica ceçan hura, eta lurrera eroriric iraulzcatzen cen haguna lariola. 21 Orduan interroga ceçan lesusec haren aita, Cembat dembora du haur heldu çayola? Eta harc diotsa, Haourra-danic. 22 Eta anhitzetan sura egotzi dic eta vrera, deseguin leçançat: baina deus ahal badaguic, hel aquigu, guçaz compassionē harturic. 23 Eta lesusec erran cieçón, Baldin hori sinhets ahal badeçac, gauça guciak dituc possible sinhesten duenaren. 24 Eta bertan haour aitác oihu cegoela nigarrequin erran ceçan, Sinhesten diat, launa, hel aquio ene incredulitateari. 25 Eta ikussiric lesusec ecen popula lasterca elkorganatzen cela, mehatcha ceçan spiritu satsua, ciotsala, Spiritu mutuá eta gorrá, nic aut manatzen, Ilki adi horrenganic, eta guehiagoric ez adila sar hori baithan. 26 Eta spiritua oihu eguinic eta hura gaizqui çathicaturic, ilki cedin: eta haourra hila beçalaca cedin, hala non anhitzec erraiten baitzuten ecen hil cela. 27 Baina lesusec harén escua harturic, chuchent ceçan hura, eta iaiqui cedin. 28 Eta etchean sarthu cenean, bere discipuluec interroga ceçaten appart, Cergatic guc hura ecin campora egotzi dugu? 29 Eta erran ciecén, Deabru mota hura bercela ecin ilki daite orationez eta barurez baicen. 30 Eta handic ilkirc, elkarrequin çabiltzan Galilean gaiindi: eta etzuen nahi nehorc iaquin leçan. 31 Ecen iracasten

cituen bere discipuluac, eta ciosten, Guiçonaren Semea liuraturen da guiçonén escuetara, eta hilen duté: baina hilic, hereneco egunean resuscitaturen da. 32 Baina hec erran haur etzuten aditzen, eta beldur ciraden haren interrogatzera. 34 Eta hec ichil citecen: ecen elkarren contra iharduqui çutén bidean, cein cen berceac baino handiagoa. 35 Eta iarri cenean, dei citzan hamabiac, eta erran ciecén, Baldin nehor lehen içan nahi bada, gucietaco azquenén içanen da, eta gucien cerbitzari. 36 Eta haourtchobat harturic eçar ceçan hayen artean, eta hura bessoetara harturic, erran ciecén, 37 Norc-ere hunelaco haourtchoetaric bat recebituren baitu ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebitzen bainau, eznau ni recebitzen, baina niigorri nauena. 38 Eta ihardets cieçon Ioannesec, cioela, Magistruá, ikussi diagu cembeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic, cein ezpeitarreicu guri: eta debetatu diagu hura, ceren ezpetarreicu guri. 39 Eta lesusec dio, Ezteçauela hura debeta: ecen ezta nehor ene icenean verthuteric eguiten duenic, eta bertan niçaz gaizqui minça ahal daitenic. 40 Ecen gure contra eztena, gure alde da. 42 Eta norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, hobe luque errota harribat haren leppoaren inguruän eçar ledin, eta itsassora egotz ledin. 43 Eta baldin eure escuac trebuca eraciten bahau, trenta eçac hura: hobe duc hire, escu bakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac dituala: gehennara ioan adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 44 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 45 Eta baldin eure oinac trebuca eraciten, bahau, trenta eçac hura, hobe duc hire, mainguric vicitzean sar adin, ecen ez bi oinac dituala gehennara egotz adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 46 Non hayen harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 47 Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, hobe duc hire, begui bakoitzdun laincoaren resumán sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara egotz adin: (Geenna g1067) 48 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 49 Ecen batbedera suz gacituren da: eta sacrificio gucia gatzez gacituren da. 50 Gauça ona da gatza, baina baldin gatza gueçat badadi cerçaz hura gacituren duçue? Auçue ceuróc baithan gatz, eta baque auçue elkarren artean.

10 Guero handic partituric, ethor cedinludeaco aldirietara lordanaren berce aldeaz: eta berriz gendetze bil cedin harengana: eta ohi beçala berriz iracasten cituen. 2 Orduan ethorriric Phariseuéc interroga ceçaten tentatzen çutela, Sori da guiçonac bere emaztea vtzi deçan? 3 Baina

harc ihardesten çuela erran ceçan, Cer manatu drauçue Moysesec? 4 Eta hec erran ceçaten, Moysesec permettitu dic separationeco letraren scribatzera, eta emaztearen vtzitera. 5 Eta ihardiesten çuela lesusec erran ciecén, Çuen bihotzeco gogortassunagatic scribatu drauçue manamendu hori. 6 Baina creatione hatsetic, arra eta emea eguin cituen laincoac. 7 Hunegatic, vtziren ditu guiçonac bere aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari. 8 Eta biac içanen dirade haraguibat. Beraz guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. 9 Bada laincoac iunctatu duena guiçonac ezteçala separa. 10 Eta etchean berriz discipuluéc gauçá harçaz beraz interroga ceçaten. 11 Eta harc erran ciecen, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, eta bercebat emazte harturen, adulterio iauquiten du haren contra. 12 Eta baldin emazteac vtzi badeça bere senharra, eta berce batequin ezcon badadi, adulterio iauquiten du. 13 Orduan presenta cietzoten haourtcho batzu, hec hunqui litzançat: baina discipuluéc mehatchatzen cituzten, hec presentatzen cituztenac. 14 Eta hori ikus ceçanean lesusec, fascha cedin eta erran ciecén, vtzitzaçue haourtchoac enegana ethortera, eta eztitzaçuela empatcha: ecen horlacoén da laincoaren resumá. 15 Eguiaz erraiten drauçet, norc-ere ezpaitu recebituren laincoaren resumá haourtcho anço, ezta hartan sarthuren. 16 Eta hec bessoetara harturic, escuac hayén gainean eçarriric, benedica citzan. 17 Eta hura ilkiten cela bideari lequionçat, norbeitec harengana laster eguinic, eta haren aitzinean belhauricaturic, interroga ceçan, Magistruóna, cer eguinen dut vicitze eternala hereta deçadançat? (aiónios g166) 18 Eta lesusec erran cieçon, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa. 19 Manamenduac badaquizquic, Ezteçala adultera, Ezteçala hil, Ezteçala ebats, Ezteçala testimoniage falsuric erran, Damuric eztaguioala nehori, Ohoraitz eure aita eta ama: 20 Eta harc ihardesten çuela erran cieçon, Magistruá, horiac guiac beguiratu citiat neure gaztetassunetic. 21 Eta lesusec harenganat behaturic, onhets ceçan, eta erran cieçon, Gauça baten peitu aiz, habil, dituanac sal itzac, eta eman ietzéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruän: eta athon, arreit niri, crutzea harturic. 22 Eta hura faschaturic hitz hunez, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. 23 Orduan inguru behaturic lesusec dioste bere discipuluey, O cein nequez onhassundunac, laincoaren resumán sarthuren diraden! 24 Eta discipuluac spanta citecen hitz hauçaz. Baina lesusec berriz ihardesten çuela erran ciecén, Haourrác, cein gaitz den abrastassunetan fida diradenac, laincoaren resumán sar ditecen. 25 Errachago da cablebat orratzaren çulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. 26

Baina hec are spantago citecen, bere artean cioitela, Eta nor salua ahal daite? 27 Baina hetarat behaturic lesusec dio, Guiçonac baithan impossible da, baina ez laincoa baithan: ecen gauça guciac possible dirade laincoa baithan. 28 Orduan Pierris has cedin hari erraiten, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciac, eta iarreriqui gaitzaizquic hiri. 29 Eta ihardesten duela lesusec dio. Eguiaz diotsuet, nehor ezta vtzi duenic etchea, edo anayeac, edo arrebá, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourrac, edo landá, ene eta Euangilioaren amorecatic. 30 Recebi eztecan orain demborá hunetan ehunetan hambát, etche eta anaye, eta arreba, eta ama, eta haour, eta landa, persecutionequin, eta secula ethortecan vicitze eternala. (aión g165, aiónios g166) 31 Baina anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac lehen. 32 Eta ciraden bidean igaiten ciradela Ierusalemera: eta hayén aitzinean ioiten cen Iesus, eta spantatzen ciraden, eta çarreitzola ciraden beldur. Eta harturic berriz hamabiac, has cequien ethorri behar çazcan gaucén erraiten: 33 Cioela, huná, igaiten gara Ierusalemera: eta guionaren Semea liuraturen da Sacrificadore principalén eta Scribén escuetara, eta hiltzera condemnaturen duté, eta Gentilén escuetaraco duté: 34 Eta hec escarniaturen dute hura, eta açotaturen, eta thu eguienen draucate, eta hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 35 Orduan ethorten dirade hategana lacques eta Ioannes Zebedeoren semeac, dioitela, Magistrá, nahi guendiquec cer-ere escuturen baicara, eguiñ ieçagun. 36 Eta harc erran ciecén, Cer nahi duque daguiquedan? 37 Eta hec erran cieçoten, Eman ieçaguc, bata hire escuinean, eta bercea hire ezquerrean iar gaitecen hire glorián. 38 Eta lesusec erran ciecén, Eztaquique ceren esquez çaudeten: edan ahal diroque nic edaten dudan copá, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheya ahal çaitsezquete? 39 Eta hec erran cieçoten, Bay. Eta lesusec erran ciecén, Nic edaten dudan copá edanen baduque, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheyaturen baçarete: 40 Baina ene escuinean edo ene ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye preparatu içan çayeney. 41 Eta hori ençunic hamarrac has citecen faschatzen lacquesez eta Ioannesez. 42 Baina lesusec hec beregana deithuric dioste Badaquique ecen nationén gainean seignoriatzea laket çayenéc, hayén gainean seignoriatzen dutela, eta hayén artean handi diradenéc authoritatez vsatzen dutela hayen gainean. 43 Baina ezta hala içanen çuen artean: aitzitic nor-ere nahi içanen baita handiena içan çuen artean, içanen da çuen cerbitzari. 44 Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean içan ehen, içanen da gucién cerbitzari. 45 Ecen guionaren Semea-ere ezta ethorri cerbitzatu içatera, baina

cerbitzatzen, eta bere viciaren anhitzengatic rançoinetan emaitera. 46 Orduan ethorten dirade Iericora: eta hura Iericotic ilkiten cela, eta haren discipuluac eta gendetze handia, Bartimeo Timeoren seme itsua cegoen iarriric, bide bazterrean, esquez: 47 Eta ençunic ecen Iesus Nazareno cela, has cedin oihu eguiten eta erraiten, Iesus Dauid-en semeá, auc pietate niçaz. 48 Eta mehatchatzen çuten anhitzec ichil ledin: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Daud-en semeá, auc pietate niçaz. 49 Orduan lesusec gueldituric, mana ceçan, dei ledin. Eta dei ceçaten itsua, ciotsatela, Sporça adi, iaiqui adi: deitzen au. 50 Eta hura, bere mantoa egotzi çuenean, iaiquiric ethor cedin lesusgana. 51 Eta ihardesten çuela erran cieçón lesusec, Cer nahi duc daguiadan? Eta itsuac diotsa, Magistrá, ikustea recebi deçadan. 52 Eta lesusec erran cieçón, Oha, eure fedeac saluatu au. Eta bertan recebi ceçan ikustea, eta iarreriquiten çayón lesusi bidean.

11 Eta Ierusalemera, Bethphage eta Bethania Oliuatzetako mendi aldecoetara hurbiltzen ciradenean,igor citzan bere discipuluetaric biga, 2 Eta erran ciecén, Çoazte çuen aurkán den burgura: eta harten sarthuren çareten beçain sarri, eridenen duçue asto vmebat estecatua, nehor oraino gainean iari içan etzayonic: lachaturic hura ekardaçue. 3 Eta baldin nehor badarraçue, Cergatic hori eguiten duçue? erraçue ecen launac duela haren beharra: eta bertan hura igorriren du huna. 4 Parti citecen bada, eta eriden ceçaten asto vmea estecaturic, bortha aldean campotic bi bideren artean: eta lacha ceçaten hura. 5 Eta han ceudenetaric batzuc erran ciecén, Cer ari çarete, lachatzen baituçue asto-vmea? 6 Eta hec erran ciecén, lesusec manatu cituen beçala: eta ioaitera vtzi citzaten. 7 Eta ekar ceçaten asto-vmea lesusgana, eta eçar cietzoten berén abillamenduac gainean, eta iar cedin haren gainean. 8 Eta anhitzec berén abillamenduac heda citzaten bidean: eta bercéc adarrac ebaquiten cituzten arboretaric eta bidean hedatzen. 9 Eta aitzinean ciaocenéc, eta iarreriquiten ciradenéc, oihu eguiten çuten, cioitela, Hosanna, benedicatu dela launaren icenean ethorten dena. 10 Benedicatu dela gure aita Dauid-en resuma launaren icenean ethorten dena: Hosanna leku gorenetañ aicená. 11 Eta sar cedin Ierusalemene Iesus, eta templean: eta gauça gucietara inguru behaturic, eta ia berandua cela ilki cedin Bethaniarát hamabiequin. 12 Eta biharamunean ilki içan ciradenean Bethaniatic, gosse cedin. 13 Eta vrrundanic ikussiric ficotze hostodunbat, ethor cedin eya deus harten eriden ceçaquenez: eta hartara ethorriric, etzeçan deus eriden hostoric baicen: ecen etzén fico demborá. 14 Orduan

ihardesten çuela lesusec erran cieçon ficotzeari, Hemendic harát hireganic seculan fructuric nehorc ian ezteçala. Eta haur ençun ceçaten haren discipuluéc. (aiōn g165) 15 Eta ethorten dirade Ierusalemera: eta Iesus templean sarthuric, has cedin saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten, eta cambiadoren mahainac, eta vssō columba saltzalen cadirác itzul citzan. 16 Eta etzuen permettitzen nehorc vncirc erabil leçan templeteic. 17 Eta iracasten ari cen, ciostéla. Ezta scribatua, ecen Ene etchea orationetaco etche deithuren dela natione gucietan? baina çuec hura gaichtaguin lece egun duçue. 18 Eta haur ençun ceçaten Scribéc eta Sacrificadore principaléc, eta bilha çabiltzan nolatan hura hil leçaqueten: ecen beldur çazcan, ceren populu gucia miraculuz baitzegoen haren doctrináz. 19 Eta arratsa ethorri cenean, ilki cedin Iesus hiritic. 20 Eta goicean aldetic iragaiten ciradela ikus ceçaten ficotzea erroetarano eyhartua. 21 Orduan orhoituric Pierrisec erran cieçon, Magistrá, huná, hic maradicatu duán ficotzea eyhartu duc. 22 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Auçue laincoaren fedea. 23 Eguiaz erraiten drauçuet, norc-eré erranen baitrauca mendi huni, Ken adi, eta iraitz adi itsassora: eta ezpaitu dudaric egunen bere bihotzean, baina sinhetsiren baitu ecen erraiten duena egunen dela, cer-ere erranen baituque egunen çayó. 24 Halacotz erraiten drauçuet, ceren-ere othoitz eguiten duçuela escaturen baitzarete, sinhetsaçue ecen recebituren duçuela: eta egunen çaiçue. 25 Baina othoitz eguiten iar çaitztenean, barka eçaçue baldin deus baduque nehoren contra: çuen Aita ceruètacoacre, çuey barka dietzaçuen çuen faltác. 26 Ecen baldin çuec barka ezpadeçaçue: çuen Aita ceruètan denac-ere eztrauzquiçue barkaturen çuen faltác. 27 Orduan ethorten dirade berriz Ierusalemera: eta templean çabilala, ethor citecen harengana Sacrificadore principalac, eta scribá, eta Ancianoac 28 Eta erran cieçoten, Cer authoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc eman drauc authoritate hori gauça horiac egun ditzán? 29 Eta lesusec ihardesten çuela erran cieçon, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: eta ihardestaçue, eta erranen drauçuet cer authoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 30 Ioannesen baptismoa cerutic cen, ala guiçonetaric? ihardestaçue. 31 Eta baciharducaten elkarren artean, ciotela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du Cergatic beraz eztuque sinhetsi hura? 32 Baina baldin erran badeçagu, Guiçonetaric populuaren beldur gara: ecen guciéc çaducaten Ioannes eguiazco Propheta içan cela. 33 Eta ihardesten çutela erran cieçoten Iesusi, Etzeaquiagu. Eta lesusec ihardesten duela

dioste, Nic-ere eztrauçuet erranen cer authoritatez gauça hauc eguiten ditudan.

12 Guero has cequién comparationez erraiten, Mahastibat landa ceçan guiçon-batec, eta ingura ceçan hessiz, eta egun ceçan hobibat lacotaco, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca ciecén laborariey, eta camporat ioan cedin. 2 Eta igor ceçan laborarietara sasoinean cerbitzaria, laborarietaric recebi leçançat mahastico fructutic. 3 Baina hec hura harturic çaurt ceçaten, eta igor ceçaten hutsic. 4 Eta berriz igor ceçan hetara berce cerbitzaribat eta harri vkaldiz hauts cieçoten buruá, eta igor ceçaten desonestqui tractaturic. 5 Eta berriz bercebat igor cieçon, eta hura hil ceçaten: eta anhitz berceric, batzu cehatzen eta berceac hiltzen cituztela. 6 Oraino bada bere seme maitebat vkan eta, hura-ere igorri vkan du hetara azquenic, cioela, Ahalque içanen dirade ene semearen. 7 Baina laborari hec erran ceçaten bere artean, Haur da primua: çatozta hil deçagun haur, eta gure içanen da heretagea. 8 Eta harturic hura hil ceçaten, eta iraitz ceçaten mahastitic campora. 9 Cer egunen du bada mahasti iabeac? Ethorriren da, eta deseguinen ditu laborariac, eta emanen du mahastia berceri. 10 Eta Scriptura haur-ere eztuque iracurri? Edificaçaléc arbuyatu duten harria, cainto buru egun içan da: 11 Iaunaz egun içan da haur, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? 12 Ayher ciraden bada haren hatzamaitera, baina populuaren beldur ciraden: ecen eçagutu çuten hayén contra comparatione haur erran çuela: eta hura vtziric ioan citecen. 13 Guero igor citzaten harengana Phariseuetaric eta Herodianetaric batzu, hura hatzaman leçatençat hitzean. 14 Eta hec ethorriric diotsate, Magistrá, bacequiagu ecen eguiati aicela, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guiçonén apparentiara beha, baina eguiazqui laincoaren bidea iracasten duc: Bidezco da tributaren Cesari emaitea, ala ez? emanen dugu, ala eztugu emanen? 15 Eta harc, eçaguturic hayén hypocrisiá, erran cieçon, Cergatic tentatzen nauçue? ekardaçue dinerobat, ikus deçadançat. 16 Eta hec presenta cieçoten: orduan dioste, Norena da imagina haur eta scribua? Eta hec erran cieçoten, Cesarena. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Renda ietzoçue Cesarenac Cesari: eta laincoarenac laincoari. Eta mirets ceçaten haren gainean. 18 Orduan ethor citecen harengana Saduceuac, ceinéc erraiten baitute eztela resurrectioneric, eta interroga ceçaten, ciotela, 19 Magistrá, Moysesec scribatu vkan diraucuc, baldin cembeiten anayea hil bada, eta vtzi badu emaztea, eta haourric vtzi ezpadu, har deçan haren anayac haren emaztea, eta egun dieçón leinu bere anayeri. 20 Cituán bada çazpi anaye: eta lehenac

har cieçán emazte, eta hiltzean etzieçán leinuric vtzi. **21** Eta bigarrenac har cieçán hura, eta hil ciedián, eta harcere etzieçán leinuric vtzi: eta hirurgarrenac halaber. **22** Eta har cieçateán hura çazpiéç, eta leinuric etzieçateán vtzi: gucietao azquenenic hil ciedián emaztea-ere. **23** Resurrectionean bada, resuscitatu diratenean hetaric ceinen emazte içanen da? Ecen çazpiéç hura emazte vkan dié. **24** Orduan iardesten çuela lesusec erran cieçén, Eztuçue halacotz huts eguiten ceren ezpaitaquizquique Scripturáç, ezeta laincoaren verthutea? **25** Ecen hiletaric resuscitatu diratenean, eztu nehorc emazteric harturen, ez emanen ezconçaz: baina içanen dirade ceruètaco Aingueruäc beçala. **26** Eta hiléz den becembatean, ecen resuscitatzen diradela, eztuçue iracurri Moysesen liburuan, nola berroan hari minçatu içan çayón laincoa, cioela, Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? **27** Ezta hilén laincoa, baina vicién laincoa: çuec beraz haguitz enganatzen çarete. **28** Eta ethor cedin Scribetaric cembeit, hec disputatzen ençunic, eta ikussiric ecen vngui ihardetsi ceruela, harc interroga ceçan, Cein da manamendu gucietao lehena? **29** Eta lesusec ihardetsi cieçón. Manamendu gucietao lehena duc, Behadi Israel, gure lainco launa, laun bakoitzbat duc. **30** Onhetsiren duc bada eure lainco launa, eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure pensamendu guciaz, eta eure ahal guciaz: haur duc lehen manamendua. **31** Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruä beçala: hauc baino berce manamendu handiagoric eztuc. **32** Orduan erran cieçón Scriba harc, Vngui, Magistrúa, eguiazqui erran duc, ecen lainacobat dela eta harçaz berceric eztela: **33** Eta haren onhestea bihotz guciaz, eta adimendu guciaz, eta arima guciaz, eta indar guciaz: eta hurcoaren onhestea bere buruä beçala, guehiago dela ecen ez holocausta eta sacrificio guciac. **34** Eta lesusec ikussi çueñean ecen harc çuhurqui ihardetsi çuela, erran cieçón, Ezaiz vrrun laincoaren resumatic. Eta nehor guehiagoric etzayón ausart interrogatzen. **35** Eta iardesten çuela lesusec erraiten çuen, templean iracasten ari cela, Nola dioite Scribéc ecen Christ Dauid-en seme dela? **36** Ecen Dauid-ec berac erran du Spiritu sainduaren inspirationez, Erran drauca launac ene launari, lar-adi ene escuinean, eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella. **37** Beraz Dauid-ec berac deitzen du hura laun: nondic da beraz haren seme? Eta gendetze anhitzec ençuten çuen hura gogotic. **38** Eta erraiten cerauen bere doctrinán, Beguirauque Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta salutationey merkatuetan on dariztenetaric, **39** Eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan: **40** Iresten dituztela ema alhargunén

etcheac, are luçaqui othoitz eguin irudiz: hauc recebituren duté condemnatione handiagoa. **41** Eta lesusec truncoaren aurkán iarriric cegoela, gogoatzen çuen nola populuac diru emaiten çuen truncora, eta anhitz abratsec emaiten çutén anhitz. **42** Eta ethorriric emazte alhargun paubre batec eman citzan bi parça chipi, baitziraden quadrantbat. **43** Orduan bere discipuluac beregana deithuric erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen alhargun paubre hunec guehiago eman duela ecen ez truncora eman duten guciéc. **44** Ecen guciéc soberaturic çutenetic eman vkan duté, baina hunec eman du bere paubreciatic çuen gucia bayeta, bere sustantia gucia.

13 Eta ilkiten cela templeteic, erran cieçón bere discipuluetic batec, Magistrúa, ikusquic cer harriac eta cer edificioac diraden hauc. **2** Orduan lesusec iardesten çuela erran cieçón, Badacusquic edificio handi hauc? eztuc gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. **3** Eta iarriric cegoela Oliuatzetaco mendian templearen aurkán, interroga ceçaten appart Pierrisec eta lacquesec, Ioannesec eta Andriuec, **4** Cioitela, Erraguc noiz gauça horiac içanen diraden, eta cer signo içanen den gauça horiac guciak complituren diradenean. **5** Eta Iesus, iardesten ceruela, has cedin erraiten, Beguirauque nehorc seduci etzaitzaten: **6** Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. **7** Baina dançuzquiqueñean guerlác eta guerla famác, etzaitezla trubla: ecen gauça hauc eguiñ behar dirade: baina ezta oraino içanen fina. **8** Ecen althaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade lur ikaratzeac lekutic lekura, eta gosseteac eta nahastecamenduac: dolorén hatseac, hauc. **9** Baina begira eieçue çuec ceuron buruèy: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara eta synagoguetara: açotaturen çarete, eta gobernadorén eta reguén aitzinera eramanen çarete ene causaz, hæy testimoniagetan. **10** Eta natione gucietañ behar da lehenic predicatu Euangelioa. **11** Eta hatzamanic eramanen çaituztenean etzarete aitzinetic ansiatan cer erraren duçuen, eta ezaletzineçate medita: baina cerere emanen baitzaique ordu hartan, hura albeitzinarrate: ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina Spiritu saindua. **12** Orduan liuraturen du anayeac anaya heriotara, eta aitác haourra: eta althaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. **13** Eta gaitzetsiac içanen çarete guciéz, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen da. **14** Dacussaçueñean bada desolationearen abominationea, Daniel Prophetáz erran içan dena, behar eztén lekuan dagoela (iracurtzen

duenac adi beça) orduan ludean diratenéc, ihes albeileguite mendietarát: 15 Eta etche gainean datena, ezalbeiledi iauts etcherát, eta ezalbeiledi sar deusen bere etchetic eramaitera. 16 Eta landán datena ezalbeiledi guibelerat itzul, bere abillamenduaren hartzera. 17 Bainha dohaingaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. 18 Othoitz eguiçue bada çuen ihes eguitea eztén neguán. 19 Ecen içanen dirade egun hec halaco tribulatione, nolacoric ezpaita içan laincoac creatu dituen gauçén creatze hatsetic oraindrano, eta ezpaita içanen. 20 Eta baldin launac laburtu ezpalitü egun hec, nehor ezlaite salua: baina elegitu dituen elegituacgatic, laburtu ditu egun hec. 21 Eta orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo, Hará han: ezalbeitzineçate sinhets. 22 Ecen altchaturen dirade Christ falsuac, eta propheta falsuac: eta eguiñen dituzte signoac eta miraculuac seducitzeco, baldin possible baliz, elegituen-ere. 23 Bainha çuec beguirauçue. Huná, aitzinetic erran drauzquïquet gauça guciac. 24 Halaber egun hetan tribulatione haren ondoan, iguzquia ilhunduren da: eta ilharguiac eztu bere arguia emanen. 25 Eta ceruco içarrac eroriren dirade, eta ceruètan diraden verthuteac ikaraturen dirade. 26 Eta orduan ikussiren duté guïçonaren Semea datorquela hodeyetan bothere eta gloria handirequin. 27 Eta orduan igorriren ditu bere Aingueraüc, eta bilduren ditu bere elegituac laur haicetaric, lur bazterretic ceru bazterrerano. 28 Bada ficotzetic ikas eçaue comparationea. Haren adarra ia vsterzen eta hostatzen denean, badaquique ecen vdá hurbil dela. 29 Hala çuec-ere ikus deçaquenean gauça hauc eguiten diradela, iaquique ecen hurbil datela borthán. 30 Eguiaz erraiten drauquet, ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc guciac eguiñ diteno. 31 Ceruà eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. 32 Bainha egun harçaz eta orenaz nehorc eztaqui, ez eta ceruän diraden Aingueraüc-ere, ez eta Semeac-ere, Aitac berac baicen. 33 Beguirauçue, veilla eçaue eta othoitz eguiçue, ecen eztaquique demborá noiz daten. 34 Hala da nola camporat ioan licén guïçon batec, bere etchea vtziric, eta emanic bere cerbitzariet authoritate: eta ceini bere lana, borthal-çainari veilla leçan manatu balerauca. 35 Veilla eçaue beraz: ecen eztaquique noiz etzcheco iauna ethorriren den, arratsean, ala gauherditan, ala oillaritean, ala goicean: 36 Vstegaberic dathorrenean, lo çauçatela eriden etzaitzaten. 37 Eta çuey erraiten drauquedana, guciay erraiten drauet, Veilla eçaue.

14 Cen bada Bazcoaren eta ogui altchagarri gabecoen bestá bi egunen buruän: eta Sacrificadore principalac eta Scribáç çabiltzan bilha nolatan hura fineciaz hatzamanic

hil leçaqueten. 2 Eta cioiten, Ez bestán, populan tumultoric eztençát. 3 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela eta mahainean iarriric cegoela, ethor cedin emaztebat aspic garbizco vnguentu precio handitaco boeitabat çuela: eta hautsiric boeitá, huts ceçan haren buru gainera. 4 Eta ciraden batzu berac baithan gaitzi çayenic, eta erraiten çutenic, Certaco vnguentu goastatze haur eguiñ içan da? 5 Ecen haur hirur-ehun dinero baino guehiagotan saldu ahal çaten, eta eman paubrey. Eta bacadassaten haren contra. 6 Bainha Iesusec dio, Vtzaçue hori, cergatic faschatzen duçue? obra ombat enegana eguiñ du. 7 Ecen paubreac bethiere vkanen dituque çuequin, eta noiz-ere nahi vkanen baituque, häy vngui ahal dайдieque: baina ni eznauçue bethi vkanen. 8 Hunec ahal duena eguiñ du: auançatu da ene gorputzaren vñctatzena ene ohorztecotzat. 9 Eguiaz erraiten drauquet, non-ere predicaturen baita Euangilio haur mundu gucian, hunec eguiñ duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 10 Orduan Iudas Iscariot hamabietaric bat ethor cedin Sacrificadore principaletara, hura liura liecençat. 11 Eta hec hori ençunic aleguera citecen, eta prometta cieçoten diru emaitera: eta bilha çabilan nolatán hura dembora moldezcoz tradi leçaqueen. 12 Eta altchagarri gabeco oguien lehen egunean, Bazcoa sacrificatu behar çutenean, erran cieçoten bere discipuluéc, Non nahi duc ioanic appain deçaqun ian deçánçat Bazcoa? 13 Orduanigor citzan bere discipuluetic biga, eta erran cieçén, Çoazte hirira, non bathuren baitzaique guïcombat, pegar-bat vr daramala: çarriztate hari. 14 Eta nora-ere sarthuren baita, erroçue aitafamiliari: Magistruc cioc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostattua? 15 Eta harc eracutsiren drauque gambera handibat paratua eta appaindua: han appain ieçaguçue. 16 Parti citecen bada haren discipuluac, eta ethor citecen hirira: eta eriden ceçaten erran cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 17 Eta arrastu cenean, ethor cedin hamabiequin. 18 Eta hec mahainean iarriric ceudela, eta alha ciradela, dio Iesusec, Eguiaz erraiten drauquet, çuetaric batec tradituren nau, ceinec iaten baitu enequin. 19 Eta hec has citecen tristetzen: eta hari erraiten bata bercearen ondoan, Ni naiz? eta berceac, Ni naiz? 20 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Hamabietaric batec, enequin platean trempatzen duenec tradituren nau. 21 Segur guïçonaren Semea badoa, harçaz scribatu den beçala: baina maledictione guïçon haren gainean, ceinez guïçonaren Semea tradituren baita: on çuqueen guïçon harc baldin iayo ezpaliz. 22 Eta hec alha ciradela, har ceçan Iesusec ogua eta gratiáç rendaturic hauts ceçan: eta eman cieçén, eta dio, Har eçaue, ian eçaue: haur da ene gorputza. 23

Eta copá hartu çuenean, gratiác rendaturic, eman ciecén: eta edan ceçaten hartaric guciéc. **24** Eta dioste, Haur da ene odol Testamentu berricoa, anhitzengatic issurten dena. **25** Eguiaz diotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harat aihenaren fructutic, hura berriric laincoaren resumán edanen dudan egunerano. **26** Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. **27** Orduan dioste lesusec, Guciac scandalizaturen çarete nitan gau hunetan: ecen scribatua da, loren dut artzaina, eta barreyaturen dirade ardiac. **28** Baina resuscita nadinean aitzinduren natzaïque Galileara. **29** Eta Pierrisec erran cieçón, Baldin guiac scandaliza baditez-ere, ni ez ordea. **30** Orduan diotsa lesusec, Eguiaz erraitean drauat ecen egun, gau hunetan biguetan oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauála. **31** Baina harc vnguiz haguitzago erraiteen çuen, Baldin hirequin hil behar banu-ere, ezaut vkaturen. Eta halaber guciec-ere erraitean çutén. **32** Guero ethorten dirade Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste bere discipuluey, lar çáitezte hemen, othoitz daididano. **33** Eta hartzen ditu Pierris eta Iacques eta Ioannes berequin, eta has cedin icitizen, eta guciz keichatzen. **34** Eta dioste, Alde gucietaric triste da ene arimá heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaçue. **35** Eta aitzinachiago ioanic, bere buruä lurrera egotz ceçan, eta othoitz eguiñ ceçan, baldin possible baliz iragan ledin harenganic oren hura: **36** Eta erran ceçan, Abba, Aitá, gauça guciac possible dituc hire: transporta eçac eneganic copa haur: badaric-ere ez nic nahi dudana, baina hic nahi duana. **37** Guero ethor cedin, eta eriden citzan lo ceunçala: eta diotsa Pierrisi, Simón lo atza? orembat ecin veillatuduc? **38** Veilla eçaçue, eta othoitz eguique, sar etzaitezten tentationetan: spiritua prompto da, baina haraguia flacu. **39** Eta berriz ioanic othoitz eguiñ ceçan, eta propos bera erran ceçan. **40** Guero itzuliric eriden citzan berriz lo ceunçala: ecen hayén beguiac cargatuac ciraden, eta etzaquiten cer ihardets ceçaqueoten. **41** Eta ethor cedin herén aldian, eta dioste, Lo eguique gaurguero, eta reposa çáitezte: asco da, ethori da orena: huná, liuratzan da guicónaren Semea gaichtoén escuetara. **42** Iaiqui çáitezte, goacen: huná, ni traditzen nauena hurbildu da. **43** Eta bertan, hura oraino minço cela, ethor cedin Iudas, baitzén hamabietaric bat, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén, eta Scribén, eta Ancianoén partezen. **44** Eta eman cerauen, hura traditzen çuenac elkarren artean seignale, cioela, Nori-ere pot eguiñen baitraucat, hura da, hari çatchetzate, eta eramaçue segurqui. **45** Eta ethori cenean, bertan harengana hurbilduric diotsá, Magistruá, Magistruá, eta pot eguiñ cieçón. **46** Orduan hec eçar citzaten

bere escuac haren gainean, eta hatzaman ceçaten. **47** Eta han ciradenetaric cembeitec, ezpatá idoquiric io ceçan Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçón beharia. **48** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecén, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki çarete ezpatequin eta vhequin ene hatzamaitera? **49** Egun oroz çuen artean nincén templean iracasten ari nincela, eta ez nauçue harta. Baina behar da compli ditecen Scripturáic. **50** Orduan hura vtziric haren discipulu guciéc ihes cequitén. **51** Eta guicón gaztebat iarreiqui içan çayón gorputz billuciaren gainean inguru mihisse batez estaliric, eta hatzaman ceçaten hura guicón gazte batzuc. **52** Baina hura, vtziric mihissea, billuzgorriric itzur cequién. **53** Orduan eraman ceçaten lesus Sacrificadore subiranoagana: eta bil citecen harequin. Sacrificadore principal guiac, eta Ancianoac, eta Scribác. **54** Eta Pierris vrrundanic iarreiqui cequión Sacrificadore subiranoaren sala barnerano: eta cegoen iarriric cerbitzariequin, berotzen cela su bazterrean. **55** Eta Sacrificadore principalac, eta consistorio gucia lesusen contra testimoniage bilha çabiltzan, hura hil eraci leçatençá: eta etzutén erideiten. **56** Ecen anhitzec falsuqui testificatzen çutén haren contra: baina etziraden conforme hayén testimoniageac. **57** Orduan batzuc iaiquiric falsuqui testifica ceçaten haren contra, cioitela, **58** Guc ençun dugu hori erraiteen, Nic deseguinen dut temple escuz eguiñ haur, eta hirur egunez berce escuz eguiñ eztembat edificaturen dut. **59** Baina halare hayén testimoniagea etzén conforme. **60** Orduan Sacrificadore subiranoac artera iaiquiric interroga ceçan lesus, cioela, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? **61** Baina hura ichilic cegoen, eta etzeçan deus ihardets. Berriz Sacrificadore subiranoac interroga ceçan hura, eta erran cieçón, Hi aiz Christ lainco Benedicatuaren Semea? **62** Eta lesusec erran cieçón, Ni nauc, eta ikussiren duçue guicónaren Semea iarriric dagoela laincoaren botherearen escunean, eta ethorten dela ceruco hodeyetan. **63** Orduan Sacrificadore subiranoac bere arropáic erdiraturic erran ceçan, Cer guehiago testimonio behar dugu? **64** Ençun duçue blasphemioa: cer irudi çaique? Eta hec guciéc haren contra iugea ceçaten, hil mereci cuela. **65** Eta has citecen batzu haren contra thu eguiten: eta haren beguithartearen estaltzen, eta haren buffetatzen: eta hari erraiteen, Prophetiza eçac. Eta officieréc cihor vkaldi emaiten ceraucaten. **66** Eta Pierris behereco salán cegoela, ethor cedin Sacrificadore subiranoaren nescatoetaric bat: **67** Eta ikussi çuenean Pierris berotzen cegoela, hari beguira iarriric erran ceçan, Eta hi lesus Nazarenorequin incén. **68** Baina harc vka ceçan, cioela, Eztinát eçagutzen, ez etzeaquinat

hic cer dionán. Eta ilki cedin corralerat, eta oillarrac io ceçan. **69** Eta nescatoa berriz hura ikussiric, has cedin han ciradeney erraiten, Haur hetaric da. **70** Baina harc berriz vka ceçan. Eta appurbaten buruän berriz han ciradenéc erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hetaric aiz, ecen Galileano aiz, eta hire lengoageac irudi dic. **71** Orduan hura has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Eztut eçagutzen çuec dioçuen guiçon hori. **72** Eta berriz oillarrac io ceçan: eta orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, Oillarrac biguetan io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkirc nigar eguin ceçan.

15 Eta bertan goicean conseillu eduquiric Sacrificadore principaléc Ancianoequin eta Scribequin eta consistorio guciarequin, estecaturic Iesus eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pilati. **2** Orduan interroga ceçan, hura Pilatec, Hi aiz Iuduen Reguea? Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, Hic dioc. **3** Eta anhitz gauçaz accusatzen çutén hura Sacrificadore principaléc. **4** Eta Pilatec berriz interroga ceçan, cioela, Eztuc deus ihardesten? huná, cembat gauçaz hire contra testificatzen dutén. **5** Baina Iesusec deus etzeçan guehiagoric ihardets: hala non miresten baitzuen Pilatec. **6** Eta bestan largatzen ohi cerauen presonerbat, ceinen-ere esca bailitez. **7** Eta cen Barabbas deitzen cembat presonér seditioneco lagunequin, heriotze mutinationez eguin çuenic. **8** Eta oihu iarriric popula has cedin escatzen eguin liecén bethiere eguin vkan cerauen beçala. **9** Eta Pilatec ihardetsi cerauen, cioela, Nahi duçue larga dieçaçuedan Iduén Regueá? **10** (Ecen baceaquian nola hura inuidiaz liuratuz çutén Sacrificadore principaléc) **11** Eta Sacrificadore principaléc incita ceçaten popula lehen Barabbas larga liecén. **12** Eta Pilatec ihardesten çuela, berriz erran cieçén, Cer bada nahi duçue daguiodian Iduén Regue deitzen duçuen huni? **13** Eta hec berriz oihu eguin ceçaten, Crucifica eçac. **14** Eta Pilatec erraiten cerauen, Baina cer gaizqui eguin du? Eta hec hambat oihu guehiago eguin ceçaten, Crucifica eçac. **15** Pilatec bada populuaren gogara eguin nahiz, larga ciecen Barabbas, eta Iesus açotaturic liura cieçén crucifica ledinçat. **16** Orduan gendarmesec eraman ceçaten hura sala barnera, cein baita pretorioa, eta dei ceçaten banda gucia. **17** Eta vezti ceçaten hura escarlataz, eta inguru eçar cieçoten buruan elhorri plegatuzco coroabat. **18** Eta has citecen haren salutatzen, cioitel, Vngui hel daquiala, Iduén Regueá. **20** Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten escarlatazcoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduéz: eta camporat eraman ceçaten crucifica leçatençat. **21** Eta bortcha ceçaten bideazco Simon Cyreniano deitzen cembat, landetaric heldu cela, (cein

baitzén Alexanderren eta Ruforen aita) haren crutzea eraman leçançat. **22** Guero eraman ceçaten Golgothaco lekura, cein erran nahi baita, Bur-heçur lekua. **23** Guero eman cieçoten edatera mahatsarno myrrharequin nahasteca, baina harc etzeçan har **24** Eta crucificatu çutenean, parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotziric hayén gainean, norc cer ioan leçaqueen. **25** Ciraden bada hirur orenac hura crucificatu çutenean. **26** Eta cen haren causaren inscriptionea hunela scribatua, IVDVEN REGVEA. **27** Eta harequin crucifica citzaten bi gaichtaguin: bata haren escuinean, eta bercea ezquerrean. **28** Eta compli cedin Scriptura dioena, Eta gaizquigilequin estimatu içan da. **29** Eta iragaiten ciradenéc iniuriatzen çuten bere buruac higuitzen citutzela, eta cioitela, He, templea deseguiten eta hirur egunez edificatzen duaná. **30** Empara eçac eure buruä, eta iautsi adi crutzetic. **31** Halaber Sacrificadore principalec-ere escarnioz elkarri erraiten ceraucaten Scribequin, Berceac emparatu ditu, bere buruä ecin empara deçaque. **32** Christ Israeleco Reguea iauts bedi orain crutzetic, ikus eta sinhets deçagunçat. Harequin crucificatu içan ciradenec-ere iniuriatzen çutén. **33** Baina sey orenac ciradenean, ilhumbe eguin cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetaranor **34** Eta bedratzi orenetan oihu eguin ceçan Iesusec ocengui, Eloi, Eloi, lammaساباتhanی? erran nahi baita, Ene Iaincoa, Ene Iaincoa, ceren abandonnatu nauc? **35** Eta han ciradenetaric batzuc ençun çutenean, cioiten, Huná, Elias deitzen du. **36** Laster eguin ceçan bada batec, eta spongiabat betheric vinagrez, eta eçarriric canabera baten inguruän, eman cieçón edatera, cioela, Vtzaque: dacussagun eya ethorriren denez Elias horren kecera. **37** Eta Iesusec oihu handibat eguinic, spiritua renda ceçan. **38** Eta templeco velá erdira cedin bi çathitara garaitic behererano. **39** Eta ikus ceçanean haren aurkan cegoen Centenerac, ecen hala oihu eguinic spiritua rendatu çuela, erran ceçan, Eguiazqui guiçon haur Iaincoaren Semea cen. **40** Eta baciraden emazteac-ere vrrundanic beha ceudela, ceinén artean baitzen Maria Magdalena, eta Maria Iacques chipiaren eta losesen amá, eta Salome. **41** Eta hec, Galilean cenaz gueroztic iarreiqui içan çazcan eta cerbitzatu vkan çuten: eta anhitz berce emazte harequin batean Ierusalemera igan içan ciradenic. **42** Eta arrastu cenean (ceren Sabbathoaren aitzinetic den preparationeco eguna baitzén) **43** Ethorriric Joseph Arimatheacoa, conseillér ororatua, hura-ere Iaincoaren resumaren beguirea cegoena, ausart cedin Pilatgana sartzen, eta esca cequión Iesusen gorputzaren. **44** Eta Pilatec miresten çuen baldin ia hil baliz: eta Centenera deithuric, interroga ceçan hura, eya baçuñez heuraguiric hil cela. **45** Eta gauçá eçaguturic

Centeneraganic, eman cieçon gorputza Iosephi. **46** Eta harc mihissebat erossiric, eta hura erautsiric estal ceçan mihisseaz: eta eçar ceçan arroca batetan ebaquia cen monumentean: eta itzuliz eçar ceçan harribat monument borthán. **47** Eta Maria Magdalena eta Maria losesen ama, beha ceuden non eçarten cen.

16 Eta Sabbathoa iragan cenean, Maria Magdalena etá

Maria Iacquesen amác eta Salomec eros citzaten vnguentu aromaticoac, ethorriric hura embauma leçatençat. **2** Eta guciz goiz astearen lehen egunean ethorten dirade monumentera, iguzquia ia ilki cenean **3** Eta erraiten çuten elkarren artean, Norc aldaraturen draucu harria monument borthatic? **4** Eta miratu çutenean, ikus ceçaten harria aldaratua cela: ecen guciz handia cen. **5** Guero monumentera sarthuric, ikus ceçaten lagun gaztebat escuineco aldean iarria, abillamendu churi luce batez veztitua: eta ici citecen **6** Bainan harc dioste, Etzaitezta ici: Iesus Nazareth crucificatu içan denaren bilha çabiltzate, resuscitatu da: ezta hemen, huná lekua non eçarri vkan çutén. **7** Bainan çoazte, erran ieçoçue haren discipuluey eta Pierrisi, ecen çuen aitzinean ioaiten dela Galileara: han hura ikussiren duçue, erran drauquen beçala. **8** Eta hec bertan partituric ihes eguiñi ceçaten monumentetic: ecen ikarac eta iciapenec har citzan: eta nehori deus etzeraucaten erraiten: ecen beldur ciraden.

9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Eta Iesus resuscitatu cenean, asteco lehen egun goicean, aguer cequión lehenic Maria Magdalenari, ceinetaric çazpi deabru campora egotzi baitzituen. **10** Harc ioanic conta ciecén, Iesusequin içan ciradeney, ceinéc dolu ekarten baitzuten eta nigar eguiten. **11** Eta hec ençun ceçatenean ecen vici cela, eta harc ikussi cuela, etzeçaten sinhets. **12** Guero gauça hauén ondoan hetaric bi ioaiten ciradenei aguer cequién berce formatan, camporat partitzen ciradela. **13** Eta hec itzuli ciradenean conta ciecen bercéy: baina etzitzaten hec-ere sinhets. **14** Azquenic, elkarrequin iarriric ceudela hamequey aguer cequién, eta reprocha ciecen hayén incredulitatea, eta bihotz gogortassuna: ceren hura resuscitaturic ikussi vkan çuténac ezpaititzuten sinhetsi. **15** Eta erran ciecén, Çoazte mundu orotara, eta predica ieçoçue Euangelioa creatura guciari **16** Sinhetsiren duena eta batheyaturen dena saluaturen da: baina sinhetsiren eztuena condemnationen da. **17** Eta signo hauc sinhetsi duqueiteney iarreiquiren caizté Ene icenean deabruac campora egotziren dituzté, lengoage berritz minçaturen dirade: **18** Sigueac kenduren dituzté: eta baldin cerbait heriotaracoric edan badeçate, eztraue calteric eguiñen: erien gainean escuac

eçarriren dituzté, eta sendaturen dirade. **19** Eta launa gauça hauçaz hæy minçatu içan çayenean, goiti cerurát altcha cedin, eta iar cedin laincoaren escuinean. **20** Hecere partituric predica ceçaten leku gucietañ, launac hequin obratzen çuela, eta hitza confirmatzen çuela iarreiquiten ciraden signoéz.

Lukas

1 CEREN anhitzec escu eçarri baitu narratione baten scribatzera complituqui gure artean certificatu içan diraden gaucéz, **2** Eçagutzera eman draucuten beçala lehen hatsetic ikussi dituztenéc eta hitzaren ministre içan diradenéc. **3** Niri-ere on iruditu içan caitadac gucia hatsetic finerano diligentqui comprehendituric, hiri punctuz punctu heçaz scribatzera, o Theophile gucizco excellenteá: **4** Hobequi eçagut deçánçat ikassi dituán gaucén eguiá. **5** HERODES Iudeaco regueren egunetan cen Zacharias deitzen cen Sacrificadorebat, Abiaren araldetic: eta haren emaztea cen Aaronen alabetaric, eta haren icena Elisabeth. **6** Biac ciraden iusto laincoaren aitzinean, launaren, manamendu eta ordenançा gucietan reprochuric gabe çabiltzanac. **7** Eta haourric etzutén, ceren Elisabeth steril baitzen, eta biac baitziraden adinez aitzinataruat. **8** Guertha cedin bada, harc laincoaren aitzinean bere aldian sacrificadoregoa exercitzen çuenean, **9** Sacrificadoregoaren officioco costumaren araura, çorthea eror baitzequión launaren templean sarthuric encensamenduaren eguiteco. **10** Eta populu guciac campoa othoitz eguiten çuen encensamendua eguiten cen orduan. **11** Eta aguer cequión launaren Aingueraü, cegoela encensamenduco aldarearen escuinean. **12** Eta Zacharias trubla cedin hura ikussiric, eta icidurabat eror cedin haren gainera. **13** Orduan erran cieçon Aingueraü, Eztuala beldurric Zacharias: ecen ençun içan duc hire othoitzá, eta Elisabeth eure emaztea erdiren çaic sema batez: eta hari icen emanen draucac Ioannes **14** Eta bozcario eta alegurança vkanen duc, eta anhitz haren sortzearen gainean alegueraturen dituc, **15** Ecen handi içanen duc launaren aitzinean, eta mahatsarnoric ez berce arnoric eztic edanen: eta Spiritu sainduaz betheren datec bere amaren saabeandanic. **16** Eta anhitz Israeleco haourretaric conuertituren dic berén lainco launagana. **17** Eta hura ioanen duc haren aitzinean Eliasen spiriturequin eta verthuterequin, conuerti ditzançat aitén bihotzac semetara eta desobedientac iustoén çuhurtassunera: launari populu vngui instruitubat appain dieçonçat. **18** Orduan erran cieçon Zachariasesc Aingueraü, Nolatán hori eçaguturen dut? ecen ni nauc çahar, eta ene emaztea duc bere egunetan aitzinatarua. **19** Eta ihardesten çuela Aingueraü erran cieçon, Ni nauc Gabriel laincoaren aitzinean assistitzen naicena, eta igorri içan nauc hirequin minçatzen, eta berri on hauen hiri declaratzera. **20** Eta horrá, mutu içanen aiz eta ecin minçaturen aiz, gauça hauc eguin ditecen egunerano: ceren ezpaitituc sinhetsi ene hitz bere demborán complituren diradenac. **21** Eta

popula cegoen Zachariases beguira, eta miresten çuen nola harc hambat berancen çuen templean. **22** Eta ilki cenean ecin minça cequidien, eta eçagut ceçaten ecen cembeit visione ikussi çuela templean: ecen keinuz aditzera emaiten cerauen, eta mutu guelditu ican cen. **23** Eta guertha cedin, haren officioco egunac acabatu ciradenean, bere etcherat itzul baitzedin. **24** Eta egun hayén ondoan haren emazte Elisabethec concebi ceçan: eta estal cedin borz hilebethez, cioela, **25** Segur, hunela eguin vkan draut launac, visitatu nauen egunetan, ene laidoa guiçonén artetic ken leçançat. **26** Eta seigarren hilebetheanigor cedin Gabriel Aingueraü laincoaz Galileaco hiri Nazareth deitzen denera: **27** Dauid-en etchetico Ioseph deitzen cen guiçon-batequin fedatua cen virginare batgana: eta virginaren icena cen Maria. **28** Eta Aingueraü hura baithara sarthuric, erran ceçan, Salutatzen aut gratia eguin çainaná: launa dun hirequin, benedicatua hi emaztén artean. **29** Eta hura, Aingueraü ikussiric trubla cedin haren erranaren gainean, eta pensatzen çuen ceric licén salutatione hura. **30** Orduan diotsa Aingueraü, Mariá, eztunala beldurric, ecen eriden dun gratia laincoa baithan. **31** Eta horrá, concebituren dun eure sabelean, eta erdiren aiz sema batez eta deithuren dun haren icena Iesus. **32** Hura içanen dun handi, eta eritziren ciayón Subiranoaren Semé: eta emanen diraucan lainco launac bere aita Dauid-en thronoa. **33** Eta regnaturen din Iacob-en etchearen gainean eternalqui, eta haren resumaren finic eztun içanen. (aión g165) **34** Erran cieçon orduan Mariac Aingueraü, Nola içanen da hori, guiçonic eçagutzen eztudanaz gueroz. **35** Eta ihardesten çuela Aingueraü erran cieçon, Spiritu saindua hire gainera ethorriren dun eta Subiranoaren verthuteac itzal eguienen draun eta halacotz hitaric sorthuren den saindua, laincoaren Seme deithuren dun. **36** Eta hará, Elisabeth hire lehen gussua, harc-ere concebitu din semebat bere çahartzean, eta hil haur din seigarrena steril deitzen cenac. **37** Ecen eztun deus impossibleric içanen laincoa baithan. **38** Eta erran ceçan Mariac, Huná launaren nescatua: eguin bequit hire hitzaren araura. Eta parti cedin harenganic Aingueraü. **39** Eta iaiquiric Maria egun hetan ioan cedin mendietara lehiatuz iudaco hiri batetara. **40** Eta sar cedin Zachariases etchera, eta saluta ceçan Elisabeth. **41** Eta guertha cedin, ençun ceçanean Elisabethec Mariaren salutationea, iauz baitzedin haourra haren sabelean, eta bethe cedin Spiritu sainduaz Elisabeth: **42** Eta oihuñ iar cedin voz handiz, eta erran ceçan, Benedicatua hi emaztén artean, ecen benedicatua dun hire saabeleco fructua. **43** Eta nondic haur niri, ethor dadin ene launaren ama enegana? **44** Ecen huná, hire salutationearen voza ene beharietara heldu içan den beçain sarri, iauci içan

dun bozcarioz haourra ene sabelean. 45 Eta dohatsu aiz sinhetsi baitun, ceren complituren baitirade launaz erran çaiquian gauçác 46 Eta dio Mariac, Magnificatzen du ene arimác launa. 47 Eta alegueratu da ene spiritua lainco ene Saluadorea baithan. 48 Ceren behatu vkan baitu bere nescatoaren beheratassunera: ecen huná, hemendic harat dohatsu erranen naute generatione guciéc. 49 Ecen gauça handiac eguiñ drauzquit botheretsu denac: eta haren icena saindu da: 50 Eta haren misericordia da generationetaric generationetara haren beldurra dutenetara. 51 Botheretsu qui eguiñ vkan du bere bessoaz: deseguin ditu superboac berén bihotzeco pensamenduan. 52 Egotzi ditu brotheretsu ac thronoetaric, eta goratu ditu chipiac. 53 Gosse ciradenac bethe ditu onez: eta abratsac igorri ditu hutsic 54 Sustengatu vkan du Israel bere haourra, bere misericordiáz orhoit içanez. 55 Gure aitey minçatu çayen beçala, Abrahami eta haren haciari iagoiticotz. (aión g165) 56 Eta egon cedin Maria harequin hirul hilebetheren inguruá: guero itzul cedin bere etcherát. 57 Eta compli cedin Elisabethen ertzeco demborá: eta erdi cedin seme batez. 58 Eta ençun ceçaten haren auçoéc eta ahaidéc, nola frangoqui launac bere misericordia declaratu çuen harengana, eta alegueratzenten ciraden harequin. 59 Eta guertha cedin, çortzigarreneco egunean ethor baitzitecen haourtchoaren circoñiditzera, eta deitzen çuten hura bere aitaren icenaz, Zacharias. 60 Bainha ihardesten çuela haren amac erran ceçan, Ez, baina deithuren da Ioannes. 61 Eta erran cieçoten, Eztun nehor hire ahaidetan icen horrez deitzen denic. 62 Orduan keinu eguiñ cieçoten haren aitari, nola nahi luen hura dei ledin. 63 Eta harc tableta batzuren escaturic scriba ceçan, cioela, Ioannes da horren icena. Eta mirets ceçaten guciéc. 64 Eta irequi cedin bertan haren ahoa, eta haren mihiá lacha cedin: eta minço cen laudatzen çuela laincoa. 65 Eta icidura ethor cedin aldiri hetaco gucién gainera, eta Iudaco herri mendiku orotan publica citecen hitz hauc guciak. 66 Eta ençun cituzten guciéc, eçar citzaten bere bihotzean, erraiten çutela, Nor haourtcho haur içanen da? Eta launaren escua cen harequin. 67 Orduan haren aita Zacharias bethe cedin Spiritu sainduaz: eta prophetiza ceçan, cioela, 68 Laudatu dela Israeleco lainco launa, ceren visitatu eta redemitu baitu bere populuá. 69 Eta alchatu baitraucu saluamendutaco adarra Dauid bere cerbitzariaren etchean. 70 Nola minçatu içan baita bere Propheta saindu bethidanic içan diradenen ahoz. (aión g165) 71 Salbu içanen guinela gure etsayetaric eta guri gaitz çarizcuten gucién escutic. 72 Gure aitey misericordia leguiençat, eta orhoit licén bere alliança sainduaz: 73 Eta gure Aita Abrahami eguiñ ceraucan iuramendua: 74 Ecen

emanen ceraucula, beldur gabe gure etsayén escuetaric deliuraturic, hura cerbitza guinecan, 75 Saindutassunetan eta iustitiatan haren aitzinean, gure vicico egun gucieta. 76 Eta hi haourtchoá, Subiranoaren Propheta deithuren aiz: ecen ioanen aiz launaren beguitharte aitzinean, haren bideac appain ditzançat, 77 Eta eman dieçoañat saluamenduco eçagutzea haren populuari, hayén bekatuén barkamendua. 78 Gure laincoaren affectione misericordiosoa, ceinez visitatu vkan baiquaitu, Orientac garaitic: 79 Argui daguiençat ilhumbean eta herioaren itzalean iarriric daudeney, gure oinen baquezco bidera chuchenceagatic. 80 Eta haourtchoa handitzen eta spirituz fortificatzen cen: eta egon cedin desertuetan Israeli manifestatu behar içan çayón egunerano.

2 Eta guerta cedin egun hetan ethor baitzedin ordenançabat Cesar Augustoren partez, scribuz iar ledin mundua oro. 2 (Lehen descriptione haur eguiñ cedin Cyrenius Syriaco gobernadore cenean) 3 Eta ioaiten ciraden guciak scributan iartera, batbedera cein bere hirirát. 4 Igan cedin bada Ioseph-ere Galileatic, Nazaretheco hiritic, Iudeara, Dauid-en ciuitate Bethlehem deitzen denera (ceren baitzén Dauid-en etchetic eta arraçatic) 5 Scributan iar ledinçat María emaztetan eman içan çayonarequin, cein baitzén içorra. 6 Eta guertha cedin hec han ciradela, compli baitzitecen haren ertzeco egunac. 7 Eta erdi cedin bere seme lehen iayoaz, eta bandatoz trocha ceçan hura, eta eçar ceçan mangederán, ceren epaitzén hayendaco lekuric ostalerián. 8 Eta ciraden comarca berean artzain campoetan ceunçanac, eta gauazco veillác bere arthaldearen gainean beguiratzen cituztenac. 9 Eta huná, launaren Aingueruá vstegaberic ethor cequién, eta launaren gloriá argui ceçan hayén inguruán, eta icidura handiz ici citecen. 11 Ecen Dauid-en ciuitatean iayo çaiçuela Saluadorea, cein baita Christ launa. 12 Eta haur vkanen duçue seignale, eridenen baituque haourra bandatoz trochatua, mangederán eçarria. 13 Eta bertan Aingueruárequin eguiñ cedin armada celestial multzobat, laudatzen çutela laincoa, eta cioitela, 14 Gloria ceru guciz goretan Iaincoari, eta lurrean baque, guïçonac baithara vorondate ona. 15 Eta guertha cedin, hetaric Aingueruácer urat ioan ciradenean, erran baitzeçaten artzainec elkarren artean, Goacen bada Bethlehemerano, eta dacussagun eguiñ içan den gauça haur, cein launac iaquin eraci baitraucu. 16 Eta ethor citecen lehiatuqui, eta eriden citzaten Maria eta Ioseph, eta haourtchoa mangederán eçarria. 17 Eta ikussi vkan çutenean, publica ceçaten haourtchoaz erran içan çayena. 18 Eta ençun vkan cituzten guciéc mirets ceçaten hæy artzainéz erran içan çaiçten gauçén gainean. 19 Eta

Mariac beguiratzen cituen gauça hauc guciac, bere bihotzean
ehaiten cituela. 20 Eta itzul citecen artzainac, glorificatzen
eta laudatzen çutela laincoa, ençun eta ikussi vkan cituzten
gauça guciéz, erran içan cayen beçala. 21 Eta complitu içan
ciradenean haourtchoaren circonciditzeco çortzi egunac,
orduan deithu içan da haren icena Iesus, nola deithu içan
baitzén Aingueruáz, sabelean concebi cedin baino lehen.
22 Eta complitu içan ciradenean Mariaren purificationecon
egunac Moysesen leguearen araezez, eraman ceçaten
haourtchoa, Ierusalemera, launari presenta lieçotencá.
23 (Nola baita scribatua launaren Leguean, Ar vme-vnica
irequiten duen gicia, saindu launari deithuren çayó) 24
Eta eman leçatencá oblationea, launaren Leguean erran
denaren aaura, turturela pare-bat, edo bi vso columba
vme. 25 Eta huná, cen guicombat Ierusalemera Simeon
deitzen cenic: eta cen guicón haur iusto eta laincoaren
beldur, Israeleco consolationearen beguira cegoena: eta
Spiritu saindua cen haren gainean. 26 Eta denuntiati içan
çayón diuinoqui Spiritu sainduaz, etzuela herioric ikussiren,
non lehen ikus ezleçan Christ launarena. 27 Hura bada ethor
cedin Spirituaz mouituric templera: eta sartzen çutela Iesus
haourra bere aita-améc, haren causaz eguin leçatencá
Legueco costumaren aaura: 28 Harc orduan har ceçan hura
bere bessoetara, eta lauda ceçan laincoa, eta erran ceçan, 29
launa, orain vtziten duc eure cerbitzaria, eure hitzaren aaura
baquez. 30 Ecen ikussi dié ene beguiéc hire saluagarria, 31
Cein preparatu baituc populu gucién beguiharte aitzinean.
32 Argui Gentiley arguitzecoa, eta Israeléco hire populuaren
gloriá. 33 Eta haren aita eta ama miraz ceuden harçaz
erraiten ciraden gaucéz. 34 Eta benedica citzan Simeonec,
eta erran cieçón haren ama Mariari, Huná, eçarri içan dun
haur anhitzen destructionetan, eta anhitzen resurrectionetan
Israelen, eta signotan ceini nehor contrastaturen baitzayo:
35 Are euroren arima-ere iraganen din ezpata batec, aguer
ditecençá anhitz bihotzetao pensamenduac. 36 Bacén
prophetessabat-ere Anna deitzen cenic Phanuel-en alaba,
Aser-en leinu, cein baitzén ia adin handitacoa, eta vici içan
cen senharrarequin çazpi vrthez bere virginitateaz gueroztic.
37 Eta lauroguey eta laur vrtheren inguruo alharguna celaric,
etzen partitzen templetec, barurez eta orationez cerbitzatzen
çuela laincoa gau eta egun. 38 Hunec-ere bada ordu berean
ethorriric, laudatzen çuen launa, eta harçaz minço çayen
redemptionearen beguira Ierusalemen ceuden guciey. 39
Eta acabatu çutenean gicia launaren Leguearen aaura,
itzul citecen Galileara, bere Nazaretheco hirira. 40 Eta
haourtchoa handitzen cen eta spirituz fortificatzen, eta
bethatzen cen sapientiaz: eta laincoaren gratiá cen haren

gainean. 41 Eta ioaiten ciraden haren aita-améc vrthe oroz
Ierusalemera Bazco bestán. 42 Eta hamabi vrthetara heldu
cenean, igan citecen hec Ierusalemera bestaco costumaren
arauez: 43 Eta hartaco egunac complitu ciradenean, hec
itzultzen ciradela, azquen cedin Iesus haourra Ierusalemera:
eta etzaquión ohart Ioseph, ez bere ama: 44 Baina vstez
hura compainian cen, ioan citecen egun baten bidean: eta
haren bilha çabiltzan ahaidén eta eçagunén artean. 45 Eta
erideiten etzutenean, bihur citecen Ierusalemera, haren
bilha çabiltzala. 46 Eta guertha cedin, hirur egunen buruän
eriden baitzeçaten hura templean, iarriric cegoela doctoren
artean, häy behatzen çayela eta hec interrogatzen cituela.
47 Eta spantatzen ciraden hura ençuten çutén guciac, haren
iaquinaren eta respostuén gainean. 48 Eta hura ikussiric
spanta citecen: eta erran cieçón bere améc, Semé, cergatic
horrela eguin draucuc? huná, hire aita eta ni keichuric
hire bilha guiniabiltzán. 49 Orduan dioste, Cergatic da ene
bilha baitzinabiltzaten? etzinaquitén ecen neure Aitaren
eguitecoetan occupatua behar dudala içan? 50 Baina hec
etzeçaten adi erran cerauen hitza. 51 Orduan iauts cedin
hequin, eta ethor cedin Nazarethera: eta cen hayen suiet:
eta haren amac beguiratzen cituen hitz hauc gucioc bere
bihotzean. 52 Eta Iesus auançatzen cen sapientiaz eta
handitzez, eta gratiaz laincoa baithan eta guicónac baithan.

3 Eta Tiberio Cesares emperadoregoaren hamaborzgarren
vrthean, Pontio Pilate Iudeaco gobernadore cenean,
eta Herodes Galileaco tetrarcha, eta harén anaye Philippe
halaber Iturea eta Trachonite comarcaco tetrarcha, eta
Lisania Abilineco tetrarcha, 2 Eta Annas eta Caiphas
Sacrificadore subirano ciradenean: eman cequión laincoaren
hitza Ioannes Zachariasen semeari desertuan. 3 Eta ethor
cedin lordanaren inguruo comarca gucira, predicatzen çuela
emendamendutaco Baptismoa bekatuén barkamendutan: 4
Nola baita scribatua Esaias prophetaren hitzén liburuän,
dioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaque
launaren bidea, plana itzaçue haren bidescá. 5 Haran gicia
betheren da, eta mendi eta mendisca gicia beheraturen
da, eta makur diraden gauçác chuchenduren dirade, eta
bide ikeçuac planaturen, 6 Eta ikussiren du haragui guciac
laincoaren saluagarria. 7 Erraiten cerauen bada harenganic
batheya litecençat ethorten ciraden gendetzey, Vipera castá,
norc auisatu çaituzte ethorteco den hirari ihes eguiten? 8
Eguin itzaçue bada fructu emendamenduaren digneac: eta
etzaitezela has erraiten ceuroc baithan, Abraham dugu aita:
ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour
suscita, ahal dieçaqueola. 9 Bada ia aizcora-ere arborén

errora ecarria da: beraz arbore fructu on eguiten eztuen gucia piccatzen da, eta sura egoitzen. **10** Orduan interroga ceçaten gendetzéc, cioitela, Cer eguinen dugu beraz? **11** Eta ihardesten çuela erran ciecén, Bi arropa dituenac eman bieço eztuenari: eta iatecoric duenac, halaber eguin beça. **12** Ethor cedin publicanoetaric-ere batheya litecençat: eta erran cieçoten, Magistrá, cer eguinen dugu? **13** Eta harc erran ciecén, Deus ordenatu çaiquen baino guehiago ezteçaçuela erekar. **14** Interroga ceçaten gendarmesecere, cioitela, Eta guc cer eguinen dugu? Eta dioste, Nehor ezteçaçuela tormenta, ez iniuria: eta contenta çaitetez çuen gagéz. **15** Eta populua beha cegoela, eta guciéc bere bihotzeten pensatzen çutela Ioannesez, eya hura liçatenez Christ, **16** Ihardets ceçan Ioannesec, erraiten cerauela guciey, Eguia da nic batheyatzan çaituztet vrez: baina heldu da ni baino borthitzago dena, ceinen çapatetaco hedearen lachatzeco ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz eta suz. **17** Ceinen bahea haren escuan içanen baita, eta garbituren du chahu bere larraia: eta bilduren du bibia bere granerera: baina lastoa choil erreren du bihinere hiltzen ezten suan. **18** Bada anhitz berce gauçaz-ere exhortatzen çuela euangelizatzen ceraucan populuari. **19** Baina Herodes tetrarcha harçaz reprehenditzen cenean, Herodias bere anaye Philipperen emazteagatic, eta berac eguiñ cituen gaichtaqueria guciagatic, **20** Eratchequi ceçan haur-ere berce gucién gainera, ecar baitzeçan Ioannes presoindeguian. **21** Eta guertha cedin populu gucia batheyatzan cela, eta Iesus batheyaturic othioitzeg cegoela, irequi baitzedin cerua: **22** Eta iauts baitzedin Spiritu saindua forma visibletan vso columba baten guissán, haren gainera, eta vozbat cerutic eguiñ baitzedin, cioela, Hi aiz ene Seme maitea, hitan hartzen diat neure atsegui ona. **23** Eta Iesus bera hatsen cen hoguey eta hamar vrtheren inguruko içaten, seme (estimatzen çuten becembatean) Iosephen, Ioseph cen Heliren seme: **24** Heli Matthaten: Matthat, Leuiren: Leui, Melchiren: Melchi, Iannaren: Ianna, Iosephen: **25** Ioseph, Matthatiaren: Matthatia, Amosen: Amos, Nahumen: Nahum, Esliren: Esli, Naggeren: **26** Nagger, Maathen: Maath, Mattathiaren: Mattathia, Semeiren: Semei, Iosephen: Ioseph, Iudaren: **27** Iuda, Iohannaren: Iohanna, Rhesaren: Rhesa, Zorobabelen: Zorobabel, Salathielen: Salathiel, Neriren: **28** Neri, Melchiren: Melchi, Addiren: Addi, Cosamen: Cosam, Elmodamen: Elmodam, Eren: **29** Er, Ioseren: Iose, Eliezeren: Eliezer, Ioram: Ioram, Matthaten: Matthat, Leuiren. **30** Leui, Simeonen: Simeon, Iudaren: Iuda, Iosephen: Ioseph, Ionamen: Ionam, Eliacimen: **31** Eliacim, Melearen: Melea, Mainanen: Mainan, Mattatharen: Mattatha, Nathanen:

Nathan, Daud-en: **32** Daud, lesseren: Iesse, Obed-en: Obed, Boozen: Booz, Salmonen: Salmon, Naassonen: **33** Naasson, Aminadab-en: Aminadab, Aramen: Aram, Esronen: Esron, Pharesen: Phares, Iudaren: **34** Iuda, Iacob-en: Iacob, Isaac-en: Isaac, Abrahamen: Abraham, Thararen: Thara, Nachoren: **35** Nachor, Saruch-en: Saruch, Ragauren: Raga, Phalec-en: Phalec, Heberen: Heber, Saleren: **36** Sale, Cainanen: Cainan, Arphaxad-en: Arphaxad, Semen: Sem, Noeren: Noe, Lamech-en: **37** Lamech, Mathusalaren: Mathusala, Henoch-en: Henoch, Iared-en: Iared, Mahalaleel-en: Mahalaleel, Cainanen: **38** Cainan, Henosen: Henos, Seth-en: Seth, Adamen: Adam, Iaincoaren.

4 Eta Iesus Spiritu sainduaz bethea parti cedin Iordanetic, eta eraman cedin Spiritu beraz desertura, **2** Eta han tenta cedin deabruaz berroguey egunez: eta etzeçan deus ian egun hec cirauteno, baina hec iragan eta, guero gosse cedin. **3** Orduan erran cieçón deabruac, baldin laincoaren Semea bahaiz, erróç harri huni ogui bilha dadin. **4** Eta ihardets cieçón lesusec, cioela, Scribatua duc, ecen eztela ogui berez vicico guïçona, baina laincoaren hitz guciaz. **5** Orduan eramanic hura deabruac mendi gora batetara, eracuts cietzon munduko resuma guciac dembora moment batez. **6** Eta diotsa deabruac, Emanen drauat bothere hori gucia, eta resuma horien gloriá: ecen niri eman içan caitadac, eta nahi dudanari emaiten diarocat. **7** Hic bada baldin adora baneçac, hire içanen dituc guciac. **8** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón, Guibelerat adi eneganic Satán: ecen scribatua duc, Adoraturen duc eure lainco launa, eta hura bera cerbitzaturen duc. **9** Orduan eraman ceçan Ierusalemera, eta ecar ceçan templeco pinacle gainean: eta erran cieçón, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruä hemendic beherera. **10** Ecen scribatua duc, bere Ainguéruey cargu emanen drauela hiçaz, hire beguiratzeco: **11** Eta escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadincá. **12** Baina ihardesten duela lesusec diotsa, Errana duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. **13** Guero tentatione gucia acabatu eta, deabrua parti cedin harenganic dembora batetaranocotz. **14** Eta itzul cedin Iesus Spirituaren verthutez Galileara: eta haren famá ioan cedin inguruko comarca orotara. **15** Eta hura ari cen iracasten hayén synagoguetan, guciéc ohoratzent çutela. **16** Ethor cedin bada Nazarethera non haci içan baitzén: eta sar cedin bere costumaren araura Sabbath egunean synagogón: eta iaiqui cedin iracurtzera. **17** Eta eman cequión Esaias prophetaren liburuä: eta desplegatu çuenean liburuä, eriden ceçan lekua, non scribatua baitzén,

18 launaren Spiritua daene gainean, ceren vñctatu bainau: paubrey euangelizatzena igorri nau, bihotzez hautsien sendatzera, 19 Captiuoey larançaren, eta itsuey ikustearen recubramenduaren predicatzera, eta çaurthuén deliurançatan eçartera, eta launaren vrthe bozcariotacoaren predicatzera. 20 Eta plegaturic liburuá rendatu ceraucanean ministreari, iar cedin: eta synagogaco gucién beguiac haren gainera fincatuc ciraden. 21 Orduan has cequién erraiten, egungo egunean complitu da Scriptura haur çuen beharrietan. 22 Eta guciéc testimonio emaiten ceraucaten, eta miraz ceuden haren ahotic ilkiten ciraden hitz gratiazcoéz, eta erraiten çuten, Ezta haur Iosephen semea? 23 Eta erran ciecén, Frangoqui erranen drautaque comparatione haur, Medicuá, senda eçac eure buruá: cerere gauça ençun baitugu egun içan diradela Capernaum-en, egun itzac hemen-ere eure hirian. 24 Eta dioste, Eguiaz diotsuet, ecen Prophetaric batre eztela gogaracoric bere herrian. 25 Baina eguiaz erraiten drauquet, anhitz ema alhargun cen Eliasen egunetan Israelen, ceruá ertsı içan cenean hirur vrthe eta sey hilebetheracotz, hala non egun baitzedin gossete handia lur guciaren gainean. 26 Baina hetaric batetara-ere etzén igorri içan Elias, Sarepta Sidoniaco hirira baicen, emazte alhargun batgana. 27 Eta anhitz sorhayo cen Israelen Eliseo prophetaren demborán, baina hetaric batre etzén chahutu içan Naaman Syriacoa baicen. 28 Orduan bethe citecen guciak asserretassunez synagogán, gauça hauc ençuten citutzenean. 29 Eta iaiquiric egotz ceçaten hura hiritic campora, eta eraman ceçaten mendi gainera (ceinen gainean hayen hiria edificatua baitzen) gainetic behera egotz leçatençat. 30 Baina hura hayén artetic iraganic, ioan cedin. 31 Eta iauts cedin Capernaum Galileaco hirira, eta han iracasten cituen Sabbathoetan. 32 Eta spantatuac ceuden haren doctrinaren gainean: ecen autoritaterequin cen haren hitza. 33 Eta cen synagogán guicombat deabru satsuaren spiritua çuenic, eta iar cedin oihuç ocengui, 34 Cioela, Ah, cer da hire eta gure artean, Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? baceaquit nor aicen: hi aiz laincoaren saindua. 35 Eta mehatcha ceçan hura lesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. Eta deabrua, hura artera egotziric, ilki cedin harenganic, eta calteric batre etzieçon egun. 36 Eta spantamendu iar cedin gucietañ, eta minço ciraden elkarren artean, cioitela, Cer hitz da haur, autoritaterequin eta bothererequin manatzen baititu spiritu satsuac, eta ilkiten baitirade? 37 Eta io citzen haren famác herriaren inguruco comarca guciak. 38 Eta iaiquiric Iesus synagogatic, sar cedin Simonen etchean: eta Simonen ama-guiñharreba eduquiten cen helgaitz handi batez: eta

othioitz ceguioten harengatic. 39 Eta haren garaitic cegoela mehatcha ceçan helgaitza: eta vtzi ceçan hura helgaitzac: eta harc bertan iaiquiric cerbitza citzan. 40 Eta iguzqui sartzean, anhitz eritassun motaz eriric çuten guciéc ekar citzaten harengana: eta harc escuac hetaric batbederari gainera eçarriric senda citzan. 41 Deabruac-ere ilkiten ciraden anhitzenganic, oihuç ceudela, eta cioitela, Hi aiz Christ laincoaren Semea. Baina harc mehatchatzen cituela, etzituen vtziten erraitera, ecen baceaquitela hura cela Christ. 42 Eta arguitu cenean ilkircioan cedin leku desertu batetara, eta gendetzeac haren bilha çabitzan, eta ethor citecen hura baitharano: eta başaducaten hura hetaric parti ezledinçat. 43 Baina harc erran ciecén, Berce hiriley-ere euangelizatu behar drauet laincoaren resumá: ecen hartacotzat igorri içan naiz. 44 Eta predicatzen çuen Galileaco synagoguetan.

5 Eta guertha cedin, populuac hura hertsen çuela laincoaren hitzaren ençuteagatic, bera Genesarethco lac bazterrean baitzegoen: 2 Eta ikus citzan bi vñci lac bazterrean ceudela: eta hetaric ilkirci arrançalec sareac ikutzen cituzten: 3 Eta sarthuric vñci hetaric batetara, cein baitzén Simonena, othioitz ceguión lurretit retira leçan appurbat: guero iarriric vñcitic iracasten cituen gendetzeac. 4 Eta minçatzeic ichildu cen beçala, erran cieçón Simoni, eramac barnago, eta largaitzaque çuen sareac hatzamaitera. 5 Orduan iardesten duela Simonac diotsa, Magistrúa, gau gucion nekaturic eziagu deus harta: baina hire hitzera largaturen diat sarea. 6 Eta hori egun çutenean, enserra ceçaten arrain mola handibat: eta ethencen cen hayén sarea. 7 Eta keinu egun ciecén berce vñcico laguney, ethorriric lagun lequitzén: eta ethor citecen, eta bethe citzaten bi vñciac hundatzerano. 8 Eta hori ikussiric Simon Pierrisec egotz ceçan bere buruá Iesusen belhaunetara, cioela, Parti adi eneganic, launa, ecen guicón bekatorea nauc ni. 9 Ecen icidura batec har ceçan hura eta harequin ciraden guciak, harta cituzten arrain hatzamaitearen gainean, halaber lacques eta Ioannes Zebedeoren seme Simonen lagun ciradenac-ere. 10 Orduan erran cieçón Simoni Iesusec, Eztuála beldurric, oraindanic guicón hatzamaile içanen aiz. 11 Eta vñciac leihorrera citutzenean gucia vtziric, hari iarreiqui içan çazcan. 12 Eta guertha cedin hura hiri batetan cela, huná, guicón sorhayotassunez bethebat ethor baitzedin: eta ikussi çuenean Iesus, bere buruá beguitharte gainera egotziric othioitz ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal neçaquec. 13 Eta Iesusec escua hedaturic hunqui ceçan hura, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan sorhayotassuna parti cedin harenganic. 14 Eta harc mana ceçan nehori ezlerrón:

baina ohá, diotsa, eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac eure chahutzeagatic Moysesec ordenatu duen beçala hæy testimoniagatan. 15 Eta harçazco proposa gueroago aitzinago hedatzen cen, eta gendetze handiac biltzen ciraden ençutera, eta bere eritassunetaric harçaz senda litecençát. 16 Bainha bera retiratua cegoen desertuetan, eta othoitz eguiten çuen. 17 Eta guertha cedin egun batez hura iracasten ari cela, phariseuac eta Legueco doctorac baitzeuden iarriric, cein ethor baitzitecen Galileaco eta Iudeaco eta Ierusalemco burgu gucietaric: eta launaren verthutea cen hayén sendatzeco. 18 Orduan huná batzu, dacarqueitela ohean guïçon-bat cein baitzén paralytic: eta çabiltzan hura barnera ekarri nahaiz, eta haren aitzinean eçarri nahiz. 19 Eta erideiten etzutenean nondic hura barnera liroiten, gendetzearen causaz, iganic etche gainera, teuletaric erauts ceçaten ohetchoarequin artera, Iesusen aitzinera: 20 Eta hayén fedea ikussi çunean, erran cieçón, Guiçoná, barkatu çaiquic eure bekatuac. 21 Orduan has citecen pensatzen Scribá eta Phariseuac, cioitela, Nor da blasphemioac erraiten dituen haur? Norc barka ahal ditzaque bekatuac laincoac berac baicen? 22 Eta lesusec eçaguturic hayén pensamenduac, ihardesten çuela erran cieçén, Cer pensatzen duçue çuen bihotzeta? 23 Cein da errachago, erraitea, Barkatu çaiquic eure bekatuac: ala erraitea, laiqui adi eta ebil adi? 24 Daquïçençat bada ecen guïçonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (diotsa paralyticoari) Hiri erraiten drauat laiqui adi, eta eure ohetchoa harturic habil eure etcherát. 25 Eta bertan iaiquiric hayén aitzinean, eta althatu çunean bera cetzan ohetchoa, ioan cedin bere etcherát, glorificatzen çuela laincoa. 26 Eta icidura batec har citzan guciac, eta glorificatzen çuten laincoa: eta bethe citecen beldurtassunez, erraiten çutela, Segur ikussi ditugu egun nehorc vste etzituqueen gauçác. 27 Eta gauça hayen buruän ilki cedin, eta ikus ceçan publicano Leui deitzen cemba, peage lekuau iarriric, eta erran cieçón, Arreit niri. 28 Eta hura gauça guciac vtziric laiqui cedin, eta iarreiqui içan çayón. 29 Eta eguiñ cieçón banquet handibat Leuic bere etchean, eta cen publicanoezco eta berce hequin mahainean iarriric ceudenezco compainia handibat. 30 Eta hetaric Scriba eta Phariseu ciradenéc murmuratzen çuten haren discipuluen contra, cioitela, Cergatic publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten eta edaten duçue? 31 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharric: baina gaizqui daudenéc. 32 Eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. 33 Eta hec erran cieçoten, Cergatic Ioannesen discipuluéc barur eguiten dute

maiz eta othoitz eguiten, halaber Pharisueunec-ere: baia hiréc iaten eta edaten dute? 34 Eta harc erran cieçén, Barur eraci ahal ditzaqueçue ezconduaren gamberaco gendeac ezcondu hequin deno? 35 Bainha ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, orduan barur eguiñ duté egun hetan. 36 Guero comparationebat-ere erran ciécen, Nehorc eztrauca eratchequiten abillamendu berri baten pedaçua abillamendu çar bat: ezpere berriac ethencen du: eta çarrarequin ezta accordatzen berritic den pedaçua. 37 Eta nehorc eztu eşarten mahatsarno berria çahagui çarretan, ezpere mahatsarno berriac çathituren ditu çahaguiac eta bera issuriren da, eta çahaguiac galduren dirade: 38 Bainha mahatsarno berria çahagui berrietan eşarteko da: eta biac beguiratzen dirade. 39 Eta ezta nehor çaharretic edaten duenic, bertan berritic nahi duenic: ecen erraiten du, Çaharra hobe da.

6 Guertha cedin bada Sabbath egun bigarren lehenean, hura iragaiten baitzén ereincetan gaindi: eta buruca idoquiten ari baitziraden haren discipuluac, eta iaten escuez bihituric. 2 Eta Pharisueutaric batzuc erran cieçén, Cergatic eguiten duçue Sabbathoan eguiñ sori eztena? 3 Orduan ihardesten çuea lesusec erran cieçén, Eztuçue haur-ere iracurri cer eguiñ çuen Dauid-ec gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? 4 Nola sarthu içan cen laincoaren etchean eta propositioneco oguiac hartu cituen, eta ian cituen, eta eman cieçén harequin ciradeney-ere: hetaric iatea Sacrificadorén baicen sori eztelaric. 5 Guero erraiten cerauen, Guiçonaren Semea iabe da Sabbathoaren-ere. 6 Eta guertha cedin berce Sabbath batez-ere hura sar baitzedin synagogara, eta iracasten baitzuen: eta cen han guïçbat eta haren escu escuyna cen eyhar. 7 Eta gogoatzen çuten hura Scribéc eta Pharisueéc eya Sabbathoan senda leçaqueenez, accusatione eriden leçatençat haren contra. 8 Bainha baceauquitzquian hayén pensamenduac, eta diotsa guïç escu eyharra çuenari, laiqui adi, eta ago çutic artean. Eta hura iaiquiric egon cedin çutic. 9 Erran cieçén bada lesusec, Interrogaturen çaituztet gauça batez, Sabbathoetan vngui eguitea da sori ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea ala galtzea? 10 Eta hetara gucietara inguru behaturic, diotsa guïçnari, Hedeçac eure escua: eta harc eguiñ ceçan hala: eta senda cedin haren escua bercea beçain. 11 Eta bethe citecen eraucimenduz, eta elkarrequin minço ciraden, cer leidioten lesusi. 12 Eta guertha cedin egun hetan, ioan baitzedin mendira othoitz eguitera, eta gau gucia han iragan ceçan laincoari othoitz eguiten ceraucala. 13 Eta arguitu cenean dei citzan bere discipuluac, eta hetaric

hauta citzan hamabi, cein Apostolu-ere dei baititzan, **14** (Simon, Pierris-ere deithu quena, eta Andriu haren anaya: Iacques eta Ioannes: Philippe eta Bartholomeo: **15** Mattheu eta Thomas: Iacques Alpheoren semea, eta Simon Zelotes deitzen dena, **16** Iudas Iacquesen anaya: eta Iudas Iscariot, traidore-ere içan cena) **17** Eta iautsiric hequin, gueldi cdin leku plano batetan, bere discipuluzco companiarequin, eta populu mulço handirequin Iudea gúcitic, eta Ierusalemetic, eta Tyrco eta Sidongo itsas bazarretic, cein ethorri baitziraden hura ençun leçatençat, eta bere eritassunetaric senda litécençat: **18** Eta spiritu satsuéz tormentatzen ciradenac: eta senda cítecen. **19** Eta populu gúcia hura hunqui nahiz çabilan: ecen verthute harenanic ilkiten cen: eta sendatzen cituen gúciac. **20** Orduan harc bere beguiac discipuluetarat altchaturic, erraiten çuen, Dohatsu çarete paubreac: ceren çuen baita lainoaren resumá. **21** Dohatsu çarete orain gosse çaretenoc: ceren asseren baitzarete. Dohatsu çarete orain nigarrez çaudetenoc: ceren irri egüinen baituque. **22** Dohatsu içanen çarete, guíçonéc gaitzetsiren çaitutzenean, eta iraitziren eta iniuriaturen çaitutzenean, eta çuen icena gaichto beçala iraitziren dutenean, guíçonaren Semearen causaz. **23** Aleguera albeitzintezte egun hartan, eta bozcarioz iauz: ecen huná, çuen saria handi da ceruètan: ecen halaber egüiten cerauecen prophetey hayén aitec. **24** Bainan maledictione çuey abratsoy: ecen baduque çuen consolationea. **25** Maledictione çuey betheac çaretenoy: ecen gosse içanen çarete. Maledictione çuey orain irriz çaudetenoy: ecen auhen eta nigar egüinen duçue, **26** Maledictione çuey, guíçon gúciéc onherranen çaitutzenean: ecen molde berean egüiten cerauecen propheta falsuey hayén aitéc. **27** Bainan çuey diotsuet dançuenoy, Onhets itzaçue çuen etsayac: vngui egüieque gaitzesten çaitutzteney. **28** Benedicatzue çuec maradicatzen çaitutztenac: eta othoitz egüieque oldartzen çaiquiríenacgatic. **29** Eta mathela batean ioiten auènari, para ieçó bercea-ere: eta eure mantoa edequiten drauanari, iacca-ere eztieçoala debeta. **30** Escatzen çauán gúciari emóc, eta eurea edequiten drauanari, ezaquiola haren esca. **31** Eta nola nahi baituque egui dieçaüen çuey guíçonéc, çuec-ere egüieque häy halaber. **32** Ecen baldin onhesten badituque çuec onhesten çaitutztenac, cer esquer duqueque? ecen vicitze gaichtotacoec-ere bere onhesleac onhesten ditutzté. **33** Eta baldin vngui badaguieque çuen vnguigiley, cer esquer duqueque? ecen vicitze gaichtotacoec-ere hura bera egüiten duté. **34** Eta baldin presta badieceque rendaturen drauçuela sperança duçueney, cer esquer duqueque? ecen vicitze gaichtotacoec-ere vicitze gaichtotacoey prestatzten draue, ordaina recebi deçatençat. **35** Bada onhets itzacue çuen

etsayac, eta vngui egüieque: eta presta eçaüe, deus handic sperança gabe: eta çuen saria içanen da handi, eta içanen çarete Subiranoaren seme: ecen hura benigno da ingratetara eta gaichtoetara. **36** Çareten beraz misericordioso, çuen Aita ere misericordios den beçala. **37** Ezteçaüela iudica, eta etzarete iudicaturen: ezteçaüela condemna eta etzarete condemnationen: barka eçaüe, eta barkaturen çaique. **38** Emaüe eta emanen çaique: neurri ona galkatua, eta higuitua, eta mucurru doana emanen çaique çuen golkora: ecen neurten duçuen neurri beraz, neurthuren çaique çuey-ere aldz. **39** Halaber erraiten cerauen comparationebat, Possible da itsuac itsua guida ahal deçan? eztira biac hobira eroriren? **40** Ezta discipulua bere magistraren gaineco: baina nor-ere içanen baita discipulu perfect, içanen da magistru beçala. **41** Eta, cergicat dacussac eure anayeren beguico fitsa, eta eure beguico, gapiriori ez atzayo ohartzen? **42** Edo nola ahal derraueoc eure anayeri, Anayé, vtzi neçac idoqui deçadan hire beguian den fitsa, eurrorec hire beguian den gapirioa ikusten eztuan? Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic: eta orduan ikussiren duc idoqui deçán eure anayeren beguico fitsa. **43** Segur ezta arbore ona, fructu gaichtoa egüiten duena: ez eta arbore gaichtoa, fructu ona egüiten duena. **44** Ecen arbore gúcia fructutic eçagutzen da. Ecen elhorrietic eztute biltzen fícoric, ezeta saparretaric, mendematzan mahatsic. **45** Guiçon onac bere bihotzeco thesaur onetic idoquiten du gauça ona: eta guiçon gaichtoac bere bihotzeco thesaur gaichtotic idoquiten du gauça gaichtoa: ecen bihotzeco abundantatik haren ahoa minço da. **46** Bainan cergicat deitzen nauçue launa, launa: eta ez egüiten, nic erraiten ditudanac? **47** Ene gana ethorten den gúcia, eta ene hitzac ençuten eta hec egüiten dituena: eracutsiren drauçuet nor irudi den. **48** Irudi du etchebat edificatzen duen guíçona, ceinec aitzurtu eta barna irequi baitu, eta eçarri fundamenta arroca baten gainean: eta soberná ethorriric, fluuioc ereçarri vkan drauca etche hari, eta ecin higuitu du: ecen arroca gainean fundatua cen. **49** Bainan ençun vkan dituenac, eta ez egui, irudi du fundament gabe bere etchea lur gainean edificatu duen guíçona: ceini ereçarri baitrauca fluuioc, eta bertan erori içan da, eta etche haren deseguitea handi içan da.

7 Eta acabatu cituenean bere hitz gúciac populuaç çançuela, sar cedin Capernaumen. **2** Eta Centener baten cerbitzaria eri içanez hiltzera çohian, cein baitzuen gúciz maite. **3** Eta harc ençun çuenean lesusez,igor citzan harengana Iduéun Ancianoac, othoitzteç çayola, ethorriric senda leçan haren cerbitzaria. **4** Eta hec ethorri ciradenean lesusgana,

othoitz ceguioten affectionatuqui, cioitela, ecen digne cela
nehorc hura aithor lieçón. 5 Ecen maite dic, cioiten, gure
nationea eta synagogabat harc edificatu diraucuc. 6 Iesus
bada ioan cedin hequin. Bainia ia etchetic vrrun handi etzela,
Centenerac igor citzan adisquideac harengana, ciotsala,
launa, ezadila neka: ecen eznauc digne ene atharbe pean
sar adin. 7 Halacotz neure buruä-ere eztiat digne estimatu
hiregana ethorteco: baina errac hitza, eta sendaturen baita
ene muthilla. 8 Ecen ni nauc berceren meneco guiçon,
ditudalaric neure meneco gendarmesac: eta huni erraiten
diarocat, oha, eta badihoac: eta berceari, Athor, eta ethorten
duc: eta neure cerbitzari Eguic haur, eta eguiten dic. 9
Eta gauça hauc ençunic iesusec mirets ceçan harçaz: eta
itzuliric erran cieçon berari çarreican companiari, Erraiten
drauquet, Israelen-ere eztudala hain fede handiric eriden. 10
Eta igorri içan ciradenéc, etchera itzuli ciradenean, eriden
çeçaten cerbitzari eri içana sendoric. 11 Eta guertha cedin
biharamunean Iesus ioaiten baitzen Naim deitzen cen hiria:
eta ioaiten ciraden harequin haren discipuluetaric vnguisco,
eta gendetze handia. 12 Eta hirico portaleari hurbildu çayon
beçala, huná, eramaiten çuten hilbat, bere ama alhargunaren
seme bakoitza, eta hiritic compania handia cen harequin. 13
Eta alhargun hura ikussi çuenean launac, compassione har
ceçan haren gainean, eta erran cieçon, Eztaguinala nigarric.
14 Eta hurbilduric hunqui ceçan kutchá, (orduan gorputza
çaramatenac gueldi citecen) eta erran ceçan, Guiçon gazteá,
hiri diossat, iaiqui adi. 15 Eta iar cedin hil içana, eta has
cedin minçatzen. Eta eman cieçon hura bere amari. 16
Eta har citzan guciac beldur batec, eta glorificatzen çuten
laincoa, erraiten cutela, Segur Propheta handibat iaiqui
içan da gure artean, eta segur laincoac visitatu du bere
populua. 17 Eta io ceçan harçazco fama hunec Iudea gucia
eta inguruco comarca gucia. 18 Eta conta cietzoten Ioannes
bere discipuluec gauça hauc guciac. 19 Eta deithuric bere
discipuluetaric biga Ioannesec igor citzan Iesusgana, cioela,
Hi aiz ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gaude? 20
Eta ethorriric harengana guiçon hec erran ceçaten, Ioannes
Baptistac igorri guiaitic hiregana, dioela, Hi aiz ethorteco
cena, ala berce baten beguira gaude? 21 Eta ordu berean
anhitz senda ceçan eritassunetaric, eta plaguetaric, eta
spiritu gaichtoetaric eta anhitz itsuri ikustea eman ciecén.
22 Guero ihardesten çuela iesusec erran ciecén, Ioannic
conta ietzoçue Ioannes ikussi eta ençun dituquen gauçá:
ecen itsuéc ikustea dutela recebitzen, mainguäc diradela
ebilten, sorhayóac diradela chahutzen gorréc dutela ençuten,
hilac diradela resuscitatzen, paubrey çayela Euangelia
predicatzen. 23 Eta dohatsu da scandalizaturen eztena

nitan. 24 Eta partitu ciradenean Ioannesen mandatariac, has
cequión, Ioannesez populuari erraiten, Ceren ikustera ilki içan
çarete desertura? canabera haiceaz erabilten den baten? 25
Baina ceren ikustera ilki içan çarete? guiçon abillamendu
preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosoetan,
eta delicioetan diradenac, reguén palacioetan dirade. 26
Baina ceren ikustera ilki içan çarete? Propheta baten? bay
diotsuet eta Propheta bainoagoaren. 27 Haur da ceinez
scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria
hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren
baitu hire aitzinean. 28 Ecen erraiten drauquet, emaztetaric
iayó diradenén artean eztela Propheticar batre Ioannes
Baptista baino handiagoric: badaric-ere laincoaren resumán
chipién dena hura baino handiago da. 29 Orduan populu
guciac hori ençunic eta publicanoéc iustifica ceçaten laincoa,
batheyatu içanic Ioannesen baptismoa. 30 Baina Phariseu
eta Legueco doctor harenganic batheyatu etziradenéc
laincoaren conseillua arbuya ceçaten bere buruén contra. 31
Orduan erran ceçan launac, Norequin bada comparaturen
ditut generatione hunetaco guiçonac? eta cer irudi dute?
32 Merkatuan iarriric dauden, eta bata berceari oihuz
dagozcan haourtchoac beçalaco dirade ceinéc baitioite,
Chirula soinu egui drauquegu, eta etzarete dançatu:
eressiz cantatu drauquegu eta eztuque nigarric egui. 33
Ecen ethorri da Ioannes Baptista, oguiric iaten eztuela,
ez mahatsarnoric edaten, eta dioçue, Deabrua du. 34
Ethorri da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela: eta
dioçue, Huná guiçon gormanta eta hordia, eta publicanoén
eta vicitze gaichtotacoen adisquidea. 35 Baina iustificatu
içan da sapientiá bere haour guciéz. 36 Eta othoitz egui
cieçon Phariseu batec harequin ian leçan, eta sarthuric
Phariseuaren etchean, iar cedin mahainean. 37 Eta huná,
hirian emazte vicitze gaichtotaco cen-batec iaquin çuenean,
ecen hura Phariseuaren etchean mahainean iarria cela,
ekar ceçan boeitabat vnguentu, 38 Eta guibeletic haren
oinetara cegoela, has cedin nigarrez cegoela haren oinén
nigar vriz arregatzen: eta ichucatzen cerauzcan bere buruco
adatsaz, eta pot eguiten cerauen haren oiney, eta vnguentuz
vnguenstatzen cituen. 39 Orduan hori ikussiric hura gomitatu
çuen Phariseuac erran ceçan bere baithan, cioela, Hunec,
baldin Propheta baliz balaquique segur nor eta nolacoa den
haur hunquitzen duen emaztea: ecen vicitze gaichtotacoa
da. 40 Eta ihardesten çuela iesusec erran cieçon, Simon,
badiat cerbait hiri erraitecoric. Eta harc dio, Magistrúa, errac.
41 Hartzedun batec citián bi çordun, batac cián çor borz-
ehun dinero, eta berceac beroguey eta hamar. 42 Eta hec
ez vkanez nondic paga, quitta cieceán biey. Hautaric bada,

errac, ceinec hura maiteago vkanen du? **43** Eta iardesten quela Simonec erran ceçan, Vste diat ecen guehiago quittatu içan çayonac. Eta harc erran cieçon, Bidezqui iugeatu duc. **44** Eta emazteaganat itzuliric erran cieçon Simoni, Badacussac emazte haur? hire etchean sarthu içan nauc, vric ene oinetara eztuc eman: baina hunec ene oinac nigar vriz arregatu citic, eta bere buruco adatsaz ichucatu. **45** Potbat niri eztrautac eman, baina haur, sarthu naicenaz gueroztic, eztuc ene oiney pot eguitetic guelditu. **46** Olioz ene buruä eztuc vncstatu: baina hunec vnguentuz vncstatu citic ene oinac. **47** Halacotz erraiten drauat barkatu çazcala bere bekatu anhitzac, ecen haguitz onhetsi dic: eta gutiago barkatzen çayonac gutiago onhesten dic. **48** Guero emazteari erran cieçon, Barkatu çazquin eure bekatuac. **49** Eta has citecen elkarrequin mahainean iarriric ceudenac, bere artean erraiten, Nor da haur bekatuac-ere barkatzen baititu? **50** Baina emazteari erran cieçon, Eure fedeac saluatu au: oha baquerequin.

8 Eta guero guertha cedin hura ioaiten baitzen hiriz hiri, eta burguz burgu, predicatzen eta euangelizatzen quela laincoaren resumá eta hamabiac ciraden harequin: **2** Eta emazte batzu harçaz spiritu gaichtoetaric, eta eritassunetaric sendatuac, Maria deitzen cena Magdalena, ceinaganic çazpi deabru ilki içen baitziraden, **3** Eta Ioanna Herodesen procuradore. Chuz deitzen cenaren emaztea, eta Susanna, eta berceric anhitz bere onetaric hura aiutatzen çutenic. **4** Eta nola gendetze handia biltzen baitzen, eta hiri guciataric anhitz harengana ioaiten, erran ceçan comparationez, **5** Ilki cedin ereillebat bere hacieren ereitera: eta ereitean partebat eror cedin bide bazterrera: eta aurizqui içan cen, eta ceruco choriéc irets ceçaten hura. **6** Eta berce partebat eror cedin harri gainera, eta sorthuric eyhar cedin, ceren ezpaitzuen hecetassunic: **7** Eta berce partebat eror cedin elhorri artera: eta harequin batean sorthuric elhorriéc itho ceçaten hura. **8** Eta bercea eror cedin lur onera: eta sorthuric eguiñ ceçan fructu ehuñetan hambat. Hauén erraitean oihuñ cegoen, Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. **9** Eta interrogatzen çuten bere discipuluéc erraiten çutela, ceric cen comparatione hura. **10** Eta harc erran ciecén, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco mysterioén eçagutzea: baina berçey comparationez, dacussatelaric ikus ezteçaten, eta dançutelaric adi ezteçaten. **11** Haur da bada comparationea, Hacia da laincoaren hitza. **12** Eta bide bazterrecoac dirade, ençuten dutenac: guero ethorten da deabrua, eta kencen du hitza hayén bihotzetic, sinhetsiric salua ezitítecençát. **13** Eta harri gainecoac dirade, ençun dutenean bozcariorequin

rebebitzen dutenac hitza: baina hauc erroric eztute, hauc demboratacotañ sinhesten duté, eta tentationeco demborán retiratzen dirade. **14** Eta elhorri artera erori dena, hauc dirade ençun dutenac: baina partitu eta, ansiéz eta abrastassunéz eta vicitze hunetaco voluptatéz ithotzen dirade, eta eztuté fructuric ekarten. **15** Baina lur onera erori dena, hauc dirade bihotz honestean eta onean hitz ençuna eduquiten dutenac eta fructu patientiatan ekarten dutenac **16** Eta nehor arguia viztu duenean, eztu hura vnci batez estaltzen, edo ohe azpian eçarten: baina candeler gainean eçarten du, sartzen diradenéz arguia ikus deçatençát. **17** Ecen eztza secreturic, aguerturen eztenic: ez estaliric, eçaguturen, eta arguira ethorriren eztenic. **18** Ikus-açue bada nola ençuten duçuen: ecen norc-ere baitu hari emanen çayo: eta norc-ere ezpaitu, duela vste duena-ere edequiren çayo hari. **19** Orduan ethor citecen harengana haren ama eta haren anayeac, eta gendetzearen causaz ecin hers cequidizquion. **20** Eta declara cequión, erraiten ceraucatela, Hiria ama, eta hire anayeac lekorean diaudec, hi ikussi naiz. **21** Baina harc iardesten quela erran ciecén, Ene ama eta ene anaye dirade laincoaren hitza ençuten eta eguiten dutenac. **22** Eta guertha cedin egun batez, hura sar baitzedin vncian eta haren discipuluac: eta erran ciecén, Iragan gaitecen lacaren berce aldera. Eta parti citecen. **23** Eta vncian hec ioaiten ciradela, loac har ceçan: eta iauts cedin haicezco tormentabat lacera: eta vrez bethatzen ciraden, eta peril çutén. **24** Orduan hurbilduric iratzar ceçaten hura, ciotela, Magistruá, Magistruá, galdu guiohaçac. Eta harc iratzarriric mehatcha citizen haicea eta vraren tempestá: eta cessa citecen, eta sossagu handia eguiñ cedin. **25** Eta erran ciecén, Non da çuen feda? Hec icituric ceudela mirets ceçaten, ciotela elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta vra manatzen baititu eta obedizten baitute? **26** Guero tira ceçaten Gadarenen comarcarát, cein baita Galilearen aurkaz aurk. **27** Bada hari lurrera ilki eta, bat cequión hiri hartaco guïçon dembora lucez gueroz deabrua çuen-bat: eta abillamenduz etzén veztitzen, eta etchetan etzen egoiten, baina thumbetan. **28** Eta harc ikussi çuenean Iesus, heyagoraz cegoela, egotz ceçan bere buruä haren aitzinera, eta ocengui erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren Semeá? othoitz eguiten drauat, ezneçála, tormenta. **29** Ecen manatzen çuen spiritu satsua guïçonaganic ilki ledin: ecen dembora lucez eduqui çuen hura: eta estecatelic cadenaz eta cepoez beguiratzen cen: baina estecailliac çathituric eramaiten cen deabruaz desertuetara. **30** Orduan interrogatzen çutenbere hura Iesusec, cioleta, Nola duc icen? Eta harc erran ceçan, Legione. Ecen anhitz deabru sarthu ciraden hura baithan. **31** Eta

othoitz eguiten ceraucaten, ezlitan mana abysmora ioaitera. **(Abysos g12)** 32 Eta cen han vrdalde handibat alha cenic mendian: eta othoitz eguiten ceraucaten permetti liecén hetara sartzera: eta permetti ciecén. 33 Ilkirc bada deabruac guióaganic sar citecen vrdetara: eta vrdaldea oldar cedin gainetic behera lac-era, eta itho cedin. 34 Eta vrdainéc ikussi çutenean cer eguiñ içan cen, ihes eguiñ çeçaten: eta partituric conta ceçaten hirian eta campoetan. 35 Orduan gendeac ilki citecen eguiñ içan cenaren ikustera, eta ethor citecen lesusgana, eta eriden ceçaten guiçona ceinetaric deabruac ilki içan baitziraden, veztitua, eta cençatua, iarriric cegoela lesusen oinetara: eta ici citecen. 36 Eta conta ciecen häy ikussi vkan çuteneç-ere, nola sendatu içan cen demoniatu içana. 37 Orduan othoitz eguiñ cieçoten Gadarenóen aldiri inguruco gendetze guciac, parti ledin haretic: ecen icidura handic hartu cituen: eta hura vncira sarthuric, itzul cedin. 38 Eta othoitz ceguión guiçon harc, ceinaganic ilki içan baitziraden deabruac, harequin licén: baina lesusec igor ceçan, cioela, 39 Itzul adi eure etchera, eta conta eçac cein gauça handiac eguiñ drauzquián laincoac. Ioan cedin bada hiri gúcitic predicatzen cituela lesusec eguiñ cerauzcan gauça guciac: 40 Eta guertha cedin itzuli cenean Iesus, recebi baitzeçan gendetzeac: ecen guciac haren beguira ceuden. 41 Orduan huná, ethor cedin lairus deitzen cen guicombat, eta hura cen synagogaco principal: eta egotzi günean bere buruä lesusen oinetara, othoitz eguiñ cieçon sar ledin haren etchera: 42 Ecen alaba bakoitzbat çuen hamabi vrtheren ingurucoa, eta hura çohian hiltzera. Eta ioaitean gendetzeac hertsen çuen. 43 Eta hamabi vrthez guerozitic odola baratzen etzayon, eta medicuetan bere sustantia gucia despendatu çuen, eta batez-ere ecin sendatu içan cen emaztebatec, 44 Hurbilduric guibeletic hunqui ceçan haren arropa ezpaina eta bertan gueldi cedin haren odol iariatza. 45 Orduan dio lesusec, Nor da ni hunqui nauena? Eta guciéc vkatzen çutenearen gainean, erran ceçan Pierrisec, eta harequin ciradenéc, Magistrúá, gendetzeć hertsen eta aurizquiten aute, eta dioc, Nor da ni hunqui nauena? 46 Bainan lesusec dio, Norbaitec hunqui nau ecen eçagutu dut verthute eneganic ilki içan dela. 47 Emazte hura bada ikussiric ecen etzayola estali içan, ethor cedin ikara çabilala: eta bere buruä haren aitzinera egotziric declara cieçón populu guciaren aitzinean cer causaz hura hunqui çuen, eta nola sendatu içan cen bertan. 48 Eta harc erran cieçón, Alabá aun bihotz on eure fedeac sendatu au: oha baquerequin. 49 Oraino hura minço cela, ethor cedin cembeit synagogaco principalarenetic, hari ciotsala, Hil içan duc hira alabá: ezteçala fatiga Magistrua. 50 Bainan lesusec ençünic

ihardets cieçón nescatcharen aitári. Ezaicela beldur, sinhets eçac solament, eta hura sendaturen baita. 51 Eta etchera sarthuric, etzeçan nehor sartzera vtzi Pierris eta Iacques eta Ioannes eta nescatcharen aita eta ama baicen, 52 Eta nigarrez ceuden guciac, eta lamentatzen çutén: baina harc erran ceçan, Eztaguiçuela nigarric: ezta hil, baina lo datza. 53 Eta truffatzen ciraden harçaz, hil cela iaiquinez. 54 Eta harc, guciac campora iraitziric, eta haren escua harturic, oihu eguiñ ceçan, cioela, Nescatchá, iaiqui adi. 55 Eta itzul cedin haren spiritua, eta iaiqui cedin bertan: eta mana ceçan eman lequión iatera. 56 Eta spanta citecen haren aita-amá: baina harc mana citzan nehori ezlerroten eguiñ içan cena.

9 Guero deithuric elkarrequin bere hamabi discipuluac, eman cieçén bothere eta autoritate deabru gucién gainean, eta eritassunén sendatzeco. 2 Eta igor citzan hec laincoaren resumaren predicatzen, eta erién sendatzera. 3 Eta erran cieçén, Ezteçaquela deus eraman bidecotzát, ez vheric, ez maletaric, ez oguirc, ez diruric, eta eztuçuela birá arropa. 4 Eta cein-ere etcheten sarthuren baitzarete, han çaudete, eta handic ilki albaitzindezte. 5 Eta norcerre recebituren ezpaitzaitzute, ilkirc hiri hartaric, çuen oinatoco errhautsa-ere iharros eçäçue testimoniageten hayén contra. 6 Hec bada ilkirc ioaitean ciraden burguz burgu, euangelizatzen eta sendatzen çutela leku gucietan. 7 Eta ençün citzan Herodes tetrarchac, harc eguiten cituen gauça guciac: eta dudatzen çuen, ceren batzuc erraiten baitzutén, ecen Ioannes hiletaric resuscitatu cela. 8 Eta batzuc Elias aguertu cela: eta bercéc, cembeit lehenagoco Prophetaric resuscitatu cela. 9 Orduan dio Herodesec, Ioannes niç buruä edequi draucat: nor da bada haur, ceinez niç baitançzquit hunelaco gauçac? Eta hura ikussi nahiz çabilan. 10 Eta itzuliric Apostoluéc conta cietzoten Iesusi, eguiñ cituzen gauça guciac. Orduan hec harturic retira cedin Iesus appart. Bethsaida deitzen den hirico leku desertu batetara. 11 Eta gendetzeac hori iaiquinic, iarreiqui çazcan, eta recebitu cituenean, minçatzen çayen laincoaren resumáz: eta sendatu behar çuteneac, sendatzen cituen. 12 Eta eguna has cedin beheratzen: eta hurbilduric hamabiéc erran cieçoten, Eyéc congít gendetzez, ioanic inguruco burguètara eta parropioetara, retira ditecen, eta eriden deçaten iateco, ecen hemen leku desertuan gaituc. 13 Bainan erran cieçén, Eyeçue çueç iatera. Eta hec erran ceçaten, Eztiagü borz ogui eta bi arrain baina guehiago: Baldin guc ioanic populu hunen guciaren eros ezpadeçagu iateco. 14 Ecen baciraden borz milla guiçonetarano. Orduan dioste bere discipuluey, lar eraci itzaçue mahindaraz berroguey eta

hamarná. 15 Eta hala eguin ceçaten, eta iar citecen guciac. 16 Orduan harturic borz oguiac eta bi arrainac, cerurat beha cegoela benedica citzan hec: eta hauts citzan, eta eman cietzén discipuluey, populuaren aitzinean eçar litzatençá. 17 Ian ceçaten bada guciéc, eta ressasia citecen: eta goititu içan dirade soberatu içan çaitzen çathiaric hamabi sasquitará. 18 Eta guertha cedin, hura appart othoitz eguiten cegoela, discipuluaç harequin baitziraden eta interroga baitzitzan hec, cioela, Ni nor naicela dioite gendec? 19 Eta hec ihardesten çutela erran ceçaten, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, ecen cembeit Propheta lehenagoetaric resuscitatu içan dela. 20 Eta erran ciecén, Eta çuec nor naicela ni dioçue? Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Christ Iaincoarena. 21 Orduan harc mehatchatzan cituelaric mana citzan nehori haur ezlerroten: 22 Cioela, Behar da guionaren Semeac anhitz suffri deçan, eta reproba dadin Ancianoéz eta Sacrificadore principaléz, eta Scribez, eta hil dadin, eta hereneco egunean resuscita dadin. 23 Guero erraiten cerauen guciey. Baldin nehor hor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruaz, eta har beça bere crutzea egun oroz, eta berrait niri. 24 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere via: galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere via ene causaz, saluaturen du hura. 25 Ecen cer probetchu du guionac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere buruä destri deçan, eta gal dadin? 26 Ecen nor-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz, harçaz ahalque içanen da guionaren Semea, dathorranean bere maiestatean, eta Aitarenean eta Aingueru sainduenean. 27 Eta erraiten drauçet equiaz, badirade hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen eztutenic laincoaren resumá ikus deçaqueteno. 28 Eta guertha cedin, hitz hauçaz gueroztic quasi çortzi egunen buruän, har baitzitzan Pierris eta Ioannes eta Iacques, eta igan baitzedin mendi batetara othoitz eguitera. 29 Eta othoitz eguiten cegoela, haren beguitharteco formá mutha cedin, eta haren abillamendua churit eta chist-mista beçain arguit. 30 Eta huná, bi guion minço ciraden harequin, cein baitziraden Moyses eta Elias: 31 Hauc aguerturic gloriarequin, erraiten çutén, harc Ierusalemcom complitzeco çuen fina. 32 Eta Pierris, eta harequin ciradenac, ciraden logalez cargatuac: eta iratzartu ciradenean, ikus ceçaten haren maiestatea, eta harequin ceuden bi guionac. 33 Eta guertha cedin, hec partitu ciradenean harenganic: Pierrisec erran baitzieçón Iesusi, Magistrúa, on duc gu hemen garen, eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen: Etaquiala cer minço cen. 34 Eta harc gauça hauc erraiten cituela, eguin cedin hodeybat, eta estal citzan hec:

eta ici citecen hodeyean sartzen ciradenean. 35 Orduan vozbat eguin cedin hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, huni beha çäquizquiote. 36 Eta voz hura eguiten cela, eriden cedin Iesus bera: eta hec ichilic egon citecen, eta egun hetan etzieçoten nehori deus erran ikussi cituzten gaucetaric. 37 Eta guertha cedin ondoko egunean, hec menditic iautsi ciradenean, gendetz handibat encontrura ilki baitzequion hari. 38 Eta huná, compainiaco guicombat oihuz iar cedin, cioela, Magistrúa, othoitz eguiten drauat beha-eçac ene semeaganat: ecen haur bera baicen eztiat. 39 Eta huná, spirituac hartzen dic, eta bertan heyagoraz iarten duc, eta çathicatzan dic haguna dariola, eta huneganic nequez partitzen duc, haur hausten duela. 40 Eta othoitz eguin diraueat hire discipuluey, egotz leçaten hura campora: baina ecin eguin dié. 41 Eta ihardesten duela Iesusec dio, O natióne incredula eta gaichtoá, noizdrano finean çuequin içanen naiz eta supportaturen çaitutzet? Ekarrac huna eure semea. 42 Eta oraino hurbiltzen cela hauts ceçan hura deabruac eta çathica: eta mehatcha ceçan Iesusec spiritu satsua, eta senda ceçan haourra, eta renda cieçón bere aitari. 43 Eta spanta citecen guciac Iaincoaren verthute gucizco handiaren gainean. Eta guciak miraculuz ceudela, eguiten cituen gauça gucién gainean, erran ciecén bere discipuluey, 44 Eçar itzaçue çuec hitz hauc çuen beharrietan: ecen içanen da guionaren Semea liuraturen baita guionén escutara. 45 Baina hec hitz haur etzuten aditzen, eta hetaric estalia cen, hala non ezpaitzutén hura senditzen: eta beldur ciraden haren interrogatzena hitz huneçaz. 46 Guero sar citecen elkarrequin dispután, eya hetaric cein cen handiena. 47 Eta Iesusec hayén bihotzeco pensamendua ikussi çuenean, haourtchobat harturic eçar ceçan bere aldean: 48 Eta erran ciecén, Norc-ere recebituren baitu haourtcho haur ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebituren bainau, ni igorri nauena recebitzen du: ecen nor baita chipiena çuen gucion artean, hura içanen da handi. 49 Eta ihardesten çuela Ioannesec erran ceçan, Magistrúa, ikussi diagu norbeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic: eta debetatu diagu hura, ceren ezpaitarreic gurequin hiri. 50 Orduan erran cieçón Iesusec, Ezteçäcuela debeta, ecen gure contra eztena gure alde da. 51 Eta guertha cedin, haren goiti altzatzeko egunac complitzen ciradenean, orduan chuchent baitzeçan bere beguithartea gogo eguin Ierusalemera ioaitera. 52 Eta igor citzan mandatariac bere aitzinean, eta ioanic sar citecen Samaritanoén burgu batetan, ostatu appain lieçotençá: 53 Baina etzeçaten recebi, ceren haren beguithartea baitzén Ierusalemera itoiten cenarena. 54 Eta hori ikussiric haren discipulu Iacquesec

eta loannesec erran ceçaten, launa, nahi duc derragun sua iauts dadin cerutic, eta deseguin ditzan, Eliasesc-ere equin çuen beçala? 55 Bainan itzuliric lesusec mehatcha citzan hec, cioela, Eztaquique cer spiritutaco çareten. 56 Ecen guionaren Semea ezta ethorri guionen vicién galtzera, baina saluatzera. Eta ioan citecen berce burgu batetara. 57 Guero guertha cedin, hec bideaz ioaitein ciradela, erran baitzieón norbeitec, launa, iarreiquiren natzaic norat-ere ioanen baitaiz. 58 Eta lesusec erran ciecon. Aceriec çulhoac citié, eta ceruco choriéc ohatzeac: baina guionaren Semeac eztic non bere buruä paussa deçan. 59 Bainan erran ciecon berce batí, Arreit niri. Eta harc erran ceçan, launa, permetti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorzteria. 60 Eta erran ciecon lesusec, Vtzitzac, hilac bere hilén ohorzteria: baina hi habil eta denuntia eçac laincoaren resumá. 61 Orduan erran ceçan berce batec-ere, launa, iarreiquiren natzaic hiri: baina permetti ieçadac behin etchecoetaric congit har deçadan. 62 Eta erran ciecon lesusec, Eztuc nehor bere escua goldean eçarten eta guibelerat behatzan duenic propio denic laincoaren resumacotzat.

10 Gauça hauen ondoan ordena citzan launac berce hiruoguey eta hamar-ere, eta igor citzan hec birá bere beguitharte aitzinean, bera ethorteco cen hiri eta leku guicietara. 2 Eta erraiten cerauen, Vztá handi da, baina languile guti: othoitz eguioque bada vzta labeari, irion ditzan languileac bere vzтара. 3 Çoazte, huná nic igorten çaituztet çuec bildotsac otsoén artera beçala. 4 Eztramaçuela ez mulsaric, ez maletaric, ez çapataric: eta nehor bidean eztecaçuela saluta. 5 Cein-ere etchetañ sarthuren baitzarete, lehenic erraque, Baquea dela etche hunetan. 6 Eta baldin han baquezco semeric batre bada, paussaturen da çuen baquea haren gainean: ezpere çuetara itzulire da. 7 Eta etche harten berean çaudete, iaten eta edaten duçuela aitzinera emanen çaiquenetic: ecen languilea bere sariaren digne da. Etzaitzetañ iragan etchetic etchera. 8 Bainan are cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta recebituren baitzaitzute, ian eçaque aitzinera eçarten çaiqueneticaric: 9 Eta sendaitzaçue harten diraten eriac, eta erreçue, Hurbildu da çuetara laincoaren resumá. 10 Bainan cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta ezpaitzaitzute recebituren, ilkiric hango carriquetara, erraque, 11 Çuen hiritic lothu çaicun errhautsa-ere iharrosten dugu çuen contra: guciagatic-ere haur iaquique, ecen hurbildu dela çuetara laincoaren resumá. 12 Bainan badiotsuet ecen Sodomacoac egun harten hiri hura baino emequiago tractatuac içanen diradela. 13 Maledictione hiri Chorazin, maledictione hiri Bethsaida, ecen baldin Tyren

eta Sidonen equin içan balirade çuec baithan equin içan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin iarriric emendatu ciratequeen. 14 Halacotz Tyr eta Sidon emequiago tractatuac içanen dirade iudicioan ecen ez çuec. 15 Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena, iffernurano beheraturen aiz. (Hadès g86) 16 Çuec ençuten çaituztenac, ni ençuten nau: eta çuec iraizten çaituztenac, ni iraizten nau: eta ni iraizten nauenac, niigorri nauena iraizten du. 17 Eta itzuli içan dirade hiruoguey eta hamarrac bozcariorequin, cioitela, launa, deabruac-ere suiet eguiten ciaizquiguc hire icenean: 18 Eta erran ciecen, Ikusten nuen Satan chistmista beçala cerutic erorten. 19 Huná, badrauquet bothere suguen eta scorpionen gainean ebilteco, eta etsayaren puissança guciaren gainean: eta deussec eztraueç calteric eguiinen. 20 Ordea harçaz etzaitzetañ aleguera, ceren spirituac suiet eguiten çaiquiqueñ: baina aitzitic aleguera çaitetze, ceren çuen icenac scribatuac baitirade ceruétan. 21 Ordu harten berean aleguera cedin Iesus spirituz, eta erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiat, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurrey eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipiey: bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. 22 Orduan discipuluetarat itzuliric erran ceçan, Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiquic, eta nehor eztaqu nor den Semea, Aitác baicen: eta nor den Aita, Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 23 Eta discipuluetarat itzuliric, appart erran ciecen, Dohatsu dirade çuec dacusquiqueñ gauçac dacusquiten beguiac. 24 Ecen erraiten drauquet, anhitz Prophetac eta reguac desiratu vkan dutela çuec ikusten dituquen gaucén ikustera, eta ezpaitituzte ikussi: eta ençuten dituquen gaucén ençutera, eta ezpaitituzte ençun. 25 Orduan huná, Legueco doctorbat iaiqui cedin, hura tentatzen çuela, eta cioela, Magistrá, cer eguiñez vicitze eternala heretaturen dut? (aiōnios g166) 26 Eta harc erran ciecon, Leguean cer da scribatu? nola iracurten duc? 27 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure indar guciaz, eta eure pensamendu guciaz: eta eure hurcoa eure buruä beçala. 28 Orduan erran ciecon, Vngui ihardetsi duc: hori eguiç eta vicico aiz. 29 Bainan harc bere buruä iustificatu nahiz, erran ciecon lesusi, Eta nor da ene hurcoa? 30 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Guiçombat iausten cen Ierusalemetic lericora, eta eror cedin gaichtaguinén artera, eta hec hura billuciric, eta çaurthuric ioan citecen, hura erdi hilic vtziric. 31 Eta encontruz Sacrificadorebat iauts cedin bide harçaz beraz: eta hura ikussiric berce aldetic iragan cedin. 32 Halaber Leuitabat-ere leku hartara helduric eta hura

ikussiric, berce aldetic iragan cedin. 33 Baina Samaritanobat bere bidea iragaiten çuela, ethor cedin harengana, eta hura ikussiric compassione har ceçan. 34 Eta hurbilduric lot citzan haren çauriac, emanic ollo eta mahatsarno, eta hura eçarriric bere abrearen gainean, eraman ceçan ostaleriara, eta pensa ceçan. 35 Biharamunean partitzean idoquiric bi dinero eman cietzón ostatuari, eta erran cieçón, Errequeitu emóc huni, eta cer-ere guehiago despendaturen baituc, nic itzul nadinean rendaturen drauat. 36 Cein bada hirur haurtaric irudi çaic gaichtaguietara erori içan denaren hurco içan dela? 37 Eta harc erran cieçón, Hari misericordia egui vkan draucana. Diotsa bada lesusec, Oha, hic-ere egui halaber. 38 Eta guertha cedin hec ioaiten ciradela, hura sar baitzedin burgu batetan: eta emazte, Martha deitzen cen batec recebi ceçan hura bere etchera. 39 Eta hunec çuen ahizpabat Maria deitzen cenic, harc-ere lesusen oinetara iarriric cegoela, haren hitza ençuten çuen. 40 Baina Martha eguitecotan cen anhitz cerbitzuren eguiten: eta gueldituric erran ceçan, launa, eztuc hic ansiaric ceren neure ahizpá neuror cerbitzatzen vtzten nauen? erroc bada ni aldiz aiuta neçan. 41 Eta ihardesten çuela erran cieçón lesusec, Martha, Martha, arrangura dun, eta tormentatzen aiz anhitz gauçaren ondoan: 42 Ordea gauçabat dun necessarió. Baina Mariac parte ona hautatu din, cein ezpaitzayo edequiren.

11 Guertha cedin halaber leku batetan othoitz eguiten cegoela, cessatu cenean, erran baitzieçón bere discipuluetaric batec, launa, iracats ieçaguc othoitz eguiten, Ioannesec-ere bere discipuluey iracatsi drauen beçala. 2 Eta erran cieçén, Othoitz eguiten duçuenean, erran eçaçue, Gure Aita ceruètan aicena, Sanctifica bedi hire icena, Ethor bedi hire resumá, Eguin bedi hire vorondatea, ceruän beçala, lurrean-ere. 3 Gure eguneco oguia igu eguneecotzat. 4 Eta barka ietzaguc gure bekatuac: ecen guc-ere barkatzen dirauèagu guri çor draucuten guciey. Eta ezgaitzala sar eraci tentacionetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. 5 Eta erran cieçén, Cein da çuetaric vkanen duena adisquidebat, eta ioanen dena harengana gau-erditan eta erranen draucana, Adisquideá, presta ietzadac hirur ogui: 6 Ecen ene adisquidebat ethorri içan duc bidetic enegana, eta eztiat cer aitzinean eçar dieçodan. 7 Eta harc barnetic ihardesten duela erran deçan, Ezneçála fascha: ia borthá ertsia duc, eta ene haourtchoac enequila dituc ohean: ecin iaiqui niaitec hiri emaitera. 8 Erraiten drauçuet, baldin iaiquiric eman ezpadieço-ere, ceren haren adisquide den: halere haren muthirittassunagatic iaiquiric emanén drauca cembaç-ere behar baitu. 9 Eta nic erraiten drauçuet, Esca

çaitzete, eta emanen çaiçue: bilhaeçaçue, eta eridenen duçue: bulka eçaçue eta irequiren çaiçue. 10 Ecen escatzen den guiac recebitzen du: eta bilhatzen duenac erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayo. 11 Eta cein da çuetaric aitá, semea ogui esca badaquío, harribat emanen draucana? edo baldin arrain esca badaquio, ala arrainaren lekuau suguebat emanen drauca? 12 Edo baldin arraultze baten esca badadi, ala scorpiona emanen drauca? 13 Beraz çuec baldin gaichto çaretelaric, badaquicue gauça onén çuen haourrey emaiten, cembatez guehiago çuen Aita celestialac emanen draue Spiritu saindua escaturen çaiçconey. 14 Orduan egotz ceçan campora deabrubat, eta hura cen mutu: eta guertha cedin, deabrua ilki cenean, minça baitzedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc. 15 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Beelzebub deabruén princearen partez egoizten ditu campora deabruac. 16 Eta berceac tentatzen çutela, signo cerutic esquez çaiçcan. 17 Baina harc nola baitzequizquian hayén pensamendua, erran cieçón, Bere contra partitura den resuma gucia, deseguiten da: eta etche bere contra partitura erorten da. 18 Eta baldin Satan-ere bere contra partitura bada, nolatan haren resumá egonen da? ecen badioçue Beelzebub-en partez campora egoizten ditudala nic deabruac. 19 Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? halacotz hec içanen dirade çuen iuge. 20 Baina baldin laincoaren erhiaz campora egoizten baditut deabruac, segur heldu içan da çuetara laincoaren resumá. 21 Guiçon borthiz harmatu batec beguiratzen duenean bere iaureguia, baquean dirade harc dituen gauçá. 22 Baina bera baino borhitzago batec acomettaturic garait badeça, haren harmadura gucia, ceinetan fida baitzén, edequiten du, eta haren ostillamendua distribuitzen. 23 Enequin eztena ene contra da: eta enequil biltzen ari eztena barreyatzen ari da, 24 Spiritu satsua ilki denean cembeit guiçonaganic leku leihorréz dabila, paussu bilha: eta erideiten eztuenean, dio, Itzuliren naiz neure etchera nondic ilki içan bainaz. 25 Eta ethorriric erideiten du hura escobatua eta appaindua. 26 Eta orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berceric çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac: eta sarthuric habitatzen dirade han: eta eguiten da guiçon haren azquen conditionea lehena baino gaichtoago. 27 Eta guertha cedin gauça hauc erraiten cituela, altchaturic voza emazte batec popularen artetic, erran baitzieçón, Dohatsu dituc hi egari auen sabela, eta hic edosqui dituán vgatzac. 28 Eta harc erran ceçan, Baina aitzitic dohatsu dirade laincoaren hitza ençuten, eta hura beguiratzen dutenac. 29 Eta gendetzeac biltzen ciradela, has cedin erraiten,

Generatione haur gaichtoa da: signo esquez dago: baina signoric etzayó emanen Ionas prophetaren signoa baicen. 30 Ecen nola Ionas Niniuacoey signo içan baitzayen, hala içanen çayó guiconaren Semea-ere generatione huni. 31 Egu-erdi aldeco reguina iaiquiren da iudicioan generatione hunetaco guiconequin, eta condenaturen ditu: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiareni ençutera: eta huná, Salomon bainoagoa leku hunetan: 32 Niniuaco guiconac iaiquiren dirade iudicioan generatione hunequin, eta condenaturen ditu: ceren Ionasen predicationera emenda baitzitecen: eta huná, Ionas bainoagoa leku hunetan. 33 Eta nehorc candela irachequia eztu leku estalian eçarten, ez gaitzuruepan: baina candelerean, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençat. 34 Gorputzaren candelá, beguia da: beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputza-ere ilhun duquec. 35 Considera eçac bada hitan den arguia ilhumbe eztén. 36 Beraz baldin hire gorputz gacia argui bada, parteric batre ilhunic eztuela: argui içanen duc gacia, candelá bere claretateaz arguitzen auèncean beçala. 37 Eta minçatu cenean, othoitz egun cieçon Phariseu batec barazcal ledin hura baithan, eta Iesus sarthuric iar cedin mahainean. 38 Baita Phariseuac hori ikussiric mirets ceçan ceren lehenic ezpaitzedin ikuz barazcal aitzinean. 39 Eta erran cieçon launac, Baina çuec Phariseuoc coparen eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina çuen barnean dena, bethea da harrapaqueriaz eta gaichtaqueriaz. 40 Adimendu gabeác, campocoa egun duenac eztu barnecoa ere egui? 41 Aitzitic duquenetic emauec elemosynatan: eta huna, gauça guciak chahu dituqueçue. 42 Baina maledictione çuen gainean Phariseuác: ecen detchematzen dituque menthá eta rutá, eta baratzel belhar gacia, baina vtziten dituque guibelera laincoaren iugemendua eta charitatea: hauc egun behar ciraden, eta hec ez vtzi. 44 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen monument agueri eztiradenac beçala çarete, eta hayén gainean dabilzan guiconéc ezpaitaquizquite. 45 Orduan ihardesten duela Legueco doctoretaric batec diotsa, Magistrua, gauça horién erraitean gu-ere iniuriatzen gaituc. 46 Eta harc dio, Maledictione çuen gainean-ere Legueco doctorác, ecen cargatzen dituque guiconac carga iassaitoco nequezcoez: baina ceuroc çuen erhietaric batez eztituque cargác hunquiten. 47 Maledictione çuen gainean, ecen edificatzen dituque Prophetén thumbác, eta çuen aitéc hil vkan dituzte hec. 48 Segurqui testificatzen duçue ceuroc çuen aiten obretan consentitzen duçuela: ecen hec hil dituzte, eta çuec edificatzen dituque hayén thumbác. 49 Halacotz laincoaren sapientiac-ere erran du,

Igorriren ditut hetara Prophetác eta Apostoluac, eta hetaric hilien duté eta persecutaturen. 50 Natione huni galdeguin daquionçat, munduaren creationeaz gueroztic issuri den Propheta gucién odola: 51 Abelen odoletic Zachariasen odolerano, cein hil vkan baitzutén aldareari eta templeari artean: are diotsuet, galde eguinen çayola natione huni. 52 Maledictione çuen gainean Legueco doctorác: ecen eçagutzearen gakoa kendu duçue: ceuroc etzarete sarthu içan, eta sartzen ciradenac beguiratú dituque. 53 Eta gauça hauc hæy erraiten cerautzenean, has cequitzon Scribác eta Pharisueac hagultz hertsen, eta propos iradoquiten anhitz gauçaz. 54 Celatan ceudela, eta cerbait haren ahotic hatzaman aiherrez çabiltzala, accusa leçatençat.

12 Bizquitartean bildu içanic gendetze mulço handiac hambat non elkar aurizquieten baitzutén, has cequién erraiten bere discipuluey, Lehenic beguira çaitetze Pharisueún altchagarrític, cein baita hypocrisiá. 2 Ecen ezta deus estaliric aguerturen eztenic: ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 3 Halacotz ilhumbean erran dituçen gauçác, arguian ençunen dirade: eta beharrira gamberetan erran duçuena, predicaturen da etche gainetan. 4 Eta diotsuet çuey neure adisquideoy, Etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta guero ezpaitute cer guehiagoric egun deçaten. 5 Baina eracutsiren drauçuet noren beldur behar çareten: çareten beldur, hil duqueenean gehennara egoiztecó authoritatea duenarén: are diotsuet, haren beldur çareten. (Geenna g1067) 6 Eztira borz parra-chori bi dirutchotan saltzen, eta hetaric bat ezpaita ahanciric laincoaren aitzinean? 7 Baina çuen buruco bilo guciak-ere contatuaç dirade etzaretela beraz beldur: parra-chori araldeac baino guehiago balio duçue çuec. 8 Badiotsuet bada, Norc-ere ni aithorturen bainau guiconen aitzinean, guiconaren Semeac-ere aithorturen du hura laincoaren Aingueruén aitzinean. 9 Baina ni guiconén aitzinean vkaturen nauena, vkatua içanen da laincoaren Aingueruén aitzinean. 10 Eta norc-ere erranen baiu hitzic guiconaren Semearen contra barkaturen çayó hari: baina Spiritu sainduaren contra blasphematuren duenari, etzayó barkaturen. 11 Eta eramanen çaitutzenean synagoguetara, eta magistratuetara, eta potestatetara, eztuquela ansiaric, nola edo cer ihardetsiren duçen edo cer erranen. 12 Ecen Spiritu sainduac iracatsiren çaituzte ordu hartan berean, cer erran behar daten. 13 Eta erran cieçon gendetzeoetaric batec, Magistruá, erróic ene anayeri parti deçan enequin heretagea. 14 Baina harc erran cieçon, Guiçoná, norc eçari nau ni iuge, edo partitzale çuen gainean? 15 Guero erran cieçon, Ikuissaçue, eta beguira çaitetze auaritiatic: ecen

cembeitec onhassunez abundantia badu-ere, bere viaia eztu bere onetaric. **16** Eta erran ciecen comparationebat, cioela, Guiçon abrats baten landéc abundantqui fructu ekarri vkan duté: **17** Eta gogueta eguiten çuen bere baithan, cioela, Cer eguienen dut? ecen eztut nora bil ditzadan neure fructuac. **18** Eta erran ceçan, Haur eguienen dut: deseguinen ditut neure granerac, eta handiagoac eguienen ditut: eta hara bilduren ditut neure fructu guciac, eta neure onac. **19** Eta erranen draucat neure arimari, Arimá, badituc on handiac anhitz vrthetacozat bilduac: reposa adi, ian eçac, edan eçac, eta atseguiun har eçac. **20** Baina erran cieçón laincoac, Erhoá, gaurco gauèan eure arimá edequiren çaic: eta dituán gaujác, noren içanen dirade? **21** Hala da onhassun handiac beretaco biltzen dituena, eta laincoa baithan abrats eztena. **22** Orduan erran ciecen bere discipuluey, Halacotz diotsuet, eztuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen: ez eta gorputzaz cerçaz veztituren çareten. **23** Vicia vianda baino guehiago da, eta gorputza abillamendua baino. **24** Considera itzaçue beleac, ecen eztutela ereiten ez biltzen, eta hec eztuté sotoric ez graneric, eta laincoac hatzen ditu hec, cembatez çuec choríec baino guehiago balio duçue? **25** Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? **26** Bada baldin chipién dena-ere ecin badaguïque, cer goiticoéz arthatsu çarete? **27** Consideraitzaçue floreac, nola handitzen diraden: eztirade nekatzen, eta eztute iruten: baina badiotsuet, are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. **28** Bada baldin egun landán belhar dena, eta bihar labean eçarten dena laincoac hala inguru veztitzen badu, cembatez areago çuec fede chipitacoac. **29** Çuec beraz eztaguïçuela galderic cer ianen duçuen edo cer edanen: eta etzaiteztela dudán iar **30** Ecen gauça hauc guciac mundoço gendéc bilhatzen dituzté: baina çuen Aitac badaqui, ecen hauèn beharra baduçuela. **31** Bainaitzitic bilha eçaçue laincoaren resumá, eta gauça hauc guciac emanen çaiçquique gaineraco. **32** Ezaicela beldur tropel chipiá, ecen çuen Aitaren placer ona içan da çuey resumaren emaitera. **33** Sal itzaçue çuen onac, eta eman itzaçue elemosynatan. Eguin itzaçue ceurondaco çahartzen eztiraden mulsác, ceruètan thesaur nehoiz-ere falta eztaitembat: nora ohoinic ezpaita hurbiltzen, eta non cerrenec ezpaitu deseguinen. **34** Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bishotza-ere. **35** Bira çuen guerrunceac guerricatuac, eta çuen candelác irachequiac. **36** Eta çuec çareten noiz hayén nabussia eztayetaric itzul daiten beguira dauden giçonetarát irudi: dathorranean, eta borthá bulka deçanean, bertan irequi deçotençat. **37** Dohatsu dirade cerbitzari hec,

cein dathorranean nabussiac eridenen baititu iratzarriac: eguiaz diotsuet guerricaturen dela bera, eta mahainean iar eraciren dituela, eta aitzinaraturic cerbitzaturen dituela. **38** Eta baldin badathor bigarren veillán, eta heren veillán badathor, eta hala eriden ditzan: dohatsu dirade cerbitzari hec. **39** Eta haur iaquiçue, ecen baldin baleaqui aitafamiliácer orduz ohoina ethorteco licén, veilla leçaqueela, eta ezleçaqueela vtzi çulhatzera bere etchea. **40** Çuec-ere bada çareten prest, ecen vste eztuçuen orduan giçonaren Semea ethorriren da. **41** Orduan erran cieçón Pierrisec, launa, guri erraiten draucuc comparatione hori ala bay gucieyere? **42** Eta erran ceçan launac, Cein da despensér leyala eta çuhurra, nabussiac bere familiaren gaineco ordenatu duena, demborán ordinarioa deyençat? **43** Dohatsu da cerbitzari hura, dathorranean nabussiac hala eguiten eridenen duena. **44** Eguiazqui erraiten drauçet, ecen duen guciaren gaineco eçarriren duela hura. **45** Eta baldin erran badeça cerbitzari harc bere bihotzean, Berancen du ene nabussiac ethortera: eta has badadi cehatzen muthillén eta nescatoén, eta iaten eta edaten eta horditzen: **46** Ethorriren da cerbitzari haren nabussia, harc vste eztuen egunean, eta eztaquian orenean: eta bereciren du hura, eta haren partea infidelequin eçarriren. **47** Eta bere nabussiaren vorondatea eçagutu duen cerbitzaria, eta ezpaita preparatu, eta ezpaitu haren vorondatearen araura eguin, cehaturen da anhitz vkaldiz: **48** Baina eçagutu eztuena, eta cehatu içateco mereci duqueen gauçac eguiñ dituena, cehaturen da vkaldi gutiz. Bada anhitz eman içan çayon guciari, anhitz galde eguiñ çayó: eta beguiratza anhitz eman içan çayonari, hambat guehiago galde eguiñ çayó. **49** Suaren emaitera ethori naiz lurrera: eta cer nahi dut guehiago baldin ia irachequia bada? **50** Baina baptismo batez batheyatzeco naiz, eta nola hertsen naiz haur compli daiten artean? **51** Vste duçue ecen lurrean baquearen eçartera ethori naicela? ez, diotsuet, baina diuisionearen. **52** Ecen hemendic harát içanen dirade borz etche batetan diuisionetan diratenic, hirurac bién contra, eta biac hirurén contra. **53** Diuisionetan içanen da aitá semearen contra, eta semea aitaren contra: amá alabaren contra, eta alabá amaren contra: ama-guinharrebá bere errenaren contra, eta errena bere ama-guinharrebaren contra. **54** Guero erraiten cerauen gendetzey-ere, Ikus deçaçueñean hodeybat alchatzen dela Occidentetic, bertan dioçue, vria heldu da: eta hala guerthatzen da. **55** Eta hegoác draunsanean, erraiten duçue, ecen bero eguiñ duela: eta hala guerthatzen da. **56** Hypocritác, ceruären eta lurraren itchuraren iugeatzen daquique: eta dembora hunez nola eztuçue iugeatzen? **57** Eta nola ceuron buruz-

ere eztuē iugeatzen bide dena? 58 Bada ioaiten aicenean eure partida contrastarequin magistratuagana, enseya adi bidean haren menetic ilkiten: tira ezeçançat iugeagana, eta iugeac eman ieçon sargeantari, eta sargeantac eçar ezeçan presoindeguian. 59 Erraiten drauat, ezaiz ilkire handic azquen platala-ere renda diroqueano.

13 Eta baciraden batzu dembora harten berean hari contatzan ceraucatenic Galileanoéz, ceinén odola Pilatec nahassi vkan baitzuen hayén sacrificioequin. 2 Eta ihardesten quela lesusec erran ciecén, Vste duque ecen Galileano hauc berce Galileano guciac baino bekatoreago ciradela, ceren halaco gauçac suffritu baititzte? 3 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitzete guciac halaber galduen çarete. 4 Ezpa, Siloeco dorreac gainera eroriric hil vkan cituen hemeçortzi hec, vste duque Ierusalemenco habitant guciac baino hoguendunago ciradela? 5 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitzete, guciac halaber galduen çarete. 6 Erraiten quen comparatione haur-ere, ficotzebat quen edocein-batec landatua bere mahastian: eta fructu bilha ethor cedin hartara: eta etzeçan eriden. 7 Eta erran cieçón mahasti çainari, Huná, hirur vrthe dic ethorten naicela fructu bilha ficotze hunetara, eta eztiat erideiten: picca eçac: certaco lurrera-ere empathatzen du? 8 Eta harc ihardesten quela erran cieçón, launa, vtzi eçac are vrthe hunetan, inguru aitzurtu duquedano, eta vngarri eman deçaqueodano. 9 Eta baldin ekar badeça fructuric, vngui, ezpere, guero piccaturen duquec. 10 Eta iracasten ari cen synagoga batetan Sabbathoan. 11 Eta huná, emaztebat ethor cedin eritassunezco spiritua quenici ia hemeçortzi vrthez: eta cen crocatua, eta neholetan-ere ecin chuchent ceiten. 12 Eta hura ikussi quenian lesusec dei ceçan beregana, eta erran cieçón, Emaztea, lachatu aiz eure eritassunetic. 13 Eta gainean eçar cietzón escuac, eta bertan chuchent cedin, eta glorificatzen quen laincoa. 14 Baina ihardesten quela synagogaco principalac, gaitzituric ceren Sabbathoan sendatu quen lesusec, erran cieçón populuari, Sey egun dirade ceinetan Ian eguin behar baita, hetan badaçatozte eta senda çaitzete, eta ez Sabbath egunean. 15 Ihardets cieçón bada launac, eta erran ceçan, Hypocrítá, çuetaric batbederac Sabbathoan eztu lachatzen bere idia edo bere astoa mangederatic, eta eramaiten ederatera? 16 Eta Abrahamen alaba haur, cein estecatu baitzuen Satanec, huná, hemeçortzi vrthe duela, etzén estecadura hunetaric lachatu behar Sabbath egunean? 17 Eta gauça hauc harc erraiten cituenean, confunditzen ciraden hari contrastatzan çaitzquion guciac: baina populu gacia alegueratzen cen

harçaz eguiten ciraden gauça glorioso guciéz. 18 Orduan erraiten quen lesusec, Cer irudi du laincoaren resumá? eta cerequin comparaturen dut hura? 19 Mustarda bihia irudi du, cein harturic guiçon batec eçar baitzeçan bere baratzean, eta haz cedin eta arbore handia eguin cedin eta ceruco choriec ohatzeac eguin dituzte haren adarretan. 20 Eta berriz erran ceçan, Cerequin comparaturen dut laincoaren resumá? 21 Altchagarria irudi du, cein harturic emazte batec eçar baitzeçan hirur neurri irinetan, gacia altchatu liçateno. 22 Guero iragaiten cen hirietan eta burguétan, iracasten quela, eta Ierusalemero bidea eguiten quela. 23 Eta erran cieçón norbeitec, launa, gutiac dira saluatzen diradenac? Eta harc erran ciecén, 24 Enseya çaitzete sartzen bortha herssitic: ecen anhitz, erraiten drauquet, sarthu nahiz ebiliren diradela, eta ecin sarthuren baitirade. 25 Eta aitafamilia iaiqui datenean, eta borthá ertsí duqueenean, eta has çaitztenean campoan egoiten, eta bortharen bulkatzan, erraiten duçuela, launa, launa, irequi eçaguc: eta ihasderten duela erranen drauque, Eztaquit çuec nongo çareten. 26 Orduan hassiren çarete erraiten, Ian diagü hire presentián, eta edan diagü, eta gure carriquetan iracatsi duc hic. 27 Eta erranen du, Erraiten drauquet eztaquit çuec nongo çareten: parti çaitzete eneganic iniquitate eguiten duçen guciá. 28 Han içanen da nigar eta hortz garrascots: ikus ditzaçuenean Abraham, eta Isaac, eta Iacob eta Propheta guciac laincoaren resumán, eta çuec campora iraizten çaretela. 29 Orduan ethorriren dirade Orientetic, eta Occidentetic: Aquilonetic, eta Eguerditic: eta iarriren dirade mahainean laincoaren resumán. 30 Eta huná, dirade azquen, lehen içanen diradenac: eta dirade lehen, azquen içanen diradenac. 31 Egun harten berean hurbil citecen Pharisueutaric batzu, erraiten ceraucatela, Ilki adi, eta oha hemendic: ecen Herodesec hil nahi au. 32 Eta erran ciecén, Çoazte eta erroçue aceri hari, Huná, egoizten ciitá dearbruac campora, eta sendatzae acabatzen diát egin eta bihar, eta hereneco egunean fin hartzen diat. 33 Baina bide eguin behar diat egin eta bihar eta etzi: ecen eztuc guerthatzen Prophetic batre hil dadin Ierusalemetic lekora. 34 Ierusalem, Ierusalem, ceinec hiltzen baitut Prophétac, eta lapidatzen hirugana igorri diradenac, cembat aldz nahi vkan ditut bildu hire haourrac, oilloac bere chito aldea bere hegalén azpira beçala, eta ezpaituque nahi vkan? 35 Horrá vtziten çaiçue quen etchea desert. Baina eguiaz diotsuet, ecen eznauçuela ikussiren, guertha daiteno darraçuen, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

14 Guertha cedin halaber hura ethorri cenean Pharisuetarco principal baten etchera Sabbathoan bere

refectionearen hartzera, hec gogoa emaiten baitzeraucaten. 2 Eta huná, guiçon hydropicobat cen haren aitzinean. 3 Orduan ihardesten quela lesusec erran ciecen Legueco doctorey eta Phariseuey, cioela, Sori da Sabbathoan sendatzea? 4 Eta hec ichilic egon citecen, Eta harc hura harturic senda ceçan, eta igor ceçan. 5 Eta ihardesten cerauela, erran ceçan, Ceinec çuetaric astoa edo idia putzura eror badaquío, eztu bertan hura idoquiren Sabbath egunean? 6 Eta ecin gauça hauén gainean ihardets ceçaqueoten. 7 Erraiten cerauen halaber gomittatu içan ciradeney comparationebat, gogoatzen quela nola lehen iarlekuéz hautatzen ciraden, ciostela, 8 Norbeitec dei açanean ezteyetara, ezadila iar lehen lekuan, guertha eztadin, hi baino ohoratuagobat harc deithu duen: 9 Eta ethorriric hura eta hi deithu çaituztenac erran dieçán, Emóc huni lekua: eta orduan has ezadín ahalquerequin azquen lekuaren eduquiten. 10 Bainan gomittatu aicenean, habil, iar adi azquen lekuan: dathorrenean hi gomittatu auenac erran dieçançat, Adisquideá, igan adi gorago: orduan duquec ohore hirequin mahainean iarriric daudenén aitzinean. 11 Ecen bere buruä goratzen duen gucia, beheraturen da: eta bere buruä beheratzan duena, goraturen da. 12 Eta bera gomittatu çuenari-ere erraiten ceraucan, Eguiten duanean barazcaribat edo affaribat, eztitzala dei eure adisquideac, ez eure anayeac, ez eure ahaideac, ez auço abratsac, hec ere aldiz bere aldetic gomita ezeçatençat, eta ordaina renda eztaquian. 13 Bainan eguiten duanean banquetbat, dei itzac paubreac, impotentac, mainguäc, itsuac: 14 Eta dohatsu içanen aiz: ceren ezpaitute nondic hiri ordaina renda: ecen hiri rendaturen çaic ordaina iustoén resurrectionean. 15 Eta gauça hauc ençunic harequin mahainean iarriric ceudenetaric batec erran cieçon, Dohatsu duc laincoaren resumán ogui ianen duena. 16 Eta harc erran cieçon, Guiçon batec eguiñ ceçan affari handibat, eta dei ceçan anhitz: 17 Eta igor ceçan bere cerbitzaria affal ordutan, gomitatuey erraitera, Çatozte, ecen gauça guciac prest dirade. 18 Bainan guciac has citecen consentimendu batez excusatzen. Lehenac erran cieçon, Possessionebat erossi diat, eta haren ikustera ilki behar diat: othoitz eguiten drauat, eduqui neçac excusatutan. 19 Eta berceac erran ceçan, Borz idi vztarri erossi citiat, eta banihoac hayén phorogatzera: othoitz eguiten drauat eduqui neçac excusatutan. 20 Eta berceac erran ceçan, Emazte hartu diat, eta halacotz ecin niathorrec. 21 Eta itzuliric cerbitzari harc conta cietzón gauça hauc bere nabussiari. Orduan assereturic aitafamiliáic erran cieçon bere cerbitzariari, Habil fitetz placetara, eta hirico carriquetara, eta paubreac eta impotentac, eta mainguäc eta itsuac huna barnera erekar itzac. 22 Eta erran ceçan

cerbitzariac, Nabussiá, eguiñ içan duc, manatu duán beçala eta oraino baduc leku. 23 Orduan erran cieçon nabussiac cerbitzariari, Oha bidetara eta berroetara, eta bortchaitzac, sartza bethe dadingçat ene etchea. 24 Ecen erraiten drauçet, guiçon deithu içan ciraden hetaric batec-ere eztuela ene affaritic dastaturen. 25 Eta gendetze handiac ioaiten ciraden harequin: eta itzuliric erran cieçon. 26 Baldin nehor enegana ethorten bada eta gaitzesten ezpaditü bere aita eta amá, eta emaztea eta haourrac, eta anayeac eta arrebáç, etare guehiago bere arima-ere, ecin date ene discipulu. 27 Eta norc-ere ezpaitacarque bere crutzea, eta ene ondoan ethorten ezpaita, ecin date ene discipulu. 28 Ecen cein da çuetaric dorrebat edificatu nahi duenic, lehen iarriric gostuac contatzen eztituena, eya acabatzeco baduenez? 29 Fundamenta eçarri duqueen ondoan, eta ecin acabatu duqueenean, ikussiren duten guciac harçaz truffatzen has eztitecençat, dioitela, 30 Guiçon hunec hassi du edificatzen eta ecin acabatu du. 31 Edo cein da reguea berce regue baten contra batailla emaitera abiatzen dena, lehen iarriric consultatzen eztuen, eya hamar millarequin aitzinera ilki ahal daquidionez, hoguey millarequin haren contra ethorten denari? 32 Bercela hura oraino vrrun deno, embachadore igorriric baque esquez iarten da. 33 Hala beraz, norc-ere çuetaric bere on guciac ezpaititu renuntiatzen hura ecin date ene discipulu. 34 On da gatza: baina baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? 35 Ezta urrecotzat, ez ongarricotzat deusgay: baina camporat egoizten da hura. Ençuteco beharriric duenac, ençun beca.

15 Eta hurbiltzen ciraden harengana publicano eta gende vicitze gaichtotaco guciac, hura ençun leçatençat. 2 Eta murmuratzen çutén Phariseúc eta Scribéc, ciotela, hunec gende vicitze gaichtotacoac recebitzen ditu, eta iaten du hequin. 3 Bainan harc erran cieçon comparatione haur, cioela, 4 Cein guiçonec çuetaric ehun ardi dituela eta hetaric bat galtzen duela, eztitzu vtzten lauroguey eta hemeretziac desertuan eta ezta ioaiten galduaren ondoan, hura eriden deçaqueno? 5 Eta eriden duenean eçarten du bere sorbaldén gainean alegueraric. 6 Guero ethorriric etchera, deitzen ditu adisquideac eta auçoac, diostela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut neure ardi galdua. 7 Erraiten drauçet ecen hala bozcario içanen dela ceruän bekatore emendatzen den baten 8 Edo cein emazte hamar drachma dituenec, baldin gal badeça drachmabat, eztu arguia vizten eta etchea escobatzen, eta bilhatzen diligentqui hura eriden deçaqueno? 9 Eta eriden duenean, deitzen ditu emazte adisquideac eta auçoac, dioela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut galdu nuen drachmá. 10 Hala, diotsuet, bozcario içanen

dela laincoaren Aingueruén aitzinean, bekatore emendatzen den baten gainean. 11 Halaber erran ceçan, Guiçon batec cituen bi seme: 12 Eta hetaric gaztenac erran cieçón aitári, Aitá, indac onhassunetir niri heltzen çaitadan partea. Eta parti cietzén onac. 13 Eta egun gutiren buruän, guciac bilduric seme gaztenor ioan cedin herri vrrun batetara: eta han irion ceçan bere onhassuna, prodigoqui vici içanez. 14 Gucia despendatu vkan çuenean, eguin içan cen gossete gogorbat herri harten, eta hura has cedin behar içaten: 15 Eta ioanic leku hartaco burgés batequin iar cedin, eta harc igor ceçan bere possessionetara vrdén bazcatzera. 16 Eta desir çuen vrdéc iaten çuten maguincharic bere sabelaren bethatzera: eta nehorc etzeraucan emaiten. 17 Eta bere buruäri ohart cequionean, erran ceçan, Cembat alocacer diraden ene aitaren etchean oguia frango dutenic, eta ni gossez hiltzen bainaiz! 18 Iaiquiric ioanen naiz neur aitagana, eta erranen draucat, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean. 19 Eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco: eguin neçac eure alocaceretaric bat beçala. 20 Iaiquiric bada ethor cedin bere aitagana. Eta hura oraino vrrun cela, ikuç ceçan bere aitac, eta compassione har ceçan, eta laster eguinic egotz ceçan bere buruä haren leppora, eta pot eguin cieçon. 21 Eta erran cieçón semeac, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean, eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco. 22 Orduan erran cieçén aitác bere cerbitzariey, Ekarue arropa principalena, eta iaunz eçoçue: eta emoque erhaztumbat bere escura, eta çapatac oinetara: 23 Eta ekarriric aretze guicena, hil eçäue: eta iaten dugula atsegün har deçagun. 24 Ecen ene seme haur hil cen, eta harçara vitzu da: galdu cen, eta eriden da. Eta has citecen atsegün hartzen. 25 Eta cen haren seme çaharrena landán, eta ethorten cela etcheari hurbildu çayonean, ençun citizen melodiá eta dançác. 26 Eta deithuric cerbitzarietaric bat, interroga ceçan hura cer cen. 27 Eta harc erran cieçón, hire anaye ethorri içan duc, eta hil vkan dic hire aitac aretze guicembar, ceren ossoric hura recebitu duen. 28 Eta asserre cedin: eta etzén sarthu nahi içan: bere aitác bada ilkirci othoituz eguin cieçon. 29 Baina harc ihardesten çuela erran cieçón bere aitari, Huná, hambat vrthe dic cerbitzatzen audala, eta egundano hire manuric eztiat iragan, eta egundano pitinabat eztrautac eman neur adisquidequin atsegün hartzeco. 30 Baina hire seme haur, ceinec iretsi vkan baitu hire onhassun gucia putéquin, ethorri içan denean, hil vkan draucac huni aretze guicena. 31 Eta harc erran cieçón, Semé, hi bethi enequin aiz, eta ene gucia hire duc: 32 Eta atsegün hartu behar çuán eta alegueratu,

ceren hire anaye haur hil baitzén, eta vitzu baita, galdu baitzén, eta eriden baita.

16 Eta erran cieçén bere discipuluey- ere, Guiçon abratsbat cen despenserbat çuenic, haur accusa cedin hura baithan, haren onén irioile beçala: 2 Eta hura deithuric erran cieçón, Cer dançut haur hiçaz? renda eçac eure despensaren contua: ecen guehiagoric ecin aiçate despensér. 3 Orduan erran ceçan bere baithan despenserac, Cer eguinen dut, neure nabussiac despensaren carguä edequiten drautanaz gueroz? aitzurreric ecin daudit, esque ebiltera ahalque naiz. 4 Badaquit cer eguinen dudan, despenserogetic kendu naicenean recebi neçatençat batzuc bere etchetara. 5 Orduan deithuric bere nabussiaren çordunetaric batbedera, erran cieçón lehenari, Cembat çor draucac ene nabussiari? 6 Eta hunec erran ceçan, Ehun barril olio: eta harc erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta iarriric fitetz, scriba eçac berroguey eta hamar 7 Guero berce bat erran cieçón, Eta hic cembat çorduc? eta harc erran ceçan, Ehun neurri ogui. Orduan harc erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta scriba eçac lauroguey. 8 Eta lauda ceçan nabussiac despenser gaichtoa, ceren çuhurqui eguin vkan baitzuen: hunegatic mundu hunetaco haourrac çuhurrago dirade, ecen ez arguico haourrac bere generationean (aión g165) 9 Eta nic erraiten draçuet, Eguin itzaçue çwendaco adisquideac abrastassun iniquoéz falta çaitetzenane recebi çaitzatençat tabernacle eternaletara. (aiónios g166) 10 Gauça chipienetan leyal dena, handian-ere leyal da: eta gauça chipian iniusto dena, handian-ere iniusto da. 11 Bada baldin abrastassun iniquoetan leyal içan ezpaçarete, abrastassun eguiazcoetan nor fidaturen çaique? 12 Eta baldin berceren gauçán leyal içan ezpaçarete, çuen dena norc emanen drauce? 13 Cerbitzaric batecere ecin bi nabussi cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue laincoa, eta abrastassunac 14 Eta gauça hauc guciac ençuten cituzten Phariseuec-ere, cein baitziraden auaritioso: eta harçaz truffatzen ciraden 15 Eta erran cieçén, Çuec çarete çuen buruäc iustificatzen dituçuenac guicónen aitzinean: baina laincoac badaçaguzqui çuen bihotzak: ecen guiconey gora çayena, abominatione da laincoaren aitzinean. 16 Legueac eta Prophetéci iraun duté Ioannesganano: dembora harçaz guerozic laincoaren resumá euangelizatzen da, eta batbederac hura du bortchatzen. 17 Errachago da ceruä eta lurra iragan ditecen, ecen ez Leguearen punctu hutsbat eror dadin. 18 Norc-ere vtziten baitu bere emaztea, eta berce batequin ezconcen baita, adulterio iauquiten du:

eta senharrac vtzi duenarequin ezconcen denac, adulterio iauquiten du. **19** Cen bada guion abratsbat, eta vezitzen cen escarlataz eta cetaz, eta egun oroz tractatzen cen vngui eta magnificoqui. **20** Cen halaber paubrebat Lazaro deitzen cenic, cein baitzetzan haren borthan, çauriz bethea: **21** Eta çuen desir abratsaren mahainetic erorten ciraden appurretaric assetzezo, baina are orac ethorten ciraden eta haren çauriac limicatzan citutzén. **22** Guertha cedin bada hil baitzedin paubre, eta eraman baitzedin Aingueruez Abrahamen bulharrera: hil cedin bada abrats hura-ere, eta ohortze içan cen. **23** Eta iffernuetan bere beguiac goiti altchaturic tormentetan cela, ikus ceçan Abraham vrrundanic, eta Lazaro haren bulharrean: (*Hadés g86*) **24** Orduan harc oihuç cegoela erran ceçan, Aita Abrahám, auc misericordia niçaz, eta igor eçac Lazaro, busta deçan bere erhi mocoavrean, eta refresca dieçadan mihia, ecen tormentatzan nauc gar hunetan. **25** Eta erran ceçan Abrahamec, Semé, orhoit adi ecen eure onac eure vician recebitu dituala, eta Lazaroc halaber gaitzac: eta orain haur consolatzenduc, eta hi tormentatzan aiz. **26** Eta berce alde, gure eta çuen artean abysmo handibat duc: hala non hemendic çuetarát iragan nahi diradenac, ecin baititezque, ezeta hortic hunat iragan. **27** Eta erran ceçan harc, Othoitz eguiten drauat beraz, Aitá, igor deçán hori ene aitaren etchera. **28** Ecen bacitiat borz anaye, häy testifica diecençat, hecere eztatocençat tormentazco leku hunetara. **29** Diotsa Abrahamec, Bacitié Moyses eta Prophetác: ençun bitzate hec. **30** Baina harc erran ceçan, Ez, aita Abrahám: baina baldin hiletaric cembeit ioan badadi hetara, emendaturen dituc. **31** Eta Abrahamec erran cieçón, Baldin Moyses eta Prophetác ençuten ezipadituzte, ezeta baldin cembeit hiletaric resuscita badadi-ere, eztie sinhetsiren.

17 Guehiago dioste bere discipuluey, Impossible da scandalaoac eztatocen: baina maledictione hari, norçaz ethorten baitrade. **2** Harc hobe luque baldin errota harribat haren leppoaren inguruan eçar baledi, eta egotz ledin itsassora, ecen ez chipi hauitaric bat scandaliza deçan. **3** Beguira çatezze, Baldin hire anayec hire contra faltatu badu, reprehendi eçac hura, eta baldin emenda badadi barka ieçoc. **4** Eta baldin çazpitán egunean faltatzen badu hire contra, eta çazpitán egunean itzultzen bada hiregana, dioela, Dolu diát: barkaturen draucac. **5** Orduan erran cieçoten Apostoluéc launari, Augmenta ieçaguc fedea. **6** Eta erran ceçan launac, Baldin fede bacindute mustarda bihibat den becembat, erran ahal cineçaqueote marçucér huni, Erroetaric ilki adi, eta landa adi itsassoan: eta obedi cinçaqueizte. **7** Baina

ceinec çuetaric, cerbitzarbat duenean laboratzen edo abren bazcatzen ari denic, landatic itzuli denean erraiten drauca bertan, Auançadi, eta iar adi mahainean. **8** Bainaitzitic eztrauca erraiten, Appain ieçadac affaria, eta guerricaturic cerbitza neçac, ian eta edan duquedano: eta guero ian eta edan eçac hic? **9** Esquerriç othe drauca cerbitzari hari, ceren eguiñ baititu manatu içan çazcan gauçac: Eztut vste. **10** Hala çuec-ere, eguiñ dituqueçueñean manatu içan çazquiqueñ gauça guciak, erraque, Cerbitzari inutilac gara: eguiñ behar guenduena eguiñ vkan dugu. **11** Eta guertha cedin hura Ierusalemera itoaitean iragaiten baitzen Samariaco eta Galileaco artetic. **12** Eta hura burgu batetan sartzen cela, bathu içan çazcan hamar guion sorhayo, eta gueldi citecen vrrun: **13** Eta altcha ceçaten voza, cioitela, Iesus magistrúa, auc misericordia guçaz. **14** Eta ikussi citunean erran cieçén, Çoazte, eracuts ietzeçue çuen buruäc Sacrificadorey. Eta guertha cedin, ioaiten ciradela chahu baitzitecen. **15** Eta hetaric batec ikussi çuenean, ecen sendatu cela, itzul cedin, glorificatzen çuela laincoa ocengui: **16** Eta egotz ceçan bere buruä ahozpez haren oinetara, esquerrac emaiten cerauzcala, eta haur cen Samaritano. **17** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztrirade hamarrac chahutu içan? Bedratziac bada non dirade? **18** Batre ezta eriden içan itzuli denic, Iaincoari gloria emaitera, arrotz haur baicen. **19** Eta erran cieçón hari, Iaiquiric oha, eure fedeac saluatu au. **20** Eta interrogatu içanic Phariseuz noiz ethorteko cen Iaincoaren resumá: ihardets cieçén, eta erran, Ezta ethorriren Iaincoaren resumá paradarequin: **21** Eta eztute erranen, Huná hemen, edo, hará han: ecen huná, Iaincoaren resumá barnean duçue. **22** Halaber erran cieçén discipuluey, Ethorriren dirade egunac desiraturen baituçue guionaren Semearen egunetaric batzen ikustera, eta ezipaitueç ikussiren. **23** Eta erranen çaiçue çuey, Huna hemen, edo, hara han: baina etzoaztela, eta etzarreitzela. **24** Ecen nola chistmistac argui eguiten baitu ceruären azpian den bazter batetic, eta arguitzen berce bazter ceruären azpian denerano: hala içanen da guionaren Semea-ere bere egunean. **25** Baina lehen behar da anhitz suffri deçan harc, eta reproba dadin natione hunez. **26** Eta nola eguiñ baitzedin Noeren egunetan, hala içanen da guionaren Semearen egunetan-ere. **27** Iaten çutén, edaten çutén, emazte hartzen çutén eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano: eta ethor cedin dilubioa, eta gal citzan guciak. **28** Halaber Lot-en egunetan-ere eguiñ içan cen beçala: iaten çutén, edaten çutén, erosten çutén, saltzen çutén, landatzen çutén, edificatzen çutén: **29** Baina Lot Sodomitic ilki cen egunean, suz eta suphrez vri eguiñ ceçan

cerutic, eta guiac deseguin citzan: 30 Halaber içanen da guïonaren Semea declaraturen den egunean. 31 Egun harten etche gainean datena, eta bere ostillamendua etchean badu, ezalbeiledi iauts haren eramaitera: eta landán dena, halaber ezalbeiledi itzul guibeleoetara. 32 Orhoit çaitetze Lot-en emazteaz. 33 Nor-ere enseyaturen baita bere viciaren saluatzan, harc du galduren hura: eta norc-ere galduren baitu, viuificaturen du hura. 34 Erraiten drauquet, gau harten biga içanen dirade ohe batetan: bata harturen da, eta bercea vtziren. 35 Biga içanen dirade elkarrekin errrotan ehaiten duqueitenic: bata harturen da, eta bercea vtziren. 36 Biga içanen dirade landán: bata harturen da, eta bercea vtziren. 37 Orduan iardesten dutela, erraiten draucate, Non launa? Eta harc erran ciecén, Non-ere içanen baita gorputza, hara bilduren dirade arranoac-ere.

18 Eta erran ciecen comparationebat-ere fin hunetaracotz
ecen bethi othoitz eguiñ behar dela, enoyatu gabe: 2
Cioela, lugebat cen hiri batetan laincoaren beldur etzenic,
eta nehorçaz conturic eguiten etzuenic: 3 Eta cen hiri harten
emazte alhargumbat, eta ethor cedin harengana, cioela,
Eguidac iustitia neure partida contrastaz. 4 Eta harc etzuen
deus eguiñ nahi vkan dembora lucez: baina guero erran
ceçan bere baithan, laincoaren beldur ezpanaiz-ere eta
nehorçaz conturic ez eguitenagatik: 5 Badaric-ere ceren
fascheria emaiten baitraut alhargun hunec, iustitia eguiñen
draucat, finean-ere ethorriz buruä hauts eztieçadan. 6 Eta dio
launac, Ençüe cer iuge gaichto harc erraiten duen: 7 Bada
laincoac eztraue iustitia eguiñen bere elegitu gau eta egun
hari oihuz dagozcaney, hayén alde asserretzera luçatzen
badu-ere? 8 Erraiten drauquet, ecen hayén mendequioa
eguiñen duela sarri. Baina guïonaren Semea dathorreanen,
eridenen othe du federic lurrean? 9 Eta erran ciecén bere
buruètan iusto ciradela fida ciraden batzuey, eta berceac
deus-ere estimatzen etzitzeteney, comparatione haur: 10
Bi guïon igan içan ciraden templera othoitz eguitera, bata
Phariseu eta bercea publicano: 11 Phariseuac cegoela
gauça hauçaz bere baithan othoitz eguiten çuen, laincoá,
esquerrac emaiten drauzquiat ceren ezpainaiz berce guïon
harrapariac, iniustoac, adulteroac beçala: edo publicano
haur beçala-ere. 12 Astean biguetan eguiten diat barur,
posseditzen ditudan gauça guçietaric hamarrenac emaiten
citiát. 13 Eta publicanoac vrrun cegoela, etzituen are beguiac-
ere cerurat altchatu nahi: baina bere bulharrari ceraunsón,
cioela, launa, amatiga aquit, othoi niri bekatoreoni. 14
Badiotsuet, iautsi içan dela haur iustificaturic bere etcherat,
eta ez bercea: ecen bere buruä goratzen duen guciak,

beheraturen da: eta bere buruä beheratzen duena, goraturen
da. 15 Eta ekarten citzuten harengana haour chipiac-ere,
hec hunqui litzançat: eta hori ikus ceçatenean discipuluéc,
mehatcha citzaten. 16 Bainaz lesusec haourtchoac beregana
deithuric, erran ceçan, Vtzitzaque haourtchoac enegana
ethorera, eta eztitzaque empatcha: ecen hunelacoén
da laincoaren resumá. 17 Eguiaz erraiten drauquet, norc-
ere ezpaitu recebituren laincoaren resumá haourtchoac
beçala, eztela sarthuren harten. 18 Orduan interroga ceçan
cembeit iaunec, cioela, Magistru oná, cer eguiñez, vicitze
eternala possedituren dut? (aiónios g166) 19 Eta erran cieçon
lesusec, Cergatic deitzen nauc ni on? nehor eztuc onic bat
baicen, eta hura, laincoa. 20 Manamenduac badaquizquic,
Eztuc adulteraturen, Eztuc hilén, Eztuc ebatsiren, Eztuc
testimoniage falsuric erranen, Ohoraitzac eure aita eta eure
ama. 21 Eta harc erran ceçan, Horiac guiac beguiratu
citiát neure gaztetassunetic. 22 Eta lesusec hori ençunic
erran cieçón, Oraino gauçabat falta çaic: duán gucia sal
eçac eta eman iecce paubrey: eta vkanen duc thesaurbat
ceruän: eta athon, arreit niri. 23 Eta hura gauça horiac
ençunic, triste cedin: ecen guciz abrata cen. 24 Eta ikussiric
lesusec hura haguitz tristetu cela, erran ceçan, Cein gaitz
den onhassundunac laincoaren resumán sar ditecen! 25
Ecen errachago da cablebat sar dadin orratzaren çulhotic,
ecen ez abrata sar dadin laincoaren resumán. 26 Eta
haur ençun vkan çutenéc erran ceçaten, Eta nor salua
ahal daite? 27 Eta harc erran ceçan, Guiçonac baithan
impossible diraden gauçá, possible dirade laincoa baithan.
28 Eta erran ceçan Pierrisec, Huná, guc vtzi citiagu gauça
guciáç, eta iarreiqui gaitzaizquic hiri. 29 Eta harc erran
ciecén, Eguiaz erraiten drauquet, nehor eztela vtzi duenic
etchea, edo aitamáç, edo anayeac, edo emaztea, edo
haourrac laincoaren resumaren causaz, 30 Non vnguiz
guehiago recebi ezteçan dembora hunetan, eta ethorteco
den seculán vicitze eternala. (aión g165, aiónios g166) 31
Eta harturic hamabiac erran ciecen, Huná, igaiten gara
Ierusalemera, eta complituren çaiquizió, guïonaren Semari
Prophetéz scribatu içan diraden gauça guciak. 32 Ecen
Gentiley liuraturen çaye, eta escarniaturen eta iniuriaturen
eta thustaturen da. 33 Eta açotatu duqueitenean, hilén duté:
baina hereneco egunean resuscitaturren da. 34 Eta hec
gauça haurtaric etzeçaten deus adi: eta ciraden hitz hauc
hataric estaliac, eta erraiten ciradenac etzitzeten aditzen.
35 Eta guertha cedin hura lericorát hurbiltzen cela, itsubat
baitzén iarria bide bazterrean esque cegoela. 36 Eta harc
ençun ceçanean populua iragaiten, galde eguiñ ceçan,
hura cer cen. 37 Eta erran cieçoten ecen Iesus Nazareno

iragaiten cela. **38** Orduan oihu eguin ceçan, cioela, Iesus Dauid-en semeá, auc pietate niçaz. **39** Eta aitzinean ioaiten ciradenéc mehatchatzten çutén ichil ledinçát: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Dauid-en semea, auc pietate niçaz. **40** Eta lesusec gueldituric mana ceçan ekar lequion bergeana, eta hura hurbildu içan cenean, interroga ceçan, **41** Cioela, Cer nahi duc daguiadan? Eta harc erran ceçan, launa, vistá recebi deçadan. **42** Eta lesusec erran cieçon, recebi eçac vistá: eure fedead saluatu au. **43** Eta bertan ikus ceçan, eta hari iarreiquiten çayón, glorificatzen çuela laincoa: Eta populu guciac hori ikussiric eman cieçon laudorio laincoari.

19 Eta sarthuric Iericon, iragaiten cen. **2** Eta huná,

Zaccheo deitzen cen guicombat, eta hura cen publicano principal, eta abrats: **3** Eta ikussi nahiz çabilan, cein cen Iesus: eta ecin ceçaqueen gendetzearen causaz: ecen thaillu chipitaco cen. **4** Eta aitzinera laster eguinic igan cedin bassa ficotze batetara, hura ikus leçançat: ecen handic iragan behar çuen. **5** Eta leku hartara ethor cedin beçala goiti behaturic lesusec ikus ceçan hura: eta erran cieçon, Zaccheo, haitsa lehiatuqui: ecen egun hire etchean egon behar diat. **6** Orduan haur iauts cedin lehiatuqui, eta recebi ceçan hura alegueraqui. **7** Eta hori ikussiric guciéc murmuratzen çuten, ciotela, Ecen guicón vicitze gaichtotaco batenean sarthu cela, alopea ledinçát. **8** Eta han cegoela Zaccheoc erran cieçon launari, Huná, neure onén erdiac, launa, emaiten diraizteat paubrey: eta baldin deus nehor bidegabequi edequi badraucat, rendatzen diat halaco laur. **9** Orduan lesusec erran cieçon, Egun saluamendua etche huni eguin içan ciayóć, ceren haur-ere Abrahamen seme baita. **10** Ecen ethorri içan da guicónaren Semea galdu içan cena bilha eta salua leçançat. **11** Eta hec gauça hauc ençuten cituzela, continuatzen çuen, eta erran ceçan comparationebat, ceren baitzén Ierusalemco aldean, eta ceren vste baitzutén bertan laincoaren resumá manifestaturen cela. **12** Erran ceçan bada, Guiçon noblebat parti cedin leku vrrun batetara, resuma baten conquestatzen, guero itzultzecotán. **13** Eta deithuric hamar cerbitzari bereric, eman cietzén hamar marco, eta erran ciecen, Traffica eçaque nathorren artean. **14** Eta bere ciuitatecoéc çaritzoten gaitz, etaigor cieçoten embachadorebat guibeletic, ciotela, Eztugu nahi horrec regna deçan gure gainean. **15** Eta guertha cedin itzuli cenean resumá conquestaturic, mana baitzeçan dei lequizquion diruä eman cerauen cerbitzariac, laquiançat norc cer traffica eguin çuen. **16** Ethor cedin bada lehena, cioela, launa, hire marcoac hamar marco irabaci citic. **17** Eta harc erran

cieçon, Vngui duc cerbitzari oná: ceren gauça chipian leyal içan baitaiz, auc bothere, hamar hiriren gainean. **18** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, hire marcoac eguin citic borz marco. **19** Eta harc huni-ere erran cieçon, Hi-ere aicén borz hiriren gaineco. **20** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, huná hire marcoa, cein eduqui baitut gorderic oihal batetan: **21** Ecen hire beldur içan nauc, ceren baitaiz guicón gogorra: hartzen duc eçarri eztuana, eta biltzen duc erein eztuana. **22** Orduan harc erran cieçon, Eure ahotic iugeaturen aut, cerbitzari gaichtoá: bahaquian ecen guicón gogorra naicela, hartzen dudala eçarri eztudana, eta biltzen dudala erein eztudana: **23** Nola beraz eztuc ene diruä banquean eman, eta nic hura lucuruarequin erekari bainuqueen? **24** Eta present ciradeney erran ciecen, Edequi eçoque marcoa, etaemoçue hamar dituenari. **25** Eta hec erran cieçoten, launa, bacitic hamar marco. **26** Hala diotsuet, ecen duen guciari emanen çayola, eta eztuenari, duenare edequiren çayola. **27** Guehiago, ene etsay nic hayén gainean regna neçan nahi vkan eztutene hec, ekatzue huna eta hil itzaüe ene aitzinean. **28** Eta gauça hauc erranic, aitzinean ioaiten cen Ierusalemera igaiten cela. **29** Eta guertha cedin, hurbildu cenean Bethphagera eta Bethaniara, Oliuatzetaco deitzen den mendi aldera,igor baitzitzan bere discipuluetaric biga, **30** Erraiten çuela, Çoazte çuen aurkaco burgura: harten sarthu eta, eridenen duçue asto-vme arbat estecatua, egundano nehor gainean iarri etzayonic: hura lachaturic ekardaüe. **31** Eta baldin nehor galde badaguicue, Cergatic lachatzen duçue? Hunela erranen draucaüe, Ceren launac hunen beharra baitu. **32** Eta ioanic igori içan ciradenec eriden çuten erran cerauen beçala. **33** Eta hec asto-vmea lachatzen çutela, erran ciecen haren iabéc, Cergatic lachatzen duçue asto-vmea? **34** Eta hec erran ceçaten, Ceren launac hunen beharra baitu. **35** Eta eraman ceçaten hura lesusgana, eta eçarriric berén abillamenduac asto-vme gainean, eçar ceçaten gainean Iesus. **36** Eta hura cioala, hedatzen cituzten berén abillamenduac bidean. **37** Eta ia Oliuatzetaco mendi ondora hurbiltzen cela, has cedin discipulutze gucia alegueraz laincoaren laudatzen ocengui, ikussi vkan cituzten verthute guciagatic, **38** Erraiten çutela, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Reguea: baquea dela ceruän eta gloria leku goreneta. **39** Orduan gendetzeço Pharisuetaric batzuc erran cieçoten, Magistrá, mehatcha itzac eure discipuluac. **40** Eta harc ihardesten cuela erran ciecen, Erraiten drauçuet, baldin ichil baditez hauc, bertan harriéc oihu eguienen dutela. **41** Eta hurbildu cenean, ikussiric hiria, nigar eguin ceçan haren gainean, cioela, **42** O baldin hic berere eçagutu vkan bahitu eure

iornta hunetan berere, eure baquearen gauçá! Bainan orain estaliac diaudec hire beguietaric. 43 Ecen ethorriren dituc egunac hire gainera, eta eure etsayéc assettiaturen auté trancheaz, eta inguraturen, eta hersturen alde guciataric. 44 Eta arrasaturen auté hi, eta hire haour hitan barna diradenac: eta eztié vtziren hitan harria harriaren gainean: ceren ezpaituc eçagutu eure visitationearen demborá. 45 Eta sarthuric templean, has cedin, harten saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten. 46 Ciostela, Scribatua da, Ene etchea orationetaco etchea da, eta çuec hura gaichtaguin lece eguiñ duçue. 47 Eta iracasten ari cen egun oroz templean: eta Sacrificadore principalac eta Scribac eta populuco principalac hura hil eraci nahiz çabiltzan. 48 Bainan etzutén erideiten cer eguiñ ahal leçaqueoten: ecen populu gucia cen attento haren ençutera.

20 Eta guertha cedin egun hetataric batez, harc populu iracasten çuela templean, eta euangelizatzen cegoela, ethor baitzitecen Sacrificadore principalac eta Scribac, Ancianoequin, 2 Eta erran cieçoten, Erraguc cer authoritatez gauça horiac eguiten dituán, edo nor den hiri authoritate hori eman drauana. 3 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: erradaue bada niri, 4 Ioannesen baptismoa cerutic cen, ala guíconetaric? 5 Eta hec baciharducaten berén artean, ciotela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du, Cergatic beraz eztuçe sinhetsi hura? 6 Eta baldin badarragu, Guiçonetaric: populu guciak lapidaturen gaitu: ecen segur daducate, Ioannes Propheta cela. 7 Ihardets ceçaten bada, etzaquitel a nondic cen. 8 Orduan Iesusec erran cieçén, Nic-ere eztrauçuet erranen cer authoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 9 Orduan has cedin populuari comparatione hunen erraitein, Guiçon batec landa ceçan mahastibat, eta aloca cieçén hura laborariey, eta dembora lucez campoan egon cedin. 10 Eta sasoinean iger ceçan laborari hetara cerbitzaribat, mahastico fructutic lemotençat: baina hec hura cehaturic iger ceçaten hutsic. 11 Eta continua ceçan berce cerbitzari baten igortera: baina hec haur-ere cehaturic eta gaizqui tractaturic iger ceçaten hutsic. 12 Eta continua ceçan herenaren igortera: baina hec haur-ere çaurthuric egotz ceçaten campora. 13 Orduan erran ceçan mahasti iabeac, Cer eguiñen dut? igorriren dut neure seme maitea: aguian haur dacussatenean ohoraturen duté: 14 Bainan hura ikussiric laboriéc propos eduqui ceçaten, ciotela, Haur da primua: çatozte, hil deçagun haur, heretagea gure dençat. 15 Eta egotziric hura mahastitic campora, hil ceçaten. Cer bada eguiñen draue hæy mahasti iabeac? 16 Ethorriren

da eta deseguinen ditu laborari hec, eta emanen draue mahastia berce batzuey. Eta haur ençun çutenean erran ceçaten, Hala guertha eztadila. 17 Harc orduan hetarat behaturic dio, Cer da bada scribatua den hura, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguiñ içan da? 18 Harri haren gainera eroriren den gucia, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehecaturen. 19 Orduan aiher ciraden Sacrificadore principalac eta Scribac haren gainean escuén eçartera ordu hartan beraean: baina populuaren beldur citecen: ecen eçagutu vkan çutén hayén contra erran çuela comparatione haur. 20 Eta hura gogoatzen çutela,igor citzaten espiác iusto ciradela irudi eguiten çutela, hura hitzean hatzaman leçatençat, Gobernadorearen seignorián eta botherean eçar leçatençat. 21 Eta hec interroga ceçaten hura, ciotela, Magistruá, baceaquiagu vngui erraitein eta iracasten duala, eta ezagoela personara behá, baina laincoaren bidea eguiazqui iracasten duala. 22 Bide dugu eman tributic Cesari, ala ez? 23 Eta adituric hayén fineciá, erran cieçén, Cergatic tentatzen nauçue? 24 Eracustaque dinerobat: norenac ditu imagina eta scribua? Eta ihardesten çutela erran ceçaten, Cesarenac. 25 Orduan erran cieçén, Renda ietzoque beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. 26 Eta ecin haren hitza reprehenditu vkan duté populuaren aitzinean: eta miraz iarriric haren repostaren gainean ichil citecen. 27 Orduan hurbil cequizquion Saduceu batzu (ceinéc vkatzen baituté resurrectionea) eta interroga ceçaten. 28 Ciotela, Magistruá, Moysesec scribatu diraucuc, Baldin cembeiten anyea hil badadi emazte duelaric, eta haourric gabe hil badadi, har deçan haren anayeac haren emaztea, eta eguiñ dieçón leinu bere anayeri. 29 Bada çazpi anaye içan dituc, eta hetaric lehena emazte harturic hil içan duc, haourric gabe. 30 Eta har cieçán hura bigarrenac, hura-ere hil cidian haourric gabe. 31 Guero herenac har cieçán hura, eta halaber çazpiere: eta etzeçatean haourric vtzi, eta hil cituán. 32 Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. 33 Resurrectionean bada hetaric ceinen emazte içanen da? ecen çazpiéc vkan dié hura emazte 34 Orduan ihardesten çuela erran cieçén Iesusec, Mundu hunetaco haourréc hartzen duté ezconçaz eta hartzen dirade. (aión g165) 35 Bainan secula haren, eta hiletaco resurrectionaren vkaiteco digne eridenen diradenéc, eztuté harturen ezconçaz, ez eztirade harturen. (aión g165) 36 Ecen guehiagoric ecin hil daitezque: ecen Aingueruén pare dirade: eta laincoaren seme dirade, resurrectionezco seme diradenaz gueroz. 37 Eta hilac resuscitatzen diradela, Moysesec-ere eracutsi vkan du berro aldean, dioenean launa dela Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta

Iacob-en laincoa. **38** Bada laincoa ezta hilena, baina viciena: ecen guciac hari vici çaiquo. **39** Eta ihardesten çutela Scribetaric batzuc erran ceçaten, Magistrúá, vngui erran duc. **40** Eta guehiagoric etziraden ausartzen deusez haren interrogatzera. **41** Eta erran ciecén, Nola erraiten duté Christ Daudí-en seme dela? **42** Ikussíric ecen Dauid-ec berac dioela Psalmuén liburuán, Erran drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, **43** Eçar ditzaquedano hiré etsayac hire oinén scabella. **44** Dauid-ec beraz laun hura deitzen du, eta nola da haren semé? **45** Eta populu guciac ençuten çuela, erran ciecén bere discipuluey. **46** Beguirauque Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta on dariztenetaric salutationey merkatuetan, eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan. **47** Cenéc iresten baitituzte ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitz egui irudiz: hec recebituren duté damnatione handiagoa.

21 Eta behatu çuenean ikus citzan abratsac eçarten cituztela bere donoac truncora. **2** Eta ikus ceçan emazte alhargun paubrebate ere bi peça chipi eçarten ciutela. **3** Eta erran ceçan, Eguiazqui diotsuet, ecen alhargun paubre hunec berce guciéc baino guehiago eçarri vkan duela. **4** Ecen hauc guciéc soberaturic dutenetic eçarri vkan duté laincoaren oblationetara: baina hunec bere paubreciatic bere sustantia çuen gucia eçarri vkan du. **5** Eta batzuc erraiten çutenean templeaz, ecen harri ederrez eta emaitzaz ornatua cela, erran ceçan. **6** Hauc dirade miratzen dituçuenac? ethorriren dirade egunac ceinetañ ezpaita gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. **7** Orduan interroga ceçaten hura, ciotela, Magistrúá, noiz bada horiac içanen dirade? eta cer signo içanen da horiac ethorri behar diradenean? **8** Eta harc erran ceçan, Beguirauque seduci etzaitezten: ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta dembora hure hurbiltzen da: etzoaztela bada hayén ondoan. **9** Eta ençun ditçaquenean guerlác eta seditioneac ezelbeitzintezte icit: ecen gauça hauc lehen ethorri behar dirade: baina ezta bertan fina içanen. **10** Orduan erran ciecén, Altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: **11** Eta lur ikaratzze handiac içanen dirade lekutic lekura, eta gosseteac eta içurriteac, eta icidurá: eta signo handiac içanen dirade, cerutic. **12** Baina gauça hauen gucion aitzinetic bere escuac eçarriren dituzte çuen gainean, eta persecutaturen çaituzte, liuratzan çaituztela synagoguetara eta presoindiguietara, eramanic Reguetara eta Gobernadoretara, ene icenagatic. **13** Eta horiac helduren çaiquoque testimoniagetan. **14** Eçarque bada çuen bihotzeten, aitzinetic ez pensatzen

nola ihardetsiren duçuen. **15** Ecen nic emanen drauquet aho, eta iaquite ceini ecin contrastaturen baitzaizquo, ezeta resistituren çuey contrastaturen çaiquoquen guciéc. **16** Halaber liuraturen çarete aitzet aita améz eta anayéz eta ahaidéz eta adisquidéz: eta çuetaric hil eraciren duté: **17** Eta guciéc gaitzetsiac içanen çarete ene içenaren causaz. **18** Baina çuen buruco bilobat ezta galduren. **19** Çuen patientiáz posseditzaque çuen arimác. **20** Eta ikus deçaquenean Ierusalem gendarmeriaz inguratura, orduan albeitzinequite ecen hurbil datela haren destructionea. **21** Orduan Iudean diradenéc ihes albeileguitate mendietarát: eta haren artecoac retira albeileitez: eta campoetan diradenac ezelbeitlitez harten sar. **22** Ecen mendequiozco egunac dirade hauc, scribatuac diraden gauça guciac compli ditecençat **23** Eta dohain gaiz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan, ecen necessitate handia içanen da lur haren gainean, eta hira populu harten. **24** Eta eroriren dirade ezpataren ahoz, eta captiyo eramanen dirade natione gucietara, eta Ierusalem aurizquia içanen da Gentiléz, Gentilén demborácompli daitezqueno. **25** Orduan içanen dirade signoac iguzquian eta ilharguien eta içarretan: eta lurrean afflictione nationetan ez iaqueinez cer egui, orroaz daudela itsassoa eta bagác: **26** Hala non guiçonac hilac beçalacaturen baitirade iciduraren handiz, eta mundura ethorriren diraden gaitzén beguira egoitez: ecen ceruètaco verthuteac ikaraturen dirade. **27** Eta orduan ikussiren duté guiçonaren Semea ethorten dela hodey batetan bothere eta gloria handirequin. **28** Eta gauça hauc eguiten has ditecenean, chuchent albeitzintezte, eta goiti albeitzinçate çuen buruäc, ecen hurbiltzen da çuen redemptionea. **29** Eta erran ciecén comparatione haur, Ikusquique ficotzea eta arbore guciac. **30** Ia hostatzen diradela dacussaçuenean, ceuron buruz eçagutzen duçue ecen ia hurbil dela vdá. **31** Halaber çuec-ere ikussiren duquequenean gauça hauc eguiten diradela, eçagut albeitzineçate ecen hurbil dela laincoaren resumá. **32** Eguiaz erraiten drauquet ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc egui daitezqueno. **33** Ceruä eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. **34** Gogoa eyeque bada çuen buruëy, çuen bihotzak sortha eztitecen gormandiçaz, eta hordiqueriaz, eta vicitze hunetaco ansiéz: eta subitoqui gainera ethor eztaçuiquen egun hura. **35** Ecen laço batec beçala attrapaturen ditu lur guciaren gainean habitatzen diraden guciac. **36** Veilla eçaque bada, dembora guciac othoitz eguiten duçuela, ethorteco diraden gauça gucieritzurteco digne egui çaiteztençat, eta guiçonaren Semearen aitzinean egon ahal çaiteztençat. **37** Eta egunáz templean iracasten ari cen, eta gauaz Oliuatzetaco deitzen den

mendian egoiten cen. 38 Eta populu gucia goicean ethorten cen harengana, templean hura ençun leçançat.

22 Eta cen hurbiltzen altchagarri gaberico oguién bestá,

Bazco erraiten dena: 2 Eta çabiltzan Sacrificadore principalac eta Scribáç nolatan hura hil ahal leçaqueten: ecen populuaren beldur ciraden. 3 Bainan Saran sar cedin Iudas icen goiticoz Iscariot deitzen cenera cein baitzén hamabién contuco. 4 Eta hura ioanic minça cedin Sacrificadore principalequin eta capitainequin nola hura liura lieçaqueen. 5 Eta aleguera citecen, eta accorda citecen hari diru emaitera. 6 Eta harc prometta ceçan: eta gendetzeric ezlicenean haren hæy liuratzeco dembora propiren bilha çabilan. 7 Ethor cedin bada altchagarri gaberico oguién eguna, ceinetan hil behar baitzen Bazcoa. 8 Etaigor citzan Pierris eta Ioannes, cioela, Ioanic appain ieçaguçue Bazcoa ian deçagunçat. 9 Eta hec erran cieçoten, Non nahi duc appain deçagun? 10 Harc erran ciecén, Huná, hirian sarthu eta, bathuren çaique guicombat, pellarbat vr daramala: hari çarreitzate sarthuren den etchera: 11 Eta erroçue etcheco aitafamiliari, Magistruaç erraiten drauc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostitua? 12 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat apprestatua: han appain eçaçue Bazcoa. 13 Orduan ioanic eriden citzaten gauça guçiac erran cerauen beçala: eta appain ceçaten Bazcoa. 14 Bada ordu hura ethorri eta, iar cedin mahainean, eta hamabi Apostoluac harequin. 15 Eta erran ciecén, Desirez desiratut vkan dut Bazco hunen quequin iatera, nic suffri deçadan baino lehen. 16 Ecen erraiten drauçet, guehiagoric eztudala ianen hunetaric, compli daiteno Iaincoaren resumán. 17 Eta copa harturic gratiáç rendatu cituenean erran ceçan, Har eçaçue haur, eta parti eçaçue çuen artean. 18 Ecen erraiten drauçet eztudala edanen aihenaren fructutic, Iaincoaren resumá ethor daiteno. 19 Eta harturic ogua, gratiáç rendatu cituenean, hauts ceçan: eta eman ciecén, cioela, Haur da ene gorputza çuengatic emaiten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 20 Halaber copa-ere eman ciecén, affal ondoan cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean, cein çuengatic issurten baita. 21 Badaric-ere huná, ni traditzen nauenaren escua, quequin da mahainean. 22 Eta segur guicónaren Semea, ordenatu içan den beçala badoa: guciagotic-ere maledictione guicón hari, ceinez traditzen baita. 23 Orduan hec has cequizquión bata berceari galde eguiten elkarren artean, eya cein cen hetaric hura eguiñen luena. 24 Eta quertha cedin contentionebat-ere hayén artean, cein hetaric estimaturen cen guehien. 25 Bainan harc erran ciecén, Nationén reguéc seignoriatzen dute hayén gainean, eta hayén gainean

authoritate dutenac, vnguiguile deitzen dirade. 26 Bainan queçaz ezta hala: aitzitic quen arteco handiena biz chipién beçala: eta gobernatzen duena, cerbitzatzen duena beçala. 27 Ecen cein da handiago, mahainean iarriric dagoena, ala cerbitzun ari dena? eza mahainean iarriric dagoena? Bada ni naiz çuen artean cerbitzatzen ari dena beçala. 28 Eta queç çarete enequin iraun duçuenac ene tentationétan. 29 Nic bada disposatzen drauçet resumá, niri neure Aitac disposatu vkan drautan beçala. 30 Ian deçagunçat eta edan ene mahainean ene resumán, eta iar çaitetzen thronoén gainean iugeatzen dituquela Israeleco hamabi leinuac. 31 Erran ceçan halaber launac, Simon, Simon, huná, Satanec bihiaren ancora çuen bahatzeco desira dic: 32 Bainan nic othoitze eguiñ diat hiregatic, falta eztadin hire fedea: hic bada noizpait conuertitric confirmaitzac eure anayeac. 33 Eta harc erran cieçón, launa, prest nauc hirequin eta presoindeguira eta heriora ioaitera: 34 Bainan lesusec erran ceçan, Hiri diossat Pierris, eztic ioren egun oillarrac, hiruretan ni neçaguála vka deçaqueán baino lehen. 35 Guero erran ciecén, Çuecigorri çaituztedanean mulsa eta maleta eta çapata gabe, deusen falta içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Deusen-ere. 36 Erran ciecén bada, Bainan orain mulsa duenac, har beça, halaber maleta-ere: eta eztuenac, sal beça bere arropá, eta eros beça ezpatabat. 37 Ecen erraiten drauçet oraino behar dela nitan complitu scribaturic dagoen haur, Eta gaichtoequin contatú içan da. Ecen segur niçazco gaucéc fin hartzen duté. 38 Eta hec erran ceçaten, launa, huná bi ezpata hemen. Eta harc erran ciecén, Asco da. 39 Guero ilkirc parti cedin costumatu beçala Oliuatsetaco mendirát: eta iarreiqui içan çaiçcan bere discipulac-ere. 40 Eta leku hartara ethorri cenean, erran ciecén, Othoitz eguiçue sar etzaitezten tentationetan. 41 Orduan hura vrrund cedin hetaric harri iraitzi baten inguruá, eta belhauricaturic othoitz eguiten çuen, 42 Cioela, Aitá, baldin nahi baduc iragan eçac copa haur eneganic: badaric-ere ez ene vorondatea baina hirea eguiñ bedi. 43 Eta aguer cequión Aingueraú cerutic hura confortatzen çuela. 44 Eta hersturatan iarriric othoitze eguiten çuen cineçago, eta cen haren icerdia odol chortatuz lurrera erorten diradenac beçala. 45 Guero orationetic iaiquiric ethor cedin bere discipuluetara, eta eriden citzan tristez lo ceunçala. 46 Eta erran ciecén, Cergatic lo çauçate? iaiqui çaitetze, eta othoitz eguiçue sar etzaitezten tentationetan. 47 Eta hura oraino minço cela, huná, compainiabat, eta Iudas deitzen cena, hamabietaric bat, hayén aitzinean ethorten cen, eta hurbil cequion lesusi pot leguionçat. 48 Eta lesusec erran ciecón, Iudas, pot batez guicónaren Semea traditzen duc? 49 Orduan haren

aldean ciradenéc ikussiric cer ethorteco cen, erran cieçoten, launa, ioren dugu ezpataz? 50 Eta io ceçan hetaric batec Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçon escuineco beharia. 51 Bainha ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Vtzitzaue eguitera hunadrano. Eta haren beharia hunquiric, senda ceçan hura. 52 Guero erran cieçén lesusec harengana ethorri ciraden Sacrificadore principaley, eta templeco capitainey, eta Ancianoey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin? 53 Egun oroz çequin nincela templean, eztitue escuac hedatu ene gainera: baina haur da çuen oren hura, eta ilhumbearen botherea. 54 Orduan hatzamanic hura eraman ceçaten, eta sar eraci ceçaten Sacrificadore subiranoaren etchean. Eta Pierris iarreiuiten çayón vrrundanic. 55 Eta sua viztu çutenean salaren erdian, eta elkarrequin iarri ciradenean, iar cedin Pierris-ere hayén artean. 56 Eta ikussi çuenean hura nescato batec su bazterrean irria, hari begui eratchequiric erran ceçan, Haur-ere harequin cen: 57 Bainha vka ceçan harçaz, cioela, Emazteá, eztinat eçagutzen hura. 58 Eta appur baten buruän bercebatec hura ikussiric erran ceçan, Hi-ere hetaric aiz. Bainha Pierrisec diotsa, Guiçoná, ez nauc. 59 Eta quasi oren baten buruän, berce batec seguratzen çuen, cioela, Segurqui haur-ere harequin cen: ecen Galileano da. 60 Eta Pierrisec dio, Guiçoná, etzeaquiet cer erraiten duán. Eta bertan oraino hura minço cela, io ceçan oillarrac. 61 Orduan itzuliric launac Pierrisganat beha ceçan: eta orhoit cedin Pierris launaren hitzaz, nola erran vkan ceraucan, Oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauc. 62 Eta camporat ilkiric Pierrisec nigar eguiñ ceçan mingui. 63 Eta Iesus çaducaten guïonac, truffatzen ciraden harçaz, eta cehatzen çutén: 64 Eta hura inguru estaliric haren beguitharteari ceraunsaten, eta interrogatzen çuten, ciotela, Prophetiza eçac nor den hi io auena. 65 Eta anhitz berce gauçaric erraiten çutén haren contra desondratzen çetela. 66 Eta arguitu cenean bil citecen populuco Ancianoac, eta Sacrificadore principalac, eta Scribáç, eta eraman ceçaten hura bere conseillu barnera 67 Ciotela, Hi aiz Christ? erran ieçaguc. Eta erran cieçén, Baldin erran badieçaquet, eztuue sinhetsiren: 68 Eta baldin interroga baçaitzatet-ere, eznauçue ihardetsiren, ezeta ioaitera vtziren. 69 Hemendic harát guïonaren Semea iarria içanen da laincoaren verthutearen escuinean. 70 Orduan erran cieçoten guciéç, Hi aiz bada laincoaren Semea? Eta harc erran cieçén, Çuec dioçue ecen ni naicela. 71 Eta hec erran ceçaten, Cer guehiago testimoniage falta gara? ecen gueuroc ençun dugu beraren ahotic.

23 Guero altcha cedin hayén gendetze gucia, eta eraman ceçaten hura Pilatgana. 2 Eta has citecen haren accusatzen, ciotela, Eriden vkan dugu haur populuaren corruptzen, eta tributén Cesari emaitetic debetatzari dela, dioela, bera dela Christ Reguea. 3 Orduan Pilatec interroga ceçan hura, cioela, Hi aiz Iduén Reguea? Eta harc ihardesten ceraucala, erran ceçan, Hic dioc. 4 Eta erran cieçén Pilatec Sacrificadore principaley eta gendetzey, Hoguenic batre eztut erideiten guïçon hunetan. 5 Eta hec hambat gortzenago ciraden, ciotela, Mouitzen dic populu, iracasten ari dela Iudea gucion, Galilean hassiric hunadrano. 6 Eta Pilatec Galileaz minçatzen ençun çuenean, interroga ceçan, eya Galileano cenez guïonca. 7 Eta eçaguturic ecen hura Herodesen iurisdictioneco cela,igor ceçan Herodesgana, hura-ere Ierusalem en egun hetan. 8 Eta Herodes Iesus ikussiric aleguera cedin haguitz: ecen aspaldi çuela, haren ikusteco desira çuen, ceren anhitz gauça ençuten baitzuen harçaz: eta sperança çuen cembeit signo ikussiren çuela harçaz eguiten. 9 Eta interroga ceçan anhitz hitzez: baina harc etzieçon deus ihardets. 10 Eta Sacrificadore principalac eta Scribáç ceuden han arrogantqui hura accusatzen çetela. 11 Bainha Herodesec bere gendearequin hura menospiciaturic, eta escarniaturic, abillamendu churi batez veztituric, harçaraigor ceçan Pilatgana. 12 Eta egun hartan berean adquiside citecen elkarren artean Pilate eta Herodes: ecen lehen etsay ciraden elkarren artean. 13 Orduan Pilatec, deithuric Sacrificadore principalac, eta Gobernadoreac, eta populu, erran cieçén, 14 Presentatu drautauçue guïçon haur populuaren nahatsale beçala: eta huná, nic çuen aitzinean interrogaturic, hoguenic batre eztut eriden guïçon hunetan, çuec accusatzen duçuenetaric: 15 Bainha ez Herodesec-ere: ecenigorri vkan çaituztet harengana, eta huná, herio mereci duen gauçaric eztrauca eguiñ. 16 Beraz gaztigatu eta, largaturen dut. 17 Eta behar cerauen bat largatu bestán. 18 Bada iar cedin oihu elkarrequin gendetze gucia, cioela, Ken ieçaguc haur, eta larga ieçaguc Barabbas, 19 Cein baitzén, hirian eguiñ içan cen cembeit mutationegatic eta heriotzegatic presoindeguian eçarria. 20 Berriz bada Pilate minga cequién, Iesus largatu nahiz. 21 Bainha hec heyagoraz iarten ciraden, erraiten çetela, Crucifica eçac, crucifica eçac hori. 22 Eta harc heren aldian erran cieçén, Bainha cer gaizqui eguiñ du hunec? hiltzeco hoguenic eztut erideiten haur baithan: gaztigaturic beraz largaturen dut. 23 Bainha hec hertsen çutén oihu handiz requeritzen çetela, crucifica ledin: eta hayén heyagoráç eta Sacrificadore principalenac renforçatzen ciraden. 24 Orduan Pilatec iugea ceçan eguiñ lequién

galde eguiten çutena. 25 Eta larga ciecen mutationeagatic eta heriotzeagatic presoindeguian ecarri içan cena, ceinen escatu içan baitziraden: eta eman ciecen Iesus, nahi lutena leguiten. 26 Eta hura eramaiten çutela, harturic Simon Cyreneano landetaric heldu cen-bat, hari crutzea gainean ecar cieçoten lesusen ondoan eramaiteco. 27 Eta iarreiquiten çayon gendetze handia populutic eta emaztetaric, hura plaignitzen eta lamentatzen çutela. 28 Bainan itzuliric hetarát lesusec erran ceçan, Ierusalemco alabac, eztaguiquela nigaric ene gainean: baina ceuron buruén gainean eguique nigar, eta çuen haourrén gainean. 29 Ecen huná, ethorriren dirade egunac ceinétan erranen baitute, dohatsu dirade sterilac, eta engendratu eztutene sabelac, eta eredosqui eztutene vgatzac. 30 Orduan hassiren dirade erraiten mendiey, Eror çaitetze gure gainera: eta mendisquey, estal gaitzaque. 31 Ecen baldin egur hecean gauça hauc eguiten baditzutze, eyharrean cer eguienen da? 32 Eta eramaiten ciraden berceric bi gaizquigile-ere harequin hil eraciteco. 33 Ethori içan ciradenean bada Bur-heçur deitzen den lekura, han crucifica ceçaten hura, eta gaizquigileac: bata escuinean eta bercea ezquerrean. 34 Eta lesusec erraiten çuen, Aitá, barksa iecec: ecen etzeaque cer eguiten dutén. Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten. 35 Eta popula han egoiten cen beha cegoela: eta truffatzen ciraden harçaz Gobernadoreac-ere hequin, cioitela, Berceac emparatu vkan ditu, empara beça bere burua, baldin haur bada Christ laincoaren elegitua. 36 Eta truffatzen ciraden harçaz gendarmesac-ere, hurbiltzen çazcala eta vinagre presentatzen ceraucatela: 37 Eta erraiten çutela, Baldin hi bahaiz Iuduén Reguea empara eçac eure buruá. 38 Eta cen scributobat-ere haren garayan, letra Grec-ez eta Latinez eta Hebraicoz scribatua, hitz hautan, HAVR DA IVDVEN REGVEA. 39 Eta gaizquigile vrkatuetaric batac blasphematzan çuen hura, cioela, Baldin hi bahaiz Christ, empara eçac eure buruá eta gu. 40 Bainan ihardesten çuela berceac reprotocha ceçan hura, cioela, Ezaiz laincoaren berere beldur, ikussiric ecen condemnatione beraen aicela? 41 Eta gu behinçat iustoqui: ecen egui ditugunén meredituac recebitzen citiagu: baina hunec eztic deus gaizquiric egui. 42 Eta erran cieçón Iesusi, Orhoit albeitendi niçaz, launa, ethor adinean eure resumara. 43 Orduan erran cieçón lesusec, Eguiaz erraiten drauat, egun enequin içanen aicela paradiisoan. 44 Eta cen sey orenen inguruá, eta ilhumbe egui cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetarano. 45 Iguzquia-ere ilhund cedin, eta templeco velá erdira cedin artetic. 46 Eta oihu eguinic voz handiz lesusec dio, Aitá, hire escuetan eçarten diat neure spiritua. Eta haur erranic

renda ceçan spiritua. 47 Eta ikussiric Centenerac cer egui içan cen, glorifica ceçan laincoa, cioela, Eguiazqui guion haur iusto cen. 48 Eta spectacle hartara bildu içan ciraden gendetze guciac, ikussiric egui içan ciraden gauçac bere bulharrey ceraunstela itzultzen ciraden. 49 Eta ceuden haren eçagunac guciac vrrun, eta emazte elkarrequin hari Galileatic iarreiqui içan çazcanac, gauça hauc ikusten cituztela. 50 Eta huna, Ioseph çaritzan guicombat, conseiller, guion ona eta iustoia: 51 (Hunec etzuen consentitu hayén conseilluan ez eguitatean) Iuduén Arimathea hirico, eta hura-ere laincoaren resumaren beguira cegoen: 52 Hura ethorriric Pilatgana, esca cedin lesusen gorputzaren. 53 Eta hura erautsiric estal ceçan mihisse batez, eta ecar ceçan monument batetan cein baitzén arroca batetan ebaquia, ceinetan oraino nehor ezpaitzén ecarri içan. 54 Eta cen preparationeoco eguna, eta Sabbath eguna haren ondoan heldu cen. 55 Eta iarrequiric harequin Galileatic ethori içan ciraden emaztec-ere mira ceçaten monumenta, eta nola ecarri içan haren gorputza. 56 Guero itzuli ciradenean appresta citzaten vssainac eta vnguentuac, eta Sabbathoan reposa citecen, manamenduaren araura.

24 Bainan asteco lehen egunean, guciz goiz ethor citecen monumentera, ekarten cituztela appaindu cituztén vssain onac: eta cembeit emazte hequin. 2 Eta eriden ceçaten harria monumentetic aldaratua. 3 Eta sarthu ciradenean etzeçaten eriden lesus launaren gorputza. 4 Eta guertha cedin hec halacotz duda handitan ciradela, huná bi guion eriden baitzitecen han, chistmiz ancora arguitzen çuten abillamendutan. 5 Eta nola icituac baitziraden, eta beheititzen baitziraden beguithartez lurrera guicon hec erran cieçén, Cergatic hilén artean bilhatzen duque vici dena? 6 Ezta hemen, baina resuscitatua da: orhoit çaitetze nola erran cerauçen oraino Galilean cela, 7 Cioela, Behar da guionaren Semea liura dadin vicitze gaichtotacoen escuetara, eta crucifica dadin: eta hereneco egunean resuscita dadin. 8 Eta orhoit citecen haren hitzéz. 9 Eta monumentetic itzuli ciradenean, conta cietzén gauça hauc guciac hamequey, eta berce gucley. 10 Eta ciraden Maria Magdalena eta Ioanna eta Maria Iacquesen ama, eta berce hequin ciradenac, gauça hauén Apostoluey erraileac. 11 Eta irudi cequitztén erguelqueria beçala hayén hitzac, eta etzitzaten sinhets. 12 Bainan Pierrisec iaiquiric laster ceguijan monumentera, eta ikartzera beheitituric ikus citzan mihisse hutsac bere gain ecarriac: guero ioan cedin bere baithan mirestan çuela egui içan cenaz. 13 Eta huná, hetaric biga ioaiten ciraden egun hartan beraen burgu batetara

hiruroguey stadio Ierusalemetic vrrun, Emaus deitzen cenera: 14 Eta minço ciraden elkarren artean heldu içan ciraden gauça hauçaz guciéz. 15 Guertha cedin boda hec minço ciradela eta ciharducatela, Iesus-ere hæy hurbilduric ioan baitzedin hequin batean. 16 Bainan hayen beguiac luluratuc ceuden hura eçagut ezleçatençat. 17 Eta erran ciecén, Ceric dirade ioaiten çaretela çuen artean compartitzen dituçen hitz horiac, eta cergicat çarete triste? 18 Eta ihardesten quela batac Cleopas deitzen cenac, erran ciecón, Hi euror aiz Ierusalemaren arrotz, eta eztaquizquic harten egun hautan eguiñ içan ciraden gauçac? 19 Eta harc erran ciecén, Cer gauça? Eta erran cieçoten, Iesus Nazarenoaz, cein içan baita guïçon Prophetat, eguiñ eta erranez botheretsua, laincoaren eta populu guciaren aitzinean. 20 Eta nola hura liuratu vkan dutén Sacrificadore principaléc eta gure Gobernadoréc herioaren condemnationera, eta crucificatu vkan dutén. 21 Eta guc sperançä guendián hura cela Israel redemitu behar çuena: badaric-ere horién gucion gainera, egun duc herén eguna gauça hauc eguiñ içan diradela. 22 Bainan gure arteco emazte batzuc-ere icitu guiaitié, cein guzic goiz monumentean içan baitirade: 23 Eta eriden eztutenean haren gorputza, ethorri içan dituc, dioitela visionebat-ere Aingueruènic ikussi vkan dutela, hura vici dela dioitenenic 24 Eta ioan içan dituc gurequin ciradenetaric batzu monumentera, eta hala eriden dié nola emaztéc erran baitzuten: baina bera eztié ikussi. 25 Orduan harc erran ciecen, O adimendu gabeac, eta Prophetéc erran dituzten gauça gucién sinhestera bihotz berantcorretaco! 26 Etzena behar Christec gauça horiac suffri citzan, eta bere glorian sar ledin? 27 Guero hassiric Moyses baitharic eta Prophetat guciataric, declaratzen cerauzten Scriptura gucietañ harçaz beraz ciraden gauçac. 28 Eta hurbil citecen ioaiten ciraden burgura, eta harc vrrunago ioaitera irudi eguiten çuen. 29 Bainan bortcha ceçaten, cioitela, Ago gurequin: ecen arratsa duc, eta eguna duc beheratu. Sar cedin boda hequin egoitera. 30 Eta guertha cedin hequin mahainean iarriric cegoela, ogua harturic gratiá renda baitzitzan, eta hautsiric eman baitziecén. 31 Orduan irequi citecen hayen beguiac, eta eçagut ceçaten hura: baina hura ken cedin hayen aguerritic. 32 Eta erran ceçaten elkarren artean, Etzena gure bihotza erratzen gutan, minço çaicunean bidean, eta declaratzen cerauzquigunean Scripturá? 33 Eta iaiquiric ordu harten berean itzul citecen Ierusalemera, eta eriden citzaten elkargana bilduac hamecác, eta hequin ciradenac: 34 Erraiten çutela, Resuscitatu da launa eguiazqui, eta aguertu içan çayó Simoni. 35 Hec-ere conta citzaten bideco gauçac, eta nola heçaz eçagutu içan cen oguiaren haustean.

36 Eta gauça hauçaz minço ciradela, presenta cedin Iesus bera hayén artean, eta erran ciecén, Baquea dela çequin. 37 Bainan hec trublaturic eta icituric, vste çutén spiritubat çacussatela. 38 Orduan erran ciecén, Cergicat trublaturic, eta cergicat pensamenduac igaiten dirade çuen bihotzeta? 39 Ikuç itzaçue ene escuac eta ene oinac: ecen hura bera naiz ni, hazta neçaçue, eta mira: ecen spirituac haraguiric ez heçuric eztu, nola nic dudala baitacussaçue. 40 Eta gauça hauc erran cituenean, eracuts cietzén escuac eta oinac. 41 Bainan oraino hec alegueraz sinhesten etzutela, eta miraz ceudela, erran ciecén, Baduçue hemen deus iatecoric? 42 Orduan hec presenta cieçoten arrain erre çatibat, eta eztí orrace batetaric. 43 Eta harturic hayén aitzinean ian ceçan. 44 Eta erran ciecén, Hauc dirade erraiten nerauzquicuen hitzac, oraino çequin nincela, ecen behar ciradela complitu niçaz Moysesen Leguean, eta Prophetetan, eta Psalmuetan scribaturic dauden gauça guciac. 45 Orduan irequi ceçan hayén adimendua, Scripturén aditzeko. 46 Eta erran ciecén, Hala da scribata eta hala behar cen Christec suffri leçan, eta resuscita ledin hiletaric hereneco egunean. 47 Eta predica ledin haren icenean penitentiá eta bekatuén barkamendua natione gucietañ, hassiric Ierusalemetic. 48 Eta çuec çarete testimonio gauça hauçaz: eta huná nic igorriren dut neure Aitaren promessa çuen gainera: 49 Bainan çuec çaudete Ierusalemeco hirian verthutez garaitic vezti çaitezqueteno. 50 Guero eraman citzan camporát Bethaniarano eta bere escuac altchaturic, benedica citzan. 51 Eta guertha cedin hec benedicatzen cituela, appartaturic hetaric, goiti altcha baitzedin cerurá. 52 Eta hec hura adoraturic itzul citecen Ierusalemera, bozcario handirequin. 53 Eta ciraden bethi templean, laudatzen eta benedicatzen çutela laincoa. Amen.

Joan

1 HATSEAN cen Hitza, eta Hitza cen laincoa baithan, eta lainco cen Hitza. **2** Hitz haur cen hatsean laincoa baithan. **3** Gauça guiac Hitz harçaz egun içan dirade: eta hura gabe deus ezta eguin, eguin denic. **4** Hartan cen vicitzea, eta vicitzea cen guiçonén Argua: **5** Eta Argui hunec ilhumbean arguitzen du: eta ilhumbeac hura eztu comprehendit. **6** Içan da guiçon-bat laincoaz igorria, Ioannes deitzen cenic. **7** Haur ethor cedin testimoniage ekartera Arguiaz testifica leçançat, guciéc harçaz sinhets leçatençat. **8** Eztén hura Argua, baina igorri cen Arguiaz testifica leçançat. **9** Haur cen Argui eguiazcoa, mundura ethorten den guiçon gucia arguitzen duena. **10** Munduan cen, eta mundua harçaz egun içan da, eta munduac eztu hura eşagutu. **11** Beretara ethorri içan da, eta beréc eztute hura, recebitu. **12** Baina hura recebitu duten guciey, eman draue priuilegio laincoaren haour içateco, haren icenean sinhesten duteney: **13** Cein ezpaitirade iayo oddeletaric, ez haraguiren vorondatetic, ez guiconaren vorondatetic: baina laincoaganic. **14** Eta Hitza haragui egun içan da, eta habitatu içan da gure artean, (eta contemplatu vkan dugu haren gloriá, gloriá diot Aitaganic engendratu bakoitzarena beçala) gratiaz eta eguiaz bethea. **15** Ioannesec testificatu vkan du harçaz, eta oihu egun, cioela, Haur da ceinez erraiten-bainuen, Ene ondoan ethorten dena, ni baino aitzinecoago da: ecen ni baino lehen cen. **16** Eta haren abundantiatic guciéc recebitu v kan dugu, eta gratia gratiagatic. **17** Ecen Leguea Moysesez eman içan da, baina gratiá eta eguiá Iesus Christez egun içan da. **18** Iaincoa nehorci eztu ikussi egundano, Aitaren bulharrean den seme bakoitzac berac declaratu draucu. **19** Eta haur da Ioannesen testimoniage, Iuduéc Ierusalemetic Sacrificadoreac eta Leuitác igorri cituztenecoa, hura interroga leçatençat, Hi nor aiz? **20** Eta aithor ceçan, eta etzeçan vka: eta aithor ceçan, cioela, Eznaiz ni Christ. **21** Orduan interroga ceçaten, Cer beraz? Elias aiz hi? Eta erran ceçan, Eznaiz. Propheta aiz hi? Eta ihardets ceçan, Ez. **22** Erran cieçoten bada, Nor aiz? respostu deyegunçat igorri gaituzteney: cer dioc eurorrez? **23** Dio, Ni naiz desertuan oihu dagoenaren voza, Plana eçaçue launaren bidea, Esaias Prophetác erran çuen beçala. **24** Eta igorri içan ciradenac Phariseu ciraden. **25** Eta interroga ceçaten hura, eta erran cieçoten. Cergatic beraz batheyatzen ari aiz, baldin hi Christ ezpahaiz, ez Elias, ez Propheta? **26** Ihardets cieçén Ioannesec, cioela, Ni batheyatzen ari naiz vrez, baina çuen artean da bat çuec eşagutzen eztuuenic: **27** Hura da ene ondoan ethorten dena, cein ni baino aitzinecoago baita, ceinen çapataco

hedearen lachatzeco ezpainaiz ni digne. **28** Gauça hauc Bethabarán egun içan ciraden lordanaz berce aldean, non Ioannes batheyatzen ari baitzén. **29** Biharamunean ikusten du Ioannesec Iesus harengana ethorten dela, eta dio, Huná laincoaren Bildotsa munduaren bekatuac kencen dituena. **30** Haur da ceinez erraiten bainuen, Ene ondoan ethorten da guiçon-bat, cein ni baino aitzinecoago baita, ecen ni baino lehen cen. **31** Eta nic eznuen hura eşagutzen: baina Israeli manifesta daquionçat, halacotz ethorri naiz ni vrez batheyatzera. **32** Orduan bada testifica ceçan Ioannesec, cioela, ikussi dut Spiritua iausten dela vsso columba baten guissán cerutic eta egon -re bacedin haren gainean. **33** Eta nic eznuen hura eşagutzen: baina vrez batheyatzera igorri nauenac, erran cerautan, Noren gainera ikussiren baituc Spiritua iausten, eta egoiten haren gainean, hura duc Spiritu sainduaz batheyatzen duena. **34** Eta nic dut ikussi, eta dut testificatu ecen haur dela laincoaren Semea. **35** Biharamunean berriz bacegoen Ioannes, eta harenic bi discipulu: **36** Eta ikussiric Iesus ebiltzen, erran ceçan, Hará laincoaren Bildotsa. **37** Eta ençun ceçaten hura bi discipuluéc minçatzen, eta iarreiqui içan çazcan Iesusi. **38** Eta itzuliric Iesusec, eta ikussiric hec çarreitzala, dioste hæy, Ceren bilha çabiltzate? Eta hec erran cieçoten, Rabbi (erran nahi baita hambat nola Magistrua) non egoiten aiz? **39** Dioste, Çatozte eta ikussaçue. Ethor citecen eta ikus ceçaten non egoiten cen: eta hura baithan egon citecen egun hartan: ecen hamar orenén inguruä cen. **40** Cen Andriu Simon Pierrisen anayea, Ioannes minçatzen ençun çuten bietaric eta hari iarreiqui çazconetaric bata. **41** Hunec eriden ceçan lehenic Simon bere anayea, eta erran cieçón, Eriden diagu Messias, (erran nahi baita hambat nola Christ.) **42** Eta eraman ceçan hura Iesusgana. Eta Iesusec harenganat behaturic erran ceçan, Hi aiz Simon Ionaaren semea: hi deithuren aiz Cephas (hambat erran nahi baita nola harria) **43** Biharamunean Iesus ioan nahi içan cen Galileara eta eriden ceçan Philippe, eta erran cieçón, Arreit niri. **44** Eta Philippe cen Bethsaidaco, Andriuen eta Pierrisen hirico. **45** Erideten du Philippec Nathanael, eta diotsa, Eriden diagu Iesus Nazarethecoa, Iosephen semea, ceinez scribatu baitu Moysesec Leguean eta Prophetéc. **46** Eta erran cieçón Nathanaelec, Nazarethic deus onic ahal date? Diotsa Philippec, Athor eta ikussac. **47** Ikus ceçan Iesusec Nathanael harengana ethorten cela, eta erran ceçan harçaz, Huná eguiazco Israelitabat ceinetan enganioric ezpaita. **48** Diotsa Nathanaelec, Nondic naçaguc? Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçón, Philippec dei ençan baino lehen, ficotze azpian incenean ikusten indudan. **49** Ihardets ceçan Nathanaelec, eta erran cieçón, Magistruá, hi

aiz laincoaren Semea: hi aiz Israeleco Reguea. 50 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Ceren erran drauadan, Ikussi aut ficotze azpian, sinhesten duc? gauça hauc baino handiagoric ikussiren duc. 51 Halaber erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Hemendic harat ikussiren duçue ceruá irequiric, eta laincoaren Ainguerauc igaiten eta iausten diradela guionaren Semearen gainera.

2 Eta hereneco egunean ezteyac eguiñ citecen Cana

Galileacoan: eta lesuseñ ama cen han 2 Eta deithu içan cen lesus-ere, eta haren discipuluac ezteyetara. 3 Eta faltatu cenean mahatsarnoa, bere amá diotsa, lesus, Mahatsarnoric eztíe. 4 Diotsa lesusec, Cer dut nic hirequin emaztea? oraino eztun ethorri ene orena. 5 Dioste haren amac cerbitzariey, Cer-ere erran baitieçaue, eguique. 6 Eta ciraden han sey kuba harrizcoric ecarriac Iduén purificationearen araura, çaducatenic batbederac birá edo hirurná neurri. 7 Dioste lesusec, Bethaitzaue kubá vrez. Eta bethe citzaten garairano. 8 Orduan dioste, Eraitsaue orain, eta ekarroque mestedostalarí. Eta ekar cieçoten: 9 Eta dastatu çuenean mestedostalac vr mahatsarno eguiñ içan cena (eta etzaquian nondic cen: baina vra karreatu çuten cerbitzariéc baçaquiten) deitzen du sposoa mestedostalac, 10 Eta diotsa, Guiçon guciac lehenic mahatsarno ona eçarten dic, guero vngui edan duqueiten orduan, gaichtoena: baina hic beguirat vkan duc mahatsarno ona oraindrano. 11 Signo hatse haur eguiñ ceçan lesusec Cana Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta sinhets ceçaten hura baithan haren discipuluéc 12 Guero iauts cedin Capernaumera, bera eta haren amá eta haren anayeac eta haren discipuluac: eta egon citecen han, ez anhitz egun. 13 Ecen hurbil cen Iduén Bazcoa. Igan cedin bada lesus Ierusalemera. 14 Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vssso columba salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. 15 Eta eguinic açotebat kordatoz, guciac egotz citzan templeteic, eta ardiac eta idiac: eta cambiadorén monedá issur ceçan, eta mahainac itzul citzan. 16 Eta vssso columba salçaleay erran cieçén, Ken itçaue gauça hauc hemendic: eta eztaguçuela ene Aitaren etcheaz merkatalgoataco etche. 17 Orduan orhoit citecen haren discipuluac ecen scribatua dela, Hir etcheazco zeloac ni ian niauc. 18 Ihardets ceçaten bada Iduéc eta erran cieçoten, Cer signo eracusten draucuc gauça horiac eguiñ ditzán? 19 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçén, Deseguin eçaue temple haur, eta hirur egunez dut altchaturen: 20 Erran ceçaten bada Iduéc, Berroguey, eta sey yrthez edificatu içan duc temple haur, eta eta hic hirur egunez altchaturen duc? 21 Baina hura minço cen

bere gorputzazco templeaz. 22 Bada resuscitatu cenean hiletaric, orhoit citecen haren discipuluac, nola haur erran vkan cerauen: eta sinhets ceçaten Scripturá, eta lesusec erran çuen hitza. 23 Eta Ierusalem cenean Bazco bestán, anhitzec sinhets ceçaten haren icenean, ikussiric harc eguiten cituen signoac. 24 Baina lesus bera etzayen fida, ceren harc eçagutzen baitzituen guciac: 25 Eta ceren ezpaitzuen mengoaric nehorc testifica leçan guionaz: ecen berac baçaquian cer cen guionean.

3 Cen bada Phariseuetaric edoceimbat Nicodemo deitzen

cenic, Iduén arteco principaletaric bat: 2 Haur ethor cedin lesusgana gauaz, eta erran cieçón, Magistrú, bacequia ugucien eguiñ citzaquec hic eguiten dituán signo hauc, Iaincoa harequin ezpada. 3 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen eztene, ecin ikus deçaquela Iaincoaren resumá 4 Erran cieçón Nicodemoc, Nolatan guioná iayo ahal daite çahar denean? ala berriz bere amaren sabelean sar eta iayo ahal daite? 5 Ihardets ceçan lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauat, vrez eta Spirituz iayo eztene, ecin sar daitela Iaincoaren resumán. 6 Haraguitic iayo dena haragui duc: eta Spiritutic iayo dena, spiritu duc. 7 Ezteçála mirets ceren erran drauadan, Berriz iayo behar çarete. 8 Haiceac nahi duen lekura diraunsac: eta harenhotsa ençuten duc: baina etzaquic nondic heldu den ez norat ioiten den: hala duc spiritutic iayo den gucia. 9 Ihardets ceçan Nicodemoc, eta erran cieçón, Nolatan gauça hauc eguiñ ahal daitezque? 10 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Hi aiz Israeleco doctor, eta gauça hauc eztituc eçagutzen? 11 Eguiaz eguiaz erraiten drauat, ecen daquigun gauçá erraiten dugula, eta ikussi dugun gauçáz testificatzen dugula: baina gure testimoniagea eztuçue recebitzen. 12 Baldin lurreco gauçá erran badrauzquiçet, eta sinhetsen ezzaditüçue? nolatan baldin ceruco gauçá erran badietzaçet sinhetsiren duçue? 13 Ecen nehor ezta igan cerura, cerutic iautsi dena baicen, cein baita guionaren Semea ceruán dena. 14 Eta nola Moysesec altcha baitzeçan suguea desertuan, hala altcha dadin behar da guionaren Semea: 15 Hura baithan sinheste duenic batre gal eztadin, baina vicitze eternala duençá. (aiōnios g166) 16 Ecen hala Iaincoac onhetsi vkan du mundua, non bere Seme bakoitza eman vkan baitu, hura baithan sinheste duenic gal eztadin, baina vicitze eternala duençá. (aiōnios g166) 17 Ecen eztu igorri Iaincoac bere Semea mundura, mundua condemna deçançá, baina mundua harçaz salua dadinçá. 18 Hura baithan sinheste duenic, eztu condemnatzen: baina sinhestsen eztuena ia condemnatua da: ecen eztu sinhetsi

Iaincoaren Seme bakoitzaren icenean. **19** Haur da bada condemnationea, ecen Arguia ethorri da mundura, baina onhetsiago dute guizonéc ilhumbea ecen ez Arguia: ceren hayen obrácar gaichtoaoc baitirade. **20** Ecen gaizqui ari den guiac, gaitz daritza arguari: eta ezta arguira ethorten, haren obrácar reprehendi eztitecenat. **21** Baina bidezqui ari dena, ethorten da arguira, haren obrácar manifesta ditecenat: ceren Iaincoaren araura eguinac baitirade. **22** Guero ethor cedin Iesus bere discipuluequin Iudeaco lurrera: eta han egoiten cen hequin, eta batheyatzen ari cen. **23** Eta Ioannes-ere batheyatzen ari cen Enonen Salimgo aldean, ceren anhitz vr baitzén han: eta ethorten ciradén gendeac eta batheyatzen ciraden. **24** Ecen oraino etzén ecarri içan Ioannes presoindeguian. **25** Altcha cedin bada questionebat Ioannesen discipuluetaric luduequin purificationeaz. **26** Eta ethor citecen Ioannesgana, eta erran cieçoten, Magistruá, lordanaz berce aldean hirequin cena, ceinez hic testificatu baituc, hará, batheyatzen ari duc, eta guiac ethorten dituc harengana. **27** Ihardets ceçan Ioannes-ec eta erran ceçan, Ecin guionac recebi deçaque deus, baldin eman ezpadaquio cerutic. **28** Çuec ceuroc çaituztet testimonio nola erran dudan, Ez naiz ni Christ, baina igorri içan naiz haren aitzinean. **29** Sposa duena sposo da: baina sposo denaren adisquide han dena eta hura ençuten duena, haguitz alegueratzen da sposoaren vozagatic: beraz ene alegrancá complitu da. **30** Harc behar du handitu, eta nic chipitu. **31** Garaitic ethorri dena, gucién gaineco da: lurretic dena, lurreco da, eta lurreco gaucéz minço da: cerutic ethorri dena gucién gaineco da. **32** Eta cer ikussi eta ençun baitu hura testificatzen du: baina haren testimoniagea nehorceztu recebitzen. **33** Haren testimoniagea recebitu duenac cigilatu du ecen Iaincoa eguiati dela. **34** Ecen Iaincoac igorri duena Iaincoaren hitzéz minçatzen da, ecen Iaincoac eztrauca neurriz emaiten Spiritua. **35** Aitác maite du Semea, eta gauça guiac eman ditu haren escura. **36** Sinhesten duenac Semea baithan, badu vicitze eternala: baina Semea obedizten eztuenac, eztu ikussiren vicitzea, baina Iaincoaren hirá dago haren gainean. (aiōnios g166)

4 Bada eçagutu çueanean launac nola ençun çuten Phariseuéc ecen lesusec discipulu guehiago eguiten çuela eta batheyatzen, ecen ez Ioannesec: **2** (Iesus bera batheyatzen ari ezpacen-ere, baina haren discipuluac) **3** Vtzi ceçan Iudea, eta ioan cedin berriz Galilearát. **4** Eta harc behar çuen iragan Samariatic. **5** Ethorten da bada Samariaco hiri Sichar deitzen den batetara cein baita Iacob-ec bere seme Iosephi eman ceraucan possessionearen aldean. **6**

Eta cen han Iacob-en ithurria: Iesus bada bidean vnhatua berehalia iar cedin ithur bazterrean: ecen bacén sey orenén inguruä. **7** Ethor cedin emazte Samaranabat vr idoquitera: erran cieçón hari lesusec, Indan edatera. **8** Ecen haren discipuluac ioan içan ciraden hirira iateco eroстра. **9** Diotsa bada hari emazte Samaranana hunec, Nola hi ludu aicelaric, edatera niri esquez aut, bainaiz emazte Samaranana? ecen eztíe conuersationeric Iuduéc Samaranaoequin. **10** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Baldin bahaqui Iaincoaren dohaina, eta nor den hiri erraiten draunana, Indan edatera, hi escatu inçayqueon hari, eta eman baitzeraquenán vr vicitic. **11** Diotsa emazteac, launa, eztuc cerçaz idoqui deçán, eta putzua duc barna: nondic duc beraz vr vici hori? **12** Ala gure aita Iacob baino handiago aiz hi, ceinec eman baitraucu putzu haur, eta berac hunetaric edan baitu, eta haren haourréc, eta haren abréc? **13** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Vr hunetaric edaten duen gucia egarrituren dun berriz: **14** Baina norc-ere edanen baitu nic emanen draucadan vretic, eztun egarrituren seculan: baina nic emanen draucadan vra, eguien dun hura baithan vr iauzten denezco ithurri, vicitze eternalecotzat. (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Diotsa emazteac, launa, indac vr horretaric, egarri eznadin, eta ethor eznadin huna idoquitera. **16** Diotsa lesusec, Habil dei eçan eure senharrak, eta athon huna. **17** Ihardets ceçan emazteac eta erran cieçon, Eztíat senharric. Diotsa lesusec, Vngui erran dun, Eztíat senharric. **18** Ecen borz senhar vkan ditun, eta orain dunana, eztun hire senhar: hori eguiaz erran dun. **19** Diotsa emazteac, launa, badiacussát ecen Propheta aicela hi. **20** Gure aitéc mendi hunetan adoratu vkan dié: eta çuec dioçue ecen Ierusalem delà lekua non adoratu behar baita. **21** Diotsa lesusec, Emazteá, sinhets neçan ni, ecen ethorten dela orena noiz ezpaitiue mendi hunetan ez Ierusalem adoraturen Aita. **22** Çuec adoratzen duçue eztaquiciuena, guc adoratzen dinagu daquiguna: ecen saluamendua luduetaric dun. **23** Baina ethorten dun orena, eta orain dun, noiz adoracale eguiazcoéc adoraturen baitute Aita spirituz eta eguiaz: ecen Aita-ere halaco adoracalén galdez diagon. **24** Iaincoa dun Spiritu: eta hura adoratzen dutenéc, spirituz eta eguiaz adoratu behar diné. **25** Diotsa emazteac, Baceaquit ecen Messiasa ethorteco dela, Christ deitzen dena, harc dathorrean declaraturen dirauzquiguc gauça guiac. **26** Diotsa lesusec, Ni naun hura, hirequin minço naicena. **27** Eta bizquitartean ethor citecen haren discipuluac, eta mirets ceçaten nola emazte batequin minço cen: badaric-ere nehorce etzieçón erran, Ceren galdez ago? edo, Cer minço aiz horrequin? **28** Vtzi ceçan bada bere vncia emazteac, eta ioan cedin hirira, eta erran cieçen

leku hartaco gendey. 29 Çatozte, ikussaçue guiçon-bat ceinec erran baitrauzquit eguin ditudan gauça guciac: ezta haur Christ? 30 Ilki citecen bada hiritic, eta ethor citecen harengana. 31 Eta bizquitartean othoitz eguiten ceraucaten discipuluéc, cioitela, Magistrua, ian eçac. 32 Bainha harc erran ciecen, Nic viandabat dut iateco, çuec eztaquíuenic. 33 Erraiten çuten bada discipuluéc elkarren artean, Nehorc ekarri othe drauca iatera? 34 Dioste lesusec, Ene viandá da eguin deçadan niigorri nauenaren vorondatea, eta acaba deçadan haren obrá. 35 Eztuçue çuec erraiten, Oraino laur hilebetha dirade, eta vztá ethorriren da? Huná, erraiten drauquet, goititzaçue çuen beguiac, miraitzaçue bazterrac, ecen ia churitu dirade vztaren biltzeco. 36 Eta vztá biltzen duenac, sari recebitzen du, eta biltzen du fructua vicitze eternaleracotzát: ereiten duenac bozcario duençát, bayeta biltzen duenac-ere. (aiónios g166) 37 Ecen hunetan erran haur eguiazco da, Bat da ereiten duena, eta bercebat biltzen duena. 38 Nicigorri çaituztet nekatu etzarenaren biltzera: berceac nekatu içan dirade, eta çuec hayén trabailluan sarthu içan çarete. 39 Eta hiri hartaco Samaritanoetaric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, emazte testificatu çuenaren erranagatic, cioela, Eguin dudan gucia erran draut. 40 Ethorri ciradenean bada Samaritanoac, othoitz eguin cieçoten hequin egon ledin: eta egon cedin han bi egun. 41 Eta anhitzez guehiagoc sinhets ceçaten beraren hitzagatic. 42 Eta emazteari erraiten ceraucaten, Eztinagu goiticire hirerranagatic sinhesten: ecen gueuroc ençun dinagu, eta baceauquinagu ecen haur dela eguiazqui Christ munduaren Saluadorea. 43 Eta bi egunen buruán parti cedin handic, eta ioan cedin Galilearát. 44 Ecen lesusec berac testifica ceçan, ecen Propheta batec bere herrian ohoreric eztuela. 45 Bada ethorri içan cenean Galileara, recebi ceçaten Galileanoec, bestán Ierusalem equin cituen gauça guciac ikussiric: ecen hec-ere ethorri içan ciraden bestara. 46 Ethor cedin bada Iesus berriz Cana Galileaco hirira, non eguin vkan baitzuen vra mahatsarno. Eta cen gorte iaun-bat, ceinen semea baitzén eri Capernaumen. 47 Haur, encunic ecen Iesus ethorri cela Iudeatic Galileara, ioan cedin harengana, eta othoitz eguin cieçon iauts ledin, eta senda lieçón bere semea: ecen hiltzera cioan. 48 Erran cieçón orduan lesusec, Signoac eta miraculiac ikus ezpaditzaque, eztecaqueçue sinhets. 49 Diotsa gorte iaun harc, launa, iautsi adi ene semea hil dadin baino lehen. 50 Diotsa lesusec, Habil: hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan guicónac lesusec erran ceraucan hitza eta ioan cedin. 51 Eta ia hura iausten cela bere cerbitzariac bat cequizquion, eta conta cieçoten, cioitela, Hire semea vici duc. 52 Orduan galdeguin ciecen,

cer orenez hobequi eriden içan cen: eta erran cieçoten, Atzo çazpi orenetan vtzi cian helgaitzac. 53 Eçagut ceçan bada aitac ecen oren hartan cela lesusec erran ceraucana, Hirsemea vici duc. Eta sinhets ceçan berac, eta haren etche guciac. 54 Bigarren signo haur berriz eguin ceçan lesusec ethorri içan cenean Iudeatic Galileara.

5 Gauça hauen ondoan, Iuduén bestabat cen, eta igan cedin Iesus Ierusalemera. 2 Eta da Ierusalem ardi plaçán ikuzgarribat Hebraicoz Beth-esda deitzten denic, borz galeria dituenic. 3 Hetan cetzan eri, itsu, maingu, membro eyhardun mulço handia, vraren higuitzearen beguira ceudela. 4 Ecen Ainguerubat iausten cen ordu iaquinez ikuzgarrira, eta vra vherritzen çuen: eta vraren vherritze ondoan lehen hartara iausten cena sendatzen cen, cere eritassunec baitzaducan. 5 Eta cen guicón-bat han hoguey eta hemeçortzi vrthez erharçunac çaducanac. 6 Haur ikus ceçanean lesusec cetzala, eta eçaguturic ecen ia dembora lucea çuela, diotsá, Nahi aiz sendatu? 7 Ihardets cieçón eriac, launa, eztiat norc, vra vherritu denean, eçar neçan ikuzgarrira: baina ni ethorten naicen bizquitartean, bercebat ene aitzinean iausten duc. 8 Diotsa lesusec, laiaki adi, altcha eçac eure ohea, eta ebil adi. 9 Eta bertan senda cedin guicón hura: eta altcha ceçan bere ohea, eta baçabilan: eta cen Sabbathoa egun harten. 10 Erran cieçoten bada Iuduéc sendatu içan cenari, Sabbathoa duc, eztuc sori ohea eraman deçán. 11 Ihardets ciecen, Norc ni sendatu bainau, harc erran draut, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi. 12 Orduan interroga ceçaten, Nor da hiri erran drauan guicón hura, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi? 13 Eta sendatu içan cenac, etzaquian nor cen: ecen Iesus apparta cedin leku hartan cen gendetzetic. 14 Guero eriden ceçan hura lesusec templean, eta erran cieçón, Huná, sendatu aiz: guehiago bekaturic etzaguiala, cerbait gaizquiago hel eztaquian: 15 Ioan cedin guicon haur, eta conta ciecen Iuduey ecen Iesus cela hura sendatu vkan çuena. 16 Eta halacotz persecutatzen çutén Iuduéc Iesus, eta hura hil nahiz çabiltzan, ceren gauça hauc eguin baitzituen Sabbathoa. 17 Bainha lesusec ihardets ciecen, Ene Aitac oraindrano obratzen du, eta nic-ere obratzen dut. 18 Halacotz bada Iuduac hura hil nahiz haguitzago çabiltzan, ez solament ceren Sabbathoa hautsi çuen, baina are ceren haren Aita Iaincoa cela erran baitzuen, bere buruá Iaincoaren bardin eguiñez. 19 Ihardets ceçan bada lesusec, eta erran ciecen, Eguiaç eguiaz erraiten drauquet, ecin daidai Semeac bere buruz deus, erran nahi da, baldin ikussi ezpadu Aitá obratzen: ecen cer-ere harc eguiten baitu, hura Semeac-

ere halaber eguiten du. **20** Ecen Aitác maite du Semea, eta berac eguiten dituen gauça guciac eracusten drauzca, eta hauc baino obra handiagoac eracutsiren drauzca hari, çuec mirets deçaquençát. **21** Ecen nola Aitac resuscitatzen baititu hilac eta viuificatzen, halaber Semeac-ere nahi dituenac viuificatzen ditu. **22** Ecen Aitac eztu iugeatzen nehor, baina iugemendu gucia eman drauca Semeari: **23** Guciéc Semea ohora deçaquençát, Aita ohoratzen duten beçala: Semea ohoratzen eztuenac, eztu ohoratzen Aita, ceinac igorri baitu hura. **24** Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ecen ene hitza ençunen, eta ni igorri nauena sinhesten duenac, baduela vicitze eternala, eta haina ezta condemnationetara ethorriren: baina iragan da heriotic vicitzera. (aiōnios g166)

25 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ecen ethorten dela orena, eta orain dela, noiz hiléc ençunen baitute laincoaren Semearen voza, eta ençunen dutenac vicico dirade. **26** Ecen nola Aitac baitu vicitze bere baithan, hala eman drauca Semeari-ere bere baithan vicitzearen vkaitea. **27** Eta bohere eman drauca iugemendu-ere eguiteco, guïçonaren Seme den becembatean. **28** Ezteçaquela mirets haur: ecen ethorriren da orena ceinetan monumentetaco guciéc ençunen baitute haren voza. **29** Eta ilkiren dirade vngui egui duqueitenac, vicitzeco resurrectionera: baina gaizqui egui duqueitenac, condemnationeco resurrectionera. **30** Ecin daudit nic neure buruz deus: dançudan beçala iugeatzen dut: eta ene iugemendua iusto da: ecen eznabila neure vorondatearen ondoan: baina ni igorri nauen, Aitaren vorondatearen ondoan. **31** Baldin nic testificatzen badut neure buruáz, ene testimoniagea ezta sinhesteco. **32** Bercebat da testificatzen duenic niçaz, eta badaquit ecen eguiazco dela niçaz testificatzen duen testimoniagea. **33** Çuec igorri vkan duque loannesgana, eta harc testimoniage eman drauca eguiari. **34** Baina nic eztut guïconaganic testomiageric recebitzen: baina gauça hauc erraiten ditut çuec salua çaiteztençát. **35** Hura cen candela çachecana eta argui eguiten çuena: eta çuec nahi içan çarete appurbatetacotz alegueratu haren argui. **36** Baina nic loannesena baino testimoniage handiagoa dut: ecen niri Aitac complititzadançat eman drauzquidan obréc, nic eguiten ditudan obra beréc testificatzen duté niçaz ecen Aitac igorri vkan nauela. **37** Eta ni igorri nauen Aitac berac testificatu du niçaz. Eztuquen haren voza egundano ençun, ezeta haren irudia ikussi. **38** Eta eztuquen haren hitza çuec baithan egoiten dela: ecen nor harc igorri baitu, hura çuec eztuquen sinhesten. **39** Informa çaitezte diligentqui Scripturetaric; ecen çuec vste duque hetan vicitze eternala duçuela: eta hec dirade niçaz testificatzen dutenac. (aiōnios g166) **40** Eta etzarete ethorri

nahi enegana, vicitzea duçençá. **41** Gloriaric guïconetaric eztut hartzan. **42** Baina eçagutzen çaituztet ecen laincoaren amorioa eztuquela çuec baithan. **43** Ni ethorri naiz neure Aitaren icenean, eta eznauque recebitzen: baldin bercebat ethor badadi bere icenean, hura recebituren duçue. **44** Nolatan çuec sinhets ahal deçaquençé, batac berceaganic gloria recebitzen duçuelaric, eta laincoaganic beraganic heldu den gloriá ezpaituque bilhatzen? **45** Eztuquela vste ecen nic accusaturen çaituztedala çuec Aita baithan: bada norc accusa çaitzaten, Moyses, ceinetan çuec sperança baituquen. **46** Ecen baldin Moyses sinhesten bacindute, sinhets nindiroqueçue ni: ecen niçaz harc scribatu vkan du. **47** Baina baldin haren scribatuac sinhesten ezpadituque, nolatan ene hitzac sinhetsiren duçue.

6 Guero ioan cedin Iesus Galileaco itsassoaz berce aldera, Tiberiacora. **2** Eta iarreiuiten çayón gendetze handia, ceren ikusten baitzitzen harc erién gainean eguiten cituen signoac. **3** Orduan igan cedin mendi batetara Iesus, eta han iar cedin bere discipuluequin. **4** Eta hurbil cen Bazco, Iduen bestá. **5** Bada beguiac altchatu cituenean lesusec eta ikussi çuenean ecen gendetze handia ethorten cela harengana, diotsa Philipperi, Nondic erossiren dugu ogui, hauc ian deçaquençát? **6** (Baina haur erraiten çuen haren enseyatzeagatic, ecen berac baçaquian, cer eguiteco çuen) **7** Ihardets cieçon Philippec, Ber-ehun dinoren oguiaz ezliqueye asco, den gutiena batbederac har leçan. **8** Diotsa bere discipuluetaric batec, Andriu Simon Pierrisen anayeac. **9** Baduc hemen muthilcobat, dituenic borz ogui garagarrezcoric, eta bi arrain: baina hauc cer dirade hambaten arteko? **10** Eta erran ceçan lesusec, lar eraci eçaquençé gendea. Eta cen belhar handi leku harten. Lar citecen bada borz milla guïçonen contuaren inguruá. **11** Eta har citzan lesusec oguiac: eta gratiac rendaturic parti cietzén discipuluey: eta discipuluéç iarriric ceudeney: halaber arrainetaric-ere nahi çuten becembat. **12** Eta ressasiatu içan ciradenean erran cieçen bere discipuluey, Bil itzaque soberatu diraden çathiac, deus gal eztadin. **13** Bil citzaten bada, eta bethe citzaten hamabi sasqui çathiz, borz ogui garagarrezcoetaric, ian çuteney soberaturic. **14** Gende hec bada ikussi çutenean lesusec egui duque çuen miraculua, erraiten çutén, Haur da eguiazqui mundura ethorteco cen Prophetia hura. **15** lesusec bada eçaguturic ecen haren harrapatza ethorteco ciradela hura regue egui duque çutén, retira cedin berriz mendira ber-bera. **16** Eta arratsa ethor cedinean, iauts citecen haren discipuluac itsassora. **17** Eta sarthuric vncira, ioaiten ciraden itsassoaz berce aldera Capernaum alderát: eta ia ilhuna cen, eta etzén Iesus hetara ethorri. **18** Eta itsassoa,

haice handic erauntsiz alchatzen cen. 19 Bada hoguey eta borz, edo hoguey eta hamar stade beçala abiroina tiratu ondoan, ikusten dute jesus itsas gainez dabilala, eta vnciar hurbiltzen çayola, eta ici citecen. 20 Eta harc erran ciecén, Ni naiz, etzaretela beldur. 21 Nahi vkan çutén bada hura vncira recebitu: eta bertan vncia arriba cedin ioaiten ciraden lekura. 22 Bihamunean itsassoaren berce aldetic guelditiric cegoen gendetzeac ikussi duenean ecen berce vncitchoric etzela han bat baicen, ceinetara haren discipuluac sarthu içan baitziraden, eta etzela sarthu bere discipuluequin jesus vncitchora, baina haren discipuluac berac ioan içan ciradela: 23 Eta Tiberiadetic berce vncitchoric ethorri cela leku haren aldera non ogua ian vkan baitzutén, gratiac rendaturic launac. 24 Ikus ceçanean bada gendetzeac ecen etzela han, ez haren discipuluac, sar citecen hec-ere vncietara, eta ethor citecen Capernauma, jesus bilhatzen çutela. 25 Eta hura eridenic itsassoaren berce aldean, erran cieçoten, Magistrúa, noiz huna ethorri aiz? 26 Ihardets ciecén lesusec, eta erran ceçan, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ene bilha çabiltzate, ez ceren miraculuac ikussi dituquen, baina ceren ian baituquę oguietaric, eta ressasiatu içan baitzarete. 27 Trabaila çaitetze ez vianda galtzen denagatic, baina vicitze eternalecotzat irauten duenagatic, cein guionaren Semeac emanen baitrauće: ecen Seme haur lainco Aitac ciguilatu vkan du. (aiōnios g166) 28 Erran cieçoten bada, Cer eguien dugu eguiñ ditzagunçat laincoaren obrá? 29 Ihardets ceçan lesusec, eta erran ciecén, Haur da laincoaren obrá, sinhets deçaquen harc igorri duena baithan. 30 Orduan erran cieçoten, Cer signo bada hic eguiten duc, dacussagunçat eta hi sinhets eçagun? cer obra eguiten duc? 31 Gure aitéc ian vkan dié manná desertuan: scribatua den beçala, Cerutico ogua eman draue iatera. 32 Erran ciecén bada lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, eztraue Moysesec eman cerutico ogua: baina ene Aitac emaiten drauque cerutico ogui eguiazcoa. 33 Ecen laincoaren ogua da cerutic iautsi dena, eta munduari vicitze draucana. 34 Erran cieçoten bada, launa, eman ieçaguc bethiere ogui hori. 35 Eta erran ciecén lesusec, Ni naiz vicitze ogua: enegana ethorten dena, ezta gosseturen: eta ni baithan sinhesten duena, ezta egarrituren iagoitic. 36 Bainan erran drauquet, ecen ikussi-ere banuçuela, eta eztue sinhesten. 37 Aitac emaiten drautan gucia, enegana ethorriren da, eta enegana ethorten dena, eztut campora iraitziren. 38 Ecen cerutic iautsi içan naiz eguiñ deçadençat ez neure vorondatea, baina ni igorri nauuearen vorondatea. 39 Eta haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Aitarena, cerere eman baitraut, ezteçadan galhartaric, baina resuscita deçadan hura azquen egunean. 40

Halaber haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Semea ikusten eta hura baithan sinhesten duen guciac, duen vicitze eternala, eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. (aiōnios g166) 41 Murmuratzen çutén bada Iuduć harçaz, ceren erran baitzuen, Ni naiz cerutic iautsi naicen ogua. 42 Eta erraiten çutén, Ezta haur jesus, Iosephen semea, ceinen aita eta ama guc eçagutzen baititugu? Nola dio bada hunec, Cerutic iautsi naiz? 43 Ihardets ceçan bada lesusec eta erran ciecén, Ezteçacula murmurra çuen artean. 44 Nehor ecin dathor enegana, baldin ni igorri nauen Aitac tira ezpadeça: eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. 45 Scribatua da Prophetetan, Eta içanen dirade guciac laincoaz iracatsiac. Norc-ere beraz ençun baitu Aitaganic eta ikassi, hura ethorten da enegana. 46 Ez Aita ikussi duenez nehor, laincoaganic denac baicen: harc ikussi du Aita. 47 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ni baithan sinhesten duen guciac badu vicitze eternala. (aiōnios g166) 48 Ni naiz vicitze ogua. 49 Çuen aitéc ian vkan duté manná desertuan, eta hil içan dirade. 50 Haur da ogua cerutic iautsi dena, hunetaric ianen duena hil eztadinçat. 51 Ni naiz ogui vicia cerutic iautsi naicena: nehor ian badeça ogui hunetaric, vicico da eternalqui, eta nic emanen dudan ogua, ene haraguia da, nic munduaren vicitzeagatic emanen dudana. (aiōn g165) 52 Baciharducaten bada Iuduć elkarren artean, erraiten çutela, Nolatan hunec guri bere haraguia eman ahal dieçaquegu iatera? 53 Orduan erran ciecén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin ian ezpadeçaue guionaren Semearen haraguia, eta edan ezpadetçae haren odola, eztue vicitzeric çuec baithan. 54 laten duenac ene haraguia, eta edaten ene odola, badu vicitze eternala: eta nic dut resuscitaturen hura azquen egunean. (aiōnios g166) 55 Ecen ene haraguia eguiazqui da vianda, eta ene odola eguiazqui da edari. 56 Ene haraguia iaten duena, eta ene odola edaten, nitan egoiten da, eta ni harten. 57 Nola ni igorri bainau Aita vici denac, eta ni vici bainaz neure Aitaz: hala ni ianen nauena ere, vicico da hura-ere niçaz. 58 Haur da ogui cerutic iautsi içan dena: ez çuen aitéc manná ian duten beçala, eta hil içan dirade: ogui haur ianen duena vicico da eternalqui. (aiōn g165) 59 Gauça hauc erran citzan synagogán iracasten ari cela Capernaumen. 60 Haren discipuluetaric bada anhitzec gauça hauc ençunic erran ceçaten, Gogor da hitz haur: norc ençun ahal deçaque? 61 Çaquialaric bada lesusec bere baithan ecen haren discipuluec huneçaz murmuratze çutela, erran ciecén, Hunec scandalizatzen çaitutzte? 62 Cer date bada baldin ikus badeçaue guionaren Semea igaiten lehen cen lekura? 63 Spiritua da viuifatzen duena, haraguiaç

eztu deus probetchatzen: nic erraiten drauzquiqedan hitzac spiritu dirade eta vicitze. **64** Baina badirade batzu çuetaric sinhesten eztutenic. Ecen бацаquian hatseandanic lesusec cein ciraden sinhesten etzutenac, eta cein cen hura tradituren çuena. **65** Eta erraiten çuen, Halacotz erran drauquet ecen nehor ecin dathorrela enegana, baldin ene Aitz eman ezpaçayo. **66** Orduandanic haren discipuluetaric anhitz guibelerat citecen: eta guehiagoric etzabiltzan harequin. **67** Erran ciecen bada lesusec hamabiey, Ala çuec-ere ioan nahi çarete? **68** Ihardets cieçón bada Simon Pierrisec, launa, norengana ioanen gara? vicitze eternalezco hitzac dituc hic: (aiōnios g166) **69** Eta guc sinhetsi eta eçagutu diagu ecen, hi aicela Christ lainco viciaren Semea. **70** Ihardets cieçón lesusec, Etzaituztet nic hamabi elegitu, eta çuetaric bat deabru baita? **71** Eta haur erraiten çuen Iudas Iscariot Simonen semeaz: ecen haur cen hura traditu behar çuena, hamabietaric bat bacen-ere.

7 Eta guero баçabilan Iesus Galilean: ecen etzén Iudean ebili nahi, ceren Iuduac baitzabiltzan hura hil nahiz. **2** Eta hurbil cen Iuduén bestá tabernaclén deitzen cena. **3** Erran cieçoten bada bere anayéc, Parti adi hemendic eta habil Iudearát, hire discipuluec-ere ikus ditzatençat hire obra eguiten dituanac. **4** Ecen nehorc eztic deus secretuan eguiten, estimationetan içan nahiç dabilanec, baldin gauça hauc eguiten badituc, manifesta ieçoc eure buruä munduari. **5** Ecen are haren anayec-ere etzuten sinhesten hura baithan. **6** Dioste bada lesusec, Ene demborá ezta oraino ethorri: baina çuen demborá bethi da prest. **7** Ecin munduac gaitzets çaitzaquezte çuec: baina niri gaitz darizt: ceren nic testificatzen baitut harçaz, ecen haren obrác gaichto diradela. **8** Çuec igan çaitzezte besta hunetara: ni eznaiz oraino igaiten besta hunetara, ceren ene demborá ezpaita oraino bethe. **9** Eta gauça hauc erran cerautzenean egon cedin Galilean. **10** Eta igan ciradenean haren anayeac, orduan hura-ere igan cedin bestara, ez aguerriz, baina ichilic beçala. **11** Iduéc bada bilhatzen çuten hura bestán, eta erraiten çuten, Non da hura? **12** Eta murmuratione handia cen populuaren artean harçaz: ecen batzuc erraiten çuten Guiçon ona da: eta bercéc erraiten çutén, Ezta: baina seducitizen du populu. **13** Badaric-ere nehor frangoqui etzén minçó harçaz, Iduén beldurrez. **14** Eta besta ia erdi iragan cenean, igan cedin Iesus templera, eta iracasten ari cen. **15** Eta miraz ceuden Iuduac, cioitela, Nolatan hunec letrác daquizqui, ikassi gabe? **16** Ihardets cieçón lesusec, eta erran ceçan, Ene doctriná ezta enea, baina niigorri nauenarena. **17** Baldin nehor nahi badu haren vorondatea egui, eçaguturen du doctrináz, eya

laincoaganic denez, ala ni neure buruz minçó naicenez. **19** Eztraueç Moysesec eman Leguea? eta ezpaitu çuetaric batec-ere obratan eçarten Leguea? Cergatic çabiltzate ni hil nahiz? **20** Ihardets ceçan populuac eta erran, Deabrua duc hic: nor dabila hi hil nahiz? **21** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçén, Obrabat egui dut, eta guciac miraz çaudete. **22** Bainha halere Moysesec eman drauque Circoncisionea, (ez Moysesganic denez, baina Aitetaric) eta Sabbathoan circonciditzen duçue guïçona. **23** Baldin Circoncisionea recebitzen badu guïçonac Sabbathoan, Moysesen Leguea hauts eztadinçat: asserre çarete ene contra ceren guïçon-bat ossoqui sendatu dudan Sabbathoan? **24** Ezteçäquela iugea apparentiaren araura, baina iugemendu bidezco batez iugea eçaçue. **25** Erraiten çutén bada Ierusalem batzuc, Ezta haur hiltzeco bilhatzen dutena? **26** Eta huna, frangoqui minçó da, eta eztraucate deus eguiten: ala eguiazqui eçagutu othe luqueite Gobernadoréc, ecen haur dela eguiazqui Christ? **27** Bainha haur badaquigu nondic den: baina Christ dathorrenean, nehorc etzu iaquinen nondic daten. **28** Oihuz cegoen bada Iesus templean, iracasten çuela eta erraiten, Eta ni nauçue eçagutzen, eta nondic naicén badaquique, eta neure buruz eznaiz ethorri, baina da eguiati niigorri nauena, cein ezpaituque çuec eçagutzen. **29** Bainha nic eçagutzen dut hura, ceren harenganic bainaiz, eta harcigorri bainau. **30** Orduan hura hatzaman nahiz çabiltzat: baina nehorc etzitzan escuac eçar haren gainean, ecen etzén oraino ethorri haren orena. **31** Eta gendetzeoataric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, eta erraiten çutén, Christec dathorrenean guehiago miraculu eguien othe du, hunec eguiten dituenac baino? **32** Ençun ceçaten Phariseuéc gendetzea hauén gainean harçaz murmuratzen: etaigor citzaten Phariseuéc eta Sacrificadore principaléc officierac hura hatzaman leçatençat. **33** Erran cieçón bada lesusec, Oraino dembora gutibatetacotz çequin naiz, guero banoaigorri nauenaganat. **34** Bilhaturen nauçue eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitzezquete. **35** Erran ceçaten bada Iduéc elkarren artean, Norat haur ioaiteco da, guc ezpaitugu eridenen? ala Grecoén artean barreyatuaç diradenetarat ioaiteco da, eta Grecoén iracastera? **36** Ceric da erran duen propos haur, Bilhaturen nauçue, eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitzezquete? **37** Eta bestaco azquen egun handian eriden cedin Iesus han, eta oihuz cegoen, cioela, Baldin nehor egarri bada, bethor enegana eta edan beça **38** Ni baithan sinhesten duenari, Scripturác dioen beçala, vriviczco fluuioac iariaturen çaiçca bere sabeletic. **39** (Eta haur erraiten çuen hura baithan sinhesten çuténec recebitzeco

çuten Spirituáz: ecer oraino Spiritu saindua etzén eman, ceren Iesus oraino ezpaitzén glorificatu) **40** Anhitzec bada gendetzeoetaric propos haur ençun çutenean, erraiten çuten, Haur da equiazqui Propheta hura. **41** Bercéc erraiten çutén, Haur da Christ. Eta batzuc erraiten çutén, Alabaina Galileatic ethorriren da Christ? **42** Eztu Scripturac erraiten, ecen Dauid-en hacific, eta Bethlehemgo Dauid egoiten cen burgutic Christ ethorriren dela? **43** Dissensione egui cedin bada populuaren artean harenagotic. **44** Eta hetaric batzuc nahi çuten hatzaman, baina nehorc etzitzan ecar haren ginea escuac **45** Ethor ciecen bada officierac Sacrificadore principaletara eta Phariseuetara, eta hec erran ciecen, Cergatic eztuque hura ekarri? **46** Ihardets ceçaten officieréc, Egundano ezta hala minçatu guiconic, nola guicon haur. **47** Halacotz ihardets ciecen Phariseuéc, Ezothe cinatezte çuecere seducitu? **48** Ala Gobernadoretaric edo Phariseuetaric batec-ere sinhetsi du hura baithan? **49** Bainu populu Leguea cer den eztaquian haur, maradicatua da. **50** Dioste Nicodemo harengana gauaz ethori içan cenac, cein baitzén hetaric bat, **51** Ala gure Legueac condemnatzan du nehor, bera behin ençun gabe, eta cer egui duen eçagutu gabe? **52** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Ezaiz hi-ere Galileaco? informadi, eta iaquic ecen Galileatic Prophetaric eztela ilki. **53** Eta itzul cedin batbedera cein bere etcherát.

8 Bainu Iesus ioan cedin Oliuatzetaco mendirát. **2** Eta arguiaaren beguiian berriz ethor cedin templera, eta populu gucia ethor cedin harengana: eta iarriric cegoela iracasten cituen hec. **3** Orduan duté ekarten harengana Scribéc eta Phariseuéc emazte adulterioan hatzaman-bat: eta hura artean eçarriric, **4** Diotsate, Magistrúa, emazte haur hatzaman içan duc adulterioco eguitate berean. **5** Eta Leguean Moysesec manatu diraucuc hunelacoac lapida ditecen: hic bada cer dioc? **6** Eta haur erraiten çuten hura tentatzen çutela, hura cerçaz accusa lutençát. Bainu lesusec beheiti gurthuric erhiaz scribatzen çuen lurrean. **7** Eta haren interrogatzez perseueratzen çutela, chuchenduric erran ciecen, Çuetaric bekatu gabe denac, lehenic horren contra harria aurdigui beça. **8** Eta berriz gurthuric scribatzen çuen lurrean. **9** Bada hori ençun çutenean, conscientiac accusatzen cituela, bata bercearen ondoan ilkiten ciraden çaharrenetaric hassiric azquenetarano: eta Iesus bera gueldi cedin, eta artean cegoen emaztea. **10** Eta chuchendu cenean lesusec nehor etzaccusanean emaztea baicen, erran cieçón hari, Emaizéa, non dirade hire accusaçaleac? nehorc ezau condemnatu? **11** Eta harc erran ceçan, Ez nehorc, launa. Eta erran cieçón lesusec, Ezaut nic-ere condemnatzan:

oha, eta guehiago bekaturic eztaguinala. **12** Berriz bada Iesus minça cequien, cioela, Ni naiz munduaren argua: niri darreitana ezta ilhumbean ebiliren, baina vkanen du vicitzeco argua. **13** Erran cieçoten bada Phariseuéc, Hic eure buruäz testificatzen duc, hire testimoniagea eztuc sinhesteco. **14** Ihardets ceçan lesusec eta erran ciecen, Nic neurorçaz testificatzenagatic sinhesteco da ene testimoniagea: ecen badaquit nondic ethorri naicén, eta norat ioaiteen naicen: baina çuec eztakuique nondic ethorten naicen, ez norat ioaiteen naicén. **15** Çuec haraguiaren arauuez iugeatzen duque, nic eztut iugeatzen nehor. **16** Eta baldin iugea badeçat-ere nic, ene iugemendua eguiazco da: ecen eznaiz neuror, baina ni eta niigorri nauen Aita. **17** Bainu çuen Leguean-ere scribatua da, ecen bi guiconen testimoniagea sinhesteco dela. **18** Ni naiz neurorçaz testificatzen dudana, eta testificatzen du niçaz niigorri nauen Aitac. **19** Erraiten ceraucaten bada, Non da hire Aita? Ihardets ceçan lesusec, Ez ni nauçue eçagutzen, ez ene Aita: baldin ni eçagutzen baninduque, ene Aita-ere eçagut cindeçäquete. **20** Hitz hauc erran citzan lesusec thesaurerian, iracasten ari cela templean: eta nehor etzaquion lot, ceren oraino ezpaitzén ethori haren orena. **21** Erran ciecen bada berriz lesusec, Ni banoa eta bilhaturen nauçue, eta çuen bekatuhan hilen çarete: norat ni ioaiteen bainaiz, çuec ecin çatozquete. **22** Erraiten çuten bada Iuduéc, Berac hilen othe du bere buruä? erraiten baitu, Norat ni ioaiteen bainaiz, çuec ecin çatozquete. **23** Orduan erran ciecen, çuec beheretic çarete, ni garaitic: çuec mundu hunetaric çarete, ni ez naiz mundu hunetaric. **24** Halacotz erran drauquet ecen çuen bekatuhan hilen çaretela. Ecen baldin sinhets ezpadetçäque ni naicela hura, çuen bekatuhan hilen çarete. **25** Erran cieçoten bada, Hi nor aiz? Orduan erran ciecen lesusec, Hatseandanicoa, badiotsuet. **26** Anhitz gauça dut çueçaz minçatzeco eta iugeatzeco: baina niigorri nauena eguiati da: eta nic harenganic ençun ditudan gauçac munduari erraiten drauzquiot. **27** Etzeçaten eçagut ecen Aitac minç çayela. **28** Erran ciecen bada lesusec, Altchatu duqueçunean guiconaren Semea, orduan eçaguturen duque ecen ni naicela hura, eta neure buruz eztudala deus eguiten, baina Aitac iracatsi nauen, beçala gauça hauc erraiten ditudala. **29** Ecen niigorri nauena enequin da: eznau vtzi neuror Aitac, ceren nic haren gogaraco gauçac eguiten baititut bethiere. **30** Gauça hauc harc erraiten cituela, anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. **31** Orduan erraiten cerauen lesusec hura sinhetsi vkan çuten Iuduey, Baldin çuec perseuera badeçäque ene hitzean, eguiazqui ene discipulu içanen çarete. **32** Eta duçue eçaguturen Eguiá, eta Eguiáç çuec libre eguienen çaituzte. **33** Ihardets cieçoten, Abrahamen

hacia gaituc, eta nehor eztiazu cerbitzatu egundano: nola dioc hic gu libre içanen garela? **34** Ihardets ciecen lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet ecen bekatua eguiten duen gucia bekatuaren cerbitzari dela. **35** Eta cerbitzaria ezta egoiten bethierecotz etchean, semea dago bethierecotz. (aiōn g165) **36** Bada baldin Semeac çuec libre eguiñ baçitzaite, eguiazqui libre içanen çarete. **37** Badaquit ecen çuec Abrahamen hacia çaretela: baina ni hil nahiz çabiltzate, ceren ene hitzac ezpaitu lekuriç çuec baithan. **38** Nic erraiten dut neure Aita baithan ikussi dudana: eta çuec eguiten duçue çuen aita baithan ikussi duçuena. **39** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Gure aita, Abraham duc. Dioste lesusec, Baldin Abrahamen haour bacinete, Abrahamen obráç eguiñ cinçaqueizte. **40** Orain bada ni hil nahiz çabiltzate, bainaiz, laincoaganic ençun dudan eguiia erran drauquedan guiçona: hori Abrahamec eztu eguiñ. **41** Çuec eguiten dituçue çuen aitaren obráç. Eta erran cieçoten, Gu ezgaituc paillardicataric iayo: aitabat diagü, baita laincoa. **42** Erran ciecen bada lesusec, Baldin laincoa çuen aita baliz, maite ninduqueçue ni: ecen ni laincoaganic partitu eta ethorri naiz: eta eznaiz neure buruz ethorri, baina harc igorri nau. **43** Cergatic ene lengoagea eztuçue aditzen? ceren ecin ençun baitiroqueçue ene hitza. **44** Çuec, aita deabruaganic çarete, eta çuen aitaren desirac eguiñ nahi dituçue: hura guicerhaile cen hatseandanic, eta eguián eztu perseueratu: ecen eguiaric ezta hartan. Noiz-ere erraiten baiu gueçurra, bere propritic minço da: ecen gueçurti da eta gueçurraren aita. **45** Eta ceren nic eguiá erraiten baitut, eznauçue sinhesten. **46** Norc çuetaric reprehenditzen nau ni bekatz? eta baldin eguiá erraiten badut, ceren çuec eznauçue sinhesten? **47** laincoaganic denac, laincoaren hitzac ençuten ditu: halacotz çuec eztituçue ençuten, ceren ezpaitzarete laincoaganic. **48** Ihardets ceçaten orduan Iduéc eta erran cieçoten, Eztugu vngui erraiten guc, ecen Samaritano aicela hi, eta deabrua duala? **49** Ihardets ceçan lesusec, Eztut nic deabrua: baina dut ohoratzen, neure Aita, eta çuec desohoratzen nauçue ni. **50** Eta nic eztut neure gloriá bilhatzen: bada bilhatzen duenic, eta iugeatzen duenic. **51** Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin nehorc ene hitza beguira badeça, herioa eztu ikussiren seculan. (aiōn g165) **52** Orduan erran cieçoten Iduéc, Orain eçagutu diagü ecen deabrua duala: Abraham hil içan duc eta Prophetá: eta hic dioc, Baldin nehorc ene hitza beguira badeça, eztu dastaturan herioa seculan. (aiōn g165) **53** Ala hi gure aita Abraham baino handiago aiz, cein hil içan baita? Prophetac-ere hil içan dituc: nor hic eure buruä eguiten duc? **54** Ihardets ceçan lesusec, Baldin nic glorificatzen badut neure buruä, ene gloria ezta deus: ene

Aita da ni glorificatzen nauena, ceinez erraiten baituçue çuec ecen çuen lainco dela. **55** Eta eztuçue eçagutzen hura: baina nic eçagutzen dut hura: eta baldin erran badeçat ecen eztudala hura eçagutzen, içanen naiz çuec irudi, gueçurti: baina badaçagut hura, eta haren hitza beguiratzen dut. **56** Abraham çuen aita aleguera cedin ikus leçançat ene egun haur: eta ikussi vkan du, eta alegueratu içan da. **57** Erran cieçoten bada Iduéc, Berroguey eta hamar vrthe oraino eztituc, eta Abraham ikussi duc? **58** Erran ciecen lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Abraham cedin baino lehen, ni naiz. **59** Har ceçaten orduan harri: haren contra aurthiteco: baina Iesus gorde cedin, eta ilki cedin templetec.

9 Eta iragaiten cela lesusec ikus ceçan guiçon sortzetic itsubat. **2** Eta interroga ceçaten bere discipuluéc. erraiten cutela. Magistrú, Ceinec bekatu eguiñ du, hunec ala hunen aitaméc, hunela itsu sor ledin? **3** Ihardets ceçan lesusec, Ez hunec bekatu eguiñ du, ez hunen aitaméc: baina itsu iayo da, laincoaren obráç manifesta litecençat hunetan. **4** Niigor nauenaren obráç eguiñ behar ditut, eguna deno: badatorque gaua noiz nehorc ecin obraric baitaidi. **5** Munduan naiceno, munduaren Arguia naiz. **6** Haur erran çuenean thu eguiñ ceçan lurrera, eta eguiñ ceçan lohi thutic, eta lohi harçaz frota citzan itsuaren beguiac: **7** Eta erran cieçon, Oha garbitzera Siloe, igorria erran nahi deneco ikuzgarrira. Ioan cedin bada, eta garbi cedin, eta itzul cedin ikusten quela. **8** Bada auçoéc, eta lehen ikussi çutenéc ecen itsu cela, erraiten çutén, Ezta haur iarriric ohi cegoena eta escatzen cena? **9** Batzuc erraiten çutén, Haur da: eta bercéc, Hura dirudi, Baina berac erraiten çuen, Ni naiz hura. **10** Erran cieçoten bada, Nolatan irequi içan dirade hire beguiac? **11** Ihardets ceçan harc, eta erran ceçan, Iesus deitzen den guiconac lohi eguiñ du, eta frotatu ditu ene beguiac, eta erran draut, Oha Siloeco ikuzgarrira, eta garbi adi. Bada ioanic eta garbituric ikustea recebitu dut. **12** Orduan erran cieçoten, Non da hura? Dio, Eztaquit. **13** Eramaiten dute itsu ohi cen hura Pharisueetara. **14** Eta cen Sabbathoa lesusec Iohia eguiñ çuenean eta haren beguiac irequi cituenean. **15** Berriz bada interroga ceçaten hura Pharisuec-ere nolatan ikustea recebitu çuen. Eta harc erran ciecen, Lohi eçarri vkan draut neure beguién gainera, eta garbitu naiz, eta ikusten dut. **16** Erraiten çutén bada Pharisuetaric batzuc, Guiçon haur ezta laincoaganic: ecen Sabbathoa eztu beguiratzen. Bercéc erraiten çutén, Nolatan guicçon vicitze gaichtotaco batec sign hauc eguiñ ahal ditzaque? Eta dissensione cen hayén artean. **17** Erraiten draucate itsuari berriz, Hic cer dioc harçaz, ceren beguiac irequi drauzquian? Eta harc erran

ceçan, Propheta dela. 18 Bainā etzeçaten sinhets Iuduéc harçaz, ecen itsu içan cela, eta ikustea recebitu çuela, ikustea recebitu çuenaren aitamáć dei litzaqueñeo: 19 Eta interroga citzaten hec, ciotela, Haur da çuen seme çuec itsu iayo cela dioçuena? nolatan bada orain dacussa? 20 Ihardets ciecén haren aitaméc, eta erran ceçaten, Badaquigu ecen haur dela gure semea, eta itsu iayo içan dela: 22 Gauça hauc erran citzaten haren aitaméc, ceren beldur baitziraden luduén: ecen ia ordenatu çuten Iuduéc, baldin nehorc aithor baleça hura licela Christ, synagogatic iraitz ledin. 23 Halacotz haren aitaméc erran ceçaten, Adin du, bera interroga eçaque. 24 Dei ceçaten bada bigarren aldian guicón itsu içana, eta erran cieçoten, Emóć gloria Iaincoari: guc bacequiagu ecen guicón hori gaichtoa dela. 25 Ihardets ceçan bada harc, eta erran ceçan, Gaichto denez eztaquit: gauçabat badaquit, ecen itsu nincelaric orain badacussadala. 26 Eta erran cieçoten berriz, Cer eguiñ drauc? nolatan irequi diu hire beguiac? 27 Ihardets ciecén, la erran drauquet, eta eztuque ençun: cergatic berriz ençun nahi duque? ala çuec-ere haren discipulu eguiñ nahi çarete? 28 Orduan iniuria ceçaten hura, eta erran ceçaten, Aicén hi haren discipulu: guçaz den becembatean, Moysesen discipulu gaituc. 29 Guc bacequiagu ecen Moysesi minçatu içan çayola Iaincoa: baina haur nondic den etzequiagu. 30 Ihardets ceçan guicónac eta erran ciecén, Segur, hunetan da miraculua, ceren çuec ezpaitaquiue nondic den, eta irequi baititu ene beguiac. 31 Eta badequiagu ecen Iaincoac vicitze gaichtotacoac eztituela ençuten: baina baldin norbeit Iaincoaren cerbitzari bada, eta haren vorondarea eguiten badu, hura ençuten du. 32 Egundano ençun içan ezta ecen nehorc irequi duela itsu sorthuren beguiric. (aión g165) 33 Baldin ezpaliz haur Iaincoaganic, deus ecin laidi. 34 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Hi bekatutan sorthua aiz guciori, eta hic iracasten gaituc gu? Eta iraitz ceçaten hura campora. 35 Ençun ceçan lesusec nola egotzi vkan çuten hura campora: eta eriden çueñean hura, erran cieçón, Sinhesten duc hic Iaincoaren Semea baithan? 36 Ihardets ceçan harc eta erran ceçan, Eta nor da, launa, sinhets deçadan hura baithan? 37 Eta erran cieçón lesusec, Eta ikussi duc hura, eta hirequin minço dena duc hura. 38 Eta harc dio, Sinhesten diat, launa. Eta adora ceçan hura. 39 Eta erran ceçan lesusec, lugemendu eguitera ni mundu hunetara ethorri naiz: ikusten eztutenéc, ikus deçatençat: eta ikusten dutenac itsu ditecençat. 40 Eta ençun ceçaten hori, Phariseuetaric harequin ciraden batzuc, eta erran cieçoten, Ala gu-ere itsu gara? 41 Erran ciecén lesusec, Baldin itsu

bacinete, etzinduqueite bekaturic: baina orain erraiten duçe, Badacussagu: beraz çuen bekatua badago.

10 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, borthatic ardién artheguirea sartzen eztena, baina da igaiten bercetaric, hura ohoin da eta gaichtaguin. 2 Bainā borthatic sartzen dena, da ardién artzaina. 3 Huni borthalçainac irequiten drauca, eta ardiéc haren voza ençuten duté: eta bere ardiac deitzen diu cein bere icenez, eta eramaiten ditu camporat. 4 Eta bere ardiac idoqui dituenean, hayén aitzinean ioaiten da: eta ardiac hari iarreiquiten çazica, ecen eçagutzen dute haren voza. 5 Eta arrotz batí etzaizca iarreiquiren, baina ihes eguiñen draucale: ceren ezpaitute eçagutzen arrotzén voza. 6 Comparatione haur erran ciecén lesusec: baina hec etzeçaten eçagut cer cen hæy erraiten cerauena. 7 Erran ciecén bada berriz lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ecen ni naicela ardién borthá. 8 Guciāc cembañ-ere ene aitzinean ethorri baitirade ohoin dirade eta gaichtaguin: baina ardiéc eztituze hec ençun vkan. 9 Ni naiz borthá, nitaric baldin nehor sar badadi saluaturen da: eta sarthuren da eta ilkireñ da, eta bazca eridenen du. 10 Ohoina ezta ethorten ardiac ebats eta hil eta deseguin ditzançat baicen: ni ethorri naiz vicitze dutençat, eta abundantia dutençat. 11 Ni naiz artzain ona: artzain onac bere vicia eçarten du bere ardiacgatik: 12 Bainā mercenarioac, eta artzain eztenac, ceinenac ezpaitirade ardiac, dacussanean otsoa heldu dela, vtziten diu ardiac, eta ihes eguiten du: eta otsoac harrapatzen eta barreyatzen ditu ardiac. 13 Eta mercenarioac ihes eguiten du, ceren mercenario baita, eta ezpaiti ardién ansiaric. 14 Ni naiz artzain ona, eta eçagutzen ditut neure ardiac, eta eçagutzen naiz neure ardiéz. 15 Aitac ni eçagutzen nauen beçala, nic-ere eçagutzen dut Aita: eta neure vicia eçarten dut neure ardiacgatik. 16 Berce ardiric-ere badut cein ezpaitirade arthegui hunetaco: hecere ekarri behar ditut: ecen ene voza ençunen duté, eta eguiñen da artheguibat eta artzaimbat. 17 Halacotz maite nau ni Aitac, ceren nic eçarten baitut neure vicia, berriz hura har deçadançat. 18 Nehorc eztraut hura edequiten, baina nic dut eçarten hura neure buruz: bothere dut haren eçarteco, eta bothere dut berriz haren hartzeco. Manamendu haur recebitu dut neure Aitaganic. 19 Orduan berriz dissensione eguiñ cedin Iuduén artean propos haucgatic. 20 Eta erraiten çuten hetaric anhitez, Deabrua du, eta erhotu doa: cergatic horri behatzen çaziquio? 21 Bercéc erraiten gutén, Hitz hauc eztirade deabrua duenarenac: ala deabruac itsuén beguiac irequi ahal ditzaque? 22 Orduan Dedicationearen bestá eguiñ cedin Ierusalem, eta neguă cen. 23 Eta

passeatzen cen Iesus templean Salomonen galerian. **24** Ingura ceçaten bada hura Iduéc, eta erran cieçoten, Noizdrano gure arimá daducac dudatan? baldin hi bahaiz Christ, erran ieçaguc frangoqui. **25** Ihardets cieçén lesusec, Erran drauquet, eta eztuçe sinhesten: nic neure Aitaren icenean eguiten ditudan obréc niçaz testificatzen duté. **26** Bainan çuec eztuçe sinhesten: ecen etzarete ene ardiataric, nola erran baitrauquet. **27** Ene ardiéc ene voza ençuten duté, eta nic ecagutzen ditut hec, eta iarreiquiten çazquit niri. **28** Eta nic vicitze eternala emaiten drauet høy: eta eztirade galduren seculan: eta eztitu harrapaturen hec nehorc ene escutic. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Ene Aita niri hec eman drauzquidana, guciac baina handiago da, eta nehorc ecin harrapa ditzaque hec ene Aitaren escutic. **30** Ni eta Aita bat gara. **31** Har ceçaten bada berriz harri Iduéc haren lapidatzeco. **32** Ihardets cieçén lesusec, Anhitz obra onic eracutsi vkan drauquet neure Aitaganic: obra hetaric ceinagatic lapidatzen nauçue? **33** Ihardets cieçoten Iduéc, ciotela, Obra onagatic ezaugu lapidatzen, baina blasphemioagatic, eta ceren hic guiçon aicelaric eguiten baituc eure buruā lainco. **34** Ihardets cieçén lesusec, Ezta scribatua çuen Leguean, Nic erran dut, lainco çarete? **35** Baldin hec deithu baditu lainco, ceinetara laincoaren hitza eguiñ içan baita, eta ecin hauts baitaite Scripturá: **36** Ni Aitac sanctificatu eta mundura igori bainau, çuec dioçue ecen blasphematzan ari naicela, ceren erran dudan, ecen laincoaren Semea naicela? **37** Baldin neure Aitaren obrác eguiten ezpaditut, ezneçaquela sinhets: **38** Bainan baldin eguiten baditut, eta baldin ni sinhetsi nahi ezpanauçue, obrác sinhets itzaçue: eçagut eta sinhets deçaçuen ecen Aita nitan dela eta ni harten. **39** Berriz bada hura hartu nahiz çabiltzan: baina itzur cedin hayén escutaric. **40** Eta ioan cedin berriz lordanaz berce aldera, lehen Ioannes batheyatzan ari cen lekura: eta egon cedin han. **41** Eta anhitz ethor cedin harengana, eta erraiten çutén, Ioannesec eztu signoric batre eguiñ vkan: baina Ioannesec huneçaz erran dituen gauça guciac, eguiazcoac ciraden. **42** Eta anhitzec han sinhets ceçaten hura baithan.

11 Cen bada Lazaro deitzen cen guicombat eri, Bethaniaco, Mariaren eta Martha haren ahizparen burguko. **2** (Eta Maria haur cen launa vnguentuz vnctatu çuena, eta haren oinac bere adatseco biloez ichucatu cituena: ceinen anaye Lazaro baitzen eri) **3** Igor ceçaten bada hunen arrebéc harengana, ciotela, launa, huná, hic maite duana, eri duc. **4** Eta hori ençunic lesusec erran ceçan, Eritassun hori eztu heriotara, baina laincoaren gloriatan, eritassun harçaz

laincoaren Semea glorifica dadinçat. **5** Eta cituen maite lesusec Martha, eta haren ahizpá, eta Lazaro. **6** Bada ençun çuenean ecen eri cela, bi egun egon cedin, orduan non baitzén leku hartan. **7** Guero horren ondoan erran cieçén discipuluey, Goacen Iudearát berriz. **8** Diotsate discipuluéc, Magistrá, orain ciabiltzan Iduac hi lapidatu nahiz, eta berriz hara ioaiten aiz? **9** Ihardets ceçan lesusec, Egunean eztira hamabi oren? baldin nehor egunaz ebil badadi, ezta behaztopatzan: ecen mundu hunetaco argua ikusten du. **10** Bainan baldin nehor ebil badadi gauaz, behaztopatzan da: ecen arguirc ezta hura baithan. **11** Gauça hauc erraiten ditu, eta guero dioste, Lazaro gure adquisidea lo datza, baina banoa iratzar deçadan. **12** Erran cieçoten bada bere discipuléc, launa, baldin lo badatzza sendaturen duc. **13** Eta haur erran ceçan lesusec haren herioaz: eta hec vste çuten lozco lokartzeaz erraiten çuela. **14** Orduan bada erran cieçén lesusec claroqui, Lazaro hil da: **15** Eta aleguera naiz çuengatic (sinhets deçaçuençat) ceren ezpaincén han: baina goacen harengana. **16** Erran cieçén bada Thomas Didymus deitzen denac discipulu laguney, Goacen gu-ere horrequin hil gaitecençat. **17** Ethor cedin bada Iesus, eta eriden ceçan hura ia laur egun çuela monumentean cela. **18** Cen bada Bethania hurbil Ierusalemeren hamaboroz stadioren inguruā: **19** Eta Iduetaric anhitz ethor citecen Marthagan eta Mariagan, hec consola litzatençat bere anayeaz. **20** Marthac bada ençun ceçanean Iesus ethorten cela, aitzinera ilki cequion: eta Maria etchean iarriric cegoen. **21** Erran cieçón bada Marthac Iesusi, launa, baldin içan bahinz hemen, ene anaye etzuqueán hil: **22** Bainan orain-ere baceauquiat ecen cer-ere galde eguiñen baitraucac laincoari, emanen drauala hiri. **23** Diotsa lesusec, Resuscitaturen dun hire anaye. **24** Diotsa Marthac, Baceauquiat ecen resuscitaturen dela resurrectionean, azquen egunean. **25** Erran cieçón lesusec, Ni naun resurrectionea eta vicitza: ni baithan sinhesten duena, baldin hil içan badere vicico dun: **26** Eta nor-ere vici baita, eta sinhesten baitu ni baithan, seculan eztun hilen. Sinhesten dun haur? (aiōn g165) **27** Erraiten drauca, Bay, launa, nic diat sinhesten ecen hi aicela Christ laincoaren Seme mundura ethorteko cena. **28** Eta haur erranic, ioan cedin, eta secretuqui dei ceçan Maria bere ahizpá, cioleta, Magistrua dun hemen, eta deitzen au. **29** Hura, hori ençun duenean, iaiquiten da fitetz, eta ethorten da harengana. **30** Ecen oraino etzén ethorri Iesus burgura: baina cen Marthac encontratu çuen lekuan. **31** Orduan harequin etchean ciraden Iduac, eta hura consolatzten çutenac, ikussiric ecen Maria hain fitetz iaiqui, eta ilki cela, iarreiqui cequizquion hari, ciotela, Monumentera ioaiten da, han

nigar daguiñat. 32 Bada Mariac, ethor cedinean Iesus cen lekura, hura ikussiric, egotz ceçan bere buruä haren oinetara, ciotsala, launa, baldin içan bahinz hemen, etzuqueán hilene anaye. 33 Iesusec bada ikus ceçanean hura nigarrez legoela, eta harequin ethorri ciraden Iuduac nigarrez leudela, spirituz mouituric trubla ceçan bere buruä: 34 Eta erran ceçan, Non ecarri duçue? Erraiten draucate, launa, athon eta ikussac. 35 Eta nigar eguiñ ceçan Iesusec. 36 Erran ceçaten bada Iuduéc, Horra nola maite çuen. 37 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Ecin eguiñ ciroqueen itsuaren beguiac irequi dituen hunec, haur-ere hil ezeladín? 38 Iesus bada berriz bere baithan mouitzen cela, ethorten da monumentera, eta lecea cen, eta harribat haren gainera, ecarria. 39 Dio Iesusec, Altcha eçaçue harria. Diotsa Marthac, hil içan cenaren arrebác, launa, kirestu duc gaurguero: ecen laur egunetacoa duc. 40 Diotsa Iesusec, Eztraunat erran, ecen baldin sinhets badeçan ikussiren dunala laincoaren gloria? 41 Ken ceçaten bada harria, hila ecarri içan cen lekutic. Orduan Iesusec alchaturic goiti beguiac, erran ceçan, Aitá, esquerrac emaiten drauzquiat, ceren ençun bainauc: 42 Eta nic baniaquián ecen bethi enguten nauala: baina inguru dagoen gendetzeagatic erran diát, sinhets deçatençat ecen hic igorri nauala. 43 Eta hauc erranic, voz goraz oihu eguiñ ceçan, Lazaro, athon campora. 44 Eta hil içan cena ilki cedin, escuac eta oinac lothuraz lothuac cituela: eta haren beguithartea crobitchet batez cen estalía. Dioste Iesusec, Lacha eçaçue eta vtzi eçaçue ioaitera. 45 Bada Iudu Mariagana ethorri ciradenetaric, eta Iesusec eguiñ cituen gauçác ikussi cituztenetaric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 46 Bainan hetaric batzu ioan citecen Phariseuetara, eta erran cietzen hæy Iesusec eguiñ cituen gauçác. 47 Orduan bil ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc conseillua, eta erraiten çuten, Cer eguiten dugu, ecen guïçon hunec anhitz signo eguiten du. 48 Baldin hunela vtzi badeçagu, guciéc sinhetsiren duté hori baithan: eta ethorriren dirade Romanoac, eta arrasaturen duté bay gure lekua, bay nationea. 49 Orduan hetaric batec, Caiphasec, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, erran ciecén, Çuec eztaquique deus: 50 Eta eztuque pensatzen ecen probetchu dugula, guïcombat hil dadin populuagatic, eta natione gucia gal eztadin. 51 Eta hauc bere burutic etzeçan erran: baina nola baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, prophetiza ceçan ecen Iesusec hil behar luela nationeagatic. 52 Eta ez solament natione harengatic, baina are laincoaren haour barreyatuac bil litzançat batetara 53 Bada egun harçaz gueroztic consultatzen çuten elkarrequin hura hil ceçatençat. 54 Iesus bada guehiagoric etzabilan aguerriz

Iuduén artean: baina ioan cedin handic desertuaren aldeco comarcarát, Ephraim deitzen den hiria: eta han egoiten cen bere discipuluequin. 55 Eta cen hurbil Iuduén bazcoa, eta igan cedin anhitz Ierusalemera comarca hartacoric bazco aitzinean, purifica litecençat. 56 Bada Iesusen bilha çabiltzan, eta elkarren artean erraiten çutén, templean leudela, Cer irudi çaique, ecen eztela ethorriren bestara? 57 Eta eman ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc manamendu, baldin nehorc eçagutzen balu non licén, eracuts leçan, hatzaman leçatençat.

12 Bada Iesus sey egun bazcoren aitzinetic ethor cedin

Bethaniara, non baitzén Lazaro hil içan cena, cein resuscitatu baitzuen hiletaric. 2 Eguin cieçoten bada hari affaribat han, eta Marthac cerbitzua eguiten çuen: eta Lazaro cen harequin mahainean iarriric ceudenetaric bat. 3 Orduan Mariac harturic liberabat vnguentu aspic finez precio handitacoric, vñcta citzan Iesusen oinac, eta ichuca citzan bere adatsaz: eta etchea bethe cedin vnguentuaren vrrinez. 4 Orduan erran ceçan haren discipuluetic batec, Iudas Iscariot Simonen semeac, hura tradituren çuenac. 5 Ceren vnguentu hauc ezta saldu içan hirurehun dinerotan, eta eman paubrey? 6 Eta hauc erran ceçan, ez paubrez harc ansiaric çuenez: baina ceren ohoiñ baitzen, eta mulsá baitzuen, eta eçarten ciradenac harc ekarten baitzituen. 7 Erran ceçan bada Iesusec, Vtzi eçac, ene sepultura eguneco hori beguirat dic. 8 Ecen paubreac bethiere vkanen dituque çuequin: baina ni eznauçue bethiere vkanen. 9 Orduan eçagut ceçan Iuduetic gendetze handic, ecen han cela: eta ethor citecen ez Iesusgatic solament, baina are Lazaro ikus leçatençat, cein harc hiletaric resuscitatu baitzuen. 10 Eta consulta ceçaten Sacrificadore principalec Lazaro-ere hil leçatençat. 11 Ecen Iuduetic anhitz haren causaz ioiten ciraden, eta sinhesten çuten Iesus baithan. 12 Biharamunean bestara ethorri içan cen gendetze handic, ençunic ecen Iesus ethorten cela Ierusalemera, 13 Har citzaten palma adarrac, eta ilki cequizquion aitzinera, eta oihu eguiten çutén, Hosanna, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Israeleco reguea. 14 Eta eriden ceçan Iesusec asto-vme arbat, eta iar cedin haren gainean, scribatua den beçala, 15 Ezaicela beldur Siongo alabá: huná, hire Regue ethorten dun iarriric dagoela asto-vme ar-baten gainean. 16 Eta gauça hauc etzitzaten eçagut haren discipuluéc lehenetic: baina Iesus glorificatu içan cenean, orduan orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac ciradela, eta hari gauça hauc eguiñ cerautzatela. 17 Eta testificatzen çuen harequin cen gendetzeac, ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta

hura resuscitatu çuela hiletaric. 18 Halacotz atzinera ethorri-ere içan çayón gendetzea, ecen ençun çuten, harc miraculu haur eguiñ çuela. 19 Eta Pharisuec erran ceçaten bere artean, Eztacussaçue ecen etzaretela deus probetchatzent? horrá, mundua haren ondoan ioan da. 20 Eta baciraden Grec batzu igaiten ohi ciradenetaric adoratzera bestán: 21 Hauc bada ethor citecen Philippegana cein baitzén Bethsaidaco Galilean, eta otohoitz eguiñ cieçoten, ciotela, launa, nahi guendíquec Iesus ikussi. 22 Ethorten da Philippe eta erraiten drauca Andriui, Andriuèc berriz eta Philippec erraiten draucate Iesusi. 23 Eta lesusec ihardets ciecén, cioela, Ethorri da ordua guïçonaren Semea glorificaturen baita. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ogui bihia lurrera eroriric hil ezpadadi, hura bera dago: baina baldin hil badadi fructu anhitz ekarten du. 25 Bere viciari ondaritzanac galduen du hura: eta bere viciari gaitz daritzanac mundu hunetan, vicitze eternalecotzat beguiraturen du hura. (aiōnios g166) 26 Baldin ni cembeitec cerbitzatzen banau, niri iarreiquí bequit: eta non ni içanen bainaiz, han ene cerbitzaria-ere içanen da: eta baldin cembeitec ni cerbitza baneça, ohoraturen du hura ene Aitac. 27 Orain ene arimá trublatua da: eta cer erranen dut? Aitá, empara neçac oren hunetaric: baina halacotz ethorri nauc oren hunetara. 28 Aitá, glorifica eçac eure icena. Ethor cedin orduan vozbat cerutic, cioela, Eta glorificatu diat, eta berriz glorificaturen. 29 Eta gendetze han cenac, eta ençun çuenac, cioen, igorciribat eguiñ çuela. Bercéc cioiten, Aingueraü minçatu içan çayo. 30 Ihardets ceçan lesusec eta erran, Ezta enegatic voz haur eguiñ içan, baina çuengatic. 31 Orain da mundu hunen iugemendua: orain mundu hunetaco princea egotziren da campora. 32 Eta nic, baldin goititua banaiz lurretic, guciak tiraturen ditut neuregana. 33 (Eta haur erraiten quen, aditzena emaiten çuela cer herioz hil behar quen) 34 Ihardets cieçón gendetzeac, Guc ençun diagu Leguetic, ecen Christ badagoela eternalqui: eta nola hic erraiten duc ecen behar dela goiti dadin guïçonaren Semea? nor da guïçonaren Seme hori? (aiōn g165) 35 Erran cieçén orduan lesusec, Oraino dembora guti batetacotz Arguia çuequin da: ebil çaitetze Arguia duçueno, ilhumbeac ardiets etzaitzatençat: ecen ilhumbean dabilanac, eztaquí norat ioaiten den. 36 Arguia duçueno sinhets eçaçue. Arguia baithan, Arguiaaren seme çaretençat. Gauça hauc erran citzan lesusec: guero ioanic gorde cedin hetaric. 37 Eta hambat miraculu eguiñ baçuenere hayén aitzinean, etzutzen sinhesten hura baithan: 38 Esaias prophetaren hitza compli ledinçat, cein erran vkan baitu, launa, norc sinhetsi vkan du gure hitza, eta launaren bessoa nori reuelatu içan çayo? 39 Halacotz ecin sinhets

çeçaqueten, ceren berriz erran baitu Esaias, 40 Itsutu vkan ditu hayén beguiac, eta gogortu vkan du hayén bihotza: begizikus ezteçatençat, eta bihotzez adi ez teçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 41 Gauça hauc erran citzan Esaias, haren gloriá ikussi çuenean, eta minçatu içan da harçaz. 42 Badaric-ere principaletaric-ere anhitzec hura baithan sinhets ceçaten: baina Pharisueac gatic etzutzen aithortzen, synagogatic campora egotz litecen beldurrez. 43 Ecen maiteago vkan dute guïçonén gloriá, ecen ez laincoaren gloriá. 44 Orduan oihu eguiñ ceçan lesusec, eta erran ceçan, Ni baithan sinhesten duenac, eztu sinhesten ni baithan, baina niigorri nauena baithan. 45 Eta ni ikusten nauenac, ikusten du niigorri nauena. 46 Ni Argui mundura ethorri naiz, ni baithan sinhesten duenac batre, ilhumbean eztagoençat 47 Eta baldin nehorc ençun baditza ene hitzac, eta ez sinhets, nic eztut condemnatzent hura: ecen eznaiz ethorri mundua condemnata deçadançat, baina mundua salua deçadançat. 48 Ni iraizten nauenac, eta ez recebitzen ene hitzac, badu norc hura condemnata deçan: ni minçatu naicen hitzac condemnaturen du hura azquen egunean, 49 Ecen ni neure burutic eznaiz minçatu: baina niigorri nauen Aitac berac manamendu eman draut, cer erran deçaquedan eta cer minça naiten. 50 Eta badaquit ecen haren manamendua vicitze eternal dela: bada nic erraiten ditudan gauçác, nola Aitac eman baitrauzquit, hala erraiten ditut. (aiōnios g166)

13 Eta bazco besta aitzinean, çaquiala lesusec ecen ethorri cela haren orena iragan ledinçat mundu hunetaric Aitaganát, nola maite vkan baitzituen bereac, munduan ciradenac, finerano maite vkan ditu hec. 2 Eta affal ondoan (deabruac ia eçarri çuenean Iudas Iscarioten, Simonen semearen bihotzean, hura tradi leçan) 3 Daquialaric lesusec gauça gucia eman drauzcala hari Aitác escuetara, eta bera laincoaganic ilki dela, eta laincoganan ioaiten dela: 4 laiuiten da affaritetic, eta vtziten du arropá: eta harturic longerabat, guerrica cedin harçaz. 5 Guero eçar ceçan vr bacin batetara, eta has cedin discipuluen oinén ikutzen, eta guerricatu cen oihalaz ichucatzen. 6 Ethor cedin bada Simon Pierrisgana: eta harc erran cieçon, launa, hic niri oinac ikutzen drauzquidac? 7 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Nic eguiten dudana, hic eztaquic orain: baina guero eçaguturen duc. 8 Diotsa Pierrisec, Eztitut ikuciren ene oinac seculan. Ihardets cieçón lesusec, Baldin ikuz ezpaheçat, eztuc vkanen parteric enequin. (aiōn g165) 9 Diotsa Simon Pierrisec, launa, ez ene oinac solament, baina escuac-ere eta buruä. 10 Diotsa lesusec, Ikuçia denac,

eztic mengoaric oinac ikuz ditzan baicen, baina duc chahu gucia: eta quec chahu çarete, baina ez gucioc. 11 Ecen baçaquian cein cen hora traditzen çuena: halacotz erran ceçan, Etzarete chahu gucioc. 12 Bada ikuci cituenean hayén oinac, eta bere arropac harçara hartu cituenean, berriz mahainean, iarriric erran ciecén, Badaquique cer eguiñ drauçedian? 13 Quec deitzen nauçue, Magistrua eta launa, eta vngui dioçue: ceren bainaiz. 14 Baldin beraz nic ikuci baditut çuen oinac launa eta Magistrua naicelaric, quec-ere behar drauzteçue elkerri oinac ikuci. 15 Ecen exemplu eman vkan drauçuet, nic quey eguiñ drauçedian beçala, quec-ere daguiquen. 16 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, Cerbitzaria ezta bere nabussia baino handiago, ezeta embachadorea hora igorten duena bainoa handiago. 17 Baldin gauça hauc badaquizquique, dohatsu içanen çarete baldin eguiñ baditzaque. 18 Eznaiz queçaz guciioz minçó: nic badaquit cein elegitu ditudan: baina behar da compli dadin Scripturá, Enequin ogua iaten duenac, altchatu du ene contra bere oindogorá. 19 Oraindanic erraiten drauçuet eguiñ dadin baino lehen, eguiñ datenean, sinhets deçaçuençat ecen ni naicela. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin nic norbeitigor badeçat, norc-ere hora recebitzen baitu, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, recebitzen du niigorri nauena. 21 Gauça hauc erran cituenean Iesus trubla cedin spirituan, eta testifica ceçan, eta erran, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric batec tradituren nauela ni. 22 Orduan discipuluéc batac berceaganat behatzentzutén, ceinez minçó cen dudatan içanez. 23 Eta cen lesusen discipuluetaric bat mahainean haren bulharrera iarría, cein maite baitzuen lesusec: 24 Eta keinu eguiñ cieçón huni Simon Pierrisec, galde leguión, cein cen harc erraiten çuena. 25 Bada harc lesusen stomaquera beheraturic, diotsa, launa, cein da? 26 Ihardets ceçan lesusec, Hura duc nic ahamen trempatu emanen draucadana. Eta busti çuenean ahamena, eman cieçón Iudas Iscariot Simonenari. 27 Eta ahamenaren ondoan sar cequión Satan. Eta diotsa lesusec, Eguiten duana eguiç fitetz. 28 Baina mahainean ciradenetaric batecere etzuen aditzen certara hora erran ceraucan. 29 Ecen batzuc vste çuten, ceren mulsá baitzuen ludasec, ecen erran ceraucala lesusec, Eros itzac bestacotzát behar ditugun gauçá: edo paubrey cerbait eman liecén. 30 Hura bada ahamena harturic, bertan ilki cedin, eta cen gauä. 31 Eta ilki cenean, erran ceçan lesusec, Orain glorificatu da guionaren Semea, eta Iaincoa glorificatu da harten. 32 Baldin Iaincoa glorificatu bada harten, Iaincoac-ere glorificaturen du hora bere baithan, eta bertan glorificaturen du hora. 33 Haourtoá, oraino appurbat quequin naiz: bilhaturen nauçue: baina

Iuduey erran drauedan beçala, Norat ni ioaiten bainaiz, quec ecin ethor çatezquete: hala quey-ere erraiten drauçuet orain. 34 Manamendu berribat emaiten drauçuet, batac berceari on daritzoçuen, nic quey on eritzi drauçedian beçala, quec-ere elkarri on daritzoçuençat. 35 Hunetan eçaguturen dute guciéc ecen ene discipulu çaretelia, baldin charitate baduque batac berceagana. 36 Diotsa Simon Pierrisec, launa, norat ioaiten aiz? Ihardets cieçón lesusec, Norat ni ioaiten bainaiz, ecin orain iarreiqui aiquidit: baina iarreiquiren atzait guero. 37 Diotsa Pierrisec, launa, ceren ecin iarreiqui naquidic orain? neure arima hiregatic eçarriren diát. 38 Ihardets cieçón lesusec, Eure arimá enegatic eçarriren baituc? eguiaz eguiaz erraiten drauat, eztic ioren oillarrac vkatu nuqueano hiruretan.

14 Eztadila trubla çuen bihotza: sinhesten duque Iaincoa baithan, ni baithan-ere sinhets eçaçue. 2 Ene Aitaren etchean egoitzác anhitz dirade: baldin bercela baliz erran nerauqueçuen, Banoa quey leku appaincera. 3 Eta ioan naiçatenean, eta leku quey appaindu drauqueçuedanean, berriz ethorriren naiz, eta harturen çaituztet neuregana: non bainaiz ni, quec-ere çaretençat. 4 Eta norat ni ioaiten naicen badaquique, eta bidea badaquique. 5 Diotsa Thomasec, launa, etzeaquiagu norat ioaiten aicen: eta nolatan bidea ahal daquiquegu? 6 Diotsa lesusec, Ni naiz bidea eta eguieta vicitzea: nehor ezta ethorten Aitagana niçaz baicen. 7 Baldin eçagutzen baninduque ni, ene Aita-ere eçagut cineçaquete: eta oraindanic eçagutzen duque hora, eta ikussi duque hora. 8 Diotsa Philippec, launa, eracuts ieçaguc Aita, eta asco ciaicuc, 9 Diotsa lesusec, Hambat demboraz quequin nauc, eta eznauc eçagutu ni? Philippé, ikussi nauenac ni, ikussi dic Aita: eta nola hic erraiten duc, Eracuts ieçaguc Aita? 10 Eztuc sinhesten ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela? Nic quey erraiten drauzquicuedan hitzac, neurorganic eztitut erraiten: baina nitan dagoen Aitac eguiten ditu obrác. 11 Sinhets neçaçue ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela: ezpere obra beracgatic sinhets neçaçue. 12 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, norc ni baithan sinhesten baitu, nic eguiten ditudan obrác, harc-ere eguiñen ditu, eta hauc baino handiagoac eguiñen ditu: ecen ni Aitaganat ioaiten naiz. 13 Eta cer-ere escaturen baitzarete ene icenean, hora dut eguiñen: glorifica dadinçat Aita Semeán. 14 Baldin cerbait esca baçaitze ene icenean, nic dut eguiñen. 15 Baldin niri on badariztaque, ene manamenduac beguiraitzaque. 16 Eta nic otohoitz eguiñen draucat Aitari, eta berce Consolacalebat emanen drauçue, dagoençat quequin eternalqui: (aiōn g165) 17 Eguiazco Spiritu munduac ecin recebi deçaquena diot: ceren ezpaitu ikusten hora, ez eçagutzen: baina quec badaçaguue

hura, ceren çuec baithan egoiten baita, eta çuetan içanen da. **18** Etzaitzutet vtziren çurtz: itzuliren naiz çetara. **19** Oraino gutibat, eta munduac eznau guehiagoric ikussiren, baina çuec ikussiren nauque: ceren ni vici bainaiz, çuecere vicico çarete. **20** Egun hartin çuec duçue eçagturen ecen ni naicela neure Aita baithan, eta çuec ni baithan eta ni çuec baithan. **21** Ene manamenduey datchetena, eta hec beguiratzen dituena, da niri on daritzana: eta niri on daritzana, ene Aitzaz onhetsia içanen da: eta nic hari on eritziren draucat, eta manifestaturen draucat hari neure buruä. **22** Diotsa Iudasec, ez Iscariotec, launa, nondic da ceren guri eure buruä manifestaturen baitraucuc, eta ez munduari? **23** Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçon, Baldin norbeitec on badaritz niri, ene hitza beguiraturen du: eta ene Aitac onhetsiren du hura, eta harengana ethorriren gara, eta hura baithan egoitza eguienen dugu. **24** Niri on eztaritzanac, ene hitzac eztitu beguiratzen: eta ençuten duçuen hitza, ezta enea, baina niigorri nauen Aitarena. **25** Gauça hauc erran drauzquiçet, quequin nagoela. **26** Baina Consolaçaleac, Spiritu sainduac, cein igorriren baitu Aitac ene icenean, harc iracatsiren drauzquiçue gauça guciak, eta orhoit eraciren drauzquiçue erran drauzquiçuedan gauça guciak **27** Baquea vtziten drauçuet, neure baquea emaiten drauçuet: eztrauçuet munduac emaiten duen beçala, nic emaiten çuey. Eztadila trubla çuen bihotza, eta eztadila icit. **28** Ençun duçue ecen erran drauçuedala, Banoa, eta itzuliren naiz çetara. Baldin on bacindaritzé, segur aleguera cintezquete ceren erran baitut, banoa Aitaganát: ecen Aita ni baino handiago da. **29** Eta orain erran drauçuet eguiñ dadin baino lehen, eguiñ datenean sinhets deçaquençat. **30** Eznaiz guehiagoric quequin anhitz minçaturen: ecen ethorri da mundu hunetaco princea, eta nitan eztu deus. **31** Baina haur eguiten da, eçagut deçaçat munduac: ecen on daritzadala Aitari: eta nola manatu bainau Aitac, hala eguiten dut. Iaiqui çaitetze, goacen hemandic.

15 Ni naiz aihen eguiazcoa, eta ene Aita da mahastiçaina
2 Nitan fructu ekarten eztuen chirmendu gicia, kencen du: eta fructu ekarten duen gicia, chahutzen du, fructu guehiago ekar deçaçat. **3** Ia çuec chahu çarete nic erran drauçuedan hitzagatic. **4** Çaudete nitan eta ni çuetan: chirmenduac berac fructuric bereganic ecin ekar deçaqueen beçala, baldin aihenean ezpadago: ezeta çuec-ere baldin nitan ezpaçaudete. **5** Ni naiz aihena, çuec chirmenduac: nor baitago nitan, eta ni hartan, harc ekarten du fructu anhitz: ecen ni gabe deus ecin daidique. **6** Baldin norbeit nitan ezpadago, egotzia da campora chirmendua beçala, eta

ehartzen da: guero biltzen, eta sura egoizten, eta erratzen. **7** Baldin baçaudete nitan, eta ene hitzac çuetan badaude, cer-ere nahi baituçue esca çaitetze, eta eguiñen çaiçue. **8** Hunetan da glorificatu ene Aita, fructu anhitz daccarraçuen: eta içanen çarete ene discipulu. **9** Ni Aitac maite vkan nauen beçala, nic-ere maite vkan çaituztet çuec: çaudete ene charitatean. **10** Baldin ene manamenduac beguira baditzaque, egonen çarete ene charitatean: nic-ere neure Aitaren manamenduac beguiratu ditudan beçala, eta egoiten bainaiz haren amorioan. **11** Gauça hauc erran drauzquiçet çuey, ene alegrançá çuetan dagoençat, eta çuen alegrançá bethé dadincat. **12** Haur da ene manamendua, batac bercera maite duçuen, nic maite vkan çaituztedan beçala. **13** Haur baino amorio handiagoric nehorc eztu, norbeitec bere arimá bere adisquideacgatic eman deçan. **14** Çuec ene adisquide içanen çarete, baldin eguiñ badeçaçue cer-ere nic manatzen baitrauçet **15** Guehiagoric etzaitzutet cerbitzari deithuren, ecen cerbitzariac eztaqui haren nabussiac cer eguiten duen: baina çuec deithu çaituztet adisquide, ceren neure Aitaganic ençun dudan gicia, eçagut eraci baitrauçet. **16** Eznaizue çuec ni elegitu, baina nic elegitu çaituztet çuec, eta ordenatu çaituztet, ioan çaitetzençat eta fructu ekar deçaquen, eta çuen fructua dagoen: cer-ere esca baitzaquizquiole ene Aitari ene icenean, eman dieçaquençat. **17** Gauça hauc manatzen drauzquiçet, elkar maite duçuençat. **18** Baldin munduac gaitzesten baçaituzté, badaquiçue ecen ni çuec baino lehen gaitzetsi vkan nauela. **20** Orhoit çaitetze nic erran drauçuedan hitzaz Ezta cerbitzaria bere nabussia baino handiago: baldin ni persecutatu banauté, çuec-ere persecutaturen çaituzte: baldin ene hitza beguiratu baduté, çuna-ere beguiraturen duté. **21** Baina gauça hauc guciak eguiñen drauzquiçue ene icenagatic, ceren ezpaituté niigorri nauena eçagutzen. **22** Baldin ethorri ezpaninz, eta berey minçatu ezpaninçaye, bekaturic ezuquete: baina orain excusaric eztuté bere bekatuaz. **23** Niri gaitz daritzanac, ene Aitari-ere gaitz daritza. **24** Baldin hayén artean nehorc bercec eguiñ eztituen obrác eguiñ ezpanitu, bekaturic ezuquete: baina orain ikussi dituzté, eta gaitz eritzı draucute niri eta ene Aitari. **25** Baina haur da hayén Leguean scribattua dagoen hitza compli dadincat, dioela, Hoguen gabe gaitz eritzı draudate. **26** Baina nic neure Aitaganic igorriren drauçuedan Consolaçalea dathorronean, Spiritu eguiazcoa diot cein ene Aitaganic proceditzen baita, harc testificaturen du niçaz. **27** Baina çuec-ere testificaturen duçue, ecen hatseandanic enequin çarete.

16 Gauça hauc erran drauzquiuet scandaliza etzaiteznenat: 2 Egotziren çaituzte synagoguetaric: baina ethorriren da demborá non norc-ere hilen baitzaituzte vste vkanen baitu cerbitzu eguiten draucala laincoari. 3 Eta gauça hauc eguien drauzquiue, ceren ezpaitue eçagutu Aita, ez ni. 4 Bainan gauça hauc erran drauzquiuet cuey, ordu hura ethorri datenean, orhoit çaituztenat heçaz, ecen nic erran drauzquiuedala: badaric-ere gauça hauc hatseandanic eztrazquiuet erran, ceren quequin bainincén. 5 Bainan orain banoa niigorri nauenaganat, eta çuetaric nehorc eznau interrogatzan, Norat oha? 6 Bainan ceren gauca hauc erran drauzquiuedan, tristitíac bethe du çuen bihotza, 7 Bainan nic eguiua erraiten drauquet, behar duque ni ioan nadin: ecen baldin ioan ezpanadi, Consolacalea ezta ethorriren çuetara: baina baldin ioan banadi, igorriren dut hura çuetara. 8 Eta dathorrenean harc vençturen du mundua bekatzu eta iustitiaz eta iugemenduz. 9 Bekatzu diot, ceren ezpaitue ni baithan sinhesten. 10 Eta iustitiaz, ceren neure Aitaganat ioaitan bainaiz, eta guehiagoric eznauque ikussiren. 11 Eta iugemenduz, ceren mundu hunetaco princea condemnatu baita. 12 Oraino anhitz gauça dut çuey erraiteco, baina ecin egar ditzaqueue orain. 13 Bainan dathorrenean hura, Spiritu eguiazcoa diot, harc guidaturen çaituzte egui gucitarra: ecen ezta minçaturen bere buruz, baina cer-ere ençun baituque erranen du: eta ethorteco diraden gauçac declaraturen drauzquiue. 14 Harc nau glorificateuren: ecen enetic harturen du, eta declaraturen drauque. 15 Aitac dituen gauça guciac, ene dirade: halacotz erran drauquet ecen enetic harturen duela eta declaraturen drauquela. 16 Dembora gutibat, eta eznauque ikussiren: eta berri dembora gutibat, eta ikussiren nauque: ecen ni banoa Aitaganat. 17 Erran ceçaten bada haren discipuluetaric batzuc elkarren artean, Cer da erraiten draucun haur, Dembora gutibat, eta eznauque ikussiren: eta berri dembora gutibat, eta ikussiren nauque: eta, Ecen ni banoa Aitaganat. 18 Erraiten çuten bada, Cer da erraiten duen haur dembora gutibat? eztaquigu cer erraiten duen 19 Eçagut ceçan bada lesusec ecen interrogatu nahi çutela, eta erran ciecen, Elkarren artean huneçaz galdez çaudete, ceren erran baitut, Dembora gutibat eta eznauque ikussiren: eta berri dembora gutibat eta ikussiren nauque. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, nigar eta lamentacione eguien duque çuec, eta mundua bozturen da: eta çuec triste içanen çarete, baina çuen tristitíac conuertituren da bozcariotara. 21 Emazteac, ertzen denean dolore du, ceren haren ordua ethorri baita: baina erdi denean haourtcho batez, guehiagoric ezta doloreaz orhoit, bozcarioz ceren guicombat mundura iayo daten. 22 Çuec-ere bada

orain tristitia duçue: baina harçara ikussiren çaituztet, eta çuen bihotza alegueraturen da, eta çuen alegrancá eztu nehorc edequiren çuetaric. 23 Eta egun harten eznauque deusez interrogaturen. Eguiaz eguiaz erraiten drauquet ecen cer-ere escaturen baitzaizquiole ene Aitari ene icenean, emanen drauquela. 24 Oraindrano etzarete deus escatu ene icenean: esca çaitezte, eta recebituren duçue, çuen alegrancá complitua dençat. 25 Gauça hauc comparationez erran drauzquiuet: baina ethorten da ordua ezpainaiztaique guehiagoric comparationez minçaturen, baina claroqui neure Aitaz minçaturen bainaitzaique. 26 Egun harten ene icenean escaturen çarete, eta eztrauquet erraiten ecen nic otoitz eguien draucadala Aitari çengatic. 27 Ecen Aitac berac maite çaituzte, ceren çuec ni maite vkan bainauque, eta sinhetsi baituque ecen laincoaganic ilki naicela. 28 Ilki naiz Aitaganic, eta ethorri naiz mundura: harçara vtzten dut mundua, eta banoa Aitaganat. 29 Diotsate bere discipuluéc, Huná, orain claroqui minço aiz, eta comparationeric batre eztuc erraiten. 30 Orain baceaquigu ecen badaquizquiala gauça guciac, eta eztuc mengoa nehorc interroga açan: huneçaz diagu sinhesten ecen laincoaganic ilki aicela. 31 Ihardets ciecen lesusec, Orain sinhesten duçue? 32 Huná, ethorten da ordua, eta ia ethorri da, barreyaturen baitzarete batbedera cein çuenetarát, eta ni neuror vtziren bainauque: baina eznaiz neuror: ecen Aita enequin da. 33 Gauça hauc erran drauzquiuet, nitan baque duçuenat: munduan afflictione vkanen duçue: baina auçue bihotz on, ni munduari garaithu natzayo.

17 Gauça hauc erran citzan lesusec, eta goiti citizen beguiac cerurát, eta erran ceçan, Aitá, ethorri duc orena, glorifica eçac eure Semea, eure Semeac-ere hi glorifica eçançat. 2 Nola eman baitraucac bothere haragui guciaren gainean, hari eman drauzquioán guciey, vicitze eternala eman diecençat. (aiōnios g166) 3 Eta haur duc vicitze eternala, hi euror eçagut eçaten lainco eguiazco, eta lesus Christ hic igorri duana. (aiōnios g166) 4 Nic glorificatu aut lurraren gainean: acabatu diat eguiteco eman draután obrá. 5 Eta orain glorifica neçac hic Aitá, euror baithan, gloria harçaz cein vkan baitut hirequin mundu haur egui cedin baino lehen. 6 Manifestatu diraueat hire icena hic niri mundutic eman drauztán guiconey: hireac cituán, eta niri hec eman drauzquidac, eta hire hitza begiratu dié. 7 Orain eçagutu dié, ecen niri eman drauzquidán gauça guciac hireganic diradela. 8 Ecen niri eman drauzquidán hitzac häy eman dirauezteat: eta hec recebitu citié, eta eçagutu dié eguiazqui ecen ni hireganic ilki naicela, eta sinhetsi dié ecen hic igorri nauala. 9 Nic hecgatic otoitz eguiten diat: eztiat munduagatic otoitz

eguiten, baina hic niri eman drauzquidanacgatic, ecen hiriad dituc. **10** Eta ene gauça guciac hire dituc, eta hireácdene, eta glorificatu içan nauc hetan. **11** Eta guehiagoric eznauc munduan, baina hauc munduan dituc, eta ni hiregana ethorten nauc. Aita sainduá, beguiraitzac eure icenean, niri eman drauzquidanac, bat diradençat, gu beçala. **12** Hequin munduan nincenean, nic beguiratzen nitián hec hire icenean: niri eman drauzquidanac, nic beguiratu citiat, eta hetaric batre eztuc galdu içan, perditionecko semea baicen: Scripturá compli ledinçat. **13** Eta orain hiregana ethorten nauc, eta gauça hauc erraaten citiat munduan, dutençat ene alegranza complitua berac baithan. **14** Nic eman diraueat häy hire hitza, eta munduac hec gaitzetsi vkan citic, ceren ezpaitirade mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **15** Eztiat othoitz eguiten ken ditzán hec mundutic, baina beguira ditzán gaichtotic. **16** Eztituc mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **17** Sanctificaitzac hec eure eguiáz: hire hitza duc eguiá. **18** Nola ni igorri bainauc mundura, nic-ere igorri citiat hec mundura. **19** Eta hecgatic sanctificatuac diradençat eguiáz. **20** Eta eztiat hecgatic solament othoitz eguiten, baina hayén hitzaz ni baithan sinhetsiren dutenacgatic-ere bay: **21** Guciac bat diradençat, nola hi Aita baitaz nitan, eta ni hitan, hec-ere gutan bat diraden: sinhets deçançat munduac ecen hic ni igorri nauäla. **22** Hic niri eman draután gloriá, nic-ere eman diraueat häy: bat diradençat gu-ere bat garen beçala. **23** Ni nauc hetan, eta hi nitan, perfecto diradençat bat berean, eta eçagut deçançat munduac ecen hic ni igorri nauäla, eta maite dituala hec ni maite vkan nauán beçala. **24** Aitá, niri eman drauzquidanac, nahi diat non bainaiz ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençat ene gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin baino lehendanic. **25** Aita iustoá, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauäla. **26** Eta eçagut eraci diraueat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on eritzi draután onheriztea, hetan dençat, eta ni hetan.

18 Gauça hauc erran cituenean, ilki cedin Iesus bere discipuluequin Cedrongo torrentaz berce aldera, non baitzén baratzebat, ceinetan sar baitzedin hura eta haren discipulua. **2** Eta baçaquian leku hura ludasec-ere, ceinec traditzen baitzuen hura: ecen anhitzetan Iesus bildu içan cen hara bere discipuluequin. **3** Iudas bada harturic soldadozco bandabat, eta Sacrificadore principaletaric eta Phariseuetaric officierac, ethor cedin hara lanternequin eta torchoequin eta hamequin. **4** Iesusec bada çaquizquialaric haren gainera ethorteco ciradenen gauça guciac, aitzinaraturic

erran ciecen, Noren bilha çabiltzate? **5** Ihardets cieçoten, Iesus Nazarenoren. Dioste Iesusec, Ni naiz. Eta hequin cegoen Iudas-ere ceinec traditzen baitzuen hura. **6** Bada erran cerauenean, Ni naiz, guibelerat ciecen, eta eror ciecen lurrera. **7** Orduan berriz interroga citzan, Noren bilha çabiltzate? Eta hec erran ceçaten, Iesus Nazarenoren. **8** Ihardets ceçan Iesusec, Erran drauçuet ecen ni naicela: bada baldin ene bilha баçabilitzate, vtzitzaque hauc ioaitera. **9** Erran çuen hitza compli ledinçat, Niri hic eman drauzquidanetaric, eziat galdu batre. **10** Eta Simon Pierrisec nola baitzuen ezpatá, idoqui ceçan hura, eta io ceçan Sacrificadore subiranoaren cerbitzaria, eta ebaqui cieçón escuineco beharrria: eta cerbitzariaren icena cen Malchus. **11** Erran cieçón bada Iesusec Pierrisi, Eçarrac eure ezpatá maguinán: ala eztut edanen Aitac niri eman draután copa? **12** Orduan bandáca eta capitainac eta Iduen officieréc elkarrequin hatzaman ceçaten Iesus, eta esteca ceçaten. **13** Eta eraman ceçaten lehenic Annasgana: (ecen Caiphasen guinharreba cen, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano) eta harc igor ceçan hura estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. **14** Eta Caiphas cen conseillu eman cerauena Iduuey ecen probetchu cela guicombat hil ledin populuagatic. **15** Eta iarreiquiten çayón Iesusi Simon Pierris, eta berce discipulubat, eta discipulu hura cen Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta sar cedin Iesusequin batean Sacrificadore subiranoaren salán. **16** Baina Pierris borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada berce discipulu Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta minça cequion nescato borthalçainari, eta sar eraci ceçan Pierris. **17** Eta erran cieçón Pierrisi nescato borthalçainac. Ez othe aiz hi-ere guicón hunen discipuluetaric? Dio harc, Ez naun. **18** Eta ceuden han cerbitzariac eta officierac ikatz kamborra eginic, ecen hotz ari cen, eta berotzen ciraden: eta cen hequin Pierris-ere eta berotzen cegoen. **19** Sacrificadore subiranoac bada interroga ceçan Iesus bere discipuluéz eta bere doctrináz. **20** Ihardets cieçón Iesusec, Ni publicoqui minçatu içan natzayóci munduari, nic bethiere iracatsi vkan diat synagogán eta templean, nora Iduac alde guciataric biltzen baitirade, eta secretuan eznauc minçatu deus. **21** Cergatic interrogaçen nauc ni? interrogaitzac ni cer minçatu natzayen ençun dutenac: hará, hec ciaquie cer erran dudan nic. **22** Eta gauça hauc harc erran cituenean, present ciraden officieraric batec cihor colpebat eman cieçón Iesusi, cioela, Horrela ihardesten draucac Sacrificadore subiranoari? **23** Ihardets cieçón Iesusec, baldin gaizqui minçatu banaiz, testifica eçac gaizquiaz: eta baldin vngui erran badut, cergatic ioiten nauc? **24** Orduan igor ceçan hura Annassec estecaturic

Caiphas Sacrificadore subiranoagana. 25 Eta cegoen han Simon Pierris, eta berotzen cen: erran cieçoten bada haria, Ez othe aiz hi-ere haren discipuluetafic? vka ceçan harc, eta erran ceçan, Ez naiz. 26 Diotsa hari Sacrificadore subiranoaren cerbitzarietaric cembeitec, Pierrisec beharria ebaqui ceraucanaren ahaide batec, Ez aut nic hi ikussi baratzean harequin? 27 Orduan berriz vka ceçan Pierrisec, eta bertan oillarrac io ceçan. 28 Guero eraman ceçaten Iesus Caiphasganic Pretoriora: eta cen goiça, eta berac etzitecen sar Pretoriora, satsu ezlitecençat, baina Bazcoa ian leçatençat. 29 Ilki cedin bada Pilate hetara campora, eta erran ceçan, Cer accusatione daccarqueçue guïçon hunen contra? 30 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Baldin hori gaizqui-eguile ezpaliz, ezquindraueán hiri liuratu. 31 Dioste orduan Pilatec, Har eçaçue haur çuec, eta çuen Leguearen araez condemna eçaçue. Orduan erran cieçoten Iuduéc, Eztuc sori guretzát nehoren hiltzea. 32 Haur cen lesusen hitza compli ledinçát, cein erran baitzeçan aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar luen. 33 Sar cedin bada berriz Pretoriora Pilate, eta dei ceçan Iesus, eta erran cieçón, Hi aiz luduen Reguea? 34 Ihardets cieçón lesusec, Eurorren burutic hic hori erraiten duc, ala bercéc erran draue niçaz? 35 Ihardets ceçan Pilatec, Ala ni Idu naiz? eure nationeac eta Sacrificadore principaléc liuratu arauté: cer eguiñ duc? 36 Ihardets ceçan lesusec, Ene resumá eztuc mundu hunetaric: baldin mundu hunetaric baliz ene resumá, ene gendeac combati litzquec Iduvey liura eznendinçát: baina orain ene resumá eztuc hemengo. 37 Erran cieçón orduan Pilatec, Regue aiz bada hi? Ihardets ceçan lesusec, Hic dioc ecen Regue naicela ni. Ni hunetacotzát iayo içan nauc, eta hunetacotzát ethori içan nauc mundura, testimoniale demodançát eguiari. Eguiatic den guciak, ençuten dic ene voza. 38 Diotsa Pilatec, Cer da eguija? Eta haur erran çuenean, berriz ilki cedin Iduetara, eta dioste, Nic eztut erideiten haur baithan causaric batre. 39 Eta costumabat baituque bat larga dieçaçuedan Bazcoz: nahi duçue bada larga dieçaçuedan luduen Reguea? 40 Oihuz iar citecen bada berriz guciak, ciotela, Ez hori, baina Barabbas: eta cen Barabbas gaichtaguin-bat.

19 Orduan bada har ceçan Pilatec Iesus, eta açota ceçan.

2 Eta gendarmeséc plegaturic coroabat elhorriz eçar ceçaten haren buru gainean, eta escarlatazco abillamendu batez vezti ceçaten. 3 Eta erraiten çutén, Vngui hel daquia Iduen Regueá. Eta cihor vkaldiz ceraunsaten. 4 Ilki cedin bada berriz Pilate campora, eta erran cieçén, Huná, ekartzen drauçuet campora, eçagut deçaçuençat ecen eztudala

hunetan hoguenic batre erideiten. 5 Ilki cedin bada Iesus campora, elhorrizco coroá çacarquela, eta escarlatazco abillamendua. Eta dioste Pilatec, Huná guïçona. 6 Baina ikussi çutenean hura Sacrificadore principaléc eta officieréc, oihu eguiñ ceçaten, ciotela, Crucifica eçac, crucifica eçac. Dioste Pilatec, Har eçaçue ceuroc, eta crucifica eçaçue: ecen nic eztut erideiten haur baithan hoguenic. 7 Ihardets ceçoten Iuduéc, Guc Leguea diagu, eta gure Leguearen araez hil behar dic, ecen Iaincoaren Seme bere buruä eguiñ dic. 8 Ençun çuenean bada Pilatec hitz haur, beldurrago cedin. 9 Eta sar cedin Pretoriora berriz, eta erran cieçón Iesusi, Nongo aiz hi? Eta lesusec repostaric etzieçón eman. 10 Diotsa bada Pilatec, Niri ezatzait minçó? Eztaquic ecen bothere dudala hire crucificatzeco, eta bothere dudala hire largatzeco? 11 Ihardets ceçan lesusec, Ezuque bothereric batre ene contra, baldin eman ezpalitzaiç gainetic: halacotz, ni hiri liuratu narauanac, bekatu handiagoa dic. 12 Handic harat baçabilan Pilate hura largatu nahiz: baina Iduac heyagoraz ceuden, Baldin hori larga badeçac, ezaiz Cesaren adisquide: ecen bere buruä regue eguiten duen gucia contrastatzen ciayóic Cesari. 13 Pilatec bada ençunic hitz haur, eraman ceçan campora Iesus, eta iar cedin alki iudicialean, Pabadura, eta Hebraicoz Gabbatha deitzen den lekuan. 14 Eta cen orduan Bazcoco preparationea, eta sey orenén inguruá: orduan dioste Pilatec Iduvey, Huná çuen Reguea. 15 Baina hec oihu ceguiten, Ken, ken, crucifica eçac. Dioste Pilatec, çuen Reguea crucificaturen dut? Ihardets çacaten Sacrificadore principaléc, Eztiagu regueric Cesar baicen. 16 Orduan bada eman cieçón crucifica ledinçát. Eta har ceçaten Iesus, eta eraman ceçaten. 17 Eta hura bere crutzea çacarquela ethor cedin Bur-heçur plaça deitzen denera, eta Hebraicoz Golgotha. 18 Non crucifica baitzeçaten hura, eta harequin berceric biga, alde batetic eta bercetic, eta Iesus artean. 19 Eta scriba ceçan titulubat Pilatec, eta eçar ceçan haren crutze gainean: eta cen scribatua, IESVS NAZARENO IVDVEN REGVEA. 20 Titulu haur bada Iduetaric anhitzec iracurt ceçaten: ecen ciuitate aldean cen Iesus crucificatu cen leku: eta cen scribatua Hebraicoz, Grecquez, eta Latinez. 21 Ciotsaten bada Pilati Iduén Sacrificadore principaléc, Ezteçála scriba Iduén Regue: baina berac erran duela, Iduén Reguea naiz. 22 Ihardets ceçan Pilatec, Scribatu dudana, scribatu dut. 23 Bada gendarmeséc Iesus crucificatu çutenean har citzaten haren abillamenduac, (eta eguiñ citzaten laur parte, gendarmesetaric batbederari ceini bere partea) iaca-ere har ceçaten: eta iacá cen iostura gabe gainetic gucia ehoa. 24 Erran ceçaten bada bere artean, Ezteçagula hura erdira, baina daguigun harçaz çorthe ceinen

içanen den: eta haur, Scriptura compli ledinçát, dioela, Ene abillamenduac partitu vkan dituzté bere artean, eta ene abillamenduaren gainean çorthe egotzi vkan duté. Bada gendarmeséc gauça hauc eguiñ citzaten. 25 Eta ceuden lesusen crutzearen aldean, haren ama eta haren amaren ahizpá, Maria Cleopasena eta Maria Magdalena. 26 Ikus citzanean bada lesusec bere ama, eta maite çuen discipulua han cegoela, diotsa bere amari, Emazteá, horrá hire semea. 27 Guero diotsa discipuluari, Horrá hire ama. Eta orduandanic recebi ceçan hura discipuluac beregana. 28 Guero nola baitzaquian lesusec ecen berce gauça guciac ia complitu ciradela, compli ledinçát Scripturá, erran ceçan, Egarri naiz. 29 Eta vncibat cen han vinagrez betheric eçarria. Eta hec bethe ceçaten spongiabat vinagrez, eta hissopoaren inguruän eçarriric, presenta cieçoten ahora. 30 Eta hartu çuenean lesusec vinagrea, erran ceçan, Gucia complitu da: eta buruä beheraturic renda ceçan spiritua. 31 Orduan Iduéc ezlaudençat crutzean gorputzac Sabbathoan, ceren orduan baitzén preparationeco eguna: (ecen Sabbath hartaco egun handia cen) othoitz ceguioten Pilati hauts litecen hayén çangoac, eta ken litecen. 32 Ethor citecen bada gendarmesac, eta hauts citzaten lehenaren çangoac, eta berce harequin crucificatu cenarenac. 33 Baina lesusgana ethor citecenean, ikussiric ia hura hil cela etzitzaten hauts haren çangoac. 34 Baina gendarmesetaric batec dardoaz haren seihetsa iragan ceçan, eta bertan ilki cedin odol eta vr. 35 Eta ikussi duenac testificatu vkan du, eta eguiazcoa da haren testimoniagea: harc badaqui ecen eguiá erraiten dituela, çuec-ere sinhets deçaçuençát. 36 Ecen gauça hauc eguiñ içan dirade Scriptura compli ledinçát, Ezta hautsiren haren heçurric. 37 Eta berriz berce Scriptura batec erraiten du, Ikussiren duté nor culhatu dutén. 38 Gauça hauen ondoan othoitz eguiñ cieçon Pilati Ioseph Arimatheacoac (cein baitzén lesusen discipulu, baina ichilizco, Iduén beldurrez) ken leçan lesusen gorputza: eta permetti cieçon Pilatec. Ethor cedin bada eta ken ceçan lesusen gorputza. 39 Eta ethor cedin Nicodemo-ere (ethori içan cena lesusgana gauaz lehenic) ekarten çuela myrrhazco eta aloesezco quasi ehun liberataco mixtionebat. 40 Har ceçaten orduan lesusen gorputza, eta lot ceçaten hura mihistoihalez aromatezco vssainequin, nola costuma baitute Iduéc ohorzteco. 41 Eta hura crucificatu içan cen leku hartan cen baratzebat, eta baratzean monument berribat, ceinetan oraino ezpaitzén nehor eçarri içan. 42 Han bada, Iduén preparationeco egunaren causaz, ceren hurbil baitzén monumenta, eçar ceçaten lesus.

20 Eta Sabbathoén lehen egunean Maria Magdalena ethorten da goicean, oraino iluhun celaric monumentera: eta ikusten du harria monumentetic aldaratuua. 2 Orduan laster eguiten du eta ethorten da Simon Pierrisgana, eta berce discipulu lesusec maite çuenagana, eta dioste, Kendu duté launa monumentetic, eta eztaquigu non eçarri dutén. 3 Ilki cedin bada Pierris, eta berce discipulu hura, eta ethor citecen monumentera. 4 Eta lasterca cioacen biac elkarrequin: baina berce discipulu hura aitzin cequión Pierrisi, eta lehen ethor cedin monumentera. 5 Eta beheitituriç ikus citzan oihalac aldaratuac: badaric-ere etzedin sar. 6 Ethorten da orduan Simon Pierris hari darreicola, eta sar cedin monumentera, eta ikus citzan oihalac han eçarriac: 7 Eta haren buru gainean içan cen crobitcheta, ez oihalequin eçarria, baina appart biribilgatua leku batetara. 8 Orduan bada sar cedin berce discipulu monumentera lehenic ethori içan cen hura-ere, eta ikus ceçan, eta sinhets ceçan. 9 Ecen oraino etzaquiten Scripturá, ecen behar cela hura hiletaric resuscita ledin. 10 Itzul citecen bada discipuluac beretarat. 11 Baina Maria cegoen monumentaren aldean campotic, nigarrez: bada nigarrez cegoela, beheiti cedin monumentera: 12 Eta ikus citzan bi Aingueru churiz veztituac, iarriric ceudela, bata burura eta bercea oinetara, lesusen gorputza etzan içan cen lekuan. 13 Eta hec erran cieçoten, Emazteá, cergatic nigarrez ago? Dioste, Ceren kendu baitute ene launa, eta ezpaitaquit non eçarri dutén. 14 Eta haur erran çuenean itzul cedin guibelerat, eta ikus ceçan lesus han cegoela, eta etzaquian lesus cela. 15 Diotsa lesusec, Emazteá, cergatic nigarrez ago? noren bilha abila? Harc vstez ecen baratzéçaina cela, diotsa, launa, baldin hic eraman baduc hura, erradac non eçarri duán: eta nic kenduren diat. 16 Diotsa lesusec, Mariá: Itzuliric harc diotsa, Rabboni, erran nahi baita, Magistrua. 17 Diotsa lesusec, Ezneçanala hunqui: ecen oraino eznaun igan neure Aitagana: baina habil ene anayetara, eta erran iecén, Igaiten naiz neure Aitagana, eta çuen Aitagana, eta neure Iaincoagana eta çuen Iaincoagana. 18 Ethor cedin Maria Magdalena contatzen cerauela discipuluey ecen ikussi çuela launa, eta harc gauça hec erran cerautzala. 19 Eta arrastu cenean Sabbathoén asteco lehen egun hartan, eta borthác ertsiac ceudela, non bilduac baitziraden discipuluac Iduén beldurrez, ethor cedin lesus eta gueldi cedin hayén artean, eta dioste, Baquea dela çuequin. 20 Eta haur erran çuenean, eracuts cietzén escuac eta bere seihetsa: eta aleguera citecen discipuluac ikussiric launa. 21 Eta erran cieçén berriz, Baquea dela çuequin: ni Aitac igorri nauen beçala, nic-ere igorten çaituztet çuec. 22 Eta haur erran çuenean,

hats eman ciecén eta erran, Recebi eçaue Spiritu saindua. **23** Noren-ere bekatuac barkaturen baitituçue, barkatzen çazte hæy: eta norenac-ere eduquiren baitituçue, eduquiac dirade. **24** Eta Thomas, hamabietaric bat, Didymus deitzen dena, etzén hequin Iesus ethorri cenean. **25** Erran cieçoten bada hari berce discipuluéc, ikussi diagu launa. Eta harc erran ciecén, Baldin ikus ezpadeçat haren escuetan itzén seignalea, eta eçar ezpadeçat neure erhia itzén lekuau, eta eçar ezpadeçat neure escua haren seyhetsean, eztut sinhetsiren. **26** Eta cõrtzi egunen buruän berriz ciraden haren discipuluac barnean, eta Thomas hequin: ethor cedin Iesus borthác ertsiac ceudela, eta gueldi cedin hayén artean, eta erran ceçan, Baquea dela çuequin. **27** Guero diotsa Thomasi, Eçarrac eure erhia hemen, eta ikus itzac ene escuac: eta hedá eçac eure escua, eta eçarrac ene seihetsean: eta ezaicela sinheste-gabe, baina sinheste-dun. **28** Eta ihardets ceçan Thomasec: eta erran cieçón, Ene launa eta ene Iaincoá. **29** Diotsa Iesusec, Ceren ikussi bainauc, Thomas sinhesten duc: dohatsu dituc ikussi ez, eta sinhetsi dutenac. **30** Bada anhitz berce signoric-ere egui ceçan Iesusec bere discipuluén aitzinean, cein ezpaitirade scribatuac liburu hunetan. **31** Baina gauça hauc scribatu içan dirade, sinhets deçaquençát enen Iesus dela Christ Iaincoaren Semea, eta sinhesten duçuela vicitza duçuençát haren icenean.

21 Guero manifesta cequién berriz Iesus discipuluuey

Tiberiaco itsas aldean, manifesta cedin bada hunela: **2** Ciraden elkarrequin Simon Pierris, eta Thomas Didymus deitzen dena, eta Nathanael, cein baitzén Cana Galileaco, eta Zebedeoren semeac, eta haren discipuluetaric berceric biga. **3** Dioste Simon Pierrisec, Banoa arrainçara. Diotsate, Baguioaç gu-ere hirequin. Parti citecen, eta igan citecen vncira bertan: eta gau hartan etzeçaten deus har. **4** Baina goiça ethorri cenean, eriden cedin Iesus vr bazterrean: badaric-ere etzeçaten eçagut discipuluéc Iesus cela. **5** Dioste bada Iesusec, Haourrác, iaquiric batre baduque? Ihardets cieçoten, Ez. **6** Eta harc dioste, Egotzaue sarea vnciaren escuineco aldera, eta eridenen duçue. Egotz ceçaten bada, eta guehiagoric ecin hura tira ceçaqueten arrainén anhitzez. **7** Diotsa bada Iesusec maite çuen discipulu harc Pierrisi, launa duc. Simon Pierris bada, ençun çuenean enen launa cela, bere iuppáz ingura cedin (ceren billuzgorria baitzén) eta egotz ceçan bere buruä itsassora. **8** Eta berce discipuluac vncian ethor citecen, (ecen etziraden lurretic vrrun, baina ber-ehun bessoren inguruä) tiratzun çutela sarea arrainez bethea. **9** Eta lurrera iautsi ciradenean ikus citzaten ikatzac eçarriac, eta arraina gainean eçarria eta ogua. **10** Dioste

Iesusec, Ekarçue orain hartu dituçuen arrainetaric. **11** Igan cedin Simon Pierris, eta tira ceçan sarea lurrera, ehun eta berroguey eta hamairur arrain handiz bethea: eta hambat bacen-ere, etzedin ethen sarea. **12** Dioste Iesusec, Çatozze barazcal çaitetze. Eta discipuluetaric batre etzayón venturatzan interrogatzen, Hi nor aiz? çaqiteleric enen launa cela. **13** Ethorten da bada Iesus eta hartzen du ogua eta emaiten draue, eta arrainetic halaber. **14** Haur cen ia heren aldia Iesus bere discipuluuey manifestatu içan çayena hiletaric resuscitatuz gueroztic. **15** Bada barazcaldu ciradenean, diotsá Simon Pierrisi Iesusec, Simon Ionenaren semeá, hauc baino hobe dariztac? Diotsa, Bay launa: hic badaquic enen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene bildotsac. **16** Diotsa are berriz, Simon Ionenaren semeá, on dariztac niri? Diotsa, Bay launa, hic badaquic enen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene ardiac. **17** Erraiten drauca herenean, Simon Ionenaren semeá, on dariztac niri? Triste cedin Pierris ceren erran baitzieçón herenean, On dariztac niri? Eta erran cieçón, launa, hic gauça guciak badaquizquic, hic badaquic enen on dariçadala. Diotsa Iesusec, Bazcaitzac ene ardiac. **18** Eguiaz eguiaz erraiten drauat, gazteago incenean, guerricatzen incén, eta bahindoan norat nahi baihincén: baina çahar adinean, hedaturen dituc eure escuac, eta bercec guerricaturen au, eta eramanen au nahi eztuquean lekura. **19** Eta haur erran ceçan, aditzera emaiten çuela cer herioz glorificaturen çuen Iaincoa. Eta haur erran çuenean, diotsa, Arreit niri. **20** Itzuliric Pierrisec ikus ceçan Iesusec maite çuen discipulu hura, iarreiquiten cela, cein sustengatu-ere baitzén affarian haren estomac gainera, eta erran baitzeçan, launa, nor da hi traditzen auena? **21** Haur bada ikussi çuenean Pierrisec, diotsa Iesusi, launa, eta haur cer? **22** Diotsa Iesusec, Baldin hori nahi badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? hi arreit niri. **23** Eta ilki cedin hitz haur anayén artean enen discipulu hura etzela hilien: baina etzeraucan erran Iesusec, eztuc hilien: baina, Baldin hori nahi badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? **24** Haur da discipulu hura ceinac testificatzen baitu gauça hauçaz, eta gauça hauc harc scribatu ditu: eta badaquigu enen eguiazco dela haren testimoniagea. **25** Baina bada anhitz berce gauçaric-ere Iesusec eguinic, cein baldin scribatuac balirade punctuz punctu, munduac-ere eztut vste eduqui litzaqueela scriba litzquen liburuä.

Eginak

1 LEHENIC minçatú içan nauc, Theophile, Iesus eguiten eta iracasten hassi içan cen gauça guciéz. **2** Elegitu cituen Apostoluey Spiritu sainduaz manamenduac emanic, goiti recebitu cen egunerano. **3** Ceiney eracutsi-ere baitu bere buruä viciric bere passioneaz guerozic anhitz seignale segurez, berroguey egunez hæy eracusten eta laincoaren resumáz minçatzen çayela. **4** Eta bildu cituenean, mana citzan ezeltecen parti Ierusalemetic, baina iguriqui leçaten Aitaren promessa, Cein, dio, ençun baituque eneganic. **5** Ecen loannesec batheyatu du vrez, baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz anhitz egun gabe. **6** Hec bada bildu ciradenean interroga ceçaten hura, cioitela, launa, dembora hunetan bere staturaco draucac resumá Israeli? **7** Eta erran ciecén, Ezta çuey eman Aitac bere bothere proprian ecarri dituen demborónedo sasoinén eçagutzea. **8** Baina recibituren duçue çuen gainera ethorriren den Spiritu sainduaren verthutea, eta içanen çaiçquidate testimonio Ierusalem, eta Iudea gucion, eta Samarian, eta lurraren bazterrero **9** Eta gauça hauc erran cituenean, hec çacussatela altcha cedin: eta hodey batec harturic eraman ceçan hayén beguietaric. **10** Eta cerurat beguiac fincatuac çadutzatela hura ioaten cenean, huná, bi guïçon presenta citecen hayén aitzinean veztidura churitan: **11** Ceinéc erranere baitzeçaten, Galileaco guïçonáç, cergatic zaudete, cerurat beha çaudetela? goiti çeturic cerurat recebitu den Iesus haur, hala ethorriren da nola ikussi baituque cerurat ioaiten. **12** Orduan itzul citecen Ierusalemera Oliuatzetaco deitzen den menditic, cein baita Ierusalemeco aldean, Sabbath baten bidean. **13** Eta sarthu içan ciradenean, igan citecen gambera gora batetara non baitzeuden Pierris eta Iacques, Ioannes eta Andriu, Philippe eta Thomas, Bartholomeo eta Mattheu, Iacques Alpheoren semea eta Simon Zelotes, eta Iuda Iacquesen anyea. **14** Hauc guciéc perseueratzent çutén gogobatez othoitzzaten eta orationetan emaztequin, eta Iesusen ama Mariarequin, eta haren anayequin, **15** Eta egun hetan iaiquiric Pierrisec discipuluen artean, erran ceçan (eta cen han berean compainiabat seioguey personaren ingurucorico) **16** Guiçon anayeáç, complitu behar cen Scriptura haur, cein aitzinetic erran baitu Spiritu sainduac Dauid-en ahoz, Iudasez, cein içan baita Iesusen hatzamailén guidari: **17** Ecen contuco cen gurequin, eta recebitu vkan çuen administratione hunetaco portionea. **18** Harc bada acquisitu du landabat iniquitatezco alocairutic, eta bere buruä egotziric erditic leher eguin vkan du, eta vrratu içan dirade haren halsar guciac. **19** Eta gauça haur eçagutu

içan da Ierusalemeco habitant guciéz: hala non deithu içan baita landa hura hayén lengoage propriz, Haceldama: erran nahi baita, odol landa. **20** Ecen scribatua da Psalmuen liburuän, Eguin bedi haren habitationea desert, eta eztén han habita dadinic. Eta, Haren administrationea har deçan berce batec. **21** Behar da beraz gurequin bildu içan diraden guïçon hauric, Iesus launa gure artean ioan eta ethorri içan den dembora gucion, **22** Hassirc Ioannesen Baptismotic, gureganic goiti recebitu içan den egunerano, bat eguin dadin haren resurrectionearen testimonio gurequin. **23** Presenta citzaten bada biga, Ioseph Barsabas deitzen cena, cein icen goiticoz lusto deithu içan baita, eta Matthias. **24** Eta othoitze eguiten çutela erran ceçaten, Hic launa gucion bihotzac baiteçaguzquic, eracutsac cein elegitu duán bi hauric, **25** Har deçançat ministerio hunetaco eta Apostolutassuneco, portionea, ceinetaric erauci içan baita Iudas, ioan ledinçat bere lekurát. **26** Eta egotz citzaten hayén çortheac, eta eror cedin çorthea Matthiasen gainera, eta consentimendu batez eçar cedin hameca Apostoluen contuan

2 Eta ethorri cenean Mendecoste eguna, guciac ciraden gogo batez leku batetan berean. **2** Eta eguin cedin subitoqui cerutic soinubat botheretsuqui heldu den haice baten ançora, eta bethe ceçan etche gucia non baitzeuden iariric: **3** Eta aguer cequizquien suaren ançoco mihi partituaç, eta paussa cedin hetaric batbederaren gainean. **4** Eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta has citecen minçatzen lengoage arrotzez, Spirituac minçatzen emaiten cerauen beçala. **5** Eta bacén Ierusalem egoiten ciraden Iudu laincoaren beldurra çuten guïconetaric, ceruaren azpico natione orotaric. **6** Bada hots haur eguin cenean, bil cedin gendaldebat, eta trubla cedin, ceren batbederac ençuten baitzituen bere lengoage propriz hec minçatzen. **7** Eta spantatuac ceuden guciac, eta miresten çutén elkarri ciotsatela, Huná, minço diraden hauc gucioc, eztirade Galileano? **8** Nolatan bada guc dançuzquigu batbedera iayo içan garen lengoage propriaç minçatzen? **9** Parthianoéc eta Medianoéc eta Elamítéc, eta Mesopotamian egoiten diradenéc, eta Iudean, eta Cappadocian, Ponten, eta Asian, **10** Phrygian eta Pamphylian, Egypten, eta Lybia bazterretan, baita Cyreneco aurkán, eta Roman daudenéc, eta Iuduec eta Proselytoéc, Cretianoéc eta Arabianoéc: **11** Ençuten ditugu hauc gure lengoagez minço diradela laincoaren gauça magnificoiez. **12** Eta spantatuac ceuden guciac, eta etzaquitén cer pensa, elkarri ciotsatela, Cer erran nahi da haur? **14** Baina çutic cegoela Pierrisec hamequequin, altcha ceçan bere voza, eta minça cequién, ciela, Guiçon

Iuduác eta Ierusalem habitatzen çareten guciá, haur iaquique, eta beharriez har itzaque ene hitzac. 15 Ecen eztirade, çuec vste duçuen beçala hauc hordi, ikussiric ecen egunaren heren orena dela. 16 Baina haur da loel prophetáz erran içan dena. 17 Eta içanen da, azquen egunetan (dio lain-coac) erautsiren baitut neure Spiritutic haragui guciren gainera: eta prophetizaturen dute çuen seméc eta çuen alabéc, eta çuen gaztéc visioneac ikussiren dituzte, eta çuen çaharréc ametsez amets equinen duté. 18 Eta segur neure muthilén eta neure nescatoen gainera egun hetan erautsiren dut neure Spiritutic, eta prophetizaturen duté. 19 Eta equinen ditut gauça miraculuzcoac ceruán garayan, eta signoac lurrean beherean, odol eta su eta kezco vapore. 20 Iguzquia cambiaturen date ilhumbetara, eta ilhargua odoletara, launaren egun handia eta notablea dathorren baino lehen. 21 Eta içanen da norc-ere inuocaturen baitu launaren icena, saluaturen baita haina. 22 Israeltar guionác, ençun itzaque hitz hauc: Iesus Nazarenoa, guion laincoaz approbatua çuec baithan obra excellentez eta miraculuz eta signoz, cein equin baititu laincoaren harçaz çuen artean, ceuroc-ere daquiqueun beçala: 23 Haur, laincoaren confeillu arrastatzu eta prouidentiaz emana hartu cindutenean, gaichtoén escuz crucificaturic hil vkan duçe. 24 Cein laincoac resuscitatu baitu, herioaren doloreac lachaturic, ceren ezpaitzén possible hura harçaz, eduquí ledin. 25 Ecen Daudí-ec erraiten du harçaz, Contemplatzen nuen launa neure aitzinean bethiere: ecen neure escuineco aldean daut higui eznadin 26 Halacotz alegueratu da ene bihotza, eta boztu da ene mihiá, eta are guehiago ene haraguia paussaturen da sperançatan. 27 Ecen eztuc vtziren ene arimá sepulchrean, eta eztuc permettituren hire Sainduac corruptioneric sendi deçan. (Hadés g86) 28 Eçagut eraci drauzquidac vicitzearen bideac, betheren nauc bozcarioz eure beguitharte aitzinean. 29 Guiçon anayeác, frangoqui erran ahal deçaqueçet Daudí patriarcház, ecen hura hil içan dela eta ohortze içan dela, eta haren sepulchrea gure artean dela egungo egunerano. 30 Bada Propheta nola baitzén, eta baitzaquian ecen iuramenduz iuratu ceraucala laincoac ecen haren guerruneco fructutic, haraguiaaren arauzez, Christ suscitaturen çuela, haren throno gainean iar eraciteco. 31 Aitzinetic ikussiric minçatu içan da Christen resurrectioneaz, ecen eztela vtzi içan haren arima sepulchrean, eta haren haraguiaç eztuela ikussi corruptioneric. (Hadés g86) 32 Iesus haur resuscitatu vkan du laincoac, eta gauça hunez gu guioc gara testimonio. 33 Bada laincoaren escuinaz altchatu içan denean eta Spiritu sainduaren promessa Aitaganic recebitu duenean, erautsi vkan du çuec orain dacussaçuen

eta dançuçuen haur. 34 Ecen Daudí ezta igan ceruètara: baina dio berac, Erran drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, 35 Eçar ditzäquedano hire etsayac hire oinén scabella. 36 Segur iaquin beça bada Israeleco etche guciac, ecen hura laun eta Christ eguin duela laincoac: Iesus çuec crucificatu duçuen haur diot. 37 Eta gauça hauc ençunic bihotz-chimico har ceçaten, eta erran cieçoten Pierrisi eta berce Apostoluey, Cer equinen dugu guion anayeác? 38 Eta Pierrisec dioste, Emenda çaitetze eta batheya bedi çuetaric batbedera Iesus Christen icenean bekatuén barkamendutan: eta recebituren duçue Spiritu sainduaren dohaina. 39 Ecen çuey equin çaique promessa eta çuen haourrey, eta vrrun diraden gucley, cembatere deithuren baititu gure lainco launac. 40 Eta anhitz berce hitzez testificatzen çuen, eta exhortatzen cituen, cioela, Salua çaitetze natione gaichto hunetaric. 41 Bada gogotic haren hitza recebitu çutenac, batheya citecen, eta augmenta citecen egun hartan hirur milla arimaren inguruäz. 42 Eta perseveratzen çuten Apostolueñ doctrinán, eta communicationean, eta oguiaren haustean, eta orationétan. 43 Eta arima guciari beldurtassun lot cequion, eta anhitz gauça miraculuzco eta signo Apostoluez eguiten cen. 44 Eta sinhesten çuten guciac-ere elkarrequin ciraden, eta gauça guciac commun citutzén. 45 Possessioneac eta onhassunac saltzen cituzten, eta partitzen cerezten gucley batbederac beharra çuenaren araura. 46 Eta egun oroz perseveratzen çutén gogo batez templean, eta hausten çutela ogua etchez etche, hartzen çuten bere othorançá alegrançarequin eta bihotzezco simplicitarequin: 47 Laudatzen çutela laincoa, eta gratia çutela populu gucia baithan. Eta launac eratchequiten ceraucan gende saluatu içatecoric egun oroz Eliçari.

3 Bada Pierris eta Ioannes elkarrequin igaiten ciraden templera othoitz ordutan, baitzén bedratzi orenetan. 2 Eta guion bere amaren sabeleandanic maingu cembat ekarten cen: cein eçarten baitzutén egun oroz templeco bortha Ederra deitzen denean, elemosyna esca lequiençat templean sartzen ciradeney. 3 Harc ikus citzanean Pierris eta Ioannes templean sartzera cioacela, othoitz equin ciecen elemosynabat luençat. 4 Baina harenganat beguiac çorrozturic Pierrisec Ioannesequin erran ceçan, Beheçac gureganat. 5 Eta hura beguira çayen çorrozqui, hetaric cerbait recebitu vstez. 6 Orduan Pierrisec erran ceçan, Cilharric ez vrrheric eziät: baina cer baitut hura emaiten drauat: Iesus Chrift Nazarenoren icenean iaiqui adi eta ebil adi. 7 Eta hura escu escuinetic harturic, goiti ceçan,

eta bertan erscont citecen haren oin çolác eta aztalac. 8 Eta iauciric gueldi cedin çutic, eta baçabilan: eta sar cedin hequin templean, ebilten eta iauzten cela eta laudatzen çuela laincoa. 9 Eta ikus ceçan hura populu guciac çabilala, eta laudatzen çuela laincoa. 10 Eta eçagut ceçaten, hura ecen hura cela elemosyna esquez templeco bortha Ederrean iarten cena: eta bethe citecen iciapenez eta spantamenduz hari heldu içan çayón gauçaren gainean. 11 Eta maingu sendatu içanac Pierris eta Ioannes çadutzala, laster eguiñ ceçan hetara populu guciac Salomonen deitzen den galeriara, spantaturic. 12 Hori ikussiric Pierrisec ihardets cieçon populuari, Israeltar guiçoná, cergatic miraculuz çaudete huneçaz? edo cergatic guregana beguiac çorroturic çaudete, gure verthutez edo saindutassunez haur ebil eraci baguindu beçala? 13 Abrahamen eta Isaac-en eta Iacob-en laincoac, gure aiten laincoac glorificatu du Iesus bere Semea, çuec liuratu eta vkatu duçuena Pilaten aitzinean, harc largatzeco cela iugeatu baçuen-ere. 14 Baina çuec saindua eta iustoa vkatu duçue, eta requeritu duçue guicerhailebat eman lequïuen: 15 Eta vicitzearen princea hil vkan duçue, cein laincoac hiletaric resuscitatu baitu: eta gauça hunez testimonio gara gu. 16 Eta haren icena baithango fedeaz, ikusten eta eçagutzen duçuen haur, fortificatu vkan du haren icenac: eta harçaz den fedeac bere membro gucietaço dispositione haur huni eman drauca çuen gución presentián. 17 Eta orain, anayeá, bodaquit ecen ignorantiaz eguiñ vkan duçuela, çuen Gobernadorec-ere beçala. 18 Baina laincoac aitzinetic bere Propheta gucién ahoz erran cituen gauçá, Christec suffrituren çuela, hala complitu vkan ditu. 19 Emenda çaitenze bada, eta conuerti çaitenze, ken ditecençát çuen bekatuac. 20 Refrigeramendutaco demboráç ethorri diratenean launaren presentiatic, etaigorri duqueenean çuey aitzinetic erran içan çaiçuena, Iesus Christ: 21 Cein ceruäc eduqui behar baitu, laincoac, munduaren hatseandanic Propheta saindu gucién ahoz erran dituen gauça gucién restorationeco demboretarano. (aión g165) 22 Ecen Moysesec aitey erran vkan draue, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: ençunen duçue hura minçaturen çaiqueçuen gauça gucietañ. 23 Eta içanean da, nor-ere Propheta hari behaturen ezpaitzayo, deseguinen baita populuaren artetic. 24 Eta Samuelez guerozco Propheta guciéc, eta gueroz prophetizatu duten guciéc aitzinetic erran-ere badituze egun hauc. 25 Çuec çarete Prophetén, eta laincoac gure aitey ordenatu drauen aliançaren seme, ciotsala Abrahami, Eta hire hacian benedicatuac içanen dituc lurreco familia guciac. 26 Çuey lehenic laincoac suscitaturic Iesus bere Semea

igorri vkan drauçue, harc benedica cinçatençat, çuetaric batbedera çuen gaichtaquerietaric conuertituz.

4 Baina hec populuari minçø çäizcala, ethor cequitzén Sacrificadoreac eta templeco Capitaina, eta Sadduceuac, 2 Gaitzituric ceren iracasten baitzutén populua, eta predicatzen baitzutén Iesusen icenean hiletarico resurrectionea. 3 Eta escuac egotz citzaten hayén gainera, eta eçar citzaten presoindeguian biharamunerano. Ecen ia arratsa cen. 4 Eta hitza ençun çutenetaric anhitzec sinhets ceçaten: eta guiçonén contua eguiñ cedin borz millatarano. 5 Eta guertha cedin biharamunean bil baitzitecen hayén Gobernadoreac eta Ancianoac eta Scribáç Ierusalemera: 6 Eta Annas Sacrificadore subiranoa, eta Caiphas eta Ioannes, eta Alexander, eta Sacrificadorón arraçatic ciraden guciac. 7 Eta artean eçarri citutzenean, interroga citzaten, Cer botherez edo noren icenean gauça haur eguiñ duçue çuec? 8 Orduan Pierrisec Spiritu sainduaz hetheric, erran ciecen, Populuaren Gobernadoreáç eta Israeleco Ancianoáç, 9 Egungo egunean guiçon impotent batí eguiñ içan çayón vnguiaz examinatzen garenaz gueroz, cer moienez haur sendiftu içan den: 10 Iaquiçue çuec gucioc eta Israeleco populu guciac, ecen Iesus Christ Nazarenoren icenean cein çuec crucificatu baituçue, cein laincoac resuscitatu baitu hiletaric, harçaz guiçon haur dagoela sendoric çuen aitzinean. 11 Haur da harri çueçaz edificaçaleoz arbuyatu içan den hura, cein eguiñ içan baita cantoin buru. 12 Eta ezta bercetan batetan-ere saluamenduric: ecen berce icenic ezta ceruären azpian guiçoney eman çayenic, ceinez saluatu behar garén. 13 Orduan ikussiric Pierrisen minçatzeco hardieçá eta Ioannesena, eta eçaguturic ecen guiçon letragabeac eta idiotac ciradela, miresten çutén, eta eçagutzen çutén hec Iesusequin içanac ciradela. 14 Eta çacussatenean sendatu içan cen guiçona hequin present cela, ecin deusetan contrasta ahal citaqueen. 15 Orduan hec conseillutic campora ilkitera manaturic: compartitzen çutén elkarren artean, 16 Cioitela, Cer eguiñen drauègu guiçon hoey? ecen signo clarobat hauçaz eguiñ içan dela, manifest da Ierusalemco habitant guciety, eta ecin vka deçaquegu. 17 Baina guehiagoric publica eztadin populuaren artean, defendea diecegun mehatchuz, eztazquizquión guehiagoric minça icen horretan nehori-ere. 18 Bada hec deithuric mana citzaten neholetan-ere ezlitecen minça, eta ezleçaten iracats Iesusen icenean. 19 Baina Pierrisec eta Ioannesec ihardesten çutela erran ciecen, Eya laincoaren aitzinean gauça iustoa denez lehen çuey obeditzea ecen ez laincoari, iugea eçaçue. 20 Ecen segur, ecin daidiquegu ençun eta

ikussi ditugun gauçác erran eztitzagun. 21 Orduan hec mehatchurequin vtzi citzaten ioaitera, ez eridenez nolatan puni ahal litzaqueizten, populuaren causaz, ceren gucíc laincoa glorificatzen baitzutén eguiñ içan cenaz. 22 Ecen berroguey vrthe baino guehiago cituen guiconac, ceinen gainean sendatzeco signo haur eguiñ içan baitzén. 23 Eta ioaitera vtzi citutzenean ethor citecen bere gendetara, eta conta ciecen cer-ere Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc erran baitzerauécén. 24 Eta hec ençun citutzenean gogo batez altcha ceçaten voza laincoagana, eta erran ceçaten, launa, hi aiz ceruä eta lurra, itsassoa eta hetan diraden gauça guciak eguiñ dituán laincoa, 25 Dauid eure cerbitzariaren ahoz erran duana, Cergatic mutinatu içan dirade gendeac, eta populuéc pensatu vkan ditutzté gauça vanoac? 26 Bildu içan dirade lurreco regueac, eta princeac elkarrequin bathu içan dirade launaren eta haren Christen contra. 27 Ecen bildu içan dituc eguiaz hire seme saindu lesusen contra, cein vñctatu baituc, Herodes eta Ponce Pilate Gentilequin eta Israeleco populuarequin. 28 Eguiñ leçatençát cer-ere hire escuac eta hire conseilluac lehenetic eguitera determinatu baitzen. 29 Orain bada launa, beha eçac hayén mehatchuetara, eta eman iecéc eure cerbitzarien libertate gucirequin hire hitzaz minça ditecen: 30 Eure escua hedaturic ossassun emaitera, signoac eta miraculuac eguiñ ditecen Iesus hire Seme Sainduaren icenean. 31 Eta othoitz eguiñ çutenean, ikara cedin lekuá ceinetan bilduac baitziraden: eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta minçatzen ciraden laincoaren hitzaz hardieçarequin. 32 Eta aralde sinhetsi vkan çutén bihotza eta arimá cen bat: eta nehorc posseditzen cituen gaucetaric etzuen erraiten deus bereric çuela, baina gauça guciac citutzén commun. 33 Apostoluécere verthute handitan testificatzen çutén Iesus launaren resurrectioneaz, eta gratia handia cen bayen gucén gainean. 34 Ecen nehorc deusen beharric etzuen hayén artean: ceren landaric edo etcheric çutén gucíc saltzen baitzituztén, eta saldu içan ciraden gaucén precioa ekarten baitzutén 35 Eta eçarten Apostoluén oinetara: eta partitzen çayón batbederari, beharra çuenaren araura. 36 losesec bada, cein icen goiticoz dei baitzedin Apostoluéz Barnabas (erran nahi baita consolationezco semea) Leuitác, nationez Cyprianoac, 37 Possessionebat nola baitzuen sal ceçan hura, eta ekarriric diruä eçar ceçan Apostoluén oinetara.

5 Baina Ananias deitzen cen guicon batec, Sapphira bere emaztearequin sal ceçan possessionebat: 2 Eta appartar ceçan preciotic partebat, haren emazteac-ere çaquialaric: eta cembeit parte ekarriric, Apostoluén oinetara eçar ceçan. 3 Eta erran ceçan Pierrisec, Ananias, cergatic bethe du Satanec

hire bihotza Spiritu sainduari gueçur erraitera, eta landaren preciotic appartatzera? 4 Baldin beguiratua bahau etzena hire guelditzen? eta salduric hire botherean etzena? cer cen cergatic gauça hori gogoan eçarri behar auen? eztrauec guiconey gueçur erran, baina laincoari. 5 Eta Ananias hitz hauc ençunic, eror cedin, eta renda ceçan spiritua: eta beldurtassun handia iar cedin gauça hauc ençuten cituzten gucén gainean. 6 Eta iaiquiric lagun gazte batzuc har ceçaten hura, eta camporat eramanic ohortz ceçaten. 7 Eta guertha cedin quasi hirur orenen buruän, haren emazteare, cer eguiñ cen etzaquialaric, sar baitzedin: 8 Eta erran cieçon Pierrisec, Erran ieçadan hambatetan landá saldu duçue? Eta harc erran ceçan, Bay, hambatetan. 9 Orduan Pierrisec diotsa, Cer da iunctatu içan baitzarete çuen artean launaren spirituaren tentatzera? horrá, hire senharra ohortze dutenén oinac borthán, eta eramanen aute hi. 10 Eta bertan eror cedin haren oinetara eta renda ceçan spiritua. Eta sarthuric lagun gaztéc eriden ceçaten hura hila, eta camporat eramanic ohortz ceçaten bere senharraren aldean. 11 Eta beldurtassun handia eguiñ cedin Eliça guciaren gainean, eta gauça hauc ençuten cituzten gucén gainean. 12 Eta Apostoluén escuz eguiten cen anhitz signo eta miraculu populuhan: (eta ciraden guciac gogo batetako Salomonen galerián. 13 Eta bercetaric batre etzén venturatzan hequin nahastecatzen: baina magnificatzen cituen hec populuac. 14 Eta emendatzenago cen launean sinhesten çutenen compainiá, hambat guiconez nola emaztez) 15 Hambat non karriquetara ekarten baitzituztén. eriac, eta ohetan eçarten eta licteretan, Pierris ethor ledinean haren itzala berere hetaric cembeiten gainetic iragan ledinçát. 16 Eta biltzen cen hiri hurbiletako communa-ere Ierusalemera, ekarten citutzela eriac eta spiritu satsuez tormentatuac: eta guciac sendatzen ciraden. 17 Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoa, eta harequin ciraden guciac (cein baita Sadduceen sectá) inuidiaz bethe citecen. 18 Eta egotz citzaten escuac Apostoluén gainera, eta eçar citzaten presoindegui publicoan. 19 Baina launaren Aingueruäc gauaz irequi citzan presoindeguico borthác: eta hec campora idoquiric, erran ceçan, 20 Coazte, eta templean çaudetela declaira ietzoçue populuari vicitze hunetako hitz guciac. 21 Eta hec haur ençunic far citecen arthatsean templean, eta iracasten ari ciraden. Eta ethorriric Sacrificadore subiranoac, eta harequin ciradenéc bil ceçaten conseillua eta Israeleco haourréen Anciano guciac: etaigor ceçaten presoindeguirekarakr licerençát. 22 Baina ethorriric officieréc etzitzaten eriden presoindegui, eta itzuliric conta ceçaten, 23 Cioitela, Presoindegui behinçát eriden dugu ertsia diligentia

gucirequin, eta goardác campotic borthén aitzinean ceudela: baina irequi dugunean, nehor eztugu barnean eriden. **24** Hitz hauc ençun eta, Sacrificadore subiranoa eta templeco Capitaina, eta Sacrificadore principalac, dudán ceuden heçaz cer içanen cen. **25** Baina ethorriric cembeitec erran ciecén, Hará, presoindeguian eçarri cintuzten giçonac templean dirade, eta iracasten dute populua. **26** Orduan templeco Capitainac ioanic officierequin ekar citzan bortcha gabe: (ecen po-puluaren beldur ciraden lapida ezlitecen) **27** Eta ekarriric hec presenta citzaten conseilluan: eta interroga citzan Sacrificadore subiranoac, **28** Cioela, Eztrauçegu manamendu expressez defendatu etzineçaten iracats icen horretan? eta huná, bethe duçue Ierusalemé çuen doctrináz, eta nahi duçue gure gainera erekarri giçon horren odola. **29** Orduan ihardesten çuela Pierrisec eta berce Apostoluéc erran ceçaten, Lehen obeditu behar da laincoa ecen ez giçonac. **30** Gure Aitén laincoac resuscitatu vkan du Iesus, cein çuec çurean vrkaturic hil vkan baituçe. **31** Haur laincoac prince eta saluadore goratu vkan du bere escuinaz, eman lieçonçat emendamendua Israeli eta bekatuén barkamendua. **32** Eta guc ekarten draucagu testimoniage erraiten ditugun gauça hauçaz: bay eta Spiritu sainduac, cein eman baitraue laincoac hura obeditzen duteney. **33** Eta hec haur ençunic despitez leher eguiteco ceuden, eta consultatzen çuten hayén hiltzera. **34** Orduan iaiquiric conseilluan Phariseu Gamaliel deitzen cen Legueco doctor batec, cein populu guciak ohoratzan baitzuen, mana ceçan lekorerat appurbat retira litecen Apostoluac: **35** Guero erran ciecén, Israeltar giçoná, gogoauçue ceurotara, giçon hauçaz cer eguiñen duçuen. **36** Ecen dembora hauc baino lehen altcha cedin Theudas, cioela tiere buruáz cerbait cela, ceini lagund baitzequión giçon araldebat, laur ehunetarano: cein hil baitzeçaten, eta hari behatu, içan çaiçcan guciak hautsi içan dirade eta ezdeus bilhatu. **37** Haren ondoan altcha cedin Iudas Galileanoa descriptioneco demboretan, eta erauz ceçan populu handi bere ondoan: gal cedin hura-ere, eta hari behatu içan çaiçcan guciak deseguin citecen. **38** Eta orain diotsuet, parti çauquitez giçon horiey, eta vtzitzaque: ecen baldin giçonitaric bada conseillu edo obra hori, deseguinen da: **39** Baina baldin laincoaganic bada, ezteçaqueçue deseguin, beguirauçue etzaitezten laincoaganra contrariant eriden. Eta haren opinioneço içan ciraden. **40** Orduan deithuric Apostoluac, açotatu ondoan mana citzaten ezlitecen minça Iesusen icenean, eta vtzi citzaten ioaitera. **41** Hec bada ioan citecen alegueraric conseilluaren aitzinetic, ceren Iesusen icenean iniuria suffritzeco ohore hura eguiñen içan baitzayen. **42**

Eta egun guciaz templean eta etchean etziraden guelditzen iracastetic eta Iesus Christen predicatzetic.

6 Eta egun hetan nola discipuluac multiplicatzen baitziraden, eguiñ cedin Grecoén murmuratzebat Hebraicoén contra ceren menospreciatzen baitziraden cerbitzu ordinarioan hayén emazte alhargunac. **2** Halacotz hamabiéc discipuluzco compainiá deithuric, erran ceçaten, Ezta raçoin guc laincoaren hitza vtziric mahainac cerbitza ditzagun. **3** Hautaitzaçue beraz, anayeác, çuetaric çazpi giçon testimoniage onetacoric, Spiritu sainduaz eta sapientiaz betheac, eta cargu haur emanen baitrauègu. **4** Eta guçaz den becembatean orationeari eta hitzaren administrationeari iarreiquiren gniaizquió. **5** Eta propos haur compainia guciaren gogaraco içan cen: eta elegi citzaten Esteben, giçon fedez eta Spiritu sainduaz bethea, eta Philippe, eta Prochoro, eta Nicanor, eta Timon, eta Parmenas, eta Nicolas proselyto Antiocheanoa: **6** Hauc presenta citzaten Apostoluén aitzinera, eta hec othoitze eguiñic escuac gainean paussa cietzén. **7** Eta laincoaren hitza aitzinaratzen cen, eta haguitz multiplicatzen cen discipuluén contua Ierusalemén: Sacrificadoretaric-ere tropel handiac fedea obeditzen çuen. **8** Eta Estebenec betheric fedez eta boheriez, eguiten çuen miraculu eta signo handiric populuan. **9** Eta altcha citecen batzu, Libertinén, eta Cyreneanoén eta Alexandrianoén, eta Ciliciaco eta Asiaco diradenen deitzen den synagogatic, disputatzen ciradela Estebenequin. **10** Eta ecin resisti ceçaqueoten sapientiari eta hura minça eraciten çuen Spirituari. **11** Orduan suborna citzaten giçon batzu erraiten çutenic, Ençun dugu hori erraiten hitz blasphemiotacoric Moysesen eta laincoaren contra. **12** Eta moui citzaten populua eta Ancianoac eta Scribác: eta oldarturic harrapa ceçaten hura, eta eraman ceçaten conseillura. **13** Eta presenta citzaten testimonio falsuac erraiten çutenic, Guiçon haur ezta ichiltzen blasphemiotaco hitz erraitetic leku saindu hunen, eta Leguearen contra. **14** Ecen ençun vkan dugu haur erraiten, ecen Iesus Nazareno horrec deseguinen duela leku haur, eta muthaturen dituela Moysesec eman drauzquigun ordenançac. **15** Eta beguiac harenganat egotziric, conseilluan iarriric ceuden guciéc ikus ceçaten haren beguithartea quasi Aingueru baten beguithartea beçalaco.

7 Orduan erran ceçan Sacrificadore subiranoac, Gauça horiac horrela othe dirade? **2** Eta harc erran ceçan, Guiçon anayeác eta aitác, ençue, Gloriazco laincoa aguer cequión gure aita Abrahami Mesopotamian cenean, Charranen habita cedin baino lehen: **3** Eta erran cieçón, Ilki adi eure herritic, eta eure ahaidetaric, eta athon nic

eracutsiren drauädan lurrera. 4 Orduan ilkiric Chaldeoén herritic habita cedin Charranen. Eta handic, haren aita hil cenean laincoac eraman ceçan hura quec habitatzen çareten lur hunetara. 5 Eta etzieón heretageric eman harten, ez are oinaren bethea-ere: possessionetan hura emanen ceraucala promettatu baceraucan-ere, eta haren haciari haren ondoan, haourric ezpaquen-ere. 6 Bainan hunela erran ceçan laincoac, Habitaturen duc hire hacia berceren lurrean: eta han hura suiectionetaco egüinen dié, eta gaizqui tractaturen laur euhn vrthez. 7 Bainan hec cerbitzatu duqueiten gendea punituren diat nic, dio laincoac: eta guero ilkiren dituc, eta cerbitzaturen nié leku hunetan. 8 Eta eman cieón Circoncisionezko allianá: eta hunela Abrahamec engendra ceçan Isaac, eta circoncidi ceçan hura çortzigarreneco egunean: eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob, eta Iacob-ec hamabi Patriarchá. 9 Eta Patriarchéc inuidiaz mouituric, sal ceçaten Ioseph Egypterát eraman ledinçat: baina laincoa cen harequin: 10 Eta idoqui ceçan hura bere tribulatione grecitaric, eta eman cieón gratia eta sapientia Egypteco regue Pharaoren aitzinean, ceinec ordena baitzeçan hura Egypteco eta bere etche grecico gobernadore. 11 Eta ethor cedin gossetebat Egypteco herri grecira, eta Chanaan-era, eta herstura handia: eta etzutén erideiten iatecoric gure Aitác. 12 Bainan ençun ceçanean Iacob-ec bacela ogui Egypten,igor citzan gure Aitác lehenic. 13 Eta bigarren alidian eçagut cedin Ioseph bere anayéz, eta declara cequion Pharaori Iosephen leinua. 14 Orduan mandatariac igorriric Iosephec erekar ceçan bere aita Iacob, eta bere ahacoa grecia, baitziraden hiruroguez eta hamaborz persona. 15 lauts cedin bada Iacob Egyptera, eta hil cedin hura, eta gure Aitác. 16 Eta eraman içan ciraden Sichemera, eta eçarri içan ciraden sepulchrean, cein erossi baitzuen Abrahamec diruren preciotan Emor Sichemeco semearen semetaric. 17 Bainan laincoac Abrahami iuratu ceraucan promessaren dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua eta multiplica Egypten: 18 Berce reguebat Ioseph eçagutu etzuenic altcha cedino. 19 Hare gure nationearen contra finecias vsatzen çuela, gaizqui tracta citzan gure aitác, bere haourrén heriotara abandonna eraciterano, arraçá falta ledinçat. 20 Dembora harten sor cedin Moyses, eta cen laincoaren gogaraco: cein hirur hilebethez haci içan baitzén bere aitaren etchean. 21 Guero hura abandonnatu içan cenean, era-man ceçan Pharaoren alabac, eta haz ceçan beretaco semetan. 22 Eta instruitu içan cen Moyses Egyptecon sapientia grecian, eta cen boheretsu erranetan eta eginetan. 23 Bainan bethe çayonean berroguez vrtheren demborá, igan cequion bihotzera bere anayén Israeleco semén, visitatzera ioan ledin: 24 Eta ikussiric iniuria

hartzan çuebat, defenda ceçan eta mendeca bidegabek hartzen çuena, Egyptianoa ioric. 25 Eta vste çuen aditzen çutela haren anayéz ecen laincoac haren escuz deliurança eman behar cerauela: baina hec etzeçaten adi. 26 Eta biharamunean hec guducatzen ciradela, eriden cedin hayén artean, eta enseya cedin hayén baquetzen, cioela, Guiçoná, anaye çarete quec: cergatic batac berceari gaizqui eguiten draucaue? 27 Bainan hurcoari gaizqui eguiten ceraucanac bulka ceçan hura, cioela, Norc ordenatu au gure gaineco prince eta iuge? 28 Ala ni hic nahi nauc hil, atzo Egyptianoa hil auen beçala? 29 Orduan ihes egüin ceçan Moysesec hitz hunegatic, eta arrotz egüin cedin Madiango lurrean, non engendra baitzitan bi seme. 30 Eta berroguez vrthe complitu cituenean aguer cequion Sinaco mendico desertuan launaren Aingueraüä, berro batetako su-garrean. 31 Eta Moyses hori ikussiric miraz iar cedin visioneaz: eta consideratzera hurbiltzen cela egüin cedin harengana launaren voza, 32 Cioela, Ni nauc hire aitén laincoa, Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. Eta Moyses ikara çabilala etzén consideratzera venturatzan. 33 Orduan erran cieón launac, Eraunzquic eure oinetaco çapatác: ecen hi aicen lekua lur saindua duc. 34 Ikussi diat, ikussi diat neure populu Egypten denaren afflictionea, eta hayén suspirioa ençun diat, eta iautsi içan nauc hayén idoquitera, orain bada athon, igorriren aut Egyptera. 35 Moyses arnegatu çutén haur, cioitela, Norc hi ordenatu au prince eta iuge? haur bada laincoac prince eta liberaçale igor ceçan, Ainguera berroan aguertu içan çayonaren escuz. 36 Hunec campora idoqui citzan hec, miraculuac eta signoac egüinez Egypten, eta itsasso gorrian, eta desertuan, berroguez vrthez. 37 Moyses haur da erran cerauena Israeleco haourrey, Prophetabat suscitaturen drauçe çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: hari beha çaquizquio. 38 Haur da congregationeán desertuan içan cena, Aingueraürequin, cein minçatzen baitzayón Sinaco mendian, eta gure Aitequin içana, ceinec recebitu baititu hitz viciac guri emaiteco. 39 Ceini ezpaitzaizca behatu nahi içan gure Aitác, baina refusatu vkan duté, eta itzuli içan dirade bere bihotzez Egypterát: 40 Ciotsatela Aaroni, Eguin ietzaguc gure aitzinean dohazquen laincoac: ecen Moyses, ceinec Egypteco lurretic campora eraman baiquaitu, etzeaquiagu cer heldu içan çayón. 41 Eta aretzebat egüin ceçaten egun hetan, eta offrenda cieçoten sacrificio idolari: eta delectatzan ciraden bere escuezco obra eguinetan. 42 Orduan guibelaz itzul cequion laincoa, eta abandonna citzan ceruco gendarmeriaren cerbitzatza: Prophetén liburuän scribatua den beçala, Israeleco etcheá, ala offrendatu

drauzquidaue niri oblationeac eta sacrificioac berroguey vŕthez desertuan? **43** Aitzitic hartu vkan duque Moloch-en tabernaclea, eta quen Iainco Remphamen içarra, eta figura hec adoratzeco eguiñ dituque: hunegatic irionen çaituztet Babylonez alde hartara. **44** Testimoniageco tabernaclea gure aitequin içan da desertuan, nola ordenatu baitzuen Moysesi erran ceraucanac, hura eguiñ leçan ikussi quen formaren ançora. **45** Tabernacle hora-ere gure Ait c recebituric eraman ceçaten losuerequin Gentilén possessionera, cein iraitzi vkan baititu Iaincoac gure Ait n aitzinetic Dauid-en egunetarano. **46** Ceinec eriden baitze an gratia Iaincoaren aitzinean, eta esca cedin eriden le an tabernaclebat Iacob-en Iaincoarendaco. **47** Eta Salomonec edifica cie on etchebat. **48** Bain Subiranoa ezta escuz eguiñ templetean habitatzen nola Prophet c erraiten baitu, **49** Ceru  da ene thronoa, eta lurra ene oin n scabell . Cer etche edificaturen drauta ue niri? dio launac: edo cein da ene repausatzeko leku? **50** Ala eztitu ene escuac eguiñ gau a horiac guiac? **51** Gende garhondo gogorr c, eta bihotz eta beharri circonciditu gabe c, qu c bethi Spiritu sainduari contrastatzen  aizquiote, quen ait c be ala, qu c-ere. **52** Prophetetaric cein eztute persecutatu quen ait c? hil-ere baditzute Iustoaren aduenimendua aitzinetic erran dutenac, ceinen tradi e eta erhaile orain qu c içan baitzarete. **53** Ceinéc recebitu baitu ue Leguea Aingueru n ministerioz, eta ezpaitu ue beguiratu. **54** Eta gau a hau n en utean, leher eguiñen  uten bere bihotzeten eta hortz garrascotsez ceuden haren contra. **55** Bain nola baitzén Spiritu sainduaz bethea, cerurát beguiac althaturic ikus ce an Iaincoaren gloria, eta Iesus Iaincoaren escuinean cegoela. **56** Eta dio, Hun , ikusten ditut ceru c irequiac, eta gui onaren Semea Iaincoaren escuinean dagoela. **57** Orduan hec oihu handiz iarriric bere beharriac bo a citzaten, eta gogo batez oldar citecen haren contra. **58** Eta hiritic campora iratzirci  lapidatzen  uten: eta testimonioec e car citzaten bere abillamenduac Saul deitzen cen gui on gazte baten oinetara. **59** Eta lapidatzen  uten Esteben, inuocatzen eta erraiten  uela, Iesus Iaun , recebi e ac ene spiritua. **60** Eta belhaurico iarriric oihu eguiñ ce an ocengui launa, eztiecela imputa bekatu haur, Eta haur erran qu nean lokar cedin.

8 Eta Saul consent cen haren hiltzean. Eta eguiñ cedin dembora harten persecutione handi Ierusalem en Eli aren contra: eta guiac barreya citecen Iudeaco eta Samariaco comarquetar t, salbu Apostoluac. **2** Eta eraman ce aten Esteben ohorzteria Iaincoaren beldurra  uten gui on batzuc, eta nigar handi eguiñ ce aten haren gainean. **3** Eta

Saulec deseguiten quen Eli a, etchez etche sartzen cela: eta tiratuz bortchaz gui onac eta emazteac presoindeguian e arten cituen. **4** Bada barreyatu i an ciradenac ba abiltsan hara huna, Iaincoaren hitza denunciatzen  utela. **5** Eta Philippec iautsirc Samariaco hiri batetara, predica cie en Christ. **6** Eta popula gogo batez behaten  ayon Philippec erraiten quenari, en uten eta ikusten cituztela eguiñen cituen signoac. **7** Ecen spiritu satsu c, he az eduquiten ciradenetaric anhitzetaric ilkten ciraden, ocengui oihuz ceudela: eta anhitz paralytic eta maingu senda cedin. **8** Eta alegr a handi egui n cedin hiri hartan. **9** Eta Simon deitzen cen gui combat cen, lehendanic hirian encantamenduz vsatzen quen, eta Samariaco popula encantatu quen, cioela bere buru z cembe it personage handi cela. **10** Ceini behatzen baitzaizqui n chipienetic handieneranco guciac, cioitela, Haur da Iaincoaren verthute handi hura. **11** Eta hari beha  aizcan ceren dembora lucez encantamenduz adimendutaric erauci baitzituen. **12** Bain Philippe sinhetsi  utenean, ceinec denuntiatzen baitzituen Iaincoaren resumari eta Iesus Christen icenari appertenitzen  aizcan gau c , batheyatzen ciraden bay gui onac bay emazteac. **13** Eta Simonec berac-ere sinhets ce an, eta batheyatz gueroztic Philipperen aldetic etz n higuitzen: eta eguiñen ciraden signoac eta verthuteac ikusten cituenean, spantatzan cen. **14** Eta en un  utenean Ierusalem ciraden Apostoluéc, nola Samariac recebitu quen Iaincoaren hitza,igor citzaten hetara Pierris eta Ioannes. **15** Hauc hara iautsi i an ciradenean othoitz egui n ce aten hecgatic, recebi le aten t  Spiritu saindua. **16** (Ecen oraino hetaric batetara-ere etz n iautsi i an, baina solament batheyatuac ciraden Iesus Iaunaren icenean) **17** Guero paussa citzaten escuac hay n gainean, eta recebi ce aten Spiritu saindua. **18** Orduan ikussirc Simonec ecen Apostoluén escuen paussatzez emaiten cela Spiritu saindua, diru presenta cie en. **19** Erraiten  uela, Inda ue niri-ere bothere hori, nori-ere escuac gainean paussaturen baitrautzat, recebi de an Spiritu saindua. **20** Bain Pierrisec erran cie on, Hiru diru t hirequin gal dadila, ceren estimatu baituc Iaincoaren dohaina dirutan conquestatzan dela. **21** Eztuc hic parteric ez heretageric eguiteco hunetan: ecen hiru bihotza eztuc chuchen Iaincoaren aitzinean. **22** Emendadi bada eure malitia horretaric, eta Iaincoari othoitz eguiéc, eya, aguian barka lequidianeze eure bihotzeco pensamendua. **23** Ecen beha un gucizco karminean, eta iniquitatezco estecailluan aicela badiacuss t. **24** Orduan ihardesten  uela Simonec erran ce an, Othoitz egui o ue qu c enegatic Iaunari, erran ditu en gaucetaric batre guertha eztaquidant , **25** Hec bada testificaturic eta

denuntiaturic launaren hitza, itzul citecen Ierusalemera, eta anhitz Samaritanoén burgutan Euangelia predica ceçaten. **26** Guero launaren Aingueruä minça cequión Philipperi, cioela, laiqui adi, eta habil Egu-erdi alderát, Ierusalemetic Gazara iausten den bidera: hura duc desert: **27** Eta iaiquiric ioan cedin, eta huná, guiçon Ethiopiano Eunuchobat, Ethiopianoén reguina Candaceren azpian manamendu gucia çuenic, cein baitzén haren onhassun guciaren gaineco: eta ethorri içan cen adoratzera Ierusalemera: **28** Eta itzultzen cen iarriric cegoela bere carriot gainean, eta iracurtzen çuen Esaias prophetá. **29** Orduan erran cieçon Spirituac Philipperi, Hurbil adi, eta hers aquio carriot horri. **30** Eta Philippec laster eguinic ençun ceçan hura, iracurtzen çuela Esaias prophetá: eta erran cieçon, Bainan aditzen duc iracurtzen duana? **31** Eta harc dio, Eta nola ahal neçaque, baldin norbeitec guida ezpaneça? Eta ohoitz egui cieçon Philipperi iganic iar ledin harequin. **32** Eta Scripturaco passage iracurtzen çuena, haur cen, Ardigat beçala heriotzera eraman içan da: eta nola bildots-bat motzen duenaren aitzinean mutu baita, hala eztu irequi vkan bere ahoa **33** Haren beheratzean haren iugemendua goratu içan da: baina haren irautea norc contaturen du? ecen altzatzen da lurretic haren vicia. **34** Eta ihardesten ceraucala Eunuchoac Philipperi, erran ceçan, Ohoitz eguiten drauat, norçaz Prophetá erraiteen du haur? bere buruäz, ala cembeit bercez? **35** Orduan irequiric Philippec bere ahoa eta hassiric Scriptura hunetaric denuntia cieçon Iesus. **36** Eta bidean ioaiten ciradela, ethor citecen vr batetara: orduan dio Eunuchoac, Huna vra: cerc empatchatzen nau batheyatu içatetic? **37** Eta erran ceçan Philippec, Baldin sinhesten baduc eure bihotz guciaz, ahal aite. Eta ihardesten çuela harc erran ceçan, Sinhesten diat Iaincoaren Semea dela Iesus Christ. **38** Eta mana ceçan carriota gueldin ledin: eta iauts citecen biac vrera, Philippe eta Eunuchoa: eta batheya ceçan hura. **39** Eta igan ciradenean vretic, launaren Spirituac harrapa ceçan Philippe, eta guehiagoric etzeçan ikus hura Eunuchoac: eta bere bideaz ioaiten cen alegueraric. **40** Bainan Philippe eriden cedin Azot-en: eta iragaitean predica ceçan Euangelia hiri gucietaan Cesareara hel leiteno.

9 Eta Saul enflambaturic oraino mehatchuz eta hiltzecaz launaren discipuluén contra, ethor cedin Sacrificadore subiranoagana. **2** Eta letra esca cequión Damascera synagoguetara ioaiteco: baldin nehor erideiten balu secta hunetacoric, guiçonac eta emazteac estecatelic eraman litzançat Ierusalemera. **3** Eta ioaiten cela, guertha cedin hurbil baitzedin Damascera: eta subitoqui haren inguruän

argui cedin chistmist baten ançora cerutic. **4** Eta lurrera eroriric ençun ceçan vozbat ciotsala, Saul, Saul cergatic ni persecutatzen nauc? **5** Eta erran ceçan, Nor aiz launa? Eta launac erran ceçan, Ni nauc Iesus hic persecutatzen duana: gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. **6** Eta harc ikaraturic eta icituric erran ceçan, Iauna, cer nahi duc daguidan? Orduan launac hari, laiqui adi eta sar adi hirian, eta erranen çaic cer egui behar duán. **7** Eta harequin ioaiten ciraden guiçonac, gueldi citecen icituric, haren voza bay ençuten, baina nehor ikusten etzutela. **8** Eta iaiquiric cedin Saul lurretic, eta bere beguiac irequiric nehor etzuen ikusten: eta escutic guidatzen çutela, eraman ceçaten Damascera. **9** Non egon baitzedin hirur egun ikusten etzuela: eta etzeçan ian ez edan. **10** Eta cen Damascen Ananias deitzen cen discipulubat, eta erran cieçon hari launac visionez, Ananias. Eta dio harc, Huná ni, Iauna. **11** Orduan launac hari erran cieçon, Iaiquiric oha Çucena deitzen den karricara, eta bilha eçac Iudaren etchean Saul deitzen den Tharsianobat: ecen hará, ohoitzetan diagoc. **12** (Eta ikus ceçan visionez Ananias deitzen cen guiçon-bat sartzen cela eta haren gainean escua eçarten çuela, ikustea recebi leçançat) **13** Eta ihardets ceçan Ananiasec, Iauna, ençun diat anhitzetaric guiçon hunez, cembat gaitz egui drauen hire sainduey Ierusalem. **14** Etare hemen badic authoritate Sacrificadore principaletaric, hire icena inuocatzen duten gucién estecatzeco. **15** Eta erran cieçon launac, Habil: ecen ene vnci electionezcobat duc hura ekar deçançat ene icena Gentilen, eta reguén, eta Israeleco haourrén aitzinera. **16** Ecen nic eracutsiren diarocat cembat behar duen ene icenagatic suffritu. **17** Ioa cedin bada Ananias eta sar cedin etche hartan: eta escuac haren gainean eçarriric, erran ceçan, Saul anayé, launac igorri niauc (cein baita Iesus hiri ethorten aincen bidean aguertu çayana) ikustea recebi deçançat, eta Spiritu sainduaz bethe adinçat. **18** Eta bertan eror citecen haren beguietaric quasi ezcatác beçalacoac, eta ikustea recebi ceçan bertan: guero iaiquiric batheya cedin. **19** Eta ian çuenean indar har ceçan. Eta egon cedin Saul Damascen ciraden discipuluequin cembeit egun. **20** Eta bertan synagoguetan predica ceçan Christ ecen hura cela Iaincoaren Semea. **21** Eta icitizen ciraden hura ençuten çutén guciak, eta erraiteen çutén, Ezta haur deseguin dituena Ierusalemen icen haur inuocatzen çutenac, eta hartara huna ethorri baita, hec estecaturic eraman litzançat Sacrificadore principaletara? **22** Bainan Saul gueroago fortificatzenago cen, eta confunditzen cituen Damascen habitatzen ciraden Iuduac, confirmatz ecen haur cela Christ. **23** Eta dembora luceren buruän eduqui ceçaten Iuduéc elkarren artean conseillu

haren hiltzeco, **24** Baina Saulen eçagutzera ethor citecen hayen celatá: eta beguiratzen cituzten borthác egun eta gau, hora hil leçatençat. **25** Baina harturic hora discipuluec gauaz muraillatic erauts ceçaten cordaz sasquian eçarriric. **26** Eta Saul ethorri cenean Ierusalemera, discipuluequin lagundu nahiz çabilan: baina guciac haren beldur ciraden, ez sinhetsiz hora discipulu cela. **27** Baina Barnabasec harturic hora eraman ceçan Apostoluetara, eta conta cieçén nola bidean ikussi çuen launa, eta hari minçatu içan çayón, eta nola Damascen frangoqui minçatu içan cen lesusen icenean. **28** Eta cen hequin ioaiten eta ethorten cela Ierusalem. **29** Eta frangoqui Iesus launaren icenean minçatzen eta disputatzen cen Grecoén contra: baina hec hora hil nahiz çabiltsan. **30** Hori eçaguturic anayéc eraman ceçaten hora Cesareara, etaigor ceçaten Tarsera. **31** Elicéc bada Iudea gucian eta Galilean eta Samarian baque çutén, eta edificatzen ciraden, Iaincoaren beldurréan ebiliz, eta Spiritu sainduaren consolationez multiplicatzen ciraden. **32** Guertha cedin, Pierris guciatarat iragaiten cela, ethor baitzedin Lyddan habitatzen ciraden sainduetara-ere. **33** Eta eriden ceçan han Eneás deitzen cen guïçon-bat ia çortzi vrthez ohean cetzanic, cein baitzén paralyticó: **34** Eta diotsa Pierrisec, Eneás, sendatzen au Iesus Christec: iaiqui adi, eta eure ohea accotra eçac euroren. Eta bertain iaiqui cedin. **35** Eta ikus ceçaten hora Lyddan eta Saronan habitatzen ciraden guciéc, eta conuerti citecen launagana. **36** Loppen-ere bacén discipulussa Tabitha deitzen cembat, erran nahi baita Dorcas: haur cen bethea obra onez eta elemosyna eguiten cituenéz. **37** Eta guertha cedin egun hetan erituric hil baitzedin: eta ikuci çutenean, eçar ceçaten gambera gora batetan. **38** Eta ceren Lydda baitzen lopperen aldean, discipuluec ençunic ecen Pierris han cela,igor citzaten bi guïçon harengana, othoizten çutela ez leçan beránt hetarano ethorera. **39** Eta iaiquiric Pierris ethor cedin hequin: eta arribatu cenean, eraman ceçaten gambera gorara: eta presenta cequizquión emazte alhargun guciac nigarrez ceudela, eta eracusten cerautzatela Dorcasen hequin cenean eguiten cituen arropác, eta veztidurac. **40** Bain guciac campora idoquiric Pierrisec eta belhaurico iarriric othoitz egun ceçan, eta itzuliric gorputzerát, erran ceçan, Tabitha iaiqui adi, eta harc irequi citzan bere beguiac, eta Pierris ikussiric iari cedin. **41** Orduan Pierrisec escua hari emanic. eraiqui ceçan: guero deithuric sainduac eta emazte alhargunac presenta cieçén hora vicirc. **42** Eta haur eçagut cedin loppe gucian eta sinhets ceçaten anhitzec launa baithan. **43** Eta guertha cedin, egon baitzedin anhitzec egun loppen Simon deitzen cen larru appainçale batenean.

10 Eta guïçon-bat cen Cesarean, Cornelio deitzen cenic, Italiano deitzen cen bandaco centener, **2** Deuota, eta Iaincoaren beldurra çuena bere etche guciarequin. eta elemosyna anhitz eguiten ceraucana popluari, eta Iaincoari othoitz eguiten ceraucana ordinarioqui. **3** Harc ikus ceçan visionez claroqui egunaren bedratzi orenén inguruán, Iaincoaren Ainguerubat harengana ethorten cela, eta ciotsala. Cornelio **4** Eta harc beguiac harenganat chuchenduric eta icituric erran ceçan, Cer da launa? Eta erran cieçón, Hir orationeac eta elemosynác igan dituc memoriotan Iaincoaren aitzinera. **5** Orain badaigor itzac batzu loppera, eta erekar eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. **6** Hura duc ostatuz Simon larru appainçalebat baithan, ceinec baitu etchea itsas aldean: haic erranen drauc cer hic egun behar duán. **7** Eta partitu cenean Corneliori minço çayón Aingueruá, dei citzan bere cerbitzarietaric biga, eta harequin ardura ciradenetaric hommedarmes deuotbat. **8** Eta hæy gucia contatu cerauenean,igor citzan loppera. **9** Bihamunean hec bidean cioacela, eta hirira hurbiltzen ciradela, igan cedin Pierris etche gainera othoitz eguitera sey orenén inguruán. **10** Eta guertha cedin, gossetu cenean, refectionea hartu nahi vkan baitzuen, eta appaincen ceraucatela eror cedin haren gainera spirituzco transportamendubat. **11** Eta ikus ceçan ceruá irequia, eta iausten çayola beregana vncibat, mihisse handibat beçala, laur cantoinetan lothua, lurrera iausten cela. **12** Ceinetan baitzén lurreco animal laur oindun guciataric, eta bassa bestiataric eta herrestez dabilzanetaric, eta ceruco chorietaric. **13** Eta ethor cedin harengana vozbat, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. **14** Orduan dio Pierrisec, Ez launa: ecen egundano eztiat ian gauça communic edo satsuric. **15** Eta vozac berriz hari bigarren aldian erran cieçón, Iaincoac purificatu duena hic ezteçála communetan eduqui. **16** Eta haur egun cedin hirur aldziz: guero harçara retira cedin vncia cerurát. **17** Eta Pierrisec bere baithan dudatzen çuen beçala ceric licén ikussi çuen visionea, huná, Corneliozigorri içan ciraden guïçonac, Simonen etchea galde eguinic ethor citecen borthara. **18** Eta cembeit deithuric, galde egun ceçaten eya Simon icen goiticoz Pierris deitzen cena han cenez ostatuz, **19** Eta Pierris gogueta cegoela visioneaz, erran cieçón Spirituac, Huná, hirur guïçon hire galdez diaudec. **20** Iaiquiric bada iautsi adi eta habil hequin deus dudatu gabe: ecen nic igorri citiat. **21** Pierrisec bada iautsiric Cornelioz harengana igorri içan ciraden guïçonetara, erran ceçan, Huná, ni naiz çuec galdez çaudetena: cer da causá ceinagatic hemen baitzarete? **22** Eta hec erran ceçaten, Cornelio centenera, guïçon iustoia eta Iaincoaren beldurra duena, eta Iuduén

natione guciaz testimoniage duena, diuinoqui Ainguera saindu batez aduertitu içan duc erkar ençan hi bere etchera, eta minçatzen ençun ençan. 23 Barnera deithuric bada recebi citzan hec ostatuz eta bihamunean Pierris ioan cedin hequin, eta loppoco anayetaric batzuc compainia eguin cieçoten. 24 Eta bihamunean sar citecen Cesarean. Eta Cornelio hayén beguira cegoen, bere ahideac eta adisquide familiarac deithuric. 25 Eta guertha cedin Pierris sartzen cen beçala, Cornelio aitzinera ilki baitzequión, eta bere buruá haren oinetara egotziric, adora ceçan. 26 Bainha Pierrisec goiti ceçan hura, cioela, laiqui adi neuror-ere guïçon nauc. 27 Eta harequin minçô cela sar cedin, eta eriden ceçan anhitz gende hara bilduric: 28 Eta erran cieçén, Çuec badaquique eztela permettitzen guïçon ludubat iuncta edo hurbil daquión estranger bati: baina niri eracutsi draut laincoac guïconic batre commun edo satsu ezteçadan erran. 29 Eta halacotz duda gabe ethorri içan naiz deithuric. Galdez nauçue bada cer causaz ni erkarri nauçuen. 30 Orduan Cornelio dio, Laur egun dic ordu hunetarano bainincen barur, eta bedratzi orenetan niangoán, othoizte eguiten neure etchean: eta huná, guïcombat presenta ciedián ene aitzinean, arguitzen çuen veztiduratan: 31 Eta erran cieçán, Cornelio, ençun içan duc hire orationea, eta hire elemosynác memoriotan dituc laincoaren aitzinean. 32 Igorrac bada lopperra, eta dei eraci eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena: hura duc ostatuz Simon larru appainçalearen etchean itsas aldean: hura dathorrenean minçaturen çaic hiri 33 Halacotz bertan hireganaigorri diat, eta hic vngui eguin duc ceren ethorri aicén. Orain bada gu gucioc gaituc hemen laincoaren aitzinean laincoaz manatu içan çaiquirián gauça guciac ençun ditzagunát. 34 Orduan irequiric Pierrisec bere ahoa, erran ceçan, Eguiaz erideiten dut ecen laincoa eztagoela personén apparentiara beha. 35 Bainha natione gucietan hari beldur çayona, eta iustitia eguiten duena, dela haren gogaraco. 36 Gauça haur igorri vkan draue laincoac Israeleco haourrey, denuntiatzen çuelaric baquea Jesus Christez, cein baita gucien launa. 37 Çuec badaquique cer eguin içan den ludea gucian, hassiric Galilean, Ioannesec predicatu vkan duen Baptismoaren ondoan: 38 Nola Jesus Nazareno vnctatu duen laincoac Spiritu sainduaz eta verthutez, cein ebili içan baita vngui eguiten çuela eta deabruaz tormentatu ciraden guciac sendatzen cituela: ecen laincoa cen harequin 39 Eta gu gara testimonio luduén eta Ierusalemern comarcán eguin dituen gauça guciéz. 40 Cein hil vkan baitute çurean vrkaturic, eta hura laincoac resuscitatu vkan du hereneco egunean, eta eman manifestatu içateco, 41 Ez populu guciari, baina lehendanic laincoaz ordenatu ciraden testimonioey, guri diot

ceinéz ian eta edan baitugu harequin hura hiletaric resuscitatu içan den ondoan. 42 Eta manatu gaitu predicatzera populuari eta testificatzera ecen hura dela vicién eta hilén iuge içateco laincoaz ordenatua. 43 Huni Propheta guciec-ere testimoniage ekarten draucate, ecen haren icenean bekatuén barkamendua recebituren dutela hura baithan sinhetsiren duten guciéc. 44 Oraino Pierrisec propos hauc eduquiten cituela, iauts cedin Spiritu saindua hitz haur ençuten çuten gucién gainera. 45 Eta mirets ceçaten Circoncisioneco fidel Pierrisequin ethorriéc, ceren Gentilén gainera-ere Spiritu sainduaren dohaina erautsi içan baitzen. 46 Ecen ençuten cituzten hec lengoagez minçatzen eta laincoaren laudatzan. 47 Orduan ihardets ceçan Pierrisec, Ala nehorc vra empatcha ahal deçaque batheya eztitecen guc beçala spiritu saindua recebitu duten hauc? 48 Eta mana ceçan batheya litecen launaren icenean. Orduan othoitz eguin cieçoten cembeit egunetacotz egon ledin.

11 Ençun ceçaten bada Apostoluéc eta Iudean ciraden anayéc ecen Gentilec-ere recebitu çutela laincoaren hitza. 2 Eta igan cenean Pierris Ierusalemera iharduqui ceçaten haren contra circoncisionecoéc, 3 Cioitela Circonciditu eztiraden guïconetara sarthu içan aiz, eta hequin ian vkan duc. 4 Orduan hassiric Pierrisec declara cietzen gauça guciac bata bercearen ondoan, cioela, 5 Ni nincén loppoco ciuitatean othoitz eguiten nengoela: eta adimenduz transportaturic ikus neçan visionebat, baitzen, iausten cen vncibat mihisse handibat beçalacoric, laur cantoinetan lohua, beheitzen, cela cerutic, eta ethor cedin eneganano. 6 Hartara beguiac eçarriric gogoa eta ikus neçan lurreco animal laur oindunetaric, eta bassa bestietaric, eta herrestez dabilzanetaric, eta ceruco chorietaric: 7 Eta ençun neçan vozbat niri erraiten cerautala, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. 8 Eta erran neçan, Ez launa: ecen gauça communic edo satsuric eztuc egundano sarthu ene ahoan. 9 Eta ihardets cieçadan vozac berriz cerutic, laincoac purificatu duena, hic ezteçála satsu. 10 Eta haur eguin cedin hiruretan: eta harçara retira citecen gauça hauc guciac cerurát. 11 Guero huná, moment berean hirur guïçon presenta citecen ni nincen etchera, Cesareatic enegana igorriac. 12 Eta erran cieçadan Spirituac hequin ioan nendin, dudaric eguin gabe. Eta ethor citecen enequin sey anaye hauc-ere, eta sar guentecen guïconaren etchean: 13 Eta conta cieçagun nola ikussi çuen Ainguerubat bere etchean, presentatzan çayola eta ciotsala, Igorrac cembaterebeit gende lopperra, eta erekarrac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. 14 Harc erranen drauzquic hitzac, ceinéz saluaturen baitaiz, eta

hi eta hire etche gucia. **15** Eta minçatzen has nendinean, iauts cedin Spiritu saindua hayén gainera, hatsean gure gainera-ere iautsi cen beçala. **16** Orduan orhoit nendin launaren erranaz, nola cioen, Ioannesec batheyatu vkan du vrez baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz. **17** Bada guri bay dohain bera laincoac eman drauenaz gueroz, guc lesus Christ launa baithan sinhetsi vkan baitugu: ni nor nincén empatcha neçan laincoa? **18** Orduan gauça hauc encunic amatiga citecen, eta glorifica ceçaten laincoa, erraiten çutela, Beraz Gentiley-ere laincoac eman draue emendamendua vicitze vkaiteco. **19** Bada Estebenen causaz ethorri içan cen tribulationeagatic barreyatu ciradenac-ere ioan citecen Phenicerano eta Cyprianano eta Antiocherano, nehori declaratzen etzeraucateleric laincoaren hitza, Iuduey berey baicen. **20** Baina hetaric batzu ciraden Cypriano, eta Cyreniano, cein Antiochen sarthuric Grecoey minço baitzaizten denuntiatzen çutela lesus launa. **21** Eta launaren escua cen hequin: eta gende aralde handibat sinhetsirc conuerti cedin launagana. **22** Eta hel cedin famá Ierusalemen cen Eliçaren beharrietara: etaigor ceçaten Barnabas ioan ledin Antiocherano: **23** Eta arriatu cenean, eta ikussi çuenean laincoaren gratiá aleguera cedin, eta exhortatzeten cituen guciac, bihotzeco fermutassun batez perseueratzera launarequin. **24** Ecen guïçon ona cen eta Spiritu sainduaz eta fedez bethea: eta gendetze handia augmenta cequion launari. **25** Guero ioan cedin Barnabas Tarsera, Saulen bilha: **26** Eta hura eridenic eraman ceçan Antiochera: eta guertha cedin vrthe gucion Eliçarequin conuersa baitzeçaten, eta populu handi iracats baitzeçaten, eta discipuluac lehenic Antiochen Christino dei baitzitecen. **27** Eta egun hetan iauts citecen Ierusalemetic Propheta batzu Antiochera. **28** Eta hetaric Agabus deitzen cen batec iaiquiric declara ceçan Spirituaz, gossete handia içanen cela mundu orotan: eta haur hala guertha cedin Claudio Cesaren demborán. **29** Eta discipuluetic batbederac bere ahalaren arauzez, delibera ceçaten aiutatan cerbaiten igortera Iudean habitatzen ciraden anayey. **30** Eta hala egun ceçaten, Ancianoey igorriz Barnabasen eta Saulen escuz.

12 Eta dembora berean iar cedin regue Herodes Eliçaco batzuén affligitzen. **2** Eta hil ceçan Iacques Ioannesen anayea, ezpataz. **3** Eta ikussiric hori laket çayela Iuduey, auanç a cedin Pierrisen-ere hatzamaitera: (eta ciraden altzagarri gabeko oguién egunac) **4** Eta hatzamanic eçar ceçan presoindeguian, eta eman ciecén laur laurnazco gendarmesí beguiratzera: bazco ondoan hura populuari presentatu nahiz. **5** Pierris bada beguiratzen

çutén presoindeguian: baina Eliçác harengatic ardura laincoari othoitz eguiten ceraucan. **6** Eta Herodesec hura presentatzeco çuenean, gau hartan lo cetzan Pierris bi gendarmesen artean, bi cadenaz estecatua, eta goardéc borthaitzinean beguiratzen çutén presoindeguia. **7** Eta huná, launaren Ainguerubat ethor cedin, eta arguibatec argui ceçan presoindeguian, eta ioric Pierrisen seihetsa, iratzar ceçan, cioela, Iaiqui adi fitetz, eta eror cequizquión cadenác escuetaric. **8** Eta erran cieçón Aingueruäc, Guerricadi, eta iaunz itzac eure sandaleac. Eta egun ceçan hala. Guero erran cieçón, Har eçac eure arropá, eta arreit niri. **9** Eta ilkiric Pierris iarreiqui cequión, eta etzaquian egua cenez Aingueruäz eguiten cena: baina vste çuen cembeit visione ikusten çuela. **10** Eta iraganic lehen goardia eta bigarrena, ethor citecen burdinazco borthara, ciuitatera daramanera, cein bere buruz irequi baitzequién, eta ilkiric iragan ceçaten karricabat, eta bertan parti cedin Aingueruä harenganic. **11** Orduan Pierrisec accordaturic erran ceçan, Orain daquit eguiazqui ecen launac igorri vkan duela bere Aingueruä, eta idoqui nauela Herodesen escutic, eta Iuduén populuaren vstecari gúcitaric. **12** Eta gauça consideraturic ethor cedin Maria Ioannesen, icen goiticoz Marc deitzen cenaren amaren etchera, non baitziraden anhitz bilduac eta othoitz eguiten ceudela. **13** Eta bulkatu çuenean Pierrisec etche aitzineco borthá, ilki cedin nescatobat behatzera, Rhode deitzen cenic. **14** Eta eçaguturic Pierrisen voza, bozcarioz etzeçan irequi etche aitzineco borthá, baina barnera laster eguinic declara ciecén, Pierris borthaitzinean cegoela. **15** Eta hec erran cieçoten, Erhoa aiz. Baina harc seguratzan çuen hala cela: eta hec cioiten, Haren Aingueruä dun. **16** Baina Pierrisec bulkatzez perseueratzan çuen: eta irequiric, ikus ceçaten hura, eta spanta citecen. **17** Eta häy keinu eguinic escuaz ichil litecen, conta ciecén nola launac idoqui çuen presoindeguitic: eta erran cieçén, Conta ietzeçue gauça hauc lacquesi eta anayey. Eta ilkiric ioan cedin berce leku batetara. **18** Baina arguitu cenean gudu handia cen gendarmesén artean eya Pierris cer egun cen. **19** Eta Herodesec hura galdeguinic eriden etzuenean, goardez informatione eguinic, mana ceçan punitzera eraman litecen: eta iautsiric Iudeatic Cesareara, han egon cedin. **20** Eta Herodesec çuen guerla eguiteco gogo Tyrianoén eta Sidonianoén contra: baina hec gogo batez ethor citecen harengana, eta irabaciric Blasto, cein baitzén regueren gamberaco guehién, baque esquez ceuden: ceren hayén comarcá reguerenetic entretenitzen baitzen. **21** Eta egun assignatu batez, Herodesec regue arropaz veztituric, iudicioco iar lekuian iarriric, harengabat egun ciecén. **22** Eta popula oihuz iar cedin, laincoaren

voza, eta ez guiçonarena! 23 Eta bertan io ceçan hura laincoaren Aingueraüac, ceren ezpaitzeraucan laincoari gloria eman: eta harabarturic hil cedin. 24 Baina laincoaren hitza auançatzen cen eta multiplicatzen. 25 Barnabas-ere eta Saul itzul citecen Ierusalemetic, carguä complituric, berequin harturic Ioannes-ere icen goiticoz Marc deitzen cena.

13 Eta ciraden, Antiochen cen Eliçán Propheta eta doctor batzu, Barnabas, eta Simon Niger deitzen cena, eta Lucio Cyreneanoa, eta Manahen, Herodes tetrarcharequin haci içan cena, eta Saul. 2 Hec bada launa ministerioan cerbitzatzen çutela eta barur ciradela, erran ceçan Spiritu sainduac, Separa ietzadaüe Barnabas eta Saul deithu ditudan obracotzat. 3 Orduan barur eta othoizte eguinic, eta escuac hayén gainean eçarriric,igor citzaten. 4 Hec bada igorriric Spiritu sainduaz, iauts citecen Seleuciara: eta handic embarca citecen Cyprra. 5 Eta ethorri ciradenean Salaminara denuntia ceçaten laincoaren hitza Iuduén synagoguetan: eta baçutén Ioannes-ere lagun. 6 Guero Islá Paphorano trebessatu çutenean, eriden ceçaten ludu propheta falsu encantaçalebat, Bariesu deitzen cenic, 7 Cein baitzén Sergio Paul proconsularequin. Guiçon çuhurarequin. Hunec deithuric Barnabas eta Saul, laincoaren hitzaren ençuteco desira çuen. 8 Baina resistitzen cerauen Elymas encantaçaleac, (ecen hala erran nahi du haren icenac) Proconsula fedetic erauci nahiz. 9 Baina Saulec (Paul-ere deitzen denac) betheric Spiritu sainduaz, harengana beguiac chuchenduric, 10 Erran ceçan, O enganio eta finecia guciaz betheá, deabruaren semeá, iustitia guciaren etsayá, ez aiz launaren bide chuchenén makurtzetic gueldituren? 11 Orain bada huná, launaren escua hire gainean, eta içanen aiz itsu, ikusten eztuala iguzquia dembora batetarano, Eta bertan eror cedin haren gainera lanho eta ilhumbe: eta inguru çabilan norc escutic guida leçaqueen bilha. 12 Orduan Proconsulac ikussiric cer eguiñ içan cen, sinhets ceçan, miraz iarriric launaren doctrináz. 13 Eta Paphotic partitua ciradenean Paul eta harequin ciradenac, ethor citecen Pergera Pamphiliaco hirira: orduan Ioannes hetaric partituric, itzul cedin Ierusalemera. 14 Eta hec Pergetic partituric ethor citecen Antioche Pisidiacora, eta sarthuric synagogán Sabbath egunean, iar citecen. 15 Orduan Leguearen eta Prophetén iracurzearen ondoan, iger ceçaten synagogaco principaléc hetara, ciotela, Guiçon anayeá, baldin çuetan bada cembeit hitz populuaen exhortationetacoric, erraçue. 16 Iaquiric bada Paulec, eta escuaz ichil litecen keinu eguinic, dio, Israeltar guiçoná, eta laincoaren beldurra duçuená, ençue: 17 Israeleco populu hunen laincoac elegitu vkan

ditu gure aitác, eta populu haur goratu vkan du, Egypteco lurrean ceudenean, eta besso gora batez idoqui citzan hec hartaric. 18 Eta berroguey vrtheren demboraren inguruän hayén conditioneac suffritu vkan ditu desertuan. 19 Guero deseguenic çazpi natione Chanaango lurrean, çorthez parti ciecén hayén lurra. 20 Eta guero guti gora, guti behera laur ehun eta berroguey eta hamar vrthez eman cietzén iugeac Samuel prophetaganano. 21 Guero esca citecen regue baten, eta eman ciecén laincoac Saul Cis-en semea, Ben-iamin leinuko guiçona, berroguey vrthez. 22 Eta hura kenduric, eman ciecén Dauid reguetan: hari-ere testimoniale emanic, erran ceçan, Eriden dut Dauid lesseren semea, neure gogaraco guiçona, ceinec eguiñen baitituene nahi guciak. 23 Hunen hacific laincoac bere promessaren araura suscitatu vkan drauca Israeli Saluadorea, baita, Iesus: 24 Altzinetic Ioannesec emendamendutaco Baptismoa Israeli predictu vkan ceraucanean haren ethorteracoan. 25 Eta acabatzen çuenean Ioannesec bere cursua, erran ceçan, Nor naicela vste duçue? ez naiz hura ni, baina huná, ethorten da ene ondoan, ceinen oinetaco çapatá ezpainaiz digne lacha deçadan. 26 Guiçon anayeá, Abrahamen arraçaco semeá, eta çuen artean laincoaren beldurra dutená, çuey saluamendu hunetaco hitza igorri içan çaiçue. 27 Ecen Ierusalemeco habitantéc eta hayén gobernadoréc hura eçagutzen etzutelaric condemnaturic, Prophetén hitz Sabbath guciaz iracurtzen diradenac complitu vkan dituzt. 28 Eta eceinere heriotaco causaric harten eriden gabe Pilate requeritu vkan duté hura hil leçan. 29 Eta complitu cituztenean harçaz scribatu ciraden gauça guciak, çuretic kenduric, eçar ceçaten monument batetan. 30 Baina laincoac resuscitatu vkan du hura hiletaric. 31 Eta ikussi içan da anhitz egunez, harequin batean Galilearic Ierusalemera igan içan ciradenéz, eta dirade haren testimonio populua baithara. 32 Guc-ere denuntiatzen drauçuegu çuey gure Aitéy eguiñ içan çayen promessaz den becembatean: 33 Ecen hura laincoac complitu drauela hayen haourrey, cein baicara gu, Iesus resuscitaturic, bigarren Psalmuanere scribatua den beçala, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. 34 Eta eracusteco resuscitatu duela hura hiletaric guehiagoric sepulchrera ez itzultzecotan, hunela erran vkan du, Emanen drauzquïet çuey Dauid-en saindutassun segurac. 35 Eta halacotz berce leku batetan-ere erraiten du, Eztuc permettituren hire Sainduac corruptioneric ikus deçan. 36 Ecen segur Dauid bere demborán laincoaren conseillua cerbitzaturic, lokarto içan da, eta bere aitequin eçarri içan da, eta ikussi vkan du corruptione. 37 Baina laincoac resuscitatu duenac eztu ikussi

vkan corruptioneric. 38 Iaquiue bada guiçon anayeá, ecen huneçaz bekatuén barkamendua declaratzen çaiçuela: 39 Eta Moysesen Legueaz iustificatu ecin içan çareten gauça gucietaric, huneçaz, sinhesten duen gicia iustificatzen dela. 40 Gogoauçue bada Prophetetan erran içan dena guertha eztaquíquen. 41 Ikkusáue menospreçatzaleá, eta mirets eçaçue, eta vrt çatezze, ecen obrabat eguiten dut nic çuen egunetan, obrabat diot cein ezpaituçue sinhetsiren baldin nehorc conta badieçäue. 42 Guero ilkí ciradenean Iuduén synagogatic, othoi citzaten Gentiléc hurreneco Sabbathoan hitz hauc hæy declara lietzén. 43 Eta congregationea barreyatu cenean, iarreiqui cequién Iduuetaric eta Iaincoa cerbitzatzen çuten proselytoetaric anhitz Pauli eta Barnabasi: eta hauc hæy minçatzen çaitzela, Iaincoaren gratian perseueratzera exhortatzen cituztén. 44 Eta hurrenengo Sabbath egunean quasi hiri gicia bil cedin Iaincoaren hitzaren ençutera. 45 Baina Iuduac populuia ikussiric inuidiaz bethe citecen, eta contrastatzen çaitzen Paulec erraiten ciutuen gauçey, contrastatzen ciradela eta blasphematzan çutela. 46 Orduan constantqui Paulec eta Barnabasec erran çeçaten, Çuey behar çaiçuen lehenic denuntiati Iaincoaren hitza: baina hura arbuyatzen duquenaz gueroz, eta vicitze eternalaren vkaiteco indigne çuen buruäc iugeatzen dituquenaz gueroz, huná, itzultzen gara Gentiletarát. (aiónios g166) 47 Ecen hala manatzen draucu launac, dioela, Ordenatu aut hi Gentilén argui içateco, saluamendu aicençat lurraren bazterrero. 48 Eta Gentilac haur çançutenean aleguera citecen, eta glorifica çeçaten launaren hitza: eta sinhets çeçaten vicitze eternalecotzat ordenatu ciraden guciéc. (aiónios g166) 49 Eta auançatzen cen Iaincoaren hitza comarca harten gucion. 50 Eta Iuduéc incita citzaten emazte deuot eta honest batzu, eta hirico principalac, eta eraguin çeçaten persecutione Paulen eta Barnabasen contra, eta egotz citzaten bere comarquetaric campora. 51 Baina hec berén oinetaco errhautsa inharrossiric hayén contra, ethor citecen Iconiora. 52 Eta discipuluac bethatzen ciraden bozcarioz eta Spiritu sainduaz.

14 Eta guertha cedin Iconion elkarrequin sar baitzitecen Iuduén synagogara, eta minça baitzitecen hala non sinhets baitzeçan Iduuetaric eta Grecoetaric mulço handiac. 2 Baina sinhesteric etzuten Iuduéc incita eta corrompi citzaten Gentilén bihotzac anayén contra. 3 Bada dembora lucez han egon citecen constantqui minçatzen ciradela, launaren gorthassunez, cein testimoniale ekarten baitzaraucan bere gratiazco hitzari, eta emaiten çuen signo eta miraculu eguin ledin hayén escuz. 4 Eta parti cedin hirico gendea bi aldetara, eta batac ciraden Iduequin, eta berceac Apostoluequin.

5 Baina altchatu ciradenean Gentilac eta Iuduac bere Gobernadorequin hayén iniuriatzera eta lapidatzera: 6 Adituric gauçá, ihes egun çeçaten Lycaoniaco hirietara, hala nola, Lystrara eta Derbera, eta inguruo comarquetara: 7 Eta han predicatzen çutén Euangelioa. 8 Eta Lystraco guiçon oinez impotentbat cegoen iarriric bere amáren sabeleandanic maingu, egundano ebili etzembat: 9 Hunec ençun çeçan Paul minçatzen, cein, hari begui eratchequiric, eta ikussiric ecen fede baçuela sendatu içateco, erran baitzieçon ocengui, 10 Iaqui adi eure oinén gainera çutic. Orduan hura iauz cedin eta ebil cedin. 11 Eta gendetzcé ikussiric Paulec egun çuna, altcha çeçaten bere voza, Lycaonicoko lengoagez, erraiten çutela, Iaincoac guiçonac beçalacaturic iautsi dirade guregana! 12 Eta Barnabas deitzen çutén Iupiter: eta Paul, Mercurio: ceren harc hitza ekarten baitzuen. 13 Eta Iupiter-en sacrificadoreac (cein baitzén hayén hiri aitzinean) cecen coroatuac borthaitzinerano ekarriric, nahi çuen populuarequin sacrificatu. 14 Baina hori ençunic Apostolue, Barnabas eta Paul, bere arropáç çathituriak oldar citecen populuaren artera, oihuz ceudela. 15 Eta erraiten çutela, Guiçonac, cergatic gauça horiac eguiten dituçue? çuec çareten affectione beren suiectioneco guiçonac gara, declaratzen drauçegula, horrelaco gauça vanoetaric conuerti çatezten Iainco viciagana, ceruá eta lurra eta itsassoa, eta hetan diraden gauça guciak eguin dituenagan: 16 Cein iragan demboretan Gentil guciak berén bidetan ebilera vtzi vkan baititu. 17 Badaric-ere bere buruá eztu testimoniage gabe vtzi, guri vngui eguinez, emaiten drauzquigula cerutic vriac eta sasoin abratsac, eta bethatzen dituela viandaz eta alegrançaz gure bihotzac. 18 Eta gauça hauc erraiten cituztela, nequez amatiga citzaten gendetzeac sacrificia ezliecén. 19 Orduan ethor citecen Antiohetic eta Iconiotic Idu batzu, hec populuia irabaciric eta Paul lapidaturic, herresta çeçaten hiritic campora, vstez hila cen. 20 Baina discipuluac haren ingurura bildu ciradenean, iaiquiric sar cedin hirian: eta biharamunean ioan cedin Derbera Barnabasequin 21 Eta hiri harten euangelizatu çutenean, eta anhitz iracatsiric itzul citecen Lystrara eta Iconiora eta Antiochera: 22 Confirmatzan cituztela discipuluén gogoac, eta exhortatzen cituztela fedeian perseueratzera, eta erraiten çutela, anhitz tribulationez Iaincoaren resumán sarthu behar garela. 23 Eta compainiaren abisuz Elicetaric batbederatan Ancianoac ordenatu ondoan, barurequin othoitz eguinic, gommenda cietzotenez hec launari, cein baithan sinhetsi vkan baitzutén. 24 Guero Pisidia iraganic, ethor citecen Phamphyliara. 25 Eta Pergen Iaincoaren hitza denuntiaturic, iauts citecen Attaliara. 26 Eta handic embarca

citecen Antiochera, nondic gommendatu içan baitziraden laincoaren gratiari, complitu çuten obracotzat. **27** Eta ethorri içan ciradenean eta bildu çutenean Eliçá, conta citzaten laincoac heçaz eguin cituen gauça guciad, eta nola irequi cerauen laincoac Gentiley fedearen borthá. **28** Eta egon citecen han dembora lucez discipuluequin.

15 Eta Iudeatic iautsi içan ciraden batzuc, iracasten citzutén anayeac, ciotela, Baldin circoncidi ezpaçatezzez Moysesen maneraren araura, ecin salua çaitezquete. **2** Eta gudu eta disputa handi Pauli eta Barnabasi helduric hayén contra, ordena ceçaten igan litecen Paul eta Barnabas eta cembeit berceric Apostoluetara eta Ancianoetara Ierusalemera questione hunegatic. **3** Hec bada igorriric Eliçáz, iragan citzaten Pheniça eta Samaria, Gentilén conuersionea contatzen çutela: eta eman ciecen bozcario handi anaye guciay. **4** Guero Ierusalemera arriuaturic, recebitu içan ciraden Eliçáz eta Apostoluéz eta Ancianoéz, eta conta citzaten laincoac heçaz eguin vkan cituen gauça guciad. **5** Bainá (cioten) altchatu içan dirade Phareseuén sectaco sinhetsi çuten batzu, ciotela, ecen circonciditu behar çutela, eta manatu Moysesen Leguearen beguiratzera. **6** Orduan bil citecen Apostoluac eta Ancianoac eguiteco hunez consideratzera. **7** Eta disputa handiren ondoan, Pierrisec iaiquiric erran ciecen, Guiçon anayeác, çuec badaquique ecen haraitzinadanic laincoac gure artean elegitu vkan nauela, ene ahoz ençun leçaten Gentiléc Euangelioco hitza, eta sinhets leçaten. **8** Eta laincoac eçagutzen baititu bihotzac, testificatu draue, hæy Spiritu saindua emanet guriere beçala. **9** Eta eztu differentiaric batre eguin gure eta hayén artean, fedez purificaturic hayén bihotzac **10** Orain bada cergatic tentatzen duçue laincoa, discipuluén leppo gainean vzterriaren eçartera, cein ez gure aitéc ez guc ecin ekarri vkan baitugu? **11** Bainá Iesus Christ launaren gratiaz sinheften dugu saluaturen garela, hec-ere beçala. **12** Orduan ichil cedin compainia gucia, eta beha çaitzen Barnabasi eta Pauli, ceinéc contatzen baitzuten cer signo eta miraculu eguin çuen laincoac heçaz Gentilén artean. **13** Eta ichildu ciradenean, ihardets ceçan lacquesec, ciuela, Guiçon anayeác, ençun neçaue ni, **14** Simonec declaratu vkan du nola lehenic laincoac visitatu dituen Gentilac hetaric populubat bere iceneco har leçançat. **15** Eta hunequin accordatzen dirade Prophetén hitzac: scribatus den beçala. **16** Guero itzuliren naiz, eta berriz edificaturen dut Dauid-en tabernacle eroria, eta haren ruinác berriz edificaturen ditut, eta berriz altchaturen dut hura. **17** Requeri deçatençat goitico guiçonéc launa, eta Gentil guciéc, ceinén gainean

inuocatu içan baita ene icena: dio gauça hauc guciad eguin dituen launac. **18** Bethidanic laincoac badaçaguzqui bere obra guciad. (aiōn g165) **19** Harren nic dut estimatzen eztituela nehorc faschatzeco Gentiletaric laincoagana conuertitzen diradenac: **20** Bainá scribatzeco çayela beguirira ditecen idolén satsutassunetaric, eta paillardiçataric, eta gauça ithotic, eta odoletic. **21** Ecen Moysesec haraitzinadanic baditu hirietaric batbederatan hura predicatzen dutenac, synagoguetan Sabbath guciaz iracurzen denaz gueroz. **22** Orduan nahi vkan dute Apostoluéc eta Ancianoéc Eliça guciarequin, beren artetic guiçon elegituac iger litecen Antiochera Paulequin eta Barnabasequin, hala nola, luda icen goiticoz Barsabas deitzen cena, eta Silas, guiçon principalac anayén artean. **23** Hayén escuz scribatzen çutela seguitzen dena, Apostoluéc eta Ancianoéc eta anayéc Antiochen eta Syrian eta Cilician Gentiletaric diraden anayey, salutatione. **24** Ceren aditu baitugu ecen gutaric ilki diraden batzuc, cembeit proposez trublatu vkan çaituztela, çuen arimác erauciz eta circoncidi çaitzen eta Leguea beguirira deçaquen manatuz, ceiney ezpaquendrauen carguric eman: **25** Gure irudia içan da consentimendu batez bildu garenona, elegitu ditugun guiçonén çuetara igertera, Barnabas eta Paul gure maitequin, **26** Baitirade Iesus Christ gure launagatic bere viciac abandonnatu ditzutén guiçonac, **27** Igorri ditugu bada Iuda eta Silas, hec-ere gauça berac ahoz contaturen drauzquique. **28** Ecen on iruditu çayó Spiritu sainduari eta guri, ez eçartera carga handiagoric batre çuen gainera gauça necessario hauc baicen: **29** Baitirade, Beguirira çaitzen idoley sacrificatu diraden gaucetaric, eta odoletic, eta ithotic, eta paillardiçataric, baldin gauça hautaric çuen buruäc beguirira baditzaque, vngui eguienen duçue. Vngui duçuela. **30** Hec bada congit harturic ethor citecen Antiochera: eta compainiá bilduric eman citzaten letrác. **31** Eta iracurri citutzenean consolationearen gainean aleguera citecen. **32** Halaber Iudac eta Silasec, nola hec-ere Propheta baitziraden, anhitz hitzez exhorta citzaten anayeac eta confirma. **33** Eta han cerbait dembora eguiñ çutenean, igorri ican ciraden anayéz baquerequin Apostoluetarát, **34** Guciagatic-ere Silasi on irudi cequion han egoitera. **35** Eta Paul eta Barnabas-ere egon citecen Antiochen, iracasten eta euangelizatzen çutela anhitz bercerequin-ere, launaren hitza. **36** Eta cembeit egunen buruän erran cieçon Paulec Barnabasi, Itzuliric visita ditzagun gure anayeac launaren hitza denuntiatu dugun hiri gucietañ, eya nola dauden. **37** Eta Barnabasec conseillatzen çuen berequin har leçaten Ioannes, Marc deitzen cena: **38** Bainá Pauli etzayón bidezco iruditzen hetaric ia Pamphiliatric bereci cena, eta obra hartara lagundu etzituena berequin

har leçaten **39** Hala iharduqui ceçaten bada, non bata berceaganic separa baitzitecen: eta Barnabas Marc harturic embarca baitzedin Cyprerat. **40** Bainan Paul Silas elegituric parti cedin, anayéz laincoaren gratiari gommendaturic. **41** Eta iragan citzan Syria eta Cilicia, confirmatzen cituela Eliçac.

16 Guero arriua cedin Derbera eta Lystrara: eta huná, discipulubat cén han Timotheo deitzen cenic, emazte fidel baten seme, baina, aita Grec-baten. **2** Huni testimoniage on ekarten ceraucaten Lystran eta Iconion ciraden anayéz. **3** Haur nahi vkan du Paulec harequin ioan ledin, eta harturic circoncidi ceçan hura leku hetan ciraden luduacgatik: ecen baçaquiten guciéc haren aita nola Grec cen. **4** Eta hirietan iragaiten ciradela iracasten cituzten hetangoac Ierusalem ciraden Apostoluéz eta Ancianoéz egun içan ciraden ordenancén beguiratzen. **5** Bada Eliçác fedean confirmatzen ciraden, eta contua egun guciaz emendatzan cen. **6** Guero iraganic Phrygia eta Galatiaco comarcá, debetatu içan ciraden Spiritu sainduaz hitzaren Asian predicatzetic: **7** Etorri ciradenean Mysiara, enseyatzen ciraden Bithiniara ioaiten: baina etziecén permetti Spirituac. **8** Bainan Mysia iraganic iauts citecen Troasera. **9** Eta visionebat gauaz aguer cequión Pauli, baitzen hunela, Macedoniaco guïçon-bat presenta cedin haren aitzinean othoitz eguiten ceraucala eta erraiten, Iragan adi Macedoniarat eta aiuta gaitzac. **10** Eta visionea ikussi vkan çuenean, bertan enseya guentecen Macedoniara ioaiten, seguratzen guenela ecen launac deithu guentuela häy euangelizatzen. **11** Partituric bada Troastic, chuchen ethor guentecen Samothracer, eta bihamarunean Neapolisera. **12** Eta handic Philipposera, cein baita Macedonia quoartereco lehen hiria, eta da colonia. Eta egon guentecen hiri hartan cembatrebeit egun **13** Eta Sabbath egunean ilki guentecen hiritic campora fluui othoitzera, non içaten ohi baitzén othoitzá: eta iarriric minça guenquintén hara bildu içan ciraden emaztey. **14** Eta Lydia deitzen cen Thiatira hirico emazte escarlatu saltzale laincoa cerbitzatzen çuen batec ençun guençan: ceinen bihotza launac irequi baitzeçan, Paulez erraiten ciraden gaucén gogoatzeko: **15** Eta batheyatu içan cenean bera eta haren familia, othoitz ceguigun, cioela, Baldin estimatu baduque launagana fidel naicela, sarthuric ene etchean, caudete. Eta bortcha guençan. **16** Eta guertha cedin gu othoitzara guendoacela, nescato Pythonen spiritua çuembat aitzinera ethor baitzequigun: ceinec irabaci handia emaiten baitzerauen bere nabussiey, asmatzez. **17** Haur Pauli eta guri iarreiquiric, oihuz cegoen, cioela, Guiçon hauc

lainco subiranoaren cerbitzari dirade, ceinéc saluamenduco bidea denuntiatzen baitraucute. **18** Eta haur egun ceçan anhitz egunez: baina gaitzituric Paulec, eta itzuliric erran cieçon spirituari, Manatzen aut Iesus Christen icenaren partez horrenganic ilki adin. Eta ilki cedin ordu berean. **19** Orduan haren nabussiéç çacussatenean ecen hayén irabaci sperancá galdu cela, hatzamanic Paul eta Silas, eraman citzaten merkatuco plaçara Magistratuetara. **20** Eta hec presentaturic Gobernadorey, erran ceçaten, Gende hauc trublatzen duté gure hiria Iudu diradelaric: **21** Eta denuntiatzen dituzté recebi ez beguira ditzagun sori eztiraden ordenançác, ikussiric ecen Romano garela. **22** Eta oldar cedin communa hayén contra: eta Gobernadoréc hayén arropác çathituric mana ceçaten, açota litecen. **23** Eta anhitz çauri egun cerauecenean eçar citzaten presoindeguian, manamendu eguinic geolerari, segurqui hec beguira litzan: **24** Ceinec halaco manamendua harturic eçar baitzitzan presoindegui çolán, eta hayén oinác hers citzan cepoaz. **25** Eta gauaren erdian Paulec eta Silasec othoitzten eta laudatzen çuten laincoa: eta ençuten cituzten estecaturic ceudenéc. **26** Eta subitoqui lur ikaratzet handibat egun cedin, hala non iharros baitzitecen presoindegui fundamentac: eta bertan irequi citecen bortha guciac, eta gucién estecailluac lacha citecen. **27** Orduan iratzarturic geolerac çacusquianean presoindegui borthác irequiac, ezpatá idoquiric bere buruä hil nahi çuen, vstez presoneréc ihes egun çutén: **28** Bainan Paulec oihu egun ceçan ocengui, cioela, Eztaguioala deus minic eure buruäri: ecen guciac hemen gaituc. **29** Orduan hura argui galdeguinic oldar cedin barnera, eta ikara çabilala egotz ceçan bere buruä Paulen eta Silasen oinetara. **30** Eta hec campora idoquiric dio, launác, cer egun behar dut saluatu içateco? **31** Eta hec erran cieçoten, Sinhets eçac Iesus Christ launa baithan eta saluaturen aiz hi eta hire etchea. **32** Eta minça cequizquion laincoaren hitzaz hari, eta haren etchean ciraden guciez. **33** Eta harc hec harturic gauaren ordu harten berean ikuz cietzén çauriac: eta batheya cedin hura eta harenac guciac bertan. **34** Eta bere etchera eramanic, mahaina eçar cieçén: eta aleguera cedin, ceren bere etche guciarequin sinhetsi vkan baitzuen laincoa baithan. **35** Eta eguna ethorri içan cenean Gobernadoréc igor citzaten sargeantac, erran leçaten, Eyec congít guïçon horiey. **36** Orduan geolerac conta cietzon hitz hauc Pauli, cioela, Igorri dié Gobernadoréc erraitera, congít eman daquïçuen: orain beraz ilkirci çozazte baquerequin. **37** Bainan Paulec erran cieçén, Publicoqui açotatu gaitzuten ondoan, iugemendu formaric gabe, Romano garelaric, egotzi vkan gaitzute presoindeguira: eta orain ichilic campora egoizten

gaituzte? ez balimba: baina beréc ethorriric idoqui gaitzate. **38** Eta reporta cietzén sergeantéc Gobernadorey hitz hauc: eta beldur citecen, ençunic ecen Romano ciradela. **39** Eta ethorriric othoitz citzaten, eta idoquiric supplica cequitzén ilki litecen hiritic. **40** Orduan ilkirc presoindeguitic sar citecen Lydia baithan: eta ikussiric anayeac, consola citzaten hec, eta parti citecen.

17 Guero iraganic Amphipolian eta Apollonian, ethor citecen Thessalonicara, non baitzen Iuduén synagogabat. **2** Eta costumatu çuen beçala Paul sar cedin hetara, eta hirur Sabbathoz disputa cedin hequin Scripturetaric. **3** Declaratzen eta proposatzen cerauela, ecen behar içan dela Christec suffri leçan eta resuscita ledin hiletaric: eta ecen haur cela Jesus Christ cein dio, nic predicatzen baitrauquet. **4** Eta hetaric batzuc sinhets ceçaten, eta Paulen eta Silasen compainiaco egun citecen, eta laincoa cerbitzatzen çutén Grecoetaric compainia handia, eta emazte ohoraturic ez guti. **5** Baina bekaizteriaz mouituric Iudu rebelléc, eta harturic hara huna çabiltzan guiçon gaichto batzu, eta popula bilduric, trubla ceçaten hiria: eta lasonen etchea iauquiric, hec populura eraman nahiz çabiltzan. **6** Eta eriden etzitzenean, tira citzaten lason eta anayetaric batzu hirico Gobernadoretara, oihuze ceudela. Hauc mundu gucia erauci vkan duten ondoan, hunare ethorri içan dirade: **7** Eta lasonec beregana recebitu vkan ditu: eta guciec Cesaren ordenancen contra eguiten dute, dioitela berce Reguebat badela, Jesus. **8** Tharrita ceçaten bada popula eta hirico Gobernadoreac gauça hauc çançuzquitenean. **9** Baina fiadoregoa recebitur lasonganic eta goiticoetaric, vtzi citzaten ioaitera. **11** Eta hauc ciraden Thessalonicaco noblenetaric, ceinéc hitza recebi baitzeçaten alegränça guciarequin, egun oroz Scripturáç bilhatzen citzuela, eya gauça hauc hala liradenez. **12** Eta hetaric anhitzec behinçát sinhets ceçaten, eta emazte Grec honestetaric, eta guiçonetaric ezgutic. **13** Baina iauquin ceçatenean Thessalonicaco Iuduéc ecen Beroen-ere laincoaren hitza Paulez denuntiatu içan cela, ethor citecen hara-ere, popula tharritatzen çutela. **14** Baina bertan Paul igor ceçaten camporát anayéc, ioan ledinçát itsas alderat beçala: baina Silas eta Timotheo egon citecen han. **15** Eta Paulen salbura heltzeço carguä hartu çutenéc, eraman ceçaten hura Atheneserano: eta hec harenganic manamendu recebituric Silasgana eta Timotheogana, guciz bertan ethor litecen hura Baithara, parti citecen. **16** Eta Paul Athenesen hayén beguira cegoela keichatzen cen haren spiritua hura baithan, çacussanean hiria idolatriari

emana. **17** Disputatzen cen bada synagogán Iuduequin, eta laincoa cerbitzatzen çutenequin, eta merkatuco plaçán egun oroz batzen cenequin **18** Orduan Epicuriano eta Stoicano philosopho batzu disputatzen ciraden harequin: eta batzuc erraiten çutén, Cer erran nahi du edasle hunc? Eta bercéc cioiten, lainco arrotzén eracusele dela dirudi: ceren Iesus denuntiatzen baitzerauen eta resurrectionea. **19** Eta hatzamanic hura eraman ceçaten Marsen karricara, cioitela, laquin ahal deçaquegu ceric den hijaz erraiten den doctrina berri hori? **20** Ecen gauça arrotz batzu gure beharrietara ekarten dituc: nahi diagu bada iaquin gauça horiac cer erran nahi diraden. **21** (Ecen Atheniano guiac et han egoiten ciraden arrotzac eceinere berce gauçatara etziraden applicatzen, cembeit berriren erraitera edo ençutera baicen) **22** Orduan Paulec Marsen karricaren erdian cegoela, erran ceçan, Athenesco guionáç, gauça gucietan deuotegui beçala ikusten çaituztet çuec. **23** Ecen iragaiten naicela eta çuen deuotioeac contemplatzent ditudala eriden-ere badut aldarebat, ceinetan scribatua baitzén, laincoa eçagun gabeari. Bada eçagutu gaberic ohoratzan duçen hura nic denuntiatzen drauquet: **24** Mundua eta hartan diraden gauça guiac egun dituen laincoa, cerüären eta lurraren laun delaric, ezta escuz egun templetan habitatzen. **25** Eta ezta guionén escuz cerbitzatzen deusen behar beçala, ikussiric ecen berac emaiten drauztela guciey vicia eta respirationea eta gauça guiac. **26** Eta egun vkan du natura humano gucia odol batetaric: lurraren hedamen guciaren gainean habita litecençat, Iehenic sasoin ordenatuac determinaturic, eta hayén habitationearen mugariac eçarriric: **27** Iauna bilha leçatençat, aguian hazzatuz hura eriden leçaquetenez gure batbederaganic vrrun ezpadere. **28** Ecen harçaz vicitzen eta higuitzen eta içaten gara: çuen poetetaric-ere batzuc erran dutén beçala, Ecen haren leinu-ere bagara. **29** Beraz laincoaren leinu garenaz gueroz, eztugu estimatu behar Diuinitateac vrrhea edo cilharra edo harria guionen artez edo inuentionez moldatua irudi duela. **30** Iaincoac bada ignorantiazco demboráç dissimulaturic, orain denuntiatzen draue guicen guciey leku gucietan emenda ditecen. **31** Ceren ordenatu baitu mundua iustoqui iugeaturen duen eguna determinatu duen guionaz, guciey eçagutzera emanic, hura hiletaric resuscitaturic. **32** Eta ençun çutenean hilén resurrectionea, batzu truffatzent ciraden, eta bercéc erraiten çutén, Ençunen augu berriz horren gainean. **33** Eta hunela Paul ilki cedin hayén artetic. **34** Batzuc halere, hari iunctaturic, sinhets ceçaten: ceinetaric baitzén Dionysio Areopagita-ere, eta Damaris deitzen cen emaztebat, eta berceric hequin.

18 Gauça hauen ondoan Paul partituric Athenestic, ethor cedin Corinthera. **2** Eta eridenic Aquila deitzen cen Ponte nationeco Iudubat, cein aitzinthetic ethorri baitzén Italiatic, eta Priscilla haren emaztea (ceren Claudec ordenatu baitzuen Iudu guiac Romaric parti litecen) retira cedin hetara. **3** Eta ceren officio bereco baitzén, hequin egoiten cen, eta languiten ari cen. Eta hayen officioa cen tabernacle eguitea. **4** Eta disputatzen cen synagogán Sabbath guciaz, eta exhortatzen cituen hambat Iuduac nola Grecoac. **5** Eta ethorri ciradenean Macedoniaric Silas eta Timotheo, Paulec Spirituaz hersturic testificatzen cerauen Iuduey Iesus cela Christ. **6** Eta hec contrastatzen eta blasphematzaren ari ciradela, abillamenduac iharrossiric erran ciecén, Çuen odola çuen burun gain: chahu naiz ni, oraindanic Gentiletarat ioanen naiz. **7** Eta handic partituric sar cedin lustoa deitzen cen eta laincoa cerbitzatzen çuen baten etchean, ceinen etchea baitzatchecan synagogari. **8** Eta Crispes synagogago principalac sinhets ceçan launa baithan bere etche guciarequin: Corinthianoetaric-ere anhitzec ençunicinhets ceçaten, eta batheya citecen. **9** Orduan erran cieçon launac gauaz visionez Pauli Ezaicela beldur, baina minçadi eta ezadila ichil. **10** Ecen ni nauc hirequin, eta nehor eztrauc escuric eçarriren hiri gaizqui eguitera: ecen populu handia diat hiri hunetan. **11** Eta egon cedin han vrthebat eta sey hilebethe, iracasten çuela hayén artean laincoaren hitza. **12** Baina Gallion Achaiaco Proconsul cenean, altcha citecen gogo batez Iuduac Paulen contra, eta eraman ceçaten iudicioco iar lekura. **13** Erraiten çutela, Leguearen contra hunc incitatzén ditu guicónac laincoaren cerbitzatzen. **14** Eta Paulec ahoa irequi nahi çuen beçala, erran ciecén Gallionec Iuduey, Baldin cembeit bidegabek, edo gaichtaqueria baliz, o Iuduac, çucenac emaiten duen lekuran sustenga cinçaqueiztet: **15** Baina baldin questione bada hitzaz eta icenéz eta çuen Legueaz ceuroc ikussiren duçue ecen gauça horién iuge ni ez naiz nahi. **16** Eta ken citzan hec iudicioco iar lekutic. **17** Orduan Grec guciéc hatzamanic Sosthenes synagogago principala cehatzen cutén iudicioco iar leku aitzinean: eta Gallionec ansiaric batre etzuen. **18** Baina Paul oraino dembora lucescoz han egonic, anayetaric congít harturic, embarca cedin Syriarát (eta harequin Priscilla eta Aquila) buruä arradaturic Cenchren: ecen vot çuen. **19** Guero arriua cedin Ephesera, eta hec han vtzi citzan: baina bera synagogara sarthuric, disputa cedin Iuduequin. **20** Eta hec othoiztez çazcerala dembora luciagoz hequin egon ledin, etziecén accorda. **21** Baina congít har ceçan hetaric, cioela, Necessarioqui behar dut hurrenengo bestá Ierusalemena egui: baina harçara itzuliren

naiz çetara, laincoac placer badu: eta parti cedin Ephesetic. **22** Eta Cesareara iautsi cenean, igan cedin Ierusalemera: eta Eliçá salutaturic iauts cedin Antiochera. **23** Eta cerbait dembora han egonic, ioan cedin chuchen chuchena Galatiaco eta Phrygiaco comarcá trebessaturic, confirmatzen cituela discipulu guciac. **24** Baina Iudu nationez Alexandriano Apollos deitzen cen-bat, guiçon eloquenta, Scripturetan botheretsua, ethor cedin Ephesera. **25** Haur cen launaren bidean instruitzen hussia, eta spiritu beroz minçatzen cen, eta iracasten cituen diligentqui launaren diraden gauçác, eçagutzen çuela solament Ioannesen Baptismoa. **26** Eta has cedin frangoqui minçatzen synagogán. Haur ençun ceçatenean Priscillac eta Aquilac berequin har ceçaten, eta aitzinago declara cieçoten laincoaren bidea. **27** Eta Achaiarát iragan nahi cenean, hura exhortaturic anayéc scriba ceçaten discipulu etara recebi leçaten hura: ceinec arriatu cenean hara, probetchu handi egui baitzicén gratiaz sinhetsi vkan çuteneiy. **28** Ecen viciqui garaitzen çayen Iuduey publicoqui, Scripturéz eracusten çuela ecen Iesus cela Christ.

19 Apollos Corinthen cela guertha cedin, Paul garaico baxter guciac iraganic ethor baitzedin Ephesera: eta han discipulu batzu eridenic erran ciecén, **2** Ala recebitu duçue Spiritu saindua sinhetsi vkan duçueñean? Eta hec erran cieçoten, Are Spiritu saindua denez-ere, eztigu ençun. **3** Orduan dioste, Certan bada batheyatü içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Ioannesen Baptismoan. **4** Orduan Paulec erran ceçan, Ioannesec batheyatü vkan du emendamenduko Baptismoaz, ciotsala populuari, haren ondotic ethorteco cena baithan sinhets leçaten, erran nahi baita, Iesus Christ baithan. **5** Gauça hauc ençunic bada, batheya citecen Iesus launaren icenean. **6** Eta escuac gainean eçarri cerautzenean Paulec, ethor cedin Spiritu saindua hayén gainera, eta minçatzen ciraden lengoagez, eta prophetatzen çutén. **7** Eta guicón hauc gucioc ciraden hamabitaran. **8** Guero bera sarthuric synagogán, Frangoqui minçatzen cen, hirur hilebethez disputatzen eta exhortatzen ari cela launaren resumari dagozcan gaucéz. **9** Eta nola batzu gogortzen baitziraden eta ezpaitzuten obeditu nahi, gaizqui launaren bideaz minçatzen ciradela populuaren aitzinean, hetaric bera partituric, separa citzan discipuluac, egun oroz disputatzen ari cela Tyranno baten escholán. **10** Eta haur egui içan cen bi vrthez: hala non Asian habitatzen ciraden guciéc, ençuten baitzutén Iesus launaren hitza, hambat Iduéc nola Grecoéc. **11** Eta costumatu etziraden verthuteac eguiten cituen laincoac Paulen escuz: **12** Hala non are erién gainera ekarten baitzituzten haren gorputz gainetic

crobitchetac eta concieruoac, eta ioaiten baitziraden hetaric eritassunac, eta spiritu gaichtoac hetaric ilkiten baitziraden. **13** Orduan enseya cítecen hara huna ebilten ciraden Iudu exorcista batzu spiritu gaichtoac cituztenén gainean Iesus launaren icenaren inuocatzen, erraiten çutela, Coniuratzentzat cíaitzegu Paulec predicatzen duen Iesusen partez. **14** (Eta ciraden Sceua Iudu Sacrificadore principalarenic çazpi seme, haur eguiten çutenac) **15** Baina ihardesten quela spiritu gaichtoac, erran ceçan, Iesus eçagutzen diat, eta Paul baceaquit nor den: baina çuec nor çarete? **16** Eta oldarturic hetara spiritu gaichtoa çuen guïçonac, eta hæy garaithuric, bortcha eguiñ ceçan hayén contra: hala non biluzgorreric eta çaurthuric ihes eguiñ baitzeçaten etche hartaric. **17** Eta haur ethor cedin gucién eçagutzera hambat Iduen nola Greco Ephesen habitatzen ciradenénera: eta eror cedin beldurra hayen guciñ gainera, eta magnificatzen cen Iesus launaren icena. **18** Eta sinhetsi çutenetaric anhitz ethorten ciraden confessatzen eta declaratzen cituztela bere eguiñac. **19** Arte curiositatezcoz vsatu vkan çutenecere, anhitzec bere liburuäc ekarriric erre citzaten guciñ aitzinean: eta hayén valioa estimaturic eriden ceçaten berroguey eta hamar milla dinorenra. **20** Hala boheretsuqui augmentatzen cen launaren hitza eta confirmatzen. **21** Gauça hauc hunela complitu ciradenean delibera ceçan Paulec Spirituaz, Macedonia eta Achaia iraganic Ierusalemera ioaitera, cioela, Han içan ondoan, Roma-ere ikussi behar dut. **22** Eta igorriric Macedoniara aiutatzen çutenetaric biga baitziraden Timotheo eta Erasto, bera gueldi cedin dembora batetacoz Asian. **23** Baina eguiñ cedin dembora hartan truble handibat doctrinaren causaz. **24** Ecen Demetrius deitzen cen cilharguile, Dianaren cilharrezco templetchoguile batec, anhitz irabaz eraciten cerauen officioocoey: **25** Hec bilduric, eta halaco gaucetaco officier ciradenac, erran ceçan, Guiçonác, badaquique ecen officio hunetaric heldu diradela gure onac: **26** Eta badacussaçue eta badançue nola ez Ephesen solament, baina quasi Asia gucian Paul hunec sinhets eraciric itzuli duela populu handi, erraiten duela, ecen eztiradela iainco escuz eguiten diradenc. **27** Eta peril da ez solament gure gauça descrida dadin, baina are Diana handiaren templea guehiagoric deus estima eztadin, eta deseguin eztadin haren maiestate Asia guciñ etan munduac ohoratzen dutena. **28** Eta gauça hauc ençunic, eta hiraz betheric oihuz iar cítecen, Ephesianoen Diana handi! **29** Eta bethe cedin hiri guciñ confusionez, eta oldar cítecen gogo batez theatrera, harturic Gayo eta Aristarche Macedonianoac, Paulen bideco lagunac. **30** Eta Paul populua baithara sartru nahi cínean, etzeçaten vtzi discipuluéc. **31**

Baina Asiaco principaletaric batzuc-ere, nola baitziraden haren adisquide, harengana igorriric othoitz ceguioten, ez ledin theatrera presenta. **32** Bada batzu bataz oihuz ceuden, eta berceac berceaz: ecen confus cen compainiá, eta anhitzec etaquiten cergatic bildu içan ciraden. **33** Orduan gendetzetic campora auança ceçaten Alexandre, Iuduéc hura bulkatzen çutela. Eta Alexandre, ichil litecen escuaz keinu eguiñic, nahi ceraucan causá allegatu populuari. **34** Baina eçagutu çutenean ecen hura Iudu cela, altcha cedin guciñtaric vozbat, quasi bi orenez oihu eguiten çutela, Ephesianoén Diana handi! **35** Orduan scribariac gendetzea appacegaturic, erran ceçan, Epheseco guïçonác, cein da guïçona eztaquiana ecen Epheseco hiria dedicatua dela Diana handiaren, eta Iupiteranic iautsi içan den imaginaren cerbitzura? **36** Nehor bada gauça hautan contrasta ecin daitenaren gainean, appacega çatezten beharda, eta deus desordenatuqui eztagliquen. **37** Ecen ekarri vkan dituœe guïçon hauc ezipaitirade ez sacrilege, ez ezipaitute çuen iaincossá diffamatzen. **38** Beraz baldin Demetriusec eta harequin diraden officieréc eguitecoric baduté cembeiten contra, gorte eduquiten da, eta badirade Proconsulac, elkar accusa beçate. **39** Eta baldin berce gauçaz deus galdeguiten baduœue, congregatione bidezqui bilduan concludi ahal daite. **40** Ecen peril da seditionez accusa ezgaitecen, egungo egunagatic, truble huneçaz raçoin eman ahal deçaquegun causaric eztenaz gueroz. **41** Eta gauça hauc erran ciuenean biltzarrei congít eman cieçon.

20 Bada tumultoa appacegatu cínean, Paul discipuluac beregana deithuric eta bessarcaturic, parti cedin Macedoniárát ioaiteco. **2** Eta comarca hetan ebili cínean, eta exhortatu ciuenean hitz anhitez, ethor cedin Greciara. **3** Eta han hirur hilebethe eguiñic, ceren Iuduéc celata eguiten baitzeraucaten Syriarat embaratu içan baliz: haren abisia içan cen Macedonian gaindi itzultzera. **4** Eta lagund ceçan hura Sopater Beroenesac Asiarano: eta Thessaloniceanoetaric, Aristarquec eta Secondec, eta Gaio Derbianoac, eta Timotheoc: eta Asianoetaric, Tychiquec eta Trophimec. **5** Hauc aitzineráti oianic igurriqui guençaten Troasen. **6** Eta gu embarca guentecen altchagarri gabericó oguien egunén ondoan Philippestic, eta ethor guentecen hetara Troasera, borz egunen buruan: non egon baiquentezen çazpi egun. **7** Eta asteco lehen egunean oguiaren haustera discipuluac bilduac içan eta, Paul minço cen hequin (ceren biharamunean partitzeco baitzén) eta iraun ceçan haren proposac gauherdi arterano. **8** Eta cen anhitz lampu gambera gorán, non bilduac baiquinaden. **9**

Eta iarriric cegoela guiçon gaztebat Eutyche deitzen cenic leihoa gainean, logale handi batec harturic, Paul luçaqui minço cela, loa garaithuric eror cedin hirurgarren soillerutic beherera, eta hila altcha ceçaten. **10** Bainan iautsiric Paul behera cedin haren gainera, eta bessarcaturic erran ceçan, Etzaitezela trubla ecen hunen arimá haur baithan da. **11** Guero iganic eta ogua hautsiric eta ianic, eta luçaqui minçaturic arguirano, hala parti cedin. **12** Eta guiçon gazteor viciric ekar ceçaten, eta haguitz consola citecen. **13** Eta gu vncira ethorriric embarca guentecen Assoserat, handic hartzeco guenduen Paul: ecen hala ordenatu çuen, berac bide hura oinez eguiñ gogoz. **14** Bada Asson gurequin bathu cenean, hura harturic ethor guentecen Mitylenera. **15** Eta handic embarcaturic, biharamunean ethor guentecen Chiosen aurkara: eta hurrenengo egunean arriua guentecen Samosera: eta Trogillen egonic, ondoko egunean ethor guentecen Miletera. **16** Ecen deliberatu çuen Paulec Ephesez aitzinago iragaitera, demboraric gal ezleçançat Asian: ecen lehiatzen cen baldin possible balitzayo Mendecoste egunean Ierusalemen içatera. **17** Eta Miletetic meçu igorriric Ephesera, dei citzan Eliçaco Ancianoac. **18** Eta harengana ethorri ciradenean erran ciecen, Çuec badaquique, Asian sar nendin lehen egunaz gueroztic, nola çuequin dembora gucion içan naicén: **19** launa cerbitzatzen nuela humilitate gucirequin eta anhitz nigar chortarequin, eta luduén celata egoitaric ethorri içan çazquidian tentationéquin: **20** Nola çuen probetchutaco gaucetaric eztrauquedan deus estali, çuey declaratu eta iracatsi gabe publicoqui eta etchez etche: **21** Testificatzen neruela hambat luduey nola Grecoey laincoa baitharatco emendamendua, eta Iesus gure launa baitharatco fedea. **22** Eta orain huná, ni Spirituaz estecatua, banoa Ierusalemera, harten heltzeco çazquidian gauçác eztaquizquidalaric: **23** Salbu Spiritu sainduac hiriz hiri testificatzen baitraut, dioela ecen estecaduráic eta tribulationeac ene beguira daudela. **24** Bainan eztut deusen ansiaric, eta neure vicia etzait precioso, acaba deçadançat neure cursua bozcariorequin, Iesus launaganic recebiku dudan carguá, laincoaren gratiaren Euangelia testifica dadinçat. **25** Eta orain huná, nic badaquit ecen guehiagoric eztuquela ikussiren ene beguithartea çuetaric batec-ere, ceinén artetic iragan bainaiz laincoaren resumá predicatzen nuela. **26** Halacotz testificatzen drauquet egungo egunean, ecen chahu naicela ni gucion odoletic. **27** Ecen eztut dissimulatu çuey denuntia eznieçäquen launaren conseillu gucia. **28** Gogoa eieçue bada çuen buruèy, eta arthalde guciari, ceinetan Spiritu sainduac eçari baitzaitzute Ipizpicu, laincoaren Eliçaren bazcatzeco, cein conquestatua baitu bere odol propriaz. **29** Ecen nic badaquit haur,

sarthuren diradela ene ioan ondoan otso dorpeac çuen artera, guppida eztutelaric arthaldea. **30** Eta ceuron artetic iaiquiren dirade guiçonac denuntiatzen ditutzela gauça gaichtoac, discipuluac bere ondoan erekar ditzatençat. **31** Halacotz veilleçaçue, orhoit çaretelaric ecen hirur vrthez gau eta egun eznaicela cessatu nigar chortarequin çuetaric batbederaren aduertitzetic. **32** Eta orain-ere, anayeáic, gommendatzen cerauzquiot laincoari eta haren gratiaren hitzaric, cein baita botheretsu çuen edificatzen acabatzeco, eta çuey saindu guciequin heretagearen emaiteco. **33** Berceren vrrhea ez cilharra ez arropá eztut guthiciatu. **34** Bainan ceuroc badaquique nola ene, eta enequin ciradenén behar ciraden gauçác fornitu vkan ditutzén escu hauèc. **35** Gucietan eracutsi drauquet ecen hunela trabaillatuz behar diradela flacuac supportatu, eta Iesus launaren hitzéz orhoit içan: ecen berac erran du, Gauça dohatsuagoa dela emaitea ecen ez hartzea. **36** Eta hitz hauc erran cituenean belhaurico iarriric eguiñ ceçan othoitzte hequin guciequin. **37** Orduan nigar handi guciéz eguiñ cedin: eta Paulen leppora bere buruäc egotiz pot eguiten ceraucaten: **38** Triste ciradelaric principalqui erran vkan çuen hitzagatic, ecen guehiagoric haren beguithartea ezlutela ikussiren. Eta vncira lagundu çazcan.

21 Eta embarcatu guenenean, hetaric separaturic, chuchen-chuchena ethor guentecen Cosera, eta biharamunean Rhodesera, eta handic Patrasera. **2** Eta han eridenic vnci Phenicerát trebessatzen çuen-bat hartara iganic parti guentecen. **3** Guero Cypreren aguerrira guenenean, hura vtziric ezquér, Syria alderát vela eguiñ gueneçan, eta arriua guentecen Tyrera: ecen han vnciac behar çuen cargá descargatu. **4** Eta discipuluac eridenic egon guentecen han çazpi egun: hec Pauli erraiten ceraucaten Spirituaz, ezledin igan Ierusalemera. **5** Bainan egun hec complitu ciradenean parti guentecen, guciéc emaztequin eta haourrequin laguncen guentuztela hiri lekorerano: eta belhaurico iarriric vr bazterrean othoitzte eguiñ gueneçan. **6** Guero elkar bessarcaturic, vncira igan guentecen, eta berceac beretarát itzul citecen. **7** Eta gu biagea acabaturic arriua guentecen Tyretic Ptolemaidara: eta anayeac salutaturic, egon guentecen egun-bat hequin. **8** Eta biharamunean ilkiric Paul eta harequin guenenac ethor guentecen Cesareara: eta sarthuric Philippe Euangelistaren etchean (cein baitzén çazpietaric bat) egon guentecen hura baithan. **9** Eta hunec cituen laur alaba virginia prophetizatzen çutenic. **10** Eta han dembora vnguisco egon guenenean, ethor cedin Iudeatic Agabus deitzen cen Prophetabat. **11** Eta guregana ethorriric eta Paulen guerricoa harturic eta harçaz bere

oinac eta escuac estecaturic, erran ceçan, Gauça hauc erraiten ditu Spiritu sainduac, Guerrico hunen iabe den guícona, hunela estecaturen dute Ierusalem en Iuduéc, eta liuraturen duté Gentilén escuetara. 12 Eta gauça hauc ençun guentuenean, othoitz egun gueneón guc eta leku hartan ciradenéc, ezledin igan Ierusalemera. 13 Orduna ihardets ceçan Paulec, Cer ari çarete nigarrez çaudetela, eta ene bihotza erdiratzen duçela? Ecen ni ez estecatu içatera solament, baina Ierusalem hiltzera-ere prest naiz Iesus Iaunaren icenagatic. 14 Bada, hari burutan ecin eman gueneçaqueonaren gainean, vtzi gueneçan, erraiten guenduela, Iaunaren vorondatea egun dadila. 15 Eta cembeit egunen buruän gure hatuac harturic igan guentecen Ierusalemera. 16 Eta ethor citecen discipuluetaric-ere batzu Cesareatic gurequin çacarqueitela berequin Mnason Cypriano iaquin-bat, discipulu ancianoa, cein baithan ostatuz behar baiquenen. 17 Bada ethorri guenenean Ierusalemera, gogotic recebi guençaten anayéc. 18 Eta biharamunean sar cedin Paul gurequin Iacques baithara, eta Anciano guciac hara bil citecen. 19 Eta hec bessarcaturic, conta citizen punctuz punctu laincoac Gentilén artean haren ministerioz egun cituen gauçác. 20 Eta hec ençun citzatenean, glorifica ceçaten Iauna, eta erran cieçoten, Anayé, badacussac cembañ milla diraden Iudu sinhetsi dutenac: eta guciey baitacheté laincoaren zeloa. 21 Eta ençun dié erraiten hiçaz, ecen hic Moysesen vtzitera iracasten dituala Gentilen artean diraden Iudu guciac, erraiten duála, ecen eztitzutela haourrac circonciditu behar, eta eztutela ordenancén aaura ebili behar. 22 Cer eguiteco da bada? ossoqui populua bildu behar dic: ecen ençunen dié nola ethorri aicén. 23 Eguic bada guc erraiten drauáguna. Laur guïçon citiagu vot egun dutenic: 24 Hec harturic purificadi hequin, eta contribui eçac hequin, buruäc arrada ditzatençat: eta daquitén guciéc ecen hiçaz ençun dituztén gaucetaric deus eztela: baina euror-ere Leguea beguiratuz abilala. 25 Baina Gentil sinhetsi dutenez den becembatean, guc scribatu diagü, eta ordenatu deus halacoric beguira ezteçaten, baina beguira litecen idoley sacrificatuetaric, eta odoletaric, eta ithoetaric, eta paillardiçataric. 26 Orduna Paul guïçon hec berequin harturic, eta biharamunean hequin purificaturic sar cedin templean denuntiatzen çuela purificationeco egunén complimendua, hetaric batbederagatic oblationea offrenda ledin artean. 27 Eta nola çazpi egunac ia hurren iragan baitziraden, Asiaco Iudu batzuc hura ikussi çutenean templean, moui ceçaten populu gucia, eta eçar citzaten escuac haren gainean: 28 Heyagoraz ceudela, Israeltar guïçoná, hel çaquizquigute: haur da guïcona populua eta Leguearen eta leku hunen

contra guiac leku guicietan iracasten dituena: are guehiago Grecoac-ere erekari ditu temple barnera, eta prophanatu du leku saindu haur. 29 (Ecen lehen ikussi vkan çutén Trophime Ephesianoa hirian harequin, cein vste baitzutén Paulec temple barnera eraman vkan çuela.) 30 Eta moui cedin hiri gucia, eta oldar cedin populu: eta Paul hatzamanic templetic campora idoquiten çutén: eta bertan borthac erts citecen. 31 Bainha hec hura hil nahiz çabiltzala, hel cedin famá garniçoinaren bandaco Capitainagana, ecen Ierusalem gucia nahassi cela. 32 Ceinec ordu berean gendarmesac eta Centenerac harturic laster egun baitzeçan hetara: eta hec ikussi citutzenean Capitaina eta gendarmesac gueldi citecen Paulen cehatzetic. 33 Orduna hurbilduric Capitainac har ceçan hura, eta mana ceçan esteca ledin bi cadenaz: eta interroga ceçan nor licén, eta cer egun çuen. 34 Eta batzu bataz ceuden oihuz gendetzean eta berceac berceaz: eta nahastecamenduaren causaz deus seguric ecin eçagutuz, mana ceçan fortaleçara eraman ledin. 35 Eta ethorri cenean gradoetara, guertha cedin gendarmeséz eramaiten baitzén gendetzearen boaldaren causaz. 36 Ecen iarreiquiten çayón populuco gendetzea heyagoraz, Ken eçac hori. 37 Eta Paulec fortaleçán sartzeraoan diotsa Capitainari, Hauçu naiz hirequin minçatzen? Harc erran cieçón, Grecquic badaquic? 38 Ezaiz hi Egyptiano iragan egun hautan seditionebat viztu duana, eta laur milla gaichtaguiñ desertura retiratu dituana? 39 Eta erran ceçan Paulec, Ni segur guïçon Iudua nauc Tarsen, Ciliciaco hiri famatuan burgés iayo: othoitz eguiten drauat bada, permetti içcadac minça naquión populua. 40 Eta harc permetitu ceraucanean, Paulec, gradoetan cegoela, ichilcera escuaz keinu egun cieçón populua, eta silentio handi egun içanic, minça cedin Hebraicoén lengoagez, erraiten çuela.

22 Guiçon anayeác eta aitác, ençueque orain çuec baithan emaiten dudan defensá. 2 (Eta ençun vkan çutenean ecen Hebraicoén lengoagez minço litzayela, hambat silentio handiago egun ceçaten: eta erran ceçan,) 3 Ni naiz guïçon Iudua, Tarse Ciliciacoan iayo, baina hacia hiri hunetan berean Gamalielen oinetan, aitén Leguearen perfectionean instruitua, Iaincogana zelotaco nincela, egun çuec guciare çareten beçala: 4 Doctrina haur persecutatu vkan dudana heriorano, estecatuz eta presoindiguietara eçarriz hambat guïconac nola emazteac: 5 Sacrificadore subiranoa-ere testimonio dudan beçala, eta Ancianoén compainia gucia: are hetaric guthunac anayetara harturic, Damascerat ioaiten nincén, han ciradenac estecaturic Ierusalemera ekartera, puni litecençat. 6 Eta guertha cedin bidean ioaiten

eta Damascera hurbiltzen nincela egu-erdí irian, subitoqui cerutico chistmist ançoco argui handi batec ingura bainençan: 7 Eta eror nendin lurrera, eta ençun neçan voz-bat, ciostala, Saul, Saul, cergicat ni persecutzen nauc? 8 Eta nic ihardets neçan, Nor aiz launa? Eta launac erran cieçadan, Ni nauc Iesus Nazareno hic persecutzen duana. 9 Eta enequin ciradenéc, arguia ikus ceçaten, eta icit citecen, baina enequin minçó cenaren voza etzeçaten ençun. 10 Orduan erran neçan, Cer eguien dut launa? Eta launac erran cieçadan, laquiric oha Damascera, eta han erranen çaiquic, egui ditzán ordenatu çaiquian gauça guciac. 11 Eta ceren deus ezpainuen ikusten argui haren claretatearen causaz, enequin ciradenéz escutic eraman içanic Damascera ethor nendin. 12 Guerozitic Ananias Leguearen araura laincoaren beldur cen guicombat, han egoiten ciraden Iudu gucietaric testimoniage ona çuena, enegana ethor cedin. 13 Eta ene aldean cegoela erran cieçadan, Saul anayé, recebi eçac ikustea. Eta nic ordu hartan beraean harenaganat beha neçan: 14 Eta harc erran ceçan, Gure aitén laincoac elegitu au hi bere vorondatearen eçagutzeco eta lustoaren ikusteco, eta haren ahotic vozaren ençutecho. 15 Ecen testimonio içanen atzayo guïçon guciac baithara, ikussi eta ençun dituan gaucéz. 16 Orain bada cer berancen duc? Iaiqui adi eta batheyadi, eta chahu itzac eure bekatuac, launaren icena inuocaturic. 17 Guero quertha cequidan, ni Ierusalemera bihurtu nincenean, eta templean othoitz eguiten nengoela transporta bainendin spirituz. 18 Eta ikus baineçan ciostana, Lehiadi eta ilkí adi fitetz Ierusalemetic, ecen eztíe recebituren hic niçaz emanen drauean testimoniagea. 19 Eta nic erran neçan, launa, hec baceaquié ecen ni presoindeguira eçarten ari nincela eta açotatzen nituela synagoga gucietan hi baithan sinhesten çutenac. 20 Eta issurten cenean Esteben hire martyraren odola, ni-ere present ninduán, eta consentitzen nián haren hiltzean, eta beguiratzen nitían hura hiltzen çutenén arropác. 21 Eta harc erran cieçadan, Habil: ecen nic Gentiletara vrrun igorriren aut. 22 Eta ençuten çutén hura hitz hunetarano: orduan altcha ceçaten bere voza, erraiten çutela, Ken eçac lurretic horrelacoa: ecen eztuc raçoin hori vici den. 23 Eta hec heyagoraz ceudela, eta bere arropác iharrosten eta ainerat errhautsa iraizten çutela. 24 Mana ceçan Capitainac hura forteçara eraman ledin, eta ordena ceçan açoteaz examina ledin, iaukin leçançat cer causagatic hala oihuz leuden haren contra. 25 Bada hedéz estecatu çuten ondoan, erran cieçón aldean çayón Capitainari Paulec, Hauçu çarete Romaco den baten eta condemnatu eztenaren açotatzera? 26 Eta haur ençun çuenean Centenerac ioanic Capitainagana, conta cieçón

hari, cioela, Ikussac cer eguiteco duán: ecen/guiçon haur Romaco burgés duc. 27 Eta Capitainac ethorriric harengana, erran cieçón, Erran ieçadac, eya hi Romaco burgés aicenez. Eta harc erran ceçan, Bay. 28 Eta ihardets ceçan Capitainac, Nic somma handitan burgesia hori acquisitu diat. Eta Paulec dio, Eta ni iayo-ere burgés nauc. 29 Bertan orduan retira citecen harenganic hura examinatu behar çutenac: eta Capitaina-ere beldur cedin, eçaguturic ecen Romaco burgés cela, eta ceren estecatu baitzuen. 30 Eta biaramunean segura iaukin nahiz cer causagatic accusatzen licén Iuduéz, lacha ceçan estecaduretaric: eta mana ceçan, Sacrificadore principalac bil litecen, eta hayén conseillu gucia: eta ekarriric Paul presenta ceçan hayén aitzinean.

23 Eta beguiac conseillua baitharát chuchenduric Paulec erran ceçan, Guiçon anayeác, nic conscientia on guicitan cerbitzatu vkan dut laincoa egun hunetarano. 2 Orduan Ananias Sacrificadore subiranoac mana citzan aldean çaiçonac, hura muthurrean io leçaten. 3 Orduan Paulec erran cieçón, Cehaturen au hi laincoac, paret churitúa: eta hi baihago Leguearen araeuz ene iugeatzeko, eta Leguearen contra manatzen duc ni ceha nadin? 4 Eta present ciradenéc erran ceçaten, laincoaren Sacrificadore subiranoa iniuriatzen duc? 5 Eta erran ceçan Paulec, Anayeác, ez naquian Sacrificadore subirano cela: ecen scribatua da, Eure populuaren princeaz eztuc gaizqui erranen. 6 Eta iaukin çuenean Paulec ecen partida bata cela Sadduceutaric, eta bercea Pharisuetaric, oihuz iar cedin conseilluan, Guiçon anayeác, ni Pharisue naiz, Pharisue seme: hilén sperançáz eta resurrectioneaz ni accusatzen naiz. 7 Eta haur erran çuenean, egui cedin seditione Pharisueún eta Sadduceén artean: eta çathi cedin biltzarrea. 8 Ecen Sadduceúc erraiten dute eztela resurrectioneric, ez Aingueruric ez spirituric: baina Pharisueúc bata eta bercea aithor ditzté. 9 Eta egui içan cen heyagora handibat: orduan Pharisueún alde ciraden Scribáci aquiric baciharducaten, erraiten çutela, Eztugu deus gaitzic eriden guïçon hunetan, baina baldin spiritubat edo Ainguerubat minçatu baçayó ezgaitecela laincoaren contra batailla. 10 Eta seditione handi egui içanic, Capitainac beldurturic, heçaz Paul çathica ledin, mana ceçan gendarmesac iauts litecen hayén artetic haren harapatzera eta forteçara eramaitera. 11 Eta ondoko gauèan launac, hari presentatzen çayola, erran cieçón, Paul, auc bihotz on: ecen nola testificatu baituc niçaz Ierusalem, hala behar duc Roman-ere testificatu. 12 Eta arguitu cenean, Iuduetaric batzuc eguiñic biltzarre eta vot maledictionerequin, lioitela, ezlutela ianen ez edanen

Paul hil leçaqueteno. 13 Eta berroguey baino guehiago ciraden coniuratione haur eguin çutenac. 14 Hec ethorriric Sacrificadore principaletara eta Ancianoetara, erran ceçaten, Vot eguin dugu maledictionerequin, deus eztugula dastaturen Paul hil duqueguno. 15 Orain bada çuec iaquin eraci ieçoçue Capitainari, conseilluaren vorondatetic bihar hura erekar dieçaquela, harçaz cerbait hobequi eçagutu nahi bacinduté beçala: eta gu hura hurbil dadin baino lehen, prest gara haren hiltzera. 16 Bainan Paulen arrebaren semea encunic celatá, ethor cedin, eta sarthuric fortaleçara conta cieçon Pauli. 17 Eta Paulec Centeneretaric bat beregana deithuric, erran cieçon, Guiçon gazte haur eramac Capitainagana, ecen badic cerbait hari erran beharric. 18 Harc bada hura harturic eraman ceçan Capitainagana, eta erran ceçan, Paul presonerac beregana deithuric othoitz eguin dirautac, guiçon gazte haur hiregana erekar neçan, ceinec baitu cerbait hiri erran beharric. 19 Eta Capitainac hura escutic harturic, eta appart retiraturic galde eguin cieçon, Cer duc niri erran beharric? 20 Eta harc erran ceçan, Iduéć ordenatu dié hiri othoitz eguitera, bihar Paul conseilluraigorri deçán, hobequiago cerbaitz informatu nahi balirade beçala harçaz: 21 Bainan hic eztieceala accorda: ecen hayén artecoric berroguey guiçon baino guehiago haren celata diaudec: vot eguinic maledictionezco penán, eztutela ianen ez edanen hura hil duqueiteno: eta orain prest diaudec, hic cer promettaturen drauèan beguira. 22 Capitainac bada igor ceçan guiçon gaztea, hari manaturic, nehori ezlerron nola gauça hauc hari dclaratu cerauzcan. 23 Eta deithuric bi Centenér erran cieçon, Eduquitzäue prest ber-ehun gendarmés Cesarearano ioiteco, eta hiruroguey eta hamar çamaldun, eta ber-ehun archer, gauaren heren oreneco. 24 Eta den abre prestic, igan eraciric Paul salburic eraman deçatençat Felix gobernadore handiagana. 25 Eta scriba cietzon letra batzu tenor hunetacoric, 26 Claude Lysiasec Felix gobernadore gucizco excellentari, salutatione. 27 Guiçon haur Iduéć hatzamana, eta ia heçaz hiltzeco cegoela, ethorriric garniçoinarequin edequi diraueat, eçaguturic ecen Romaco burgés cela. 28 Eta iaquin nahiz cer causagatic accusatzen lutén, eraman vkan diat hayén conseillura. 29 Cein eriden baitut accusatzen cela berén Legueco questionéz, eta herioric edo presoinic mereci luen hoguenic batre etzuera. 30 Eta aduertitu içanic guiçon huni Iduéć eguiten çaiçcan celatéz, bertan igori vkan diat hiregana: manamendu eguinic accusaçaley-ere, hunen contretaco dituzten gauçác hire aitzinean erran ditzaten. Vngui aicela. 31 Gendarmeséc bada hæy manatu içan çayen beçala, Paul harturic eraman ceçaten gauaz Antipatrisera. 32 Eta bihamunian vtziric çamaldunac harequin loacençat,

itzul citecen fortaleçara. 33 Eta hec Cesareara ethorriric eta Gobernadore handiari letrác emanic, Paul-ere haren aitzinera presenta ceçaten. 34 Eta iracurri cituenean Gobernadore handiac letrác, eta cer prouinciatoco cen hura interrogatu çuenean, eta eçaguturic ecen Ciliciaco cela: 35 Ençunen aut dio, hire accusaçaleyac-ere ethorri diratenean. Eta mana ceçan Herodesen palatioan beguira ledin.

24 Eta borz egunen buruän iauts cedin Ananias Sacrificadore subiranoa Ancianoequin, eta Tertulle deitzen cen orator batequin: hec comparí citecen Gobernadore handiaren aitzinean Paulen contra. 2 Eta Paul deithu içanic, Tertulle has cedin accusatzen,cioela, 3 Felix gucizco excellenteá eçagutzen diagu esquer gucirequin gauça gucietan eta leku gucietan, ecen guc ardietsi dugula baque handia hiçaz, eta eure prouidentiaz populu hunetan eguin dituan ordenança onéz. 4 Bainan luçauigo eduqui ezeçadan, othoitz eguiten drauat ençun gaitzán gutibat eure ontassunagatic. 5 Ecen eriden diagu guiçon pestilentios haur seditione altchatzen drauela Idu gucietey mundu orotan, eta Nazarenoén sectaren buru dela: 6 Cein templearen profanatzen-ere enseyatu içan baita, eta hatzamanic nahi vkan diagu gure Leguearen araez iugeatu. 7 Bainan ethorriric Lysias capitainac bortcha handirequin edequi vkan diraucuc gure escuetaric. 8 Haren accusaçaleyac hiregana ethor litecen manaturic: beraganic eurorec informatione eguinic iaquin ahal ditzaquec gauça guciac, ceineçaz guc hori accusatzen baitugu. 9 Eta consenti ceçaten Iduere, erraiten çutela, gauça hauc hala liradela. 10 Bainan ihardets ceçan Paulec, Gobernadore handiac minça ledin hari keinu eguinic, Ceren baitaquit anhitz vrthe duela natione hunen iuge aicela, gogoticago neure buruáz ihardestén diát: 11 Ikussiric ecen hic eçagut ahal decaqueala nola hamabi egun baino guehiago eztiraden, igan mincenetic Ierusalemera, adoratzera. 12 Eta eznié templean eriden nehorequin disputatzen ari naicela, edo gende biltzen, ez synagoguetan, ez hirian: 13 Eta ecin phoroga citzaqué ni orain accusatzen nauten gauçác. 14 Bainan haur aithortzen drauät, ecen secta deitzen duten bide haren araez, hunela dudala neure aitén Iaincoa cerbitzatzen, sinhesten ditudalaric Leguean eta Prophetetan scribatuac diraden gauça guciac. 15 Eta sperança dudalaric Iaincoa baithan, içanen dela hilén resurrectionea, hambat iustoena nola iniustoena, ceinen beguira berac-ere baitaude. 16 Halacotz pena-ere eçarten diát, conscientiá dudan Iaincoagana eta guiçonetara trebucu gabe bethiere. 17 Eta anhitz vrtheren buruän, ethorri içan nauc neure nationera elemosyna eta oblatione eguitera.

18 Ordu harten eriden nié purificatua templean, ez ordea gendetzerequin, ezeta tumulturequin, Asiaco Iudu batzuc. 19 Ceinéc behar baitzutén hire aitzinean comparitu, eta ni accusatu, baldin deus ene contra baçutén. 20 Edo hauc beróc erran beçate baldin cerbait gaichtaqueria eriden baduté nitan, ni conseilluan presentatu içan naicenae. 21 Hayén artean nengoela oihu eguiñ nueneco voz bakoitz haur baicen, Hilén resurrectioneaz ni accusatzan naiz egun çueçaz. 22 Gauça hauc ençunic, Felixec igor citzan hec berce aldi batetarano, cioela, Secta horrez cer den diligentquiago eçagutu duquedanean, Lysias capitaina iautsi datenean, ossoqui eçaguturen duquet çuen equitecoa. 23 Eta mana ceçan Centenerbat, beguira ledin Paul eta largoan eçar ledin, eta nehor ez leçan empatcha haren eçagunetaric haren cerbitzatzetic edo harengana ioaitetic. 24 Eta cembairabeit egunean buruán, Felixec ethorriric Drusilla bere emaztearequin, cein baitzén Iudaca, erkar ceçan Paul, eta ençun ceçan hura minçatzen Christ baithango fedeaz. 25 Eta nola hura disputatzen baitzén iustitiáz, eta temperantiáz, eta içateco den iudicioaz, spantaturic Felixec ihardets ceçan, Oraingotz habil, eta aicinari dudanean deithuren aut. 26 Berahala escun gainean sperançä queleric ecen Paulec cerbait diru emanen ceraucala, larga leçançat halacotz-ere maiz erekarten çuen eta minçatzen cen harequin. 27 Eta bi vrtheac complitu ciradenean, har ceçan successor Felixec Porcius Festus: eta placer eguiñ nahiz Iuduay Felixec vtzi ceçan Paul presonér.

25 Festus bada prouincian sarthuric hirur egunen buruán ioan cedin Ierusalemera Cesarearic. 2 Eta compariciteco haren aitzinean Sacrificadore subiranoa eta Iuduén arteco principalenac Paulen contra, eta othoitz eguiten ceraucaten. 3 Fauore esquez ceudela haren contra, hurá erkar leçançat Ierusalemera: celata çazcolaric hura bidean hil leçatençat. 4 Eta Festusec ihardets ceçan, vngui beguiratua içanen cela Paul Cesarean, eta bera sarri haraco licela. 5 Bada çuetaric (dio) ahal ditecenac, elkarrequin iauts bitez, eta baldin cembait hoguen guïçon haur baithan bada accusa beçate. 6 Eta hamar egun baicen hayén artean egon gaberic, iauts cedin Cesareara: eta biharamunean iarriric iudicioco alkian, mana ceçan Paul erkar ledin. 7 Hura hara ethorri cenean ingura ceçaten Ierusalemetic iautsi içan ciraden Iuduéc accusatione anhitz eta piçuric ekarten çutela Paulen contra, cein ecin phoroga baitzitzaquezten: 8 Ihardesten queleric Paulec, ecen deusetan ezluela faltatu Iuduén Leguearen contra, ez templearen contra, ez Cesaren contra. 9 Baina Festusec atseguiñ eguiñ nahiz

Iuduay, ihardesten ceraucala Pauli, erran ceçan, Nahi aiz Ierusalemera igan eta han gauça hauçaz iugeatu ene aitzinean? 10 Eta erran ceçan Paulec Cesaren iudicioco alki aitzinean niagoc, non behar bainaiz iugeatu. Iuduay deusetan eztiraeat iniuriaric eguiñ, hic-ere vngui daquian beçala. 11 Ecen baldin gaizquiric eguiñ badut, edo deus herio mereci duenic accomettitu badut, eztiat hiltzera refusatzen: baina baldin horiéc accusatzan nautenataric deus ezpada, nehor horiéc ecin eman nieçaqueec: Cesargana appellatzen nauc. 12 Orduan Festusec conseilluarequin minçaturic, ihardets ceçan, Cesargana appellatu aiz? Cesargana ioanen aiz. 13 Eta cembait egunen buruán Agrippa reguea eta Bernice iauts eitecen Cesareara Festusen salutatzen. 14 Eta anhitz egun han egonic Festusec Regueri aippa cieçón Paulen equitecoa, erraiten çuela, Guiçon-bat vtzi içan duc Felixez presonér: 15 Ceinen causaz, ethorri nincenean Ierusalemera, compari baitzitecen Sacrificadore principalac eta Iuduén Ancianoac, haren contra condemnatione requeritzen çutela. 16 Eta ihardetsi diraueat, eztutela Romanoéc costuma nehoren heriotara liuratzeco, accusatzan denac bere accusaçaleac aitzinean dituqueeno, eta defendatzeco leku har deçaqueeno hoguenaz. 17 Bada huna ethorri ciradenean, luçamenduric batre gabe, biharamunean iudicioco alkian iarriric, mana nieçán ekar ledin guïçona. 18 Haren accusaçaleac han present ciradela, etzeçateán hoguenic batre ekar, nic vste nuenaren gainean. 19 Baina questione batzu citiztean haren contra berén superstitioneaz, eta edocein Iesus hilic vici licela Paulec seguratzan çuen batez. 20 Eta nic, halaco questioneaz equitecotan içanez, erran nieçoán, eya nahi licensez Ierusalemera ioan, eta han iugea ledin gauça hauçaz. 21 Baina ceren appella baitzedin reserua ledinçat Augustoren eçagutzen, mana nieçan beguira ledin hura igor neçaqueno Cesargana. 22 Agrippac orduan erran cieçón Festusi, Nahi niquec neurorrec-ere guïçona ençun. Eta harc, Bihar, dio, ençunen duc. 23 Bada biharamunean ethorri ciradenean Agrippa eta Bernice pompa handirequin, eta sarthu ciradenean audiencián capitainequin eta hirico gendé authoritatezcoequin: Festusen manamenduz erkar cedin Paul. 24 Eta Festusec dio, Regue Agrippá, eta hemen gurequin çareten guciáç, badacussaçue guïçon haur, hunez Iuduén compainia gucia minçatu içan çait hambat Ierusalem nola hemen, heyagoraz, hunez eztuela guehiagoric vici behar. 25 Baina nic eriden dut, deus hunec eztuela eguiñ herio mereci duenic: badaric-ere bera Augustogana appellatu denaz gueroz, deliberatu dut harengana igortera. 26 Huneçaz cer securic scriba dieçodan iaunari eztut. Halacotz ekarri vkan dut çuetara, eta

principalqui hiregana, regue Agrippá, informatione equinic cer scriba dudançat. 27 Ecen eztela raçoinic irudi daut, presonér baten igortea, eta haren contrataco hoguenac eztitecen notifica.

26 Agrippac orduan Pauli erran cieçon, Permettitzen caic eure buruägatic minçatzea. Orduan Paul escua hedaturic has cedin raçoin emaiten, cioela, 2 Regue Agrippá, dohatsu neure buruä estimatzen diat ceren egun hire aitzinean ihardetsi behar baitut, Iduuez accusatzen naicen gauca guciez 3 Principalqui ceren baitaquit eçagutzen dituala Iduén artean diraden costuma eta questione guciac: halacotz otoitz eguiten drauat, patientqui ençun néçan. 4 Bada ene vicitze gaztetassunetic eraman dudanaz den becembatean, eta ceric lehen hatsetic içan den ene nationean Ierusalem, badaquite ludu gucié: 5 Lehendanic eçaguturic (baldin testificatu nahi baduté) nola neure aitzinecoacdanic gure religioneco secta gucizco excellentaren araguez vici içan naicen Phariseu. 6 Eta orain Iaincoaz gure aitey equin içan çayen promeseco sperançaren causaz, iudicioan accusaturic nago. 7 Promes hartara gure hamabi leinuéc ardura gau eta egun Iaincoa cerbitzatzén dutela helduren diradela sperança duté, cein sperançaz (o Regue Agrippá) Iduéc ni accusatzen bainaute. 8 Cer? sinhets ecin daitenetan daduçaüe çuec baithan, Iaincoac hilac ressuscitatzen dituela? 9 Eta niçaz den becembatean irudi içan çait ecen Iesus Nazarenoren icenaren contra resistentia handi equin behar nuela: 10 Eta equin-ere badut Ierusalem: eta anhitz saindu nic presoindequietan enserratu vkan dut, Sacrificadore principaletaric bothere vkanic: eta nehorc hiltzen cituenean neure sententiá emaiten nuen. 11 Eta synagoga gucietan maiz punitzen nituela bortchatzen nituen blasphematzera: eta sobera minthuric hayén contra, persecutzen nituen hiri arrotzeturano. 12 Dembora hartan Damaserat-ere ioaiten nincela Sacrificadore principalén botherearequin eta commissionarequin. 13 Egunaren erdian, o Regué, bidean ikus nieçán cerutico arguibat iguzquiarena baino claroagoric, arguitzen guentuela ni eta enequin bidean ioaiten ciradenac. 14 Eta gu guciac eroriric lurrera, ençun nieçán vozbat niri minçó çitadala, eta ciostala Hebraicoén lengoagez, Saul, Saul, cergatic ni persecutzen nauc? gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. 15 Nic orduan erran nieçán, Nor aiz launa? Eta harc erran cieçadán, Ni nauc Iesus hic persecutzen duana. 16 Baina iaiqui adi, eta ago çutic eure oinén gainean: ecen hunegatic aguertu natzaic, ordena encádançat ministre eta ikussi dituán eta aguerturen natzayán gaucen testimonio: 17 Idoquiten audalaric populu

horretaric eta Gentiletaric, ceinetara orain igorten baihaut, 18 Irequi ditzançat hayén beguiac, conuerti ditecençat ilhumbetic arguira, eta Satanen botheretic Iaincoagana, recebi deçatençat bekatuen barkamendua, eta çorthea sanctificatuén artean, ni baithango fedeaz. 19 Hunegatic, o Regue Agrippá, eznitzayoc desobedient içan cerutico visioneari. 20 Baina Damascen ciradeney lehenic, eta Ierusalem, eta ludeaco comarca gucian ciradeney, guero Gentiley-ere predicatu diraueat emenda litecen eta conuerti Iaincoagana, obrác eguiten lituztelaric emendamendutaco digneac. 21 Causa hunegatic Iduac ni templean hatzamanic enseyatu içan dituc ene hiltzen: 22 Baina Iaincoaren aiutaz aiutatu içanic iraun diát egungo egunerano, testificatzen drauèdala hambat chipiey nola handié, eta deus erraiten eznuela Prophetéc eta Moysesec ethorteco ciradela aitzinetic erran dutén gauçaric baicen: 23 Ecen behar cela Christec suffri leçan, eta hilén resurrectioneco lehena licén, ceinec populu huni eta Gentiley arguia denuntiati behar baitzerauen. 24 Eta gauça hauc bere defensatan erraiten cituela Festusec ocengui erran ceçan, Çoratu aiz Paul, letretaco iaque handiac çoratzen au. 25 Eta Paulec, Eznauc çoratzen, dio, Festus gucizco excellentea, baina eguiazco eta adimendu onetaco hitzac erraiten citiát. 26 Ecen baceauquizquic gauça hauc Reguec, ceinen aitzinean minçó-ere bainaiz frangoqui: ceren estimatzen baitut gauça hautaric eztela deus harc eztaquianic: ecen gauça haur eztuc çokoan equin içan. 27 O regue Agrippá, sinhesten dituc Prophetac? baceauquit ecen sinhesten dituala. 28 Eta Agrippac erran cieçon Pauli, Hurrensu gogatzen nauc Christino equin nadin. 29 Orduan Paulec erran ceçan, Iaincoa baithan desir niquec bay hurrensu bay choil, ez hi solament, baina ni egun ençuten nauten guciac-ere equin cindeizten halaco, nolaco ni bainaiz, estecaillu hauc salbu. 30 Eta gauça hauc harc erran cituenean, iaiqui cedin Regue, eta Gobernadorea, eta Bernice, eta hequin iarri içan ciradenac. 31 Eta appartatu ciradenean bere artean minçó ciraden, ciotela, Deus herio edo presoindegui mereci duen gauçaric eztu eguiten guion hunec. 32 Eta Agrippac Festusi erran cieçon, Larga ahal cieitean guion haur baldin appellatu içan ezpaliz Cesargana.

27 Ordenatu içan cenean gu Italiarát embarcaturen guenela, eman cietzoten bay Paul bay berce presonér batzu Iulio deitzen cen Centener Augustoren bandaco bat. 2 Eta iganic Adramytteco vnci batetara, Asiaco comarquetara ioaitera parti guentecen, eta gurequin cen Aristarche Macedo Thessaloniceanoa. 3 Eta ondoko egunean arriua guentecen Sidonera, eta Iulioç humanoqui Paul

tractaturic, permetti ceçan adisquidetarat ioanic, heçaz tracta ledin. 4 Guero handic partituric Cypre beherera io gueneçan, ceren haice contreac baitziraden. 5 Eta Ciliciaren eta Pamphyliaren aurkan den itsassora iraganic, ethor guentecen Myra Lyciaco hirira. 6 Eta han Centenerac eridenic Alexandriaco vnci Italiarát ioaiten cen-bat, hartara sar eraci guençan 7 Eta anhitz egunez baratch ioaiten guenela, eta nequez Gnidaco aurkara helduric, haiceac permettitzen etzeraucularic, iragan guentecen Creta beherera Salmonen aurkán. 8 Eta nequez hura iragaiten guenduela, ethor guentecen Portu-ederrac deitzen den leku batetara, ceinen aldean baitzén Laseaco hiria. 9 Eta ceren anhitz dembora iragan baitzén, eta ia vrean ioaitea perilós, ceren ia barurare iragan baitzén, conseillatzen cituen Paulec, 10 Ciostela, Guiçonác, badacussat ecen itsassoan ioaitea ez solament cargaren eta vnciaren, baina gure vicién-ere peril eta calte handirequin içanen dela. 11 Baina Centenerac sinhestenago çuen gobernaçalea eta pilotua, ecen ez Paulec erraiten cituen gauqác. 12 Eta ceren portua ezpaitzen leku onean neguáren iragaiteco, guehiagoac opinionetaco ciraden handic-ere partitzera, neholere Phenicera arriua ahal litezquenez, han neguáren iragaiteco, cein baita Africaco eta Choroco haiceari dagocan Cretaco portubat. 13 Orduan egu-erdi haicea emequi altchatzen hassíric, bere intentionearen complimenduan ciradela vstez, partituric, costabazterca ceçaten aldetsuaz Creta. 14 Baina handic sarrisco altcha cedin harenganaco aldetic haice tempestateçü Euroclydon deitzen den-bat. 15 Eta vncia haiceaz eraman içan cenean, hala non contra ecin ioan baitzaiten, haiceari vncia abandonnaturic eramaiten guenén. 16 Eta Claudia deitzen den islato baten beherera iragan guenenean, nequez batelaren iabe içan ahal guenen. 17 Hura tiraturic marinéréc remedio guciac bilhatzen citutztén, vncia beheretic hersturic: eta Syrtera eror beldurrez, velác erautsíric, berahala eramaiten ciraden. 18 Eta ceren tempestate handiz tormentatzen baiquenén biharamunean egoizte egun ceçaten 19 Guero hereneco egunean gueuroc gure escuz vncico apparaillua egotz gueneçan. 20 Eta nola ez iguzquiric ez içarric anhitz egunez ezpaitzequigun aguer, eta tempestate handiac hertsen baiquentuen guehiagoric salua ahal guentezquelaco sperança gucia gal gueneçan. 21 Baina dembora lucez ian gaberic egon içan ciradenean, orduan çutic Paulec hayén artean, erran ceçan, O guiçonác, behar çatequeen ni sinhetsírc Cretatic ezquinén partitu, eta ihes egun peril eta calte huni. 22 Baina orain exhortatzen çaituztét çareten bihotz onetaco, ecen çuetaric baten-ere galtzeric ezta içanen, vnciarenic baicen. 23 Ecen presentatu içan da ene aitzinean gau hunetan laincoaren Aingueraü,

ceinen bainaiz ni, eta cein cerbitzatzen baitut, 24 Ciostala, Paul, eztuala beldurric, Cesari presentatu behar atzayó: eta horrá, eman drauzquic laincoac hirequin vncian diraden guciac. 25 Hunetacotz bihotz on auçue, guiçonác: ecen sinhesten dut laincoa, nola niri erran içan baitzait hala içanen dela. 26 Baina cembeit islatara egotzi behar gara. 27 Bada hamalaurgarren gauä ethor cedinean, hara huna erabilten guenela itsas Adriaticoan, gauären erditsuan, estima ceçaten marinéréc, ecen hurbiltzen litzeyela cembeit comarca. 28 Baina plomua hundarrera egotzíric, eriden ceçaten hoguey braça, eta handic appurbat guibeleraturic, eta berriz plomua hundarrera egotzíric, eriden ceçaten hamaborz braça. 29 Eta beldurrez leku gaitzetara eror litecen laur angura vnci guibeletic egotzíric, desiratzen çutén eguna ethor ledin. 30 Eta marinérac vncitic ihes eguin nahiz çabiltzala, batela itsassora erautsíric, aleguia hec angurác vnci aitzinetic hedaturen. 31 Erran ciecen Paulec Centenerari eta gendarmesey, Baldin hauc vncian ezpadaude, çuec ecin salua çaitezquete. 32 Orduan gendarmeséc ebaqui citzaten batelaren kordác, eta vtzi ceçaten beherera erortera. 33 Eta arguaren gainera exhortatzen cituen Paulec guciac, ian leçaten, cioela, Egun haur da hamalaurgarrena, baruric beha çaudetela eta deus hartu eztuquela. 34 Hunegatic exhortatzen çaituztet har deçaquen iatera: ceren haur çuen emparatzeari appertenitzen baitzayó: ecen çuetaric baten-ere burutic bilobat ezta galduren. 35 Eta gauça hauc erranic, eta oguia harturic gratiác renda cietzón laincoari gucién aitzinean: eta hautsíric, has cedin iaten. 36 Eta guciéc bihotz harturic, har ceçaten hec-ere iateco. 37 Eta baguinén arima guciac vncian, ber-ehun eta hiruroguey eta hamassey. 38 Eta viandaz ressasiaturic, arind ceçaten vncia, ogui-bihia itsassora egoizten lutela. 39 Eta eguna ethorri cenean, herria etzeçaten eçagut: baina portu itsas adar çuen batí ohart cequizquión, hartara, egun albalute, vncia egotzi aiher ciraden. 40 Eta angurác altchaturic itsassoari vncia abandonna cieçoten, gobernaillén iunctadurac-ere lachaturic, eta haiceari vela altchaturic, tiratzen ari ciraden costara. 41 Baina eroriric bi vr lasterrec encontru eguiten çuten leku batetara, trebuca cequién vncia: eta vnci aitzinea landaturic tinc cegoen: eta vnci guibela hausten cen baguén botherez. 42 Orduan gendarmesén conseillua cen presonerén hiltzera, beldurrez cembeit igueri saluaturic itzur ledin. 43 Baina Centenerac Paul emparatu nahiz, harçara citzan conseillu hartaric, eta mana ceçan igueri ahal laiditenac, bere buruäc egotzíric lehenic, lurrera empara litecen: 44 Eta berceac, batzu taula gainetan, batzu vnci çapoetan: eta halatan egun cedin guciac salburic empara baitzitecen lurrera.

28 Eta salburic emparatu ciradenean, eçagut ceçaten
orduan ecen islá Malte deitzen cela. **2** Eta Barbaroéc
humanitate handi eguin cieçagutén: ecen sua vizturiç
rebei guençaten gu guciac, gaineancen çaicun vriagatic,
eta hotzagatic. **3** Bildu çuenean bada Paulec cembeit
sirmendu appur, eta eçarri cituenean sura, viperabat
beroaren causaz ilkirci lot cequión escutic. **4** Eta ikussi
vkan çutenean Barbaroéc dilindoca bestiá haren escutic,
elkarri ciotsaten, Falta gabe guicón haur guicerhaile da, cein
itsassotic, emparaturic mendequioac ezpaitu permettitzen
vici den. **5** Bainha harc bestiá sura iharrossiric etzeçan
minic har. **6** Eta hec beha ceuden noiz hant leiten, edo
subitoqui hilic eror leiten: baina luçaqui beha egon içan
ciradenean, eta çacussatenean calteric batre etzayola
ethorten, proposa cambiaturic erraiten çutén, lainco cela
hura. **7** Eta ciraden leku harten islaco principal Publio deitzen
cenaren possessioneac, ceinec gu recebituric, hirur egunez
benignoqui logea baiquençan. **8** Eta guertha cedin Publioren
aita baitzatan helgaitzéç eta sabeldarçunac çaducatela:
hura baithara Paul sar cedin, eta othoitz eguinic, eta escuac
haren gainean eçarriric senda ceçan. **9** Bada haur eguin
eta, islaco berce eritassunic çutenac-ere ethorten ciraden
eta sendatzen. **10** Hec-ere ohore handi eguin cieçagutén,
eta embarcatzeracoan behar cenaz forni guençaten. **11** Eta
hirur hilebetheren buruän embarca guentecen Alexandriaco
vnci islán neguä iragan çuen batetan, ceinec baitzituen
enseignatzat Castor eta Pollux. **12** Eta Syracusara arriuaturic,
han egon guentecen hirur egun. **13** Handic inguru eguinic
ariua guentecen Rhegera: eta egun-baten buruän egu-erdi
haicea iaiquiric, bigarren egunean ethor guentecen Puzolera:
14 Han anayeac eridenic, othoitzu içan guenén egoitera
hequin çazpi egun: eta hala ethor guentecen Romara. **15**
Handic anayeac gure berriac ençunic bidera ilki cequizquigun
Appioren merkaturano, eta Hirur botiguetarano: hec ikussi
cituenean Paulec, laincoari esquerrac rendaturic courage har
ceçan. **16** Eta ethorri içan guenenean Romara, Centenerac
eman cietzón capitain generalari presonerac: baina permetti
cequión Pauli bere gain egoitera, hura beguiratzen çuen
gendarmesarequin. **17** Hirur egunen buruän dei citzan Paulec
ludu principalac: eta bildu ciradenean erran ciecén, Guiçon
anayeác, nic deus eguin ezpadut-ere populuaren contra edo
aitén costumén contra, Ierusalem presonér eguin içanic
liuratu içan naiz Romanoén escuetara: **18** Cenéc examinatu
nendutenean largatu nahi vkan bainendutén, ceren heriotaco
hoguenic batre nitan etzén. **19** Bainha luduac contrastatzen
ciradenaren gainean, ecin bercez Cesargana appellatu içan
naiz: ez neure nationea cerçaz accusa deçadan dudalacotz.

20 Causa hunegatic bada deithu çaituztet, ikus cinçatedan
eta minça nenguiquençá: ecen Israeleco sperançaren
causaz cadena hunez inguratu nago. **21** Eta hec erran
cieçoten, Guc ez letaric recebitu diagu hiçaz Iudeatic:
ez ethorriric anayetaric nehorc denuntiatu dic edo erran
deus hiçaz gaizquiric. **22** Bainha nahi diagu hireganic ençun
cer irudi ceyán: ecen secta horrez den becembatean,
baceaquiagu ecen leku gucietan nehor contrastatzen
çayola. **23** Eta assignatu vkan ceraucatenean eguna, ethor
citecen harengana ostatura anhitz: eta testificationerequin
declaratzen cerauen laincoaren resumá, eta eracusten
cerautzén lesusez diraden gauçác, hambat Moysesen
Leguetic nola Prophetetaric goicetic arratserano. **24** Eta
batzuc sinhesten cituztén erraiten ciraden gauçác, baina
bercéc etzituzten sinhesten. **25** Eta elkarren artean accord
etziradenaren gainean, parti citecen, Paulec hitz haur erran
eta, Segurqui vngui Spiritu saindua minçatu içan çaye Esaias
prophetáz gure Aitey, **26** Cioela, Habil populu horrengana,
eta errac, Ençutez ençunen duçue eta eztuçue adituren: eta
dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquiole oharturen.
27 Ecen guicendu da populu hunen bihotza, eta beharriez
gothorqui ençun vkan duté, eta bere beguiac ertsı vkan
dituzté: beguiéz ikus, eta beharriez ençun, eta bihotzez
adi ez teçatençát, eta conuerti ez titecen, eta senda ez
titzadan. **28** Iaquique bada çuec ecen Gentiley igorri içan
çayela saluagarri haur, eta hec ençunen dutela. **29** Eta
gauça hauc erran cituenean, ilki citecen Iuduac, bere artean
disputa handi çutela. **30** Bainha egon cedin Paul bi vrthe
complituric bere ostatu alocatuan: eta recebitzen cituen
harengana ethorten ciraden guciac: **31** Predicatzen çuela
laincoaren resumá, eta iracasten cituela Jesus Christ launaz
diraden gauçác, minçatzeco hardieça gucirequin, nehorc
empatchuric eguin gabe.

Erromatarrei

1 PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, Iaincoaren Euangilioaren predicatzeko bereiac. **2** (Cein lehendanik bere Prophetéz Scriptura sainduetan Iaincoac promettatu vkan baitzuen) **3** Bere Seme haraguiaz den becembatean Dauid-en hacific eguinaz, **4** Sanctificationetaco Spirituaz den becembatean hiletarico resuscitatzez Iaincoaren Seme botheretsuqui declaratuz, Iesus Christ gure launaz: **5** Ceinaganic recebitu baitugu gratia eta Apostolotassuna fedea obedi dadinçát, Gentil guciak baithan haren icenean: **6** Ceinén artean çuec-ere deithu içan baitzarete Iesus Christgana. **7** Roman çareten guciey, Iaincoaren onhetsiey, saindu içatera deithuey: Gracia dela çequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **8** Lehenik behinçát esquer draucat neure Iaincoari Iesus Christez çuen guciocgatic, ceren çuen fedea famatzen baita mundu orotan. **9** Ecen Iaincoa dut testimonio (cein cerbitzatzen baitut neure spirituan bere Semearen Euangilioan) ecen paussu gabe çueçaz memorio eguiten dudala: **10** Bethiere neure orationetan othoitz eguiñez, baldin cerbait maneraz noizpait-ere bide moldezcoric eman badaquit Iaincoaren vorondatez, çuetara ethor nadin. **11** Ecen çuen ikusteco desir handia dut, cembeit dohain spirituál parti dieçaqedançát, çuen confirmatzeko: **12** Erran nahi dut, çuen eta ene elkarrequilaco fedezaz consola nadinçát. **13** Eztut bada nahi ignora deçaquen, anayeáic, ecen anhitzetan çuetara ethorera deliberatu dudala (baina empatchatu içan naiz oraindrano) cembeit fructu nuençát çuetan-ere, berce Gentiletan-ere beçala. **14** Çordun naiz hambat Grecoetara nola Barbaroetara, hambat çuhurretara nola ignorantetara. **15** Bada, nitan den becembatean prest naiz çuey Roman çaretenoy-ere euangelizatzera. **16** Ecen eznaiz ahalque Christen Euangilioaz: ceren Iaincoaren boherea baita, sinhesten duen guciaren saluamendutan, Iuduaren lehenik eta guero Grecoaren. **17** Ecen Iaincoaren iustitia hartan eracusten da fedetic federa: scribatu den beçala, Iustoa fedez vicico da. **18** Ecen Iaincoaren hirá claroqui eracusten da cerutic, eguiá iniustitiatan daducaten guïçonén infidelitate eta iniustitia ororen contra: **19** Ceren Iaincoaz eçagut ahal daitena manifest baita hetan: ecen Iaincoac høy manifestatu vkan draue. **20** Ecen haren gauça inuiscibleac (hala nola haren boherea eternala eta diuinitatea) munduaren creationetic ikusten dirade, gauça creatu hautaric consideratzen diradenean: excusa gabe diradencát. (audios g126) **21** Ceren Iaincoa eçagutu vkan dutenaren gainean, ezpaitute Iainco beçala glorificatu, ez regratatu: baina vano

eguin içan dirade bere discursuetan, eta hayén bihotz adimendu gabea ilhumbez bethe içan da. **22** Bere buruäc çuhur eguiten cituztelaric erho eguin içan dirade. **23** Ecen cambiatiu vkan duté Iainco incorruptiblearen gloriá, guïçon corruptiblearen imaginatara, eta hegaztinén, eta laur oinetaco bestién, eta herrestez ebilten diradenén imaginatara. **24** Halacotz Iaincoac-ere abandonnatu vkan ditu hec berén bihotzeta guthicietara, satsutassunera, bere gorputz propriet itsusgoa eguitera elkarren artean: **25** Nola Iaincoaren eguiá gueçurretara cambiatiu vkan baituté, eta adoratu baitutuzté eta cerbitzatu creaturác, vtziric Creaçalea cein baita eternalqui benedicatua, Amen. (aión g165) **26** Halacotz bada abandonnatu vkan ditu Iaincoac itsusgoataco affectionetara: ecen hayén emaztec-ere cambiatiu vkan duté vsançá naturala natura contra denera: **27** Eta halaber arrac-ere, vtziric emaztén vsançá naturala, berotu içan dirade bere guthicián bata berceagana, arrac arrarequin infamiataco gauçác eguiten cituztela, eta berac baithan recebitzen lutela bere hoguenaren recompensa behar cen beçalacoa. **28** Eta nola ezpaituté conturic eguin Iaincoaren eçagutzetan eduquitera: hala abandonnatu vkan ditu Iaincoac iugemendu guciren falta den spiritu batetara: bide eztiraden gaucén eguitera: **29** Iniustitia guciaz betheac, paillardıçaz, gaichtaqueriaz, auaritiaz, malitiaz: inuidiaz betheac, guicerhaitecáz, guduz, enganioz, conditione gaichtoz: **30** Rapportari, gaitzerraile, Iaincoaren gaitzesles, inuriçale, vrgulutsu, vantari, gaitz-erideile, aitamén desobedient: **31** Adimendu gabe, pactoén hautsle, affectione natural gabe, appacega ecin daitezquen beçalaco, misericordia gabe. **32** Ceinéz Iaincoaren çucena eçagutu badute-ere (nola halaco gauçác eguiten dituztenéc, herio mereci dutén) eztituzté eguiten solament, baina are halacoric eguiten dutenac fauoratzen dituzté.

2 Halacotz excusa gabe aiz o guïçoná, nor-ere baitaiz berceac iugeatzen dituana: ecen hunez beraz ceren iugeatzen baituc bercea, eure buruä condemnatzan duc: ikussiric ecen iugeatzen ari aicenorrec, gauça bérac eguiten dituála. **2** Eta badaquigu ecen Iaincoaren iugemendua eguiaren araura dela halaco gauçác eguiten dituztenén gainean. **3** Eta vste duc, o guïçon halaco gauçac eguiten dituztenac iugeatzen dituaná, eta eurorrec hec eguiten, ecen hi itzuriren atzayola Iaincoaren iugemenduari? **4** Ala haren benigitatearen eta patientiaren eta igurquite lucearen abrastassuna menospreciatzen duc: eçagutzen eztularic ecen Iaincoaren benigitateac emendamendutara deitzen auèla? **5** Bainaz eure gogortassunaren eta bihotz vriquimendu gabearen araura, hiraz thesaur eguiten draucac

eure buruäri hiraren eta laincoaren iugemendu iustoaren declarationeco eguneicotzat. 6 Ceinec rendaturen baitrauca, batbederari ceini bere obrén araura: 7 Hala nola, vngui eguitezco irauterequin gloria eta ohore eta immortalitate bilhatzen duteney, vicitze eternala: (aiōnios g166) 8 Bainan reuoltari diradeney, eta eguiari behatzet etzaizconey, baina iniustitia obedizten duteney, rendaturen çaye indignatione eta hira. 9 Tribulatione eta herstura gaichtaqueria eguiten duen guiçon guciaren arimaren gainera, Iduarenera lehenic, guero Grecoarenera-ere. 10 Bainan gloria eta ohore eta baque vngui eguiten duen guciari, Iduari lehenic, guero Grecoari-ere. 11 Ecen ezta personén acceptioneeric laincoa baithan. 12 Ecen Leguea gabe bekatu eguin duten guciac, Leguea gabe galduren-ere dirade: eta Leguean bekatu eguin duten guciac, Legueaz iugeaturen dirade. 13 (Ecen eztirade Leguea ençuten dutenac iusto laincoa baithan: baina Leguea eguiten dutenac iustificaturen dirade. 14 Ecen ikussiric ecen Gentilic Leguea eztutelaric, naturalqui Legueari dagozcan gauçác eguiten dituztela, hec Leguea eztutelaric, bere buruençát berac dirade Legue: 15 Ceinéc eracusten baututé Leguearen obrá scribatua bere bihotzeten, berén conscientiác halaber testimoniage rendatzen drauelaric, eta hayén pensamenduéc elkar accusatzen dutelaric, edo excusatzen-ere.) 16 Iaincoac guiçonén secretuac iugeaturen dituen egunean, ene Euangilioaren araura, Iesus Christez. 17 Huná, hi icen goiticoz deitzen aiz ludu, eta reposatzen aiz Leguean, eta gloriatzen aiz lainco launean. 18 Eta eçagutzen duc haren vorondatea, eta badaquic contrario denaren beretzen, Legueaz instruitu içanic. 19 Eta fida aiz itsuén guidari aicela, ilhumbean diradenén argui, 20 Ignorantén instruçale, haourrén iracastle, ceren baituc eçagutzearen eta eguiaren formá Leguean. 21 Hic bada bercea iracasten duanorrec, eure buruä eztuc iracasten: predicatzen baituc eztela ebatsi behar, ebaisten duc: 22 Erraiten baituc eztela adulterioric iauqui behar, adulterio iauquiten duc: idolác abominationetan baitadutzac, eurorrec sacrilegio eguiten duc. 23 Eta Leguean gloriatzen baitaiz, Leguea hautsiz laincoa desohoratzen duc. 24 Ecen laincoaren icena çuen causaz blasphematzan da Gentilén artean: scribatua den beçala. 25 Ecen egua duc, circoncisionea probetchable dela, baldin Leguea beguira badeçac: baina baldin Leguearen hautsle bahaiz, hire circoncisionea preputio bilhatzen duc. 26 Bada baldin preputioac Leguearen ordenançác beguira baditza, haren preputioa ezta circoncisionetan estimaturen? 27 Eta naturaz den preputioac baldin Leguea beguira badeçac, ezau iugeaturen hi, letraz eta circoncisionez Leguearen hautsle aicenor? 28 Ecen ezta hura ludu, gainetic dena:

ezeta gainetic haraguian eguiten dena circoncisione. 29 Bainan hura da ludu, barnetic dena: eta circoncisionea da, bihotzetic dena, spirituan ez letrán: cein luduren laudorioa ezpaitatorque guiçonetaric baina laincoaganic.

3 Ceric da bada luduaren abantailla, edo ceric da circoncisionearen probetchua? 2 Handia manera orotara: eta gucén gainetic ceren laincoaren declarationeac cargutan eman baitzaizte. 3 Ecen cer da baldin batzuc sinhetsi ezpadute? ala hayén incredulitateac laincoaren fedea ezdeusturen du? 4 Guertha eztadila: aitzitic biz laincoa eguiati, eta guiçon gucia gueçurti, scribatua den beçala, Eure hitzetan iusto eriden adinçát, eta hiçaz iugemendu eguiten denean garaita duançát. 5 Eta baldin gure iniustitiá laincoaren iustitiá lauda eraciten badu, cer erranen dugu? ala iniusto da laincoa punitzen duenean? (guiçon beçala minçö naiz) 6 Guertha eztadila: bercela, nola iugeaturen du laincoac mundua? 7 Ecen baldin laincoaren eguiá abundosago bada ene gueçurraz haren gloriatan, cergatic ni goitiric bekatore beçala condemnatzan naiz? 8 Eta (guçaz gaizqui minçö diraden beçala, eta batzuc guc erraiten dugula dioiten beçala) ceren eztugu gaizqui eguiten, vngua ethor dadinçát? ceinén damnationea iusto baita. 9 Cer bada? excellentago gara? Eceinere maneraz: ecen aitzinetic raçoinac emanic eracutsi dugu, ecen guciac hambat Iduac nola Grecoac, bekatuaren azpian diradela. 10 Scribatua den beçala, Ezta iustoric, ezeta bakoitzic. 11 Ezta aditzen duenic ezta laincoa bilhatzen duenic. 12 Guciac aldaratu içan dirade, eta guciac elkarrequin inutil egui içan dirade: ezta ontassunic eguiten duenic, ez batetarano. 13 Sepulchre irequibat da hayén eztarria: bere mihiéz enganiotara vsatu vkan duté: sugue aspic-aren poçoina da hayén ezpaineran. 14 Hayén ahoa maledictionez eta karminduraz bethea da. 15 Arin dirade hayén oinac odol issurtera. 16 Destructione eta miseria hayén bidetan. 17 Eta bide baquezcoa eztute eçagutu vkan. 18 Ezta laincoaren beldurra hayen beguién aitzinean. 19 Eta badaquigu ecen cerere Legueac erraiten baitu, Leguean diradeney erraiten drauela: aho gucia boça dadinçát, eta mundu gucia hoguendun dençat laincoaren aitzinean. 20 Hunegatic Leguearen obréz ezta iustificaturen haraguiric batre haren aitzinean: ecen Legueaz da bekatuaren eçagutzea. 21 Bainan orain Leguea gabe laincoaren iustitiá manifestatu içan da, Leguearen eta Prophetén testimoniagea duela. 22 Bada laincoaren iustitiá, Iesus Christen fedez sinhesten duten gucietara eta gucén gainera: ecen ezta differentiaric batre: 23 ikussiric ecen guciéc bekatu eguin dutela, eta laincoaren gloriaren falta diradela. 24 Eta iustificatzen dirade

dohainic haren gratiaz, Iesus Christ launean egun içan den redempcionearaz: 25 Cein ordenatu baitu laincoac fedeazco appacegarri haren odolean, bere iustitiaren declaratzeco, aitzineco bekatuén barkamenduagatic, laincoaren patientiáz: 26 Diot bere iustitiaren declaratzeco dembora hunetan: bera iusto dencát, eta lesusen fedeco denaren iustificaçele. 27 Non da beraz vantationea? iraitz içan da. Cein leguez? obrenaz? Ez: baina fedearen legueaz. 28 Concluditzen dugu beraz, fedez iustificatzen dela guioná Leguearen obrá gabe. 29 Ala Iduén ber da laincoa? ala ez Gentilen-ere? guerthuqui Gentilen-ere. 30 Ecen bat da laincoa, ceinec iustificaturen baitu circoncisionea fedetic, eta preputioa fedeaz. 31 Leguea bada ez deus bilhatzen dugu fedeaz? Guertha eztadila: aitzitic Leguea confirmatzen dugu.

4 Cer beraz erranen dugu gure aita Abrahamec eriden duela haraguiaren araez? 2 Ecen baldin Abraham obréz iustificatu içan bada, badu cerçaz gloria dadin, baina ez laincoa baithan. 3 Baina cer dio Scripturá? Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayo iustitiatara. 4 Baina obratzen duenari alocairua etzayó gratiatan contatzen baina hartzetan: 5 Ordea obratzen eztuenari, baina gaichtoa iustificatzen duena baithan sinhesten duenari, bere fedeia iustitiataran contatzen çayo. 6 Nola Dauidec-ere declaratzenten baitu laincoac obrá gabe iustitiá imputatzen draucan guionaren dohain-ontassuna, dioela, 7 Dohatsu dirade ceinén iniquitatec quittatu içan baitirade eta ceinén bekatuac estali içan baitirade. 8 Dohatsu da launac bekatua imputatu eztraueon guioná. 9 Bada dohain-ontassun haur, circoncisionean da solament ala bay preputioan-ere? Ecen erraiten dugu imputatu içan çayola Abrahami fedeia iustitiataran. 10 Nola bada imputatu içan çayo? circoncisionean cela, ala preputioan? ez circoncisionean, baina preputioan. 11 Guero recebi ceçan circoncisionearen seignalea, fedealen iustitiataco cigulutan cein baitzen preputioan: preputioan diradela sinhesten duten gucién aita licençát, häy-ere iustitiá imputa lequiençát: 12 Eta circoncisionearen aita, erran nahi da, ez circoncisioneoén solament, baina gure aita Abrahamen fede preputioan çuenaren hatzari darreizconen-ere. 13 Ecen promessa etzayó Legueaz heldu içan Abrahami, edo haren haciari, munduaren heredero içateco, baina fedeazco iustitiáz. 14 Ecen baldin Leguetic diradenac, heredero badirade ezdeus bilhatu da fedeia, eta iraungui da promessa. 15 Ceren Legueac hirá engendratzen baitu: ecen non ezpaita legueric, han ezta transgressioneric 16 Harren fedeaz da heretagea, gratiaz dençát, promessa haci guciaren fermu dençát: ez Leguetic den haciaren solament, baina Abrahamen fedetic denaren-ere, cein baita gure gución aita,

17 (Scribatua den beçala, Anhitz nationeren aita ordenatu vkan aut) laincoaren aitzinean, cein sinhetsi vkan baitu: ceinec hiley vicitze emaiten baitraue, eta deitzen baititu eztiraden gauçac balirade beçala. 18 Ceinec sperançaren contra sperançaz sinhetsi baitzeçan, anhitz nationeren aita içanen cela: erran içan çayonaren araura, Hala içanen duc hire hacia. 19 Eta fedean flaccu ez içanez, etzeçan behá bere gorputz ia hilera, ehun vrtheren inguruá baquen-ere: ezeta Sararen vñunci ia hilera. 20 Eta laincoaren promessaren gainean etzeçan duda incredulitatez: baina fortifica cedin fedez laincoari gloria emanic: 21 Eta frangoqui seguraturic, ecen hari promes egun ceraucana, botheretsu cela equiteco-ere. 22 Halacotz haur -ere iustitiataran imputatu içan çayo. 23 Eta ezta scribatu içan harengatic solament, ecen haur iustitiataran imputatu içan çayola: 24 Baina guregatic-ere, ceini imputaturen baitzaicu, Iesus gure launa hiletaric resuscitatu duena baithan sinhesten dugunoy, 25 Cein heriotara liuratua içan baita gure bekatuacgatic, eta resuscitatu gure iustificationeagatic.

5 Iustificaturic bada Fedez, dugu baque laincoa baithara Iesus Christ gure launaz. 2 Ceinez are vkan baitugu sartze haur fedez gratia hunetara, ceinetan fermu baicaua, eta gloriatzen baicara laincoaren gloriaren sperançan. 3 Eta ez haur solament, baina are gloriatzen gara tribulationetan, daquigularic ecen tribulationeac patientia ekarten duela. 4 Eta patientiá experientia, eta experientiac sperançá. 5 Eta sperançá eztu confunditzen, ceren laincoaren amorioa eraitsia baita gure bihotzetan eman içan çaicun Spiritu sainduaz. 6 Ecen Christ, oraino indar gabe guinela, bere demborán infidelacgatic hil içan da. 7 Ecen miraz iustoagatic nehor hiltzen da: baina aguian norbeit ventura leite cembeit vnguieguilegatic hiltzera. 8 Baina certificatzen du bere charitatea gu baithara laincoac, ceren oraino bekatutara abandonnatuac guinela, Christ guregatic hil içan baita. 9 Anhitzez areago beraz orain haren odolaz iustificaturic, harçaz salbu içanen gara hiratic. 10 Ecen baldin etsay guinela reconciliatu içan bagara laincoagana haren Semearen herioaz, anhitzez areago reconciliaturic saluaturen gara haren viciaz. 11 Eta ez haur solament baina gloriatzen-ere bagara laincoa baithan Iesus Christ gure launaz, ceinez orain reconciliatione recebitu baitugu. 12 Halacotz, nola guioná-bekatuz bekatua mundura sarthu içan baita, eta bekatuz herioa: eta halaz guioná gucietara herioa heldu içan da, ceren guciéc bekatu egun baituté. 13 Ecen Leguerano bekatua munduan cen, baina bekatua ezta imputatzen legueric eztenean 14 Baina regnati vkan du herioac Adamganic

Moysesganano, bekaturic eguin eztutén gainean-ere Adamen transgressionearen façoinera cein baita ethorteko cenaren figura. 15 Baina dohaina ezta offensá beçala: ecen baldin baten offensáz anhitz hil içan badirade, anhitez areago laincoaren gratiá, eta guiçon-batez den gratiaren dohaina, cein baita Iesus Christ anhitzetara abundatu içan da. 16 Eta ezta dohaina bekatu eguin duen batez sarthu içan den gaucá beçala: ecen hoguena offensa batetaric sarthu içan da condemnationetan: baina dohaina, da anhitz offensataric iustificationetan. 17 Ecen baldin baten offensaz herioac regnatu vkan badu, anhitez areago iustitiazco gratiaren eta dohainaren abundantíá recebitez dutenéc vicitzeta regnaturen duté Iesus Christ batez. 18 Bada nola offensa batez hoguena ethorri baita guiçon gucietara condemnationetan: hala iustificatzen gaituen iustitia batez ethorri da dohaina -ere guiçon gucietara vicitzeta regnare iustificationetan. 19 Ecen nola guiçon baten desobedientiáz, bekatore anhitz eguin içan baitirade, hala baten obedientiáz iusto anhitz eguien dirade. 20 Eta Leguea bercalde sarthu içan da handi ledinçat offensá: baina non handitu içan baita bekatua, han abundosago içan da gratiá: 21 Nola regnatu baitu bekatuac heriotara, hala gratiác-ere regna leççançat iustitiaz vicitze eternaletara, Iesus Christ gure launaz. (aiōnios g166)

6 Cer erranen dugu beraz? egonen gara bekatutan, gratiá abunda dadinçat? 2 Guertha eztadila. Ecen bekatuari hil içan gaizquionac, nola hارتan oraino vicico gara? 3 Ala eztaquique ecen Iesus Christ launean batheyatu içan garen gucioc, haren herioan batheyatu içan garela? 4 Ohortze içan gara bada harequin batean Baptismoaz haren herioan: nola resuscitatu içan baita Christ hiletaric Aitaren gloriaz, hala gu-ere vicitze berritan ebil gaitecençat. 5 Ecen baldin harequin chartatuac bagara haren hiltzearen conformitatez, haren resurrectionearen conformitatez- ere içanen gara. 6 Haur daquigularic ecen gure guiçon çaharra harequin crucificatu içan dela, deseguin dadinçat bekatuaren gorputza, guehiagoric bekatua cerbitza ezteçagunçat. 7 Ecen hil dena libre da bekatutaric. 8 Eta baldin hil bagara Christequin, sinhesten dugu vicico-ere harequin garela: 9 Daquigularic ecen Christ hiletaric resuscitaturic, eztela guehiagoric hiltzen, herioac eztuela haren gainean guehiago dominationeric. 10 Ecen hil içan dena, bekatuari hil içan çayó behingotz: baina vici dena, laincoari vici çayó. 11 Hala çuecere estima eçaçue bekatuari hil çazquiotela, baina laincoari vici çazquiotela Iesus Christ gure launaz. 12 Ezteçala bada regna bekatuac çuen gorputz mortalean, haren guthicietan

bekatua obedi deçaçuençat. 13 Eta eztietzoçuela applica çuen membroac iniquitatezco harma içateco bekatuari: baina applica ietzoçue çuen buruäc laincoari, hiletaric viztu anç: eta çuen membroac iustitiataco harma içateco laincoari. 14 Ecen bekatuac eztu çuen gainean dominationeric vkanen: ecen etzarete Leguearen azpian, baina gratiaren azpian. 15 Cer bada? eguien dugu bekatu, ceren Leguearen azpian ezgarén, baina gratiaren azpian? Guertha eztadila. 16 Ala eztaquique ecen noren-ere obeditzeria cerbitzari iarten baitzarete, obeditzeren duçuenaren cerbitzari çaretela: edo bekatuaren heriotara, edo obedientiaren iustitiatara? 17 Bada esquer laincoari ceren bekatuaren cerbitzari içan baitzarete, baina bihotzetic obeditu baituçue doctrinaren formá, ceinetara eman içan baitzarete: 18 Eta bekatuaren azpitik ilkirc, iustitiaren cerbitzari eguien içan baitzarete. 19 Guiçonén ancora minç naiz çuen haraguaren infirmitatearen causaz. Bada nola applicatu baitituçue çuen membroac cerbitzatzeco satsutassunari eta iniquitateari iniquitate eguitera: hala orain applicaitzaçue çuen membroac cerbitzatzeco iustitari saindutassunetara 20 Ecen bekatuaren cerbitzari cinetenean: libré cineten iustitiaz den becembatean. 21 Cer fructu cenduten bada orduan orain ahalque çareten gauça hetaric? ecen hayén fina, herioa da. 22 Baina orain bekatuaren azpitik libreturic, eta laincoaren cerbitzari eguin, baduque çuen fructua saindutassunetan: eta fina, vicitze eternala. (aiōnios g166) 23 Ecen bekatuaren gageac, herioa: eta laincoaren dohaina da vicitze eternala Iesus Christ gure launaz. (aiōnios g166)

7 Ala eztaquique, anayeáç, (ecen Leguea eçagutzen duteney minç natzaye) nola Legueac dominatione duen guiçonaren gainean vici den artean? 2 Ecen emazte ezcondua, senharra vici dueno obligatua da Legueaz: baina baldin senharra hil badadi, libre da senharraren leguetic. 3 Beraz senharra vici deno adultera deithuren da, berce senhar baten emazte eguien badadi: baina senharra hil badadi legue hiaric libre da: hala non ezpaitate adultera baldin berce senhar baten emazte eguien badadi. 4 Bada, ene anayeáç, çuec-ere Legueari hil çazquiotela Christen gorputzean: berce, hiletaric resuscitatu den baten çaretencat: laincoari fructifica dieçogunçat. 5 Ecen haraguian guinenean, bekatuén affectione Legueaz ciradenéc indar çuten gure membroetan, herioari fructificatzeco. 6 Baina orain Leguetic libre gara, hari hil içanic ceinetan hatzamanac baiquineunden: spirituzco berritassunetan cerbitza deçaçunçat, eta ez letrazco çahartassunetan. 7 Cer erranen dugu beraz? Leguea bekatu da? Guertha eztadila. Aitzitic bekatua eztut eçagutu vkan Legueaz baicen. Ecen eznuequeen eçagutu guthiciá

baldin legueac erran ezpalu, Eztuc guthiciaturen. **8** Bainan bekatuac occasione harturic manamenduaz engendratu vkan du nitan guthicia gucia. Ecen Leguea gabe, hila da bekatua. **9** Ecen ni vici nincén Leguea gabe noizpait: baina manamendua ethorri denean, bekatua berriz vitzten hassi içan da. **10** Eta ni hil içan naiz: eta eriden içan da vicitzetaco ordenatu ceitadan manamendua, heriotara itzultzen çaitadala. **11** Ecen bekatuac occasione harturic, seducitu nau manamenduaz eta harçaz hil vkan nau. **12** Bada Legueaz den becembatean hura saindu da, eta manamendua saindu eta iusto eta on. **13** Beraz on den gauçá herio egun içan çait? Guertha eztadila: aitzitic bekatuac, bekatu cela aguer ledinçát, on den gauçáz herioa engendratu vkan draut, bekatua excessiupoqui bekatore egun ledin manamenduaz. **14** Ecen badaquigu Leguea spiritual dela: baina ni carnal naiz, bekatuaren azpira saldua. **15** Ecen eguiten dudana, etzait on: ecen eztut cer nahi baitut, hura eguiten: baina ceri gaitz baitaritzat, hura eguiten dut. **16** Bada baldin cer nahi ezpaitut, hura eguiten badut, consentitzen draucat Legueari, ecen ona dela. **17** Bada orain guehiagoric eznaiz ni hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatua. **18** Ecen badaquit eztela habitatzen nitan (erran nahi baita, ene haraguian) onic: ecen nahia bada nitan, baina onaren complitza, eztut erideiten. **19** Ecen nahi dudan vngua eztut eguiten: baina nahi eztudan gaizquia eguiten dut. **20** Bada baldin cer nic nahi ezpaitut hura eguiten badut, eznaiz guehiagoric ni, hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatua. **21** Erideiten dut beraz legue haur nitan, vngua egun nahi dudanean, ecen gaizquia datchetala niri. **22** Ecen atseguiun hartzen dut laincoaren Leguean barneko guionaz den becembatean: **23** Baina badacussat berce leguebat neure membroetan, ene adimenduco leguearen contra bataillatzen denic, eta ene membroetan den bekatuaren legueari gathibatzen nerauconic. **24** Helas guion miserabilea ni, norc idoquien nau herio hunetaco gorputzetic? **25** Esquerrac emaiten drautzat laincoari lesus Christ gure launaz. Bada nic neurorrec adimenduaz cerbitzatzen dut laincoaren Leguea, baina haraguiaz bekatuaren leguea.

8 Beraz orain ezta condemnationeric batre lesus Christean diradençát: erran nahi da, haraguieren araura ebilten eztiraden, baina spirituaren araura. **2** Ecen lesus Christ launean den vicitzetaco Spirituaren Legueac libre egun nau bekatuaren eta herioaren leguetic. **3** Ecen Leguearen impotentiác deus ecin çaidianeal haraguian, laincoac igorriric bere Seme propria bekatutaco haraguieren formán, eta bekatuagatic, condemnatu vkan du bekatua

haraguian. **4** Leguearen iustitiá compli dadinçát gutan, haraguieren araura ezbabiltzanotan, baina Spirituaren araura. **5** Ecen haraguieren araguezco diradenac haraguieren gaucetara dirade affectionatu: baina Spirituaren araezcoac, Spirituaren gaucetara. **6** Eta haraguieren affectionea, herio da: baina Spirituaren affectionea, vicitze eta baque: **7** Ceren haraguieren affectionea etsaigoa baita laincoaren contra: ecen laincoaren Leguearen ezta suiet: eta ecin-ere daite. **8** Beraz haraguian diradenac, laincoari placent ecin dirateque. **9** Ordea çuec etzarete haraguian, baina Spirituan: baldin behinçát laincoaren Spiritua habitatzen bada çuetan: baina baldin edoceinec Christen Spiritua ezpadu, haina ezta haren. **10** Eta baldin Christ çuetan bada, gorputza behinçát hil da bekatuaren causaz: baina Spiritua da vicitza iustitiaren causaz. **11** Bada baldin lesus hiletaric resuscitatu duenaren Spiritua habitatzen bada çuetan, Christ hiletaric resuscitatu duenac, viuificaturen ditu çuen gorputz mortalac-ere bere Spiritu çuetan habitatzen denaren causaz. **12** Halacotz bada, anayeá, çördün gara, ez haraguagana, haraguieren araura vicitzeco, baina Spirituagana. **13** Ecen baldin haraguieren araura vici baçarete, hilen çarete: baina baldin Spirituaz gorputzaren eguitateac mortificatzen badituque, vicico çarete. **14** Ecen laincoaren Spirituaz gobernatzen diraden guiac, laincoaren haour dirade. **15** Ecen eztuque suiectionetaco spiritubat recebitu, beriz beldurretan içateco: baina recebitu duçue adoptionezco spiritua, ceinez oihu eguiten baitugu Abba, erran nahi baita, Aita. **16** Spiritu hunec berac testificatzen du gure spirituarequin batean, ecen laincoaren haour garela. **17** Eta baldin haour bagara, bayeta heredero: heredero, diot, laincoaren, eta Christen herederoquide, baldin ordea harequin batean suffritzen badugu, harequin batean glorifica gaitecençat. **18** Ecen estimatzen dut dembora hunetaco suffrimenduac eztiradela comparatzeco ethorteco den gloria gutan manifestaturen denarequin. **19** Ecen creaturác desir handiz beguira daude noiz laincoaren haourrac manifesta daitezqueen. **20** Ecen creaturác vanitatetara suiet dirade, ez bere nahiz, baina sperançaren azpian suiectionetan eçarri dituenaren causaz, **21** hec-ere deliuraturen diradel corruptionearen suiectionetic, laincoaren haourren gloriaren libertatean içateco. **22** Ecen badaquigu creatura guiac suspirioz elkarrequin daudela, eta penatan diradelora inandrano. **23** Eta ez hec solament, baina gu-ere Spirituaren primitiác ditugula, gueuroc gure baithan suspirioz gaudie, adoptionearen beguira gaudela, gure gorputzaren deliurançaren diot. **24** Ecen sperançaz saluatu içan gara. Eta ikusten den sperançá, ezta sperançá: ecen nehorc ikusten duena, certaco spera leçaque? **25**

Baina baldin ikusten eztugunaz sperança badugu, patientiaz iguriquiten dugu. 26 Eta halaber Spirituac-ere arincent du gure infirmitateac, ecen cerçaz othoitz egun behar dugun bide beçala, eztaquigu: baina Spiritua bera othoitzez dago guregatic erran ecin daitezqueen suspiroz. 27 Baina bihotzac examinatzen dituenac badaqui, ceric den Spirituaren affectionea: ecen laincoaren araura othoitz eguiten du sainduacgatic. 28 Badaquigu halaber ecen laincoari ondaritzoteneb gauça guciac elkarrequin aiutatzen çaitela onetara, iaquiteco da, haren ordenançaren araura deithu diradeney. 29 Ecen lehenetic cein eçagutu baititu hec predestinatu-ere ditu bere Semearen imaginaren conforme içateco, hura dençat lehen iayoa anhitz anayeren artean. 30 Eta cein predestinatu baititu, hec deithu-ere ditu: eta cein deithu baititu, hec iustificatu-ere ditu: eta cein iustificatu baititu hec glorificatu-ere ditu. 31 Cer bada erranen dugu gauça hautara? Baldin laincoa gure alde bada, nor içanen da gure contra? 32 Ceinec bere Seme propria ezpaitu guppida vkan, baina gure guciongatic eman vkan baitu, nola eztrauzquigu gauça guciac-ere harequin emanen? 33 Norc produituren du accusationeric laincoaren elegitén contra? laincoa da iustificatzen duena. 34 Nor da condemnaturen duena? Christ da hil içan dena, baina are resuscitatutere dena: laincoaren escuinean-ere dena, eta guregatic othoitz eguiten duena. 35 Norc separaturen gaitu gu Christen amoriotic? ala tribulationec, ala hersturac, ala persecutionec, ala gossetec, ala billuci içatec, ala perilec, ala ezpatic? 36 Scribatua den beçala, Hire causaz hiltzen gaituc egun oroz: estimatu içan gaituc haraquinçaco ardién pare. 37 Baina gauça hau tan guciotan victorioso bainoago gara, gu onhetsi gaituenaren partez. 38 Ecen segur naiz ecen ez herioc, ez vicitzec, ez Aingueruèc, ez principaltassunéc, ez botheréc, ez presenteco gauéc, ez ethortecoéc: 39 Ez goratassunec, ez barnatassunec, ez berce creaturac batecere ecin separaturen gaituela laincoaren amorio Jesus Christ gure launean ekarri draucunetic.

9 Eguia diot Christean, eztiot gueçurric, neure conscientiácal halaber testificatzen drautalaric Spiritu sainduaz, 2 Ecen tristitia handia, eta tormenta ardurazcoa dudala neure bihotzean. 3 Ecen desir nuque ni neuror Christganic separatura nincén neure anayeacgatic, cein baitirade eñ ahaide haraguiren arauzez: 4 Cein baitirade Israelta: ceinenabaita adoptionea, eta gloriá, eta alliançá, eta Leguearen ordenançá, eta cerbitzu diuinoa eta promessac: 5 Ceinenabaitirade Aitác, eta hetaric da Christ haraguiren arauzez, cein baita gauça gucién gaineco lainco, eternalqui benedicatua.

Amen. (aiōn g165) 6 Badaric-ere ecin date laincoaren hitza erori den: ecen eztirade Israeleco diraden guciac, Israel. 7 Eta ceren Abrahamen haci diraden eztirade halacotz guciac haour, baina Isaactan haci deithuren çaic hiri. 8 Erran nahi da, eztiradela haraguiren haour diradenac, halacotz laincoaren haour: baina promessaren haour diradenac estimatzen diradela hacitan. 9 Ecen promessaren hitza haurda, Dembora hunetan ethorriren naiz, eta Sarac vkanen du semebat. 10 Eta ez haur solament, baina Rebeccac-ere batganic concebitu çuenean, baitzén, gure aita Isaacganic. 11 Ecen oraino haourrac sorthu gabe, eta hec vnguiric ez gaizquiric egun gabe (laincoaren ordenançá electionearen araura legoençát, 12 Ez obrén baina deitzen duenaren partez) erran içan çayon hari, Guehienac cerbitzaturen din chipiena. 13 Scribatua den beçala, Iacob onhetsi dut eta Esau gaitzetsi. 14 Cer beraz erranen dugu? Ala da iniustitiaric laincoa baithan? Guertha eztadila. 15 Ecen Moysesi erraiten drauca, Pietate vkanen diát pietate egun nahi vkanen draucadanaz, eta misericordia egünen diarocat misericordia egun nahi vkanen draucadanari. 16 Halacotz beraz electionea ezta nahi duenaren, ez laster eguiten duenaren, baina lainco misericordia eguiten duenaren. 17 Ecen badiotsa Scripturác Pharaori, Hunetacotz ber suscitatu aut, eracuts deçadançát hitan neure botherea, eta denuntia dadinçát eñ icena lur gucian. 18 Beraz nahi duenari misericordia eguiten drauca, eta nahi duena gogortzen du. 19 Erranen drautac bada niri, Cergatic oraino arranguratzan da? ecen nor da haren vorondateari resisti ahal dieçaqueona? 20 Bainaitzitic, o guïçoná, hi nor aiz laincoaren contra replicatzen duana? Ala erranen drauca gauça moldatuac hura moldatu duenari, Cergatic hunelaco egun nauc? 21 Ala eztu lur-tupinaguileac orhe ber batetaric eguiteco bothere, vñci bataren ohoretaco, eta bercearen desohoretaco? 22 Eta cer da, baldin eracutsi nahiz laincoac hirá, eta eçagut eraci nahiz bere botherea, suffritu baditu patientia handitan hirazco vñci galtzecotzat apprestatuac? 23 Eta bere gloriazco abrastassunén eçagut eraciteco misericordiazco vñci gloriataco apprestatu dituenetara? 24 Cein deithu-ere baititu diot gu, ez solament Iduetaric, baina Gentiletaric-ere. 25 Nola Osea baithan-ere erraiten baitu, Deithuren dut eñ populu etzena, neure populu: eta niçaz onhetsi etzena, neure onhetsi. 26 Eta içanen da, erran içan çayen lekuan, Etzarete eñ populu çuec, han deithuren baitirade lainco viciaren haour. 27 Esaias-ere oihuz dago Israelen gainean, Israeleco haourrén contua itsassoco sablea beçala licen orduan, restançá dirade saluaturen 28 Ecen launac acabatzen eta laburten du beharquia iustitiarequin:

ceren beharqui laburtubat eguienen baitu launac luraren gainean. **29** Eta lehen Esaiasen erran çuen beçala, Baldin armadén launac vtzi ezpaleraucu hacia, Sodoma beçalacatu guinatequeen, eta Gomorrha irudi vkan guenduqueen. **30** Cer beraz erranen dugu? Ecen Gentil iustitiari etzarreitzanéc, iustitia ardietsi vkan dutela: etare iustitia fedezcoa: **31** Baina Israel, iustitiazco Legueari çarreicalaric, iustitiazco Leguera eztela heldu içan. **32** Cergatic? ceren ezpaita haur içan fedez, baina Legueco obréz beçala: ecen behaztopatu içan dirade behaztopagarrico harrian. **33** Scribatua den beçala, Huná, eçarten dut Sionen behaztopagarrico harria, eta trebucagarrico harria: eta nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen.

10 Anayeác, ene bihotzeco affectione ona eta laincoagana

Israelgatic eguiten dudan othoitzá da salua ditecen. **2** Ecen testimoniage ekarten drauet, nola laincoaren zeloa badutén, baina ez scientiaren araura. **3** Ecen laincoaren iustitiá eçagutzen eztutelaric, eta bere iustitia fundatu nahiz dabilzalaric, laincoaren iustitiari etzaizca susmetitu. **4** Ecen Leguearen fina Christ da, sinhesten duen guciaren iustitiatan. **5** Ecen Moysesec- ere scribatzen du Leguetic den iustitiáz, Ecen gauça hec eguienen dituen/guiçona, heçaz vicico dela. **6** Baina fedez den iustitiác, hunela erraiten du, Ezterrála eure bihotzean, Nor iganen da cerura? hori duc Christen garaitic erekartea. **7** Edo, nor iautsiren da abysmera? hori duc Christen hiletaric harçara erekartea. (Abyssos g12) **8** Baina cer erraiten du? Hire hurbil duc hitza hire ahoan eta hire bihotzean. Haur da fedezco hitz predicatzen duguna. **9** Ecen baldin confessa badeçac eure ahoz Iesus launa, eta eure bihotzean sinhetsi badeçac, ecen laincoac hura hiletaric resuscitatu duela, saluaturen aiz. **10** Ecen bihotzez sinhesten da iustificatu içateco, eta ahoz confissione eguiten saluatu içateco. **11** Ecen erraiten du Scripturác, Nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen. **12** Ecen ezta differentiaric Iduaren eta Grecoaren artean: ecen gucién laun bera da abrats, hura inuocatzen duten gucieta. **13** Ecen norere baita launaren icena inuocaturen duena, saluaturen da. **14** Nolatan bada inuocaturen duté hura baithan sinhetsi vkan eztutenéc: eta nolatan sinhetsiren duté harçaz ençun vkan eztutenéc? eta nolatan ençunen duté predicaçaleric gabe? **15** Eta nolatan predicaturen duté baldin igor ezzapaditez? scribatua den beçala, O cein eder diraden baquea euangelizatzen dutenén oinac, gauça onac euangelizatzen dituztenenac! **16** Baina guciak etzaizquier behatu içan Euangeliari, ecen Esaiasen erraiten du, launa, norc sinhetsi du gure predicationea? **17** Beraz fedea ençutetac

da: eta ençutea laincoaren hitzaz. **18** Baina galdez nago, ala eztute ençun vkan? Bainaitzitic lur orotara ilki içan da hayen soinuä, eta munduaren bazterretarano hayén hitzac. **19** Baina galdez nago, ala Israelec eztu laincoa eçagutu vkan? Lehenic Moysesec erraiten du, Nic ielosgoatara prouocaturen çaituztét gende gende-eztenaz, gende adimendu gabe batez asserre eraciren çaituztét. **20** Eta Esaiasen hardieça hartzen du, eta erraiten, Eriden içan naiz bilhatzen eznindutenéz, eta claroqui aguertu içan natzaye ene galderic eguiten etzuteney. **21** Baina Israelez den becembatean erraiten du, Egun gucian hedatu vkan ditut neure escuac populu desobedientagana eta contrastatzen denagana.

11 Galdez nago bada, Ala iraitzi vkan du laincoac bere populua? Guertha eztadila: ecen ni-ere Israeltár naiz, Abrahamen hacific, Beniaminen leinutic. **2** Eztu iraitzi laincoac bere populu lehenetic eçagutua. Ala eztaquique Eliasez cer erraiten duen Scripturác? nola requesta eguiten draucan laincoari Israelen contra, dioela, **3** launa hire Prophetác hil citié, eta hire aldareac deseguin citié, eta ni azquendu içan nauc neuror, eta ene arimaren ondoan diabiltzac. **4** Baina cer diotsa hari reposta diuinoac? Reseruatu citiát neurorrendaco çazpi milla guiçon belhaunic Baalen imaginari plegatu eztraucatenic. **5** Hala bada dembora hunetan-ere, reseruazione gratiazco electionearen araezez egui içan da. **6** Eta baldin gratiaz, ez guehiagoric obréz: bercela gratiá guehiagoric ezta gratia: baina baldin obréz bada, guehiagoric ezta gratia: bercela obrá guehiagoric ezta obra. **7** Cer beraz? Bilhatzen çuena Israelec eztu ardietsi: eta electioneac ardietsi vkan du, eta goiticoac gogortu içan dirade, **8** Scribatua den beçala, Eman vkan draue laincoac spiritu ithobat: eta begui, ikus ezteçatençat: eta beharri, ençun ezteçatençat egungo egunerano. **9** Eta Dauid-ec erraiten du, Berén mahaina arte bilha bequie, eta laço eta trebucamendu, eta haur pagamendutan. **10** Ilhun bitez hayén beguiac, ikus ezteçatençat: eta hayén bizcarra bethiere makur eçac. **11** Galdez nago bada, ala trebucatu içan dirade eror litecençat? Guertha eztadila: baina hayén erorteaz saluamendua Gentiletarra ethorri içan da, hæy iarreiquitera incitatzeko. **12** Eta baldin hayén erorteaz munduaren abrastassun bada, eta hayén diminutionea Gentilén abrastassun: cembatez areago hayén abundantia? **13** Ecen çuey Gentiloy diotsuet, ni Gentilén Apostolu naicen becembatean, neure ministerioa ohoratzen dut: **14** Eya nolazpait neure ahaideac ielos eraci ahal ditzquedanez, eta hetaric batzu salua. **15** Ecen baldin hayén iraiztea munduaren reconciliatione bada, ceric içanen da receptionea, hiletaric

vicite baicen? 16 Eta baldin primitiáç saindu badirade, bayeta orhea: eta baldin erroa saindu bada, bayeta adarrac. 17 Eta baldin adarretaric batzu hautsi içan badirade, eta hi bassa oliua incelaric, charthatu içan bahaiz hayén orde, eta oliua erroan eta vrinean participant eguin bahaiz, 18 Ezadila gloria adarrén contra: eta baldin gloriatzen bahaiz, eztuc hic erroa egarten, baina erroac hi. 19 Erranen duc bada, Hautsi içan dirade adarrac, ni chartha nendinçát. 20 Vngui: hec infidelitatez hautsi içan dituc, eta hi fedez çutic ago: ezadila vrguluz hant, baina aicén beldur. 21 Ecen baldin laincoac adar naturalac guppida vkan ezpaditu, beguirauç hi-ere guppida ezauèn. 22 Ikussac beraz laincoaren benignitatea eta seueritatea: trebucuetara, seueritatea: eta hiregana, benignitatea, baldin perseuera badeçac benignitatean: ezpere hi-ere ebaquiren aiz. 23 Eta hec-ere baldin perseuera ezpadéçate infidelitatean, charthaturen dituc, ecen laincoa botheretsu duc harçara hayén charthatzeco. 24 Ecen baldin hi naturaz bassa cen oliuatic ebaqui içan bahaiz, eta natura contra oliua onean charthatu bahaiz: cembatez areago natural diradenac charthaturen dirade bere oliua proprian? 25 Ecen eztut nahi ignora deçaquen, anayeáç, secretu haur, (ceuroc baithan arrogant etzaretençat) ecen gogortassuna parte Israeli etherri içan çayola, Gentilén complimentua sar leiteno. 26 Eta hala Israel gucia saluaturen da, scribatua den beçala, Ethorriren da Siondic liberaçalea, eta aldaraturen ditu infidelitateac Iacobganic. 27 Eta alliança haur eneganic vkanen duté, Kendu dituquedanean hayén bekatuac. 28 Euangilioaz den becembatean, bay etsay dirade çuen causaz, baina electioneaz den becembatean, onhetsiac, Aitén causaz. 29 Ecen dolu gabe dirade laincoaren dohainac eta vocationea. 30 Ecen nola çuec-ere noizpait laincoagana desobedient içan baitzarete: baina orain misericordia ardietsi baituçue hayén desobedient içanez: 31 Hala hauc-ere orain eztuté obeditu vkan, çuey eguiç çaiçuen misericordiaz haucere misericordia ardiets deçatençat. 32 Ecen laincoac ertsivkan ditu guciac desobedientiataan, guciey misericordia leguiençát. (eleësë g1653) 33 O laincoaren sapientiare eta eçagutzearen abrastassun barná! ala haren iugemenduaac baitirade comprehendí ecin daitezqueen beçalacoac, eta haren bideac erideiteco impossibleac! 34 Ecen norc eçagutu vkan du launaren gogoa? edo nor içan da haren conseillari? 35 Edo norc lehenic eman drauca hari, eta rendaturen baitzayo? 36 Ecen harenganic, eta harçaz, eta harengatic dirade gauça guciac: hari gloria seculacotz. Amen. (aiòn g165)

12 Otoitz eguiten drauquet bada, anayeáç, laincoaren misericordián partez, offrenda ditzaquen çuen gorputzac

sacrificio vicitan, saindutan, laincoaren gogaracotan, cein baita çuen cerbitzu raçóinezcoa. 2 Eta etzaquitzotela conforma mundu huni, baina transforma çaitetzez çuen adimenduaren arramberritzez, phoroga deçaquençat ceric den laincoaren vorondate ona eta placenta eta perfectoia. (aiòn g165) 3 Ecen niri eman içan çaitadan gratiáz, erraiten draucat çuen artecoetaric batbederari, ezteçan presumi iaquitera iaquin behar den baino guehiago, baina den çuhur sobrietatera: laincoac batbederari fedearen neurria repartitu draucan beçala. 4 Ecen nola gorputz batetan anhitz membro baitugu, eta membro guciéc ezpaitute operationebat bera: 5 Hala anhitz garelaric gorputzbat gara Christ baithan eta batbedera gara bata bercearen membro. 6 Eta ditugula dohain diuersac, eman içan çaicun gratiaren araura, edo prophetia, deçagun prophetiza fedearen proportionearen araez: 7 Edo ministerio, garen administrationean: edo iracasten ari dena, den instructione emaile. 8 Edo exhortatzen ari denac, exhorta deçan: distribuitzen ari denac, distribui deçan simplicitatetan: presiditzen duenac daguian diligentqui: misericordia eguiten duenac, daguian alegueraqu. 9 Charitatea den fictione gabe: çareten gaitzaren gaitzetsle, vnguiari eratchequiac. 10 Anayetassunezco charitatez elkarren onhestera emanac: elkarri ohoratzera aitzincen çaitzatela. 11 Cerbitzu eguitera ez nagui, spirituz ardént, launa cerbitzatzen duçuela. 12 Sperançaz aleguera çaretelaric, tribulationean patient, orationean perseueratzen duçuela. 13 Sainduén necessitatetara communicatzen duçuela: hospitalitateari iarreiquiten çaitzatela. 14 Benedicaitzaçue çuec persecutatzen çaituztenac: benedicaitzaçue, diot, eta ez maradica. 15 Aleguera çaitetze aleguera diradenequin, eta nigar eguiçue nigarrez daudenequin. 16 Gogo batez bata berceagana affectionatuac çaretelaric: gauça gorác affectatzen eztitüçelaric, baina beheretara accommodatzen çaretelaric. Etzaretela çuhur ceuroc baithan. 17 Ezteçoquela nehori gaitza gaitzagatic renda. Procuraitzaçue gauça honestac/guiçun gucién aitzinean. 18 Eguin albadadi, çuetan den becembatean, guiçun guciequin baquea duçuen. 19 Etzaitzeta ceuroc mendeca, ene maiteáç, baina leku emoque hirari: ecen scribatua da, Niri mendequioa: nic dut rendaturen, dio launac. 20 Bada baldin gosse bada hire etsaya, emóç iatera: baldin egarri bada, emóç edatera: ecen hala eguiten duála suco ikatzac bere buru gainera bilduren drautzac. 21 Ezadila gaizquiaz garait, baina garait eçac vnguiaz gaizquia.

13 Persona gucia potestate goragoén sujet biz, ecen ezta potestateric laincoaganic baicen: eta diraden

potestateac, laincoaz ordenatuac dirade. 2 Halacotz, potestateari resistitzen draucanac, laincoaren ordenançari resistitzen drauca: eta resistitzen dutenéc, bere buruén gainera damnatione erekarriren duté. 3 Ecen magistratuac eztirade icigarri, obra onacgatic, baina gaichtoagatic. Bada nahi duc potestatearen beldur ez içan? eguiuc vngui, eta recebituren duc laudorio harenganic. 4 Ecen laincoaren cerbitzari duc hire onetacotz: baina gaizquiric badaguic, aicén beldur: ecen eztic causa gabe ezpatá ekarten: ecen laincoaren cerbitzari duc, mendecari hiratan, gaizqui eguiten duenaren gainean. 5 Harren behar da içan suiect ez hiragatic solament, baina conscientiagatic-ere. 6 Ecen halacotz tributac-ere pagatzen dituçe: ecen laincoaren ministre dirade, hunetara berera emplegatzen diradela. 7 Renda ieceçue bada guciey çor draueçuena: nori tributa, tributa: nori peagea, peagea: nori beldurra, beldurra: nori ohorea, ohorea. 8 Etzaretelə nehorengana deusez çordun: elkarri on daritzoçuen baicen: ecen berceri on daritzanac, Leguea complitu du. 9 Ecen haur, Ezaiz adultero içanen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc falsu testimoniageric erranen, Eztuc guthiciaturen: eta baldin cembeit berce manamenduric bada, hitz hunetan sommarioqui comprehenditzen da, Onhetsiren duc eure hurcoa eure burua beçala. 10 Charitateac hurcoari gaizquiric eztrauca eguiten. Beraz Leguearen complimentu, charitatea da. 11 Principalqui ikussiric sasoina, ecen ia ordu dela lotaric iratzar gaitecen: ecen orain hurbilago daucu saluamendua, ecen ez sinhetsi vkan dugunean. 12 Gauä iragan da eta eguna hurbildu. Iraitz ditzagun bada ilhumbearen obrác, eta vezti gaitecen arguari dagocan abillamenduz. 13 Egunáz anco honestqui ebil gaitecen: ez gormandicetan eta hordiquerietan, ez ohatzetan eta insolentietan, ez gudutan eta inuidiatan. 14 Baina vezti çaiteztez lesus Christ launaz, eta haraguiaz artharic eztuçuela haren guthicién complitzeco.

14 Eta fedez infirmo dena recebi eçaque, baina ez disputationez iharduquitera. 2 Batac sinhesten du gauça guciataric ian ahal deçaquela: eta berce infirmo denac belhar iaten du. 3 iaten duenac, iaten eztuena ezteçan menospacia: eta iaten eztuenac, iaten duena ezteçan iudica. Ecen laincoac hura bere recebitu vkan du. 4 Hi nor aiz berceren cerbitzaria iudicatzen duana? bere launari fermu egoiten edo erorten ciayóć: baina fermaturen dic: ecen botheretsu duc laincoa haren fermatzeco. 5 Batac estimatzen du egun bata bercea bainoago, eta berceac estimatzen du bardin cein egun nahi den: batbedera biz segur bere conscientián. 6 Egunera behatzen duenac,

launagana behatzen du: eta egunera behatzen eztuenac, launagana eztu behatzen. iaten duenac, launari iaten du: ecen regratiatzen du laincoa: eta iaten eztuenac, launari eztu iaten, eta regratiatzen du laincoa. 7 Ecen ezta gutaric nehor bere buruäri vici, eta ezta nehor bere buruäri hiltzen. 8 Ecen edo dela vici garén, launari vici gara: edo dela hiltzen garén, launari hiltzen gara. Beraz nahi bada vici garén, nahi bada hiltzen garén, launaren gara 9 Ecen hunetacotzát Christ hil, eta resuscitat, eta vicitara itzuli içan da, hambat hilén nola vicién gainean dominatione duençát. 10 Bainha hic cergatic iudicatzen duc eure anayea? edo hicere cergatic menospaciatzen duc eure anayea? Ecen guciak comparituren gara Christen iudicioco throno aitzinean. 11 Ecen scribatua da, Vici naiz ni, dio launac, ecen niri gurthuren çait belhaun gucia: eta mihi oroc laudorio emanen drauca laincoari. 12 Bada segur gutaric batbederac bere buruaz contu rendaturen drauca laincoari. 13 Ezteçagula beraz guehiagoric elkar iudica, bainaitzitic hunetan iugemenduz vsat eçaque, behaztopagarriric batre edo trebucagarriric çuen anayeri eçar ezteçoçuen. 14 Badaquit, eta segur naiz Iesus launaren partez, eztela deus satsuric bere berez: salbu, cerbait satsu dela estimatzen duenaren, hura harendaco satsu baita. 15 Bainha baldin viandagatic hire anayea tristetzen bada, ezabila ia charitatearen araura: ezteçála eure viandagatic hura gal, ceinagatic Christ hil içan baita. 16 Eztadilla beraz çuen vngua gaitz erran. 17 Ecen laincoaren resumá ezta ianhari ez edari: baina iustitia eta baque eta bozcario Spiritu sainduaz. 18 Ecen gauça hau tan Christ cerbitzatzen duena, laincoaren gogaraco da, eta laudatua da guionéz. 19 Larreiqui gaquitzén beraz baqueari dagozcan gauçey, eta elkarren edificationetaco diradeney. 20 Ezteçála hic viandaren causaz launaren obra deseguin: eguiua duc gauça guciak chahu diradela, baina gaizquia duc scandalorequin iaten duen guionaren. 21 On duc haraguiric ez iatea, eta mahatsarnoric ez edatea, eta hire anaye behaztopaten edo scandalizatzen, edo infirmo eguiten den gauçaren ez eguitea. 22 Hic fede duc? auc euror baithan laincoaren aitzinean. Dohatsu da bere buruä iudicatzen eztuena laudatzen duen gauçan. 23 Bainha scrupulo eguiten duena, baldin ian badeça, iudicatua da: ecen eztu fedez iaten: eta fedetic eztén gucia bekatu da.

15 Eta behar ditugu fermu garenóć, infirmoén flaccatassunac supportatu, eta ez gure buruey complacitu. 2 Bada gutaric batbederac complaci beça bere hurcoa vnguira edificationetan. 3 Ecen Christec-ere eztu bere buruä complacitu nahi vkan, baina, scribatua den

beçala, Hiri iniuria erraiten drauèanén iniuriáç ene gainera erori içan dituc. 4 Ecen aitzinetic scribatu diraden gauça guciac, gure doctrinatan scribatu içan dirade, Scripturetaco patientiaz eta consolationez sperançá dugunçát. 5 Bada patientiataco eta consolationetaco laincoac diçuela elkarren artean gauça ber baten pensatzeco gratia Iesus Christen araura: 6 Gogo batez eta aho batez glorifica deçaçuençát laincoa, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita. 7 Halacotz recebi eçaçue elkar, Christec-ere gu recebítu gaituen beçala laincoaren gloriatan. 8 Bada erraiten dut, Iesus Christ circonsionearen ministre içan dela, laincoaren eguiagatic, Aitey egui çaiçten promessac confirma litzançát: 9 Eta Gentiléc Iaincoa bere misericordiagatic glorifica deçaten: scribatu den beçala, Halacotz laudorio emanen drauat hiri Gentilén artean, eta hire icenari cantaturen diarocát. 10 Eta berriz dio, Aleguera çaitetztez Gentilác haren populuarequin. 11 Eta berriz, Lauda eçaçue launa Gentil guciéc eta elkarrequin lauda eçaçue hura populu guciéc. 12 Eta berriz Esaiasec erraiten du, Içanen da lesserenic çain-bat, eta, Gentilén gobernatzera altchaturen den-bat: Gentiléc harten sperançá vkanen duté. 13 Sperançazco laincoac bada compli çaitzatela bozcario guciaz eta baquez sinhetsiz, sperançaz abundos çaretençát Spiritu sainduaren verthutez. 14 Bada segur naiz, ene anayeác, ni neuror-ere çueçaz, ecen çuec cueróç ontassunez betheac çaretela, eçagutz euciaz betheric: etare elkar admonesta ahal baiteçaqueçue. 15 Eta, anayeác, ausartquichiago scribatu drauçuet partez, çuec orhoit eraciten bacintzutét beçala, Iaincoaz niri eman içan çaitadan gratiagatic, 16 Iesus Christen ministre naicençát Gentilac baithan, emplegatzen naicela laincoaren Euangilio sainduan, Gentilén oblationea placént dençát, Spiritu sainduaz sanctificaturic. 17 Badut beraz cerçaz gloria nadin Iesus Christez, Iaincoazco gaucetan. 18 Ecen ez ninçande, Christec niçaz egui eztuen gauçaren erraitera ausart, Gentilén obedientiatara erekarteko, hitzez eta eguiñez: 19 Signoén eta miraculuén verthutez, Iaincoaren Spirituaren verthutez: hambat non Ierusalemetic eta aldiriataric Illyriquerano abunda eraci vkan baitut Christen Euangilioa: 20 Hala Euangilioaren predicatzen enseyatzen nincela, ez Christ aippatu içan cen lekutan, berceren fundament gainean edifica ezneçançát. 21 Bainaz scribatua den beçala, Harçaz denuntiati içan etzayenéc, ilkussiren duté: eta ençun eztuténéc, adituren duté. 22 Eta halacotz empatchatu içan naiz anhitzetan ethortera çuetara. 23 Bainaz orain guehiago lekuric comarca hautan eztudanaz gueroz, eta ia anhitz vrthez guerozic çuetara ethortera desir dudanaren gainean: 24 Parti nadinean Espaigniarát, ethorriren naiz

çuetara: ecen sperançá dut iragaitean ikussiren çaituztedala, eta çueçaz hara guidaturen naicela: baldin lehen çuequin içatez sasitche banaiz. 25 Bada orain banoa Ierusalemeric, saindvey administratzera. 26 Ecen Macedoniacoén eta Achaiacoén placera içan da Ierusalemeren diraden sainduetaco paubrey cerbaiten partitzera. 27 Ecen hala placer vkan duté, eta çordun-ere badirade hetara: ecen baldin hayén on spiritualetan participant içan badirade Gentilac, hec-ere carnaléz den becembatean aiutatu behar ditutzé. 28 Bada haur acabatu duquedanean eta häy fructu haur consignatu drauqueedanean, Espaigniarát ioanen naiçate çuec baitharic. 29 Eta badaquit ecen çuetara ethor nadinean, Christen Euangelioco benedictionearen abundantiaquin ethorriren naicela. 30 Halaber anayeác, othoitz eguiten drauçuet Iesus Christ gure launaz, eta Spirituaren charitateaz, enequin emplega çaitetzten, enegatic Iaincoari eguiñen drautzaquen othoitzéz: 31 Iudean diraden desobedientetaric deliura nadinçát, eta Ierusalemeren eguiteco dudan administratione haur, sainduén gogaraco dençát: 32 laincoaren vorondatez çuetara bozcariorequin ethor nadinçát, eta çuequin batean recrea nadinçát. 33 Bada baquezco Iaincoa dela çuequin gucioquin, Amen.

16 Gommendatzen drauçuet bada gure arreba Phebe, Cenchreco Eliçaren nescato dena: 2 Hura gure launean recebi deçaçuençát saindvey dagoten beçala, eta assisti çaquizquiöten çuen behar içanen den gauça gucietan: ecen hura anhitzen ostaressa içan da, eta neurorren-ere. 3 Salutaitzaue Priscilla eta Aquila, ene aiutariac Iesus Christ launean. 4 Cenéc ene viciagatic bere leppoac susmetitu baitutuzt: häy eztrazuetet nic neurorrec esquerrac emaiten, baina Gentilén Eliça guciéc-ere bay. 5 Saluta eçaçue hayén etchean den Eliçá-ere Saluta eçaçue Epenet ene maitea, cein baita Achaiaco primitiá Christean. 6 Saluta eçaçue Maria guregana anhitz trabaillatua. 7 Salutaitzaue Andronic eta Iunia ene lehen gussuac, eta ene presonerquideac, Apostoluén artean notable diradenac, eta ni baino lehen içan diradenac Christean. 8 Saluta eçaçue Amplia ene maitea gure launean. 9 Saluta eçaçue Vrban, gure aiutaria Christean eta Stachys ene maitea. 10 Saluta eçaçue Apelles, Christean approbatua. Salutaitzaue Aristobulorenecoac. 11 Saluta eçaçue Herodion ene lehen gussua. Salutaitzaue Narcisse baithaco gure launean diradenac. 12 Salutaitzaue Tryphena eta Tryphosa, gure launean trabaillatzen diradenac. Saluta eçaçue Persida, nic maite dudana eta anhitz trabaillatu dena, gure launean. 13 Saluta eçaçue Rufo berecia gure launean, bayeta haren eta ene ama. 14 Salutaitzaue

Asynrito, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, eta hequin diraden anayeac. **15** Salutaitzaue Philologo, eta Iulia, Nero, eta haren arrebá, eta Olympa, eta hequin diraden saindu guciac. **16** Saluta eçaue elkar pot eguite saindu batez Christen Elicéc salutatzen çaituztez. **17** Eta othoitz eguiten drauquet, anayeáć, gogoa ditzaçuen, çuec recebitu duçuen doctrinaren contra partialitateac eta scandalaoac eguiten dituztenac: eta apparta çaitetzen hetaric. **18** Ecen halacoéc Iesus Christ gure launa eztuté cerbitzatzen, baina bere sabela: eta hitz eztiz eta lausenguzcoz simplén bihotzac seducitizen dituztē. **19** Ecen çuen obedientiá batbederaz eçagutua da: Aleguera naiz bada çueçaz den becembatean: baina nahi dut çuhur çareten onean eta simple gaitzean. **20** Eta baquezco laincoac deseguinien du Satan çuen oinén azpian sarri. Iesus Christ gure launaren gratia dela, çuequin. Amen. **21** Salutatzen çaituztez Timotheo ene aiutariac, eta Lucioc, eta lasonec, eta Sosipaterec ene lehen gussuć. **22** Salutatzen çaituztēt gure launean nic Tertiusec, epistola haur scribatu dudanac. **23** Salutatzen çaituztez Gaius-ec, ene eta Eliça guciaren ostatuac. Salutatzen çaituztez Eraste hirico procuradoreac, eta Quart anayeac. **24** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen. **25** Bada çuec confirma ahal çaitzaqueztenari, ene Euangilioaren eta Iesus Christen predicationearen araura, hambat demboraz gueroztic mysterio estaliric egon den reuelationearen araura: (aiōnios g166) **26** Bainā, oráin manifestatu denaren, eta Propheten Scripturéz lainco eternalaren manuz fedearen obedientiatan natione gucietan declaratu denaren araura: (aiōnios g166) **27** laincoari, bada, çuhur bakoitzari dela gloria Iesus Christez eternalqui. Amen. (aiōn g165)

1 Korintoarrei

1 Paulec laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostolu içatera deithuac, eta gure anaye Sosthenesec, 2 laincoaren Eliça Corinthen denari, Iesus Christez sanctificatuey, saindu içatera deithuey, Iesus Christ gure launaren icena leku orotan inuocatzen duten guciequin, cein baita, hambat hayén nola gure laun: 3 Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. 4 Esquerrac emaiten drauzquiót neure laincoari bethi çueçaz, Iesus Christ launean çuey eman içan çaiçuen laincoaren gratiagatic: 5 Ceren gauça gucietañ abrastu içan baitzarete harten, eloquentia eta eçagutze gucion: 6 Iesus Christen testimoniage çuetan confirmatu içan denaren araura: 7 Hala non ezpaitzarete falta eceinere dohainen, Iesus Christ gure launaren reuelationearen begirua çaudetela. 8 Ceinec confirmaturen-ere baitzaituztér finerano irreprehensible içateco Iesus Christ gure launaren egunecotzat. 9 Fidel da laincoa ceinez deithu içan baitzarete Iesus Christ haren Seme gure launaren communionera. 10 Bada otoitz eguiten drauçuet anayeác, Iesus Christ gure launaren icenaz, gauça berbat erran deçaçuen guciéc, eta eztén çuen artean targooric: baina çareten iunctatuac adimendu batetan eta gogo batetan. 11 Ecen, ene anayeác, declaratu draudate çueçaz Chloes baithacoéc, ecen discordiáç diradela çuen artean. 12 Bada haur diot, ecen çuetaric batbederac erraiteen duela, Ni behinçát Paulen naiz, eta ni Apoloren, eta ni Cephasen, eta ni Christen. 13 Ala çathitua da Christ? Ala Paul crucificatu içan da çuengatic, edo Paulen icenean batheyatu içan çarete? 14 Esquerrac emaiten drauzquiót laincoari ceren ezpaitut çuetaric nehor batheyatu, Crispo eta Gaio baicen: 15 Nehorc erran ezteçan ecen neure icenean batheyatzen ariçan naicela. 16 Batheiatus vkan dut Estebenen familia-ere: gaineracoz eztaquit berceric batre batheyatu vkan dudanez. 17 Ecen eznau igorri Christec batheyatzen, baina euangelizatzen: ez hitzezco çuhurtziatan, Christen crutzea ezdeusetara eztadinçat. 18 Ecen crutzezco hitza, galtzen diradeney behinçát, erhogoa çaye: baina guri saluatzan garenoy, lainçoren verthute da. 19 Ecen scribatua da, Galduren dut çuhurren çuhurtziá, eta adituén adimendua kenduren dut. 20 Non da çuhurra? non da Scriba? non da secula hunetaco disputaria? eztu erho egun laincoac mundu hunetaco sapientia? (aión g165) 21 Ecen laincoaren sapientian munduac laincoa eçagutu eztuenaz gueroz haren sapientiatic, laincoaren placera içan da predicationearen erhogoz sinhesten dutenén saluatzera. 22 Ecen Iuduac-ere signo esquez daude, eta Grecoéc sapientia bilhatzen duté:

23 Baina güçaz den becembatean predicatzen dugu Christ crucificatua, luduey behinçát scandaló, eta Grecoey erhogoa çayena. 24 Baina deithu diradeney hambat luduey nola Grecoey predicatzen drauegu Christ laincoaren verthutea eta laincoaren sapientiá. 25 Ecen laincoaren erhogoa güiçonac baino çuhurrago da: eta laincoaren flaqueçá güiçonac baino borthitzago da. 26 Ecen badacussaçue çuen vocationea, anayéac, ecen etzaretela çuhurrag anhitz haraguaren araez, ez borthitzac anhitz, ez nobleac anhitz. 27 Baina mundoço gauça erho diradenac elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançat çuhurrag: eta mundoço gauça flaccu diradenac elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançat gauça borthitzac: 28 Eta mundoço gauça noble eztiradenac, eta menospreciatuac elegitu vkan ditu laincoac, eta gauça eztiradenac, diradenac deseguin ditzançat 29 Glorifica eztadinçat haraguiric batre haren aitzinean. 30 Baina harenganic çuec çarete Iesus Christean, cein egun içan baitzaicu laincoaz sapientia eta iustitia eta sanctificatione eta redempcion: 31 Scribatua den beçala, Gloriatzen dena, launean gloria dadingat.

2 Eta ni ethorri içan naicenean çuetara, anayeác, eznaiz ethorri eloquentiazco edo sapientiazco excellentiarequin, laincoaren testimoniagea denuntiatzen nerauçuela. 2 Ecen eztut deliberatu vkan deus çuen artean iaquitera, Iesus Christ baicen, hora-ere crucificatua. 3 Eta ni infirmitaterequin eta beldurrequin eta ikara halldirequin içan naiz çuec baithan. 4 Eta ene minçatzea eta ene predicationea ezta içan sapientia humanoren hitz gogagarritan: baina spirituren eta verthuteren eracustetan. 5 Çuen fedea eztençat güiçonén sapientiatan, baina laincoaren potentiatan. 6 Eta sapientiá denuntiatzen dugu perfectoén artean: eta sapientiá diot ez mundu hunena, ezeta mundu hunetaco prince deseguinen diradenena: (aión g165) 7 Baina denuntiatzen dugu laincoaren sapientia mysteriotan dena, diot estalia, laincoac ia dembora gucién aitzinetic gure gloriatan determinatu vkan çuena: (aión g165) 8 Cein mundu hunetaco princiataric batec-ere ezpaitu eçagutu vkan: ecen baldin eçagutu vkan baluté, gloriazco launa etzuqueten crucificatu. (aión g165) 9 Baina predicatzen ditugu, scribatua den beçala, Beguic ikussi eztituen, eta beharric ençun eztituen gauçác, eta güiçonén bihotzeta igan içan eztiradenac, cein laincoac hari on daritzotene appaindu baitrauzté. 10 Baina guri laincoac reuelatu vkan drauzquigu bere Spirituaz: ecen Spirituac gauça guciak penetratzen ditu, báy laincoaren gauça barnác-ere. 11 Ecen güiçonetaric ceinec daquizqui güiçonaren gauçác, güiçonaren spiritu hura baithan denac baicen? Halaber laincoaren gauçac-ere

eztitu nehorc eçagutu vkan, laincoaren Spirituac baicen. **12** Bada guc eztugu munduaren spiritua recebitu vkan: baina laincoaganico Spiritua: laincoaz guri eman içan caizquigun gauçác eçagut ditzagunçat: **13** Cein denuntiatzen-ere baititugu, ez sapientia humanoac iracasten dituen hitzéz, baina Spiritu sainduac iracasten dituenéz, gauça spiritualac spiritualetara appropriatuz. **14** Baina guiçon naturalac eztitu comprehenditzen laincoaren Spirituaren gauçác: ecen erhogoa çaiçquio, eta ecin adi ditzaque, ceren spiritualqui iugeatzen baitirade. **15** Baina guiçon spiritualac iugeatzen ditu gauça guciac, eta bera ezta nehorçaz iugeatzen. **16** Ecen norc eçagutu du launaren intentionea, hora instrui deçan? baina guc Christen intentionea badugu.

3 Eta ni anayáć, ecin minçatu natzayçue çuey spiritualey anço, baina carnaley anço, diot, haourrey anço Christ launean. **2** Ezne edatera emaitez haci çaituztet, eta ez viandaz, ceren oraino ecin baitzineaçqueten, baina orain-ere oraino ecin deçaqueçue: ceren oraino carnal baitzarete. **3** Ecen inuidia eta gudu eta torgoa çuen artean denean, etzarete carnal, eta etzabiltzate guïçonaren araura? **4** Ecen erraiten duenean batac, Ni Paulen naiz: eta berceac, Ni Apolloren, etzarete carnal? **5** Nor da bada Paul, eta nor Apollo, cerbitzari baicen, ceinéz synthetsi vkan baituçue, eta batbederari launac eman draucan beçala? **6** Nic landatu vkan dut, Apolloc arregatu: baina laincoac eman du handitza. **7** Halacotz beraz landatzen ari dena ezta deus, ezeta arregatzen ari dena: baina handitza emaiten duen laincoa. **8** Eta landatzen ari dena eta arregatzen ari dena, bat dirade: eta batbederac recebituren du bere saria bere trabailluaren araura. **9** Ecen gu laincoarequin languile gara, çuec laincoaren laborançá, laincoaren edificio çarete. **10** laincoaren gratia niri eman çitadanaren araura, nabussi iaquinsu batec beçala fundamenta eçarri vkan dut, eta berce batec gainean edificatzen du: baina batbederac becussa nola gainean edificatzen duen. **11** Ecen berce fundamentalic nehorc ecin eçar deçaque eçarri denaz berceric, cein baita lesus Christ. **12** Eta baldin nehorc edificatzen badu fundament hunen gainean vrrhe, cilhar, harri preciatu, egur, belhar, lasto: **13** Batbederaren obrá manifestaturen da: ecen egunac declaraturen du: ceren suaz manifestaturen baita: eta batbederaren obrá nolaco daten, suac phorogaturen du. **14** Baldin cembeite gainean edificatu duenen obrá badago, sari recebituren du. **15** Baldin cembeiten obrá erra badadi, galtze egunen du: baina bera saluaturen da, badaric-ere suz beçala. **16** Eztaquique ecen laincoaren temple çaretela, eta laincoaren Spiritua habitatzen dela çuetan? **17** Baldin

norbeitec laincoaren templea deseguin badeça, deseguinen du hora laincoac: ecen laincoaren templea saindu da, cein baitzarete çuec. **18** Ezteçala nehorc bere buruä seduci: baldin cembeitec vste badu çuen artean çuhur dela mundu hunetan, erho eguin bedi, çuhur dadinçat. (aiōn g165) **19** Ecen mundu hunetaco çuhurtziá, erhoga da laincoaren aitzinean: ecen scribatua da, Hatzamaiten ditu çuhurraç hayén finecian. **20** Eta berriz, launac ezagutzen du ecen çuhurrén pensamenduac vano diradela. **21** Bada, eztadila nehor gloria guïçonétan: ecen gauça guciac çuen dirade: **22** Bada Paul, bada Apollo, bada Cephas, bada mundua, bada vicitzea, bada herioa, bada presenteco gauçaric, bada ethortheoric, guciac dirade çuen: **23** eta çuec Christen, eta Christ laincoaren.

4 Estima beça guçaz guïçonac Christen ministréz, eta laincoaren secretuén dispensaçaléz beçala. **2** Baina gaineracoaz, necessario da dispensaçaletan leyal batbedera eriden dadin. **3** Niçaz den becembatean, ansia guti dut çueçaz edo iugemendu humanoz iudicatu içatearen: are neure buruä-ere eztut iudicatzen. **4** Ecen deusetan eztut neure buruä hoguendun senditzen: ordea huneçaz eznaiz iustificatu: baina ni iudicatzen nauena, launa da. **5** Halacotz, ezteçaçuela dembora baino lehen iudica, launa dathorreno, ceinec ilhumbeco gauça estaliac-ere arguituren baititu, eta bihotzetaço conseilluac manifestaturen: eta orduan laudorio vkanen du batbederac laincoaganic. **6** Bada anayáć, gauça hauc minçatzeco manera batez itzuli vkan ditut neure eta Apoloren gainera, çuen causaz: gutan ikas deçaquençat, scribatua den baino guehiago ez presumitzera: bata bercearen contra hant etaiztezençat berceren contra. **7** Ecen norc hi reputationetan eçarten au? eta cer duc recebitu vkan eztuanic? eta baldin recebitu vkan baduc, cergicat gloriatzen aiz recebitu ezpahu beçala? **8** Ia asse çarete, ia abrastu çarete, gu gabe reguetu çarete: eta aitzineçate regna, guc-ere çuequin batean regna deçaquençat. **9** Ecen badaritzat laincoac gu monstrançá eçarri gaituela, baicara, azquen Apostoluac, heriotara condemnatuac beçala: ecen beguietaco miragarri eguin içan gaitzaizte munduari eta Aingueruey eta guïçoney. **10** Gu erho Christgatic, eta çuec çuhur Christ launean, gu flaccu, eta çuec sendo: çuec noble, eta gu bilaun. Ordu hunetarano eta gosse gara eta egarri gara, eta billuci gara, eta buffetatzen gara, eta leku batetic bercera errebelatuac gabiltza: **11** Eta trabaillatzen gara, gure escu propriéz lan eguiñez. **12** Iniuriatzen gara, eta vngui erraiten dugu: persecutatzen gara, eta suffritzen dugu: **13** Diffamatzen gara, eta otohoitz eguiten dugu, mundoço scobaquin beçala eguin içan gara,

eta gucién karracaquin beçala oraindrano. **14** Eztrazquiuet gauça hauc scribatzen ahalque çaitzatedançát, baina neur haour maite anço auisatzen çaituztet. **15** Ecen hamar milla pedagogo bacintuzte-ere Christean, ez ordea anhitz aita: ecen Jesus Christean, Euangilioaz nic engendratu vkan çaituztet. **16** Otoitz eguiten drauquet bada, ene imitaçale çareten. **17** Halacotz igorri drauquet Timotheo, cein baita ene seme maitea eta fidela gure launean, harc orhoit eraciren drauzquiue ceric diraden ene bideac Christean, leku gucieta Eliça orotan iracasten dudan beçala. **18** Ni çuetara ethorteco ezpaninz beçala, batzu hantuac içan dirade. **19** Baina ethorriren naiz sarri çuetara, baldin launac nahi badu: eta eçaguturen dut, ez hantu içan diraden horién hitza, baina verthutea. **20** Ecen laincoaren resumá ezta hitzean, baina verthute spiritualean. **21** Cer nahi duçue? cihorrequin ethorriren naiz çuetara, ala charitaterequin eta emetassunezco spiriturequin?

5 Guciz ençuten da çuen artean paillarda badela, eta halaco paillarda cein Gentilén artean aipatzen-ere ezpaita: ecen cembeitec bere aitaren emaztea entretenitzen duela. **2** Eta çuec hantuac çarete, eta eztuçue nigar lehen egui, ken ledinçát çuen artetic eguitate haur eguiun duena. **3** Nic behinçát gorputzez absent beçala, baina present spirituz, ia deliberatu dut present beçala, haur hala eguiun duenaren, **4** (Çuec eta ene spiritua Jesus Christ gure launaren icenean bildurric, Jesus Christ gure launaren botherearequin.) **5** Halacoaren Satani liuratzera haraguiaaren destructionetan, spiritua salbu dençát Jesus launaren egunean. **6** Çuen gloriaztea ezta ona: Eztaquique ecen altchagarri gutibatec orhe gucia altcha eraciten duela? **7** Purga eçäue bada altchagarri çaharra, orhe berri çaretençát, altchagarri gabe çareten beçala: ecen gure Bazcoa guregat sacrificatu içan da, cein baita Christ. **8** Bada eguiun deçagun besta, ez altchagarri çaharrez, ezeta malitiataco eta gaichtaqueriataco altchagarriz, baina altchagarri gaberic oguiz, diot puritatezcoz eta eguiazcoz. **9** Scribatu drauquet epistolán, nahasta etaiztezen paillartequin: **10** Eta ez guciz mundu hunetaco paillartequin, edo auaritiosoequin, edo harrapariequin, edo idolatrequin: ezpere segur behar cenduquete mundutic ilki. **11** Baina orain scribatu drauquet etaiztezen nahasta, baldin cembeite anaye deitzen denic paillard bada, edo auaritioso, edo idolatre, edo gaitzerraile, edo hordi, edo harrapari: halacoarequin ian-ere ezteçaquen. **12** Ecen cer iudicatzeco dut nic campoco diradenez-ere? eztuçue barneco diradenéz çuec iudicatzen? **13** Baina

campocoac launac iudicatzen diu. Ken eçäue bada gaichto hori ceurón artetic.

6 Hauçu da çuetaric cembeite, eguitecoric duenean berce baten contra, iugemendutara ioaitera iniustoén aitzinera, eta ez saindúen aitzinera? **2** Eztaquique ecen saindúec mundua iugeaturen dutela? eta baldin çueçaz mundua iugeaturen bada, indigne çarete gauça chipienén iugeatzeco? **3** Eztaquique ecen Aingueraüc iugeaturen ditugula? cembatez areago vicitze hunetaco gauçac? **4** Halacotz bada baldin vicitze hunetaco gaucéz gorteac badituçue, Eliçán estima chipitacoen diradenac eçar itzaçue iar-lekuan. **5** Çuen ahalquetañ, haur erraiten drauquet. Horrela da çuen artean çuhurric eztén, ez are bat, bere anayén artean iugea ahal deçaquenic? **6** Baina anayeac anayearen contra auci du, eta are infidelén aitzinean. **7** Ia segur guciz falta da çetan, ceren auci baituçue ceurón artean: ceren eztuçue lehen iniuria suffritzen? ceren eztuçue lehen calte recebitzen? **8** Baina çuec iniuria eguiten duçue eta calte: eta are anayey. **9** Ala eztaquique ecen iniustoéc eztutela laincoaren resumá heretaturen? **10** Etzaitezela engana, ez paillartéc, ez idolatréc, ez adulteroéc, ez malguéc, ez bugréc, ez ohoiniéc, ez auaritiosoéc, ez hordiéc, ez gaitzerrailéc, ez harrapariéc, eztute laincoaren resumá heretaturen. **11** Eta halaco gauça cinetén batzu: baina ikuci çarete, baina sanctificatu çarete, baina iustificatu çarete, Jesus launaren icenean, eta gure laincoaren Spirituaz. **12** Gauça guciac permettizen çazquit, baina guciac eztirade probetchutako: gauça guciac permettizen çazquit, baina ni eznaiz deusen boherearen suiectioneraco. **13** Viandác sabelaren, eta sabela viänden: baina laincoac haur eta hec deseguinen diu: baina gorputza ezta paillardicataco, baina launarendaco, eta launa gorputzarendaco. **14** Eta laincoac gure launa-ere resuscitatudo, eta gu-ere resuscitaturen gaitu bere bohereaz. **15** Eztaquique ecen çuen gorputzac Christen membro diradela? edequiric beraz Christen membroac paillarda baten membro eguienen ditut? Guertha eztadila. **16** Ala eztaquique ecen paillarda bat iunctatzen çayona, gorputzbat harequin eguiten dela? Ecen eguienen dirade, dio, biga haraguibat. **17** Baina launari iunctatzen çayona, spiritubat da. **18** Ihes eguiçue paillardiari: ecen guionac daguian bekatu gucia gorputzetic campoan da, baina paillarda eguiten duenac, bere gorputz proprieta bekatu eguiten du. **19** Ala eztaquique ecen çuen gorputza temple dela çetan den Spiritu saindúaren, cein baituçue laincoaganic, eta etzaretela ceuron buruèn? **20** Ecen errossiac çarete precioz: glorifica eçäue bada laincoa çuen gorputzean, eta çuen spirituan, cein baitirade laincoarenac.

7 Eta scribatu drautaçuen gaucéz den becembatean, on da guiçonaren emazteric ez hunquitzea. **2** Baina paillardiçari ihes eguiteagatic, batbederac bere emaztea biu, eta batbederac bere senharrak biu. **3** Emazteari senharrac çor draucan onheriztea renda bieçó: eta halaber emazteacere senharrari. **4** Emazteac bere gorputza eztu bere bothereco: baina senharrac: eta halaber senharrac-ere bere gorputza eztu bere bothereco, baina emazteac. **5** Ezteçaquela defrauda batac bercea cembeit demboratacotz consentimendu batez ezpada, baruretan eta orationetan emplega çaitztençá: eta harçara elkargana itzul çaitzete, Satanec tenta etzaitzatençá çuen incontinentiagatic **6** Baina haur erraiten dut permissionez, ez manamenduz. **7** Ecen nahi nuque guiçon guciac liraden ni beçala: baina batbederac bere dohain propria du laincoaganic, batac hunela eta berceac hala. **8** Bada erraiten drauet ezcondugabey eta alharguney, on dela hayençat, baldin badaudez ni beçala. **9** Baina baldin continent ezzpadirade, ezcon bitez: ecen hobe da ezconcea ecen ez erre içatea. **10** Eta ezcondey denuntiatzen drauet, ez nic baina launac, Emaztea senharraganic eztadin parti. **12** Baina berçey nic erraiten drauet, ez launac, Baldin cembeit anayec emazte infidela badu, eta emazteac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **13** Eta baldin cembeit emazte senhar infidela badu, eta senharrac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **14** Ecen sanctificatu da senhar infidela emazteaz, eta sanctificatu da emazte infidela senharraz: bercela çuen haourrac satsu lirateque: baina orain saindu dirade. **15** Eta baldin infidela partitzen bada, parti dadin ecen ezta suiet anayea edo arrebá halaco gaucetan: baina baquera deithu gaithu laincoac. **16** Ecen cer daquin emazteá, eya senharrak saluaturen dunanez? edo cer daquic senharrá, eya emaztea saluaturen duanez? **17** Baina nola batbederari dohaina partitu baitrauca laincoac, nola batbedera deithu baitu launac, hala ebil bedi: eta hunela Eliça gucietañ ordenatzen dut. **18** Circoncidituric norbeit deithu içan da? ezterakarran preputioa: preputioan norbeit deithu içan da? eztadila circoncidi. **19** Circoncisionea ezta deus, eta preputioa ezta deus: baina laincoaren manamenduén beguiratzea. **20** Batbedera cer vocationetan deithu içan baita hartan bego. **21** Sclabo deithu aiz? eztuála arrangurac: baina baldin are libre eguiñ ahal bahadi, harçaz lehen vsat eçac. **22** Ecen launean deithu içan den sclabo, launaren libre da: eta halaber libre dethua, Christen sclabo da. **23** Precioz erossiac çareté, etzaretela guiçonén sclabo. **24** Batbedera certain deithu içan baita, anayeáç, hartan bego laincoa baithan. **25** Eta virginéz den becembatean launaren manamenduric

eztut: baina coseillu emaiten drauquet, launaganic fidel içatera misericordia vkan dudanac beçala. **26** Estimatzen dut bada haour on dela presenteco necessitateagatic, ecen on dela guiçonarendaco hunela içatea. **27** Emazterequin lothua aiz? ezteçála bilha separationeric: emazteaganic lachatu aiz? ezteçála bilha emazteric. **28** Bada baldin ezcon bahadiere, eztuc bekaturic eguiñ: eta baldin ezcon badadi virginá, eztu bekaturic eguiñ: baina halacoéc tribulatione vkanen duté haraguian: baina nic guppida çaituztet. **29** Baina haur erraiten drauquet, anayeáç, ecen demborá labur dela hemendic harát, emaztedunac-ere, emazteric ezpalute beçala diraden: **30** Eta nigarrez daudenac, nigarrez ezpalaude beçala: eta aleguera diradenac, aleguera ezpalirade beçala: eta erosten dutenac, posseditzen ezpaluté beçala: **31** Eta mundu hunez vsatzen dutenac, vsatzen ezpaluté beçala: ecen mundu hunen figurá iragan doa. **32** Eta nahi nuque çuec arrangura gabe cineten. Emazte gabe denac, artha du launaren gaucéz, nolatan launaren gogaraco daten: **33** Baina emaztedunac, artha du munduco gaucéz, nolatan emaztearen gogaraco daten. **34** Diuers dirade emazte ezcondua eta virginá: emazte ezcondu gabeac, artha du launaren diraden gaucéz, gorputzez eta spirituz sainda dençá: baina emazte ezcondiac, artha du munduco gaucéz, nolatan senharraren gogaraco daten. **35** Eta haur çuen probetchutan erraiten dut, ez laçoa eçar dieçaquedençá: baina carazqui eta moldez launari iuncta çauquizquiotençá empatchuric batre gabe. **36** Baina baldin edoceinec vste badu ecen desohore duela haren virgináç bere adin florea iragan deçan, eta hala eguiñ behar dela: nahi duena begui, eztu bekaturic eguiten: ezcon bitez. **37** Baina bere bihotzean fermu dagoenac, necessitateric eztuela, baina du bere vorondate propriaren gainean puissance, eta haur deliberatu bere bihotzean, bere virginaren beguiratza, vngui eguiten du. **38** Bada, bere virginá ezconcen duenac, vngui eguiten du: baina ezconcen eztuenac, hobequi eguiten du. **39** Emaztea lothua da legueaz haren senharrak vici den dembora gucian: baina haren senharrak hil badadi, libre da norequin nahi den ezconceco, solament gure launean. **40** Baina dohatsuago da baldin hala badago, ene conseilluaren araura: eta estimatzen dut nic-ere laincoaren Spiritua badudala.

8 Eta idoley sacrificatzen diraden gaucéz den becembatean, badaquigu ecen gucic eçagutze badugula: eçagutzeac hancen du, baina charitateac edificatzen. **2** Eta baldin edoceinec vste badu cerbait badaquiala, eztu oraino eçagutu deus eçagutu behar den beçala. **3** Baina baldin cembeitec laincoari on badaritza, hura harçaz iracatsi içan

da. 4 Bada idoley sacrificatzen diraden gaucén iateaz den becembatean, badaquigu ecen deus eztela idolá munduan, eta eztela berce iaincoric bat baicen. 5 Ecen iainco deitzen diradenac badirade-ere, bada ceruän bada lurrean (nola anhitz iainco baita, eta anhitz iaun) 6 Baina guc iainco Aitabat dugu, ceinaganic baitirade gauça guciac, eta gu harten: eta laun-bat, Iesus Christ, ceinez baitirade gauça guciac, eta gu harçaz. 7 Baina ezta gucietan eçagutzea, ecen batzuc idolaren conscientiarequin oraindrano, idoley sacrificatutic beçala iaten duté: eta hayén conscientiá nola ezpaita fermu, satsutzen da. 8 Bada viandá ezgaitu iaincoaren gogaracotzenago: ecen ian badeçagu-ere, ezgara vksuago: eta ian ezpadeçagu-ere, eztugu gutiago. 9 Baina beguirauçue çuen puissaña hori infirmo diradeney nolazpait scandalotan eztén. 10 Ecen baldin norbeitec ikus baheça hi eçagutze duanor, iarríic agoela idolén templeco mahainean, infirmo denaren conscientiá ezta instruituren idolari sacrificatu diraden gaucetaric iatera? 11 Eta hire eçagutze horreçaz galduren da anaye infirmo dena, ceinagatic Christ hil içan baita? 12 Bada hunela anayén contra bekatu eguiten duçueñean, eta hayén conscientia infirmoa çaurtzen duçueñean, Christen contra bekatu eguiten duçue. 13 Halacotz, baldin viandá ene anayea scandalizatzen badu, eztut ianen haraguiric seculan, neure anayea scandaliza ezteçadançát. (aiōn g165)

9 Eznaiz Apostolu? eznaiz libre? eztut Iesus Christ gure launa ikussi? etzarete çuec ene lana gure launean? 2 Baldin bercén Apostolu ezpanaiz, çuen berere banaiz: ecen ene Apostolotassunaren cigulua çuec çarete gure launean. 3 Ene defensá examinatzen nautenac baithara, haur da: 4 Ala extugu bothere iateco eta edateco? 5 Ala eztugu bothere emazte arreba baten gucietan erabilteco, berce Apostoluéc, eta launaren anayéc, eta Cephasec beçala? 6 Edo, nic neurorrec eta Barnabasec eztugu bothere lanic ez eguiteco? 7 Norc guerlaric eguiten du bere despendioz behinere? norc landatzen du mahasti, eta haren fructutic eztu iaten? edo norc bazcatzen du arthaldea, eta arthaldearen eznctic eztu edaten? 8 Ala guïçonaren araez gauça hauc erraiten ditut? ala Legueac-ere eztitu gauça hauc erraiten? 9 Ecen Moysesen Leguean scribatua da, Eztraucac ahoa lothuren idi bihitzen ari denari. Ala artha du idíez Iaincoac? 10 Ala haur guciz guregatik erraiten du? segur haur guregatik scribatua da: ecen sperançatan behar du laboratzen duenac, laboratu: eta bihitzen duenac participant içateco sperançatan. 11 Baldin guc çuey gauça spiritualac erein badrauzquiçuegu, gauça handia da çuen carnalac

biltzen baditugu? 12 Baldin berceac bothere hunetan çuen artean participant badirade, ceren ez cineçago gu? baina eztugu bothere hunez vsatu vkan: aitzitic gauça guciac suffritzen ditugu, Christen Euangilioari empathuric batre eztemogunçát. 13 Eztaquique ecen sacrificioac eguiten dituztenéc, gauça sacrificatuetaric iaten dutela? eta aldarean emplegatzen diradenéc, aldarearequin participatzen dutela? 14 Hala gure launac-ere ordenatu vkan draue Euangilioa predicatzen duteney, Euangeliotic vici diraden. 15 Badaric-ere nic gauça hautaric batez-ere eztut vsatu vkan. Eta gauça hauc eztut scribatu, hala niri egün daquidiançat: ecen hobe nuque hil nendin ecen ez nehorc ene glorificamendua ezdeusetara deçan. 16 Ecen Euangelizatzen badut-ere, eztut ceren gloria nadin: ecen necessitateac eraguiten draut: eta maledictione niri-baldin euangeliza ezpadeçat. 17 Ecen baldin gogotic haur eguiten badut, sari dut: baina baldin gogoz garaitic eguiten badut, dispensationea eman içan çait. 18 Cer sari dut beraz? Euangilioa predicatzen dudanean, Christen Euangilioa deus hartu gabe predica deçadan, ezteçadan gaizqui vsat neure bothereaz Euangilioan. 19 Ecen gucietaric libre banaiz-ere, gucien suictioneco neure buruä egün vkan dut, gende guehiago irabaz deçadançát. 20 Eta egün içan natzaye Iuduey Iudu beçala, Iduac irabaz ditzadançat: Leguearen azpico diradeney, Leguearen azpico baninz beçala, Leguearen azpian diradenac irabaz ditzadançát. 21 Legue gabey Legue gabe baninz beçala, (Legue gabe ezpanaiz-ere iaincoagana, baina Christen Leguearen azpico) Legue gabeac irabaz ditzadançát. 22 Eguin içan natzaye infirmoey infirmo beçala, infirmoac irabaz ditzadançat: gucietey egün içan natzaye gauça gucia, guciz batzu salua ditzadançat. 23 Eta haur eguiten dut Euangilioagatic, çuequin batean participant harten egün nadinçat. 24 Eztaquique ecen stadioan laster eguiten dutenéc, guciéc laster eguiten badutela, baina batec precioa hartzen duela? hala laster eguiçue non har baiteçaqueçue. 25 Eta combatitzen den gucia, regimenduz gauça gucietan vici da: eta hec eguiten duté coroa corruptituren den baten vkaiteagatic: baina guc corruptituren eztenagatic. 26 Nic bada hala laster eguiten dut, ez eztaquidalda nola: hala bataillatzen naiz, ez aireari baneraunsa beçala. 27 Bainan gaztigatzen dut neure gorputza, eta suictionetara erekarten: eceinere maneraz bercey, predicatu ondoan, neuror reprobatu eriden eznadinçat.

10 Nahi dut bada daquiquean anayeaç, ecen gure Aitác oro hodey azpian içan diradela, eta guciac itsassoaz iragan içan diradela: 2 Eta guciac Moystean batheyatu içan diradela

hodeyean eta itsassoan. 3 Eta guciéc vianda spiritual ber batetaric ian dutela. 4 Eta guciéc edari spiritual-ber batetaric edan dutela: ecen edaten çutén iarreiuiten çayen Harri spiritualetic: eta Harria cen Christ. 5 Bainan hetaric anhitzten gainean eztu placer hartu vcan laincoac: ecen deseguin içan dirade desertuan. 6 Eta gauça hauc gure exemplutan içan dirade, guthicia ezitzagunçat gauça gaichtoac, nola hec guthiciatu baitituzté. 7 Eta etzareten idolatre, hetaric batzu leguez, scribatua den beçala, larri içan da populuia iatera eta edatera, eta iaiqui içan dirade dostetara. 8 Eta ezteçagun paillarda, hetaric batzuc paillardatu vkan dutén beçala, eta hil içan baitirade egun batez hoguey eta hirur milla. 9 Eta ezteçagun tenta Christ, hetaric batzuc tentatu vkan dutén beçala, eta suguéz deseguin içan baitirade. 10 Eta ezteçagun murmura, hetaric batzuc murmuratu vkan dutén beçala, eta deseguin içan baitirade deseguileaz. 11 Eta gauça hauc gucioc exemplutan heltzen çaitzen häyr: eta scribatu içan dirade gure admonitionetan, ceinetara demborén finac heldu içan baitirade. (aión g165) 12 Hunegatic bada çutic dagoela vste duenac, beguira biu error eztadin. 13 Tentationec etzaituztez hartu humanoc baicen: eta fidal da laincoa, ceinec ezpaitu permettituren tenta çaitezten egar ahal deçaque çuen baino guehiagoz: baina emanen du tentationarequin batean ilkitbidea-ere sustenga ahal deçaquençát. 14 Hunegatic, ene maiteáic, ihes eguiçue idolatriatic. 15 Adituey beçala minço natzaïue: ceuroc iugea eçaüe erraiten dudanaz. 16 Benedictionezco copa benedicatzen duguna, ezta Christen odolaren communionea? eta hausten dugun ogua ezta Christen gorputzaren communionea? 17 Ecen gu baicara anhitz, oguibat gara eta gorputzbat: ceren gucioc ogui batetan participant baicara. 18 Ikkusäue Israel haraguieren araez dena: sacrificioac iaten dituztenac, eztirade aldarean participant? 19 Cer erraiten dut beraz? idola cerbait dela? edo idolari sacrificatu çayona, cerbait dela? ez. 20 Aitzitic diot, ecen Gentiléc sacrificatzen ditutzen gauçác, deabruey sacrificatzen drautzela, eta ez laincoari: eztut bada nahi çuec participant çareten deabruén. 21 Ecin launaren copá edan deçaqueçue, eta deabruaren copá: ecin launaren mahainean participant çaratezte: eta deabruén mahainean. 22 Ala nahi dugu asserre eraci launa? ala hura baino borthitzago gara? 23 Gauça gucioc permettituren çaiquit, baina gucioc eztirade probetchutako: gauça gucioc permettituren çaiquit, baina gauça guciéc eztute edificatzen. 24 Nehorc ezteçala bere propria bilha, baina batbederac bercerena. 25 Haraquinçán saltzen den orotaric, ianagaçue: deus galdeguin gabe conscientiagatic. 26 Ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 27 Eta baldin infideletaric

cembeitec gomitatzen baçaituztez, eta ioan nahi baçarete: aitzinera eçarten çaiçuen orotaric ianagaçue, deus galdeguin gabe conscientiagatic. 28 Bainan baldin cembeitec erran badieçaçue, Haur idoley sacrificatua da, ezteçaçuela ian, auertitu çaituztenagatic, eta conscientiagatic: ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 29 Bainan conscientiá erraiten diat, ez hirea, baina bercearena: ecen cergatic ene libertatea iudicatzen da berceren conscientiaz? 30 Eta baldin nic gratiaz viandán participatzen badut, cergatic gaichto iudicatzen naiz nic esquerrac emaiten ditudan gauçagatic? 31 Bada, edo iaten baduçue, edo edaten baduçue. edo cerbait berceric eguiten baduçue, gucia laincoaren gloriatan eguiçue. 32 Çareten scandaloo gabe eta luduetara eta Grecoetara eta laincoaren Eliçagana. 33 Ni-ere gauça gucietan gucién gogaraco naicen beçala, bilhatzen eztudala neure probetchu propria: baina anhitzena, salua ditecençat.

11 Çareten ene imitaçale, ni-ere Christen beçala. 2 Bada laudatzen çaituztet, anayeáic, ceren ene gauça guciez orhoit baitzarete, eta ceren eman drauzquiçedan beçala, ordenançac eduquiten baitituçue. 3 Bainan nahi dut daquicien, ecen guïçon guciaren buruä Christ dela: eta emaztearen buruä, guïçona: eta Christen buruä, laincoa. 4 Guiçon buruä estaliric othoitz eguiten, edo prophetizatzen duen gucioc, desohoratzen du bere buruä. 5 Bainan emazte buruä estali gaberic othoitz eguiten edo prophetizatzen duen gucioc, desohoratzen du beré buruä: ecen hambat da nola arradatua baliz. 6 Ecen baldin estaltzen ezpada emaztea, motz-ere bedi: eta baldin dishonest bida emaztearen moztu edo arradatu içatea, estal bedi. 7 Ecen guïçonac eztu estali behar buruä, laincoaren imaginá eta gloriá denaz gueroz: baina emaztea, guïçonaren gloriá da. 8 Ecen guïçona ezta emaztic, baina emaztea guïçonetic. 9 Ecen are ezta guïçona creatu içan emazteagatic, baina emaztea guïçonagatic. 10 Hunegatic vkaiteco du emazteac buruän seignalea suiectionetan dela, Aingueraücgatic. 11 Guciagatic-ere ez guïçona emaztea gabe, ezeta emaztea guïçona gabe, gure launean. 12 Ecen nola emaztea guïçonetic, baita, hala guïçona-ere emazteaz: baina gauça gucioc laincoaganic. 13 Ceuroc baithan iugea eçaüe, Honest da emazteac estali gaberic laincoari othoitz daguion? 14 Ala naturác beracere etzaituztez iracasten ecen guïçonac adatsduñ içatea desohore duela? 15 Bainan emazteari adatsduñ içatea gloria çayola? ceren adatsa estalguitzat eman içan baitzayó. 16 Eta baldin cembeitec iharduquicale dela irudi badu, guc halaco costumaric eztugu, ez laincoaren Elicéc-ere. 17 Bada haur hala declaratzen drauçet non ezpaitzaituztet,

laudatzen, ceren ezpaitzarete emendiotan biltzen, baina desemendiotan. 18 Ecen lehenic, biltzen çaretenean Eliçán, ençuten dut diuisione dela çuen artean: eta parte sinhesten dut. 19 Ecen behar da heresiac-ere çuen artean diraden, phorogatuac manifest eguin ditecençat çuen artean. 20 Bada elkargana biltzen çaretenean, ezta hori launaren Cenaren iatea. 21 Ecen batbedera auançatzen da bere affariaren hartzera iateracoan: eta bata da gosse, eta bercea da hordi. 22 Ala eztitüue etcheac hetan iateco eta edateco? ala laincoaren Eliçá menospreciatzen duçue, eta ahalqueten ditüue eztutenaç? Cer erranen drauquet? Laudaturen çaituztet hunetan? etzaituztet laudatzen. 23 Ecen nic recebitu vkan dut launaganic eman-ere drauquedana: nola Iesus launac, traditu içan cen gauean, hartu çuen ogua: 24 Eta gratiáic rendaturic, hauts ceçan, eta erran ceçan, Har eçaue, ian eçaue: haur da ene gorputza çengatic hausten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 25 Halaber copa-ere har ceçan affaldu cenean, cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean: haur eguiçue, noiz-ere edanen baituçue, ene memoriotan. 26 Ecen noiz-ere ianen baituçue ogui haur, eta copa haur edanen, launaren herioa denuntiaturen duçue, dathorreno. 27 Halacotz, norc-ere ianen baitu ogui haur, edo edanen launaren copá indignoqui, hoguendun içanen da launaren gorputzaren eta odolaren 28 Phoroga beça bada batbederac bere buruä, eta hunela ogui hartaric ian beça, eta copá hartaric edan. 29 Ecen iaten eta edaten duenac indignoqui, bere condemnationea iaten eta edaten du, discernitzen eztuelaric launaren gorputza. 30 Halacotz da çuen artean anhitz infirmoric, eta eriric, eta lo daunça anhitz. 31 Ecen segur baldin gure buruäc iugea baguinça, ezquintezque puni. 32 Baina punitzen garencean, launaz instruitzen gara: munduarequin condemnna ezgaitecençat. 33 Bada, ene anayeáic, biltzen çaretenean iatera batac bercea iguriQUI eçaue. 34 Eta baldin nehor gosse bada, etchean ian beça: condemnationetan bil etzaiteztençat. Eta garaitico gaucéz, nathorrenean ordonaturen duquet.

12 Dohain spiritualez den becembatean, anayeáic, eztut nahi ignora deçaüen. 2 Badaquique ecen Gentil içan çaretela, eta idola mutuén onduan guidatzen cineten beçala lasterca cinabiltzatela. 3 Halacotz iaquin eraciten drauquet, ecen laincoaren Spirituaz minço denec batecer, eztuela erraiten Iesus maledictione dela: eta nehorc ecin derraueela Iesus dela laun, Spiritu sainduaz baicen. 4 Eta dohainén differentiáic badirade, baina Spiritu berbat da: 5 Administrationén differentiac-ere badirade: baina laun ber-bat: 6 Operationén differentiáic-ere badirade: baina

Iainco ber-bat da, ceinec eguiten baitu gucia gucietan. 7 Baina batbederari emaiten çayó spirituaren manifestationea probetchatzeco. 8 Ecen batari spirituaz emaiten çayó sapientiataco hitza, eta berceari eçagutzetaco hitza, spiritu beraren araez: 9 Eta berceari fedea, Spiritu harçaz beraz: eta berceari sendatzeco dohainac Spiritu harçaz beraz. 10 Eta berceari, verthutén operationeac: eta berceari prophetiá: eta berceari, spirituuen discretioneac: eta berceari, lengoagén diuersitateac: eta berceari, lengoagén interpretationea. 11 Baina gauça hauc guciac eguiten ditu, Spiritu bat harc eta berac, distribuituz hec particularqui batbederari, nahi duen beçala. 12 Ecen gorputza bat den beçala, eta baitu anhitz membro, baina gorputz batetaco membro guciac, anhitz diradelaric, gorputzbat dirade: hala da Christ-ere. 13 Ecen Spiritu batez gu gucioc batheyatu içan gara gorputzbat içateco, bada Iuduric, bada Grecoric, bada sclaboric, bada libreric: eta guciac edaran içan gara Spiritu ber batez. 14 Ecen gorputza-ere ezta membrotabat, baina anhitz. 15 Baldin erran badeça oinac, Eznaiz escua, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 16 Eta baldin erran badeça beharriac, Eznaiz beguia, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 17 Baldin gorputz gucia beguia bida, non içanen da ençutea? baldin gucia ençutea bida, non içanen da senditza? 18 Baina orain eçarri vkan du laincoac membroetaric batbedera gorputzean, nahi vkan duen beçala. 19 Ecen baldin guciac membrotabat balirade non liçateque gorputza? 20 Baina orain anhitz dirade membroac, badaric-ere gorputzbat. 21 Eta ecin beguia derraueo escuari, Hirre beharric eztia: edo berriz buruäc oiney, Çuen beharric eztut. 22 Baina are guehiago dena gorputzeco membro infirmoen irudi dutenac, necessarioenac dirade. 23 Eta gorputzeco membro deshonestén diradela vste dugunac, ohoratuquienic estaltzen ditugu: eta gure membro deshonestenéc, ornamendu guehienic duté. 24 Eta gutan honest diraden partéc ornamendu beharric eztute: baina laincoac moderatu vkan du gorputza batean, falta çuenari ohore guehienic emanez: 25 Gorputzean diuisioneric eztençat, baina membroéc batac berceagatic ansia berbat dutén. 26 Eta den membro batec cerbait suffritzen duen, membro guciéc harequin suffritzen duté: edo den membrotabat ohoratzan den, membro guciac alegueratzen dirade elkarrequin. 27 Bada çuec çarete Christen gorputz, eta membro partez. 28 Eta batzu eçarri vkan ditu laincoac Eliçán, lehenic Apostoluac, guero Prophetáic, herenean Doctorac: eta guero verthuteac: guero sendatzeco dohainac, aiutáic, gobernamentuac, lengoagén diuersitateac. 29 Ala guciac dirade Apostolu? ala guciac Propheta? ala guciac doctor?

ala guciāc verthutedun? 30 Ala guciēc badute sendatzeco dohaina? ala guciāc lengoage diuersez minço dirade? ala guciēc interpretatzen dute? 31 Baina çareten dohain excellentenén guthicisos: eta oraino bide excellentagobat eracutsiren drauçet.

13 Baldin guiçonén eta Aingueruen lengoagez minça banadi, eta charitateric eztudan, eguiñ naiz cobre soinu eguiten duenaren, edo cymbala dindatzen duenaren pare. 2 Eta baldin banu prophetiazco dohaina, eta naquizquian mysterio guciāc eta scientia guciā: eta nuen fede guciā, hambat non mendiac transporta nitzan, eta charitateric eztudan, deus eznaiz. 3 Eta baldin distribui baditzat neur on guciāc paubrén hatzeco, eta baldin eman badeçat neur gorputza erre içateco, eta charitateric eztudan, etzait deus probetchatzen. 4 Charitatea patient da, benigno da, charitatea ezta inuidioso: charitateac eztu insolentiaric, eta ezta hancen: 5 Eztu dishonestateric eguiten, eztabila bere probetchuén ondoan, ezta despitatzen: eztu gaitzic pensatzen: 6 Ezta bidegabeaz alegueratzen, baina alegueratzen da eguiaz. 7 Gauça guciāc pairatzen ditu, gauça guciāc sinhesten ditu, gauça guciāc speratzen ditu, gauça guciāc suffritzen ditu. 8 Charitatea nehoiz-ere ezta erorten: baina are prophetiāc abolituren dirade, eta lengoagēc fin harturen duté, eta scientiā abolituren da. 9 Ecen partez eçagutzen dugu eta partez prophetatzen. 10 Eta perfectionea ethorri datenean, orduan partez dena abolituren date. 11 Haourra nincenean, haour anço minço nincén, haour anço iugeatzen nuen, haour anço pensatzen nuen: baina guiçon eguiñ naicenean, abolitu vkan ditut haourtassuneco manerá. 12 Ecen orain mirail batez ikusten dugu ilhunqui: baina orduan beguithartez beguitharte ikussiren dugu: orain eçagutzen dut partez, baina orduan eçagutzen dut eçagutu-ere naicén beçala. 13 Bada orain badaude hirur gauça hauc, fedea, sperançā, charitatea: baina hautarico handiena charitatea da.

14 Çarreitzate chariteari, eta çareten dohain spiritual guthicisos, baina guehienic prophetiza deçaçuen. 2 Ecen lengoage arrotzez minço dena etzaye guïçoney minço, baina laincoari: ecen nehorc eztu ençuten, eta spirituz mysterioac erraiten ditu. 3 Baina prophetatzen duena, guïçoney minço çaye edificationetan, eta exhortationetan, eta consolationetan. 4 Lengoage arrotzez minço denac, bere buruä edificatzen du: baina prophetatzen duenac, Eliçā edificatzen du. 5 Nahi dut bada çuec gucioc lengoage diuersez minça çaitetzen, baina nahiago prophetiza deçaçuen ecen handiago da prophetatzen duena ecen ez lengoage diuersez minço dena, baldin interpretatzen ezpadu, Eliçāc

edificatione har deçaçat. 6 Bada orain, anayeá, baldin banathor çetara lengoage arrotzez minço naicela, cer probetchu eguiñ drauçet: baldin minça ezpanaquiçé edo reuelationez, edo scientiaz, edo prophetiaz, edo doctrinaz? 7 Eta gauça arima gabe soinu emaiten dutenec- ere edo den chirula, edo harpa, baldin cerbait differentia tonuz ezpademate, nolatan eçaguturen da chiruláz edo harpáz ioiten dena? 8 Ecen baldin soinu iaquin-bat eman ezpadetça trompettáz, nor preparaturen da bataillara? 9 Hala çuec-ere baldin adi daitequeen hitza mihiaz pronuntia ezpadetça, nolatan adituren da erraiten dena? ecen airera minçaçale içanen çarete. 10 Hambat (heltzen ohi den beçala) soinu mota da munduan, eta batre ezta muturic. 11 Beraz baldin ezpadaquit vozaren verthutea, içanen natzayó minço denari barbaro: eta minço çaitadana barbaro içanen çait. 12 Hala çuec-ere dohain spiritual guthicisos çaretenaz gueroz, çarreitzate hetan abundoso içateari Eliçaren edificationetan. 13 Halacotz lengoage arrotzez minço denac othoitz begui interpreta ahal deçaçat. 14 Ecen baldin lengoage arrotzez othoitz eguiten badut, ene spirituac othoitz eguiten du: baina ene adimendua fructu gabe da. 15 Cer bada? othoitz eguiñ dut spirituz, baina othoitz eguiñ dut adimenduz-ere: cantaturen dut spirituz, baina cantaturen dut adimenduz-ere. 16 Bercela, baldin benedica badeçac spirituz, ignorantaren lekua daducanac nolatán erranen du Amen hire remerciamenduaren gainera? ecen hic cer erraiten duan etzeaquir. 17 Ecen hic bay esquerrac emaiten dituc, baina bercea eztatet edificatzen. 18 Esquerrac emaiten drauziot neuraincoari, ceren çuec gucioc baino guehiago lengoagez minço bainaiz. 19 Baina Eliçán nahiago naiz borz hitz neure adimenduz minçatu, berceac-ere instrui ditzadançat, ecen ez hamar milla hitz lengoage arrotzez. 20 Anayeá, etzaretela adimenduz haour: baina çareten malitiaz haour, eta adimenduz çareten guiçon eguiñ. 21 Leguean scribatua da, Halacotz berce lengoagetaco gendez, eta ezpaine arrotzez minçaturen natzayo populu huni: eta are halatan eznaute ençunen, dio launac. 22 Bada lengoage arrotzac dirade seignaletan, ez sinhesten duteney, baina infideley: baina prophetiā, ez infideley, baina sinhesten duteney. 23 Bada baldin Eliçā guciā bil badadi batetara, eta guciāc lengoage arrotzez minça ditecen, eta ignorantac, edo infidelac sar ditecen: eztuté erranen, ecen erhotzen çaretelia? 24 Baina baldin guciēc prophetatzen baduté, eta sar dadin cembeit infidel edo ignorant, vençutzen da guciéz, eta iugeatzen da guciéz. 25 Eta halatan haren bihotzeco secretuac manifestatzen dirade: eta hala ahoz beheraturic adoraturen du laincoa, declaratzen duela ecen

laincoa eguiazqui çuetan dela. **26** Cer da bada anayeac? biltzen çareten oroz, çuetaric batbederac psalmu du, doctrina du, reuelatione du, lengoage du, interpretatione du, gauça guiac edificationetan eguiñ bitez. **27** Ezpa lengoage arrotzez edocein minço bada, biguez edo gorena hirurez eguiñ bedi, eta aldzizca: eta batec interpreta beça. **28** Eta baldin interpretaçaleric ezpada, ichil bedi Eliçan lengoage arrotzez minço dena, eta bere buruäri minça bequio eta laincoari. **29** Eta biga edo hirur Propheta minça bitez, eta bercéc iugea beçate. **30** Eta baldin cerbait berce iarriric dagoen bati reuelatu içan baçayó, lehena ichil bedi. **31** Ecen guciéc bata bercearen ondoan prophetiza ahal deçaqueçue, guciéc ikas deçatençat, eta guiac consola ditecençat. **32** Eta Prophetén spirituac Prophetén suiet dirade. **33** Ecen laincoa ezta confusionezco lainco, baina baquezco, saindúen Eliçan gucietañ agueri den beçala. **34** Çuen emazteac Elicetan ichilic beude: ecen etzaye permettitzen minçatzeria: baina bire suiet, Legueac-ere erraiten duen beçala. **35** Eta baldin cerbait ikassi nahi baduté, etchean bere senharrac interroga bitzate: ecen dishonest da emaztén Eliçan minçatzea. **36** Ala çuetaric laincoaren hitza ilki içan da? ala çuetara beretara heldu içan da? **37** Baldin cembeitec vste badu Propheta dela, edo spiritual, eçagut beça ecen scribatzen drauzquiçuedan gauçác laincoaren manamendu diradela. **38** Eta ignorant dena, ignorant biz. **39** Halacotz, anayeac, çareten prophetizatzena guthicioso, eta lengoage arrotzez minçatzea eztecaquela empatcha. **40** Baina gauça guiac bidezqui eta ordenançaz eguiñ bitez.

15 Bada auisatzen çaituztet, anayeac, declaratu drauçuedan Euangilioaz, cein recebitu baituçue, ceinetan egoiten-ere baitzarete. **2** Ceinez saluatzen-ere baitzarete, baldin orhoit baçarete cer maneraz hura denuntiati drauçuedan: baldin alfer sinhetsi vkan ezpaduçue. **3** Ecen eman drauçet recebitu-ere vkan nuena: nola Christ hil içan den gure bekatuacgatic, Scripturén araura: **4** Eta nola ohortze eta resuscitatu içan den hereneco egunean, Scripturén araura: **5** Eta nola ikussi içan den Cephasez, eta guero hamabiéz. **6** Gueroztic ikussi içan da borz ehun anayez baina guehiagoz aldi batez: ceinetaric anhitz vici baitirade oraindrano, eta batzu lokartu-ere içan dirade: **7** Gueroztic ikussi içan da lacquesez: eta guero Apostolu guiez. **8** Eta guicietaco azquenenic, aburtoin ançocoaz ikussi içan da niçaz-ere. **9** Ecen ni naiz Apostoluetaco chipiena, Apostolu deithu içateco digne eznaicenor, ceren persecutatu vkan baitut laincoaren Eliçá. **10** Baina laincoaren gratiaz naiz naicena: eta haren ni baitharaco gratiá, ezta vano içan, aitzitic hec guicietaco baino guehiago trabaillatu içan naiz: badaric-ere

ez ni, baina laincoaren gratia enequin dena. **11** Beraz, bada nic, baina hec, hunela predicatzen dugu, eta hunela sinhetsi vkan duçue. **12** Eta baldin Christ predicatzen bida ecen hiletaric resuscitatu içan dela, nola erraiten dute batzuc çuen artean, ecen hilén resurrectioneric eztela? **13** Ecen baldin hilén resurrectioneric ezpada, Christ-ere ezta resuscitatu içan. **14** Eta baldin Christ resuscitatu içan ezpada, beraz vano da gure predicationea, eta çuen fedea-ere vano da. **15** Eta erideiten-ere bagara laincoaren testimonio falsu: ecen testificatu vkan dugu laincoaz, nola resuscitatu vkan duen Christ, cein ezpaitu resuscitatu, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade. **16** Ecen baldin hilac resuscitatzen ezpadirade, Christ-ere ezta resuscitatu içan. **17** Eta baldin Christ resuscitatu içan ezpada, vano da çuen fedea: oraino çuen bekatuetan çarete. **18** Beraz Christan lokartu diradenac-ere, galdu içan dirade. **19** Baldin vicitze hunetan solament Christ baithan sperança badugu, guicon gucietañ miserablenac gu gara. **20** Baina orain, Christ resuscitatu içan da hiletaric: eta lokartu içan diradenén primitia eguiñ içan da. **21** Ecen herioa guicon batez denaz gueroz, hilén resurrectionea-ere guiconbazez da. **22** Ecen nola guicietaco Adamtan hiltzen baitirade, hala Christan-ere viuificaturen dirade guicietaco. **23** Baina batbedera bere ordenançan: primitia Christ, guero Christen diradenac, haren aduenimenduan. **24** Guero içanen da fina, eman drauqueonean resumá lainco Aitari: abolitu duqueenean principaltassun guicia, eta puissancea eta bothere guicia. **25** Ecen behar du harc regnatu, etsay guicietaco bere oinén azpian ecarri dituqueeno. **26** Eta azquen etsay deseguinen dena herioa da. **27** Ecen gauça guicietaco suiet eguiñ vkan ditu haren oinén azpico (baina erraiten duenean, ecen gauça guicietaco haren suiet eguiñ içan diradela, agueria da ecen gauça guicietaco haren suiet eguiñ dituena reseruatura dela.) **28** Eta gauça guicietaco hari suiet eguiñ çaiqueonean, orduan Semea bera-ere suiet eguiñ çaiqueonean çayó gauça guicietaco hari suiet eguiñ drauzquionari, laincoa dençat guicietaco. **29** Bercela cer eguiñ duté hiltzat batheyatzen diradenec, baldin guiciz hilac resuscitatzen ezpadirade? eta cergatic batheyatzen dirade hiltzat? **30** Eta cergatic gu periletan gara ordu oroz? **31** Egunetic egunera hiltzen naiz, gure gloria Iesus Christ gure launean dudanaz. **32** Baldin guiconaren araez bestiën contra bataillatu içan banaiz Ephesen, cer probetchu dut, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade? Ian deçagun eta edan deçagun: ecen bihar hilien gara. **33** Etzaitezela seduci. Propos gaichtoéc corruptipen dituze conditione onac. **34** Iratzar çaitetzez iustoqui vicitzera, eta bekaturic eztaguçuela: ecen batzuc laincoaren eçagutzea eztuté: çuen ahalquetan erraiten drauçet. **35** Baina erranen

du cembeitec, Nola resuscitatzen dirade hilac? eta nolaco gorputzetañ etherriren dirade? 36 Erhoa, hic ereiten duána, eztuc viuificatzen, baldin hil ezpadadi. 37 Eta ereiten duána, eztuc gorputz sorthuren dena ereiten, baina bihi hutsa, nola heltzen baita, oguiarena, edo cembeit berce bihirena. 38 Baina laincoa emaiten diraucac gorputza nahi duen beçala, eta hacietaric batbederari ceini bere gorputz propria. 39 Haragui gucia ezta haragui ber-bat: baina berce da guionén haraguia, eta berce, abren haraguia: eta berce arrainen: eta berce choriena. 40 Eta badirade gorputz cerucoac, eta badirade gorputz lurrecoac: baina berce da cerucoén gloriá, eta berce lurrecoena. 41 Berce da iguzquiaren gloriá, eta berce ilharguiaren gloriá, eta berce içarren gloriá: ecen içarra içarraganic different da gloriatan. 42 Hala içanen da hilén resurrectionea-ere: gorputza ereiten da corruptionetan, resuscitatzen da incorruptionetan. 43 Ereiten da desohorezco, resuscitatzen da glorioso: ereiten da infirmo, resuscitatzen da botheretsu. 44 Ereiten da gorputz sensual, resuscitatzen da gorputz spiritual: bada gorputz sensuala, eta bada gorputz spirituala. 45 Scribatu-ere den beçala, Eguin içan da Adam lehen guioná arima vician: Adam guerooca spiritu viuificaçetan. 46 Baina spiritual dena ezta lehen, baina sensual dena: guero spiritual dena. 47 Lehen guioná lurretic, lurreco: eta bigarren guioná, cein baita launa, cerutic. 48 Lurrecoa nolaco, halaco lurreco diradenac-ere: eta ceruoa nolaco, halaco cerucoac-ere. 49 Eta lurrecoaren imaginá ekarri vkan dugun beçala, ekarriren dugu ceruocoaren imagina-ere. 50 Huná cer diodan, anayeá, ecen haraguiac eta odolac laincoaren resumá hereta ecin deçaquetela: eta corruptioneac eztuela incorruptione heretatzan. 51 Huná, mysteriobat erraiten drauquet, Guciak behinçat lokarturen ez gara, baina guciak bay muthaturen: 52 Moment batez eta begui keinu batez, azquen trompettán (ecen ioren du trompettác) eta hilac resuscitaturen dirade incorruptible, eta gu muthaturen gara. 53 Ecen behar da corruptible haur vezti dadin incorruptionez, eta mortal haur vezti dadin immortalitatez. 54 Bada corruptible haur veztitu datenean incorruptionez, eta mortal haur veztitu datenean immortalitatez, orduan eguien da scribatu dena, Iretsi içan da herioa victoriatarra. 55 O herioá, non da hire victoria? o sepulchreá, non da hire eztena? (Hadés g86) 56 Bada herioaren eztena, bekatua da: eta bekatuaren botherea, Leguea. 57 Baina esquer laincoari, ceinec victoria eman baitraucu Iesus Christ gure launaz. 58 Halacotz, eñe anaye maiteá, çaren fermu, constant, abundoso launaren obrán bethiere, daquicuelaric ecen çuen traillauxa eztelavano gure launean.

16 Sainduendaco eguiten diraden collectéz den becembatean, nola Galatiaco Elicei ordenatu baitrauet, hala çuec-ere eguiçue. 2 Asteco lehen egun oroz çuetaric batbederac bere baithan eçar deçan appart, laincoaren benigitatez ahal deçana gordatzen duela: nathorren orduan collectác eguiñ eztitcençat. 3 Eta guero arriua nadinean, nor-ere çuec letraz approbaturen baitituçue, hec igorriren ditut çuen liberalitatearen eramaitera Ierusalemera. 4 Eta baldin premiaric bada neuror-ere ioan nadin, enequin ioanen dirateque. 5 Etherriren naiz bada çuetara, Macedonia iragan duquedanean (ecen Macedonian iraganen naiz.) 6 Eta çuec baithan aguian egonen naiz, edo neguá iraganen-ere: çuec guida neçaçuençat norat-ere ioanen bainaiz. 7 Ecen etzaituztet orain iragaitez ikussi nahi: baina sperança dut cerbait dembora egonen naicela çuec baithan, baldin launac permetti badeça. 8 Baina egonen naiz Ephesen Mendecoste arteno. 9 Ecen bortha handibat eta efficaciocatobat irequi içan çait, baina etsay anhitz. 10 Eta baldin ethor badadi Timotheo, gogoauçue segur den çuec baithan: ecen launaren obrá obratzen du nic-ere beçala. 11 Bada nehorc ezteçala hura menosprecia, baina guida eçaque baquerequin, dathorrençat enegana, ecen haren beguira nago anayequin. 12 Eta anaye Apoloz den becembatean, anhitz othoitz eguiñ drauquet ioan ledin çuetara anayequin: baina neholetan-ere eztu vkan vorondateric orain ioaiteco: baina etherriren da opportunitatea duenean. 13 Veilla eçaque, çaudete fedean fermu, valentqui porta çaitezte, fortifica çaitezte. 14 Çuen eguiteco guiac charitaterequin eguiñ bitez. 15 Eta othoitz eguiten drauquet, anayeá, badaquicue Estebenen familiá Achaiaco primitién artean dela, eta sainduén cerbitzura bere buruáç eman dituztela: 16 Çuec-ere çaren suiç halacoén, eta gurequin languiten eta traillauxen ari den guciaren. 17 Boz naiz bada Estebenen eta fortunaten eta Achaioren ethorteaz, ceren çuen absentiá hec supplitu vkan baituté. 18 Ecen recreatu vkan dituzte ene spiritua eta çuena. Eçagut itzaçue bada halaco diradenac. 19 Salutatzen çaituztez Asiaco Elicéc. Salutatzen çaituztez gure launean anhitz, Aquilac eta Priscillac, bere etcheco Eliçarequin. 20 Salutatzen çaituztez anaye guciéc. Saluta eçaque elkar pot saindu batez. 21 Ene Paulen escuazco salutatonea. 22 Baldin cembeit bada Iesus Christ launari on eztaritzanic, biz anathema, maran-atha. 23 Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin. 24 Ene charitatea çuequin gucioquin Iesus Christ launean, Amen.

2 Korintoarrei

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu Iaincoaren vorondatez denac, eta Timotheo anayeac, Iaincoaren Eliça Corinthen denari, Achaia gucion diraden saindu guequin: **2** Gratia dela quequin eta baquea Iainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ Iaunaganic. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure Iaunaren Aita, misericordiēn Aita eta consolatione guciaren Iaincoa, **4** Gure tribulatione gucion consolatzen gaituena: consola ahal ditzagunçat cer-ere tribulationetan diradenac, gueuroc Iaincoaz consolatzen garen consolatione beraz. **5** Ecen nola Christen suffrimenduac gutan abundantzen baitirade, hala gure consolatione-ere abundantzen da Christez. **6** Eta edo affligitzen bagara, çuen consolationeagatic da, eta guc-ere suffritzen ditugun molde bereco suffrimenduén patientián eguiten den saluamenduagatic: edo consolatzen bagara, çuen consolationeagatic da eta saluamenduagatic. **7** Eta gure sperançaz duguna fermu da, daquigularic ecen nola suffrimenduetan participant baitzarete, hala consolatione-ere içanen çaretela. **8** Ecen nahi dugu daquien, anayeáic, gure afflictione Asian heldu içan çaicunaz, ecen cargatu içan garela excessiuqui ahalaz garaitic, hambat non hersturatan içanez etsi baiquenduen viciaz-ere. **9** Baina gueuroc gure baithan heriotaco sententia vkan dugu: gure baithan fida ezquentezençat, baina hilac resuscitatzen dituen Iaincoa baithan: **10** Ceinec hain herio handitaric deliuratu baiquaitu, eta deliuratzan: cein baithan sperançaz baitugu ecen oraino-ere deliuraturen gaituela. **11** Çuec-ere aiutatzan gaituquelaric guregatik eguienen duçuen orationeaz: anhitz personaren respectuz eguien çaicun dohainaz, anhitez guregatik esquerrac renda ditecençat. **12** Ecen gure gloriatza haur da, gure conscientiaren testimoniagea ecen Iaincoaren simplicitarequin eta puritatarequin, ez haragiaren sapientiarequin, baina Iaincoaren gratiarequin conuersatu vkan dugula munduan, eta principalqui çuec baithan. **13** Ecen scribatzen drauzquiquegun gauçá, eztirade iracurzen edo eçagutzen-ere dituquenez berce: eta sperançaz dut finerano-ere eçaguturen dituquela. **14** Nola eçagutu-ere baiquaitue parte, ecen çuen gloriatze garela, çuec-ere gurea beçala Iesus Iaunaren eguncotzat. **15** Eta confidança hunetan nahi nincén lehen çetara ethorri, gratia doblea cindutençat: **16** Eta çetaric Macedoniarat iragan, eta harçara Macedoniaric ethorri çetara, eta queçaz guida nendin Iudeara. **17** Bada haur deliberatzen nuenean arintassunez vsatu vkan dut? ala deliberatzen ditudan gauçá, haragiaren araez deliberatzen ditut, hala non ni

baithan den Bay eta Ez? **18** Aitzitic Iainco fidelac badaqui ecen ene çetarato hitza eztela içan Bay eta Ez. **19** Ecen Iaincoaren Seme Iesus Christ guçaz çuen artean predicatu içan dena, niçaz eta Syluanos eta Timotheoz, ezta içan Bay eta Ez, baina Bay hartan içan da: **20** (Ecen Iaincoaren promes guciak hartan Bay dirade, eta hartan dirade Amen) Iaincoaren gloriatan guçaz. **21** Bada confirmatzen gaituena quequin Christ Iaunean eta vntatua gaituena Iaincoa da: **22** Cigilatu-ere gaituena, eta Spirituaren errésac gure bihotzeten eman drauzquiguna. **23** Nic bada Iaincoa dut testimonio deitzen neure arimaren gain, ecen çuen guppidaz, oraino eznaicela ethorri Corinthera. **24** Ez dominatzen dugulacotz çuen fedearen gainean, baina çuen bozcarioaren aiuçale garelacotz: ecen fedez çutic çaudete.

2 Baina haur neuror baithan deliberatu vkan dut, çetara tristitiarequin berriz ez ethortera. **2** Ecen baldin nic contrista baçaitzatet, nor da ni aleguera nençaqueenik, niçaz contristatu liçatequeen bera baicen? **3** Eta haur bera scribatu vkan drauçet, ethor nadinean tristitiaric eztudançat alegueratu behar nincenetaric: queçaz gucioz fidaz ecen ene alegrancá, çuen gucion dela. **4** Ecen afflictione eta bihotz herstura handitan scribatu drauçet, anhitz nigar chortarequin: ez contrista cindeiztençat, baina eçagut cineçatençat çetara dudan charitate gucizco abundanta. **5** Eta baldin norbeit tristitiaren causa içan bada, eznau ni contristatu, baina aldez (hura cargago ezteçadan) çuec gucioc. **6** Asco du harc anhitez eguien içan çayon reprotchu hunez. **7** Hala non contrariora barka diecoçuen aitzitic, eta consola deçaçuen, tristitiaren handieguiz irets eztadinçat hura. **8** Harren othoitz eguiten drauçet, confirma deçaçuen hura baithara charitatea. **9** Ecen fin hunetacotz scribatu-ere drauçet, eçagut neçançat çuen experientiá, eya gauça gucietañ obedient çaretenez. **10** Eta cerbait barkatzen draucaçuenari, nic-ere barkatzen draucat: ecen nic-ere baldin cerbait barkatu badut, barkatu draucadanari quengatic eguien draucat Christen beguitharte aitzinean, Satanez ardiets ezgaitecençat. **11** Ecen haren entrepresáci badaquizquigu. **12** Goiticoz, ethorirric Troasera Christen Euangilioagatic, borthá irequi baçaitadán-ere launaz: **13** Eztut vkan paussuric neure spirituan, ceren ezpaineçan eriden Tite neure anayeia: baina hetaric congít harturic, ioan nendin Macedoniarat. **14** Esquer bada Iaincoari bethi Christean triumpha eraciten draucunari: eta bere eçagutzearen vssaina eçagut eraciten draucunari leku gucietañ. **15** Ecen Christen vssain ona gara Iaincoagana, saluatzen diradenetan, eta galtzen diradenetan: **16** Iaquiteco da, hautan, herio vssain heriotaracotz: eta hetan, vicitze vssain vicitzeturacotz: eta gauça hautacotzat nor

da sufficientic? 17 Ecen eztugu, anhitzec beçala, traffiquic eguiten laincoaren hitzaz, aitzitic integritatez beçala, aitzitic laincoaganic beçala laincoaren aitzinean, Christez minço gara.

3 Hatsen gara berri gure buruén gommendatzen? ala behar dugu batzuc beçala, epistola gommendagarriric çetara, edo çuetaric gommendagarriric? 2 Gure epistolá çuec çarete, gure bihotzetaen scribatua, cein eçagutzen eta iracurzen baita guïçon guciéz. 3 Agueri den becembatean ecen Christen epistola guçaz administratua çaretela, scribatua ez tintaz, baina lainco viciaren Spirituaz: ez harrizco tauletan, baina bihotzeco taula haraguizcoetan. 4 Eta halaco confidânci dugu Christez laincoa baithan. 5 Ez sufficient garelacotz gure buruz cerbaiten pensatzeco, gueuorganic beçala: baina gure sufficientiá laincoaganic da. 6 Ceinec Testamentu berrico ministre sufficient-ere eguin baiquaitu, ez letraren, baina Spirituaren: ecen letrác hiltzen du, baina Spirituac viuificatzen du. 7 Eta baldin heriotaco ministerioa letraz harrietaen moldatua içan bada glorioso, hambat non Israeleco haourréc ecin behá baitzeçaquen Moysesen beguithartera, haren beguitharteko gloria fin vkan behar çuenagatic: 8 Nolatana ezta Spirituaren ministerioa gloriosoago içanen? 9 Ecen baldin condemnationetaco ministerioa glorioso içan bada: iustitiataco ministerioac anhitzez iragaitenago du gloriaz. 11 Ecen baldin fin hartu behar çuena glorioso içan bada, vnguiz gloriosoago da dagoena. 12 Beraz hunelaco sperançá dugunaz gueroz, minçatzezo libertate handiz vsatzen dugu. 13 Eta ez gara Moysez beçala ceinec estalquia emaiten baitzuen bere beguitharte gainean, Israeleco haourréc abolitu behar cenaren finera beha ezleçatençát. 14 Bada, hayén adimenduac gogortu içan dirade: ecen egungo egunerano estalqui bera dago Testamentu çaharreco lecturán kendu gabea (cein Christez kencen baita) 15 Baina egungo egun hunetarano Moyses iracurzen denean, estalquia hayén bihotz gainean dago. 16 Baina launagana conuertitü datequeenean kenduren da estalquia. 17 Eta launa Spiritu da: eta launaren Spiritua non, libertatea han. 18 Bada gu gucioc beguithartea aguerturic launaren glorián miratzen garela, imagina berera transformatzen gara gloriataric gloriatarra, launaren Spirituaz beçala.

4 Halacotz, ministerio haur dugularic recebitu dugun misericordiaren araez, ezgara naguitzen. 2 Aitzitic iraitzi ditugu ahalquezco estalquiac, ebilten garela ez fineciarequin, eta ez laincoaren hitza falsificatzen dugula, baina eguiaren declarationez approba eraciten ditugula gure buruác guïçonén conscientia gucia baithan, laincoaren

aitzinean. 3 Eta baldin gure Euangelioa estalia bada, galtzen diradenén da estalia: 4 Ceinétan mundu hunetaco laincoac itsu vkan baititu adimenduac, diot, infideletan, Christ laincoaren imagina denaren gloriaren Euangelioco arguiac hæy arguiric eztaguiençát. (aión g165) 5 Ecen eztitugu gure buruác predicatzen, baina Iesus Christ launa: eta gu, çuen cerbitzari garela Iesusgatic. 6 Ecen arguiac ilhumbetic argui leguian erran duen laincoac, argi egui du gure bihotzetaen, Iesus Christen beguithartean laincoaren gloriaren eçagutzera illuminatzeco. 7 Bainan thesaur haur lurrezco vncietan dugu, verthute hunen excellentiá laincoaren dençát, eta ez guitaric: 8 Gucietan affligitzen gara, baina ez hertsen: behartzen gara, baina ez vtzitzen: 9 Persecutatzen gara, baina ez abandonnatzen: iraizten gara, baina ez galtzen. 10 Leku gucietan bethiere Iesus launaren mortificationea gorputzean ekarten dugula Iesusen vicitza-ere gure gorputzean manifesta dadingçát. 11 Ecen gu vici garenoc, bethi heriotara liuratzan gara Iesusgatic, Iesusen vicitza-ere gure haragui mortalean manifesta dadingçát. 12 Hunegatic herioac gutan lan eguiten du, eta vicitzeac çetan. 13 Eta ceren fedearen Spiritu ber-bat baitugu, scribatua den beçala, Sinhetsi vkan dut, eta halacotz minçatu içan naiz: guc-ere sinhesten dugu, eta halacotz minço gara. 14 Daquigularic ecen Iesus launa resuscitatu duenac gu-ere Iesusez resuscitaturen gaituela, eta ethor eraciren gaituela bere presentiara cuequin batean. 15 Ecen hauc gucioc çengatic dirade, gratia gucizco handi haur, anhitzien remerciamenduz redundat dadingçát laincoaren gloriatan. 16 Halacotz, ezgara naguitzen: baina are baldin gure guïçon campocoa corruptzen bada-ere: barnecoa ordea arramberritzen da egunetic egunera. 17 Ecen gure afflictione arin artegutitacoac eraguiten du gutan gloriataco piçu excellent excellentiä eternalbat. (aiónios g166) 18 Gauça visibleac consideratzen eztitugunean, baina invisibleac: ecen visibleac demboratacotz dirade: baina in invisibleac, seculacotz. (aiónios g166)

5 Ecen badaquigu baldin gure lurreco habitatione hunetaco tabernaclea deseguin badadi, edificiobat laincoaganic badugula, etche escuz egui eztén eternalbat ceruétan. (aiónios g166) 2 Ecen suspirioz-ere halacotz gaude, gure habitatione cerutic denaz veztitu içatera desir dugula. 3 Badaric-ere baldin veztituac ez billucciak eriden bagaitez. 4 Ecen tabernacle hunetan garenoc, cargaturic suspirioz gaude: ceren desir baitugu ez billuci içatera, baina arreueztitu içatera, iretsi dadingçát mortal dena vicitzeaz. 5 Eta hartara berera gu formatu gaituena laincoa da, Spirituaren errésac eman-ere drauzquiguna. 6 Confidânci dugularic bada

bethiere eta daquigularic ecen arrotz garela gorputz hunetan, absent gara launaganic. 7 (Ecen fedez gabiltza ez ikustez) 8 Bainan confidanza dugu, eta nahiago gara gorputzetic ilki, eta launarequin habitatzera ioan. 9 Eta halacotz dugu desiratzen, bay present bagara, bay absent bagara, haren gogaraco iñatera. 10 Ecen guciéc comparitu behar dugu Christen tribunal aitzinean, batbederac gorputzean recebi deçançat eguiñ duqueenaren araura, edo vngui edo gaizqui. 11 Daquigularic bada launazco icipena cer den guiconac ditugu federa erekarten, eta laincoagana manifestatuac gara: eta sporcu dut, çuen conscientietara-ere manifestatuac garela. 12 Ecen eztrauzquicuegu gure buruäc berriz laudatzen, baina occasione emaiten drauquegu guçaz gloriatzeco: duçuençat cer ihardets apparentiaz eta ez bihotzez gloriatzen diradenén contra. 13 Ecen adimenduz erautzen bagara laincoari erautzen guiaizquio: edo adimendu onetaco bagara, çuen gara. 14 Ecen Christen charitateac hertsen gaitu: hunez guerthu garelari, ecen baldin bat guciacgatic hil içan bada, beraz guciac hil içan diradela. 15 Eta hura guciacgatic hil içan da, vici diradenac guehiagoric bere buruëy vici eztiradençat, baina hecgatic hil eta resuscitatuen içan denari. 16 Halacotz, guc hemendic harát nehor eztugu eçagutzen haraguieren araez: eta baldin Christ haraguieren araez eçagutu badugu-ere, orain ordea eztugu guehiagoric eçagutzen. 17 Beraz baldin cembeit, bada Christ launean, biz crearura berri: gauça çaharrac iragan dirade, huná, gauça guciac berri eguiñ dirade. 18 Eta hauc gucioc laincoaganic dirade, ceinec reconciliatu baiquaitu berequin Iesus Christez, eta eman baitraucu reconciliationezco ministerioa: 19 Ecen laincoa Christean cen, mundua berequin reconciliatzuen çuela, hæy imputatzan etzerautzela berén bekatuac: eta eçari vkan du gutan reconciliationezco hitza. 20 Harren, Christen icenean embachadore gara, laincoac guçaz othoitz eguiten balerauque beçala: othoitz eguiten drauquegu Christen icenean, reconcilia çaquizquioten laincoari. 21 Ecen bekaturic eçagutu eztuena, guregatic bekatu eguiñ vkan du: harten gu laincoaren iustitia eguiñ guentecençat.

6 Bada haren languile garelari, othoitz eguiten-ere badrauquegu, eztuçuen, alfer laincoaren gratiá recebitu. 2 Ecen dio laincoac, Dembora gogaracoan exauditu vkan aut, eta saluamendutaco egunean aiutatu vkan aut. Huná orain dembora gogaracoa, huná orain saluamendutaco eguna. 3 Scandaloric batre deusetan emaiten eztugularic, gure ministerioa vitupera eztadinçat: 4 Bainan gauça guicietán approbatu eracusten ditugularic gure buruäc laincoaren cerbitzari anço, patientia handiz tribulationetan, necessitatetan, hersturétan, 5 Çauriétan, presoindeguiétan,

tumultuoétan, trabailluétan, veillatzétan, barurétan. 6 Puritatez, eçagutzez, spiritu patientez, ontassunez, Spiritu sainduaz, hypocrisia gabericó charitatez, 7 Eguiazco hitzez, laincoaren botherez iustitiazco harma escuinez eta ezquerrez. 8 Ohorez eta desohorez, fama gaitzez eta fama onez. 9 Seducicéle beçala, eta alabaina eguiati: ez eçagunac beçala, eta alabaina eçagunac: hiltzen baguina beçala, eta huna vici gara: gaztigatzen garenac beçala, eta alabaina ez hilac: 10 Triste beçala, baina bethi aleguera: paubre beçala, baina anhitzen abratsale: deus gabe beçala, eta alabaina gauça gucien possediçale. 11 O Corinthianoá, gure ahoa irequia da çuetara, gure bihotza largatua da. 12 Etzarete herssiqui habitatzen gutan: baina enserratuac çarete ceuron halsarretan. 13 Bada neure haourrey anço recompensa beraz minço natzaiçue: larga çaitetzet çuecere. 14 Etzateztela infidelequin vztár: ecen cer participatione du iustitiá in iustitiarequin? eta cer communicatione arguiac ilhumblearequin. 15 Eta cer concordia du Christec Belialequin? eta cer parte fidelac infidelarequin? 16 Eta cer consentimendu du laincoaren templeac idolequin? ecen çuec lainco viciaren temple çarete: laincoac erran duen beçala Habitaturen naiz hetan eta ebiliren: eta içanen naiz hayén lainco eta hec içanen dirade ene populu. 17 Harren, ilki çaitetzet hayén artetic, eta separa çaitetzet, dio launac: eta gauça cithalic hunqui ezteçaçuela, eta nic recebituren çaituztet. 18 Eta içanen natzaiçue çuey Aita, eta çuec içanen çaitzquidáte seme eta alaba, dio laun bothere gúcitacoac.

7 Beraz, ene maiteá, promessac ditugunaz gueroz, haraguieren eta spirituaren satsutassun orotari chahu ditzagun gure buruäc: acabatzen dugularic sanctificationea, laincoaren beldurrequin. 2 Recebi gaitzaçue gu: nehor eztugu in iuriatu, nehor eztugu corrupitu, nehor eztugu pillatu. 3 Eznaiz çuen condemnationetan minço: ecen lehen erran dut gure bihotzeten çaretela, elkarrequin hiltzeco eta elkarrequin vicitzeco. 4 Minçatzeco libertate handia dut çuec baithan: çueçaz gloriatzeco materia handia dut: consolationez complitu naiz, bozcarioz hambat eta guehiago bethe naiz, gure tribulatione gucian. 5 Ecen Macedoniara ethorri eta, eztu vkan gure haraguiac paussuric batre, baina gucietañ affligitu içan gara: campotic bataillá, barnetic icidurá. 6 Bainan abatituzen consolatzan dituen laincoac consolatu vkan gaitu Titeren ethorteaz. 7 Eta ez solament haren ethorteaz, baina hura çueçaz consolatu içan den consolationez-ere, contatzen ceraucunean çuen desir handia, çuen nigarra, çuen eneganaco affectione handia, hala non alegueratuago içan bainaiz. 8 Ecen baldin tristetu başaituztet-ere epistolaz,

eztut vrriqui, vrriquitu içan başcitañan-ere, ecen badacussat epistola harc, demboratacotz badere, tristetu vkan çaituztela. **9** Orain aleguera naiz, ez ceren tristetu içan çareten, baina ceren tristetu içan çareten penitentiatara: ecen tristetu içan çarete laincoaren araura, hala non deusetan ezpaitzañue calteric eguiñ içan gure aldetic. **10** Ecen laincoaren arauzco tristitiáç, penitentia obratzen du, vrriquimendu gabericó saluamendutara: baina munduco tristitiáç herioa obratzen du. **11** Ecen horrá, laincoaren arauz tristetu içate horrec berac, cein artha handia çuetan obratu vkan du: aitzitic cer satisfactionea, aitzitic indignationea, aitzitic beldurra, aitzitic desir handia, aitzitic affectione handia, aitzitic mendequioa? gauça gucietan eracutsi içan çarete nola chahu çareten eguiteco hunetan. **12** Bada baldin scribatu badrauçet-ere, eztrauçet scribatu iniuria eguiñ vkan duenaren causaz, ezeta iniuriatu içan denaren causaz, baina çuec baithan manifesta ledinçat guc çueçaz dugun arthá laincoaren aitzinean. **13** Causa hunegatic consolatu içan gara çuen consolatu içanaz: baina haguitzez alegueratuigo içan gara Titeren alegrancáz, ceren recreatu içan baita haren spiritua çueçaz gucióz. **14** Eta baldin cerbaitetan çueçaz hura baithan gloriati içan banaiz, eztut ahalqueric recebitu: baina nola gauça guciac eguiaz erran baitrauzquiçegu, hala gure gloriatza-ere, ceinez vsatu vkan baitut Tite baithara, eguiá eriden içan da. **15** Eta haren affectionea handiago da çuetara, orhoitzen denean çuen gucion obedientiáz, eta nola hura recebitu vkan duçuen beldurrequin eta ikararequin **16** Aleguera naiz bada ceren guça gucietan çueçaz assegura ahal bainaite.

8 Iaquin eraciten drauçegu bada, anayeáç, Macedoniaco Elicei eman içan çayen laincoaren gratiá: **2** Nola afflictionezco phorogança handitan hayén alegranciáçco abundantiá, eta hayén paubrecia beherá abundant içan den hayén prompt içatearen abrastassunetan: **3** Ecen testificatzen dut, ahalaren arauz, eta ahalaz garaitic, gogatsu içan diradela: **4** Othoitz handirequin othoitz eguiten ceraucutela, sainduey eguiten, çayen aiutaren gratiá eta communicationea, recebi gueneçan. **5** Eta eztute sperança guenduen beçala eguiñ, baina bere buruáç eman drautaze lehenic launari, eta guero guri, laincoaren vorondatez. **6** Tite exhorta gueneçançat, nola lehenetic hassi vkan baitu, hala acaba-ere leçan çuec baithan gratia haur-ere. **7** Bada gauça gucietan abundos çareten beçala fedez, eta hitzez, eta eçagutzez, eta diligentia oroz, eta çuen gureganaco charitatez, eguique gratia hunetan-ere abundos çareten. **8** Eztut manamenduz erraiten, baina bercén diligentiáz çuen

charitateco leyaltatearen-ere phorogatzeagatic. **9** Ecen eçagutzen duque Iesus Christ gure launaren gratiá, nola çengatic paubre eguiñ içan den abrats celaric: haren paubreciáz çuec abrats cindeiztençat. **10** Eta gauça hunetan conseillu emaiten dut: ecen haur çuen probetchutaco da, chazdanic hassi içan cinetenón, éz solament eguiten, baina nahi vkiten-ere. **11** Orain bada eguite bera-ere acaba eçaue, nolaco içan baita nahiaren gogo presta, halaco biz acabatzea-ere vkanaren arauz. **12** Ecen baldin aitzinetic bada gogo prest içatea, nehor duenaren arauz gogaraco da, eta ez eztuenaren arauz. **13** Ecen ezta haur bercéc solagemendu dutençat, eta çuec aurizqui çateztençat, baina egoalqui dembora hunetan çuen abundantiáç suppli beça hayén peitutassuna. **14** Hayén abundantiáç-ere çuen peitutassuna suppli deçançat, egoaltassun eguiñ dadinçat. **15** Scribatu den beçala, Anhitz bildu çuenac, eztu deus vkan soberaturic: eta guti çuenac, eztu vkan gutiegui. **17** Ceren ene exhortationea gogaraco içan baitzayó, eta affectionatuago içanez bere buruz çuetara ethorri içan baita. **18** Etaigorri vkan-dugu harequin batean anayea, ceinen laudorioa baita Euangilioan Eliça gucietan: **19** (Eta ez solament laudatu, baina elegitu-ere içan da Elicéz gure bidegeco lagun, guçaz administratzen den gratia hunequin laun beraren gloriatan eta çuen gogo prestaren cerbitzutan) **20** Ihes eguiten draucagula huni, nehorc vitupera ezgaitzan guçaz administratzen den abundantia hunetan: **21** Eta procuratzen dugula on dena, ez launaren aitzinean solament, baina guicónen aitzinean-ere. **22** Etaigorri dugu hequin gure anayea, cein experimentatu baitugu anhitzetan anhitz gauçatan diligent, eta orain vnguiz diligentago çuetan dudan confidança handiagatic. **23** Bada Titez den becembatean ene lagun da eta çuec baithan aiutacale: eta gure anayéz den becembatean, Elicén embachadore dirade eta Christen gloria. **24** Bada, çuen charitatearen eta gure çueçazco gloriatzearen phorogançá eracutsaú hetara Elicén aitzinean.

9 Eta sainduey eguiten çayen aiutáz den becembatean, çuey scribatzea soberancia çayt. **2** Ecen badaquit çuen gogo presta, ceinagatic çueçaz gloriatzen bainaiz Macedoniacoac baithan, ecen Achaia prest dela chazdanic: eta çuetaric heldu den zeloac anhitz persona incitatu vkan du. **3** Igorri vkan ditut bada anaye hauc, gure çueçazco gloriatza alde hunez vano eztén: erran dudan beçala, prest çaretençat: **4** Baldin Macedoniacoac enequin ethor baditez, eta prestatu gabeac eriden başaitzatez, ahalque iragan ezteçagun (ezterradiançat çuec) çueçaz gloriati gareneco segurança hunetan. **5** Bada necessario estimatu vkan

dut othoitz eguitera anayey, lehenic çuetara datocen, eta lehen acaba deçaten çuen liberalitate aitzinetic declaratua: hura prest dençát liberalitate anço, eta ez cekentassun anço. 6 Eta haur erraiten dut, Cekenqui ereiten duenac cekenqui bilduren-ere du: eta liberalqui ereiten duenac, liberalqui bilduren-ere du. 7 Batbederac bere bihotzean proposatzen duen beçala, begui: ez tristitarequin edo bortchaz: ecen alegueraqui emaiten duenari on daritza laincoac. 8 Eta botheretsu da laincoa gratia guciaren çuetan abunda eraciteco: gauça gucietañ bethiere sufficientia gucia duçuelaric, obra on orotara abundos çaretençát: 9 Scribatua den beçala, Distribuita eta eman vkan draue paubrey: haren iustitiá dago seculacotz. (aión g165) 10 Bada hacia ereilleari forniten draucanac, ogui-ere iateco diçuela, eta multiplica deçala çuen hacia, eta çuen iustitiaren fructuac augmenta ditzala: 11 Gauça gucietañ abrasturic abundos çaretençát simplicitate orotara, ceinec eguiten baitu guçaz esquerrac eman daquizquión laincoari. 12 Ecen oblatione hunen administrationeac eztu sainduén necessitatea supplitzen solament, baina abundatzen-ere badu anhitzez laincoari esquerrac drauzquioten becembatean: 13 (Aiuta hunen phorogança hunez laincoa glorificatzen dutela çuen gogo batetaco suiectionearen gainean Christen Euangeliora, eta çuen hetaraco eta gucietañ communicatione promptoaren gainean) 14 Eta çuengatic othoitz eguiten duten becembatean çuen desira dutelaric, laincoaren gratia çuetan abundatzen denagatic. 15 Esquer bada laincoari haren dohain erran ecin daitenaz.

10 Gainerocoaz, othoitz eguiten drauquet Christen emetassunaz eta clementiáz, nic neurorrec Paulec, presentián çuen artean chipi, baina absentián çuetara hardit naicenac. 2 Othoitz eguiten drauquet bada present niçatequeenean eznacén hardit hardieça batez, ceinez deliberatzen baitut hardit içatera haraguieren araura ebilten baguinade beçala estimatzen gaituzten batzutara. 3 Ecen haraguian ebilten garelaric, ez gara haraguieren araura bataillatzen: 4 (Ecen gure guerlaco harmadurácz eztirade carnal, baina botheretsu laincoaz, fortalecén deseguiteco.) 5 Deseguiten ditugularic conseilluac, eta laincoaren eçagutzearen contra altchatzen den goratassun gucia: eta eramaiten dugularic captiyo beçala adimendu gucia Christen obedientiara: 6 Eta prest dugu nondic mendeca gaitecen desobedientia oroz, çuen obedientiá complitu datequeenean. 7 Beguién aitzinean dituçen gaucetara beha çaudete? baldin edoceinec bere baithan confidança badu Christena dela, aldiz pensa beça bere baithan, ecen hura Christena den beçala, halaber gu-ere

Christenac garela. 8 Ecen baldin are guehiago cerbait gloriatu nahi banaiz gure puissançáz, cein launac eman baitraucu çuen edificationetan, eta ez çuen destructionetan, eznaiz ahalquetu: 9 Irudi eztudançát epistolaz icitu nahi çaituztedala. 10 Ecen epistolác (dioite) graue dirade eta borthitz, baina gorputzaren presentiá flaccu, eta hitza gaichto. 11 Haur estima beça hainac, ecen nolaco baicara hitzez epistoletan absentián, halaco içanen garela presentianere equinez. 12 Ecen ezgara venturatzan gure buruén bardin eçartera edo comparatzera bere buruäc laudatzen dituzten batzuequin: baina eztute aditzen hec bere buruäc bere buruèquin neurzen dituztela, eta bere buruäc bere buruèquin comparatzzen dituztela. 13 Bainan gu ezgara gloriaturen gure neurrico eztiraden gaucéz: aitzitic laincoac partitu draucun neurri reglatuaren araez, gloriaturen gara çuetarano-ere heldu içan garela. 14 Ecen çuetarano heldu içan ezpaguina beçala, ezgara hedatzen behar den baino guehiago: ecen çuetarano-ere heldu içan gara Christen Euangeliãoan: 15 Ez gure neurrico etzén gauça gloriatzan guinadelaric, erran nahi dut, berceren trabailluetan: baina sperança dugularic ecen çuen fedea handi dadinean, gu-ere frangoqui handituren garela assignatu içan çaicun neurrian. 16 Hala non çuec baino aitzinago diraden lekuetan euangeliza deçadan eta ezgaitecen gloria berceri assignatu içan çayón neurrian, erran nahi dut, gauça ia preparatuetan. 17 Bainan gloriatzan dena launean gloria bedi. 18 Ecen berac bere buruä preçatzen duena ezta approbatua, baina launac preçatzen duena.

11 Ainençaue supporta appurbat neure erhogoán, baina aitzitic supporta neçaue. 2 Ecen ielossi naiz çueçaz laincoaren ielosgoaz: ecen preparatu cerauzquiotet senhar bati (virgina castabat beçala) Christi, presenta çaitzatedançát: 3 Bainan beldur naiz nolazpait, nola sugueac Eua seducitu vkan baitu bere fineciaz, hala çuen pensamenduac-ere corrumphi eztitecen Christean den simplicitatetic. 4 Ecen baldin norbeit ethor baledi guc predicatu eztugun berce Iesusbat predica lieçaüenic, edo baldin berce spiritubat recebitzen bacinduté recebitu eztuçuenic, edo berce Euangeliobat recebitu eztuçuenic, hura vngui paira cineçaquete. 5 Ecen badaritzat eznacela deusetan Apostolu excellentenac baino mendreago içan. 6 Eta baldin idiot banaiz-ere minçoan, ez ordea eçagutzean: aitzitic gúciz gauça gucietañ manifestatu içan gara çuetara. 7 Ala falta eguin dut neure buruären beheratzean, çuec altxa cindeiztençat? eta ceren dohainic laincoaren Euangeliãoa predicatu baitrauet? 8 Berce Eliác billuci vkan ditut, hetaric sari hartuz, çuec cerbitza cincatedançát. 9 Eta çuequin nincenean, eta beharra nuenean

eznaiz nagui içan equitecoan nehoren caltetan: ecen ni falta nincena supplitu vkan dute Macedoniaric ethorri içan ciraden anayéc, eta beguiratu içan naiz eta beguiraturen deusetanere çuen carga içatetic. 10 Christen equiá da nitan, ecen gloriatze haur eztela boçaturen enetatz Achaiaco regionétan. 11 Cergatic? ala ceren çuey on eztaritzuedan? laincoac badaqui. 12 Baina eguiten dudana eguinene-ere badut: occasione bilha dabilitzaney occasionea trenta diecedançat: gloriatzen diraden gauçán gu bay beçalaco eriden ditecençat. 13 Ecen halaco apostolu falsuac, obrari sotil dirade, Christen Apostolutara transformaturic. 14 Eta ezta miresteco, ecen Satan bera -ere transformatzen da arguico Ainguerutara. 15 Ezta beraz gauça handia baldin haren ministreac-ere iustitiataco ministretara transformatzen badirade: ceinén fina hayen obrén araura içanen baita. 16 Berriz diot, nehorc ezteçan estima erhoa naicela: ezpere erho anço-ere recebi neçaque, ni-ere appurbat gloria nadinçat. 17 Erraiten dudana, eztut launaren arauuez erraiten, baina erhogoaç beçala, gloriatzeco segurança hunetan. 18 Haraguiren arauuez anhitz gloriatzen diradenaz gueroz, ni-ere gloriaturen naiz. 19 Ecen gogotic suffritzen dituue erhoac, çuhur çaretelaric. 20 Ecen suffritzen duçue baldin nehorc suiectionetan eçarten başçaituztez, baldin nehorc iresten başçaituztez, baldin nehorc çuena edequiten badrauçue, baldin nehor gaineancen bada, baldin nehorc beguithartean ioiten başçaituztez. 21 Desohoreren araura diot, gu indar gabe içan baguinade beçala, aitzitic certan-ere nehor hardit baina (erhoqui minçö naiz) hardit naiz ni-ere. 22 Hebraico dirade? ni-ere: Israeltar dirade? ni-ere: Abrahamen haci dirade? ni-ere: 23 Christen ministre dirade? (erho anço minçö naiz) areago ni: nequetan, guehiago: çauritan hec baino guehiago: presoindeguitan, guehiago: heriotan, anhitz aldz. 24 Iduetaric recebítu vkan dut borz aldz berrogueirá colpe, bat guti aldian. 25 Hiruretan cihorrez açotatu içan naiz, behin lapidatu içan naiz: hiruretan naufragio egui vkan dut: gau eta egun itsas hundarrean içan naiz. 26 Bidetan anhitz aldz, fluuioén periletan, gaichtaguinén periletan, neure nationecoetaric periletan, Gentiletaric periletan, hirian periletan, desertuan periletan, itsassoan periletan, anaye falsuén artean periletan. 27 Trabaillutan eta nequetan, veillatzetan maiz, gossetan eta egarritan, barurétan maiz, hotzean eta billuci içatean. 28 Campotico gauçác daudela bada egun oroz assetiatzen nauenic, cein baita, Eliça guciéz dudan arthá, 29 Nor afflitzen da, eta ni eznacén afflitzen? nor scandalizatzen da, eta ni eznacien erratzen? 30 Baldin gloriatu behar bada, neure infirmitatezco gauçéz gloriaturen naiz. 31 laincoac, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita seculacotz benedictatua,

badaqui ecen eztiodala gueçurric. (aiōn g165) 32 Damaseco hirian regue Aretasen icenean cen gobernadoreac, eçarri vkan çuen goaita Damasecoen hirian, ni hatzaman nahiz. 33 Baina leihor batetaric sasquian erautsi içan nencen murrutic: eta halatan haren escuey itzur. nenguién.

12 Segur ezta mengoa gloria nadin: ecen ethorriren naiz visionetara eta launaren reuelationetara. 2 Badaçagut/guiçon-bat Christ launean hamalaur vrthe baino lehen (ala gorputzetan, eztaquit: ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) hirurgarren cerurano harrapatu içan denic. 3 Eta badaquit, halaco guiçona (ala gorputzetan, ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) 4 Ecen harrapatu içan dela Paradisura, eta ençun vkan dituela erran ecin daitezqueen hitzac, erraiteco guiçonaren impossibleac. 5 Halacoaz gloriaturen naiz: baina neure buruáz eznaiz gloriaturen, neure infirmitatetan baicen. 6 Ecen baldin gloriatu nahi banaiz, eznaiz erhoa içanen, ecen egua erranen dut: baina iragaiten naiz, nehorc niçaz estima ezteçan nitan ikusten, edo eneganic ençuten duen baino guehiago. 7 Eta reuelationearen excellentiagatic altchegui eznendinçat, eman içan çait escardabat haraguian, eta Satanen aingueraü ene buffetatzeco, altchegui eznendinçat. 8 Gauça hunen gainean hiruretan launari othoitz egui draucat hura eneganic parti ledinçat. 9 Eta erran vkan draut, Asco duc ene gratiáz ecen ene puissançá infirmitatean acabatzen duc. Beraz guciz gogotic lehen gloriaturen naiz neure infirmitatetan, Christen puissançá nitan habita dadinçat. 10 Halacotz dut atseguiin hartzen infirmitatetan, iniurietan, necessitatetan, persecutionetan, Christengatico hersturetan: ecen noiz banaiz impotent, orduan naiz botheretsu. 11 Erho içan naiz neure gloriatzean: çuec bortchatu nauçue: ecen ni behar nincén çueçaz laudatu, ikussiric ecen eznacela deusetan Apostolu excellentiac baino mendreago içan, deus ezpanaizere. 12 Segur ene Apostolutassunaren seignaleac complitu içan dirade çuetan patientia gucirequin eta signorequin eta miraculerequin eta verthuterequin. 13 Ecen certan berce Eliác baino mendreago içan çarete? ni neuror çuen caltetan nagui içan eznacela baicen? bidegabe haur barka iecçadaçue. 14 Huná, herenci prest naiz çuetara ethortera: eta eznaiç çuen caltetan nagui içanen: ecen eznabilä çuen diraden gaucén ondoan, baina ceurón ondoan: ecen haourréç eztute aitendaco thesaurizatu behar, baina aitéc haourrendaco. 15 Eta niçaz den becembatean guciz gogotic despendaturen dut eta despendaturen naiz çuen arimacgatic: çuec hambat eta guehiago maite çaituztedalaric, gutiago onhetsia banaiz-ere. 16 Baina biz, nic etzaituztedan cargatu

vkan: ordea sotil içanez, fineciaz hartu vkan çaituztet. **17** Çuetaraigorri vkan ditudanetaric batez-ere pillatu vkan çaituztet? **18** Othoitz egun draucat Titeri, eta harequinigorri vkan dut anayebat: ala pillatu vkan çaituztez Titec? ezgara

Spiritu batez ebili ican? ezgara hatz ber-batez ebili ican? **19**

Berriz vste duçue ecen gure buruäc excusatzen ditugula çuec baithara? laincoaren aitzinean, Christean minçö gara: baina gauça hauc gucioc, gucizco maiteác, çuen edificationeagatic. **20** Ecen beldur dut guertha eztadin, ethor nadinean, nahi etzintuqueitzedan beçalaco eriden etzaitzatedan, eta ni eriden eznadin çueçaz nahi eztuçuen beçalaco: nolazpait eztiraden guduac, inuidiác, asserretassunac, liscarrac, gaizquierraiteac, chuchurlác, vrguluac, seditioneac: **21** Eta berriz nathorrenean abacha ezneçan neure laincoac çuec baithan, eta nigar eztaguidan lehen bekatu eguin duten anhitzez, eta emendatu eztiradenéz cithalqueriataric, paillardicataric eta egun vkan duten insolentiatric.

13 Haur da çuetara ethorten naicén heren aldia Biga
edo hirur testimonioren ahoan fermu içanen da hitz
gucia. **2** Aitzinetic erran vkan dut, eta berriz aitzinetic
diot, present baninz beçala, eta absent naicelaric orain
scribatzen drauet lehen bekatu eguin duteney, eta goitico
guciey, ecen berriz banathor eztudala nehor guppida
vkanen. **3** Christ nitan minçö denaren experientiaren ondoan
çabiltzatenaz gueroz, cein ezpaita infirmo çuetara, baina
da botheretsu çuetan. **4** Ecen crucificatu içan bada-ere
infirmitatez, alabaina vici da laincoaren verthutez: ecen gu-
ere infirmo gara harequin, baina vici gara harequin laincoaren
verthutez çuec baithara. **5** Çuen buruäc experimentaitzaçue
eya fedean çaretenez, çuen buruäc phorogaitzaçue: ala
eztitüçue çuen buruäc eçagutzen, ecen Jesus Christ çuetan
dela? baldin reprobo ezpaçarete. **6** Baina sperança dut
eçaguturen duçuela ecen gu ezcarel reprobo. **7** Eta othoitz
eguiten draucat laincoari, deus gaizquiric egun ezteçaçuen:
ez gu approbatu eriden gaitecençát, baina çuec vngui
daguiquençát, eta gu reprobo beçala garençát. **8** Ecen deus
ecin daidiquegu eguiaren contra, baina eguiaren alde. **9** Ecen
alegueratzen gara gu flaccu garen, eta çuec erscon çareten:
eta haur-ere desiratzen dugu, diot, çuen perfectionea. **10**
Halacotz gauça hauc absent naicela scribatzen ditut, present
içanen naicenean seueritatez vsat ezteçadançát, launac
edificationetacotz eta ez destructionetacotz eman drautan
bothererearen araura. **11** Gaineracoaz, anayeác, aleguera
çaiteztez, auanca çaititez perfect içatera, consola çaititez, çareten
consentimendu batetaco, çareten vici baquean, eta
charitatezco eta baquezco laincoa içanen da çuequin. **12**

Elkar saluta eçaçue pot saindu batez. **13** Salutatzen çaituztez
saindu guciéc. **14** Iesus Christ launaren gratiá, eta laincoaren
charitatea, eta Spiritu sainduaren communicationea dela
çuequin gucioquin. Amen.

Galaziarrei

1 PAVL Apostoluac (ez guiçonéz ezeta guiçonen partez, baina Iesus Christen eta Iainco Aita hura hiletaric resuscitatu duenaren partez.) **2** Eta enequin diraden anaye gucié, Galatiaco Elice: **3** Gratia dela quequin eta baquea Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **4** Ceinec bere buruā eman vkan baitu gure bekatuacgatik, idoqui guençançat secula gaichto hunetaric, gure Iainco eta Aitaren vorondatearen araura. (aiōn g165) **5** Hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **6** Miraz nago nola horrein sarri, Christen gratiara deithu vkan cenduztena vtziric transportatu içan çareten berce Euangeliotara: **7** Berceric batre eztelaric: baina batzuc trublatzen çaituztáz, eta nahi duté erauci Christen Euangilioa: **8** Baina baldin gucere, edo Aingueru batec cerutic euangelizatzen badrauçue, euangelizatu drauçuegunaz berceric, maradicatu biz. **9** Lehen erran dugun beçala, orain-ere berriz diot, Baldin norbeitec euangelizatzen badrauçue recebitu duçuenaz berceric, maradicatu biz. **10** Ecen orain guiçonéz predicatzen dut ala Iaincoaz? ala guiçonén gogara eguin nahiz nabila? Segur baldin oraino guiçonén gogaraco baninz, Christen cerbitzari ezninçande. **11** Iaquin eraciten drauçuet bada, anayeá, niçaz predicatu içan den Euangilioa, eztela guiçonaren araura. **12** Ecen eztut hura guiçonganic recebitu ez ikassi: baina Iesus Christen reuelationez. **13** Ecen ençun duçue nola conuersatu vkan dudan Iudaismoan, nola terriblequi Iaincoaren Elicá persecutatzen eta deseguiten nuen: **14** Eta nola probetchatzen nincén Iudaismoan, ene quidetaric anhitz baino guehiago, neure nationean, neure aitén ordenancetara affectione guehienduna nincelaric. **15** Baina Iaincoaren placera içan denean (ceinec neure amaren sableandanic appartatu baininduen eta deithu bainau bere gratiaz) **16** Bere Semearen reuelatzera nitan, hura euangeliza neçançat Gentilén artean, eznaiz bertan conseillatu içan haraguiarequin eta odolarequin: **17** Eta eznaiz Ierusalemera itzuli içan ni baino lehen Apostolu ciradenetara: baina ioan nendin Arabiara: eta harçara itzul nendin Damascera. **18** Guerozitic hirur vrtheren buruān itzul nendin Ierusalemera Pierrisen visitatzera: eta egon nendin harequin amorz egun. **19** Eta berce Apostoluetaric ezneçan ikus Iacques launaren anyea baicen. **20** Baina çuey scribatzen drauzquiciédan gaucetan, huná, badiotsuet launaren aitzinean, ecen eztiodala gueçurric. **21** Guero ethor nendin Syriaco eta Ciliciaco herrietara. **22** Eta nincen beguithartzet eçagun gabea Iudeaco Eliça Christean ciradeney: **23** Baina solament ençun vkan çuten erraiten

cela, Gu berce orduz persecutatzen guentuenac, orain predicatzen du berce orduz deseguiten çuen feda. **24** Eta glorificatzen çuten Iaincoa nitan.

2 Guero hamalaur vrtheren buruān, berriz igan nendin Ierusalemera Barnabasequin, eta Tite-ere harturic. **2** Eta igan nendin reuelationez, eta hæy communica niecén Gentilén artean predicatzen dudan Euangilioa, baina particularqui estimatan diradeney, neholere alfer laster aznaguien edo eguin eznuen. **3** Baina Tite-ere, cein baitzén enequin, Grec bacen-ere, etzedin bortcha circonciditu içatera. **4** Anaye falsu Elicán bere buruz nahastecatúen causaz, cein sar baitzitecen gure libertate Iesus Christean dugunaren espia içatera, gu suiectionetara erekar guençatençat. **5** Eta suiectionez ezquitzaizte susmettitu momentbat-ere, Euangelioco eguiáç çuetan iraun leçançat. **6** Eta eztut deus ikassi cerbait diradela irudi dutenataric (nolaco noizpait içan diraden, etzait deus hunquitzun: ecen Iaincoac eztu guiçonaren campoco apparentiá hartzen) ecen estimatan diradenéc ezraudaté deus guehiagoric communicatu. **7** Baina contraria, ikussi vkan çutenean ecen Preputioco Euangilioaren predicationea niri eman içan çaitadala, Circoncisioneco Pierri beçala: **8** (Ecen Pierris baithan obratu vkan duenac Circoncisioneco Apostolotassunera, obratu vkan du ni baithan-ere Gentiletarra.) **9** Eta eçagutu çutenean niri eman içan çaitadan gratiá, Iacquesec eta Cephasec eta Ioannesec (habe diradela estimatuéç) lagunçazco escuinac eman drauzquigute niri eta Barnabasi: gu Gentiletarát guendoacençat eta hec Circoncisionecoëtarat: **10** Solament auisatu gaituzte paubréz orhoit guentecen: eta haren beraren eguitera arthatsu içan naiz. **11** Eta ethorri, içan cenean Pierris Antiochera, bekoquiz resisti nieçón hari, ceren reprehenditzeco baitzén. **12** Ecén Iacquesganic batzu ethor citecen baino lehen, Gentilequin batean iaten çuen: baina ethorri içan ciradenean, retira eta separa cedin hetaric Circoncisionecoén beldurrez. **13** Eta simulationez vsatzen çuten harequin batean berce Iduec-ere: hala non Barnabasere erekari içan baitzén hayén simulationera. **14** Baina ikussi vkan nuenean ecen etzabitzala oin chuchenez, Euangelioco eguiaren araura, erran nieçón Pierris gucien aitzinean, Baldin hi Idu aicelaric Gentil anço vici bahaiz, eta ez Idu anço, cergatic Gentilac bortchatzen dituc iudaizatzera? **15** Gu baicara naturaz Idu, eta ez Gentiletaric bekatore. **16** Daquigularic ecen eztela guiçona iustificatzen Legueco obréz, baina Iesus Christen fedeaz: guc-ere Iesus Christ baithan sinhetsi vkan dugu, iustifica guentecençat Christen fedeaz, eta ez Legueco obréz: ceren haraguiric batre ezpaita

iustificaturen Legueco obréz, 17 Eta baldin Christez iustificatu nahiz gabitzalaric, erideiten bagara gueuror-ere bekatore, Christ halacotz bekatuaren ministre da? Guertha eztadila. 18 Ecen baldin deseguin ditudan gauçác harçara edificatzen baditut, transgressor neure buruä eguiten dut. 19 Ecen ni Legueaz Legueari hil içan nazayó, Iaincoari vici nequionçat, Christequin batean crucificatu içan naiz. 20 Bada vici naiz, ez guehiagoric ni, baina vici da nitan Christ eta orain haraguian vici naicen vicitzeaz Iaincoaren Semearen fedearaz vici naiz, ceinec onhetsi vkan bainau, eta eman vkan baitu bere buruä enegatic. 21 Eztut abolitzen Iaincoaren gratiá: ecen baldin iustitiá Legueaz bada, beraz Christ mengoa gabe hil içan da.

3 O Galatiano çoroáć, norc encantatu çaituztér eguaia obedi ezteçaüen? ceiney beguién aitzinean lehenetic representatutu içan baitzaiće Iesus Christ, çuen artean crucificatua? 2 Haur solament iaquin nahi dut çuetaric, Legueco obréz Spiritu saindua recebitu vkan duće, ala fedearen predicationeaz? 3 Hain çoro çarete, Spirituaz hassirc, orain haraguiaz acaba deçaüen? 4 Alfer hambat suffritu vkan duće? baldin alfer-ere bada. 5 Bada, Spirituä çuey fornitzen drauçuenac, eta verthuteac çuetan obratzen dituenac, Legueco obréz eguiten du, ala fedearen predicationeaz? 8 Eta Scripturáć aitzinetic ikussiric ecen fedearaz Iaincoac iustificatzen dituela Gentilac, aitzinetic euangelizatu vkan drauca Abrahami, cioela, Benedicatuac içanen dituc hitan Gende guciac. 9 Bada, fedezcoac benedicatzen dirade Abraham fidelarequin. 10 Ecen norere Legueco obretaric baitirade, maledictionearen azpian dirade: ecen scribatua da, Maradicatua da norere ezpaita egonen Legueco liburän scribatuac diraden gauça gucietañ, hec eguiñ ditzançat. 11 Eta Legueaz nehor eztela iustificatzen Iaincoa baithan, gauça clara da: ecen iustoa fedez vicido da. 12 Eta Leguea ezta fedetic: baina gauça hec eguiñ dituen guionca, vicido da hetan. 13 Baina Christec redemitu vkan gaitu Leguearen maledictionetic, bera guregatic maledictione eguiñ içanic: (ecen scribatua da, Maradicatua da çurean vrkatua den gucia) 14 Abrahamen benedictionea Gentiletarra hel ledinçat Iesus Christez, eta Spirituaren promessa fedez recebi deçaüncat. 15 Anayeáć, guionen ançora minço naiz, Appointamendubat guion-batena badere, autoritatez confirmatua bada, nehorc eztu hausten ez emendatzen. 16 Abrahami bada promessac erran içan çazquio, eta haren haciari. Eztu erraiten, Eta haciey, anhitzez minço baliz beçala: baina batez beçala, Eta hire haciari, cein baita Christ. 17 Haur bada diot, lehenetic Iaincoaz Christen respectuz

confirmatu içan den alliançá, laur-ehun eta hoguey eta hamar vrtheren buruän ethorri içan den Legueac eztuela hausten, promessa aboli deçaüncat. 18 Ecen baldin heretagea Leguetic bada, ez ia promesetic: baina Abrahami promesetic eman vkan drauca Iaincoac. 19 Certaco da beraz Leguea? Transgressionen causaz eratchequi içan da, ethor leiteno haci hora ceini promessa eguiñ içan baitzayó, eta Leguea ordenatu içan da Aingueruér, Ararteco baten escuz. 20 Eta Arartecoza ezta batena: baina Iaincoa bat da. 21 Leguea beraz Iaincoaren promessén contra eratchequi içan da? Guertha eztadila. Ecen eman içan baliz Leguea ceinec viuifica ahal leçan, segur Leguetic liçate iustitiá. 22 Baina ertsí vkan du Scripturáć gucia bekatuaren azpian, promessa Iesus Christen fedearaz eman lequiençat sinhesten duteney. 23 Bada fedea ethor cedin baino lehen, Leguearen azpian beguiratzen guinen ertsiac reuelatzeco cen federa hertzeco. 24 Bada, Leguea gure pedagogo içan da Christgana, fedez iustifica guentecençat. 25 Baina fedea ethoriz gueroztic, ezgara guehiagoric pedagogoren azpian. 26 Ecen guciáć Iaincoaren haour çarete Iesus Christ baithango fedearaz. 27 Ecen batheyatu içan çareten guciéc Christ iaunci vkan duće. 28 Ezta luduric ez Grecquic, ezta sclaboric ez liberic, ezta arric ez emeric: ecen çuec gucioc bat çarete Iesus Christean. 29 Eta baldin çuec Christenac baçarete, beraz Abrahamen haci çarete, eta promessaren araez heredero.

4 Eta haur erraiten dut, Herederoa haour deno, ezta different deusetan cerbitzariaganic, gauça guciien iabe badere: 2 Baina tutorén eta curatorén azpico da aitáz ordenatu içan çayón demborarano 3 Hala gu-ere haourrac guinenean munduko elementen azpiratuaç guinén suiectionetan: 4 Baina ethorri içan denean demboraren complimentua, igorri vkan du Iaincoac bere Semea emaztetik eguna, eta Leguearen azpico eguiña: 5 Leguearen azpico ciradenac redemi litzançat, haourréen adoptionea recebi gueneçançat. 6 Eta ceren haour baitzarete, igorri vkan du Iaincoac çuen bihotzeta bere Semearen Spiritua, oihuz dagoela, Abba, erran nahi baita, Aita. 7 Bada guehiagoric ezaiz sclabo, baina semé: eta baldin seme bahaiz, Iaincoaren heredero-ere Christez. 8 Baina Iaincoa eçagutzen etzendutenean cerbitzatzen centuzten naturaz iainco eztiradenac. 9 Baina orain Iaincoa eçagutzen duçuenaz gueroz, baina aitzitic Iaincoaz eçagutu çaretenaz gueroz, nola conuertitzen çarete harçara element infirmoetara eta paubretara, cein ohi beçala cerbitzatu nahi baititućue? 10 Egunac beguiratzen dituce eta hilebetheac, eta demboráć eta vrtheac. 11 Beldurra dut çueçaz, alfer trabaillatu naicén çuec baithan. 12

Çareten ni beçala: ecen ni-ere çuec beçala naiz: anayeá, othoitz eguiten drauquet: ni deusetan eznauque iniuriatu vkan. 13 Eta badaquique nola haraguiaaren infirmitaterequin euangelizatu vkan drauquedan lehen. 14 Eta niçaz ene haraguian eguiten cen experientia eztuque menospreciatu ez arbuiatu vkan, aitzitic laincoaren Ainguerubat beçala recebitu vkan nauque, bayeta Iesus Christ beçala. 15 Ceric cen bada çuen dohainontassuna? ecen testificatzen drauquet, baldin possible içan albaliz, çuen beguiac idoquiric eman cendrauzquedetela. 16 Etsay eguin natzaique egua erraiten drauquedanean? 17 Çueçaz ielossi dirade, ez onetacotz baina aitzitic idoqui nahi çaitutzéz berac desira ditzäquençat. 18 Bainan da anhitz onhestea gauça onean bethiere, eta ez solament çuec baithan present naicenean. 19 Neure haourtoá, ceinéz berriż ertzeco penatan bainaiz, Christ forma daiteno çetan. 20 Nahi nuque orain çuequin içan, eta cambiati neure voza: ecen dudatan naiz çueçaz. 21 Erradaque Leguearen azpico içan nahi çaretenec, Leguea eztuque ençuten? 22 Ecen scribatua da Abrahamec bi sema vkan cituela: bat nescatoaganic, eta bat libreaganic. 23 Bainan nescatoaganicoa haraguiaaren araez iayo içan cen, eta libreaganicoa, promessaren partez. 24 Gauça hauc comparationez erraiten dirade. Ecen hauc dirade bi alliancá, bata da Sinaco menditic Agar, suiectionetara engendratzen duena: 25 (Ecen Sina mendibat da Arabian Ierusalemera oraingoari ihardesten draucanic) eta bere haourrequin cerbitzutan dena: 26 Bainan Ierusalemera gorá, libre da, cein baita gure gución ama. 27 Ecen scribatua da, Alegueradi steril ertzen ezaicená: dendadi eta heyagora eguin ertzeco penan ezaicená: ecen guehiago ditun vtziaren haourrac ecen ez senhardunarenac. 28 Gu bada, anayeá, Isaac beçala promessezzo haour gara. 29 Bainan nola orduan haraguiaaren araez sorthuac persecutzen baitzen Spirituaren araez sorthua, hala orain-ere. 30 Bainan cer dio Scripturac? Egotzquic campora nescatoa eta haren semea: ecen eztic heretaturen nescatoaren semeac librearen semearequin. 31 Bada, anayeá, ezgara nescatoaren haour baina librearen.

5 Beraz Christec libre eguin gaituen libertatean, çaudete fermu, eta berriż etzaitezela eduqui suiectionezco vztarriaz. 2 Huná, nic Paulec erraiten drauquet ecen baldin circoncidi baçaiteztez Christ etzaiquela deus probetchaturen. 3 Eta testificatzen draucat berriż circonciditzen den guionguciari, ecen hura Leguea guciaren beguiratzena çordun dela. 4 Christez gabetu çarete Legueaz iustificatu nahi çareten gucioc: eta gratiatic erori çarete. 5 Ecen gu fedetic den Spirituaz iustitiazco sperançaren beguirat gaude: 6 Ecen Iesus Christean ez circoncisioneac du deus balio,

ezeta preputioac: baina charitatez obratzen duen fedeac. 7 Vngui laster eguiten cenduten, norc empatchatu çaitutzéz, egua obedi etzeneçaten? 8 Persuasione hori ezta çuec deitzen çaituztenaganic. 9 Alchagarri appurbatec orhe gucia mincen du 10 Ni seguratzen naiz çueçaz gure launean, ecen eztuquela berce sendimenduric vkanen: baina çuec trublatzen çaituztenac, ekarriren du condemnationea, norere baita hura. 11 Bada niçaz den becembatean, anayeá, baldin are circoncisionea predicatzen badut, cergatic are persecutzen naiz? beraz abolitu da crutzeazco scandaloa. 12 Ailitez trenta çuec trublatzen çaituztenac. 13 Ecen, anayeá, çuec libertatara deithu içan çaréte: solament beguirauque, libertatea eztén haraguiai occasionetan: baina elkar charitatez cerbitza eçaque. 14 Ecen Legue gucia hitz batetan complitzen da, cein baita, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 15 Baldineta elkar aussiquiten eta iresten baduque: beguirauque bata berceaz consumi etzaitezten. 16 Eta haur erraiten drauquet, Spirituaren araura ebil çaitetzez: eta haraguiai guthiciac eztitzäquela compli. 17 Ecen haraguiai guthiciatzen du Spirituaren contrá, eta Spirituac haraguiai contra: eta gauça hauc elkarren contra dirade: hala non nahi dituquen gauça guciak ezpaitituque eguiten. 18 Baldineta Spirituaz guidatzen baçarete, etzarete Leguearen azpico. 19 Bada, çogueriac dirade haraguiai obrá, cein baitirade, adulterioa, paillardicá, satsutassuna, insolentiá, 20 Idolatriá, poçoinqueriá, etsaigoá, bekaizteriac, asserretassunac, liscarrac, diuisioneac, heresiá, 21 Inuidiá, guia-erhaitecác, hordiqueriac, gormandicác, eta hauc irudiac, gauça hauc aitzinetic erraiten drauzquicuet, lehenere erran dudan beçala: ecen halaco gauçac eguiten dituztenec laincoaren resumá heretaturen eztutela. 22 Bailla Spirituaren fructua da charitatea, alegrançá, baquea, spiritu patienta, benigitatea, ontassuna, fede, emetassuna, temperantiá. 23 Hunelacoén contra legueric ezta. 24 Ecen Christen diradenec haraguia crucificatu duté affectionequin eta guthiciéquin. 25 Baldin vici bagara Spirituaz, Spirituaz ebilere gaitecen. 26 Ezgaitecela vana-gloria guthiciso eguin, elkar tharritatuz, elkargana inuidia vkanet.

6 Anayeá, baldineta erori içan bada guion-bat cembeit faltatan, çuec spiritual çaretenoc goiti eçaque haina emetassunetaco spiriturequin: consideratzen dualaric eure buruá, hi-ere tenta ezadin. 2 Elkarren cargac egar itzaque: eta halaz compli eçaque Christen Leguea. 3 Ecen baldin norbeitec vste badu cerbait dela, deus eztelaric, harc bere fantasiaz bere buruá enganatzen du. 4 Bada bere obrá experimenta beça batbederac: eta orduan bere baithan

gloria vkanen du, eta ez berceric baithan. **5** Ecen batbederac bere cargá ekarriren du. **6** Bada communica bieqó hitzean iracasten denac, bere iracasleari, on gucietaric. **7** Etzaiteztela engana: Iaincoa ecin escarnia daite: ecen cer-ere ereinen baitu guiconac, hura bilduren-ere du. **8** Ecen bere haraguieren ereiten duenac, haraguitic bilduren du corruptione: baina Spirituaren ereiten duenac, Spiritutic bilduren du vicitze eternala. (aiōnios g166) **9** Bada vnguigueitez ezgaitecela enoya: ecen bere sasoinean bilduren dugu, baldin lacho bilha ezpagaitez. **10** Bada dembora duguno, daguiegun vngui guciey, baina principalqui fedeco domesticoey. **11** Badacussaüe cein letra lucez scribatu drauqedan neure escuz. **12** Nor-ere nahi baitirade apparent eracutsi haraguian, hec bortchatzen çaituztez circonciditu içatera: solament Christen crutzeagatic persecutioneric suffri ezteçatençát. **13** Ecen circonciditizen diradenéc berec-ere eztute Leguea beguiratzen: baina nahi duté quec circoncidí çaitezten, çuen haraguian gloria ditecencát. **14** Baina niri guertha eztaquidala gloria nadin Iesus Christ gure launaren crutzean baicen: ceinez mundua niri crucificatu baitzait, eta ni munduari. **15** Ecen Iesus Christean ez circoncisioneac du deusbalio, ez preputioac, baina creatura berriac **16** Eta nor-ere regla hunen araura ebilten baitirade, baquea içanen da hayén gainean eta misericordia, eta Iaincoaren Israelen gainean. **17** Hemendic harát nehorc enoyuric eztidala: ecen nic Iesus launaren mercác dacazquet neure gorputzean. **18** Anayeáic, Iesus Christ gure launaren gratiá dela, çuen spirituarequin. Amen.

Efesoarrei

1 Paul Iainoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac Iesus Christ Iaunean Ephesen diraden sainduey eta fideley: **2** Gratia dela çuequin eta baquea Iainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ Iaunaganic. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec benedicatu baiquaitu benediction spiritual gucian, ceruètan Christ baithan: **4** Nola elegitu vkan baiquaitu harten mundua funda cedin baino lehen, saindu guinençat eta irreprehensible haren aitzinean charitatez: **5** Ceinec predestinatu vkan baiquaitu bere baithan adopta guençancat Iesus Christez, bere vorondatearen placer onaren araura, **6** Bere gratiazco gloriaren laudoriotan, ceinez bere gogaraco egun baiquaitu bere maitean. **7** Ceinetan baitugu redempcionea haren odolaz, cein baita bekatuén barkamendua haren gratiazco abrastassunaren araura: **8** Ceinetic gaindi eragui baitu abundosqui gure gainera sapientia eta intelligentia gucitan: **9** Guri eçagut eraciric bere vorondatearen mysterioa, bere placer onaren araura, cein lehendanic ordenatu baitzuen bere baithan: **10** Demborén complimentuaren dispensationean gucién elkargana biltzera Christean, hambat ceruètan diradenén nola lurrean, hura bera baithan: **11** Ceinetan eguiñ-ere baicara haren heretage, predestinatu iñanic, haren ordenançaren araura, ceinec gauça guciac eguiten baititu bere vorondateco conseilluaren araura. **12** Haren gloriaren laudoriotaco garençat, lehenetaric Christ baithan sperança vkan dugunoc. **13** Ceinetan çuec-ere sperança vkan baitiueg equiazco hitza ençun vkanic, cein baita, çuen saluamendutaco Euangelia: ceinetan sinhetsi-ere vkanic, cigilatu içan baitzarete promessaren Spiritu sainduaz: **14** Cein baita gure heretagearen errésa, haren possessione conquestuaren redempcionerano haren gloriaren laudoriotan. **15** Halacotz ni-ere ençunic Iesus Iaunean duçen fedea, eta saindu guciataraco charitatea, **16** Eznaiz guelditzen çengatic gratién rendatzetic, mentione çueçaz eguiten dudala neure othoitzetan. **17** Iesus Christ gure launaren Iaincoa, Aita gloriazcoac diçuençat sapientiataco eta reuelationetaco Spiritua, haren eçagutzearen vkaiteco: **18** Çuen adimenduco beguiac illuminaturic: daquïuençat ceric den haren vocationearen sperançá, eta ceric den haren heretageco gloriaren abrastassuna sainduetan: **19** Eta ceric den haren boherearen handitassun excellenta sinhesten dugunotara, haren bohere borthitzaren operationez, **20** Cein eracutsi vkan baitu Christ baithan, hura hiletaric resuscitaturic eta iar eraciric bere escuinean ceruètan, **21** Principaltassun, eta puissança, eta verthute, eta dominatione ororen garayan,

eta ez solament secula hunetan baina ethortecoan-ere aipatzen den icen ororen garayan. (aiōn g165) **22** Eta gauça guciak haren oinén azpico suiet egun vkan ditu, eta bera ecarri vkan du gauça ororen garayan Eliçaren buru içateco: **23** Cein baita haren gorputz, eta gauça guciak gucietañ complitzen dituenaren complimendu.

2 Eta çuec viuificatu çaituzte hilac cinetelaric faltetan eta bekatuetan: **2** Ceinétan noizpait ebili içan baitzarete mundu hunen cursuaren araura, airearen bohereco princearen araura, cein baita desobedientiazco haurretan orain obratzan duen spiritua: (aiōn g165) **3** Ceinén artean guc guciec-ere noizpait conuersatu vkan baitugu gure haraguia guthicietan eguiten guentuela, haraguia eta gure pensamenduén desirac: eta naturaz hiraren haour guinén berceac-ere beçala. **4** Baino Iainco misericordiaz abratsac bere charitate handi gu onhetsi gaituenagatic, **5** Eta bekatuz hilac guinelaric, elkarrequin, Christez viuificatu vkan gaitu, ceinen gratiaz saluatu içan baitzarete: **6** Eta resuscitatu vkan gaitu elkarrequin eta iar eraci ceruètan Iesus Christean. **7** Eracuts leçançat ethorteco diraden seculutan bere gratiaren abrastassun abundanta bere gureganaco benignitateaz Iesus Christean. (aiōn g165) **8** Ecen gratiaz saluatu içan çarete fedearen moienez: eta hori ez çetaric: Iaincoaren dohaina da: **9** Ezobréz, nehor gloria eztadinçat. **10** Ecen haren obrá gara Iesus Christean creatuac obra onetara, cein preparatu baititu Iaincoac hetan ebil guentecençat. **11** Halacotz, orhoit çaitetze nola çuec noizpait Gentilac haraguian, Preputio deitzen baitzineten, haraguian Circoncisione deitzen denaz eta escuz eguiten denaz, **12** Baitzineten dembora harten Christ gabe, Israeleco republicarequin deus communic etzindutelaric, eta promessaren alliancetaric estranger, sperançaric etzindutelaric, eta Iainco gabe munduan cinetelaric: **13** Baino orain Iesus Christean, çuec noizpait baitzineten vrrun, hurbildu içan çarete Christen odolaz. **14** Ecen hura da gure baquea, biac bat egun dituena, eta bién arteco parearen cerrailua hautsi duena: **15** Bere haraguiaz abolituric etsaigoá, cein baita, manamenduetaco leguea, ordenancetan consistitzen dena, biéz bere baithan guicon berribat egun leçançat, baquea eguiten luela. **16** Eta biac gorputz batetan reconcilia lietzonçat, Iaincoari crutzeaz, harten etsaigoá deseguinic. **17** Eta ethorriric euangelizatu vkan drauçe baquea, çuey vrrungoey, eta hæy hurbilecoey. **18** Ecen harçaz dugu biéc Spiritu batetan sartze Aitagana. **19** Etzarete beraz guehiagoric estrangér eta campoco, baina sainduén burgesquide, eta Iaincoaren domestico: **20** Apostoluén eta Prophetén fundament gainean edificatuac,

ceinen har cantoin principala baita Iesus Christ bera: 21 Ceinetan edificio gucia elkarri eratchequiric, handitzen baita, temple saindu içateco launean: 22 Ceinetan çuecere elkarrequin edificatzen baitzarete laincoaren tabernacle çaretençát, Spirituaz.

3 Causa hunegatic ni Paul Iesus Christen presonér naiz çuengatic, baitzarete Gentil. 2 Baldin behinçat ençun vkan baduće çuec baithara eman içan çitadan laincoaren gratiaren dispensationea. 3 Nola laincoac reuelationez eçagut eraci drautan mysterioa (lehen hitz gutitan scribatu drauçuedan beçala: 4 Haren iracurtzetic eçagut ahal deçaqueue ceric den ene eçagutze Christen mysterioan.) 5 Cein ezpaita eçagutu içan guiçonén seméz iragan generationetan, orain reuelatu içan çayen beçala haren Apostolu eta Propheta sainduey Spirituaz: 6 Ecen Gentilac diradela herederoquide eta gorputz batetaco bereco eta haren promessean participant Christean Euangilioaz. 7 Ceinen ministre egun içan bainaiz laincoaren gratiaren dohainaren arauzez, cein eman içan baitzait haren boherearen operationearen arauzez. 8 Niri bada saindu gucietachipienari eman içan çait gratia haur, Gentilén artean Christen abrastassun comprehendendi ecin daitenaren euangelizatzeko, 9 Eta guciey manifestatzeko ceric den mysterio bethidanic laincoa baithan estalia cenaren communionea, cein gauça guciacyreatu baithitu Iesus Christez: (aiōn g165) 10 Orain maniferta daquiençat Eliçáz ceruètaco principaltassuney eta boherey laincoaren sapientia anhitz maneraz diuersa: 11 Iesus Christ gure launean egun vkan duen ordenançan eternalaren araura: (aiōn g165) 12 Ceinez baitugu libertate eta sartze confidancarequin, hura baithan dugun fedeaz. 13 Halacotz, nago requerimenduz etaitezten enoya ene çuengatico afflictioneacgatic, cein baita çuen gloriá. 14 Causa hunegatic gurtzen ditut neure belhaunac Iesus Christ gure launaren Aitagona, 15 Ceinaganic ahaidetassun gucia ceruètan eta lurrean deitzen baita, 16 Eman dieçaquençát, bere gloriaren abrastassunaren arauzez, indarrez fortifica çaitezten haren Spirituaz barneko guiçonean: 17 Eta habita dadin Christ fedez çuen bihotzeten: 18 Charitatean erro eguinic eta fundaturic, comprehendendi ahal deçaquen saindu guciequin ceric den çabaltassuna eta lucetassuna, barnatassuna eta goratassuna: 19 Eta eçagut deçaquen Christen amorio eçagutze gucia iragaiten duena: compli çaiteztençát laincoaren complimendu gucian. 20 Bada gutan obratzten duen bohereaz gauça gucién eguitera, escatzen garen edo pensatzen dugun baino abundantquiago

botheretsu denari, 21 Dela gloria Eliçán Iesus Christez, generatione gucietan secula seculacotz. Amen. (aiōn g165)

4 Othoitz eguiten drauçuet bada nic, bainaiz presoner gure launean, ebil çaitezten deithu içan çareten vocationeari dagocan beçala, 2 Humilitate eta emetassun gucirequin, spiritu patient batequin, elkar supportatzen duçuelaric charitatez: 3 Arthatsu çaretelaric Spirituaren vnitatearen beguiratzera baquezco lotgarriaz. 4 Gorputzbat da eta Spiritubat, deithu-ere içan çareten beçala çuen vocationearen sperançça batetara: 5 Iaunbat, Fedebat, Baptismobat: 6 Gucién lainco eta Aitabat, cein baita gucién gainean, eta gucién artean, eta çuetan guciota. 7 Bainha guitaric batbederari gratia eman içan çayó Christen dohainaren neurriaren araura. 8 Halacotz dio, Goiti iganic captiyo eraman vkan du captiuitatea, eta eman drauzte dohainac guiçoney. 9 Eta igaite hora cer da, lehen lurreco parte behera hautara iautsi-ere dela baicen? 10 lautsi içan den hora bera da igan-ere dena ceru gucién garaira, gauça guciacy bethe litzançát. 11 Harc bada eman ditu batzu, Apostolu içateco: eta berceac, Propheta: eta berceac, Euangelista: eta berceac, Pastor eta Doctor içateco, 12 Saindúen elkarganatzeagatic, ministerioaren obracotzát, Christen gorputzaren edificationetan. 13 Guciacyrencontra gaitezqueno fedearen, eta laincoaren Semearen eçagutzearen vnitatean, guiçon perfectotan, Christen adin perfecteco neurriira: 14 Guehiagoric haour ezgarençát balençán ebitteco, eta doctrinataco haice oroz hara huna guiçonén enganioz, eta hayén finecia cautelosqui enganagarrizcoz erabili içateco. 15 Bainha eguiari garreitzalaric charitaterequin, gucietan handi gaitecen hartan, cein baita buruä, Christ: 16 Ceinetaric gorputz guciacy vngui iunctaturic, eta forniduraren iunctura guciéz elkarrequin iossiric, membroetaric batbederaren neurrico indarraren araura hartzen baitu gorputzeco hacitze, bere buruären edificationetan charitatez. 17 Haur bada erraiten dut, eta launaz requeritzen çaituztet, guehiagoric etaitezten ebil berce Gentilac dabilzcan beçala berén adimenduco vanitatean, 18 Adimenduz ilhunduac diradellaric eta laincoaren vicitzetic appartatuac, hetan berén bihotzeco gogortassunetic den ignorantarien causaz: 19 Eta sendimendu gabeturic, bere buruac abandonnatu vkan dituztē dissolutionetara, cithalqueria ororen eguitera, appetitu desordenaturequin. 20 Bainha çuec eztuće hala ikassi vkan Christ: 21 Baldin behinçat hora ençun vkan baduće, eta harçaz iracatsiac baçarete, eguiá Iesus baithan den beçala: 22 Ken deçaquen leheneco conuersationeaz den becembatean guiçon çaharra, enganagarrizco guthicién araura corruptitzen dena: 23

Eta arramberri çaitetzen çuen adimenduco spirituan: 24 Eta iaunz deçaçuen guiçon berria, cein laincoaren araura creatu içan baita iustitiatan eta eguiazco saindutassunetan. 25 Halacotz, gueçurra kenduric, minça çaitetzez eguiaz batbedera cein çuen hurcoarequin: ecen elkarren membro gara. 26 Asserre çaitetzez, eta bekaturic eztaguiciela: iguzquia eztadila etzin çuen asserretassunaren gainean: 27 Eta lekuric eztemoçuela deabruari. 28 Ebaisten çuenac ezteçala guehiagoric ebats: baina aitzitic trabaila bedi on daten gauçaric eguiten duela, beharra duenari emaiteco duençát. 29 Hitz corrumpituric batre çuen ahotic ilki eztadila, baina cembeit bada, edificationearen vsançaco on datenic, ençuten duteney gratia eman diecençát. 30 Eta ezteçuela contrista laincoaren Spiritu saindua, ceinez ciguilatuac baitzarete redemptioneco egunecotzát. 31 Samindura eta colera, eta hira, eta oihu, eta gaitzerraita gacia çuetaric ken bedi, malitia gucirequin. 32 Baina çareten elkargana benigno, misericordioso eta elkarri barkaçale, laincoac Christez barkatu vkan drauçuen beçala.

5 Çareten bada laincoaren imitaçale haour maite anço: 2 Eta ebil çaitetze charitatean Christec-ere onhetsi vkan gaituen beçala, eta liuratu vkan baitrauca bere buruä guregatik oblatione eta sacrificio laincoari, vssain onezco vrrinetan 3 Bada, paillardiça eta cithalqueria gacia, edo auaritiá aippa-ere eztadila çuen artean, nola appartenitzen baitzaye sainduey: 4 Edo gauça dishonestic, edo hitz erhoric, edo burlaqueriaric, baitirade gauça vngui eztaudenac, baina aitzitic gratién rendatzeric. 5 Ecen badaquique haur, ecen ecein ere paillartec, edo cithalec, edo auaritiosoc, cein baita idolatre, eztuela heretageric Christen eta laincoaren resumán. 6 Nehorc etzaitzatela hitz vanoz engana: ecen gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourrén gainera. 7 Etzaretela bada hequin parçonér. 8 Ecen noizpait ilhumbe cineten, baina orain argui çarete gure launean: arguizco haour anço ebil çaitetze: 9 (Ecen Spirituaren fructua consistitzen da ontassun eta iustitia eta eguiä gucitan) 10 Experimentatzen duçuelaric launari placent çayona cer den. 11 Eta ezteçuela communica ilhumbearen obra fructu gabetan, baina aitzitic reprehendi-ere itzaçue. 12 Ecen heçaz ichilic eguiten diraden gaucén erraitea-ere dishonestate da. 13 Baina gauça guciac, camporatzen diradenean arguiaz, manifestatzen dirade: ecen gacia manifestatzen duena, arguia da. 14 Halacotz erraiten du, Iratzar adi lo atzaná, eta iaiqui adi hiletaric, eta arguituren au Christec. 15 Gogoauçue bada nola çuhurqui ebil çaitetzequen, ez erho anço, baina çuhur anço: 16 Recrubatzen duçuelaric demborá: ecen

egunac gaitz dirade. 17 Halacotz, etzaretela çuhurtzia gabe, baina aditzale ceric den launaren vorondatea. 18 Eta etzaretela hordi mahatsarnoz, ceinetan dissolutione baita: baina bethe çaitetze Spirituaz: 19 Minçatzen çaretela çuen artean psalmuz, laudorioz eta cantu spiritualez: cantatzen eta resonatzen drauçaçuela launari çuen bihotzean. 20 Gratiac-ere rendatzen drautzaçuela bethiere gauça guciéz, Iesus Christ gure launaren icenean, gure lainco eta Aitari: 21 Elkarren suiet çaretelaric laincoaren beldurrequin. 22 Emazteác, çuen senharrén çareten suiet, launaren beçala: 23 Ecen senharrá da emaztearen buru, Christ-ere Eliçaren buru den beçala, eta hora da gorputzaren saluadorea. 24 Bada, nola Eliçá baita Christen suiet, hala emazteac-ere diraden bere senharrén suiet gauça gucietan. 25 Senharrá, çuen emaztey on erizteçue, Christec-ere Eliçari on eritzi draucan beçala, eta bere buruä eman vkan baitu harengat: 26 Hura sanctifica leçançát, purificaturic vrezco ikutzez hitzaz. 27 Hura beretaco Eliçá glorioso eguin leçançát, macularic ez cimurduraric gabe, ez halaco berce gauçaric: baina licén saindu eta irreprehensible. 28 Hala senharréc on eritzi behar drauece bere emaztey nola bere gorputzey: bere emazteari on daritzanac, bere buruäri on daritza. 29 Ecen nehorc egundano bere haraguari eztrauca gaitz eritzi: baina hatzen eta entretenitzen du hura, launac-ere bere Eliçá beçala: 30 Ecen haren gorputzeco membro gara, haren haraguitic eta haren heçurretaric. 31 Halacotz, vtziren ditu guiçonac aita eta ama eta iunctaturen çayó bere emazteari: eta biac haraguibat içanen dirade. 32 Mysterio haur handia da: baina ni Christez minço naiz eta Eliçáz. 33 Hunegatik, çuec-ere eguiçue çuen aldetic batbederac hala on daritzón bere emazteari nola bere buruäri: eta emaztea bere senharraren beldur biz.

6 Haourrác, obeditzáçue launean çuen aita eta ama: ecen haur gauça iustoa da. 2 Ohoraitz eure aita eta eure ama (cein baita lehen manamendua promessequin) 3 Vngui hel daquiançát eta vicitze lucetaco aicençát lurraren gainean. 4 Eta çuec aítéc eztitzáçuela prouoca despitetara çuen haourrac, baina haz itzaçue instructionetan eta launazco remonstrationetan. 5 Cerbitzariác, obeditzáçue haraguieren arauuez çuen nabussi diradenac, beldurrequin eta ikararequin, çuen bihotzeco simplicitaterequin, Christ beçala. 6 Ez beguicotzat cerbitzatzen dituçuela, guiçonén gogara eguin nahi bacendute beçala, baina Christen cerbitzari beçala, eguiten duçuelaric laincoaren vorondatea gogotic. 7 Affectione onequin cerbitzatzen duçuelaric launa, eta ez guiçonac: 8 Daquiquelaric haur, ecen batbederac

cerere vngui egui baituque, hora recebituren duqueela, ala den sclaboc ala librec. **9** Eta çuec nabussiéc, hora bera eguiçue hetara, vtziric mehatchuac: daquiçuelaric ecen hayén eta çuen launa ceruétan dela, eta personén acceptioneric eztela hora baithan. **10** Gaineracoaz, ene anayeác, fortifica çaitetze gure launean, eta haren indarraren botherean. **11** launz eçaçue laincoaren harmadura gucia, deabruaren celatén contra resisti ahal deçaçuençát. **12** Ecen eztugu borrocá odolaren eta haraguíaren contra, baina principaltassunén contra, puissancén contra, mundoiaunén, secula hunetaco ilhumbearen gobernadorén contra, leku celestialetan diraden malitia spiritualén contra. (aiōn g165)
13 Harren, har eçaçue launaren harmadura gucia, resisti ahal deçaçuençát egun gaitzean, eta gucley garathuric fermu çaudeten. **14** Çareten bada fermu, çuen guerrunceac eguiáz guerricaturic, eta iustitiazco halacreta iaunciric: **15** Oinetan iaunciric baquezco Euangilioaren preparationea. **16** Gucién gainetic fedezco broquela harturic, ceinez Gaichtoaren gueci suz eraichequi guciac iraungui ahal ditzäquen. **17** Saluamendutaco casqueta-ere har eçaçue, eta Spirituaren ezpatá, cein baita laincoaren hitza. **18** Oratione mota oroz eta supplicationez othoitz eguiten duçuela dembora gucian spirituz, eta hartara iratzari çaudetela perseuerança gucirequin eta supplicationerequin, saindu guciagatic, **19** Eta enegatic, minçatzea eman daquidançát neure ahoaren irequiteco libertaterequin, notifica deçadançát Euangilioaren mysterioa, **20** Ceinen causaz bainaiz embachadore cadenán, harçaz frangoqui minça nadinçát, minçatu behar dudan beçala. **21** Eta daquizquicuençát çuec-ere ene equitecoac, eta ni cer ari naicén, Tychique gure anaye maiteac eta gure launean ministre fidelac, gauça guciac notificaturen drauzquique: **22** Cein harengatic beragaticigorri vkan baitut çuetara, iaquin ditzäquençát gure equitecoac, eta consola ditzançát çuen bihotzac. **23** Baquea dela anayequin, eta charitatea federequin lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **24** Gratia dela Iesus Christ gure launari puritatetan on daritzaten guciequin.

Filipoarrei

1 PAVLEC eta Timotheoc Iesus Christen cerbitzariéc Iesus Christ Iaunean Philippesen diraden saindu guciey Ipirpicuequin batean eta Diacrequin, **2** Gratia dela quequin eta baquea Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ Iaunaganic. **3** Esquerrac emaiten drauzquiot neure Iaincoari queçazco orhoitzapen handirequin, **4** (Bethiere neure oratione gucietan çuen guciongatic bozcariorequin othoite eguiten dudala) **5** Ceren Euangelioren communionera etherri içan çareten, lehen egunetic oraindrano: **6** Huneçaz seguratzan naicela, ecen obra ona çuetan hassi vkan duenac acabaturen duela Iesus Christen egunerano: **7** Nola raçoina baita nic haur estima deçadan queçaz gucioz, ceren bihotzean baitzadutzatet, eta ene estecaduretan, eta defensionean eta Euangilioaren confirmationean quec guioc enequin baitzarete participant ene gratian. **8** Ecen Iaincoa dut testimonio cein cinez desiratzen çaituztadan quec guioc Iesus Christen affectione cordialez: **9** Eta hunez othoitzez nago, çuen charitatea oraino guehiago eta guehiago abunda dadin eçagutzerequin eta iugemendu gucirequin: **10** Gauça contrarioac discerni ditzäquençat: pur eta trebucu gabe çaretençat Iesus Christen egunerano: **11** Iesus Christez Iaincoaren gloriatan eta laudoriotan diraden fructuz betheac çaretelaric. **12** Eta nahi dut daquïquen, anayeá, ecen niri heldu çaiquidan gauçac Euangilioaren auançamendutarago etherri içan diradela: **13** Hambat non ene estecadurá famatu içan baitirade Christ Iaunean Pretorio gucian eta berce leku gucietan: **14** Eta anayetaric anhitz gure Iaunean ene estecaduréz asseguraturic, ausartquago hitzaz minçatzen hauçu baitirade. **15** Eta batzuc behinçat inuidiaz eta contentionez, eta bercéc vorondate onez-ere Christ predicatzan duté: **16** Batzuc, diot, contentionez Christ denuntiatzen duté ez purqui, ene estecaduráç afflictionez emendatu vstez: **17** Baina bercéc charitatez, daquitelaric ecen Euangilioaren defensionetan eçarri içan naicela. **18** Cer bada? nola-ere baita, bada fictionez, bada eguiaz, Christ predicatzan da: eta hunetan alegueratzan naiz, eta alegueraturen-ere. **19** Ceren baitaquit, ecen haur ethorriren çaitadala saluamendutara çuen orationéz, eta Iesus Cristen Spirituaren aiutáz, **20** Ene iguriquite fermuaren eta sperançaren araura, ecen deusetan eznaicela confus içanen, aitzitic libertate gucirequin bethiere beçala, orain-ere magnificaturen dela Christ ene gorputzean, vicitzez bada hiltzez bada. **21** Ecen niri Christ irabaizte çait vicitzera eta hiltzera. **22** Ala haraguian vicitzera probetchu dudanez, eta cer hauta deçaquedan, eztaquit. **23** Ecen hertsen naiz alde

bietaric, desir dudalaric partitzena eta Christequin içatera: ecen haur vnguiz hobeago dut: **24** Baina haraguian egon nadin necessarioago da çuengatic. **25** Eta haur seguratuqui badaquit, ecen egonen naicela eta perseueraturen dudala quequin gucioquin çuen auançamendutan, eta çuen fedearen bozcariotan. **26** Abunda dadinçat çuen gloriationea Iesus Christean niçaz, ene berriz çuetaraco ethortearaz. **27** Solament Christen Euangilioari dagocan beçala conuersa eçaue, bada ethor nadin eta ikus çaitzatedan, bada absent naicén, adi deçadan çuen eguitecoez, ecen perseueratzan duçuela spiritu batetan, gogo batez elkarrequin Euangilioaren fedeaz combatitzan çaretelaric, eta contrastez deusetan icitizen etzaretelaric: **28** Cein baita hayén perditionetaco seignale, eta çuen saluamendutaco, eta haur Iaincoaganic. **29** Ecen çuey eman içan çaiçue Christgatic, ez solament hura baithan sinhestea, baina harengatic suffritzea-ere: **30** Nitan ikussi duçuen, eta orain ençuten duçuen combat bera duçuela.

2 Bada baldin consolationeric batre bada Christean, baldin charitatezco solageamenduric batre, baldin spirituzco communioneric batre, baldin affectione cordialic eta misericordiaric batre bada, **2** Compli eçaue ene bozcarioa, sendimendu ber-bat duçuelaric, charitate ber-bat duçuelaric, gogo ber-batetaco eta consentimendu ber-batetaco çaretelaric. **3** Deus eztadila contentionez edo vana gloriaz egui, baina bihotzeticó humilitatez batac bercea bere buruä baino excellentago estima beça. **4** Etzaudetela batbedera cein çuen commoditatetara behá, baina bercerenetara-ere. **5** Bada biz çuetan Iesus Christ baithan-ere içan den affectionea. **6** Ceinec Iaincoaren formán celaric ezpaitu estimatu harrapatz Iaincoaren bardin içatea: **7** Badaric-ere bere buruä ezdeustu vkan du, cerbitzari forma harturic, guïçonén irudico egui içanic, eta formaz eriden içanic guïçon beçala: **8** Bere buruä beheratu vkan du obedient egui içanic heriorano, are herio crutzecorano. **9** Halacotz Iaincoac-ere hura subiranoqui goratu vkan du, eta icen-bat eman vkan drauca icen gucién gaineco denic: **10** Iesusen icenean ceruètacoén eta lurrecoén eta luppocoén belhaun gucia gur dadinçat: **11** Eta mihi guciac confessa deçan ecen laun dela Iesus Christ, Iainco Aitaren glorián. **12** Hunegatic, ene maiteá, bethiere obeditu vkan duçuen beçala, ez ene presentián beçala solament, baina orain vnguiz guehiago ene absentián, beldurrequin eta ikararequin emplega çaitetze çuen saluamenduan. **13** Ecen Iaincoa da eguiten duena çuetan eta nahi vkaitea eta eguitea, bere placer onaren araura. **14** Gauça guciac egui itzaue murmuratzeric eta questioneric gabe: **15** Çaretençat reprotchu

baguetaco eta simple, laincoaren haour irreprehensible, natione bihurriaren eta gaichtoaren artean, ceinén artean argui eguiçue torchoéc beçala munduan, vicitzetaco hitza aitzinera ekarten dutenén ançora: **16** Gloria ahal nadinçát Christen egunean, ecen eztudala alfer laster equin, ez alfer lan equin: **17** Eta baldin çuen fedearen sacrificio eta cerbitzu gainera sacrificia banadi-ere, aleguera naiz eta çuen gucion onaz aleguera naiz. **18** Çuec-ere halaber çarenen aleguera, eta aleguera çaitete eze onaz. **19** Eta sperançā dut Iesus launean, Timotheo sarri igorriren drauquedala, nic-ere gogo on dudançát çuen eguitecoac eçaguturic. **20** Ecen eztut nehor hain gogo bardinetacoric, eguiaz çuen eguitecoéz arrangura duqueen. **21** Ecen guciac bere gaucey iarreiuiten çaitzé, ez Iesus Christeney. **22** Baina harçazco experientiá eçagutzen duçue, nola, semeac aitá cerbitzatzen duen beçala, enequin cerbitzatzen ari içan den Euangilioan. **23** Hura bada sperançā dut igorriren drauquedala, neure eguitecoey dreçu eman drauquedan sarriena. **24** Eta segurazten naiz launean, ecen neuror-ere sarri ethorriren naicela çuetara. **25** Baina necessario cela estimatu vkan dut çuetara igortera Epaphrodite anayea eta aiutacalea eta guerlaco neure laguna, çuen Apostolu-ere dena, eta nic behar vkan dudanaren administraçalea. **26** Ecen harc çuec gucioc desiratzen centuzten, eta guciz desplacer çuen ceren eri içan cela aditu vkan baitzenduten. **27** Eta segur eri içan da hiltzeco statuan: baina laincoac misericordia equin vkan drauca, eta ez hari solament baina niri-ere, tristitia tristitiaren gainera eznuençát. **28** Bada, hambat affectione handizago hura igori vkan dut, hura ikussiric berriz aleguera çaitetzençát, eta nic hambat tristitia gutiago dudançát. **29** Recibi eçaçue bada hura gure launean bozcario gucirequin: eta halaco diradenac estimatan eduquitçaue. **30** Ecen Christen obragatic heriorano hubildu içan da, bere vicia abandonnaturic, suppli leçançát çuen ene baitharaco cerbitzu peitua.

3 Gaineracoaz den becembatean, ene anayeáç, aleguera çaitete launean: Gauça berén çuey scribatzera niri etzait herabe, eta çuen segurançá da. **2** Gogoa eyeçue ore, gogoa eyeçue obrero gaichtoey, gogoa emoque concisioneari. **3** Ecen gu gara Circoncisionea, laincoa spirituz cerbitzatzen dugunoc, eta gloriatzen garenoc Iesus Christean eta haraguian confidanciaric eztugunoc: **4** Nic cerçaz haraguian-ere confidança dudan badut-ere. Baldin cembeitz bercec vste badu confidanciaric duela haraguian, nic guehiago. **5** Bainaiz çortzi garreneco egunean circonciditu, bainaiz Israel arraçat, Beniaminenleinutic, Hebraico Hebraicoetaric,

religionez Phariseu: **6** Zeloz den becembatean Eliçaren persecutaçale: Leguean den iustitiaz den becembatean, estacuru gabe. **7** Baina irabacitan nadutzan gauçá, caltetaco estimatu vkan ditut Christen amorecatic. **8** Bayeta segur gauça guciac calte diradela estimatzén dut Iesus Christ neure launaren eçagutzearen excellentiagatic: ceinagatic gauça hauçaz gucioçaz neure buruä billuci vkan baitut, eta gorotz beçala eduquiten ditut, Christ irabaz deçadançát. **9** Eta eriden nadin harten, ez neure iustitia Legueaz dena dudalaric, baina Christen fedez dena, cein baita, laincoaganic fedez den iustitiá: **10** Eta eçagut deçadançát, hura, eta haren resurrectionearen verthutea, eta haren afflictionén participationea, haren herioaren conforme equin içanic: **11** Eya cerbait maneraz hel ahal naitenez hilien resurrectionera: **12** Ez ia ardietsi dudalacotz, edo ia perfect naicelacotz: baina banarreiò, eya are ardietsi ahal deçaquedanez, eta causa hunegatic ardietsi içan naiz Iesus Christez. **13** Anayeáç, niçaz den becembatean eztut neure buruä estimatzen oraino ardietsi vkan dudala. **14** Baina gauçabat eguiten dut guibeletic diraden gauçá ahanzten titudala, eta aitzinetic diraden gaucetara auançatzen naicela, chedeari narrayó, laincoaren garaitico vocationearen preçioari, Iesus Christ launean. **15** Bada, perfect garen gucióç dugun sendimendu haour: eta baldin cerbait bercela senditzen baduçue, hura-ere laincoac reuelaturen drauçue. **16** Guciagatic-ere certara heldu içan baicara, harten regla ber-batez ebil gaitecen, eta garen sendimendu ber-batetaco. **17** Anayeáç, çarenen gogo batez ene imitaçale, eta consideraitçaue hala dabilzanac, nola gu baiquaitçue exemplutan. **18** Ecen anhitz dirade dabilzanac ceineçaz anhitzetan erran vkan baitrauçuet, eta orain-ere nigarrez nagoela erraiten, Christen crutzearen etsay diradela: **19** Ceinén fina baita perditionea, ceinén laincoa, sabela, eta gloriá hayén confusionerequin, pensatzen dutelaric lurreco gaucetan. **20** Baina gure conuersationea ceruètan da: nondic Saluadorearen-ere beguira baicaude, cein baita Iesus Christ launa, **21** Ceinec transformaturen baitu gure gorputz ezdeusa, haren gorputz gloriosoaren conforme equin dadinçát, gauça guciac-ere bere suiet equin ahal ditzaqueen verthutearen araura.

4 Halacotz, ene anaye maiteáç, eta desiratuáç ene bozcarioa eta coroá, hunela egon çaitete gure launean, ene maiteáç. **2** Euodiari othoitzez nagoca, eta Synticheri othoitzez nagoca diraden affectione ber-batetaco launean. **3** Eta hiri-ere othoitz eguiten drauat, neure eguiazco laguná, aiuta ditzan emazte enequin batean bataillatu diradenac Euangilioan, eta Clementequin eta ene berce aiutaçalequin,

ceinén icenac baitirade vicitzeco liburuän. 4 Aleguera çaitetzte launean bethiere: berriz diot, aleguera çaitetzte. 5 Çuen modestiá eçagut bedi guiçon guciéz: launa hurbil da. 6 Eztuçuela deusez ansiaric: baina gauça orotan othoitzaz eta supplicationez esquer emaiterequin çuen requestáç notifica bequizquió laincoari. 7 Eta laincoaren baque adimendu gucia iragaiten duenac beguiraturen ditu çuen bihotzac eta çuen adimenduac lesus Christean. 8 Gaineracoaz, anayeáç, gauça eguiazco diraden guciac gauça honest guciac, iustoac, purac, amoriotacoac, icen onetacoac, baldin edocein verthute bada eta edocein laudorio, gauça hau tan pensa eçaçue: 9 Cein ikassi-ere baitituçue, eta recebitu, eta ençun, eta ikussi-ere nitan. Gauça hauç bada eguiñ itzaçue, eta baquezco laincoa içanen da çuequin. 10 Alegueratu içan naiz launean haguitz, ceren ia azquenecotz arrapherdatu çareten çuen niçazco ansián: harten pensatzen-ere bacendutén, baina commoditateric etzindutén 11 Eznaiz minço deusen peitu içanez: ecen nic ikassi dut erideiten naicenaren araura content içaten. 12 Eta badaquit behera içaten, badaquit abundant içaten-ere: leku gucietan eta gauça gucietan ikassi dut asse içaten eta gosse içaten, eta abundant içaten eta peitu içaten. 13 Gauça guciac ahal ditzquet Christ fortificatzen nauenaz: 14 Badaric-ere vngui eguiñ duçue ceren elkarrequin ene afflictionera communicatu vkan baitituçue. 15 Eta çuec-ere badaquique, Philippianoáç, ecen Euangilioaren predicatione hatsean, Macedoniaric partitu nincenean, eceinere Eliçac etzarautala deus communicatu har eta emanezco beharquian, çuec ceuroc baicen. 16 Ecen Thessalonican nincenean, behin eta berriz, behar nuena igorri vkan drautaçue. 17 Ez emaitzeren galdez nagoelacotz: baina galdeguiten dut fructua eçagut daquiqueen contura çuen abantailletan. 18 Bada recebitu vkan ditut gauça guciac, eta abundantia dut: complitu içan naicela, diot, Epaphroditeganic recebituric çueçaz igorriac, vrrin onetaco vssain anço, laincoaren gogaraco eta placentiataco sacrificio. 19 Ene laincoac-ere supplituren du behar vkanen duçuen gucia, bere abrastassunaren araura gloriarequin lesus Christean. 20 Bada gure lainco eta Aitari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiôn g165) 21 Salutaitzaçue saindu guciac lesus Christean Salutatzen çaituztez enequin diraden anayéc. 22 Salutatzen çaituztáz saindu guciéc, eta principalqui Cesaren etchecoéc. 23 lesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen.

Kolosarrei

1 PAVL Iaincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac eta Timotheo gure anayeac, 2 Coloszen diraden saindu eta anaye fideley Christean: *Gratia dela quequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ Iaunaganic.* 3 Esquerrac emaiten drautzagu Iaincoari, cein baita, Iesus Christ gure Iaunaren Aita bethi çengatic othoitz eguiten dugula, 4 Ençunic çuen fede Iesus Christ baithangoa eta saindu gucietara duçuen charitatea: 5 *Ceruètan çuey beguiratzen çaiçuen sperançagatic, cein Euangelioren eguiazko hitzaz lehen ençun vkan baituçe, 6 Cein heldu içan baita çuetara, mundu orotara-ere beçala, eta fructificatzen baitu, çuec baithan-ere beçala, Iaincoaren gratiá eguiazqui ençun eta eçagutu vkan duçuen egunaz gueroztic.* 7 Nola ikassi-ere baituçe Epaphras gure lagun maite eta cerbitzari-quideaganic, cein baita Christen ministre fidel çuendaco: 8 Ceinec declaratu-ere baitraucu çuen Spirituazko charitatea. 9 Halacotz gu-ere haur ençun vkan guenduen egunaz gueroztic, ezgara baratzen çengatic othoitz eguitetic eta galdeguitetic betha çaitetzen haren vorondatearen eçagutzeaz, sapientia eta adimendu spiritual gucirequin: 10 Iaunari dagocan beçala ebil çaitetzençat, gauça gucietan haren gogaraco çaretençat, obra on orotan fructificatzen duçuela, eta aitzinaratzen çaretala Iaincoaren eçagutzean. 11 Indar orotan fortificaturic, haren gloriaren verthutearen araez, suffrimendu eta spirituzco patientia orotara bozcariorequin: 12 Esquerrac emaiten drautzaçuela Aitari, ceinec sufficient eguin baiquaitu sainduén heretagean participant içateco arguijan: 13 Ceinec deliuratu baiquaitu ilhumbearen botheretic eta eraman bere Seme maitearen resumara. 14 Ceinetan baitugu redempcionea haren odolaz, baita, bekatuén barkamendua. 15 Cein baita Iainco inuisciblearen imaginá, gauça creatu guciak baino lehen iayo. 16 Ecen harten creatu içan dirade ceruètan eta lurrean diraden gauça guciak, visibleac eta inuiscibleac, nahiz-biz Thronoac, nahiz Dominationeac, nahiz Principaltaçunac, nahiz Puissançác, gauça guciak, diot, harçaz eta harengatic, creatu içan dirade. 17 Eta bera gauça guciak baino lehen da, eta gauça guciak harçaz consistitzen dirade. 18 Eta hura da Eliça gorputzaren buruä, eta hatsea, eta hiletarico lehen iayo: gauça gucietan lehen lekuá eduqui deçançat. 19 Ecen Aitáren placer ona içan da complimentu gucia harten habita ledin: 20 Eta harçaz reconcilia litzan gauça guciak beregana, pacificaturic haren crutzeco odolaz hambat ceruän nola lurrean diraden gauçá. 21 Eta çuec noizpait harenganic vrrunduac eta etsay cinetelaric, pensamenduz obra gaichtotan: 22 Badaric-ere

orain reconciliatu çaituzte bere haraguiaren gorputzean, herioaz: quec eguiñ cintzatençat saindu, eta atchaquio gabe eta irreprehensible bere aitzinean: 23 Bay baldin egoiten baçarete fedean fundatuac eta fermu, eta erautzen ezpaçarete ençun vkan duçuen Euangelioco sperançatic, cein Euangilio ceruären azpico creatura ororen artean predicatu içan baita, ceinetaco ministre ni Paul eguiñ içan bainaiz: 24 Orain alegueratzen naiz çengatic suffritzen ditudan gaucéz, eta Christen afflictionén gaineracoac complitzen ditut neure haraguian, haren gorputzagatic, cein baita Eliçá. 25 Ceinetaco ministre eguiñ içan bainaiz, Iaincoaren dispensationez, cein eman içan baitzait çuec baithara, Iaincoaren hitzaren complitzeco: 26 Cein baita, secula eta adin guciéz gueroztic estaliric egon içan den mysterioa, baina orain manifestatu içan çaye haren sainduey. (aión g165) 27 Ceiney Iaincoac eçagut eraci nahi vkan baitraue, ceric den mysterio hunetaco gloriaren abrastassuna Gentilén artean, cein baita Christ çuetan, gloriazko sperançá: 28 Cein guc predicatzen baitugu, admonestatzen dugularic guicón gucia, eta iracasten dugularic guicón gucia sapientia orotan: guicón gucia perfect eguiñ deçagunçat Iesus Christ Iaunean. 29 Hartacotzat trabaillatzen-ere naiz, combatitzen naicela haren operatione nitan botheretsuqui obratzen duenaren araura.

2 Ecen nahi dut daquïuen cein batailla handia dudan çengatic eta Laodiceacoacgatic, eta haraguian ene presentiá ikussi eztutene guciagatic: 2 Consola ditecençat hayén bihotzac, elkarrequin charitatez iunctaturic, eta adimendu guerthuqui seguratuaren abrastassun gucion, gure Iainco eta Aitaren eta Christen mysterioaren eçagutzetan. 3 Ceinetan sapientiazco eta scientiazco thesaur guciak gordeac baitirade. 4 Eta haur erraiten dut nehorc goga eraciteco hitzez engana etzaitzatençat. 5 Ecen gorputzez absent banaizere, spirituz ordea quequin naiz, alegueratzen naicelaric eta ikusten dudalaric çuen reguelá, eta Christ baithan duçuen fedearen fermutassuna. 6 Beraz Iesus Christ Iauna recebitu vkan duçuen beçala, harten ebil çaitetze: 7 Erro eguiñ eti edificatuac çaretelaric harten, eta fedean confirmatuac, iracatsi içan çareten beçala, abundos çaretelaric harten remerciamendurequin 8 Begirauçue nehorc pilla etzaitzaten philosophiaz eta enganjo vanoz, guicónen ordenancén araura, munduko rudimenten araura, eta ez Christen araura: 9 Ecen harten habitatzen da diuinitatezco bethetassun gucia corporalqui. 10 Eta çarete harten complituz, cein baita Principaltaçun eti Bothere guciaren buruä. 11 Harequin ohortze içanic Baptismoaz, ceinez harequin batean resuscitatu-ere baitzarete, Iaincoaren fede botheretsuqui operatzen duenaz, ceinec hura hiletaric resuscitatu vkan

baitu. **13** Eta çuec hilac cinetelaric bekatueta eta çuen haragiaren preputioan, harequin batean viuificatu vkan çaituztē, çuey bekatu guciak barkaturic, **14** Eta iraunguiric ordenancetan gure contra cen obligançá, cein baitzén gure contrario, baina harc kendu vkan du hura artetic, crutzeari eratzequiric: **15** Eta billuciric Principaltassunac, eta Bothereac monstrançatan eraman vkan ditu publicoqui heçaz harten triumphaturic. **16** Nehorc bada etzaitzatela condenna ianean, edo edanean, edo besta egunaren, edo ilhargui berriaren, edo Sabbathoén respectuz: **17** Cein baitirade ethorteco ciraden gaucén itzal, baina gorputza Christena da. **18** Nehorc ezteçala çuen gainean seignoria bere placerera humilitatez, eta Aingueruèn cerbitzuz, ikussi eztituen gaucetara bere buruä auançatuz, bere haragiaren adimenduz erhoqui hanturic: **20** Bada baldin hil baçarete Christequin mundoço rudimentez den becembatean, cergicat nehorc ordenançaz cargatzen çaituzte, munduan vici bacinetet beçala? **21** Hala nola, Ezteçála ian, Ezteçála dasta, Ezteçála hunqui. **22** Guiçonen manamenduén eta doctrinén arauzco gauça hauc gucioc vsança berez galdu doaça. **23** Badaric-ere gauça hauc badute cerbait sapientia irudi bere vorondatezco deuotionean, eta spirituzco humilitatean, eta gorputza guppidia eztutene becembatean: eztirade ordea eceinere preciotaco, ceren haraguia ressasiatzen duten gaucetara beha baitaude.

3 Bada baldin resuscitatu içan baçarete Christequin, garayan diraden gauçác bilhaitzaçue, non baita Christ laincoaren escuinean iarrria. **2** Garaico gaucetan pensa eçaçue, ez luraren gainecoetan. **3** Ecen hil içan çarete, eta çuen vicitzea gordea da Christequin laincoa baithan. **4** Baina Christ aguer dadinean cein baita gure vicia, orduan çuecerre aguerturen çarete gloriatan. **5** Mortificaizaçue bada çuen membro luraren gainecoac, paillardiá, cithalqueria, appetitu desordenatua, guthicia gaichtoa, eta auaritía, cein baita idolatria. **6** Gauça haucgatik ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourréen gainera. **7** Ceinetan çuecerre ebili içan baitzarete noizpait, hetan vici cinetenean. **8** Baina orain ken itzaçue çuec-ere hec guciak, hira, colera, malitia, gaitzerraitea, minçatze deshonestaz çuen ahotic appart. **9** Gueçurric ezterraçuela batac bercearen contra, eraunciric guicón çaharra bere eguitatequin, **10** Eta iaunciric berria, cein arramberritzen baita eçagutzez, hura creatu duenaren imaginaren araura. **11** Non ezpaita Grecquic ez luduric, Circoncisioneric ez Preputioric, Barbaroric ez Scytheric, sclaboric ez libreric: baina gucia eta gucietaan Christ. **12** Vezti çatezze bida laincoaren elegitu, saindu

eta maite anço, misericordiazco halsarrez, benignitatez, humilitatez, emetassunez, spiritu patientez: **13** Supportatzen duçuelaric batac bercea, eta barkatzen draucaçuelaric elkarri, baldin cembeitec berceren contra kereillaric badu: nola Christec-ere barkatu vkan baitrauçue, hala çuec-ere. **14** Eta hauen gución gainera vezti çatezze charitatez, cein baita perfectionezco lotgarria. **15** Eta laincoaren baqueac regna beça çuen bihotzeten, ceinetara deithuac-ere baitzarete gorputz batetan, eta çareten gratioso. **16** Christen hitza habita bedi çuetan largoqui sapientia guciarequin: iracasten eta admonestatzen duçuela elkar psalmuz, laudorioz, eta cantu spiritualez remerciamendurequin, cantatzen draucaçuela çuen bihotzean launari. **17** Eta cerere egui baiteçaçue hitzez edo obraz, Iesus launaren icenean eguiçue, esquerrac emaiten drautzaçuela gure lainco eta Aitari harçaz. **18** Emazteáç, çareten suiet çuen senharretara, bide den beçala gure launean. **19** Senharráç, on eritezue çuen emaztey, eta etzaitezta samint hayén contra. **20** Haourráç, obeditzacue aitác eta amác gauça gucietañ: ecen haur launari placent çayó. **21** Aitác, eztitzacuela tharrita çuen haourrac: gogoa gal ezteçatençat. **22** Cerbitzariáç, obeditzacue gauça gucietañ çuen nabussi carnalac, ez beguiaren araura cerbitzatzen duçuela, guicónen gogara egui nahi bacindute beçala, baina bihotzeco simplicitarequin, launaren beldur çaretelaric. **23** Eta cerere baitaguiçue, gogotic eguiçue launari anço eta ez guiconey anço. **24** Daquicuelaric ecen launaganic recebituren duçuela heretageco alocairuä, ecen Christ launa cerbitzatzen duçue. **25** Baina iniustoqui eguiten duenac, recebituren du iniustoqui egui duqueena: eta ezta personén acceptanceneric.

4 Nabussiáç eguiçue çucena eta eguiimbidea cerbitzariy, daquicuelaric ecen çuec-ere baduçuela laun-bat ceruètan. **2** Orationetan perseuera eçaçue, harten veillatzen duçuelaric remerciamendurequin. **3** Othoitz eguiten duçuelaric elkarrequin guregatik-ere hitzaren borthá laincoac irequi dieçagunçat, Christen mysterioaren denuntiatzeco, ceinagatic presoner-ere bainaiz. **4** Hura manifesta deçadançat, minçatu behar dudan beçala. **5** Çuhurqui ebil çatezze campocoetara, demborá recrubatzen duçuelaric. **6** Çuen hitza bethiere biz gatzez confitua gratiarequin, batbederari nola ihardetsi behar draucaçuen daquicuençat. **7** Ene equiteco guciak notificaturen drauzquicue Tychique gure anaye maiteac, eta ministre fidelac, eta gure launean ene cerbitzari quideac: **8** Cein igori vkan baitut çuetara berariaz, eçagut ditzançat çuen eguitecoac, eta consola ditzançat çuen bihotzac, **9** Onesimo gure anaye fidelarequin eta

maitearequin cein baita çuenetaric, hec alde hunetaco eguiteco guciéz auertituren çaitutzéz. **11** Eta Iesus Iusto deitzen denac, cein baitirade circoncisionetic, hauc solament ditut aiutaçale laincoaren resumán, eta ene solageamendutaco içan dirade. **12** Salutatzen çaituzte Epaphras çuenac, Christen cerbitzariac, bethiere bataillatzen delaric çuengatic othoitzetan, çaudetençát perfecto eta complitu laincoaren vorondate gucian: **13** Ecen haur harçaz testificalzen dut, ecen zelo handia duela çuengatic eta Laodicean, eta Hyerapolen diradenacgatic. **14** Salutatzen çaituztez Luc mediku maiteac, eta Demasec. **15** Salutaitzaçue Laodicean diraden anayeac, eta Nympha, eta haren etchean den Eliçá. **16** Eta epistola haur çuec baithan iracurri datenean, eguiçue Laodiceacoén Eliçan-ere iracur dadin: eta Laodiceatic scribatua, çuec-ere iracur deçaçuen. **17** Eta erroçue Archipperi, Gogoa eçac gure launean recebítu vkan duàn administrationea compli deçánçat. **18** Salutationea, ene Paulen escuz. Çareten orhoit ene estecaduréz. Gratia dela çuequin. Amen.

1 Tesalonikarrei

1

PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc Thessaloniceanoén
Eliça, Iainco Aitán eta Iesus Christ gure Iaunean denari,
Gratia dela çuequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta
Iesus Christ launaganic. 2 Esquerrac emaiten drautzag
Iaincoari bethiere çueçaz gucióz, memorio çueçaz eguiten
dugula gure othoitzenetan: 3 Paussu gabe orhoitzen garelari
çuen fedearen verthuteaz, eta çuen charitatearen trabailluaz,
eta çuen sperançaren patientiáz Iesus Christ gure Iaunean,
gure Iainco eta Aitaren aitzinean: 4 Daquigularic, anaye
maiteáç, çuec Iaincoaz elegituac çaretela: 5 Ecen gure
Euangelioa consistitu içan da çuec baithan ez hitzean
solament, baina verthutean-ere, eta Spiritu sainduan, eta
segurança handitan, daquïçen beçala nolaco içan garen
çuen artean çengatic. 6 Çuec-ere gure imitaçale eguiñ içan
çarete eta launaren, recebituric hitza anhitz tribulationerequin,
Spiritu sainduaren bozcariorequin: 7 Hala non Macedonian
eta Achaian sinhesten duten gucién exemplu içan baitzarete.
8 Ecen çuetaric soinu eguiñ vkan du Iaincoaren hitzac,
ez solament Macedonian eta Achaian, baina leku orotan-
ere çuen feder Iaincoa baithangoa diuulgatu içan da, hala
non ezpaitugu mengoa deus erran deçagun: 9 Ecen beréc
çueçaz contatzent duté cer sartzea vkan dugun çuetara, eta
nola conuertitu içan çareten Iaincoagana idoletaric, cerbitza
cineçatençat Iainco vicia eta eguiazcoa: 10 Eta haren Seme
Iesusen beguira cinaudetençat ceruètaric, cein resuscitatu
vkan baitu hiletaric, cein baita, gu ethorteco den hiratic
deliuratzent gaituena.

2

Ecen ceuroc badaquique, anayeáç, gure çuec baitharaco
sartzea nola eztén vano içan: 2 Baina are, daquïçen
beçala, lehenetic affligitu eta iniuariatu içan baguinen-ere
Philippesen, hardieça hartu vkan dugu gure Iaincoan, çuey
Iaincoaren Euangelioaren predicationera combat handirequin.
3 Ecen gure exhortationea ezta abusionez, ez vileniaz,
ez enganiorequin içan: 4 Baina nola Iaincoaz approbatu
içan baicara Euangelioaren predicationea eman lequigun,
hala minçatzen gara, ez guïçonén gogara eguiñ nahi
baguendu beçala, baina Iaincoaren, ceinec gure bihotzac
approbatzen baititu. 5 Ecen behinere lausenguzco hitzez
eztugu vsatu vkan, daquïçen beçala: ezeta auaritiataco
occasionez: Iaincoa da testimonio. 6 Eta guïçonetaryic
eztugu gloriaric bilhatu vkan, ezeta çuetaric, ez bercetaric,
grauitate eduqui ahal guenduqueelaric, Christen Apostolu
beçala. 7 Baina içan gara eme çuen artean, vñhida batec
bere haourrac delicatuqui hatzen balitu beçala. 8 Hunela

çuetara affectionatuac guinelaric, desir guenduen çuey
partitzera ez solament Iaincoaren Euangelioa, baina gure
arima propriac-ere, ceren guçaz onhetsiac baitzineten. 9
Ecen orhoit çarete, anayeáç, gure trabailluaz eta nequeaz:
ecen gau eta egun languiten ari guinela, çuetaric nehoren
phorogu ezguinençat, predicatu vkan dugu çuec baithan
Iaincoaren Euangelioa. 10 Çuec testimonio çarete eta
Iaincoa, nola sainduqui eta iustoqui, eta reprotochu gabe
çuen, sinhetsi duçuenón artean conuersatu vkan dugun.
11 Daquïçen beçala, nola çuetaric batbedera, aitác bere
haourrac beçala, auertitzen guenduen. 12 Eta consolatzent
eta requeritzen, ebil cindeizten bere resumara eta gloriara
deitzen çaituzten Iaincoari dagocan beçala. 13 Halacotz guc-
ere esquerrac emaiten drauzquiogu Iaincoari paussuric gabe,
ceren Iaincoaren hitzaren predicationea gureganic recebitu
vkan duçueñean, recebitu vkan baititue, ez guïçonén hitz
beçala, baina (nola eguiazqui baita) Iaincoaren hitz beçala,
ceinec obratzen-ere baitu çetan sinhesten duçuenotan. 14
Ecen çuec, anayeáç, imitaçale eguiñ içan çarete Iaincoaren
Eliça Iudean diradenén Iesus Christean, nola gauça berac
suffritu vkan baitituçue çuec-ere çuen natione berecoetaric,
hec-ere luduetaric beçala: 15 Ceinéc Iesus launa-ere hil vkan
baituté, eta berén Propheta propriac, gu-ere persecutatu vkan
gaituzté, eta eztirade Iaincoaren gogaraco, eta guïçon gucién
contrario dirade: 16 Gu empatchatzen gaituztelaric Gentiley
minçatzzetic salua diteçençat, bethi compli ditzatençat bere
bekatuac: ecen hetara heldu içan dahirá finerano. 17 Eta
gu, anayeáç, çuetaric separaturic dembora appurbatetacotz
ikustez, ez bihotzez, hambat cineçago emplegatu içan gara
çuen beguithartea ikustera, desir handirequin. 18 Halacotz
ethorri nahi içan gara çuetara (ni Paul behinçat) behin eta
berriz, baina empatchatu vkan gaitu Satanec. 19 Ecen ceric
da gure sperançá, edo bozcarioa, edo gloriagarrico coroa?
ala ez çuec-ere Iesus Christ gure launaren aitzinean haren
aduenimenduan? 20 Segur çuec çarete gure gloriá eta
bozcarioa.

3

Halacotz guehiagoric ecin pairatuz, on irudi içan çaicu
gueuroc Athenesen gueldi guentecen. 2 Etaigorri vkan
dugu Timotheo gure anaye eta Iaincoaren ministrea eta
Christen Euangelioan gure aiutaçalea, çuen confirmatzera
eta exhortatzera çuen fedearen gainean: 3 Nehor trubla
eztadinçat afflictione hautan: ecen ceuroc badaquique hartaco
ordenatuac garela. 4 Ecen çuec baithan guinenean aitzinetic
erraiten guendrauquen ecen afflictione iragan behar vkanen
guenduela, heldu-ere içan den beçala, eta badaquique.
5 Halacotz nic-ere guehiagoric ecin pairatuz, huraigorri

vkan dut çuen fedea eçagut neçançát, tentaçaleac nolazpeit tentatu centuquezten beldurrez, eta ezdeustu ezlicén gure trabailla. 6 Eta heuraguiric eztuela ethori cenean Timotheo çuetaric guregana, eta declaratu cerauzquigunean çuen fedea eta charitatea, eta nola duçuen guçaz memorio ona bethiere, desiratzen gaituçuelaric ikustera, guç-ere çuec beçala: 7 Halacotz içan gara consolatu, anayeáç, çuetan, gure afflictione eta tribulatione orotan, çuen fedea. 8 Ecen orain gara vici, baldin çuec fermu baçaudete launean. 9 Ecen cer remerciamendu laincoari renda ahal deçaqueogu çueçaz, gure laincoaren aitzinean çuen causaz alegueratzen garen alegranza guciagatic? 10 Gau eta egun abundantquiago othoitz eguiten dugula ikus deçaçunçát çuen beguithartea, eta compli deçaçunçát çuen fedean peitu dena. 11 Bada, gure lainco eta Aitac, eta Iesus Christ gure launac chuchent deçala gure çuetaratico bidea. 12 Eta çuec launac multiplica eta abunda eraci çaitzatela elkarganaco eta guciataraco charitatean, gu-ere çuetara beçala: 13 Confirma ditzançát çuen bihotzac reprotrchu gabe saindutassunean gure lainco eta Aitaren aitzinean, Iesus Christ gure launaren bere saindu guciequilaco aduenimendu.

4 Gaineracoaz bada anayeáç, othoizten çaituztegu, eta quereritzen Iesus launaz, gureganic recebitu vkan duçuen beçala, nola ebili behar çareten eta laincoaren gogaraco içan, guerotic guerora auançago çaitezten. 2 Ecen badaquique cer manamenduac eman drauzquiquegun Iesus launaren partez. 3 Ecen haur da laincoaren vorondatea, çuen sanctificationea, paillardiçataric beguira çaitezten: 4 Eta iaquin deçan çuetaric batbederac bere vniçaren posseditzen sanctificationerequin eta ohorerequin: 5 Ez guthiciataco affectionerequin, Gentil laincoa eçagutzen eztutene ançora. 6 Nehorc ezteçala aurizqui edo engana bere anaya eceinere eguitecotan: ecen launa gauça hauen gucién mendecaçale da, nola lehen-ere erran eta testificatu baitrauçuegu. 7 Ecen ezcagaitu deithu vkan laincoac cithalqueriatara, baina sanctificationetara. 8 Bada gauça hauc arbuyatzen dituenac, eztu guïçon-bat arbuyatzen, baina laincoa, ceinec bere Spiritu saindu gutan eçarri-ere vkan baitu. 9 Anayetassunezco charitateaz den becembatean, eztuque mengoaric scriba dieçaquedan ecen ceuroc laincoaz iracatsiac çarete, elkar onhets deçaçuen. 10 Ecen eguiten-ere baduçue haur Maeedonia gucian diraden anaye orotará: baina othoizten çaituztegu, anayeáç, guerotic guerora auançago çaitezten, 11 Eta pena eçar deçaçuen baquez içatera, eta çuen eguiteco proprién eguitera, eta çuen escu propriéz languitera, manatu çaituztegun beçala: 12 Campotic diradenetara honestqui perporta çaiteztençát,

eta deusen beharric eztuçuençát. 13 Eta eztut nahi çuec ignorant çareten, anayeáç, lo daunçanéz den becembatean, contrista etzaiteztençát, berce goitico sperançaric eztutenebere beçala. 14 Ecen baldin sinhesten badugu Iesus hil eta resuscitatu dela, halaber Iesus launean lo daunçanac-ere laincoac erekarriren ditu harequin. 15 Ecen haur erraiten drauçuegu launaren hitzez ecen gu viciric goitico garatenoc launaren aduenimenduan ezcagaitaztela aitzinduren lo daunçateney. 16 Ecen launa bera exhortationezco oihurequin, eta Archangelu vozequin, eta laincoaren trompettarequin iautsiren da cerutic: eta Christean hilac resuscitaturen dirade lehenic: 17 Guero gu viciric goitico garatenoc, harrapaturen garate hequin batean hodeyeten launaren aitzinera airtetan: eta halaz bethi launarequin içanen gara. 18 Bada, consola eçaçue elkar hitz hauçaz.

5 Demboréz eta momentéz den becembatean, anayeáç, epta mengoaric scriba dieçaquedan. 2 Ecen ceuroc badaquique vngui ecen launaren eguna ethoriren dela, ohoina gauaz beçala. 3 Ecen erran deçatenean, Baque eta segurança: orduan gainera ethoriren çaye vstegaberico destructionea, içorra denari mina beçala, eta eztirade itzuriren. 4 Bainan çuec, anayeáç, etzarete ilhumbean, non egun harc, ohoinac eguiten duen beçala, ardiets çaitzaten. 5 Çuec gucioc arguiaaren haour çarete, eta egunaren haour: ezcagaitu ordenatu laincoac hiracotzát, baina saluamenduaren vkaitecotzát Iesus Christ gure launaz, 10 Cein guregatik hil içan baita: bagaude iratzariric, ala bagaunça lo, harequin batean vici garén. 11 Harren, exhorta eçaçue elkar, eta edifica eçaçue batac bercea, eguiten-ere duçuen beçala. 12 Halaber othoizten çaituztegu, anayeáç, eçagut ditzacuen çuen artean trabaillatzen diradenac, eta çuen gaineco diradenac gure launean, eta çuen admonestaçaleac: 13 Eta amorio handitan eduqui ditzacuen, eguiten dutén obragatic. Añue baque elkarren artean. 14 Halaber othoitz eguiten drauçuegu, anayeáç, admonesta ditzacuen vicitze desordenatutacoac, consola ditzacuen gogo chipitacoac, sustenga ditzacuen flaccuac, çareten spirituz patient gucietera. 15 Begirauçue nehorc eztieçón gaitza gaitzagatic nehor renda: baina vnguiari bethi çarreitzate, bata berceagana eta gucietera. 16 Bethiere çareten aleguera. 17 Paussu gabe othoitz eguicue.

18 Gauça gucietan esquerrac emainzquiue: ecen haur da Iaincoaren çuetaraco vorondatea Iesus Christez. 19 Spiritua ezteçaquela iraungui: 20 Prophetiác ezticaquela menosprecia. 21 Gauça guciac experimentaitzaque: on denari çatchetzate: 22 Gaizquiaren irudi orotaric beguira çaititezte. 23 Bada Iainco baquezcoac ossoqui sanctifica çaitzatela: eta çuen spiritu gucia eta arima eta gorputza hoguen gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimenduco beguira ditecela. 24 Fidel da çuec deithu çaitutztena, eguinen-ere badu. 25 Anayeá, othoitz eguique guregatik. 26 Salutaitzaque anaye guciac pot saindurequin. 27 Requeritzen çaitutztet launaren partez iracur daquién epistola haur anaye saindu gucley. 28 Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin. Amen.

2 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc gure Iainco Aitan eta Iesus Christ gure Iaunean Thessaloniceanoen den Eliçari: **2** Gratia dela quequin eta baquea gure Iainco Aitaganic eta Iesus Christ Iaunaganic. **3** Esquerrac eman behar drauzquiogu Iaincoari bethiere çengatic, anayeáć, raçoina den beçala, ceren haguitz handitzen den çuen fedea eta ceren abundatzen den çuen guciotaric batbederaren elkarganaco charitatea: **4** Hala non gueuror çengatic gloriatzen baicara Iaincoaren Elicetan, çuen persecutione eta iragaiten dituquen afflictione gucietaco patientiáz eta fedea: **5** Cein baitirade Iaincoaren iugementu iustoaren seignale, Iaincoaren resumaren digne eguiñ çaitztençat, ceinagatic suffritzen-ere baituque: **6** Ecen gauça iustoia da Iaincoa baithan, quec affligitzen çaituzteney, afflictione renda diecén **7** Eta quey affligitzen çaretenoy solageamendu gurequin, aguer dadinean Iesus Iauna cerutic bere puissanciaco Ainguerèquin, **8** Suzco garrequin, mendecatzen delaric Iaincoa eçagutzen eztutenez, eta Iesus Christ gure Iaunaren Euangilioari behatzten etzaizquionéz: **9** Cein punituren baitirade punitione eternalez, condemnaturic Iaunaren presentiáz eta haren botherearen gloriáz: (aiōnios g166) **10** Dathorrenean glorificatu dençat bere sainduetan, eta miragarri eguiñ dadinçat sinhesten duten gucietan (ceren gure quec baitharaco testimoniagea sinhetsi içan baita) egun harten: **11** Causa hunegatic-ere othoitz eguiten dugu bethiere çengatic, quec vocationearen digne gure Iaincoac eguiñ çaitzatençat, eta compli deçan bere ontassunaren placer on gucia, eta fedearen obrá botheretsuqui: **12** Glorifica dadinçat Iesus Christ gure Iaunaren icena çuetan, eta quec harten, gure Iaincoaren eta Iesus Christ Iaunaren gratiaren araura.

2 Othoitz eguiten drauquegu bada, anayeáć, Iesus Christ gure Iaunaren aduenimenduaz eta gure harenganaco biltzarreaz. **2** Etzaitzen bertan adimenduz erauz, eta etzaitzen trubla ez spirituz, ez hitzez, ez epistolaz, guçaz scribatua baliz beçala, Christen eguna bertan baliz beçala. **3** Nehorc etzaitzatela seduci eceinere maneraz: ecen egun hura ezta ethorriren non reuoltamendua lehen ethor eztadin, eta manifesta eztadin bekatutaco guçona, perditionezco semea, **4** Cein opposatzen eta alchatzen baita Iainco erraiten eta adoratzen den gucire contra: hala non hura Iainco beçala, Iaincoaren templean iarten baita, bere buruá eracusten duela ecen Iainco dela. **5** Ala etzarete orhoit ecen oraino quequin nincela, gauça hauc erraiten nerauzquicela? **6** Eta orain cerc daducan badaquique, hura manifesta

dadinçat bere demborán. **7** Ecen ia eguiten da iniquitatezco mysterioa: solament orain daducanac, eduquiren du ken daiteno artetic. **8** Eta orduan manifestaturen da gaichtoa, cein Iaunac deseguien baitu bere ahoco Spirituaz, eta bere aduenimendu claretateaz abolituren. **9** Hura diot ceinen ethortea baita Satanen operationearen araura, puissance gucirequin eta signorequin eta gueçurrezco miraculurequin: **10** Eta iniquitatezco abusione gucirequin galtzen diradenetan, ceren eguiaren amorioa ezpaitute recebitu vkán saluatu içateco. **11** Eta halacotz igorriren draue Iaincoac abusionezco operationea, gueçurra sinhets deçatençat: **12** Condemna ditecençat eguiña sinhetsi vkán eztutene guciac, baina iniquitatean placer hartu vkán dutenac. **13** Baina guc, Iaunaz onhetsi anayeac, behar drauzquiogu bethi esquerrac eman Iaincoari çueçaz, ceren hatseandanic elegitu baitzaitzue Iaincoac saluamendutara Spirituaren sanctificationez, eta eguiazco fedea: **14** Ceinetara deithu vkán baitzaitzue gure Euangilioaz Iesus Christ gure Iaunaren gloriaren acquisitionetacotz. **15** Halacotz, anayeáć, çaudete fermu eta educaue ikassi duçen doctriná, bada gure hitzez bada epistolaz. **16** Bada Iesus Christ gure Iaun berac, eta gure Iainco eta Aita onhetsi gaituenac, eta eman consolatione eternala eta sperança ona gratiaz, (aiōnios g166) **17** Consola ditzala çuen bihotzac, eta confirma çaitzatela hitz eta obra on orotan.

3 Gaineracoaz, anayeáć, othoitz eguique guregatic, Iaunaren hitzac laster daguiñçat, eta glorifica dadin quec baithan-ere beçala: **2** Eta gu deliura gaitecen gende desordenatu eta gaichto haurtac: ecen fedea ezta gucién. **3** Baina fidel da Iauna, ceinec confirmaturen baitzaitzue eta beguiraturen gaichtoaganic. **4** Asseguratzen-ere bagara Iaunean çueçaz, ecen denuntiatzen drauzquicuegun gauçac eguiten-ere badituçuela eta eguiñen. **5** Bada Iaunac chuchent ditzala çuen bihotzac Iaincoaren amoriota, eta Christen begira egoitera. **6** Anayeáć, denuntiatzen drauquegu halaber Iesus Christ gure Iaunaren icenean, separa çaitzten anaye desordenatuqui eta ez gureganic recebitu duen doctrinaren araura ebitlen den orotaric. **7** Ecen ceuroc badaquique nola imitat behar gaituçen: ecen ezgara desordenatuqui maneyatu içan çuen artean. **8** Eta eztugu nehoren ogua dohainic ian: baina trabaillurequin eta nequerequin gau eta egun languiten ari guinadela, çuetaric nehoren phorogu ez guinadençat. **9** Ez bothere eztugunez, baina gure buruén quey exemplutan emaiteagatic, imita gaitzaçuençat. **10** Ecen quequin guinadenean-ere haour denuntiatzen guendrauçen, ecen baldin cembeit trabaillatu

nahi ezpada, ian-ere ezteçan. **11** Ecen ençuten dugu çuen artean badiradela batzu desordenatuqui dabiltzanic, deus ari eztiradelaric, baina curiosqui vici diradelaric. **12** Bada halaco diradeney denuntiatzen drauegu, eta othoitz eguiten Iesus Christ gure launaz sossegurequin trabillatzen ari diradela bere ogua ian deçaten. **13** Eta çuec, anayeáć, etzaiteztela enoya vngui eguitez. **14** Eta baldin cembeitec gure hitza obeditzeren ezpadu, epistolaz hura nota eçaçue: eta ezteçaçuela conuersa harequin, ahalque duençat: **15** Guciagatic-ere etsay beçala ezteçaçuela eduqui, baina admonesta eçaçue anaye anço. **16** Bada laun baquezcoac bethiere diçuela baquea manera gucion. Iauna dela çequin gucioquin. **17** Salutationea, ene Paulen escuz, baita seignale ene epistola gucietan: hunela scribatzen dut. **18** Iesus Christ gure launaren gratia dela çequin.

1 Timoteori

1 PAVLEC, Iainco gure Saluadorearen eta gure speran a Jesus Christ Iaunaren manamenduz Iesus Christen Apostolu denac, 2 Timotheo neure eguiazco semeari fedeau, Gratia dela hirequin, misericordia eta baquea Iainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ gure Iaunaganic. 3 Othoitz egui drauadan be al a Ephesen egon andin, Macedoniar t ioaiten nincncean, egui e ac, denuntia diecean at batzuey ezte aten bercelaco doctrinari iracats. 4 Eta eztitecen beh a elhe  arretara eta genealogia fin gabetara, ceinéc lehen, questioneac engendratzen baitituzte ecen ez Iaincoaren edificatione fedeaz dena. 5 Bada manamenduaaren fina duc charitate bihotz chahutic eta conscientia onetic dena eta fictione gaberico fedetic. 6 Gau a hauric batzu eraucirc conuertitu  an dituc elhe vanotara: 7 Legueco doctor  an nahi diradelaric eta aditzen eztituztelaric erraiten eta asseguratzent dituzten gau  c. 8 Eta baceaquiagu ecen ona dela Leguea, baldin nehorc har az bidezqui vsatzen badu. 9 Daquigularic ecen Leguea eztela iustoagatic iarri, baina gaichtoacgatic eta desobedientacgatic: Iaincoaren menosprecia aleacgatic eta vicitze gaichtotacoacgatic, religioneric eztaducatenacgatic eta profanoacgatic, aita-am n hiltzaleacgatic eta guicerhaileacgatic: 10 Paillartacgatic, bugreacgatic, gu a ebatsleacgatic, guec urti acgatic, desperiuruacgatic, eta baldin deus berceric doctrina sanoaren contratacoric bada. 11 Cein doctrina baita Iainco benedicatuaren Euangilio gloriazco niri cargutan eman  an  aitadanaren araura. 12 Eta esquer emaiten diarocat ni fortificatu nauenari, cein baita, Iesus Christ gure launa: ceinec fidel estimatu vkan bainau, bere cerbitzuan e arri: 13 Ni, lehen baininc n blasphema ale eta persecutac ale eta iniuria ale: baina misericordia egui  an ciaitadac: ecen ignorantiaz egui vkan diat, fedeaz eznuelaric. 14 Baina garaithu  an duc gure Iaunaren gratia federequin eta dilectionerequin cein baita Iesus Christean. 15 Haur duc hitz segura, eta recebi de agun gucz dignea, ecen Iesus Christ ethorri  an dela mundura bekatorén saluatzera, ceinetarico lehena baina ni. 16 Baina hunegatic misericordia egui  an ciaitadac, nitan lehenic eracuts le an at Iesus Christean clementia gicia, exemplu nincn at hura baithan vicitze eternaleracotzat sinhetsiren  uten n. (ai nios g166) 17 Bada Regue eternalari, immortalari, inuisibleari, Iainco  uhur berari dela ohore eta gloria secula seculacotz. Amen. (ai n g165) 18 Manamendu haur gommendatzen drauat, Timotheo ene sem , aitzinetic hi az  an diraden prophetén araura, he az bataillatze onez batailla adin at: 19 Dualaric fede eta

conscientia ona: hura batzuc iratziric, fedeaz galtze egui vkan di . 20 Ceinetaric baitirade Hymeneo eta Alexander: hec Satani eman dirautzat, ikas de atenc at guehiagoric ez blasphematzent.

2 Exhortatzen aut bada gau a guci n aitzinetic egui ditecen request c, othoitzear, supplicationeac, eta remerciamendua  gu on guci gatic: 2 Regueacgatic, eta dignitatetan diraden guci gatic, vicitze baquezcoa eta emea eraman de agun at pietate eta honestate gucirequin. 3 Ecen haur gau a ona eta atseguietacoa duc Iainco gure Saluadorearen aitzinean, 4 Ceinec nahi baitu gende guci  salua ditecen, eta eguiaren e agutzera ethor ditecen. 5 Ecen Iaincobat duc eta arartecobat Iaincoaren eta gu on artean, Iesus Christ gu on eguinic: 6 Ceinec bere burua eman vkan baitu r an inetan guci gatic: testimoniage i ateco bere dembor n: 7 Ceinen publica ale eta Apostolu ni ordenatu  an bainaiz (egua ciat Christean etzioat gue urric) Gentilén Doctor federequin eta eguiarequin. 8 Nahi diat bada gu on c othoitz daguiten leku orotan escuac chahuric altchatzen dituztelaric hira eta questione gaberic. 9 Halaber emazteac-ere abillamendu honestez ahalquerequin eta modestiarequin acotra ditecen, ez bilo i urtzez, edo vrrez edo perlaz, edo abillamendu soberanciatacoz: 10 Baina (emazte Iaincoaren cerbitzatzez professione eguiten duteney dagoten be al a) obra onez. 11 Emazteac silentiorequin ikas be a suiectione gucirequin. 12 Ecen emazteari iracastea, eztiarocat permetzen, ezeta gu onaren gainean authoritatez vsatzea, baina den silentiotan. 13 Ecen Adam lehenic formatu  an duc, guero Eua. 14 Eta Adam eztuc seducitu  an, baina emaztea reducitu  an ic, transgressionearen causa  an duc. 15 Baina saluatau  an duc haour engendratzez, baldin egon badadi fedeau, eta dilectionean, eta sanctificationean modestiarequin.

3 Hitz segura duc haur, Baldin nehorc, I ipzpicu  atara desiratzen badu, obra excellentbat desiratzen dic: 2 Baina behar dic I ipzpicuac  an irreprensible, emazte bakoitz baten senhar, vigilant, sobre, modest, estrangerén ostatz gogotic recebi ale, iracasteco carrazco: 3 Ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabaizte dishonestaren guthiciso, baina benigno, ez reuoltari, ez auaritiso: 4 Bere familia honestqui gobernatzent duelaric, bere haourrac suiectionetan eduquiten dituelaric honestate gucirequin: 5 (Ecen baldin edoceinec bere etchearen gobernatzent ezpadaqui, nolatan Iaincoaren Eli ari gogoa emanen drauca?) 6 Ez apprendiz berri, vrguluz hanturic deabruaren condemnationera eror eztadin at. 7 Behar dic are harc duen testimoniage ona

campocoetaric-ere: reprotochutara eta deabruen laçora eror eztadinçat. 8 Diacréc halaber behar die içan honest, ez bi hitzeta, ez mahatsarno anhitzari emanac, ez irabaizte deshonestaren guthicioso: 9 Eduquiten dutelaric fedearen mysterioa conscientia chahurequin. 10 Eta hec-ere phoroga ditecen lehen, guero cerbitza deçaten, baldin reprotochu gabetaco badirade. 11 Halaber hayén emazteac diraden honest, ez gaitzerraile, baina sobre, leyal gauça gucieta. 12 Diacreac diraden emazte bederaren senhar, gobernatzen dituztelaric honestqui bere haourrac eta bere etcheac. 13 Ecen vngui cerbitzatu duqueitenéc grado ona acquisitzen dié beretzat, eta libertate handia Iesus Christ baithango fedeau. 14 Gauça hauc scribatzen drauzquiat, sperança dudalaric ecen sarri hiregana ethorriren naicela: 15 Eta baldin berancen badut, daquiançat nola behar den laincoaren etchean conuersatu, cein baita lainco viciaren Eliçá, eguiaren habea eta sustenguá. 16 Eta duda gabe, handi duc pietatearen mysterioa: ecen laincoa manifestatu içan dela haraguian, iustificatu dela Spirituan, ikussi içan dela Aingueruèz, predicatu içan çayela Gentiley, sinhetsi içan dela munduan, goiti recebuita içan dela gloriara.

4 Bada Spirituac claroqui erraiten dic ecen azqueneco demboretan reuoltaturen diradela batzu fedetic spiritu abusariek behatzen çaitzela, eta deabruén doctriney, 2 Hypocrisiaz gueçurac iracasten dituztenén doctriney, ceinén conscientiá cauterizatua baita, 3 Defendatzan dutelaric ezconcea eta viandetaric iatea, cein laincoac creatu baitrauzte vsatzeco remerciamendurequin fideley, eta eguiá eçagutu vkan duteney. 4 Ecen laincoaren creatura gucia duc on, eta deus ez iraizteco, baldin remerciamendurequin recebitezten bada. 5 Ecen creaturá sanctificatu dihoac laincoaren hitzaz eta orationez. 6 Gauça hauc baldin proposa badietzéc anayey Iesus Christen minstre on aïçate, haci içanic fedearen, eta diligentqui iarrei qui atzayón doctrina onaren hitzeten. 7 Baina iraizquic fable profanoac eta alsoenac irudiac: eta exerci eçac eure buruä pietatean. 8 Ecen exercitatione corporala probetchu gutitaco duc: baina pietatea gauça gucieta probetchutaco duc, presenteco vicitzearen eta ethortecaren promessa duelaric. 9 Hitz segura duc haur, eta guciz recebi dadin dignea. 10 Ecen halacotz traillaçatzen-ere gaituc, eta escarniatzen, ceren sperança baitugu lainco vicián, cein baita guïçon gucién Saluadore, eta principalqui fidelén. 11 Gauça hauc denuntiaitzac eta iracats. 12 Nehorc hire gaztetassuna ezteçala menospacia: baina aicen fidelén exemplu hitzean, conuersationean, charitatean, spirituan, fedeau, puritatean. 13 Ethor nadin artean, aquió iracurtzeari, exhortatzeari,

doctrinari. 14 Ezteçála menospacia hitan den dohaina, cein eman içan baitzaic prophetiaz, Ancianoén compainiaren escuén impositionearequin. 15 Gauça hauc praticaitzac, eta aicén gauça hautan attento: hire auançamendua agueri dençat gucién artean. 16 Gogoa emoc eure buruä eta doctrinari: perseuera eçac gauça hautan: ecen baldin haur badaguic, eure buruä duc saluaturen eta hiri behatzen çaiquianac.

5 Guiçon ancianoa ezteçala dorpequi reprehendi, baina ezhorta eçac aita beçala: gazteac, anayeac beçala: 2 Emazte çaharrac, amác beçala: gazteac, arrebác beçala castitate guciarequin. 3 Emazte alhargunac ohoritzac, eguiazqui alhargun diradenac. 4 Baina baldin cembeit emazte alhargunec haourric, edo ilobassoric badu, ikas beçate lehenic berén etche propira pietateren eracusten, eta burhassoetara ordainaren rendatzen: ecen haour duc on eta placent laincoaren aitzinean. 5 Bada eguiazqui alhargun denac eta bera azquendu içan denac sperança dic laincoa baithan, eta perseueratzen dic othoitzetan eta orationetan gau eta egun. 6 Baina deliciosqui vici dena, viciric hila duc. 7 Gauça hauc bada denuntiaitzac, irreprehensible diradençat. 8 Eta baldin edoceinec beréz eta principalqui etchecoéz artharic ezpadu, fedeaz vkatu dic, eta duc infidela baino gaichtoago. 9 Emazte alharguna hauta bedi ez hiruroguey vrthe baino gutiagotacoa, senhar baten emazte içana: 10 Obra onetan testimoniage duena: eya haourrac haci dituenez, eya estrangerac alogeatu dituenez, eya sainduén oinac ikuci dituenez, eya affligituac aiutatu dituenez, eya obra on orori ardura iarrei qui içan çayonez. 11 Baina alhargun gazteagoac refusaitzac: ecen bridá largatu dutenean Christen contra, ezcondu nahi dituc: 12 Bere condemnationea dutelaric, ceren bere lehen fedaia iraitzi vkan baituté. 13 Eta guehiago, alfer egoile-ere diradelaric ikasten dié etchez etche ebilten: eta eztituc solament alfer egoile, baina edasle-ere, eta curioso, behar eztiraden gaucéz dadassateleric. 14 Nahi diat bada gazteac ezcon ditecen, haour daguiten, etchea goberna deçaten, occasioneric batre etsayari eztemoten gaizqui erraiteco. 15 Ecen ia bazu itzuli içan dituc Satanen ondoan. 16 Baldin edocein fidelec edo cembeit fidelas baditu emazte alhargunac, aiuta bitza hec, eta eztadin carga Eliçá, eguiazqui alhargun diradenén asco dençat. 17 Vngui presiditzen duten Ancianoac ohore doblaren digne estima bitez: principalqui hitzean eta doctrinán traillaçatzen diradenac. 18 Ecen Scripturác erraiten dic, Idi bihitzen ari denari eztraucac ahoa lothuren. Eta, Languilea bere sariaren digne da. 19 Ancianoaren contra accusationeric ezteçála

rebei biga edo hirur testimonioren azpian baicen. **20** Bekatu eguiten dutenac, gucién aitzinean reprehenditzac, berceacerre baldur diradençát. **21** Requeritzen aut laincoaren eta Iesus Christ launaren eta Aingueru elegituén aitzinean, gauça hauc beguira ditzán, bata berceari preferitu gabe: deus eguiten eztuala alde batera makurtuz. **22** Escuac eztietzoala nehori bertan eçar, eta ezteçála communica berceren bekatueta, eure buruä pur beguireçac. **23** Hemendic harát ezteçála vric edan, baina mahatsarno gutibatez vsat eçac, eure estomacagatic, eta eure eritassun vssuacgatic. **24** Guiçon batzuén bekatuac aitzinean agueri dituc, eta aitzinean dihoaçac condemnationetan: eta batzuey ondoan-ere iarreiquiten ciaiztec. **25** Halaber obra onac-ere aitzinean agueri dituc: eta bercelaco diraden obrác, ecin estal daitezquec.

6 Vztarriren azpian diraden cerbitzari guciéc, bere nabussiac ohore ororen digne estima bitzate: laincoaren icena eta doctriná blasphema eztitecençát. **2** Eta nabussi fidelac dituztenéc, eztitzatela menosprecia ceren anaye diraden: baina aitzitic cerbitza bitzate, ceren fidelac eta onhetsiac diraden, ontassunean participant diradelaric. Gauça hauc iracats itzac eta exhorta. **3** Baldin nehori berce doctrinariac iracasten badu, eta consentitzen ezzpadu Iesus Christ gure launaren hitz sanoetan, eta pietatearen arauèzco doctrinán, **4** Hura hantua duc, deus eztaquialaric, baina erhotzen delaric questionén eta hitzezco contentionén ondoan, hetaric sortzen dituc inuidiá, gudua, iniuriá, suspicione gaichtoac, **5** Guiçon adimenduz corruptiuén eta eguiatic priuatu diradenén disputatione vanoac, estimatzen dutelaric pietatea irabazte dela: retiradi halacoetaric. **6** Segur, irabazte handia duc pietatea contentamendurequin. **7** Ecen deus eztiaigu ekarri mundura: segura duc eraman-ere deus ecin deçaquegula. **8** Baina vitançá dugularic eta cerçaz estal ahal gaitecen, heçaz content içanen gaituc. **9** Ecen abrastu nahi diradenac, erorten dituc tentationetara eta laçora, eta anhitz desir erhotara eta caltetacotara, ceinéc hundatzen baitituzte guionac destructionetara eta perditionetara. **10** Ecen gaitz gucién erroa auaritiá duc, cein desiratzen dutelaric batzu erauci içan baitirade fedetic, eta bere buruäc anhitz doloretan nahaspilatu vkan baitituzté. **11** Baina hic, laincoaren guionac, gauça høy ihes eguiéc, eta iarreiqu aquié iustitari, pietateari, fedeari, charitateari, patientiari, emetassunari. **12** Fedearen combat ona combati eçac, lot aquio vicitze eternalari, ceinetera deithu-ere baitaiz, eta confessione ona anhitz testimonioren aitzinean egui vkan duc. (aiónios g166)

13 Denuntiatzen drauat gauça guiac viuificatzen dituen

laincoaren, eta Iesus Christen aitzinean, ceinec testificatu vkan baitu Pontio Pilateren azpian confessione ona: **14** Manamendu haur beguira deçán macula eta reprotchu gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimendurano: **15** Cein eracutsiren baitu bere demborán Prince benedicatuac eta bakoitzac, reguén Regueac eta iaunén launac: **16** Ceinec berac baitu immortalitate, nehor hurbil ecin daiten arguian habitatzen delaric, cein ezpaitu guionec batec-ere ikussi, ez ecin ikus baiteçaque: ceini ohore eta indar seculacotz. Amen. (aiónios g166) **17** Mundu hunetan abrats diradeney denuntia iecéc, eztiraden arrogant, eta ezteçaten bere sperançá eçar fermitate gabeco abrastassunetan, baina lainco vician, ceinec emaiten baitrauzquigu abundosqui gauça guiac, vsatzeco: (aión g165) **18** Vngui egui deçaten, obra onez abrats diraden, emaile on eta compuntquide onetaco diraden. **19** Thesaurizatzen dutelaric beretaco fundament on-bat ethorquicunera, ardiets deçatençat vicitze eternala. **20** O Timotheo, deposita beguireçac, ihes eguiten drauealaric oihu vanoý eta profanoey, eta falsuqui hala deitzen den scientiaco contradictioney: **21** Cein scientiaz professione eguiten çutelaric batzu fedetic erauci içan baitirade. Gratia dela hirequin. Amen.

2 Timoteori

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, Iesus Christ baithan den vicitzearen promessaren aaura, **2** Timotheo neure seme maiteari: gratia, misericordia eta baqua Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** Esquer diarocat laincoari, cein cerbitzatzen baitut neure aitzinecoacdanic conscientia purequin, nola paussu gabe baitut memorio hiçaz neure orationetan gau eta egun: **4** Hire ikusteco desir dudalaric, hire nigar chortez orhoitic, bozcarioz bethe nadinçat: **5** Orhoitzen naicela hitan den fictione gabeco fedearaz, cein lehenic habitatu içan baita hire amasso Loida baithan, eta hire ama Eunica baithan: eta segur nauc ecen hi baithan-ere habitatzen dela. **6** Causa hunegatic auisatzen aut vitz deçan ene escuén impositionez hitan den laincoaren dohaina. **7** Ecen eztiraucuc eman laincoac iciapenetaco spiritubat, baina verthutetaco, eta dilectionetaco, eta adimendu sanotaco spiritubat. **8** Ezacela bada ahalque gure launaren testimoniageaz, ezeta niçaz, bainaiz haren presonér: baina aicén participant Euangelioco afflictionetan, laincoaren puissançaren aaura: **9** Ceinec saluatu vkan baiquaitu, eta bere vocatione sainduaz deithu: ez gure obrén causaz, baina bere ordenançaren eta dembora eternalac baino lehen Iesus Christ baithan eman içan çaicun gratiaren causaz. (aiōnios g166) **10** Eta manifestatu içan duc orain Iesus Christ gure Saluadorearen ethortear, ceinec herioa-ere deseguin vkan baitu, eta arguira eman vicitzea eta immortalitatea Euangeliouz: **11** Ceinen publicaçale ni ordenatu içan bainaiz, eta Apostolu eta Gentilén doctor. **12** Halacotz gauça hauc-ere suffritzen citiat: guciagatic-ere eznauc ahalque: ecen baceaquiat nor sinhetsi dudan: eta segur nauc ecen hura botheretsu dela ene depositaren beguiratzeco egun hartarano. **13** Educac eneganic ençun vkan dituan hitz sanoén eguiazco formá, federequin eta Iesus Christ baithan den charitaterequin. **14** Deposit ona beguireçac Spiritu sainduaz, cein habitatzen baita gutan. **15** Badaquic haur, ecen aldaratu içan diradela eneganic Asian diraden guciac: ceinataric baitirade Phygello eta Hermogenes. **16** launac misericordia daguila Onesiphoren etcheari: ecen anhitzetan recreatu vkan nic, eta ene cadenáz eztuc ahalquetu içan: **17** Aitzitic Roman içan denean guciz affectionatuqui bilhatu vkan niauc eta eriden: **18** Demola hari othoi launac eriden deçan misericordia launa baithan egun harten: eta cembat anhitz cerbitzu Ephesen-ere egui drautan, hic guciz vngui daquic.

2 Hi bada, ene semé, fortificadi Iesus Christ baithan den gratián: **2** Eta anhitz testimonioaren artean eneganic ençun dituan gauçac, iracats ietzec gende fideley, cein bercen-ere iracasteco sufficient içanen baitirade. **3** Hic bada trabaillu suffri eçac Iesus Christen gendarmés on anço. **4** Eztuc nehor guerlán empathatzen vicitzeo eguitecoéz, guerla eguiteco hautatu duenaren gogaraco dençat. **5** Halaber baldin nehor combatic eguiten badu, eztuc coroatzen baldin bidezqui combatitu ezpada. **6** Laborariac trabaillatu behar dic fructuric recebi deçan baino lehen. **7** Consideraitzac erraiten ditudan gauçac: launac bada eman dieçála adimendu gauça guciyan. **8** Aicén orhoit Iesus Christ resuscitatu içan dela hiletaric, Dauid-en hacific celaric, ene Euangilioaren aaura: **9** Ceinetan, gaizquigile anço, affligitzen bainaiz estecailluetarano: baina launaren hitza eztuc estecatua. **10** Halacotz gauça guciac suffritzen citiat elegituacgatic, hec-ere obteni deçatençat Iesus Christ launean den saluamendua, gloria eternalarequin. (aiōnios g166) **11** Hitz segura duc haur: Ecen baldin harequin hil içan bagara, harequin vicico-ere garela. **12** Baldin suffritzen badugu, regnaturen-ere harequin diagu: baldin vkatzen badugu, harc-ere gu vkaturen guiaitic: **13** Baldin desleyal bagara, hora ordea fidel diagoc, vka bere buruä ecin ceçaquec. **14** Arrambrerritzac gauça hauc, protestatzen dualaric launaren aitzinean ezteçan nehor hitzez iharduqui, baita probetchuric batre ekarten eztuen gauça, aitzitic ençuleac erautzen dituena. **15** Diligentadi eure buruären laincoari approbatu presentatzera, confusione gabeco obrero, artezqui eguiaren hitza ebaquiten duála. **16** Oihu vanoac eta profanoac reprimitzac: ceren impietate handiagotara auançaturen baitirade. **17** Eta hayén hitza gangrená beçala alhaco duc, ceinetaric baitirade Hymeneo eta Phileto: **18** Cein eguiatic erauci içan baitirade, erraiten dutela ia resurrectionea egui içan dela, eta erautzen dié edocein batzuén fedea. **19** Alabaina laincoaren fundamenta fermu diagoc, cigulu haur duilaric, Eçagutzen ditu launac cein diraden harenac: eta, Retira bedi iniustitiataric Christen icena inuocatzen duen gucia. **20** Eta etche handi batetan eztuc solament vrrhezco eta cilharrezco vncirc, baina çurezcoric eta lurrezcoric-ere: eta batzu ohoretacotz, eta berceac desohoretacotz. **21** Bada nehor baldin bere buruä hautaric chahu badeça, içanen duc vnci ohoretacotz sanctificatua, eta launaren vsegetacotz carazcoa, eta launaren obra on orotara appaindua. **22** Gaztetassunaren guthiciez-ere ihes eguiéc, eta iarreiqui aquió iustitiari, fedeari, charitateari, baqueari bihotz purez launa inuocatzen dutenequin. **23** Eta questione erhoac, eta instructione gabetacoac iraizquic, daquialaric ecen hec gudu engendratzen dutela. **24** Bada launaren

cerbitzariac eztic reuoltari içan behar, baina eme gucietara, iracasteco carazco, patientqui gaichtoaç supportatzen dituelaric: 25 Emetassunequin iracasten dituelaric opinione contrariotaco diradenac: eya noizpait laincoac vrriquimendu eman dieçaqueenez eguiaren eçagutzeco, 26 Eta emenda ditecen, haren vorondatearen eguiteco, itzuriric deabruaren laçotic, ceinez hatzamanac baitaude.

3 Haur bada iaquic, ecen azquen egunetan içanen dela dembora perilosic. 2 Ecen içanen dituc/guiçonac bere buruentár, auaritioso, vantari, vrgulutsu, disfamaçale, aita-ametara desobedient, ingrat, laincoaren menospreciaçale, 3 Affectione natural gabe, leylatac gabe, calumniaçale, moderamendu gabe, crudel, on diradenén gaitzetsle, 4 Traidore, temerario, hantuac, laincoari baino volupitatey hobe erizle. 5 Pietatearen irudia dutelaric, baina haren verthutea vkatzen dutelaric: apparta adi bada hetaric. 6 Ecen hautaric dituc etchetara forratzen diradenac, eta gathibu dadutzatenac emazteto bekatzu cargatuac, guthicia diuersez erabiliac, 7 Bethiere ikasten dutelaric, eta behinere eguiaren eçagutzera hel ecin daitezquelaric. 8 Eta hala nola lannesec eta lambresec resistitu bairaucate Moyses: halaber hauc-ere eguiari resistitzen diraucoé: guiçon adimenduz corruptiuac, fedeaz den becembatean reproboac. 9 Bainaz eztíe guehiagoric auançaturen: ecen hauén erhogoá claro içanen duc gucietara, hayena-ere içan den beçala. 10 Bainaz hic complituqui eçagutu vkan duc ene doctriná, gobernua, intentionea, fedea, emetassuna, charitatea, patientía: 11 Persecutioneac, afflictioneac, cein niri heldu içan baitzaizquit Antiochian, Iconian, Lystrian: nolaco persecutioneac suffritu vkan ditudan cioat, eta gucietaric idoqui vkan niauc launac. 12 Eta laincoaren beldurrean Iesus Christean vici nahi diraden gucieç-ere persecutione suffrituren dié. 13 Bainaz guiçon gaichtoaç eta abusariac auançaturen ditut gaizquiagora seducitzen dutelaric eta seducituac diradelaric. 14 Bada hi egon adi ikassi dituán eta eman içan çaziquián gaucetan, daquialaric norenganic ikassi vkan dituán: 15 Eta nola haourra-danic letra sainduac eçagutu vkan dituán, ceinéc çuhur ahal baiheçaquete saluamendutacotz Iesus Christ baithan den fedeaz. 16 Scriptura gucia duc diuinoqui inspiratua, eta probetchable doctrinatzeco, redarguitzeco, corregitezco eta instruitzeco iustitiatan: 17 Compli dadinçat laincoaren guicôna, obra on orotara complituqui instruituric.

4 Requeritzen aut bada nic laincoaren eta Iesus Christ launaren aitzinean, ceinec bere aduenimenduan eta resumán viciac eta hilac iugeaturen baititu: 2 Predica eçac hitza, perseuera eçac orduz eta orduz lekora: ari

adi redarguitzen, mehatchatzen, exhortatzen, emetassun eta doctrina gucirequin: 3 Ecen içanen duc demborabat ezpaitute doctrina sanoa suffrituren: baina beharri quillcorrac dituztelaric, beréc bere desirén arauzco iracastunac bilduren baitituzté: 4 Eta eguiatic beharriac itzuliren baitituzté, eta fabletara emanac içanen baitirade. 5 Bainaz hic veilla eçac gauça gucietan, suffritzac afflictioneac, egun eçac euangelistaren obra, eguc hire administrationea approbatua den. 6 Ecen ni ia sacrificatu içatera nihoac, eta ene partitzeco demborá hulbil duc. 7 Combat ona combatitu diát, neure cursua acabatu diát, fedea beguiratu diát. 8 Gaineracoaz, beguiratua diagotac iustitiazco coroá, cein rendaturen baitraut launac egun harten, iuge iusto harc: eta ez niri solament, baina haren aduenimendua desiratu vkan duqueiten guciey-ere bay. 9 Diligentadi enegana ethortera sarri. 10 Ecen Demasec abandonnatu niauc, presenteco secula haur onhetsiric, eta Thessalonicerat ioan içan duc: Crescens Galatiarát, Tite Dalmatiarát. (aión g165) 11 Luc bera duc enequin. Marc harturic erekarrac eurequin: ecen probetchable diat cerbitzucotz. 12 Tychique-ereigorri diat Ephesera. 13 Troasen Carpo baithan vtzi vkan dudan manteliná, ethor adinean ekarrac eurequin, eta liburuäc, baina principalqui pergamoac. 14 Alexandre cobre-arotzac anhitz gaitz egui dirautac: launac bere eguién arauz renda dieçola. 15 Harenganic hi-ere beguiradi: ecen hagitz gure hitzey resistitu vkan dirauec. 16 Nehor etzitaitadac assistitu, neure lehen defensán, aitzitic guciéc abandonnatu vkan niaue: imputa eztaquela. 17 Bainaz launa assistitu içan ciatadac, eta fortificatu vkan niauc, niçaz predicationea compli dadinçat, eta hura ençun deçatençat Gentil guciéc: eta deliuratu içan nauc lehoinaren ahotic. 18 Eta deliuraturen niauc launac obra gaichto gúcitaric eta emparaturen bere resuma celestialeco: hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aión g165) 19 Salutaitzac Prisca eta Aquila, eta Onesiphororen familiá. 20 Erasto guelditu içan duc Corinthen: eta Trophimo Mileten vtzi diat eria. 21 Diligentadi negu aitzinean ethortera. Salutatzen auté Eubuloc eta Pudensec eta Linoc eta Claudiac eta anaye guciéc. 22 Iesus Christ launa dela hire spirituarequin. Haren gratia dela çuequin. Amen.

Titori

1 PAVLEC lainoaren cerbitzari eta Iesus Christen Apostolu denac, lainoaren elegituén fedearen eta pietatearen tenorez den eguiaren araura, **2** Vicitze eternalaren sperançacotzát, cein promettatu vkan baitu lainco gueçurti eztenac dembora eternalén altzinetic, eta manifestatu bere demboretan: (aiónios g166) **3** Diot bere hitza, lainco gure Saluadorearen ordenançaren tenorez niri cargutan eman içan çitadan predicationeaz: Tite neure seme eguiazcoari gure artean commun den fedearen araeuz. **4** Gratia dela hirequin misericordia eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ Iaun gure Saluadoreaganic. **5** Causa hunegatic vtzi vkan aut Cretan goitico diraden gaucén corrigitzen continua deçançát, eta ordena ditzán hiriz hiri Ancianoac, nic ordenatu drauadan beçala: **6** Baldin cembeit bada irreprehensibleric emazte bakoitz baten senhar, haour fidelac dituelaric, ez dissolutionez accusatuac, edo rangea ecin daitezquenac. **7** Ecen Izipicuac behar dic içan irreprehensible, lainoaren etchearen gobernari anço, eztén porfidioso, ez coleric, ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabazte deshonestaren guthiciso: **8** Bainan estrangerén ostatuz gogotic recebiçale, onén onhetsle, çuhur, iusto, saindu, moderatu: **9** Instructionearen araura den hitz fidelareneduquile, doctrina sanoz exhorta-ere ahal deçançát, eta contrastatzen diradenac vençut. **10** Ecen baduc anhitz rangea ecin daitenic eta vanoqui minçaçaleric, eta adimenduén seduciçaleric, principalqui Circoncisionetic diradenac: høy ahoa boçatu behar ciayec: **11** Hec etcheac ossoqui erautzen citié, behar eztiraden gauçác iracasten ditutzela irabazte deshonestaren causaz. **12** Erran dic hayén arteco cembeitec, hayén propheta propriac, Cretatarrac bethi gueçurti, bestia gaitzac, sabel naguiac. **13** Testimoniage haur eguiazcoa duc: causa hunegatic reprehenditzac hec viciqui, fedean sano diradençát: **14** Behatzen eztutelaric Iuduén fabletara, eta eguiatic aldaratzen diraden guïçonén manuetara. **15** Gauça guiac chahuendaco chahu dituc baina satsuendaco eta infidelendaco eztuc deus, chahuric, aitzitic dituc satsu hayén adimendua eta conscientiá. **16** Professione eguiten dié laincoa eçagutzen dutela, baina obraz vkatzen dié, abominable diradelaric eta desobedient eta obra on orotara reprobatuac.

2 Bainan hic denuntiaitzac doctrina sainduari dagozcan gauçác. **2** Guiçon çaharrac sobre diraden, graue, moderatu, sano fedean, charitatean eta patientián. **3** Emazte çaharrac halaber diraden saindutassunari dagocan

continentiataco, ez gaitzerraile, ez mahatsarno anhitzari emanac, gauça honestén iracatsle: **4** Emazte gazteac instrui ditzatençat moderatu içaten, bere senharrén onhetsten, bere haourréen maite vkaiten: **5** Çuhur içaten, chahu, etchean egoile, on, bere senharrén suiet: lainoaren hitza blasphema eztadinçát. **6** Guiçon gazteac halaber exhortaitzac moderatu diraden. **7** Gauça gucietan eracusten dualaric eure buruä obra onen exemplu, doctrinán eracusten dualaric integritate, grauitate, **8** Hitz sano, eta condemna ecin daiten beçalaco: contrastatzen dena confundi dadinçát, çueçaz gaizquiric cer erran ez vkanez. **9** Cerbitzariac bere nabüssiën suiet diraden, gauça gucietan hayén gogara eguiten dutelaric, contradicçale eztiradelaric: **10** Deus appartatzen eztutelaric, baina leylaltate on gucia eracusten dutelaric, gauça gucietan lainco gure Saluadorearen doctriná orna deçatençát. **11** Ecen aguertu içan ciayec guïçon gucietey lainoaren gratia saluagarría. **12** Iracasten gaituela, infidelitateaz eta mundoço desiréz renuntiaturic, sobrequi, iustoqui, eta religiosqui vici garén presenteco secula hunetan: (aión g165) **13** Dohain onetaco sperançaren eta gure lainco handi eta Saluadore Iesus Christen gloriataco aduenimendu excellentaren beguire gaudelaric: **14** Ceinec eman baitu bere buruä guregatic, gu redemi guençançat iniquitate gucitaric, eta purifica guençançát bere populu particular, obra onetara affectionatu iâteco. **15** Gauça hauc denuntiaitzac, eta ari adi exhortatzen eta reprehenditzen autoritate gucirequin: nehorc ezeçala hi menospacia.

3 Admonestaitzac Principaltassunén eta Potestatén suiet diraden, Gobernadoreac obedi ditzaten, obra on orotara prest diraden: **2** Nehorçaz gaizquiric ezterren, diraden gudu gabe, moderatu, emetassun gucia eracusten dutelaric guïçon gucietara. **3** Ecen gu-ere noizpait adimendu gabe guentuán, desobediént, abusatuac, anhitz moldetaco desirac eta voluptateac cerbitzatzen guentuela, malitiatan eta inuidiatan vici guinela, gaitzetsiac guinela: eta elkarri gaitz erizle. **4** Bainan lainco gure Saluadorearen benignitatea eta guïçonetaraco amorioa aguertu içan denean, **5** Ez egui vkan ditugun obra iustoéz, baina bere misericordiaz saluatu vkan guiaitic regenerationezco garbitzez, eta Spiritu sainduazco arramberritzez: **6** Cein eraitsi vkan baitu gutara abundosqui Iesus Christ gure Saluadoreaz: **7** Haren gratiaz iustificaturic heredero egui guentecençat vicitze eternaleraco sperançaren araura. (aiónios g166) **8** Hitz segura duc haur, eta gauça hauc nahi diat affirma ditzán, artha dutençát obra onén entretenitzera laincoa sinhetsi dutenéc: huná, guïçonen on eta probetchutaco diraden gauçác. **9** Bainan

questione erhoac eta genealogiac eta contentioneac eta Legueazco iharduquiteac empatchaitzac: ecen probetchu gabetaco dituc eta vano. **10** Guiçon hereticoa behingo eta berrizco aduertimenduaren ondoan iraitzac: **11** Daquialaric ecen eraucia dela halacoa eta huts eguiten duela, bere buru beraz condemnatua delaric. **12** Igor deçadanean Aremas hiregana edo Tychique, diligenta albeitendi enegana ethortera Nicopolisera: ecen han neguären iragaitera deliberatu diát. **13** Zeno Legueco doctora eta Apollo diligentqui guidaitzac, deusen faltaric eztutén. **14** Bada ikas beçate gurec-ere obre onetan emplegatzen necessario diraden gaucetaco, fructu gabe eztiradencát. **15** Salutatzen auté enequin diraden guciéc. Salutaitzac fedez on darizcutenac. Iaincoaren gratia dela çuequin gucioquin, Amen.

Filemoni

1 PAVLEC Iesus Christen presonerac, eta anaye Timotheoc, Philemon gure maiteari eta lagunari, **2** Eta Aphia maiteari, eta Archippe gure soldado-quideari, eta hire etheco Eliçari: **3** Gratia dela quequin eta baquea gure Iainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten dirautzat neure Iaincoari, bethiere hiçaz memorio eguiten dudalaric neure orationetan, **5** Ceren baitançut hire charitatea, eta fedea cein baituc Iesus launa baithara, eta saindu guciac baithara: **6** Hire fedearen communicationea botheretsu dençát, eçagut dadinçát çetan den on gucia Iesus Christez. **7** Ecen bozcario handi diagu eta consolatione hire charitateaz, ceren sainduén halsarrac hiçaz recreatu icen baitirade, anayé. **8** Halacotz, Iesus Christean libertate handi badut-ere hiri eguimbide duanaren manatzeko: **9** Badere charitateagatic lehen othoitez neagoc, hunelaco banaiz-ere, bainaiz Paul ancianoa, eta orain presoner-ere Iesus Christgatic. **10** Othoitzet aut bada neure seme Onesimo estecailluetan engendratu vkan dudanagatic: **11** Berce orduz ez hire probetchutaco içan denagatic, baina orain hire eta ene probetchutaco denagatic: cein igorten baitrauát. **12** Hic bada hori, erran nahi baita, ene halsarrac, recebi eçac. **13** Cein nic nahi bainuen neurequin eduqui, hire orde cerbitza nençançát Euangilioaren estecailluetan: **14** Bainha hire vorondatea gabe eziát deus eguin nahi vkan bortchaz beçala ezlicençát hire vnguia, baina gogo onezco. **15** Ecen aguian halacotz hireganic partitu içan duc appurbatetacotz, bethierecotz recebi eçançát: (*aiónios g166*) **16** Ez engoitic sclabotan, baina sclabo baino conditione hobeagotan, anaye maitetan, principalqui ene: cembatez bada guehiago eure, eta haraguaren arauet eta launaren arauet? **17** Bada baldin lagunetan banaducac, recebi eçac ni beçala. **18** Eta baldin cerbait bidegabe eguin badrauc, edo çor bahau, hura niri imputa ieçadac. **19** Nic Paulec scribatu diát haur neure escuz, nic pagaturen diát: eztarradan ecen are eure burua-ere niri çor drautadala. **20** Bay, anayé, placer haur nic hireganic recebi deçadan launean, recreaitzac ene halsarrac launean. **21** Hire obedientiáz segur içanez scribatu drauat, daquidalaric ecen erraiten dudan baino guehiago-ere eguienen duála. **22** Bainha are bertaric ostatu appain ieçadac: ecen sperança diát çuen orationéz emanen natzaiçuela: **23** Epaphras ene presoner quideac Iesus Christean, **24** Marc-ec, Aristarchec, Demasec eta Luc-ec, ene aiutariec, salutatzen auté. **25** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuen spirituarequin. Amen.

Hebrearrei

1 ANHITZETAN eta anhitz maneraz lehenago Iaincoa minçaturic gure Aitey Prophetéz, 2 azqueneco egun hautan minçatu içan çaicu guri bere Semeaz, Cein eçarri vkan baitu gauça gucién heredero, ceinez mundua-ere egun vkan baitu: (aión g165) 3 Cein, gloriaren claretate eta haren personaren imagina propria delaric eta sustengatzeten dituelaric gauça guciac bere hitz botheretsuaz, gure bekatuén purgationea bere buruaz eguinic, iarri içan baita haren maiestatearen escuinean leku goretan. 4 Cembatenaz Aingueruäc baino excellentago egun içan baita, hambatenaz hec baino icen excellentagobat acquisitu vkan du hetaric abantail. 5 Ecen egundano Aigueruètaric ceini erran vkan drauca, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi? Eta berriz, Ni içanen natzayo hari Aita, eta hura içanen çait niri Seme? 6 Eta berriz bere Seme lehen iayoa mundura aitzinaratzen duenean, dio Eta adora beçate hura laincoaren Aingueru guciéc. 7 Eta Aingueruéz den becembatean dio, ceinec bere Aingueruäc eguiten baititu haice, eta bere ministreac, su flamma: 8 Baina Semeaz den becembatean dio O Iaincoa, hire thronoa secula seculacotz duc: eta hire Resumaco sceptrea duc, çucenezco sceptrea. (aión g165) 9 On eritzi draucac iustitiari, eta gaitz eritzi draucac iniquitateari: halacotz vncatü vkan au Iaincoac, eure Iaincoac bozcariotaco olioz, eure lagunetaric abantail. 10 Eta, Hic hatseandanic, launa, lurra fundatu vkan duc, eta ceruäc hire escuen obrác dituc: 11 Hec deseguinen dituc, bailla hi permanent aiz: eta guciac veztidura beçala çaharturen dituc: 12 Eta estalqui baten ançora hic dituc hec biribilgaturén, eta muthatzeco diaudec: baina hi hura bera aiz, eta hire vrtheac eztituc faltaturen. 13 Eta Aingueruètaric ceini erran vkan drauca egundano, lar adi ene escuinean, eçar ditzaque dano hire etsayac hire oinén scabella? 14 Eztirade guciac spiritu cerbitzu eguiten dutenac, cerbitzuco igorten diradelaric saluamenduco heredero içanen diradenagcatic.

2 Halacotz behar dugu hobequi gogoa eman ençun vkan ditugun gaucetara, iragaitera vtzi eztitzagunçat. 2 Ecen baldin Aingueruéz erran içan cen hitza fermu içan bada, eta transgression eta desobedientia guciac recompensa bidezcoa recebitu vkan badu, 3 Nolatan gu itzuriren guiaizquio baldin hain saluamendu handiaz conturic ezpadaguigu? cein lehenic launaz beraz declaratzen hassirc, hura ençun vkan çutenéz confirmatu ican baitzaicu: 4 Testimoniage rendatzan cerauelaric Iaincoac signoz eta miraculuz, eta verthute diuersez, eta Spiritu sainduaren distributionez

bere vorondatearen araura, 5 Ecen eztu Aingueruén suiet eguin ethorteco den mundua, ceinez minço baicara: 6 Eta testificatu vkan du nombeit cembeitec, dioela, Cer da guiçoná, harçaz orhoit aicen? edo cer da guiçonaren semea, hura visita deçán? 7 Eguin vkan duc hura chipichiago Aingueruäc baino: gloriaz eta ohorez coroatu vkan duc hura, eta ordenatu vkan duc hura eure escuezco obrén gaineco. 8 Gauça guciac suiet eguin vkan dituc haren oinén azpico. Eta gauça guciac haren suiet eguin dituenaz gueroz, eztu deus vtzi haren suiet eztén: baina eztacussagu oraino gauça guciác haren suiet diradela. 9 Baina Aingueruäc baino chipichiago egun içan cena, ikusten dugu cein baita Iesus, bere herioco passioneagatic, gloriaz eta ohorez coroatu içan dela: Iaincoaren gratiaz guciagcatic herioa dasta leçançat. 10 Ecen conuenable cen harc, ceinegatic baitirade gauça hauc gucioc, eta ceinez baitirade gauça hauc gucioc, anhitz haour gloriara eramaiten çuenaz gueroz, hayén saluamenduaren Princea afflictionez consecra leçan. 11 Ecen bay sanctificaçalea, bay sanctificatzen diradenac, batganic dirade guciac, causa hunegatic ezta ahalque hayén anaye deitzera, 12 Dioela, Denuntiaturen diraueat hire icena neure anayey, eta Eliçaren erdian laudaturen aut hi. 13 Eta berriz, Ni fida içanen naiz hartan. Eta berriz, Huná ni eta Iaincoac niri eman drauzquidan haourrac. 14 Ceren bada haourrac participant baitirade haraguian eta odolean, hura-ere halaber participant egun içan da hetan beretan, herioaz deseguin leçançat herioaren iaurgoá çuena, cein baita deabrua: 15 Eta deliura litzançat herioaren beldurrez, bere vici gucion sclabo içatera suiet ciraden guciac. 16 Ecen segur eztitu Aingueruäc hartu vkan, baina Abrahamen hacia harto vkan du. 17 Halacotz behar cen gauça gucietañ anayeac irudi licén, misericordios licençat eta Sacrificadore subirano fidel Iaincoa baitharatco gaucetan, populuaren bekatuén pagamenduaren eguiteco. 18 Ecen suffritu vkan duenaren gainean tentatu içanic tentatzen diradenen-ere aiutatzeco botheretsu da.

3 Bada, anaye sainduáic, vocatione celestialen participant çaretenác, considera eçaue gure confessioneoco Apostolua eta Sacrificadore subiranoa, cein baita, Iesus Christ, 2 Ordenatu vkan duenarençat fidel dena: Moyses-ere haren etche gucion beçala. 3 Ecen hambatez haur Moyses baino gloria handiagoren digne estimatu içan da, cembatez ohore handiagotan baita etchea edificatu duena, ecen ez etchea bera. 4 Ecen etche oro norbeitez edificatzen da: eta gauça hauc guciac edificatu dituena, Iaincoa da. 5 Eta segur Moyses fidel içan da haren etche

gucian cerbitzari beçala, guero erraiteco ciraden gaucén testifizatzeo: 6 Bain Christ seme beçala da bere etchean: ceinen etchea baicara gu, baldin confidancá eta gloriatzen garen sperançá finerano fermu eduqui baditzagu. 7 Halacotz Spiritu sainduac erraiten duen beçala, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue 8 Eztitzaçuela gogor çuen bihotzac, tharritamenduan beçala, tentationeco egunean desertuan: 9 Non tentatu vkan bainaute çuen aítéc, experimentatu vkan bainaute- eta ikussi baitituze ene obrác berroguey vrthez. 10 Halacotz enoyatu içan naiz generatione hunez, eta erran vkan dut, Bethiere huts eguiten duté bihotzez, eta eztitutzé eçagutu vkan ene bideac. 11 Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin seculan sarthuren badirade ene reposean 12 Gogoauçue, anayeác, çuetaric cembeitetan eztén bihotz sinheste gabetaco gaichtoa, lainco viciaganic reuoltagarri: 13 Bain exhorta eçaçue elkar egun oroz, egungo egun deitzen deno, çuetaric nehor gogor eztadinçá bekatuaren enganioz. 14 Ecen Christen participant eguin içan gara, bay baldin hatse hura, ceinez sustengatzen baicara, fermu eduqui badeçaçue finerano. 15 Erraiten deno, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, eztitzaçuela gogor çuen bihotzac tharritamenduan beçala. 16 Ecen batzuc ençun vkan çutenean, tharrita ceçaten launa: baina ez Egyptetic Moysesez ilki içan ciraden guciéc. 17 Bain ceinéz enoyatu içan da berroguey vrthez? ala ez bekatu eguin vkan çutenez, ceinén gorputzac erori içan baitirade desertuan? 18 Eta ceini cin eguin cerauen, haren reposean etziradela sarthuren, obeditu vkan etzuteneb baicen? 19 Eta badacussagu incredulitatearen causaz ecin sarthu içan diradela.

4 Garen bada beldur guertha eztadin çuetaric cembeitz haren reposean sartzeco promessa vtziric, priuatu eriden eztadin. 2 Ecen guri-ere euangelizatu içan çaicu hæye-ere beçala: baina etzaye deus probetchatu predicationeco hitza, ceren ezpaitzén fedearequin nahassia ençun vkan çutenetan. 3 Ecen sarthuren gara reposean gu, sinhetsi vkan dugunoc, erran duen beçala, Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin seculan sarthuren badirade ene reposean: munduaren hatsean danic haren obrác acabatu içan baciraden-ere. 4 Ecen nombeit hunela erran vkan du çazpigarren egunaz den becembatean, Eta reposa cedin laincoa çazpigarren egunean bere obra guciitaric. 5 Eta hunetan berriz, Baldin seculan sarthuren badirade ene reposean. 6 Ikussiric bada oraino batzu sartzen diradela harten, eta lehenic denuntiati içan çauenac etziradela sarthu içan bere incredulitatearen causaz: 7 Berriz determinatzan

du egun iaquin-bat, Egun, Dauid baithan erraiten duela hambat demboraren buruán (nola erran içan baita) Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, eztitzaçuela gogor çuen bihotzac. 8 Ecen baldin losuec hæy eman balarau reposic, etzatequeen guehiagoric berce egunez minçatu. 9 Halacotz, guelditzen çayó sabbathgoabat laincoaren populuari. 10 Ecen laincoaren reposean sarthu içan dena, reposatu içan da hura-ere bere obretaric, laincoa beretaric beçala. 11 Daguigun bada diligentia repos harten sartza: nehor eztadin eror desobedientiazco exemplu berera. 12 Ecen laincoaren hitza vici da eta efficaciato, eta den ezpata bi ahotacoric baino penetrantago: eta ardiesten du armaren eta spirituaren, bayeta iuncturén eta hunén diuisionerano: eta da pensamenduén eta bihotzeco intentionén iuge 13 Eta ezta creaturaric batre haren aitzinean agueri eztenic: aitzitic gauça guciac dirade billuciak eta irequiac haren beguietan ceinequin baitugu gure eguitecoa. 15 Ecen eztugu Sacrificadore subirano gure infirmitatéz compassioneric ecin duqueenbat, baina dugu manera berean gauça gucietañ tentatu içan dena, salbu bekatu. 16 Goacen bada segurancarequin gratiazco thronora, misericordia ardiets eta gratia eriden deçagunçat aiuta behar demboraco.

5 Ecen Sacrificadore subirano gucia guiontaric hartzenda, eta guionengatic ordenatzen da laincoa baitharaco gaucetan: offrenda ditzançá donoac eta sacrificioac bekatuacgatic: 2 Ceinec behar den becembat ignorantéz eta falta eguiten dutenéz pietate ahal baituke: ceren bera-ere infirmitatez inguratu baita: 3 Eta infirmitate haren causaz behar baitu nola populuagatic, hala bere buruágatic-erc offrendatu sacrificio bekatuacgatic. 4 Eta nehorc eztrauca emaiten bere buruäri ohore haur, baina laincoaz deitzen denac, Aaron beçala. 5 Hala Christec-ere eztrauca bere buruäri ohore haur eman vkan Sacrificadore subirano eguin ledin, baina hari erran vkan draucanac, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. 6 Bercetan-ere erraiten duen beçala, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aión g165) 7 Ceinec bere haraguiren egunetan heriotaric empara ahal ceçaquenari othoitzac eta supplicationeac oihu handirequin eta nigar vrirequin offrendatu cerautzanean, eta beldur cenicet ençun içan cenean, 8 Seme bacen-ere ikassi vkan baitu obedientiá suffritu vkan dituen gaucetaric: 9 Eta sanctificatu içanic, eguin içan çaye hura obeditizen duten guciéy saluamendu eternalaren authór: (aiónios g166) 10 laincoaz icindatu içanic Sacrificadore subirano Melchisedech-en façoinera. 11 Ceinez propos lucea baitugu erraiteco, eta declaratzeco difficila: ceren ençutera naguitu

ican baitzarete: 12 Cereneta demboraren araez iracatsle
ican behar cinetelaric, berriz iracatsi behar baitzarete cer
diraden laincoaren hitzeta lehen hatseco elementac: eta
halaco egun çarete non ezne behar baitue, eta ez vianda
cerraturic. 13 Ecen norc-ere eznéz vsatzen baitu, harc
iustitiazco hitzaren experientiaric eztu: ecen haour da: 14
Baina handituentzat da vianda cerratua, hala nola costumatu
içanez sensuac exercitatuac dituztenén onaren eta gaitzaren
beretzezo.

6 Bada, vtziric Christez hatse emaiten duen hitza, auançan
gaitecen perfectionera: berriz eçarten eztugularic obra
hiletarico penitentiaren, eta laincoa baitharaco fedearen
fundamenta, 2 Baptismoén doctrinazco eta escuén
impositionezco, eta hilén resurrectionezco, eta iudicio
eternalezco fundamenta. (aiónios g166) 3 Eta haur eguinen
dugu baldin behinçat permetti badeça laincoac. 4 Ecen ezta
possible behin illuminatu içan diradenac, eta dohain celestia
dastatu vkan dutenac, eta Spiritu sainduan participant eguin
ican diradenac, 5 Eta dastatu vkan dutenac laincoaren hitz
ona, eta ethorteco den secularen verthuteac: (aión g165) 6
Baldin eror baditez, berriz arramberri ditecen penitentiatara,
ikussiric ecen laincoaren Semea berriz crucificatzen dutela
hetan den becembatean, eta escarniotara emaiten dutela.
7 Ecen gainera ethorten çayón vria maiz edaten duen
lurra eti lancer duteney belhar sasoinezcoric ekarten
drauenac, recebitzen du benedictione laincoaganic: 8
Baina elhorri eta kardu ekarten duena, reprobata da
eta maledictionaren hurbil, ceinen fina erre içatera beha
baitago. 9 Baina seguratzen gara çueçaz den becembatean,
maiteác, gauça hobez, eta saluamenduarequin eguitenago
denez: hunela minço bagara-ere. 10 Ecen laincoa ezta
iniusto, ahanz daquión çuen obrá eta haren icenera
eracutsi vkan duçuen trabailluzco charitatea, sainduey
aiuta eguin eta eguiten draueçuen becembatean. 11 Baina
desir dugu çuetaric batbederac artha bera eracuts deçan,
sperançaren segurança bethecotzat finerano: 12 Notchalent
eguin etzaiteztençat, baina fedez eta patientiaz promessac
heretatzent dituztenén imitaçale. 13 Ecen Abrahami promes
eguin ceraucanean laincoac, ceren berce handiagoz ecin
iura baitzeçaqueen, iura ceçan berarçaz, 14 Cioela,
Segur benedicatuz benedicaturen aut, eta multiplicatuz
multiplicaturen aut. 15 Eta hala patientqui iguriquiric recebitu
vkan du promessa. 16 Ecen guiçonéc berac baino handiagoz
iuratzen duté. eta confirmationetaco iuramendua, differentia
guciaren finetaneduquien duté. 17 Gauça hunetan laincoac
abundosquiago promeseco herederoey bere conseilluaren
fermetate mutha ecin daitequena eracutsi nahiz, iuramenduz

seguratu vkan du: 18 Bi gauça mutha ecin daitezquenez
(ceinétan impossible baita laincoac gueçurric erran duen)
consolatione segura dugunçat, recrusa dugunóc proposatu
ican çaicun sperançaren vkaitea: 19 Cein baitaducagu
arimaren angura segurbat eta fermubat beçala, eta vela
barnean diradenetarano sartzen den-bat beçala. 20 Non
Iesus aitzindari guregatik sarthu içan baita Melchisedec-en
façoinera Sacrificadore subirano eternalqui eguin içanic.
(aión g165)

7 Ecen Melchisedech haur cen Salemgo regue, lainco
subiranoaren Sacrificadore, cein bidera ilki içan baitzayón
Abrahami haur reguén deseguitetic itzultzen cela, eta harc
ceçan benedica: 2 Hari hamarrena-ere gauça guciataric
parti cieçón Abrahamec: eta lehenic hura da interpretatzen
iustitiazco regue, eta guero Salemgo regue-ere: cein erran
nahi baita baquezco regue: 3 Aita gabe, ama gabe,
leinu gabe: eztuelaric egunén hatseric, ez vicitzearen finic:
baina laincoaren Semearen irudico eguin içanic, dago
Sacrificadore eternalqui. 4 Considera eçaçue bada cein
handi eguin içan den haur, ceini Abraham patriarchac
despuilletaco hamarrena-ere eman baitzieçon. 5 Eta Leuiren
semetaryc diradenéc Sacrificadoregoa dutelaric, manua
baduté populuaganic hamarrenaren hartzeco Leguearen
arauez, erran nahi baita, bere anayetaric, Abrahamen
guerruncetic ilki içan badirade-ere. 6 Baina hec diraden
leinu bereco contatzen eztenac, hamarrena hartu vkan du
Abrahamanic, eta promessac cituena benedicatu vkan du.
7 Eta contradictioneric batre gabe chipién dena guehién
denaz benedicatzen da. 8 Eta hemen hiltzen diraden
guiçonec hamarrenac hartzen ditutzé: baina han vici dela
testimoniage duenac hartzen ditu. 9 Eta (hunela minço
nadin) Abrahamtan detchematu içan da Leui bera-ere,
ceinec hamarrenac hartzen ohi baititu. 10 Ecen hura
oraino bere aitaren guerruncean cen, Melchisedec Abrahami
bidera ilki içan çayonean. 11 Beraz baldin perfectionea
Sacrificadoregoa Leuiticoan içan baliz (ecen populuac
Leguea haren azpian recebitu vkan du) cer behar cen
goitiric berce Sacrificadorebat Melchisedech-en façoinera
altcha ledin, eta ezzadin Aaronen façoinera erran? 12 Ecen
Sacrificadoregoaren officioa cambiati içanic, necessario da
Leguearen cambioa-ere eguin dadin. 13 Ecen gauça hauc
norçaz erraiten baitirade hura berce leinuri appartenitzen
çayó, cein leinutaric nehorc ezpaitu aldarea cerbitzatu vkan.
14 Ecen claro da ludaren leinutic ilki içan dela gure launa,
cein leinutan ezpaitu Moysesec Sacrificadoregoaz deus
erran. 15 Eta are haur da claroago, ceren Melchisedech-en
façoinera ilkiten baita berce Sacrificadorebat: 16 Cein

ezpaita Sacrificadore eguiñ içan manamendu carnaleco Leguearen araez, baina vicitze immortaleco puissançaren araez. **17** Ecen testificalten du hunela, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aiōn g165) **18** Ecen aitzineco manamendua abolitzen da bere debilitateagatic eta probetchu gabeagatic. **19** Ecen eztu deus perfectionetara eraman vkan Legueac: baina içan da sperança hobeagoren preparationebat ceinez hurbiltzen baicara laincoagana. **20** Eta iuramendu gabe içan eztén becembatean (ecen berceac iuramendu gabe Sacrificadore eguiñ içan dirade. **21** Baina haur iuramendurequin, hari erran vkan draucanaz, Iuratu vkan dic launac, eta etziyóć doluturen, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera) (aiōn g165) **22** Hambatenaz alliança hobeagoren fiadore eguiñ içan da Iesus. **23** Eta Sacrificadorez den becembatean, anhitz eguiñ içan dirade, ceren herioaz empachatzen baitziraden egoitera. **24** Baina hunec, ceren eternalqui egoiten baita, Sacrificadoregoa perpetualbat du. (aiōn g165) **25** Eta halacotz salua-ere perfectoqui ahal ditzaque, harçaz laincoagana hurbiltzen diradenac, bethi vici delaric hecgatic ararteko içateco. **26** Ecen beharra guenduen halaco Sacrificadore subiranobat guenduen, saindua, innocenta, macularic gabea, bekatoretaric separatua, ceruāc baino gorago altchatua: **27** Ceinec ezluen beharric egun oroz, berce Sacrificadore subiranoēc beçala, lehenic bere bekatuacgatic sacrificioric offrendatu, guero populuarenacgatic: ecen haur behingoaz eguiñ vkan du bere buruā offrendaturic. **28** Ecen Legueac Sacrificadore subirano ordenatzen ditu guion infirmoac: baina iuramendu hitz Leguearen ondocoac, ordenatzen du Seme eternalqui sanctificatua. (aiōn g165)

8 Bada erraiten ditugun gaucén sommarioa haur da, Halaco sacrificadore subiranobat dugula, cein iarria baita laincoaren maiestateco thronoaren escuinean, ceruētan: **2** Sanctuarioco ministre eta eguiazco Tabernacleco, cein fincatu baitu launac, eta ez guionac. **3** Ecen Sacrificadore subirano gucia donoén eta sacrificioén offrendatzeko ordenatzen da: bada, necessario da hunec-ere duen cerbait cer offrenda. **4** Ecen baldin lurrean baliz, Sacrificadore-ere ezlīteque, Leguearen araez donoac offrendatzeten dituzten Sacrificadoreac irauten luqueiteno. **5** Ceinéc gauça celestialen patroina eta itzala cerbitzatzen baitute, Moysesdi diuinoqui ihardetsi içan çayón beçala Tabernaclea acabatu behar çueñean, Bada ikussac (dio) eguiñ ditzán gauça guciak mendian eracutsi içan çayán patroinaren araura. **6** Baina orain gure Sacrificadore subiranoc ministerio excellentagoa obtenuit vkan du, cembatenaz Alliança hobeago baten

ararteko baita, cein promes hobeagoén gainean ordenatu içan baita. **7** Ecen baldin lehen hura deusen falta içan ezpaliz, bigarrenari etzaiqueon bilhatu lekuric. **8** Ecen hec reprehenditzen dituelaric, dioste, Huná, ethorri dirade egunac, dio launac, complituren baitut Alliança berribat Israeleco etchearen gainean eta ludaco etchearen gainean. **9** Ez hayén aitequin eguiñ vkan nuen Alliançaren araura, hayén escua hartu nuen egunean Egypteco lurretic idoqui nitzançát, ceren ezpaitirade hec ene Alliançán egon, eta nic menospreciatu vkan ditut hec, dio launac. **10** Ecen haur da egun hayén ondoan Israeleco etchearequin eguiñ dudan Alliançá, dio launac, Eçarriren ditut neure Legueac hayén adimenduan, eta hayén bihotzean ditut scribaturen: eta içanen naiz hayén lainco, eta hec içanen dirade ene populu. **11** Eta eztu iracatsiren batbederac bere hurcoa, ez batbederac bere anayea, dioela, Eçagut eçac launa: ecen eçaguturen nauté chipienetic hayén arteco handieneranoco guciéc. **12** Ecen amatigatua içanen naiz hayén iniquitatetara eta hayén bekatuetara, eta eznaiz guehiagoric orhoit içanen hayén iniquitatéz. **13** Berribat erraiten duenean, çahartzen du lehena: eta çahartzen eta ancianotzen dena abolitu içateari hurbil dagoca.

9 Beraz bacin lehen Alliançac-ere cerbitzu diuinoaren ordenançác, eta sanctuario mundanoa. **2** Ecen Tabernaclea edificatu içan da, diot, lehena ceinetan baitziraden candelera, eta mahaina, eta propositioneco oguiac, cein deitzen baita Leku sainduac. **3** Eta bigarren velaren ondoan cen Tabernaclea, Sainduén sainduac deitzen dena: **4** Vrrhezco encenserbat çuelaric, eta Alliançaco Arká ossoqui vrrhez inguru estalia: ceinetan baitzén vrrhezco pegarbat, non baitzén Manna, eta Aaronen cihor lilitu içan cena: eta Alliançaco Taulác. **5** Eta haren gainean gloriazco Cherubinac ciraden Propitiatorioari itzal eguiten ceraucatela, ezta gauça hauçaz orain particularqui minçatzeko mengoaric. **6** Eta gauça hauc hunela ordenatuaç içanic, lehen Tabernaclean bethiere sartzen ciraden Sacrificadoreac cerbitzuaren collplitzeagatic. **7** Baina bigarrenean, vrthean behin Sacrificadore subiranoa bera sartzen cen, ez odol gaberic, cein offrendatzeten baitzuen bere buruagatic eta populuaren faltacgatic: **8** Harçaz declaratzen çuela Spiritu sainduac, oraino etzela irequi sanctuarioco bidea, lehen tabernaclea oraino çutic egoiten ceno, cein baitzén dembora present hartaco figurá: **9** Ceinetan donoac eta sacrificioac offrendatzeten baitziraden, cerbitza eguiten çuenaren conscientiá, ecin sanctifica ceçaquetelaric. **10** Solament ianharitan, eta edaritan, eta

ikutze diuersetan, eta ceremonia carnaletan, haur corregi caitequeen demborarano ordenatuc: 11 Baina Christ içateco ciraden onén Sacrificadore subirano ethorriric, Tabernacle handiago eta perfectoago batez, ez escuz equinaz, erran nahi baita, ez creatione hunetacoz: 12 Eta ez aker edo aretze odolez, baina bere odol propriaz behin sarthu içan da leku sainduetan redemptions eternala obtenturic. (aiónios g166) 13 Ecen baldin cecenén eta akerrén odolac, eta bigáren hauts barreyatuc, satsuac sanctificatzen baditu haraguaren puritateaz den becembatean: 14 Cembatez areago Christen odolac, ceinec Spíritu eternalaz bere buruá macularic gabe laincoari offrendatu baitrauca, chahuturen du obra hiletaric çuen conscientia lainco viciaren cerbitatzecó? (aiónios g166) 15 Eta halacotz da Testamento berriaren ararteko, herioa artean iarriric, leheneco Testamentuaren azpian ciraden transgressionén redemptions etan, deithuéc heretage eternaleco promessa recebi deçatençat. (aiónios g166) 16 Ecen testamenturic den lekuan, necessario da testamentu equilearen herioa den. 17 Ecen testamentua hilétan confirmatu da, ikussiric ecen oraino eztuela balio testamentu equilea vici deno. 18 Bada, lehena-ere ezta odolic gabe dedicatu içan. 19 Ecen iracurri cerautzanean manamendu guciac Leguearen araez Moysesec populu guciari, harturic aretzén eta akerrén odola vrarequin, eta escarlatan tintatu ilerequin eta hyssoparequin bay liburuá bay populu gucia ihizta citzan: 20 Cioela, Haur da laincoac çuey ordenatu drauquen Testamentu odola. 21 Guero Tabernaclea-ere halaber, eta cerbitzuco vnci guciac, odolez ihizta citzan. 22 Eta quasi gauça guciac Leguearen araez odolez purificatzen dirade, eta odol issurtze gabe barkamenduric ezta eguiten. 23 Behar içan da beraz ceruétan diraden gaucén figurá, hunelaco gauça hauçaz purifica líteten, baina celestial berac purifica ditecen hauc diraden baino sacrificio hobez. 24 Ecen Iesus ezta leku saindu escuz equinetañ sarthu, cein baitziraden equiazcoey ihardesten cerauecen figurá: baina ceruán berean, orain laincoaren beguitharte aitzinean guregatic comparitzeco. 25 Baina ez anhitzetan bere buruá offrenda deçançat, Sacrificadore subiranoa leku sainduetan vrthe guciaz berceren odolequin sartzen cen beçala. 26 (Bercela suffritu behar vkan çuqueen anhitzetan munduaren fundationeaz gueroztic) baina orain behin seculén consummationean, bekatuaren destructionetan, bere buruázco sacrificioaz comparitu içan da. (aión g165) 27 Eta hala nola ordenatu baitzaye guíçoney behin hiltzera, eta guero iugemendua: 28 Halaber Christ-ere behin offrendatu içanic anhitzen bekatuac aboli litzançat,

berrizco aldian bekatu gabe aguerturen çaye haren beguira daudeney saluamendutacotz.

10 Ecen Legueac ethorteco ciraden onén itzala çuelaric, ez gaucén imagina vicia, vrthe oroz ardura offrendatzen cituzten sacrificio heçaz beréz, ethorten ciradenac iagoitic ecin sanctifica citzaqueen. 2 Bercela ala etziratequeen guelditu offrendatu içatetic, ikussiric ecen sacrificatzen çutenéc behin purificatu içanic, bekatutaco conscientiaric batre guehiagoric etzuqueitela vkan? 3 Bada sacrificio hetan bacén vrthe oroz bekatuen commemoratione arramberritubat. 4 Ecen impossible cen cecenén eta akerrén odolaz bekatuén kentzea. 5 Halacotz, munduan sartzean, dio, Sacrificioric ez offrendaric eztuc nahi vkan, baina gorputzbat appropriatu vkan drautac niri. 6 Halaber holocaustac ez oblationea bekatuagatic etzaizquic placent içan: 7 Orduan erran vkan dut, Huná, ethorten nauc (liburuären hatsean scribatua da niçaz) equin deçadan, o laincoa hire vorondatea: 8 Lehen erran çuenaren gainean. Sacrificioric ez offendaric, ez holocaustic ez oblationeric bekatuagatic eztuc nahi vkan ez eztitic approbatu: (cein Leguearen araez offrendatzen baitirade) orduan erran vkan du, Huná, ethorten nauc equin deçadan, o laincoa, hire vorondatea. 9 Kentzen du beraz lehena, guero coa eçar deçançat. 10 Cein vorondatez sanctificatu içan baicara, Iesus Christen gorputzaren behingo oblationeaz. 11 Sacrificadore oroc bada assistiñen çuen egun oroz administratzen eta maiz sacrificio berac offrendatzen cituela, ceinéc iagoitic bekatuac ecin ken baitzitzaqueitzen: 12 Baina haur sacrificio bakoitzbat bekatuacgatic offrendaturic, eternalqui iarría da laincoaren escuinean. 13 Goitico denaren beguira dagoelaric, haren etsayac haren oinén scabella eçar diteno. 14 Ecen oblatione bakoitz batez consecratu vkan ditu seculacotz sanctificatzen diradenac. 15 Eta testifatzen draucu Spíritu sainduac berac-ere: ecen aitzinetic erran duenaz gueroz, 16 Haur da egun hayén ondoan hequin equinen dudan alliançá, dio launac, Emanen ditut neure Legueac hayén bihotzeten, eta hayén adimenduetan hec ditut scribaturen: 17 Eta hayen bekatuéz eta iniquitatéz ez naiz guehiagoric orhoit içanen. 18 Bada gauça hauen barkamendua den lekuan, ezta guehiago oblationeric bekatuagatic. 19 Ikussiric bada, anayeá, badugula libertate leku sainduetan sartzeco Iesusen odolaz, 20 Dedicatu draucun bide frescoan eta vician gaindi, veláz, erran nahi baita, bere haraguiaz: 21 Eta badugula Sacrificadore handibat laincoaren etchearen carguá duenik: 22 Goacen equiazco bihotzequin eta fedezco segurancarequin, conscientia gaichtotaric bihotzac chahuturic: 23 Eta ikuciric gorputza

vr chahuz, daducagun gure sperançaren confessionea variatu gabe (ecen fidel da promettatu duena) **24** Eta gogoa demogun elkarri charitatera eta obra onetara incitatzeko: **25** Vtziten eztugularic gure congregationea, batzuc costuma duten beçala, baina exhortatzetan dugularic elkar: eta haur hambatenaz guehiago cembatenaz baitacussaue hurbiltzen dela egun hura. **26** Ecen baldin iaquiara bekatu badaguigu eguiaren eçagutzea recebituz gueroztic, ezta guehiago sacrificioric bekatuacgatic guelditzen: **27** Baina iudicioaren beguira egoite terriblebat, eta suaren furia aduersarioac iretsiren dituen-bat. **28** Baldin cembeitec menospreciatu balu Moysesen Leguea, misericordiaric batre gabe, biguen edo hiruren testimoniagetic hiltzen cen. **29** Cembatez vste duçue tormenta borthitzagoa merecitu duqueela, laincoaren Semea oinén azpian eçarri vkan duqueenac, eta alliançaco odola, ceinez sanctificatu baitzén, profanotan estimatu duqueenac: eta gratiazco Spirituari iniuria eguien drauqueonac? **30** Ecen badaçagugu erran duena, Ene da mendecatzea, nic rendaturen dut, dio launac. Eta berriz, launac iugeaturen du bere populuia. **31** Gauça horriblea da lainco viciaren escuetara erortea. **32** Orhoit çaitetze aitzineco egunéz, ceinetan illuminatu içan cinetenaz gueroztic, afflictionezco combat handi suffritu vkan baituque: **33** Alde batetic gucién monstrançatan escarnioz eta tribulationez eçarri içan çarete: eta berce aldetic statu hartan erabilten ciradenenén lagun eguien içan çaretenean. **34** Ecen ene estecaduretaco afflictionean-ere participant eguien içan çarete, eta çuen onén galtzea bozcariorequin recebitu vkan duçue: cinaquitaric ceuroc baithan onhassun hobebat duçuela ceruètan, eta permanent denic. **35** Ezteçaquela bada iraitz çuen confidançá, ceinec baitu recompensa handia. **36** Ecen patientia behar duçue, laincoaren vorondatea eguien duqueñean promessa recebi deçaçuençát. **37** Ecen oraino dembora appuro appurtobat, eta ethorteco dena ethorriren da, eta eztu beranthuren. **38** Eta iustoa fedez vicico da: baina baldin cembeit apparta badadi, eztu ene arimácar hartin placeric hartzan. **39** Baina gu ezgara perditionetara appartatzen garenac, baina fedeari iarreiuiten guiaizquionac arimaren saluamendutan.

11 Bada, fedea da nehor sperançatan den gaucén fundamenta, eta ikusten etziraden gauçác eracusten dituena. **2** Ecen harçaz aitzinecoce testimoniage vkan duté. **3** Fedez aditzen dugu laincoaren hitzaz mundua eguien içan dela: gauça inuisiblén demonstratione eguien ledinçát. (aión g165) **4** Abelec fedez Cainec baino sacrificio excellentagoa laincoari offrendatu vkan drauca: cein fedez testimoniage

obtenitu vkan baitu iusto cela, ceren laincoac haren donoéz testificatzen baitzuen: eta oraino fede harçaz hil delaric minçó da. **5** Fedez Henoch eraman içan da, herioa ikus ezleçançát: eta ezta eriden içan, ceren eraman baitzuen laincoac: ecen eraman cedin baino lehen, testimoniage vkan ceçan laincoaren gogaraco içan cela: **6** Bada impossible da fede gabe haren gogaraco içatea: ecen laincoagana ethorten denac, behar da sinhets deçan ecen laincoa badela, eta hura bilhatzen dutenén recompensaçale dela. **7** Fedez Noéc, diuinoqui auertitu içanic oraino ikusten etziraden gaucéz, beldurturic, appresta ceçan arká bere familiaren saluatzeko: cein arkaz condemna baitzeçan mundua: eta eguien cedin fedearen arauez den iustitaren heredero. **8** Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioiten cen etzaquilaric. **9** Fedez egon cedin promettatu içan çayón lurrean bercerenean beçala, tabernacletan egoiten cela Isaac-equin eta Iacob-equin promes beraren herederoquidequin. **10** Ecen ciuitate fundament-dunaren beguira cegoen ceinen egualea eta fundaçalea baita laincoa. **11** Fedez Sarac-ere haciaren concebitzeco indarra recebi ceçan, eta adinetic lekora erdi cedin, ceren estima baitzeçan hari promes eguien ceraucana fidel cela. **12** Eta halacotz batetaric (etare ia hilaganic) sorthu içan da gende handi ceruco içarrac beçala, eta itsas costaco conta ecin daiten sablea beçala. **13** Fedean hauc gucioc hil içan dirade promessac recebitu gabe: baina vrrundanic hec ikussiric eta sinhetsiric eta salutaturic, eta aithorturic ecen arrotz eta estrangér ciradela lurrean. **14** Ecen gauça hauc erraiten dituztenéc, claroqui eracusten dute ecen bere herriaren ondoan dabilzala. **15** Eta segur, baldin harçaz orhoit içan balirade ceinetaric ilki içan baitziraden, itzultzeco dembora baçuten: **16** Baina orain hobeagobat desiratzen duté, erran nahi baita celestrial: hunegatic laincoari berari-ere etzayó laido hayén lainco deitzera, ecen preparatu cerauen ciuitatebat. **17** Fedez offrenda ceçan Abrahamec Isaac, enseyatu içan cenean, eta seme bakoitzta offrenda ceçan, promessac recebitu vkan cituenac: **18** (Ceini erran içan baitzayón, Isaactan deithuren çacic hacia) **19** Estimaturic ecen laincoac hiletaric-ere resuscita ahal leçaquela: nondic are hura conformitatez recruba baitzeçan. **20** Fedez, ethorteco ciraden gaucéz benedica citzan Isaac-ec Iacob eta Esau. **21** Fedez, Iacob-ec hiltzean Iosephen semetaric batbedera benedica ceçan: eta adora ceçan bere makila buru gainean bermaturic. **22** Fedez, Iosephec hiltzean eguien ceçan mentione Israeleco haourréen ilkiteaz: eta bere heçurréz manamendu eman ceçan. **23** Fedez, Moyses sorthu

içan cenean, gorde içan cen bere ahaidéz hirur hilebethez, ceren haour ederra baitzacussaten, eta ezpaitziraden beldur Regueren ordenançaren. 24 Fedez, Moysesec ia handituric refusa ceçan Pharaoren alabaren seme deithu içatera: 25 Hautatzenago çuela laincoaren populuarequin affligitu içatera, ecen ez dembora guti batetacotz bekatuzco atseguién vkaitera: 26 Abrastassun handiago estimaturic Christen iniuriá, ecen ez Egypten ciraden thesaurac, ecen recompensara beha cegoen. 27 Fedez vtzi ceçan Egypte, Regueren hiraren beldurric gabe: ecen inuisible dena ikusten balu beçala, fermu eduqui ceçan. 28 Fedez eguiñ citizen Bazcoa eta odol issurtzea: lehen sorthuac deseguiten cituenac, hec hunqui ezlitzançat. 29 Fedez iragan ceçaten itsas gorria leyhorrez beçala: cein gauça enseyaturic, Egyptianoac hundatu içan baitziraden. 30 Fedez Ierichoco murruac eror citecen, çazpi egunez inguratuac egonic. 31 Fedez, Rahab paillardá etzedin gal incredulequin batean, espiác baquerequin ostatuz recebitu vkan cituenean. 32 Eta cer erranen dut guehiago? ecen dembora faltaturen çait, contatu nahi badut Gedeonez, eta Barac-ez, eta Samsonez, eta lephthez, eta Dauid-ez, eta Samuelez, eta Prophetez: 33 Ceinéc fedez combatitu vkan baitituzte resumáç, fedez eguiñ vkan duté iustitia obtenitu vkan dituzte promessac, boçatu lehoinén ahoac, 34 Iraungui suaren indarra, itzuri içan çazite ezpata ahoey, sendo eguiñ içan dirade erietaric, borthitz eguiñ içan dirade guerlán, estrangerén campoac ihessitan irion dituzté, 35 Emaztéc recebitu vkan dituzte resurrectionez bere hilac: eta batzu hedatu içan dirade, deliuratu içatera conturic eguiten etzutelaric resurrectione hobebat obteni leçatençat. 36 Eta berceac phorogatu içan dirade escarnioz eta vkaldiz, bayeta guehiago estecaduraz eta presoindeguiz: 37 Lapidatu içan dirade, segatu içan dirade, tentatu içan dirade, ezpata herioz hil içan dirade: hara huna ebili içan dirade ardi eta ahunz larruz veztituric, abandonnaturic, affligituric, tormentaturic. 38 Eta ezpaitzén mundua hayén digne: desertuetan errebelatuac çabiltzala eta mendietan eta lecetan eta lur çulhoetan. 39 Eta hauc guciéc fedez testimonioage obtenituric, eztuté recebitu vkan promessa: 40 laincoac cerbait hoberic guretaco probedituric, gu gabe perfectionetara ethor ezlitecençat.

12 Gu-ere bada, hain testimoniozco hodey handiac inguratzen gaituenaz gueroz, carga gacia, eta gu errachqui trabatzen gaituen bekatua egotziric, constantqui garreitzan proposatu içan çaicun lasterrari: 2 Beha gaudelaric fedearen capitainagana eta, complíçaleagana, Iesusgana: ceinéc escutan çuen bozcaroaren orde suffritu vkan

baitu crutzea, ahalquea menospreciaturic, eta laincoaren thronoaren escuinean iarri içan da. 3 Considera eçaque bada diligentqui nor den halaco contradictionea bere buruaren contra bekatoretaric suffritu vkan duena, çuen gogoetan faltaturic akit etzaiteztençat. 4 Oraino eztuçue odolerano resistitu vkan, bekatuaren contra combatitzen çaretela: 5 Eta ahanci çaique exhortationea, ceinéc çuey haourrey beçala erraiten baitrauque, Ene haourrá, ezteçála menosprecia launaren gaztiguá, eta eztaquíala gogoa falta harçaz corregitzen aicenean. 6 Ecen maite duena launac gaztigatzen dic, eta recebitzen duen haour gacia cehatzen dic. 7 Baldin gaztigamenduric suffritzen baduque, laincoa bere haourrey anço presentatzen çaique: ecen cein da haourra aitác gaztigatzen eztuena? 8 Bada baldin gaztigamendu gabe baçarete, ceinetan participant baitirade guciac, beraz bastard çarete eta ez seme. 9 Eta gure gorputzén aitác gaztigari vkan ditugu, eta reuerentiatan eduqui ditugu: ezgaitzaitza spirituén Aitari vnguiz suietago içanen, eta vicico baicara? 10 Ecen hec egun gutitacotz, berey irudi çayen beçala, gaztigatzen guentuztén: baina hunc gure probetchutan, haren saindutassunean participant garençat. 11 Bada gaztigu guciac ordu berean eztirudi bozcariotaco dela, aitzitic tristitiatoco: baina guero iustitiazco fructu baquezcoa rendatzen draue harçaz exercitatu dirateney. 12 Goititzaque bada çuen escu lachoac, eta çuen belhaun iunctura partituac chuchent itzaçue: 13 Eta bidesca chuchenac eguiñ ietzeque çuen oiney: maingu den gauçá bidetic aldara eztadinçat, bainaitzitic sendo dadin. 14 Baqueari çarreitzate guciequin, eta saindutassunari, cein gabe nehor ezpaitu launa ikussiren. 15 Gogoatzen duçuelaric nehor aldara eztadin laincoaren gratiatic: cembeit erro karmin goiti ialguiten denec trubla etzaitzençat: eta anhitz harçaz satsu eztitecençat. 16 Eztén nehor paillard edo profano, Esau beçala, ceinéc vianda batetan sal baitzeçan bere lehen sortzezco primeçá. 17 Ecen badaquique are guero heretatzeco benedictionea desiratzen çuelaric, refusatu içan dela: ecen etzeçan eriden penitentiataco lekuric, nigar vrirequin benedictionearen escatu içan bacen-ere. 18 Ecen etzarete ethori escuz hunqui ahal daitequeen mendi batetara, ez erratzen den sura, ez haice buhumbara, ez lanhora eta tempestatera, 19 Eta trompetta soinura eta hitzén vozera, cein ençun vkan çutenéc, requeri baitzeçaten guehiagoric ezlaquién dreça hitza. 20 (Ecen manatzen cena ecin suffri ceçaqueten, cein baitzen, Baldin abre batecere mendia hunqui badeça, lapidaturen da edo gueciaz iraganen da. 21 Eta Moysesec (hambat cen terrible eracusten cena) erran ceçan, Icitu naiz eta ikaratu) 22 Baina ethori

içan çarete Siongo mendira, eta lainco viciaren ciuitatera, Ierusalem celestialera, eta Aingueruén anhitz millataco compainiara, **23** Eta ceruètan scribatuac diraden lehen sorthuén congregationera, eta gucién iuge den laincoagana, eta iusto sanctificatuen spirituetara: **24** Eta Iesusgana alliança berrico Arartecoagana, eta Abelenac baino gauça hobeac erraiten dituen odol issurira. **25** Beguirauque refusa eztecauen minço dena: ecen baldin itzuri içan ezpadirade laincoaren icenean minço cena menospreciatzen çutenac lurrean, gu anhitzez guehiago punituren gara, baldin cerutic minço denaganic erauz bagaitez. **26** Ceinen vozac orduan higui baitzeçan lurra: baina orain denuntiati vkan du, dioela, Oraino behin nic higuituren dut ez solament lurra, baina ceruä-ere. **27** Eta hitz hunec Oraino behin, declaratzun du fermu eztiraden gaucen, hala nola escuz egun diradenen deseguitea: fermu diradenac daudecençat. **28** Hunegatic higui ecin daitequeen resumá hartzan dugularic, daducagun gratiá, ceinez hala cerbitza baiteçaquegu laincoa non haren gogaraco baiquirate, reuerentiarequin eta beldurrequin. **29** Ecen gure laincoa su consumitzen duen-bat da.

13 Charitate fraternala egon bedi. **2** Hospitalitatea etaizaquicuela ahanz: ecen harçaz batzuc etaizaquitaric ostatuz recebitu vkan dituzte Aingueruäc. **3** Çaretén orhoit presoneréz, hequin presoner bacinete beçala: afflitzten diradenez, ceuroc-ere gorputzez afflitzten bacinete beçala. **4** Honorable da gucién artean ezconçá, eta ohe macula gabea: baina paillartac eta adulteroac iugeaturen ditu laincoac. **5** Çuen conditioneac bire auaritia gabe, çareten content presentecoéz: ecen erran vkan du berac, Ezaut vtziren, eta ezaut abandonnaturen. **6** Hala non segurancarequin erran ahal baiteçaquegu, launa ene aiutacale, eznaiz beldur içanen guionac ahal daididan gauçaren. **7** Çareten orhoit çuen guidaçaléz, laincoaren hitza declaratu vkan drauçuenéz, ceinén fedaia imitatzan baituçue, consideratzun duçuelaric ceric içan den hayén conuersationearen fina. **8** Iesus Christ atzo içan dena eta egun, hora bera da eternalqui-ere. (aión g165) **9** Doctrina diuersetza eta estrangerez etaizaitezela hara huna erabil: ecen on da bihotza gratiaz confirma dadin, ez viandéz, ceinétan ezpaitute probetchuric vkan applicatu içan diradenéc. **10** Badugu aldarebat ceinetic iateco çucenic ezpaitute Tabernaclea cerbitzatzen dutenéc. **11** Ecen abrén gorputzac, ceinén odola ekarten baita bekatuagatic sanctuariora. Sacrificadore subiranoaz, erratzen dirade tendetaric lekora. **12** Halacotz lesusec-ere, sanctifica leçançát populu bere-odolaz, suffritu vkan du portaleaz campotic. **13** Ilki gaitecen bada harengana tendetaric lekora haren

ignominiá ekarten dugula. **14** Ecen eztugu hemen ciuitate permanentic: baina ethorteco denaren ondoan gabiltza. **15** Harçaz bada offrenda dieçogun ardura laincoari, laudoriozco sacrificio, erran nahi baita, haren icena confessatzen duten ezpainén fructua. **16** Bada beneficentia eta communicationea etaizaquizquiçuela ahanz: ecen halaco sacrificioéz placer hartzen du laincoac. **17** Obeditzaque çuen guidaçaleac, eta susmetti çaquitzéz ecen hec veillatzen duté çuen arimacgatic, contu rendatu behar dutenec beçala: eguiten dutena alegueraqui egun deçatençat, eta ez gogoz garaitic: ecen hora ezliçateque çuen probetchutan. **18** Otoitz eguique guregatic: ecen asseguratzan gara conscientia ona dugula, desiratzan dugularic gauça gucietan honestqui conuersatzen. **19** Eta hambatez guehiago otoitz eguiten drauçet haur daguiçuen, sarriago restitui naquïquençat. **20** Iainco baquezcoac bada (ceinec hiletaric itzul eraci baitu ardién Artzain handia alliança eternalezco odolaz, Iesus Christ gure launa) (aiónios g166) **21** Confirma çaitzatela obra on orotan, bere vorondatearen eguitera, eguiten duclaric çuetan haren aitzinean placent datenic, Iesus Christez, ceini gloria secula seculacotz. Amen. (aión g165) **22** Halaber otoitz eguiten drauçet, anayeáç, suffri eçaçue exhortationetaco hitza: ecen hitz gutitan scribatu drauçet. **23** Iaquiçue gure anaye Timotheo largatu içan dela, ceinequin (baldin sarri badator) ikussiren baitzaituztet. **24** Salutaitzaque çuen guidaçale guciac, eta saindu guciac. Salutatzen çaituztéz Italiaocoec. **25** Gratia dela çequin gucioquin. Amen.

Santiago

1 IACQVES Iaincoaren eta Iesus Christ Iaunaren cerbitzariac, hamabi leinu barreyatuey, salutatione. **2** Ene anayeáć, bozario perfectotan educaue tentatione diuersetara eror ćaiteztenean: **3** Daquicuelaric ecen çuen fedearen phorogançác patientia engendratzen duela. **4** Baina patientiáć obra perfectoa biu, perfect eta integró çaretençat, deusen falta etzaretelaric. **5** Eta baldin çuetaric cembeitec sapientia faltaric badu, esca bequío Iaincoari, ceinec emaiten baitraue guciey benignoqui, eta ez reprochatzen: eta emanen çayó. **6** Baina federequin esca bedi, batre dudatzen eztuela: ecen dudatzen duena, haiceaz erabilten eta tormentatzen den itsas bagaren pare da. **7** Ezteçala bada estima guicón harc deus Iaunaganic recebituren duela: **8** Guiçon gogo doblatacoa, inconstant da bere bide gucietañ. **9** Gloria bedi bada anaye conditione bachotacaoa bere goratassunean: **10** Baina abrats dena, gloria bedi bere bachotassunean: ecen belhar lilia beçala iraganen da. **11** Ecen nola iguzquia beroarequin goratu eta, erre baita belharra, eta haren lilia erori, eta haren irudi ederra galdu: hala abratsa-ere bere bide gucietañ chimalduren da. **12** Dahatsu da tentatione suffritzen duen guicóna: ecen phorogatu datenean recebituren duque, Iaunac hura maite duteney promettatu drauen vicitzeco coroá. **13** Nehorc, tentatzen denean, ezterrala Iaincoaz tentatzen dela: ecen Iaincoa ecin tenta daite gaizquiz, eta nehor eztu tentatzen. **14** Baina batbedera tentatzen da bere guthicia propiaz tiratzen eta bazcatzen denean. **15** Guero guthiciá, concebitu duenean, ertzen da bekatz: eta bekatuac acabatu denean, herio engendratzen du. **16** Etzaitezela abusa, ene anaye maiteáć. **17** Donatione on oro, eta dohain perfect oro garaitic da arguién Aitaganic iausten dela, cein baithan ezpaita cambiamenduric, ez aldzizazco itzalic. **18** Harc bere vorondatez engendratu vkan gaitu eguiazco hitzaz, haren creaturetaco primitiáć beçala guinençát. **19** Halacotz, ene anaye maiteáć, biz guicón gucia ençutera lehiati, berantcor minçatzera, eta berantcor asserretzera. **20** Ecen guicónaren asserreac Iaincoaren iustitiá eztu complitzen. **21** Halacotz, iraitzirc cithalqueria gucia eta malitiazc superfluitatea, emetassunequin recebi eçaue, çetan landatu hitza, ceinec salua ahal baititzaque çuen arimáć. **22** Eta çareten hitzaren eguiile eta ez solament ençule, ceuron buruáć enganatzen dituçuela. **23** Ecen baldin norbeit hitzaren ençule bada eta ez eguiile, hura mirailean bere beguitharte naturala consideratzen duen guicónaren pare da. **24** Ecen consideratu vkan du bere buruá, eta ioan içan da, eta bertan ahance çayó nolaco cen. **25** Baina miratu

datena Legue perfectoan, cein baita libertatezcoa, eta hارتan perseueratu duqueena, ceren ezpaitate ençule ahanzcor içan, baina obraren eguiile: hura dohatsu içan da bere eginean. **26** Baldin cembeitec vste badu religioso dela çuen artean, bridatzen eztuelaric bere mihiia, baina bere bihotza enganatzen duelaric, halacoaren religionea vano da. **27** Religione pura eta macula gabea Iainco eta Aita baithan, haur da, çurtzén eta emazte alhargunén visitatzea bere tribulationetan: eta macula gabe bere buruáren beguiratzea mundu hunetaric.

2 Ene anayeáć, eztuçuela Iesus Christ gure Iaun gloriazcoaren feda, personén acceptionerequin. **3** Ecen baldin sar badadi çuen congregationera guicón-bat vrrhezco erhaztun-bat duela, preciosqui veztituric: eta sar dadin halaber edoceil paubre charqui veztituric, **4** Eta ikartze duçen preciosqui veztitua denagana, eta erran dieçoçuen hari, Hi iar adi hemen honestqui: eta paubreari derroçuen, Hi ago çutic han, edo iar adi hemen ene scabella azpian: **5** Eztuçue differentia egui vkan ceuroc baithan, eta egui içan baitzarete pensamendu gaichtoezco iuge? **6** Eñçue, ene anaye maiteáć, eztitu Iaincoac elegitu mundu hunetaco paubreac fedez abrats içateco, eta hura maite duteney promettatu drauen resumaco heredero? **7** Baina çuec desohoratu vkan duçue paubre. Ala abratsec etzaituztez tyrannizatzen, eta etzaituztez gortetara erekarten? **8** Eztute hec blasphematen çuen gainean inuocatu içan den Icen ona? **9** Badaric-ere baldin Legue reala complitzen baduçue Scripturaren araura, cein baita, On eritziren draucac eure hurcoari eure buruári beçala, vngui eguiten duçue: **10** Baina baldin personén acceptioneric baduçue, bekatu eguiten duçue, eta reprehenditzen çarete Legueaz transgrediçale beçala. **11** Ecen norc-ere Legue gucia beguiraturen baitu, eta punctu batetan faltaturen, gucietañ hoguendun da. **12** Ecen erran duenac, Eztuc adulteraturen, erran du halaber, Eztuc hilien. Bada baldin adulteratzen ezpaduc, baina hiltzen bay, Leguearen transgrediçale egui aiz. **13** Hala minça ćaitezte eta hala eguiçue nola libertatezco Legueaz iugeatu behar diradenéć. **14** Ecen condemnatione misericordia gabe eguien çayó misericordia egui eztuqueenari: eta gloriatzen da misericordia condemnationearen contra. **15** Ene anayeáć, cer probetchu, baldin norbeitec badarra fede baduela, eta obráć eztituen? ala fede harc hura salua ahal deçaque? **16** Eta baldin anaya edo arrebá billuciak badirade, eta peitu eguneço vitançaren: **17** Eta çuetaric cembeitec hæy erran diecén, Çoazte baquerequin, bero ćaitezte eta asse ćaitezte: eta eztitzingutzeçen gorputzaren necessario diraden

gaučac, cer probetchu duqueite? 17 Hala fedea-ere, baldin obrác ezpaditu, hila da bere berez. 18 Bainan are erranén du edoceinec, Hic fedea duc, eta nic obrác ciitat, eracuts iečadac eure fedea eure obrác gabe, eta nic eracutsiren drauat hiri neure obretaric neure fedea. 19 Hic sinhesten duc ecen laincobat dela: vngui eguiten duc: deabruec-ere sinhesten dié, eta ikara diabiltzac. 20 Bainan nahi duc iaquin, o guiçon vanoá, ecen fedea obrác gabe hila dela? 21 Gure aita Abraham ezta obretaric iustificatu içan, Isaac bere semea aldare gainean offrendatu çuenean? 22 Badacussac nola fedeac obratzan çuen haren obretan, eta obretaric fedea acabatu içan dela? 23 Eta complitu içan dela Scripturá dioela, Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayó iustitiatara, eta laincoaren adisquide deithu içan da. 24 Badacussaüe bada ecen obretaric iustificatzen dela guijona, eta ez fedetic solament? 25 Halaber Rahab paillarda-ere ala ezta obretaric iustificatu içan, recebitu cituenean mandatariac, eta berce bidez idoqui cituenean? 26 Ecen nola gorputza spiritu gabe hila baita, hala fedea-ere obrác gabe hila da.

3 Ene anayeáic, etzaretela magistru anhitz: daquigularic ecen condemnatione handiagoa recebituren dugula. 2 Ecen anhitz gauçatan huts eguiten dugu guciéc Baldin cembeitec hitzean huts eguiten ezpadu, hura guijon perfecto da, eta bridatan eduqui ahal deçaque gorputz gacia-ere. 3 Huná, çamariey bridác ahoetara emaiten drauztegu obedi gaitzatençát, eta hayén gorputz gacia hara huna drabilagu: 4 Huná, barcác-ere, hain handi diradelaric, eta haice borthitzéz erabilten diradelaric, hara huna erabilten dirade gobernail chipito batez, norat-ere gobernaçalearen placera nahi baituque. 5 Hala mihia-ere membro tipitobat da, eta gauça handiz vantatzen da: huná, su chipito batec cein egurtze handia irachequiten duen. 6 Mihia-ere subat da, eta iniquitatezco mundubat: hala diot mihia ecarria dela gure membroén artean, ceinec maculatzen baitu gorputz gacia, eta irachequiten gure naturaren cursua, eta irachequia da gehennáz. (Geenna g1067) 7 Ecen bestién, eta chorién, eta suguén, eta itsassoco arrainén natura gacia hetzen da, eta heci içan da natura humanoaz: 8 Bainan mihia eceinere guijonec ecin hez deçaque: ceba ecin daiten gaitzbat da poçoin mortalez bethea. 9 Harçaz benedicatzen dugu gure lainco eta Aita: eta harçaz maradicatzen ditugu laincoaren irudira eguinico guijonac. 10 Aho ber-batetaric ilkiten da benedictione eta maledictione: Ezta behar, ene anayeáic, hauc hunela egui ditecen. 11 Ala ithurri batec çulho beretic emaiten du dulcea eta mina? 12 Ala ficotze batec oliuaric ekar

ahal deçaque, edo aihenac ficolor? hala ecin ekar deçaque ithurribatec-ere vr gaci eta gueça. 13 Nor da çuhur eta iaquinsu çuen artean? eracuts bitza conuersatione onez bere obrác, çuhurtziazco emetassunequin. 14 Eta baldin inuidia saminic baduque, eta tharritamenduric çuen bihotzeten, etzaiteztelä gloria, eta gueçurric ezterraçuela eguiaren contra. 15 Ecen çuhurtzia haur ezta garaitic iausten dena, baina da lurrecoa, sensuala eta deabruetzcoa. 16 Ecen non baita inuidiaric eta tharritamenduric, han nahastecamendu eta obra gaichto gacia. 17 Bainan garaítico çuhurtziá, lehenic da pur, guero baquezco, moderatu, maneioso, misericordiaz eta fructu onez bethea, distinctioneric gabea, hypocrisia gabea. 18 Eta iustitiaczco fructua baquerequin ereiten çaye baquezcoéy.

4 Nondic guerlác eta guduac çuen artean? eza hemendic, diot, çuen voluptate çuen membroetan guerla eguiten dutenetaric? 2 Desiratzen duçue eta eztuçue vkiten, inuidioso çarete eta bekaitz, eta ecin ardiets deçaqueçue: combatitzen çarete eta guerla eguiten duçue, baina eztuçue desiratzen duçuena, ceren ezpaitzarete escatzen. 3 Escatzen çarete eta eztuçue recebitzen: ceren gaizqui escatzen baitzarete, çuen voluptatetan despenda deçaquençat. 4 Adulteroác eta adulterác, eztaquique ecen munduaren adisquidetassuna, laincoaren etsaytassun dela? nor-ere bada nahi içanen baita munduarequin adisquide, laincoaren etsay iartenda. 5 Ala vste duçue ecen Scripturác alferretan erraiten duela, Inuidiatara aurthiten du çuetan habitatzen den spirituac? 6 Aitzitic du gratia handiagoa emaiten, halacotz dio, laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia emaiten. 7 Çareten bada suiet laincoaren, resisti ieçoque deabruari, eta ihes eguiñen du çuetaric. 8 Hurbil çaquitzate laincoari, eta hurbilduren çaique: garbitzaüe escuac, o bekatoreáic, eta purificaitzaüe bihotzac, o gogo doblatacoác. 9 Affligi çaitetze eta eguique lamentatione eta nigar: çuen irria nigarretara conuerti bedi, eta çuen alegrancá tristitiatara. 10 Humilia çaitetze launaren aitzinean, eta goraturen çaituzté. 11 Elkarren contra etzaiteztelä gaizqui minça, anayeáic: anayearen contra minço denac, eta bere anaye condemnatzan duenac, Leguearen contra gaizqui erraiten du, eta Leguea condemnatzan du: eta baldin Leguea condemnatzan baduc, ezaiz Leguearen eguale, baina iuge. 12 Legue ecarlea bat da salua eta gal ahal deçaquena: hi nor aiz bercea iugeatzen duana? 13 Eya orain erraiten duçuenác, Egun edo bihar ioanen gara hiri batetara, eta egonen gara han vrthebat, eta merkatalgoa eguiñen dugu, eta irabaciren dugu: 14 Eztaquiquelaric biharamunean cer içanen den: ecen cer da çuen vicia? ecen appur batetacotz

aguertzen eta guero deseguiten den vaporebat da. 15 Erran behar cindutaren lekuan, Baldin launac nahi badu, eta vici bagara, egunen dugu haur edo hura. 16 Bainan orain gloriatzen çarete çuen vanterietan: horlaco gloriatze gucia gaichto da. 17 Bada vngui eguiten daquianac eta ez eguiten, bekatu eguiten du.

5 Eya orain abratsá, nigar eguiüe, vrhubi eguiten duçuela çuen miseria helduren çazquiçuenacgatic. 2 Çuen abrastassunac vsteldu dirade, çuen abillamenduac cerrenez betheac dirade. 3 Çuen vrrhea eta çuen cilharra herdoildu da, eta hayén herdoldurá testificaturen du çuen contra, eta harc ditu ianen çuen haraguiaç suac beçala: thesaurizatu duçue azquen egunetaco. 4 Huná, çuen landáç errequeitatutu dituzten languilén alocairu queçaz defraudatu içan dena, oihuz dago, eta errequeitaçalén oihuac armadén launaren beharrietan sarthu dirade. 5 Deliciotan vici içan çarete lurraren gainean eta çuen atseguiñac harta vkan dituçue, eta çuen bihotzaz ressasiatu vkan dituçue sacrificiotaco egunean beçala. 6 Condemnatu eta hil vkan duçue iustoia: eta eztrauçue resistitzen. 7 Çareten bada patient, anayeá, launaren aduenimendurano. Huná, laboraria lurreco fructu preciosoaren beguira egoiten da, patientqui haren beguira dagoela goiceco eta arratseco vria recebi deçaqueno. 8 Çareten patient çec-ere eta confirmaitzaque çuen bihotzaz: ecen launaren aduenimendua hurbil da. 9 Etzaiteztelia arrangura elkarren contra, anayeá, condenna etzaiteztençát: huná, iugea borthaitzinean dago. 10 Ene anayeá, har-itzaçue afflictionetaco eta patientiataco exemplutan Prophetá, cein minçatu baitirade launaren icenean. 11 Huná, dohatsu eduquiten ditugu afflictione suffritzen dutenac: lob-en patientiá ençun vkan duçue, eta launaren fina ikussi duçue, nola guciz misericordioso den launa eta gogabera. 12 Bada gauça ororen aitzinetic, ene anayeá, iura ezteçaçuela ez ceruáz, ez lurraz, ez edoceil berce iuramenduz: baina biz çuen baya, Bay: eta çuen eza, Ez: condemnationetara eror etzaiteztençát. 13 Affligitzen da cembeit çuen artean? othoitz begui: bihotz aleguerataco da cembeit? canta beça. 14 Eri da cembeit çuen artean? erekar bitza Eliçaco ancianoac, eta othoitz beguité haren gatic, vñctatzen dutela hura olioiz launaren icenean. 15 Eta fedezco orationeac saluaturen du eria, eta eraiquiren du hura launac: eta baldin bekaturic egun badu barkaturen çazquió. 16 Confessa ietzoçue batac berceari çuen faltáç, eta othoitz eguiüe batac berceagatic, senda çaitzençát: ecen anhitz balio du iustoaren efficaciorequin den orationeac. 17 Elias cen gu bay passionén suilectionetaco

guiçona, eta othoitz othoitz egun ceçan, ezlaguian vriric, eta etzeçan egun vriric lurraren gainean hirur vrthez eta sey hilebethez. 18 Eta berriz othoitz egun ceçan, eta ceruäc vri eman ceçan, eta lurrac bere fructua ekar ceçan. 19 Anayeá, baldin çuetaric cembeit eguiatic errebelia badadi, eta hora conuerti badeça cembeitec, 20 laquin beça ecen conuerti eraci duqueenac bekatorebat bere bideco errebelamendutic, saluaturen duqueela arimabat heriotaric, eta bekatu mulçoa estaliren duqueela.

1 Pedro

1 PIERRISEC, Iesus Christen Apostoluac, Ponten, Galatian,

Cappadocian, Asian, eta Bithinian gaindi barreyatuac çareten estrangerey. 2 Iainco Altaren prouidentiaren araez Spirituaren sanctificationetan elegituey, obeditezco eta Iesus Christen odolaz ihiztatu içateco: Gratia eta baque multiplica daquicuela. 3 Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, cein bere misericordia handiaz regeneratu vkan baiquaitu sperança vicitara, Iesus Christen hiletarico resurrectioneaz, 4 Heretage corrompi ecin daitenera, ez macula, ez chimal, ceruètan çuençat conseruatura, 5 Iaincoaren verthutean fedez beguiratzen çaretenonçat, azquen demborán reuelatu içateco prest den saluamendutacotz. 6 Cein gauçatan alegueratzen baitzarete, dembora appurbat orain (baldin behar bada) tristetuac çaretelaric tentatione diuersetan: 7 Çuen fedearen phorogançá vnguiz preciosoagoa ecen ez vrrhearena (cein galtzen baita eta halere suz phorogatzen) eriden dadinçat, çuen laudoriotan eta gloriatan eta ohoretan dela, Iesus Christ aguer dadinean: 8 Cein ikussi eztuçuelaric maite baituçe: cein etan orain ikusten eztuçuelaric, baina sinhesten duçuelaric, alegranza erran ecin daitenez eta gloriosoz alegueratzen baitzarete. 9 Eramaiten duçuelaric çuen fedearen fina, cein baita, arimén saluamendua. 10 Saluamendu hunez informatu içan dirade, eta haur diligentqui bilhatu vkan duté, çuetara ethorteco cen gratiaz prophetizatu vkan duten Prophetéc. 11 Informatzen ciradelaric noizco edo cer demborataco Christen Spiritu prophetiazco hetan cenac declaratzen cituen Christi ethorteco çazcan suffrançac eta hayén ondoco gloriá: 12 Eta reuelatu içan çaye, ez bere buruey, baina guri administratzen cerauzquigutela orain çuey denuntiatu içan çazquicuen gauçác çuey Euangelioa predicatu drauçueçatenez, cerutic igorririco Spiritu sainduaz, cein gaucén contemplatzeco desira bautite Aingueruéc. 13 Halacotz çuen adimenduco guerrunce guerricaturic, sobrietaterequin, auçue perfectoqui sperança çuey presentatzen çaiçuen gratián Iesus Christ aguer daiteno. 14 Eta haur, haour obedientéc beçala, çuen buruäc conformatzan eztituçuelaric lehenago çuen ignorantian centzten desiretara: 15 Baina çuec deithu çaituztena saindu den beçala, çuec-ere çareten saindu çuen conuersatione orotan. 16 Halacotz da scribatua, Çareten saindu: ecen ni saindu naiz. 17 Eta baldin Aitatan inuocatzen duçue, personén acceptanceneric gabe batbederaren obraren araez iugeatzen duena, beldurrequin conuersa çaitetze çuen egoitza hunetaco demborán. 18 Daquicuelaric ecen redemitu

içan çaretela çuen conuersatione vano aitén ordenancetaric hartutic: ez gauça corruptiblez, nola baita, cilharrez edo vrrhez: 19 Baina Christen odol preciosoa, bildots macula eta satsutassun gabe batenaz beçala: 20 la munduaren fundationea baino lehen ordenatuarenaz, baina azquen dembora hautan manifestatuarenaz, çengatik, 21 Eta harçaz sinhesten duçue hura hiletaric resuscitatu duen eta hari gloria eman draucan Iaincoa baithan, çuen fedea eta sperançá Iaincoa baithan licençat. 22 Bada çuen arimác purificatu içanic, obedizten duçuela egua Spirituaz, anayetassunezco charitate fictione gabecorequin, bihotz chahuz elkarri on eritzoçue affectionatu: 23 Regeneraturic ez haci corruptibleaz, baina incorruptibleaz, Iaincoaren hitz viciaz, eta eternalqui egoiten denaz. (aión g165) 24 Ceren haragui gucia baita belharra beçala, eta guionaren gloria gucia belhar lilia beçala: eyhartu da belharra, eta haren lilia erori: 25 Baina launaren hitza badago eternalqui: eta haur da çuey euangelizatu içan çaiçuen hitza. (aión g165)

2 Beraz vtziric malitia gucia, eta enganio guciá, eta hypocrisiá, eta inuidiá, eta gaitzerraite guciak, 2 Desira eçaçue, haour heuraguiric eztuela sorthuen ançora, adimenduzco eta enganio gabeco eznea, harçaz haz çaitetzençat. 3 Baldin dastatu baduçe ecen benigno dela launa. 4 Harengana hurbiltzen çaretelaric cein baita harri vicia, guionéz arbuyatua, baina Iaincoa baithan elegitua eta precioso. 5 Çuec-ere harri vici anço edifica çaitetze, etche spiritual, Sacrificadoregoa saindu, Iesus Christez Iaincoaren gogaraco sacrificio spiritual offrendatzeco. 6 Halacotz contenitzen-ere da Scripturán, Huná, eçarten dut Sionen, har cantoin principal, elegitua eta precioso: eta harta sinhesten duena ezta confus içanen. 7 Hurá da bada ohore çuen sinhesten duçuenón: baina sinhesten eztutenen, harri edificaçaléç arbuyatu vkan dutena cantoineco principal eguiñ içan da, eta behaztopamendutaco harri, eta trebucamendutaco harri. 8 Cein trebucatzen baitirade hitzaren contra desobedient diradelaric: hartaco ordenatu-ere dirade. 9 Baina çuec çarete generatione elegitua, Sacrificadoregoa reala, gende saindua, populu acquisitua: ilhumbetic bere miragarrizco arguira deithu vkan çaituztenaren verthuteac denuntia ditzäçuençat. 10 Noizpait cinetenac ez populu, orain çarete Iaincoaren populu: çuec misericordia obtenuit etzendutenó, orain misericordia obtenuit vkan duçue. 11 Maiteác, otoitz eguiten drauçuet, estrangeren eta bideazcoén ançora, beguira çaitetzen haraguiaaren guthicitaric, ceinéc guerla eguiten baitute arimén contra: 12 Çuen conuersatione duçuelaric

honest Gentillén artean çueçaz gaizquigilez beçala minço diraden gaucetan, ikussi dituqueizten obra onetaric glorifica deçatençat laincoa visitationeco egunean. 13 Çareten bada suiet gobernamentu humano guciaren launagatic: edo regueren, superioraren beçala: 14 Edo gobernadorén, harçaz igorri içan diradenén beçala, gaizquigilén mendequiotan eta vnguigilén laudoriotan. 15 Ecen hunela da laincoaren vorondatea, vngui eguitez, guiçon erhoén ignorantari ahoa boça dieçоцен: 16 Libertatetan çaretenéc beçala, eta ez libertatea malitiaren estalquitan bacendute beçala, aitzitic laincoaren cerbitzariéc beçala. 17 Guciak ohoraitzaçue: anayetassunari on eritzoé. Çareten laincoaren beldur. Regue ohora eçaçue. 18 Cerbitzariác, çareten beldur gucirequin nabussién suiet, ez solament onén eta humanoén, baina dorpén-ere. 19 Ecen haur da gogaraco, baldin norbeitec laincoaganaco conscientiagatic fascheriaric suffritzen badu, iniustoqui suffritzen duelaric: 20 Ecen cer laudorio da, baldin falta eguinic buffetatzen çaretenean pairatzen baduçe? baina baldin vngui eguiten duçuelaric eta affligitzen çaretelaric pairatzen baduçe, haur da laincoaren gogaraco. 21 Ecen hunetacotzát deithu içan çarete: ecen Christec-ere suffritu vkan du guregatic, guri exemplu vtziten draucula, haren oin hatzey iarreiqui çaqiztençat: 22 Ceinec ezpaitu bekaturic egui vkan, eta eceinere enganioric ezta eriden içan haren ahoan. 23 Ceinec iniuriatzen cenean, ezpaitzuen iniuriatzen: gaizqui eguiten ceraucatenean, ezpaitzuen mehatchuric eguiten: baina remettitzen cen iustoqui iugeatzen duenagana. 24 Ceinec gure bekatuac ekarri vkan baititu bere gorputzean çur gainean: bekatuey hilic, iustitiari vici guiaizquionçat: ceinen vkalduráz sendatu içan baitzarete. 25 Ecen ardi errebelatuac beçala cineten, baina orain conuertitu içan çarete çuen arimén Artzainagana eta Ibizpicuagana.

3 Halaber emazteac suiet diraden bere senharrén, baldineta batzu hitzaren desobedient badirade, emaztén conuersationeaz hitza gabe irabaz ditecençat, 2 Ikussi duqueitenean çuen conuersatione caste beldurrequin dena: 3 Ceinén ornamendua eztén lekoreco bilo icurduratan, edo vrrhezco paramendutan, edo abillamenduetaco habitutan: 4 Bainan bihotzeco guiçon gordea, spiritu eme eta sossegu batetaco incorruptionean consistitzen dena, cein baita laincoaren aitzinean precioso. 5 Ecen hunela lehenago emazte sainda laincoa baithan sperança çutenac-ere appainenc ciraden, suiet ciradelaric bere senharrén: 6 Sarac Abraham obeditzen çuen beçala, hura iaun deitzen çuela, ceinen alaba egui içan baitzarete, vngui eguiten duçuela, eta eceinere iciapenen beldur etzaretela. 7 Senharrác,

halaber conuersa eçaçue hequin discretqui emaztezco vnci fragilagoarequin beçala, ohore emaiten draucaçuela, elkarrequin vicitzeco gratiaren heredero quide-ere çaretenoc beçala, çuen orationeac empatcha eztitecençat. 8 Eta finalqui guciac çareten consentimendu batetaco eta compassionē batetaco, fraternalqui onhetsle çaretelaric misericordioso, gratios: 9 Gaitza gaitzagatic rendatzen eztuçuela edo iniuria iniuriagatic, baina contraria, benedicatzen duçuela: daquicuelaric ecen hartara deithuac çaretela, benedictionezco heretagea possedi deçaçuençat. 10 Ecen nahi duenac onhetsi vicia, eta ikussi egun onac, beguira beça bere mihiā gaitzetalic, eta bere epainac enganioren pronuntiatzetic: 11 Itzul bedi gaizquitic, eta begui vngui: bilha beça baquea, eta iarreiqui bequio hari. 12 Ecen launaren beguiac iustoén gainera beha daude, eta haren beharriac hayén othoitzetara, eta launaren beguithartea da gaizquiac eguiten dituztenén gainean. 13 Eta nor da çuey calteric eguienen drauçuena, baldin vnguiari baçarreitzate? 14 Bainan baldin cerbait suffritzen baduçe vngui eguinagatic, dohatsu çarete. Bainan hayén beldurrez icit etzaiteztela, ezeta trubla: 15 Aitzitic lainco launa sanctifica eçaçue çuen bihotzeten: eta çareten bethi prest ihardestera çuetan den sperançáz raçoin galde eguiten duen guciari, emetassunequin eta reuerentiarequin, 16 Conscientia ona duçuelaric: çuen contra gaizquigiléz beçala minço diraden gauçán, confus diradençat, çuen conuersatione Christ baithango ona calumniatzen dutenac. 17 Ecen hobe da vngui eguiten duçuela affligi çaitezten, baldin laincoaren vorondateac hala nahi badu, ecen ez gaizqui eguiten duçuela. 18 Ecen Christec-ere behin bekatuagatic suffritu vkan du, iustoac iniustoacgatic: gu laincoagana eraman guençançat, haraguiz mortificaturic, baina viuificaturic Spirituaz. 19 Cein Spirituz carceleco spiritue-ere partitiric predicatu vkan baitraue, 20 Lehenago desobedient ciradeney, behin beha cegoenean laincoaren patientia Noeren egunetan, appainenc cenean arká: ceinetan gutiac, da iaquiteco, çortzi arima salua baitzitecen vrez: 21 Ceini orain ihardesten draucan baptismoaren figurac guere saluatzen gaitu: ez haraguico satsutassunac chahutzen dituenac, baina conscientia onaren attestationeac laincoaren aitzinean Iesus Christen resurrectioneaz: 22 Cein baita laincoaren escuinean, cerurát ioanic, ceini suiet egui baitzaitza Aingueraüc, eta puissançac eta verthuteac.

4 Bada Christec guregatic suffritu vkan duenaz gueroz haraguian, çuec-ere pensatze hunez beraz harma çaitezte, nola haraguian suffritu duena bekatutaric cessatu den, 2 Guehiagoric ez guiçonén guthicién araura, baina laincoaren vorondatearen araura goitico haraguian den

demborán vici dençat. 3 Ecen asco içateco çaicu ceren gure vicio dembora iraganean Gentilén vorondatea complitu dugun, conuersatzen guenduean insolentíetan, guthicétan, hordiqueriétan, gormandicétan, edatétan, eta idolatria abominablétan. 4 Halacotz bere buruäc estranger iruditzen çaitzé dissolutionezco insolentia berera hequin laster eguiten eztuñean, çuec gaitzerraten çaituztela. 5 Ceinéc contu rendaturen baitraucate vicién eta hilén iugeatzeco prest dagoenari. 6 Ecen hunetacotz hiley-ere euangelizatu içan çaye: condemna litecençat guïçonén araez, haraguiz: eta vici liraden laincoaren araez spirituz. 7 Bada gauça gucién fina hurbiltzen da. Çareten beraz sobre eta iratzarri othoitz eguitera: 8 Eta gauça gucién gainetic çuen artean charitate affectionezcoa duçuelaric: ecen charitateac estaliren du bekatuén anhitztassuna. 9 Çareten elkarren ostattuz recebiçale, murmurationeric gabe. 10 Batbederac dohaina recebitu duenaren araez bercey administra bieçé, laincoaren anhitz aldezco gratiaren dispensaçale onéc beçala. 11 Baldin norbeit minço bada, minçä bedi laincoaren hitzéz beçala: baldin norbeit administratzen ari bada, administrat beça laincoac administratzen duen puissançaren araura: gauça gucietañ glorifica dadinçat laincoa Jesus Christez, ceini gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aión g165) 12 Gucizco maiteáç, ezteçaçuela estranjo eriden, labean beçala çaretenean çuen phorogatzeagatic, cerbait gauça vste gaberic ethorten balitzeiçue beçala: 13 Aitzitic Christen afflictionetan communicatzen duçuen becembatean, aleguera çaitetze: haren gloriaren reuelationean-ere, atseguein hartzen duçuela aleguera çaitetzençát. 15 Bada çuetaric nehor eztadila affligi guicerhaile, edo ohoin, edo gaizquigile, edo berceren onén guthicisos beçala: 16 Baina baldin Christino beçala affligitzen bada etzayola laido, aitzitic glorifica beça laincoa alde harçaz. 17 Ecen ordu da has dadin iugemendua laincoaren etchetic: eta baldin lehenic gureganic hatsen bada, ceric içanen da laincoaren Euangelioa obeditzen eztuténen fina? 18 Eta baldin iustoa nequez saluatzan bada, infidela eta bekatorea non comparituren da? 19 Halacotz bada laincoaren vorondatez affligitzen diradenéc, creaçale fidelari beçala bere arimác gommenda bietzote vngui eguinéz.

5 Çuen artean diraden Ancianoey othoitz eguiten drauet nic, bainaiz hayén Ancianoquide: eta Christen afflictionén testimonio, eta manifestatzeco den glorián participant: 2 Bazca eçaçue laincoaren arthalde cargutan eman çaiçuena, harçaz artha duçuelaric, ez gogoz garaitic, baina gogotic: ez irabazte deshonestagatic, baina gogo prest batez. 3 Eta

ez launaren heretagén gainean seignoriatzen bacendute beçala, baina arthaldearen exemplu çaratezten beçala. 4 Eta aguer dadinean Pastor principala recebituren duqueçue gloriazco coroa incorruptiblea. 5 Halaber gazteáç, çareten çaharrén suiet, eta guciac çareten bata bercearen suiet: çareten humilitatez barnetic appainduac: ecen laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia eguiten. 6 Humilia çaitetze bada laincoaren escu botheretsuaren azpian, ordu datenean goiti çaitzatençat: 7 Çuen artha gucia haren gainera egoizten duçuela: ecen harc artha du çueçaz. 8 Çareten sobre, eta veilla eçaçue, ecen çuen etsay deabrua, lehoin marrumalaribat beçala, çuen inguru dabil, cein irets deçaqueen bilha: 9 Resisti ieççue fedez fermu çaretelaric: daquicuelaric ecen afflictione berac çuen anayén compainia mundoan complitzen diradela. 10 Baina gratia guciaren laincoac, ceinec deithu baiquaitu bere gloria eternalera Jesus Christ launean, appurbat suffritu dugunean, compli confirma, fortifica eta finca çaitzatela. (aiónios g166) 11 Hari gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aión g165) 12 Syluano gure anaye, vste dudan becembatean, fidelarequin, laburqui scribatu drauçet: exhortatzen çaituztedalaric, eta testificatzen dudalaric haur dela laincoaren gratia eguiazcoa, çeineten baitzaudete. 13 Salutatzen çaituzte Babyloneco Eliça çequin batean elegituac, eta ene seme Marc-ec. 14 Saluta eçaçue elkar charitatezco potez. Baquea dela çequin gucioquin, cein baitzarete Jesus Christean, Amen.

2 Pedro

1 SIMEON Pierrisec Iesus Christen cerbitzari eta Apostoluac, precio bereco fedea gure laincoaren eta Iesus Christ Saluadorearen iustitiaz gurequin obtenitu duteney: **2** Gratia eta baque multiplica daquicuela laincoaren eta Iesus gure launaren eçagutzeaz: **3** Nola haren puissancea diuinoac eman baitrauzquigu vicitzeco eta pietatezko diraden gauça guciak, gu bere gloriara eta verthutera deithu gaituenaren eçagutzeaz: **4** Ceinéz promes handiac eta preciosoa eman ian baitzaizquigu, heçaz natura diuinoan participant egun çaitzençát, munduan guthiciamenduz den corruptionetic. **5** Çuec- ere bada hunetara berera diligentia gicia ekárten duçuelaric eratchequi ieçöue gainera çuen fedeari verthute, eta verthuteari scientia: **6** Eta scientiari temperantia, eta temperantiari patientia, eta patientiari pietatea: **7** Eta pietateari anayetassunezco onheriztea, eta anayetassunezco onherizteari charitatea. **8** Ecen baldin gauça hauc çuetan badirade, eta abundatzen badirade etzaitutze lacho ez fructu gabe vtziren Iesus Christ gure launaren eçagutzean. **9** Baina gauça hauc eztituela itsu da, deus vrrundanic eztacussalaric, ahancirc bere bekatu çaharretaric purificatu ian dela. **10** Halacotz, anayeác, emplega çaitenze affectionatuqui çuen vocationearen eta electionearen fermu eguiten, ecen gauça hauc eguiten dituquela, etzarete nehoiz-ere eroriren. **11** Ecen hunela Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen resuma eternaleratco sartzea abundosqui administraturen çaiçue. (aiónios g166) **12** Ecen gauça iustoa estimatzen dut, tabernacle hunetan naiceno, aduertimenduz çuen iratzartzea: **13** Daquidalaric ecen ene tabernacle hunen vtzitea sarri ianen dela, Iesus Christ gure launac declaratu-ere drautan beçala. **15** Baina pena-ere eçarriren dut çuec ene parti ondoan gauça hauçaz mentione egun ahal deçaquen. **16** Ecen eztrauçegu eçagutzena eman Iesus Christ gure launaren botherea eta aduenimendua, fable artez desguisatuey iarreiquiz: baina gure beguiéz haren maiestatea ikussi dugunoc beçala: **17** Ecen recebitu vkan çuen Iainco Aitaganic ohore eta gloria, hunelaco vozbat hari igorri içanic gloria magnificotic, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut: **18** Eta guc voz cerutic igorri haur ençun vkan dugu, harequin batean guinadela mendi sainduan. **19** Eta badugu Prophetén hitz gucizco fermua, ceini behatzeaz vngui eguiten baituçue, leku ilhunetan arguitzen duen candela batí beçala, egunac arguitzen has deçaqueno, eta artiçarra ilki daiteno çuen bihotzeten. **20** Baldin lehenic aditzen baduçue haur, ecen Scripturaco prophetiaric batre eztela declaratione particularacetacoric. **21** Ecen prophetiá ezta

guiçonén vorondatez ekarria içan lehenago: baina Spiritu sainduaz inspiraturic minçatu içan dirade laincoaren guiçon sainduac.

2 Baina propheta falsuac-ere içan dirade populuaren artean, çuen artean-ere doctor falsuac içanen diraden beçala, ceinéz secretuqui sar eraciren baitituzte perditionetaco sectác: eta hec redemitu dituen launa vkaturen baituté, bere buruén gainera perditione lasterra erekarten duqueitelaric. **2** Eta anhitz iarreiquiren çaye hayén insolentiey: ceineçaz eguiazco bidea blasphematurén baita. **3** Halaco maneraz non auaritiaz enganiotaco hitzez merkatalgoa çueçaz eguien baituqueite: ceinén gainera condemnationeac ia aspaldidianic ezpaitu berancen, eta ceinén perditioneza ezpaitatza lo. **4** Ecen baldin laincoac Aingueru bekatu egun vkan dutenac guppida vkan ezpaditu: baina ilhundurataco cadenéz abysmaturic liurat vkan ditu, iudicioco reseruaturic. (Tartaroō g5020) **5** Eta lehenagoco mundua eztu guppida vkan, baina Noe, iustitia trompettaria bera çortzigarren beguiratu vkan du, dilubioa gaichtoen mundura erekarriric. **6** Eta Sodomaco eta Gomorrhaco ciuitateac ilhaunduric subuersionetara condemnatu vkan ditu, eta egun vkan du exemplu liraden gaichtoqui vici liradenén. **7** Eta Lot iustoa abominablén conuersatione dissolutionezcoa fatigatua deliuratu vkan du. **8** (Ecen iusto hunec hayén artean habitatzen celaric ikustez eta ençutez egunetic egunera tormentatzen çuen bere bihotz iustoa, hayen obra gaichtoén causaz) **9** Badaqui launac fidelén tentationetaric deliuratzen: eta iniustoén iudicioco eguneco tormentatü diradençát reseruatzen: **10** Eta principalqui haraguiari darreitzala, guthicia satsutara erorten diradenén eta guehientassuna menospreciatzen dutenén: hec audacioso eta bere buruéz pagu içanez, eztirade beldur dignitatéz gaizqui minçatzeria. **11** Aingueruéc, indarrez eta puissancea handiago badirade-ere, eztute hayén contra launaren aitzinean gaitzerraitezco sententiaric emaiten. **12** Baina hauc, animal brutal bere sensualitateari darreitzanac beçala, hatzamaiteco eta deseguiteco eguinac dirade, aditzen eztituzten gauçác vituperatzen dituztela, bere corruptione beraz deseguinen dirade: **13** Recebitzen dutela iniustitiazco saria, voluptatetan estimatzen dituztela egun orozco delicioac, thatchác eta maculác, dostatzen diradela bere enganioetan çuequin banquetatuz. **14** Beguiac adulterioz betheac dituztela, eta bekatu eguitetic guelditzen eztazquitela, arima inconstantac bazcatzen dituztela, bihotza auaritiatara exercitattua dutela, maledictionezco haour diradela: **15** Bide çucena vtziric errebelatu içan dirade, Balaam Bosoren semearen bideari iarreiqui içanic, ceinec iniquitatezco sariari

on eritzi baitzaraucan: eta bere iniquitateaz vençtu içan cen: **16** Ecen asto eme vztarrico batec voz humanoz minçaturic reprimi ceçan Prophetaren frenesiá. **17** Hauc dirade ithurri vr gabeac, hodey haice buhumbaz erabiliac, eta ilhumbezco lanhoa seculacotz beguiratzen çaye. (questioned) **18** Ecen vanitatezco propos gúciz arrogantac pronuntiatzen dituztela bazcatzen dituzté haraguiren guthiciéz eta insolentíez, erroretan conuersatzen dutenataric eguiazqui ihes eguiçuténac: **19** Libertate hæy promettatuz berac corruptionearen sclabo diradelaric, ecen norçaz nehor vençtu içan baita, hura haren sclabo eguiçuténac da. **20** Ecen baldin munduco satsutassunetaric retiratu diraden ondoan Iesus Christ launaren eta Saluadorearen eçagutzear, guciagatic-ere berriz hetan nahassiric vençut baditéz, hayén azquen conditionea lehena baino gaichtoago eguiçuténac da. **21** Ecen hobe vkan çuqueiten iustitiazco bidea ez lutén eçagutu, ecen ez eçaguturic hura, eman içan çayen manamendu saindutic guibeleratzea: **22** Bainha hæy heldu içan çaye prouerbio eguiazcoz erraiteen ohi dena, Ora itzuli içan da bere issurtzea proprieta: eta, Ahardi ikucia itzuli içan da istilera iraulzcatzera.

3 Maiteác, ia bigarren epistola haur scribatzen drauçuet, ceinez iratzartzen baitut aduertimenduz çuen adimendu chahua. **2** Orhoit caretencát Propheta sainduéz aitzinetic erran içan diraden, hitzéz, eta gure manamenduaz, cein baicara launaren eta Saluadorearen Apostolu. **3** Haur lehenic daquíuelaric: ecen ethorriren diradela azqueneco egunetan truffariac, bere guthicia proprién araura ebitlen diradela. **4** Eta dioitela, Non da haren aduenimenduco promessa? ecen Aitác lokarto içan diradenaz gueroztic, gauça guciéc hunela continuatzen duté creationearen hatseandanic. **5** Ecen haur bere nahiz ignoratzen duté, nola ceruèc lehenagodanic bere içatea vkan dutén, eta lurrac consistitzen celaric vr barnean eta vr artean, laincoaren hitzaz. **6** Halacotz orduco mundua vr dilubio batez estali içanic galdu içan da. **7** Bainha orain diraden ceruäc eta lurra hitz beraz reseruaturic suco beguiratzen dirade iudicioaren eta guiçon gaichtoén destructionearen eguneco. **8** Bainha hunez etzaretela ignorant, maiteác, ecen egun-bat launa beithan milla vrthe beçala, eta milla vrthe egun-bat beçala diradela. **9** Eztu berancen promettatu duen launac (batzuc berance estimatzen duten beçala) baina patient da guregana, ez nahiz nehor gal dadin, baina guciak emendamendutara datocen. **10** Bainha ethorriren da launaren eguna, ohoina gauaz beçala, ceinetan ceruäc harabotsequin iraganen baitirade: eta elementac beroz deseguinen dirade, eta lurra, eta hartaco obra guciak choil erreren dirade. **11** Beraz gauça hauc guciak deseguinen behar

diradenaren gainean, nolaco behar duçue içan conuersatione saindutan eta pietatezco obratan? **12** Beguirá çaudetela, eta lehizaten çaretelia laincoaren egunaren aduenimendura, ceinetan ceruäc irachequiric deseguinen baitirade, eta elementac beroz vrthuren? **13** Bainha promessaren araura ceru berrién eta lur berriaren beguirá gaude ceinétan iustitia habitatzen baita. **14** Halacotz, maiteác, gauça hauén beguirá çaudetela, diligentia eçarçue macula gabe eta reprotchu gabe harçaz eriden çaitetzen baquerequin. **15** Eta gure launaren patientia saluamendu estima eçaçue: Paul gure anaye maiteac-ere hari eman içan çayón sapientiaren araura scribatu vkan drauçuen beçala: **16** Quasi bere epistola gucietañ nola punctu hauçaz minçó baita: ceinétan baitirade batzu aditzeco gaitzic, ignorantéz eta fermetate gabéc makurtzen dituztenic, berce Scripturac-ere beçala, bere buruén destructionetan. **17** Çuec beraz, maiteác, engoitic aduertituaç çaretenaz gueroztic, beguirauçue abominablén engaioz bercéquin eraman içanic, çuen fermetatetic eror etzaitzeten. **18** Bainha auançça çaitetze Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen gratián eta eçagutzean: ceini dela gloria orain eta eternitateco egunerano. Amen. (aión g165)

1 Joan

1 HATSEAN-DANIC cena, ençun vkan duguna, gure beguiéz ikussi vkan duguna, contemplatu vkan duguna, eta gure escuéc hunqui vkan dutena vicitzeco Hitzaz. **2** (Ecen vicitza manifestatu içan da, eta ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu eta denuntiatzen drauquegu vicitze eternala, cein baitzén Aita baithan, eta aguertu içan baitzaicu.) (aiónios g166) **3** Eta ikussi eta ençun vkan duguna, diot, denuntiatzen drauquegula, cuec-ere communione duçuençat gurequin, eta gure communionea da Aitarequin eta Jesus Christ haren Semearequin. **4** Eta gauça hauc scribatzen drauzquiçuegu çuen bozcarioa compli dadinçát. **5** Haur da bada harenganic ençun vkan dugun mandatalgoa eta denuntiatzen drauqueguna, Ecen laincoa dela arguia, eta ilhumberic batre hura baithan eztela. **6** Baldin erran badeçagu ecen communione dugula harequin, eta ilhumbean bagabilitza, gueçurra erraiten dugu, eta eztugu eguiten eguiá. **7** Bainha baldin arguian bagabilitza, hura arguian den beçala, communione dugu elkarrequin harequin batean, eta Jesus Christ haren Semearen odolac purgatzen gaitu bekatu orotaric. **8** Baldin erran badeçagu ecen bekaturic eztugula, gure buruäc seducitizen ditugu, eta eguiá gutan ezta. **9** Baldin confessa baditzagu gure bekatuac, fidel da eta iusto, guri gure bekatuén barkatzeco, eta iniquitate orotaric gure purgatzeco. **10** Baldin erran badeçagu ecen eztugula bekaturic egui: gueçurti eguiten dugu hura, eta haren hitza ezta gutan.

2 Ene haourtoác, gauça hauc scribatzen drauzquiçuet, bekaturic eztagliçuençat: eta baldin cembeitec egui badu bekaturic, badugu aduocatbat Aita baithara, Jesus Christ iusto. **2** Eta hura da appointamendua gure bekatuacgatik, eta ez gureacgatic solament, baina mundu guciarenacgatic-ere **3** Eta hunetan daquigu ecen hura eçagutu dugula, baldin haren manamenduaç beguirat baditzagu. **4** Norc erraiten baitu, Eçagutu dut hura: eta haren manamenduaç ezpaititu beguiratzen, gueçurti da, eta eguiá ezta hura baithan: **5** Bainha norc beguiratzen baitu haren hitza eguiazqui hura baithan laincoaren amorioa complitu da: huneçaz daquigu ecen hura baithan garela. **6** Norc erraiten baitu hura baithan dagoela, behar du, nola hura ebili baita, hala hainac-ere ebili **7** Anayeác, eztrauçet manamendu berribat scribatzen, baina manamendu çahar hatseandanic vkan duçuena: manamendu çaharra hatseandanic ençun vkan duçuena hitza da. **8** Berçalde manamendu berribat scribatzen drauçuet, cein baita eguiazco harten eta çetan: ceren ilhumbea iragan baita,

eta eguiazco arguiac ia eguiten baitu argui. **9** Norc erraiten baitu ecen arguian dela, eta bere anayeri gaitz baitaritzá hura ilhumbean da oraindrano. **10** Bere anayeri on daritzana arguian dago, eta scandaloric ezta hura baithan. **11** Bainha bere anayeri gaitz daritzana, ilhumbean da, eta ilhumbean dabil, eta eztaqu norát ioaiten den: ecen ilhumbeac haren beguiac itsutu vkan ditu. **12** Scribatzen drauçuet, haourtoác, ceren çuen bekatuac barkatu baitzaizquiçue haren icenagatic. **13** Scribatzen drauçuet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatsean-danic dena. Scribatzen drauçuet, gazteác, ceren gaichoari garaithu baitzaizquiote. Scribatzen drauçuet, haour chipiác, ceren eçagutu vkan baituçue Aita. **14** Scribatu vkan drauçuet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatsean-danic dena. Scribatu drauçuet, gazteác, ceren borthitz baitzarete, eta laincoaren hitza çetan egoiten baita, eta gaichoari garaithu baitzaizquiote. **15** Eztuçuela maite mundua, ez munduco gauçá: baldin cembeitec maite badu mundua, ezta Aitaren amorioa hura baithan. **16** Ecen munduan den gauça gucia (hala nola, haraguaren guthiciá, eta beguien guthiciá, eta vicitzearen arrogantiá) ezta Aitaganic baina da munduaganic. **17** Eta mundua iragaiten da, eta haren guthiciá, baina laincoaren vorondatea eguiten duena dago seculacotz. (aión g165) **18** Haourtoác, azquen dembora da: eta nola ençun vkan baituçue ecen Antechrist ethorteco dela, oraindanic-ere Antechristac anhitz dirade: nondic baitaçquigü ecen azquen demborá dela. **19** Gure artetic ilki içan dirade baina etziraden gutaric: ecen baldin gutaric içan balirade, gurequin egon ciratequeen: baina haur egui içan da manifesta ledinçát ecen guciac eztiradela gutaric. **20** Bainha çuec baduçue vñctionea Sainduaganic, eta eçagutzen dituçue gauça guciac. **21** Eztrauçet scribatu vkan, eguiá eçagutzen eztuçuelacotz: aitzitic ceren hura eçagutzen duçuen, eta gueçurric batre ezpaita eguiatic. **22** Nor da gueçurti, Jesus dela Christ vkatzen duena baicen? hura da Antechrist, ceinec Aita eta Semea vkatzen baititu. **23** Norc-ere vkatzen baitu Semea, harc Aita-ere eztu: norc-ere aithortzen baitu Semea, harc Aita-ere badu. **24** Beraz hatsean-danic ençun vkan duçuena çetan hego: ecen baldin çetan badago hatseandanic ençun vkan duçuena, cuec-ere Semea baithan eta Aita baithan egonen çarete. **25** Eta haur da berac guri promettatu draucun promessa, baita, vicitze eternala. (aiónios g166) **26** Gauça hauc scribatzen drauzquiçuet, cuec seducitizen çaituztenéz. **27** Bainha harenganic recebitu vkan duçuen vñctionea dago çetan, eta eztuçue menoaric nehorc iracats çaitzaten: baina vñctione berac gauça guciéz iracasten çaituzten beçala, eta eguiati da, eta ezta gueçurti: eta vñctioneac iracatsi çaituzten beçala, harten egonen

çarete. 28 Orain bada, ene haourtoác, çaudete harten: aguer dadinean assegurança dugunçát, eta haren aitzinean confus ezgarençát haren aduenimenduan. 29 Baldin badaquique ecen hura iusto dela, iaquique ecen norc-ere iustitia eguiten baitu, hura harenganic iayo dela.

3 Ikussaque nolaco charitatea guri eman draucun Aitac, baita, laincoaren haur deitha gaitecen: halacotz munduac ezgaitu eçagutzen, ceren ezpaitu hura eçagutzen. 2 Maiteác, orain laincoaren haour gara, baina oraino ezta aguertu içanen garena: badaquigu ordea ecen hura aguer dadinean, hura irudico dugula: ecen den beçala ikussiren duquegu hura. 3 Eta norc-ere sperança haur baitu hura baithan, purificatzen du bere buruá, hura-ere pur den beçala. 4 Norc-ere bekatu eguiten baitu, Leguearen contra-ere eguiten du: eta bekatua da Leguearen contra dena. 5 Eta badaquique ecen hura aguertu içan dela gure bekatuac ken litzançát, eta bekaturic hura baithan eztela. 6 Hura baithan egoiten denec eztu bekaturic eguiten: norc-ere bekatu eguiten baitu, eztu ikussi hura, eta eztu eçagutu hura. 7 Haourtoác, nehorc seduci etzitzatela: iustitia eguiten duena, iusto da, hura iusto den beçala. 8 Bekatu eguiten duena, deabruaganic da: ecen hatseandanic deabruac bekatu eguiten du: hunetacotz aguertu içan da laincoaren Semea, deseguin litzançát deabruaren obrá. 9 Nor-ere iayo içan baita laincoaganic, harc bekaturic eztu eguiten: ecen haren hacia haina baithan dago, eta ecin daidi bekaturic, ceren laincoaganic iayo içan baita. 10 Hunetan agueri dirade laincoaren haourrac eta deabruaren haourrac: norc-ere iustitia ezpaitu eguiten, eta ezpaitu bere anaya onhesten hura ezta laincoaganic. 11 Ecen haur da hatseandanic ençun vkan duçuen mandatalgoá, Elkarri on eritzi dieçogun. 12 Ez Cainec beçala, cein baitzén Gaichtoaganic, eta ceinec hil baitzuen bere anaya. Eta cergicil hil vkan çuen? ceren haren obrá gaichto baitziraden, eta haren anayearenac iusto. 13 Ene anayeác, ezteçauela mirets baldin çuey gaitz badaritzue munduac. 14 Guc badaquigu ecen iragan garela heriotic vicitzen, ceren on dariztegu anayey: anayeari on eztaritzana, herioan dago. 15 Norc-ere gaitz baitaritzu bere anayeri hura guicerhaile da: eta badaquique guicerhailec batec-ere eztuela vicitze eternal bere baithan dagoena. (aiónios g166) 16 Hunetan eçagutu vkan dugu charitatea, ceren harc bere vicia guregatic eçarri vkan baitu, guc-ere beraz gure viciac anayeacgatic eçarri behar ditugu. 17 Bada norc vkanen baituque munduco onetaric, eta ikussiren baituque haren anayearc necessitate duqueela eta ertsiren baitrautza bere halsarrac, nolatan laincoaren charitatea

egoiten da hura baithan? 18 Ene haourtoác, ezteçagula on eritzi hitzez ezeta mihib, baina obraz eta eguiaz: 19 Eta hunetan eçagutzen dugu ecen eguiatic garela, eta haren aitzinean seguraturen ditugu gure bihotzac. 20 Ecen baldin condemna baguitza gure bihotzac, handiago da laincoa gure bihotza baino, eta eçagutzen ditu gauça guciak. 21 Maiteác, baldin gure bihotzac condemnatzan ezpagaitu, segurança dugu laincoa baithan. 22 Eta ceren-ere esca bagaitez, recebitzen dugu harenganic: ecen haren manamendua beguiratzen ditugu, eta haren aitzinean placént diraden gauçáç eguiten ditugu. 23 Eta haur da haren manamendua, Sinhets deçagun lesus Christ haren Semearen icenean, eta elkarri on daritzogun, manamendu eman dracun beçala. 24 Eta haren manamendua beguiratzen dituena, hura baithan egoiten da, eta hura haina baithan: eta huneçaz eçagutzen dugu ecen hura egoiten dela gutan, da iaquiteco, eman vkan draucun Spirituaz.

4 Maiteác, spiritu gucia ezteçauela sinhets, baina phorogaitzaque spirituac eya laincoaganic diradenez: ecen anhitz propheta falsu ethorri içan dirade mundura. 2 Hunetan eçagut eçaque laincoaren Spiritua. Iesus Christ haraguitara ethorri dela confessatzen duen spiritu gucia, laincoaganic da. 3 Eta cein-ere spirituc ezpaitu confessatzen lesus Christ haraguitara ethorri içan dela hura ezta laincoaganic: eta halaco spirituac Antechristena da, ceinez minçatzen ençun vkan baituque, ecen ethorteco dela, eta ia orain munduan da. 4 Haourtoác, çuec laincoaganic çarete, eta garaithu çazite häy: ecen handiago da çuetan dena, ecen ez munduan dena. 5 Hec mundutic dirade, halacotz munduaz minço dirade, eta mundua häy behatzen çaye. 6 Gu laincoaganic gara: laincoa eçagutzen duena, guri behatzen çaicu: laincoaganic eztena guri etzaicu behatzen: hunetan eçagutzen dugu eguiazco Spiritua, eta errorezco spiritua. 7 Maiteác, elkarri on eritzi dieçogun: ecen charitatea laincoaganic da: eta norc-ere onhesten baitu, hura laincoagaoic iayo da, eta eçagutzen du laincoa. 8 Onhesten eztuenac, eztu eçagutzen laincoa: ecen laincoa charitate da. 9 Hunetan manifestatu içan da laincoaren gureganaco charitatea, ceren bere Seme bakoitzu igorri vkan baitu laincoac mundura, harçaz vici garençát. 10 Hunetan da charitatea, ez ceren guc onhetsi dugun laincoa, baina ceren harc onhetsi baiquaitu gu, eta igorri vkan baitu bere Semea gure bekatuacgatic appointamendu licencat. 11 Maiteac, baldin hunela laincoac onhetsi baiquaitu, guc-ere behar dugu elkar onhetsi. 12 laincoa eztu nehorc ikussi egundano: baldin elkar maite badugu laincoa gutan dago, eta haren charitatea complitu da gutan. 13 Hunetan eçagutzen

dugu ecen hartan egoiten garela, eta hura gutan, ceren bere Spiritutic eman baitraucu. **14** Eta guc ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu ecen Aitác igorri vkan duela Semea munduaren Saluadore içateco. **15** Norc-ere confessaturen baitu ecen Iesus dela Iaincoaren Semea, Iaincoa hura baithan dago, eta hura Iaincoa baithan. **16** Eta guc eçagutu eta sinhetsi dugu Iaincoac guregana duen charitatea. Iaincoa charitate da: eta charitatean egoiten dena, Iaincoa baithan egoiten da, eta Iaincoa hura baithan. **17** Huneçaz complitu içan da charitatea guregana, iudicio egunean segurança dugunçát, ceren hura den beçalaco baicara gu-ere mundu hunetan. **18** Beldurric ezta charitatean: aitzitic charitate perfectoac campora egoizten du beldurra: ecen beldurra tormenta du: eta beldur dena ezta complitua charitatean. **19** Guc hari on daritzagu, ceren harc lehenic onhetsi baiquaitu gu. **20** Baldin nehorc erran badeça, Maite dut Iaincoa: eta bere anayeari gaitz badaritza: gueçurti da: ecen bere anaye dacussana maite eztuenac, ikusten eztuen Iaincoa nola maite ahal duque? **21** Eta manamendu haur dugu harenganic, Iaincoa maite duenac, maite duen bere anayea-ere.

5 Norc-ere sinhesten baitu ecen Iesus dela Christ hura Iaincoaganic iayo da: eta norc-ere on baitaritzá engendratu duenari, on daritzá harenganic engendratu içan denari-ere. **2** Hunetan eçagutzen dugu ecen on daritzegula Iaincoaren haourrey, Iaincoari on daritzagunean, eta haren manamenduac beguiratzen ditugunean. **3** Ecen haur da Iaincoaren charitatea, haren manamenduac beguire ditzagun, eta haren manamenduac gaitzac eztirade. **4** Ecen cer-ere Iaincoaganic iayo baita, garaitzen çayo munduari: eta haur da victoria munduari garaithu çayona, gure fedea. **5** Nor da munduari garaitzen çayona, Iesus dela Iaincoaren Semea sinhesten duena baicen? **6** Haur da Iesus Christ vrez eta odolez ethorri içan dena: ez vrez solalnent, baina vrez eta odolez: eta Spiritua da testificatzen duena ecen Spiritua egua dela. **7** Ecen hirur dirade testificatzen dutenac ceruän, Aita, Hitza, eta Spiritu saindua: eta hauc hirurac bat dirade. **8** Eta hirur dirade testificatzen dutenac lurrean, Spiritua eta vra eta odola: eta hirur hauc batetan dirade. **9** Baldin guiçonén testificationea recebitzen badugu Iaincoaren testificationea handiago da: ecen haur da Iaincoaren testificationea, cein testificatu vkan baitu bere Semeaz. **10** Iaincoaren Semea baithan sinhesten duenac, badu Iaincoaren testificationea bere baithan: Iaincoa sinhesten eztuenac, gueçurti eguiten du hura: ecen eztu sinhetsi vkan. Iaincoac bere Semeaz testificatu vkan duen testificationea. **11** Eta haur da

testificationea, ecen vicitze eternala eman draucula Iaincoac: eta vicitze haur haren Semean da. (aiōnios g166) **12** Semea duenac, badu vicitzea: Iaincoaren Semea eztuenac, eztu vicitzea. **13** Gauça hauc scribatu vkan drauzquiçet çuey, Iaincoaren Semearen icena baithan sinhesten duçuenoy: daquiçuençát ecen baduçuela vicitze eternala, eta sinhets deçaçuençát Iaincoaren Semearen icena baithan. (aiōnios g166) **14** Eta haur da Iaincoa baithan dugun confidâncá, ecen baldin cerbait esca bagaitez haren vorondatearen araura, ençuten gaituela. **15** Eta baldin badaquigu ecen harc ençuten gaituela, cer-ere esca bagaitez: badaquigu ecen baditugula galdeguiten drauzquiçogun esqueac. **16** Baldin cembeitec ikusten badu bere anaye bekatu eguiten duela heriora ezten bekatuz, escaturen çayó Iaincoari, eta emanen drauca hari vicitze: bekatu eguiten duteney diot ez heriora. Bekatua denean heriora, eztiat erraiten harengatic othoitz daguián. **17** Iniquitate gucia bekatu da: baina bada bekatu heriora eztenic. **18** Badaquigu ecen nor-ere Iaincoaganic iayo baita, harc eztuela bekaturic eguiten: baina Iaincoaganic engendratu içan denac, beguiratzen du bere buruä, eta Gaichtoac eztu hunquitzen hura. **19** Badaquigu ecen Iaincoaganic garela: eta mundu gucia gaichtoan datzala. **20** Baina badaquigu ecen Iaincoaren Semea ethorri içan dela, eta eman draucula adimendu eguiati denaren eçagutzeco: eta gara eguiatian, Iesus Christ haren Semean: haur da eguiazco Iaincoa, eta vicitze eternala. (aiōnios g166) **21** Haourtoác, beguiraz çaitetzte idoletaric. Amen.

2 Joan

1 ANCIANOAC andre elegituari, eta haren haourrey, cein
nic eguiaz maite baititut, eta ez nic neurorrec solament,
baina eguiá eçagutu vkan duten guciéc-ere: **2** Gutan
dagoen eta seculacotz gurequin içanen den eguiaren
causaz: (aiōn g165) **3** Gratia, misericordia, baquea dela
çequin Iainco Aitaganic, eta Aitaren Seme Iesus Christ
launaganic, eguiarequin eta charitaterequin. **4** Alegueratu
içan naun hagultz, ceren eriden dudan hire haurretaric
eguián dabilzala, manamendu recebitu vkan dugun beçala
Aitaganic. **5** Eta orain othoitz eguiten draunat, andréa, ez
manamendu berríric scribatzen banaraun beçala, baina
hatseandanic vkan duguna, elkarri on daritzogun. **6** Eta haur
da charitatea, ebil gaitecen haren manamenduén araura:
haur da manamendua hatseandanic ençun vkan duçuen
beçala, hartan ebil çaitezten. **7** Ecen anhitz abusari sarthu
içan da mundura, ceinéc ezpaitute confessatzen Iesus
Christ haraguitan ethori içan dela: halacoa abusari da eta
Antechrist. **8** Gogoauque çuen buruètara, gal eztitzaguncát
eguin ditugun gauçáç, baina sari bethea recebi deçagunçát.
9 Norc-ere iragaiten baitu, eta ezpaita egoiten Christen
doctrinán, Iaincoa eztu: Christen doctrinán egoiten denac
Aita eta Semea baditu. **10** Baldin cembeit ethorten bada
çuetara, eta doctrina haur ezpaitu ekarten, hura ezteçaçuela
recebi etchera, ezeta saluta. **11** Ecen hura salutatzen duenac
communicatzen du haren obra gaichtoequin. **12** Anhitz gauça
banuen-ere çuey scribatzecoric, eztitut paperez eta tintaz
scribatu nahi vkan, baina sperança dut ethorriren naicela
çuetara eta ahoz aho minçaturen, gure bozcariaoa complitua
dençát. **13** Hire ahizpa elegituaren haourréc salutatzen auté.

3 Joan

1 ANCIANOAC Gayo maite nic eguiazqui on daritzadanari.

2 Maiteá, desiratzen diat gauça gucietan prospera deçán, eta sendo aicén, hire arimá prospero den beçala. 3 Ecen alegueratu içan nauc haguitz ethorri içan diradenean anayeac eta testificatu vkan dutenean hire integritateaz, nola integroqui ebilten baitaiz. 4 Haur baino bozcario handiagoric eziát, cein baita, ençuten dudanean ene haourrac integroqui dabiltzala. 5 Maiteá, fidelqui eguiten duc cer-ere eguiten baituc anayetara eta estrangeretara. 6 Ceinéc testificatu vkan baituté hire charitateaz Eliçaren presentián: hec baldin guida baditzac laincoari dagocan beçala, vngui daidiquec. 7 Ecen haren icenagatic partitu içan dituc, deus hartzen etzutela Gentiletaric. 8 Guc beraz behar citiagu recebitu halacoac, eguiá aiuta deçagunçát. 9 Scribatu diarocát Eliçari: baina hayén artean lehen içan aiher denac, Diotrephesec ezguiaitic recebitzen. 10 Halacotz, baldin ethor banadi aippaturen ciitat harc eguiten dituen obrác, elhe gaichtoz dadassala gure contra: eta hauçaz ez contentez, eztitic berac anayeac recebitzen, eta recebitu nahi dituztenac empathatzen citic eta Eliçatic egoizten. 11 Maiteá, ezteçála imita gaitza, baina ona: vngui eguiten duena, laincoaganic duc: baina gaizqui eguiten duenac eztic ikussi laincoa. 12 Demetrioz guciéc testificatzen dié, eta eguiac berac-ere: baina gure testificatzen diagu, eta eçagutu vkan duçue ecen gure testificationa eguiazco dela. 13 Banián anhitz gauça scribatzecoric, baina eztrauát tintaz eta hegatsez scribatu nahi. 14 Baina sperança diát sarri ikussiren audala, eta ahoz aho minçaturen garela. Baquea dela hirequin. Salutatzen auté adisquidéc. Salutatzac adisquideac icenguiatuqui.

Judas

1 IVDA Iesus Christen cerbitzari eta lacquesen anayeac, Iainco Aitaz sanctificatu, eta Iesus Christez conseruatu diraden deithuey, **2** Misericordia eta baque eta charitate multiplica daquicuela. **3** Maiteác, artha handi dudalaric çuey scribatzera saluamendu communaz, necessario içan çait çuey scribatzera, exhorta çaitzatedançát bihotz hartzera behin sainduey eman içan çayen fedeagatic. **4** Ecen ichilic sarthu içan dirade guïçon batzu, lehen ia aspaldian damnatione hunetacotz enrolatuac, gende Iaincoaren beldur gabeac, gure Iaincoaren gratia cambiatzen dutela dissolutionetara, eta Iainco labe bakoitza, eta Iesus Christ gure launa renuntiatzen dituztela. **5** Bada gauça hauc aippatu nahi drauzquïquet, ikussiric ecen haur behin badaquicuela, ecen launac popula Egyptetic deliuratu çuenean, sinhetsi vkan etzutenac guero deseguin vkan cituela. **6** Eta Aingueru bere hatsea beguirat vkan etzutenac, baina bere principalassuna vtzi vkan çutenac, ilhumbe azpian seculaco estecaduretan egun handico iudiciorano reseruatu vkan dituela. (aiónios g126) **7** Sodoma eta Gomorrha, eta hayén aldirietaco hiri hayén moldera paillardatu çutenac, eta berce haraguaren ondoan ioan ciradenac, exemplutan proposatu içan diraden beçala, su eternaleco pená suffritzen dutela. (aiónios g166) **8** Halaber ordea hauc-ere lokarturic bere haraguia satsutzen duté eta seignoriá menospreciatzen eta dignitatéz gaizqui erraiten duté. **9** Guciagatic-ere Michel Archangelua, deabruaren contra ciarducanean disputatzen cela Moysesen gorputzaz, etzedin ventura maledictionezco sententiaren emaitera, baina erran ceçan, launac mehatchaçala. **10** Baina hauc, aditzen eztitzten gauça guicéz gaizqui erraiten ari dirade, eta naturalqui abre brutalec beçala eçagutzen dituzten gauça gucietan corrumpitzen dirade. **11** Maledictione hayén gainean: ecen Cainen bideari iarreiqui içan çaiçquio, eta Balaam enganatu içan den alociruaren enganoz abandonnatu içan dirade, eta Core-erén contradictionearen araura deseguin içan dirade **12** Hauc dirade çuen charitatezco othorencetaco maculáç, quequin banquetatuz, nehoren beldur gabe bere buruäc bazcatzen dituztela: hodey vr gabe haicéz hara huna erabiliac: arbore çumel fructu gabeac, biguetan hilac, erroetaric ilkiac: **13** Itsassoco baga dorpeac, bere vileniéz hagun eguiten dutela, içar errebelatuac, ceinéy apprestatua baitaye tenebretaco ilhumhea eternalqui. (aión g165) **14** Eta prophetizatu vkan du hauçaz-ere Adamen ondoko çazpigaren guïçonac, Enoch-ec, cioela, **15** Huná, ethorri içan da launa bere millionezco sainduequin, gucién contra iugemendu emaitera, eta hayén arteco gaichto gucién

vençutzerá obra gaichto gaichtoqui eguin dituzten guciéz, eta bekatore gaichtoéc haren contra erran dituzten hitz gogor guciéz. **16** Hauc dirade murmuraçale, reuoltari, bere guthicietan dabilzanac, eta hayén ahoa propos gúcizco hantuz minçó da, personac admirationetan dituztela bere probetchuagatic. **17** Baina çuec, maiteác, çareten orhoit Iesus Christ gure launaren Apostoluéz aitzinetic erran içan diraden hitzéz: **18** Ecen erran vkan drauçuela, nola azquen demboretan içanen diraden abusariac, bere gaichtaquerietaco guthicién araura ebiliren diradenac. **19** Hauc dirade bere buruäc separatzen dituztenac, gende animalac, Spiritua eztutzenac. **20** Baina çuec, maiteác çuen fede gúcizco sainduaren gainera çuen buruäc edificatzen dituçuela, eta Spiritu sainduaz othoitz eguiten duçuela, **21** Elkar Iaincoaren charitatean conserua eçaçue, Iesus Christ gure launaren misericordiarien beguira çaudetela vicitze eternalecotzat. (aiónios g166) **22** Eta auçue batzuéz pietate, discretionez vsatzen duçuela. **23** Eta berceac iciduraz saluaitzaçue, sutic arrapatzzen dituçuela, haraguiaz maculatu arropari-ere gaitz daritzoçuela. **24** Gaineracoaz, trebucatu gabe beguira, eta bozcariorequin irreprehensible bere gloria aitzinera eraman ahal çaitzaizqueten Iainco **25** çuhur bakoitzari, eta gure Saluadoreari, dela gloria eta magnificientia eta indar eta puissance, eta orain eta secula gucietacotz. Amen. (aión g165)

Apokalipsia

1 IESVS CHRISTEN Apocalypse, cein eman vkan baitrauca hari Iaincoac, declara dietzenát bere cerbitzariey sarri egui behar diraden gauçá: eta harc bere Aingueraürequin igorritic Ioannes bere cerbitzariari significatu vkan drautza. **2** Ceinec testificatu vkan baiu Iaincoaren hitzaz eta Iesus Christen testimoniageaz eta ikussi vkan dituen gauça guciéz. **3** Dohatsu da iracurtzen duena, eta dohatsu dirade prophetia hunetaco hitzac ençuten, eta hartan scribatuac diraden gauçá beguiratzen dituztenac: ecen demborá sarri da. **4** Ioannesec Asian diraden çazpi Elicei, Gratia dela eta baquea çuequin Denaren eta Cenaten eta Ethortecoren partez: eta haren throno aitzinean diraden çazpi spirituén partez, **5** Eta Iesus Christen partez, cein baita testimonio fidel, hiletarico lehen iayoia, eta lurreco reguén Princea, **6** Ceinec onhetsi baiquaitu eta ikusi gure bekatuutaric bere odolaz: eta egui baicrauzquió Regue eta Sacrificadore Iainco bere Aitari: hari bada dela gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aión g165) **7** Huná, ethorten da hodeyéquin eta ikussiren du hura begui oroc, hura çulhatu vkan dutenéc-ere: eta plagnituren dirade haren aitzinean lurreco leinu guciá: bay, Amen. **8** Ni naiz a eta w, erran nahi baita, hatsea eta fina, dio launac, Denac, eta Cenac, eta Ethorteco denac, diot, Bothere gicutacoac. **9** Ni Ioannes, eta Iesus Christen afflictionean eta resumán eta patientián çuen anayaia eta laguna, Patmos deitzen den Islán nincén, Iaincoaren hitzagatic, eta Iesus Christen testimoniageagatic: **10** Nincén Spiritutan Igande egun batez, eta ençun neçan neure guibelean voz handibat trompeta batena beçala, ciuela, **11** Ni nauc a eta w, lehena eta azquena, eta ikusten duána scribeçac liburu batetan, eta igor eçac Asian diraden çazpi Elicetara, cein baitirade, Ephesen eta Smyrnen, eta Pergamen, eta Thyatiren, eta Sarden, eta Philadelphian eta Laodicean. **12** Orduan itzul nendin enequin minçtu içan cen vozaren ikustera: eta itzulirik ikus nitzan çazpi candelér vrrhezcoric: **13** Eta çazpi vrrhezco candeléraren artean guionaren Semea irudi çuembat, arropa luce batez veztitua, eta vrrhezco guerrico batez vgatzén aldean guerricatu. **14** Eta haren buruä eta biloac ciraden churi, ille churia beçala, eta elhurra beçala: eta haren beguiac suaren garra beçala: **15** Eta haren oinac cobre fina beçalaco, labean beçala çachetéla: eta haren voza vr handién hotsa beçala. **16** Eta cituen bere escu escuinean çazpi içar, eta haren ahotic bi ahotaco ezpata çorrotzbat ilkiten cen: eta haren beguithartea cen argui iguzquiac bere indarrean argui eguiten duen beçala. **17** Eta hura ikussi vkan nuenean,

eror nendin haren oinetara hila beçala: eta eçar ceçan bere escu escuina ene gainean, ciostala, Eztuála beldurric: ni nauc lehena eta azquena, eta vici naicena: **18** Bainan hil içan nauc, eta huná, vici nauc secula seculacotz, Amen: eta citiát iffernuaaren eta herioaren gakoac. (aión g165, Hades g86) **19** Scribeitzac ikussi vkan dituan gauçá, eta diradenac eta hauén ondoan egui behar diradenac: **20** Ene escu escuinean ikussi vkan dituan çazpi içarrén mysterioa, eta çazpi candelér vrrhezcoac. Çazpi içarrac, çazpi Elicetaco Aingueraüç dituc eta ikussi dituan çazpi candelerac, çazpi Eliác dituc.

2 Ephesen den Eliçaco Aingueraüri scriba iecóc, Çazpi içarrac bere escu escuinean dadutzanac, çazpi candeler vrrhezcoén artean dabilanac, gauça hauc erraiten citic: **2** Bacequizquiat hire obrác, eta hire trabaillua, eta hire patientiá eta nola gaichtoac ecin suffri ditzaqueán, eta experimentatu dituán Apostolu erraiten diradenac eta ezpaitirade: eta eriden duc hec diradela gueçurti. **3** Eta suffritu vkan duc, eta patientia duc, eta trabaillatu içan aiz ene icenagatic, eta ezaiz enoyatu içan. **4** Bainan badiát cerbait hire contra, ceren eure leheneco charitatea vtzi vkan baituc. **5** Bada orhoit adi nondic erori aicén, eta dolu bequic, eta leheneco obrác egui itzac: ezpere ethorriren nauc hire contra sarri, eta kenduren diát hire candelera bere lekutic, baldin dolu ezpadaquic. **6** Bainan haur baduc, Nicolaiten obrey gaitz baitarizte, hæy nic-ere gaitz diarizteat. **7** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei, Victoriosoari emanen draucat iatera vitzeco arboretic cein baita Iaincoaren paradisoaren erdian. **8** Smyrnen den Eliçaco Aingueraüre scriba iecóc, Lehenac eta azquenac, hil içan denac eta viztu içan denac, gauça hauc erraiten citic: **9** Bacequizquiat hire obrác, eta tribulationea, eta paubreciá (baina abrats aiz) eta bere buruä ludu eguiten dituztenén blasphemioa, eta ezpaitirade, baina dituc Satanen synagoga. **10** Ezaicela suffritzeco dituán gaucen beldur: huná, deabruac çetaric batzu presoinean eçarteco citic phoroga çaitetzençát, eta vkanen duçue tribulatione hamar egunez: aicén fidel heriorano, eta emanen drauát vitzeco coroa. **11** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicéy, Victoriosoari etzayo calteric eguienen bigarren herioaz. **12** Pergamen den Eliçaco Aingueraüre scriba iecóc, Bi ahotaco ezpata çorrotza duenac, gauça hauc erraiten citic, **13** Bacequizquiat hire obrác, eta non habitatzen aicén, Satanen thronoa den lekuian: eta ene icena badaducac, eztuc renuntiati vkan ene fedea: Are Antipas ene martyr fidela heriotara eman içan den egunean-ere

çuen artean, non habitatzen baita Satan. 14 Bainan cerbait gauça appur badiat hire contra, ecen baduála hor Balaamen doctriná eduquiten dutenetaric, ceinec iracasten baitzuen Balac Israeleco haourrén aitzinean scandal oñartera, idoley sacrificatzen çaijten gaucetaric iatera, eta paillardatzera. 15 Halaber baduc hic Nicolaitén doctriná daducatenetaric-ere, cein baita nic gaitz daritzadan gauçá. 16 Dolu bequic: ezpere, ethorriren nauc hire contra sarri, eta bataillaturen nauc hayén contra neure ahoco ezpatáz. 17 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei, Victoriosoari emanen draucat iatera gordea dagoen Mannatic, eta emanen draucat harri churibat: eta harrian icen berribat scribaturic, cein nehorc ezpaitu eçagutzen, recebitzen duenac baicen: 18 Thyatiren den Eliçaco Aingueraüri-ere scriba ieçó, laincoaren Semeac, ceinec baititu beguiac suaren garra beçala, eta ceinen oinéc cobre fina irudi baituté, gauça hauc erraiten citic, 19 Baceaquizziat hire obrac eta hire charitatea eta cerbitzua eta fedea eta hire patientiá eta hire obrá: eta hire azquen obrá lehenac baino guehiago dituc. 20 Bainan cerbait gauça appur badiát hire contra: ceren permettitzten baituc lezabel emazteac (ceinec eguiten baitu bere buruá prophetessa) iracats deçan, eta ene cerbitzariac seduci ditzan, paillardatzera, eta idoley sacrificatzen diradenetaric iatera. 21 Eta eman diarocat dembora, bere paillardicatic emenda ledinçát: eta eztuc emendatu. 22 Huná, nic diát hura eçarten ohean: eta harequin adulteratzen dutenac gúcizco tribulatione handitan, baldin bere obretaric emenda ezpaditez. 23 Eta haren haourrac herioz hilen citiát, eta iaquinen dié Eliça guciéc ecen ni naicela guelcurrunceta eta bihotzac examinatzen ditudana: eta çuetaric batbederari emanen diarocat bere obrén araura. 24 Bainan çuey goitico Thyatiren çaretenoy erraiten drauquet, Nor-ere baitirade doctrina haur eztutenc, eta Satanen barnatassunac eçagutu eztituztenac, dioiten beçala: eztut çuen gainera berce cargaric eçarriren. 25 Bainan duçuena, educaue ethor nadino. 26 Ecen victoria vkan duqueenari, eta ene obrá finerano beguiratu dituqueenari, emanen draucat bothere Gentilén gainean. 27 Eta gobernaturen dituque burdinazco cihorrez: eta chehecaturen dirade lurrezco vñciac beçala, nic-ere Aitaganic recebitu vkan dudan beçala: 28 Eta emanen draucat hari artçarra. 29 Beharriric duenac, ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei.

3 Sarden den Eliçaco Aingueraüri-ere scriba ieçó, laincoaren çazpi spirituac eta çazpi içarrac dituenac gauça hauc erraiten citic. Baceaquizziat hire obrá, ecen icena duc vici aicela, eta hila baitaiz. 2 Aicén iratzarri eta confirmatzac goitico hiltzera doacenac: ecen hire obrá eztitiat perfect

eriden laincoaren aitzinean. 3 Aicén bada orhoit nola recebitu eta ençun vkan duán: eta beguirecác, eta dolu bequic. Bada baldin veilla ezpadeçac ethorriren nauc hiregana ohoina beçala, eta eztuc iaquinen cer orenez ethorriren naicén hiregana. 4 Cembeit persona-ere badituc hic Sarden bere abillamenduac satsutu eztitztenic, eta ebiliren baitirade enequin abillamendu churitan: ecen digne dituc. 5 Garaita vkanen duena hala veztituren datec abillamendu churiz, eta eztiat haren icena iraunguiren vicitzeo liburutic, eta aithorturen diát haren icena neure Aitaren aitzinean, eta haren Aingueraüri aitzinean. 6 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac 7 Eta Philadelphian den Eliçaco Aingueraüri scriba ieçó, Sainduac eta Eguiatiac, ceinec baitu Dauid-en gakoa, ceinec irequiten baitu, eta nehorc ez ersten: eta ersten baitu, eta nehorc ez irequiten, gauça hauc erraiten citic: 8 Baceaquizziat hire obrá: huná, eman vkan drauá eure aitzinera bortha irequia, eta nehorc ecin erts ceçaquec hura: ceren indar gutibat baituc hic, eta beguiratu baituc ene hitza, eta ezpaituc renuntiatu ene icena. 9 Huna, eçarriren citiát Satanen synagogatic diradenac, bere buruäc ludu eguiten baitituzte eta ezpaitirade, aitzitic gueçurra cioé: huna bada, eguinen diát ethor ditecen, eta adora deçaten hire oinén aitzinean, eta eçagut deçaten, ecen nic maite audala: 10 Ceren hic beguiratu vkan baituc ene patientiazco hitza, nic-ere hi beguiraturen aut tentationeco oren mundu guciaren gainera ethorteco denetic, lurreco habitanten phorogatzera. 11 Huná, baniatorquec sarri: educac duána, nehorc har ezteçançát hire coroá. 12 Garaita vkanen duena, neure laincoaren templean habe eguinen diát, eta eztuc guehiagoric camporat ilkiren, eta scribaturen diát haren gainean neure laincoaren icena, eta neure laincoaren ciuitatearen icena, cein baita, Ierusalem berria, ene laincoaganic cerutic iautsia, eta neure icen berria. 13 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei. 14 Laodicean den Eliçaco Aingueraüri-ere scriba ieçó, Gauça hauc erraiten citic Amenec, testimonio fidelac eta eguiatiac, laincoaren creaturaren hatseac: 15 Baceaquizziat hire obrá, ecen ezaicela ez hotz ez eraquin: aihinz hotz edo eraquin. 16 Bainan ceren eppel baitaiz, eta ezpaitaiz hotz ez eraquin, vomituren aut neure ahotic. 17 Ecen badioc, Abrats naiz, eta abrastu naiz, eta eztut deusen beharric: eta eztuc eçagutzen ecen dohacabe eta gaicho eta paubre eta itsu eta billuzgorri aicela. 18 Conseillatzen aut eros deçán eneganic vrrhe suz phorogatutic, abrats adinçát: eta abillamendu churiric, vezti adinçát, agueri eztençat hire billuzgorritassunaren laidoa: eta collyrioz vñcta ditzan eure beguiac, ikus deçançát. 19 Nic maite ditudan guciak reprehenditzen eta gaztigatzen

citiát: har eçac beraz zelo, eta dolu bequic. 20 Huná, borthan niagoc, eta bulkatzen diát: baldin cembeitec ençun badeça ene voza, eta borthá irequi badieçat, sarthuren nauc harengana eta affalduren nauc harequin eta hura enequin. 21 Garaita vkanen duena iar eraciren diat neurequin, neur thronoan: nola nic-ere garaitu vkan baitut eta iarría bainago Aitarequin haren thronoan. 22 Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei.

4 Gauça hauen buruän beha neçan, eta huná, borthabat

irequia ceruän: eta lehen ençun vkan nuen voza, cen enequin minço liçaten trompetta batena beçalaco, cioela, Igán adi huna, eta eracutsiren drauat cer gauça eguiñ behar diraden hemendic harát: 2 Eta bertan nincén spiritutan: eta huná, thronobat cen ecarria ceruän: eta norbeit throno gainean iarriric. 3 Eta iarriric cegoenac beth-ikartzez iaspe eta sardoin harria cirudien: eta cen thronoaren inguruän orçadarra smarauda cirudiela. 4 Eta thronoaren inguruän ciraden hoguey eta laur alki: eta alki gainetan ikus nitzan hoguey eta laur Anciano iarriric abillamendu churiz veztituac: eta cituztela bere buru gainetan vrrhezco coroác. 5 Eta thronotic ilkiten ciraden chistmistac: eta ciraden çazpi lampazuz çachetenic throno aitzinean, cein baitirade laincoaren çazpi spirituac. 6 Eta cen throno aitzinean beirazco itsasso crystalala irudi çuen-bat: eta thronoaren erdian, eta thronoaren inguruän laur animal beguiz betheac aitzinean eta guibelean. 7 Eta lehen animalac lehoina irudi çuen, eta bigarren animalac aretza irudi çuen, eta hirurgarren antmalac, çuen guionac beçalaco beguithartea, eta laurgarren animala hegaldaz dabilan arranoa beçalaco cen. 8 Eta laur animaléc çutén batbederac ceinec bere alde seirá hegaz inguruän, eta barnean beguiz betheac ciraden eta etzuten paussuric egun ez gau, cioitela, Saindu, saindu, saindu, lainco laun botheregucitacoa, Cena, eta Dena, eta Ethorteco dena. 9 Eta animal hec emaiten ceraucatenean gloria eta ohore eta remerciamendu thronoan iarría cenari, secula seculacotz vici denari: (aión g165) 10 Egoizten cituzten bere buruäc hoguey eta laur Ancianoéc thronoan iarría cenaren aitzinera, eta adoratzen çutén vici dena secula seculacotz, eta eçarten cituzten bere coroác throno aitzinean, erraiten çutela, (aión g165) 11 Digne aiz launa recebi decán gloria eta ohore eta puissance: ecen hic creatu dituc gauça guciá, eta hirevorondateagatic dituc, eta creatu içan dituc.

5 Guero ikus neçan thronoan iarriric cegoenaren escu escuinean liburu barnetic eta campotic scribatubat, çazpi cigiluz cigilatua. 2 Eta ikus neçan Aingueru borthitzbat predicatzen çuela ocengui, Nor da digne irequi deçan liburuä,

eta lacha ditzan haren cigiluac? 3 Eta nehorc, ez ceruän, ez lurrean, ez lurraren azpian ecin irequi ceçaqueen liburuä, ezeta hartara beha. 4 Eta nic anhitz nigar eguiten nuen, ceren ezpaitzén nehor digneric eriden içan liburuären irequiteco, ez iracurtzeco, ez hartara behatzeco 5 Eta Ancianoetaric batec erran cieçadan, Eztaguiála nigarric: huná, garaita dic ludaren leinutico Lehoinac, Dauid-en çainac, liburuären irequiteco, eta haren çazpi cigiluén lachatzeco. 6 Eta beha neçan, eta huná thronoaren eta laur animálen artean, eta Ancianoéc artean Bildots-bat cegoela nehorc hila beçala, cituela çazpi adar eta çazpi begui: cein baitirade laincoaren çazpi spiritu lur gúcira igorriac. 7 Eta ethor cedin eta har ceçan liburuä thronoan iarriric cegoenaren escu escuinetic. 8 Eta liburuä hartu çuenean, laur animaléc eta hoguey eta laur Ancianoéc bere buruäc egotz cituztelen Bildotsaren aitzinera, cituztela ceinec bere guittarrá eti vrrhezco ampolác perfumez betheac, cein baitirade sainduén orationeac: 9 Eta cantatzen çutén cantu berribat, cioitela, Digne aiz liburuären hartzeco, eta haren cigiluén irequiteco: ecen sacrificatu içan aiz, eta redemitu garauzcac laincoari eure odolaz, leinu, eta mihi, eta populu, eta natione orotaric. 10 Eta eguiñ guerauzcac gure laincoari regue eta sacrificadore: eta regnituren diagu lurraren gainean. 11 Orduan ikus neçan, eta ençun neçan thronoaren eta animalén eta Ancianoéc inguruän, anhitz Aingueruren voza, eta cen hayén contua hamar millatan hamar milla, eta millatan milla: 12 Cioitela ocengui, Digne da sacrificatu içan den Bildotsa har deçan puissance, eta abrastassun, eta sapientia, eta indar, eta ohore, eta gloria, eta laudorio. 13 Eta ceruän den creatura gacia, eta lurraren gainean, eta lurraren azpian, eta itsassoan, eta hetan diraden gauça guciak ençun nitzan, erraiten çutela, Thronoan iarría denari eta Bildotsari laudorio, eta ohore, eta gloria, eta puissance, secula seculacotz. (aión g165) 14 Eta laur animaléc erraiten çutén, Amen: eta hoguey eta laur Ancianoéc egotz cituztelen bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora çeçaten vici dena secula seculacotz.

6 Guero beha neçan, irequi vkan çuenean Bildotsac cigiluetaric lehena, eta ençun neçan laur animaletaric bat, cioela, igorciri voz anço, Athor eta ikussac. 2 Eta beha neçan, eta huná, çaldi churibat: eta haren gainean iarriric cegoenac çuen fletchabat, eta eman cequón hari coroabat, eta ilki cedin garaitzen çuela, eta garaita luençat. 3 Eta irequi vkan çuenean bigarren cigilua, ençun neçan bigarren animala, cioela, Athor eta ikussac. 4 Eta ilki cedin berce çaldi gorrihatsbat, eta haren gainean iarría cenari eman cequón lurretic baquea ken ahal leçan, eta elkar hil

leçaten: eta eman cequión hari ezpata handibat. 5 Eta irequi vkan çuenean hirurgaren cigulua, ençun neçan hirurgaren animala, cioela, Athor eta ikussac. Eta beha neçan, eta huná, çaldi beltzbat: eta haren gainean iarriric cegoenac, çuen balençabat bere escuan. 6 Eta ençun neçan vozbat laur animalén artean, cioela, Chenicabat ogui bihi dinero batetan, eta hirur chenica garagar dinero batetan: eta mahatsarnoari eta olioari eztieceála calteric equin. 7 Eta irequi vkan çuenean laurgaren cigulua, ençun neçan laurgaren animalaren voza, cioela, Athor eta ikussac. 8 Eta beha neçan, eta huná, çaldi pherdatsbat, eta haren gainean iarriric cegoenaren icena cen Herioa: eta Iffernua çarrayón hari, eta hæy eman cequién bothere luraren laurdenaren gainean, hiltzeco ezpataz, eta gossetez, eta heriotzez, eta lurreco bassa bestiéz. (Hadès g86) 9 Eta irequi vkan çuenean borzgarren cigulua, ikus nitzan aldare azpian, laincoaren hitzagatic eta mantenitzen çuten testimoniageagatic heriotara eman içan ciradenén arimá: 10 Eta ceuden oihuocengui, cioitela, Noiz artean, laun saindú eta eguiatiá, eztuc iugeatzen eta mendecatzen gure odola lurrean habitatzen diradenetaric? 11 Eta eman cequitzén batbederari arropa churiac, eta erran cequién reposa litecen oraino dembora appurbat, hayén cerbitzari quideac, eta hayén anaye hec-ere beçala heriotara eman behar ciradenac compli litezqueno. 12 Guero beha neçan irequi vkan çuenean seigarren cigulua, eta huná, lur ikaratze handibat equin cedin, eta iguzquia beltz cedin bilozco çacubat beçala, eta ilhargui gacia odola beçalaca cedin. 13 Eta içarrac cerutic eror citecen lurrera, ficotzeac bere fico chimalac iraizten dituen beçala haice handiz erabilten denean. 14 Eta ceruá retira cedin liburu itzultzen dembat beçala: eta mendi eta isla guciac bere lekuetaric alda citecen. 15 Eta lurreco regueac, eta princeac, eta abratsac, eta capitainac, eta potentac, eta sclabo guciac, eta libre guciac gorde citecen lecéstan eta mendietaco hartoquétan: 16 Eta erraiteen cerauecen mendiey eta harriey, Eror çaitetez gure gainera eta estal gaitzauec throno gainean iarria denaren beguithartetic, eta Bildotsaren hiratic. 17 Ecen ethorri da haren hiraren egun handia: eta nor da iguriquiren ahal duena?

7 Eta gauça hauén ondoan ikus nitzan laur Ainguerau ceudela lurraren laur corneretan, çadutzatela lurreco laur haiceac, haiceric eztalguiançat lurraren gainean, ez itsassoaren gainean, ez arbore baten-ere gainean. 2 Guero ikus neçan berce Ainguerubat igaiten cela iguzqui ialguitetic lainco viarien cigulua çuela: eta oihu equin cieçén ocengui laur Ainguerau lurrari eta itsassoari calte eguitea eman içan çayeney, 3 Cioela, Eztaguieçuela calteric lurrari, ez

itsassoari, ez arboréy, gure laincoaren cerbitzariac bere belarretan seignalatua ditzaqueguno. 4 Eta ençun neçan seignalatu içan ciradenén contua, ehun berroguey eta laur milla seignalaturic Israeleco haourréni leinu guciataric: 5 Iudaren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Rubenen leinutic, hamabi milla seignalaturic: Gad-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Nephthaliren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Manasseren leinutic, hamabi milla seignalaturic: 7 Simeonen leinutic, hamabi milla seignalaturic: Leuiren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Isacharen leinutic, hamabi milla seignalaturic: 8 Zabulon-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Ioseph-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Beniaminen leinutic, hamabi milla seignalaturic: 9 Gauça hauén ondoan beha neçan, eta huná, tropela handi nehorc conta ecin ceçaqueenbat, gende eta leinu eta populu eta mihi guciataric, throno aitzinean eta Bildotsaren presentián ceudela, arropa luce churiz veztituac, eta palmác bere escuetan: 10 Eta oihuocengui ceuden ocengui, cioitela, Saluamendua gure lainco throno gainean iarria denaganic eta Bildotsaganic. 11 Eta Ainguerau guciéc assistitzen çuten thronoaren, eta Ancianoén eta laur animalén inguruän: eta bere buruäc egotz citzaten throno aitzinera bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, 12 Cioitela, Amen: laudorio, eta gloria, eta sapientia, eta esquer, eta ohore, eta puissance, eta indar gure laincoari secula seculacotz. Amen. (aión g165) 13 Orduan har ceçan hitza Ancianoetaric batec, ciostala, Arropa luce churiz veztitu hauc nor dirade, eta nondic ethorri dirade? 14 Eta erran nieçón, launa, hic badauic. Eta erran cięçadan, Hauc dituc afflictione handitaric ethorri içan diradenac: eta ikuci vkan citié bere arropa luceac eta churitu Bildotsaren odolean. 15 Halacotz dituc laincoaren throno aitzinean, eta hura cerbitzatzen dié egun eta gau haren templean: eta thronoan iarria dena habitaturen duc horiequin. 16 Eztituc gosseturen ez egarrituren guehiagoric, ez horién gainera eztic ioren iguzquiac, ez beroc batec-ere. 17 Ecen thronoaren erdian den Bildotsac bazcaturen citic eta guidaturen vretaco ithurri vicietara: eta ichucaturen dic laincoac nigar vr gacia horién beguietaric.

8 Eta irequi vkan çuenean çazpigaren cigulua, silentio equin cedin ceruán oren erditubat. 2 Eta ikus nitzan çazpi Ainguerau laincoaren aitzinean assistitzen dutenac, eta eman cequitzén çazpi trompetta. 3 Eta berce Ainguerubat ethor cedin eta egon cedin aldare aitzinean, vrrhezco encenserbat çuela: eta eman cequión anhitz perfum, Saindu gucién orationequin offrenda litzançat, throno aitzinean den aldare

vrrezoaren gainean. 4 Eta igan cedin perfumén kea, Sainduén orationequin, Aingueraüren escutic laincoaren aitzinera. 5 Eta har ceçan Aingueraüc encensera, eta bethe ceçan hura aldareco sutic, eta egotz ceçan lurrera: eta eguiñ citecen igorciriac eta vozac eta chistmistac eta lur ikaratz. 6 Eta çazpi trompettác cituzten çazpi Aingueraüc prepara citecen trompettáz ioitera. 7 Eta lehen Aingueraüc io ceçan trompettáz, eta eguiñ ceçan babaçua eta su odol nahasteca, eta egotz citecen lurrera, eta arborén heren partea, erre cedin, eta belhar pherde gucia erre cedin. 8 Eta bigarren Aingueraüc io ceçan trompettáz, eta mendi handi suz erratzen cen-bat beçala egotz cedin itsassora: eta itsassoaren heren partea odol eguiñ cedin. 9 Eta hil cedin itsassoan ciraden creatura vicitze çutenen herén partea: eta vñcien herén partea deseguin cedin. 10 Guero herén Aingueraüc io ceçan trompettáz, eta eror cedin cerutic içar handi irachequibat, çucibat beçala, eta eror cedin fuuioen herén partera, eta ithur vretara. 11 Eta içarraren icena erraiten da, Absinthio: eta vrén herén partea Absinthio bilha cedin: eta anhitz guïçon hil cedin vretaric, ceren karmindu içan baitziraden vrac. 12 Guero Laugarren Aingueraüc io ceçan trompettáz, eta io cedin iguzquiaren herén partea, eta ilharguiaren herén partea, eta içarren herén partea: hala non hayen herén partea ilhun baitzedin, eta egunaren herén parteac etzuen arguiric eguiten, ez gauärenac halaber. 13 Orduan ikus eta ençun neçan Aingueraüc hegaldatzen cela ceruären erdiaz, cioela ocengui, Maledictione, maledictione, maledictione lurreco habitantey, berce hirur Aingueraüc ioren dituzten trompetta soinuacgatik.

9 Orduan borzgarren Aingueraüc trompettáz io ceçan, eta ikus neçan içarbat cerutic lurrera eroria, eta eman cequión abysmeco putzuaren gakoa. (Abyssos g12) 2 Eta irequi ceçan abysmeco putzua, eta altcha cedin putzuco kea, labe handi batetaco kea beçala: eta ilhund cedin iguzquia eta airea putzuco ketic. (Abyssos g12) 3 Eta ketic ilki citecen othiac lurrera, eta bothere eman cequién lurreco scorpionéc duten beçalaco botherea. 4 Eta erran cequién ezlaguioten calteric lurreco belharrari ez eceinere pherderi, ez eceinere arboreri: baina solament laincoaren seignalea bere belarretan etzuten guïçoney. 5 Eta eman cequién ez hec hil litzaten, baina tormenta litzaten borz hilebethez, eta hayen tormentá licen scorpionezco tormentá guïçona io duqueñecoa beçala. 6 Eta egun hetan guïçonéc herioa bilhaturen duté, eta eztuté eridenen: eta desiraturen duté hiltzera, eta herioac ihes eguiñen du hetaric. 7 Eta othien formá cen çaldi bataillara apprestatuén irudico, eta ciraden hayén buru

gainenan vrrhea ciruditen coroac beçalacoac: eta hayén beguitharteac ciraden guïçonén beguitharteac beçala. 8 Eta cituzten biloac, emaztén biloac beçala: eta hayén hortzac ciraden lehoinenac beçala. 9 Eta cituzten halacretac burdin halacretac beçala: eta hayen hegalén hotsa, anhitz, çaldic combatera laster eguiten duteneco carreta hotsa beçala. 10 Eta cituztén buztanac scorpionenac irudi: eta cituztén eztenac bere buztanetan: eta hayén botherea cen guïçoney calte eguitea borz hilebethez. 11 Eta çuten bere gaineco reguetzát abysmeco Aingueraü, ceinec baitu icen Hebraicoz, Abaddon, eta Grec-ez Apollyon erran nahi baita deseguilea. (Abyssos g12) 12 Maledictionebat iragan da, eta huná, ethorten dirade oraino bi maledictione guero. 13 Orduan seigarren Aingueraüc io ceçan trompettáz, eta ençun neçan vozbat laincoaren beguién aitzinean den aldare vrrezoaren laur adarretaric proceditzen cenic, 14 Ciotsala seigarren Aingueraü trompettá çuenari, Lachaitzac laur Aingueraü Euphrateco fluuio handi gainean estecatuc diradenac. 15 Lacha citecen bada laur Aingueraü, baitziraden appainduac orenecotz eta egunecotz eta hilebethecotz eta vrthecotz, hil deçatençat guïçonén herén partea. 16 Eta çaldizco armadaren contua cen hoguey millatan hamar milla: eta ençun neçan hayén contua. 17 Eta hunela ikus nitzan çaldiac visionean: eta hayén gainetan iarriac ciradenéc, cituztela suzco eta hyacinthezco eta suphrezco halacretac: eta çaldién buruäc ciraden lehoinén buruäc beçala: eta hayén ahoetaric ilkiten cen su, eta ke eta suphre. 18 Eta hirur gauça hauçaz hil içan cen guïçonén herén partea, diot, suaz, eta keaz, eta hayén ahotic ilkiten cen suphreaz. 19 Ecen hayén botherea cen hayén ahoan eta hayén buztanetan: ecen hayén buztanac sugueac irudi ciraden, cituztela buruäc, ceinéz calte eguiten baitzuten. 20 Eta goitico guïçon plaga hauçaz hil etziradenac bere escuezco obretaric etzitecen emenda, adora ezlitzatençat deabruac eta vrrezo eta cilharrezco eta cobrezco eta harrizco eta çurezco idolác, ceinéz ecin ikus baitecaquete ez ençun, eta ecin ebil baititezque: 21 Eta etzitecen emenda bere guïça-erhaitequitaric, ez bere poçoinquerietaric, ez bere paillardicetaric, ez bere ohoinquerietaric.

10 Orduan ikus neçan berce Aingueraü borthitzbat cerutic iausten cela, hodeibatez inguratuca ceinen buruan baitzén orçadarra: eta haren beguitharteac cen iguzquia beçala, eta haren oinac suzco habeac beçala. 2 Eta çuen bere escuan liburutcho irequibat: eta eçar ceçan bere oin escuina itsas gainean, eta ezquerra lur gainean. 3 Eta oihu eguiñ ceçan ocengui, lehoin batec orroa eguiten duenean beçala: eta oihu eguiñ vkan çunenean, çazpi igorciric bere

vozac pronuntia citzaten. 4 Eta çazpi igorciriéc bere vozac pronuntiatu vkan citztenean, nic nahi nituen scribatu: baina ençun neçan vozbat cerutic ciostala, Seignalitzac çazpi igorciriéc pronuntiatu dituzten gauçác, eta hec eztitzála scriba. 5 Eta itsassoaren gainean eta lurraren gainean cegoela ikussi vkan nuen Aingueruác, altcha ceçan bere escua cerura, 6 Eta iura ceçan secula seculacotz vici denaz, ceinec creatu baititu ceruä eta harten diraden gauçác, eta lurrta eta harten diraden gauçác, eten guehiago demboraric eztela içanen: (aión g165) 7 Bainaz çazpigaren Aingueruären vozeco egunetan trompétáz ioiten hassiren denean acabaturen datela laincoaren mysterioa, bere cerbitzari Prophetey declaratu vkan drauen beçala. 8 Eta cerutic ençun vkan nuen voza, beriz minça cedin enequin, eta erran ceçan, Habil, eta har eçac itsassoaren gainean eta lurraren gainean dagoen Aingueruären escuco liburutcho irequia. 9 Eta ioan nendin Aingueruägana niotsala lidan liburutchoa. Eta erran cieçadan, Har eçac, eta irets eçac: eta hire sabela karminduren dic: baina hire ahoan eztí içanen duc eztia beçala. 10 Har neçan bada liburutchoa Aingueruären escutic, eta irets neçan: eta cen ene ahoan eztia beçala eztí: baina iretsí vkan nuenean, ene sabela karmin cedin. 11 Orduan erran cieçadan, Prophetizatu behar drauec berriz anhitz populuri, eta genderi, eta mihiri, eta regueri.

11 Eta eman cequidan canaberabat bergabat irudiric, eta presenta cedin Ainguerubat, ciostala, laiqui adi, eta neurititzac laincoaren templea eta aldarea, eta harten adoratzen dutenac. 2 Bainaz iraitzac campora temple lekoretic den salá, eta ezteçála hura neurit: eten eman içan ciayec Gentiley, eta Ciuitate saindua ohondicaturen dié berroguey eta bi hilebethez. 3 Bainaz emanen diraueat hura neureric bi testimoniori, ceinéc, prophetizaturen baituté milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez, çacuz veztituac diradela. 4 Hauc dituc bi oliuác eta bi candelér lurreco launaren presentián daudenac. 5 Eta baldin nehorc hæy gaizquiric egün nahi badraue, sua ilkiten duc hayén ahotic, eta iresten citic hayén etsayac: eten baldin nehorc gaizquiric egün nahi badraue, harc hunela heriotara eman behar dic. 6 Hauc dié bothere ceruären ersteco, viriric eztaguian hayén prophetiazco egunetan: eta dié bothere vren gainean, hayen odoletara conuertitzeo, eta lurraren açoatazeco plaga oroz noizere nahi baituqueite. 7 Eta acabatu duqueitenean bere testimoniagea abysmetic igaiten den bestiác, guerla egüinen dic hayen contra, eta garaithuren citic eta hilén: (Abysos g12) 8 Eta hayen gorputzac etzanan dituc Ciuitate handico

placetan, cein deitzen baita spiritualqui Sodoma eta Egypete, non gure launa-ere crucificatu içan baita. 9 Eta ikussiren citié leinuétacoéc, eta populuetacoéc, eta mihietaocoéc, eta nationetacoéc, hayen gorputzac hirur egun eta erdiz, eta eztiquee permettituren hayen gorputzac eçar ditecen sepulturan. 10 Eta lurreco habitantéc bozcario vkanen dié hayén gainean, eta atseguein harturen dié: eta presentac igorriren dirauec elkarri: ceren bi Prophetea hauc tormentatu dituqueitzent lurrean habitant diradenc. 11 Bainaz hirur egun eta erdiren buruän vicitzeco spiritu laincoaganicoa hetara sarthuren datec, eta egonen diratec bere oinén gainean, eta iciapen handi eroriren datec hec ikussiren dituqueitzeten gainera. 12 Guero ençun dié voz handibat cerutic, hæy diostela, Igan çaitetzte huná: eta igan dituc cerura hodey batetan: eta ikussi citié bere etsayéc. 13 Eta oren harten lur ikaratz handi egün içan duc: eta Ciuitatearen hamargarren partea erori içan duc, eta hil içan dituc lur ikaratz harten çazpi milla guïçon, eta berceac icitu içan dituc, eta eman diraucoé gloria ceruco laincoari. 14 Bigarren maledictionea iragan içan da: eta huná hirurgaren maledictionea ethorriren da sarri. 15 Eta çazpigaren Aingueruác io ceçan trompétáz, eta voz handiac egün citecen ceruän, ciotela, Eguin içan dirade mundu hunetaco resumác, gure launaren eta Christ harenaren resuma, eta regnituren du secula seculacotz. (aión g165) 16 Orduan hoguey eta laur Anciano laincoaren aitzinean bere alkietan iarriric ceudenéc, egotz citzaten bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, 17 Ciotela, Esquerrac drauzquiagu hiri lainco laun bothere-gucitacoá, Cein baitaiz, eta Baihincén, eta Ethorteco baitaiz, ceren hartu duán eure puissancá handia, eta ceren hassi duán eure resumá: 18 Eta asserretu içan dituc Gentilac, eta ethorri içan duc hire hirá, eta hilén demborá, iugea ditecençát, eta eman dieceançát saria eure cerbitzari Prophetey, eta sainduey, eta hire icenaren beldur diraden chipiey eta handiey: eta deseguein ditzançát lurrta deseguiteen dutenac. 19 Orduan irequi cedin laincoaren templea ceruän, eta ikus cedin haren alliançazco Arká haren templean: eta egün cedin chistmist eta hots eta lur ikaratz, eta babaçuça handi.

12 Eta ikus cedin signo handibat ceruän, Emazte iguzquiazz inguratubat, ceinen oinén azpian baitzén ilhargua, eta buruän hamabi içarrezco coroabat. 2 Eta içorra içanez heyagoraz cegoen erdi beharrezco minez, eta tormenta iragaiten çuen erdi cedinçát. 3 Ikus cedin berce signobatere ceruän, eta huná, dragoin gorharats handibat, çazpi buru cituenic eta hamar adar: eta bere buruètan çazpi

diadema. 4 Eta haren buztanac tiratzen çuen ceruco içarrén herén partea, eta egotz citzan hec lurrera: eta gueldi cedin dragoina emazte erdi behar çuenaren aitzinean, erdi çatenean, haren haourra irets leçançat. 5 Eta erd cedin seme ar batez ceinec gobernatu behar baitzituen natione guiac burdinazco berga batez: eta harrapa cedin haren haourra laincoagana eta haren thronora. 6 Eta emazteac ihes ceguian desertu batetara, non baitu lekua laincoaz appainduric, han hura haz deçatençat milla eta ber-ehun eta hiruoguey egunez. 7 Eta eguin cedin bataillabat ceruän: Michele eta haren Aingueraüc bataillatzen ciraden dragoinaren contra, eta dragoina combatitzen cen eta haren Aingueraüc: 8 Bainan etziraden borthitzanac içan, eta hayén lekua etzedin guehiagoric eriden ceruän. 9 Eta iraitz cedin dragoin handia, sugue çahar hura, Deabru eta Satan deitzen dena, ceinec mundu gicia seducitzen baitu: iraitzi içan da bada lurrera, eta haren Aingueraüc harequin iraitz citecen. 10 Eta ençun neçan voz handibat cioela ceruän, Orain eguiñ da saluamendua, eta indarra, eta gure laincoren resumá, eta Christ harenaren botherea: ecen gure anayén accusaçalea iraitzi içan da, ceinec accusatzen baitzituen gure laincoaren aitzinean egun eta gau. 11 Bainan hec garaithu içan çaiquio Bildotsaren odolaren causaz eta bere testimoniageco hitzaren causaz, eta bere viciac eztitzutze guppidia vkan heriorano. 12 Halacotz çaititez aleguera, ceruäc eta hetan habitatzen çaretenäc. Maledictione lurreco eta itsassoco habitantey: ecen iautsi da deabrua çetetara, hira handiz betheric, nola baitaqui ecen dembora appurbat baduela. 13 Ikussi vkan çuenean bada dragoinac ecen iraitzi içan cela lurrera, persecuta ceçan arraz erdi içan cen emaztea. 14 Bainan eman içan çaiçcan emazteari arrano handi batenic bi hegal, hegalda ledinçat suguearen aitzinetic desertura, bere lekura, non hatzen baita dembora batetacotz eta demborétacotz eta demboraren erditacotz. 15 Eta iraitz ceçan sugueac emaztearen ondoan bere ahotic vr fluiobat beçala, hura harrapa eraci leçançat fluiioaz. 16 Bainan aiuta ceçan lurrac emaztea, eta irequi ceçan lurrac bere ahoa, eta hurrua ceçan dragonac bere ahotic iraitzi vkan çuen fluiioa 17 Orduan asserre cedin dragoina emaztearen contra, eta ioan cedin guerla eguitera haren hacico goiticoén, laincoaren manamenduaç beguiratzen dituztenén eta Jesus Christen testimoniagea dutenén contra. Eta gueldi nendin itsassoco sable gainean.

13 Orduan ikus neçan bestiabat itsassotic igaiten cela, çazpi buru eta hamar adar cituenic, eta bere adar gainetan hamar diadema: eta bere buru gainetan

basphemiotaco icen-bat. 2 Eta nic ikussi vkan nuen bestiá Leoparta irudi çuen, eta haren oinac ciraden hartzarenac beçalaco: eta haren ahoa lehoinaren ahoa beçalaco: eta eman cieçon hari dragoinac bere puissançá, eta thronoa, eta bothere handi. 3 Eta ikus neçan haren buruetaric bat heriotara çauria beçala, baina haren heriotaraco çauria sendatu içan cen: eta miraculuz cegoela lur gicia iarreiqui cequión bestiari. 4 Eta adora ceçaten, bestiari bothere eman ceraucan dragoina, eta adora ceçaten bestiá, ciotela, Nor da bestia irudi duenic? haren contra nor combati ahal daite? 5 Eta eman cequión aho gauça handiac eta blasphemioac pronuntiatzen cituena, eta eman cequión bothere berroguey eta bi hilebetheren complitzeco. 6 Eta irequi ceçan bere ahoa blasphematzera laincoaren contra, blasphema litzançat haren icena, eta haren tabernaclea, eta ceruän diradenac. 7 Eta eman cequión sainduén contra-ere guerla eguitea, eta häy garaitzea: eta eman cequión bothere leinu, eta mihi, eta natione ororen gainean. 8 Eta adoratzen çutén hura lurreco habitant guciéc, ceinén icenac ezpaitirade scribatuac, munduaren fundationetic hil içan den Bildotsaren vicitzeco liburuän 9 Baldin nehorc beharriric badu, ençun beça. 10 Baldin nehorc captiuitatera eramaiten badu, captiuitatera eramanen da bera: baldin nehorc ezpataz hil badeça, behar da hura ezpataz hil dadin: hemen da sainduén patientiá eta fedea. 11 Guero ikus neçan, berce bestiabat igaiten cela lurretic, eta cituen bi adar Bildotsarenac irudi: baina dragoina beçala minço cen. 12 Eta harc lehen bestiaren bothere gicia exercitzen çuen haren presentián: eta eguiten çuen, lurrac eta hartaco habitantéc adora leçaten leheneco bestia hura, ceinen heriotaraco çauria sendatu içan baitzén. 13 Eta signo handiac eguiten cituen, hambat non sua cerutic lurrera eraits eraciten baitzuen guïçonén aitzinean. 14 Eta seducitzen cituen lurreco habitantac signoén causaz, ceinén eguitea eman içan baitzayón bestiaren aitzinean: ciostela lurreco habitantey, eguiñ lieçoten imaginabat bestia hari, cein ezpataz çauri içan baitzén, baina vitzu içan da. 15 Eta hari eman cequión, bestiaren imaginari spiritu eman lieçon, eta bestiaren imaginá minça ledin, eta eguiñ leçan, bestiaren imaginá adoratzen ezluten guciac, hil líteten. 16 Eta eguiten çuen, guciéc, chippiéc eta handiéc, abratséc eta paubréc, libréc eta sclaboéc hartzen baitzuten mercabat bere escu escuinean, edo bere belarretan. 17 Eta nehorc ecin eros leçan edo sal mercá luenec baicen, edo bestiaren icena, edo haren icenaren contua. 18 Hemen da sapientiá: adimenduric duenac conta beça bestiaren icena: ecen contua guïçonarena da, eta haren contua, sey ehun eta hiruoguey eta sey.

14 Orduan beha neçan, eta huná, Bildotsa cegoen Siongo mendi gainean, eta harequin ehun eta berroguey eta laur milla, çutela haren Aitaren icena scribatua bere belarretan. **2** Eta ençun neçan vozbat cerutic vr handién hotsa beçala, eta igorciri handi baten hotsa beçala: eta ençun neçan bere guitarraç ioiten cituzten guittarrarién soinubat: **3** Eta cantatzen çuten quasi cantu berribat throno aitzinean, eta laur animalén, eta Ancianoén aitzinean: eta nehorc ecin ikas ceçaqueen cantua ehun eta berroguey eta laur milléc baicen, cein baitirade lurretic erossiac: **4** Hauc dirade emaztequin satsutu eztiradenac: ecen virginia dirade: hauc dirade Bildotsari darreitzanac norat-ere ioan baitadi: hauc dirade guïçonén artetic erossiac, primitia laincoari eta Bildotsari sanctificatuac. **5** Eta hayén ahoan ezta eriden enganioric: ecen macula gabe dirade laincoaren throno aitzinean. **6** Guero ikus neçan berce Ainguerubat ceruären arteaz hegaldatzen cela, Euangeliö eternala çuela, euangeliza liecençat lurreco habitantey, eta natione, eta leinu, eta mihi, eta populu guciari: (aiōnios g166) **7** Cioela ocengui, Çareten beldur laincoaren, eta hari gloria emoçue: ecen ethorri da haren iugemenduaren ordua: eta adora eçaue ceruä eta lurra eta itsassoa eta vr ithurriac eguiñ diituena. **8** Eta berce Ainguerubat iarreiqui cequión, cioela, Erori da erori Babylon, ciuitate handi hura, ceren bere paillardicaren hirataco mahatsarnoaz natione guciac edaran vkan baititu. **9** Eta heren Aingueruä iarreiqui cequién, cioela ocengui, Baldin nehorc adora badeça bestiá eta haren imaginá, eta har badeça haren mercá bere belarrean edo bere escuan, **10** Harc-ere edanen du laincoaren hiraco mahatsarnotic, bay, mahatsarno pur haren hiraco copara hustutic: eta tormentaturen da suz eta suphrez Aingueru sainduén aitzinean eta Bildotsaren aitzinean. **11** Eta hayén tormentaco kea altchaturen da secula seculacotz: eta eztute vkanen paussuric ez egun ez gau adoratzen dutenéc bestiá eta haren imaginá, eta baldin nehorc har badeça haren icenaren mercá. (aiōn g165) **12** Hemen da sainduén patientiá: hemen dirade laincoaren manamenduac eta lesusen fedea beguiratzen dituztenac. **13** Orduan ençun neçan vozbat cerutic, ciostala, Scriba eçac, Dohatsu dirade launean hiltzen diraden hilac hemendic harat. Bay, dio Spirituác: ecen reposatzen dirade bere nequetafic, eta bere obrác iarreiquiten çaizté. **14** Eta beha neçan, eta huná hodey churibat: eta hodey gainean norbeit cegoen iarriric guïçona irudi çuenic, çuela bere buru gainean vrrhezco coroabat, eta bere escuan iguitey çorrotzbat. **15** Eta berce Ainguerubat ilki cedin templetic, oihuz çayola ocengui, hodey gainean iarriric cegoenari, Eçarrac eure iguiteya, eta vztá errequeita eçac:

ecen ethorri çaic errequeitatzeco ordua: ecen lurreco vztá çorhitu duc. **16** Orduan eçar ceçan hodey gainean iarriric cegoenac, bere iguiteya lurrera: eta errequeita cedin lurra. **17** Eta berce Ainguerubat ilki cedin ceruco templetic, çuela harc-ere iguitey çorrotzbat. **18** Eta berce Ainguerubat ilki cedin aldaretic, çuela bothere suaren gainean, eta ocengui oihu eguiñ cieçón iguitey çorrotza çuenari, cioela, Eçarrac eure iguitey çorrotza, eta mendemaitzac lurreco mahastico mulkoac: ecen hartango mahatsac onthu dituc. **19** Eta eçar ceçan Aingueruäc bere iguitey çorrotza lurrera, eta mendema ceçan lurreco mahastia, eta igor ceçan laincoaren hiraren laco handira. **20** Eta lacoa aurizqui cedin Ciuitatetic campoan: eta ilki cedin odol lacotic çamarién bridetarano, milla eta sey ehun estadiotan.

15 Guero ikus neçan berce signobat ceruän handiric eta miraculuzcoric, Çazpi Aingueru, cituztela azquen çazpi plagác ecen heçaz da laincoaren hira complitu. **2** Eta ikus neçan beirazco itsassobat beçala suz nahastecatua: eta victoria eraman vkan çutenac bestiaganic, eta haren imaginaganic, eta haren mercaganic, eta haren icenaren contuaganic, ceudela itsasso beirazco irudian, eta cituztela laincoaren guittarrá: **3** Eta cantatzen çutén laincoaren cerbitzari Moysesen canticoa, eta Bildotsaren canticoa, ciotela, Handi eta miraculuzco dituc hire obrác, lainco laun bothere gicutacoa: iusto eta eguiazco dituc hire bideac, sainduén Regueá. **4** Nor ezta hire beldur içanen, launa, eta norc eztu glorificateuren hire icena? ecen saindu bakoitza aiz hi: ecen gende guiac ethorriren dituc, eta adoraturen dié hire aitzinean: ceren hire iugemenduac manifestatu içan baitirade. **5** Eta gauça hauén buruán beha neçan, eta huná, irequi cedin testimoniageco Tabernaclearen templea ceruän. **6** Eta ilki citecen templetic çazpi plagác cituzten çazpi Aingueruäc, veztituric liho purez eta churiz, vrrhezco guerricoez bulhar inguruètan guerricatuac. **7** Eta laur animaletaric batec eman cietzén çazpi Aingueruey çazpi ampola vrrhezcoric, lainco secula seculacotz viciaren hiraz betheac. (aiōn g165) **8** Eta bethe cedin templea laincoaren maiestatetic: eta haren puissançatic ilkiten cen keaz: eta nehor ecin sar ceiten templean çazpi Aingueruén çazpi plagác compli litezqueno.

16 Orduan ençun neçan voz handibat templetic, ciostela çazpi Aingueruè, Çoazte eta issuritzäue laincoaren hiraren çazpi ampolác. **2** loan cedin bada lehen Aingueruä, eta issur ceçan bere ampolá lurrera, eta eguiñ cedin plagabat gaitzic eta damutacoric bestiaren mercá çuten guïçonén contra, eta haren imaginá adoratzen çutenén contra. **3** Eta bigarren Aingueruä issur ceçan bere ampolá itsassora, eta

sarrasquibaten odola beçalaca cedin eta itsassoco arima vici
gucia hil cedin. 4 Eta herén Aingueraüc issur ceçan bere
ampolá fluuioetara eta vr ithurrietara, eta odol bilha citecen.
5 Eta ençun neçan vretaco Aingueraü, cioela, lusto aiz launa,
Aicena eta Incena eta Saindua: ceren gauça hauc iugeatu
baitituc: 6 Ceren Sainduén eta Prophetén odola issuri vkan
baituté, hic- ere odol eman vkan drauec edatera: ecen digne
dituc. 7 Eta ençun neçan bercebat Sainctuariotic, cioela,
Segurqui, Iainco laun bothere gucitacoá, equiazco eta iusto
dituc hire iugemenduac. 8 Guero laurgarren Aingueraüc
issur ceçan bere ampolá iguzquira, eta hari eman cequión
guiçonén suz erratzea. 9 Eta erre citecen guiçonac bero
handiz, eta blasphema ceçaten, plaga hauén gainean bothere
duen Iaincoaren icena: eta etzitecen emenda hari gloria
eman lieçotençát. 10 Guero borzgarren Aingueraüc issur
ceçan bere ampolá, bestiaren throno gainera: eta egui cedin
haren resumá ilhumbeç: eta mastacatzen cituztén bere
mihiac dolorearen handiz. 11 Eta blasphema ceçaten Iainco
cerucoa bere doloreacgatic eta çauriacgatic: eta etzitecen
emenda bere obretaric. 12 Guero seigarren Aingueraüc
issur ceçan bere ampolá Euphratesco fluuio handira: eta
agor cedin hartaco vra, appain ledinçát iguzqui ilkite aldeco
Reguén bidea. 13 Eta ikus nitzan ilkiten dragoinaren ahotic,
eta bestiaren ahotic, eta propheta falsuén ahotic, hirur
spiritu satus iguelén irudicoric: 14 Ecen badirade deabruén
spiritu, signoac eguiten dituztenac, eta lurreco eta mundu
orotaco reguetera ioaiten diradenac hec bil ditzatencát Iainco
bothere gucitacoaren egun handi hartaco bataillara. 15
(Huná, ethorten naiz ohoina beçala: dohatsu da iratzari
dagoena, eta bere abillamenduac beguiratzen dituena,
billuzgorriric ebil eztadinçát, eta nehorc haren laidoa ikus
ezteçançát) 16 Eta bil citzaten, Hebraicoz Arma-gedon
deitzen den lekura. 17 Guero çazpigarren Aingueraüc issur
ceçan bere ampolá airera: eta ilki cedin voz handibat ceruco
templetec throno aldetic, cioela, Eguin da. 18 Orduan egui
cedin chistmist eta hots eta igorci: eta lur ikaratze handia
egui cedin, nolacoric ezpaita içan guiçonac lurraren gainera
diradenaz gueroztic, lur ikaratzeric diot hain handiric. 19
Eta egui cedin ciuitate handi hura hirur partetara, eta
Gentilén ciuitateac eror citecen, eta Babylon handiá ethor
cedin memoriotara Iaincoaren aitzinean, hari bere hiraren
indignationezco mahatsarno coparen emaiteco. 20 Eta isla
oroc ihes egui ceçan, eta mendiac etzitecen guehiagoric
eriden. 21 Eta harriabar handiric talentbat beçalacoric iauts
cedin cerutic guiçonetara. eta blasphema cecaten Iaincoa
guiçonéc harriabarrezco plagaren causaz: ecen harc egui
çuen plagá gucizco handia içan da.

17 Orduan ethor cedin çazpi ampolá cituztén çazpi
Aingueruetaric bat, eta minça cedin enequin, ciostala,
Aethor, eracutsiren drauat anhitz vren gainean iarriric dagoen
paillarda handiaren damnationea: 2 Ceinequin paillardatu
baitute lurreco reguéc, eta haren paillardicazco mahatsarnoaz
horditu içan baitirade lurreco habitantac. 3 Eta spirituz
desertu batetara eraman nençan: eta ikus neçan emaztebat,
bestia escarlata coloretaco, blasphemiotaco icenez bethe,
çazpi buru eta hamar adar cituen baten gainean iarrria. 4
Eta emaztea cen abillatua pourpraz eta escarlataz, eta
vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatuz eta perlaz,
copa vrrhez cobat bere paillardicaco abominationez eta
satsutassunez betheba bere escuan çuela. 5 Eta bere
belarrean icen-bat scribaturic, Mysterio, Babylon handia,
lurreco paillardicén eta abominationén amá. 6 Eta ikus neçan
emaztea sainduén odolaz, eta lesusen martyroén odolaz
horditua, eta hura ikussiric, mireste handiz mirets neçan. 7
Eta erran cieçadan Aingueraüc, Cergatic miresten duc? nic
erranen drauat emaztearen, eta hura ekarten duen bestia
çazpi burutacoaren eta hamar adarretacoaren mysterioa. 8
Ikussi vkan duán bestiá, içan duc, eta eztuc guehiagoric:
eta igaiteco duc abysmetic, eta perditionetara ioaiteco: eta
miretsiren dié lurreco habitantéc (ceinén icenac ezpaitirade
scribatus vicitzeco liburuän munduaren hatseandanic)
dacussatenean bestiá, cein baitzén, eta ezpaita, eta alabaina
baita. (Abysos g12) 9 Hemen da adimendu sapientia duena.
Çazpi buruäc, çazpi mendiac dirade ceinén gainean emaztea
iarrria baita. 10 Eta regueac çazpi dirade: borzac erori dirade,
eta bat bada, bercea ezta oraino ethori: eta dathorranean
behar du harc dembora appurbat egon. 11 Eta bestiá
cein baitzén, eta ezpaita, hura çortzigarren reguea da, eta
çazpietaric da, eta galtzera doa. 12 Eta hamar adar ikussi
dituánac, hamar regue dituc ceinéc resumá ezpaitute oraino
hartu, baina bothere regue beçala oren batez harturen
dié bestiarequin. 13 Hauc conseillu berbat dié, eta bere
puissançá eta authoritatea bestiari emanen diarocoé. 14
Hauc bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa
garaithuren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén
Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac
eta fidelac. 15 Guero erran cieçadan, Ikussi dituán vrac,
non paillardá iarrria baita, dituc populuac, eta tropelac, eta
gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestián ikussi dituán hamar
adarrac dituc paillardari gaitz eritziren draucatenac, eta hura
desolaturen dié eta haren haraguia ianen eta bera, suan
erreren dié. 17 Ecen Iaincoac eçarri dic hayén bihotzeten,
egui deçaten harc placer duena, eta consenti ditecen,
eta eman dieçoten bere resumá bestiari Iaincoaren hitzac

compli daitezqueno. **18** Eta ikussi vkan duän emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

18 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat

iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: **2** Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori da, erori da Babylon handi hura, eta equin içan da deabruén habitatione, eta spiritu satsu ororen eta hegaztina satsu eta execrable ororen retiragune: **3** Ecen haren paillardicaren hirazco mahatsarnotic edan vkan dute gende guciéc, eta lurreco reguéc harequin paillardatu vkan dute: eta lurreco merkatariac haren delicietaco abrastassunetic abrastu içan dirade. **4** Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki çáitezte hartaric ene populuá, haren bekatuetan participant etzaretençát, eta haren plaugetaric recebi ezteçaquençát. **5** Ecen haren bekatuac elkarri iarreiqui içan çáizca cerurano, eta oroit içan da laincoa haren iniquitatéz. **6** Renda ieçoçue harc equin vkan drauquen beçala: eta paga ieçoçue doblea bere obrén aaura: harc erautsi vkan drauquen copán eman ieçoçue doblea. **7** Cembaç bere buruä glorificatu vkan baitu, eta deliciotan içan baita, emoçue hambat tormenta eta nigar: ecen bere bihotzean erraiten du, larria nago reguina, eta eznaiz alhargun, eta vrthueriaric eztaqusquet. **8** Halacotz egun batez ethorriren dirade haren plagác, herio eta vrthueria eta gossete: eta suz erreren da: ecen lainco launa borthitz da, ceinec iugeaturen baitu hura. **9** Eta nigar equinen duté harçaz eta deithore haren gainean lurreco reguéc, harequin paillardatu dutenéc eta deliciosqui vici içan diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: **10** Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, Elas, elas, Babylon ciuitate handiá, ciuitate borthitzá nola hire condemnationea oren batez ethorri içan den! **11** Lurreco merkatariéc-ere nigar equinen duté eta deithore haren gainean, ceren nehor ezpaitu hayén marchandiatic erosten guehiagoric: **12** Marchandiça vrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciatuzcoric, eta perlazcoric, eta crespazcoric, eta pourprezcoric, eta cetazcoric, eta escarlatazcoric, eta vssain onetaco çur mota gúcitatcoric, eta yuoirezco vnci gúcitatcoric, eta vnci gúcizco çur preciatuzcoric, eta cobrezcoric, eta burdinazcoric, eta marbrezcoric: **13** Eta canela, eta vssain on, eta vnguentu, eta encensu, eta mahatsarno, eta olio, eta irin flore fin, eta ogui bihi, eta behor eta ardi, eta çaldi, eta carriot, eta sclabo, eta guiçonén arima. **14** (Hire arimaren desirezco fructuac ioan ditun hireganic, eta gauça delicatu eta excellent guciac galdu içan çáizquin: eta eztitun guehiagoric gauça

hec eridenen) **15** Gauça hauén merkatariac bada abrastu içanic vrrun harenganic egonen dirate haren tormentaren beldurrez, nigarrez eta deithorez daudela. **16** Eta dioitela, Elas, elas, Ciuitate handia, cein baitzén crespaz veztitua, eta pourpraz, eta escarlataz, eta baitzén vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatuz eta perlaz; nola oren batez desolatu içan dirade hain abrastassun handiac? **17** Vnci pilotu guciac-ere, eta vncietaco compainia gucia, eta marinerac eta cembatec-ere itsassoan baitiharducate, vrrun egonen dirade. **18** Eta haren erratzeco kea dacussatenean, heyagoraz iarriren dirate, dioitela, Cein ciuitate cen ciuitate handi hunen pareric? **19** Eta errhauts egotziren duqueite bere buru ginetara, eta heyagora equinen duqueite nigarrez eta deithorez daudela, eta dioitela, Elas, elas, ciuitate handiá, ceinetan abrastu içan baitziraden itsassoan vncircicuten guciac, haren magnificencia handitic, nola oren batez deseguin içan den! **20** Alegueradi haren gainean ceruá, eta çuec Apostolu eta Propheta sainduá: ecen laincoac iugeatu vkan du çuen causá, harçaz den becembatean. **21** Guero har ceçan Ainguera borthitzbatec harribat, errota harri handibat beçalacoric, eta iraitz ceçan itsassora, cioela, Hunelaco indarrez iraitziren da Babylone ciuitate handia, eta ezta guehiagoric eridenen. **22** Eta guittarrarién, eta musicianoén, eta chirula, eta trompeta soinularién vozic eztatec hitan guehiagoric ençunen: ez cer-ere officiotaco den officieric batre eztatec guehiagoric hitan eridenen: eta errota harriaren hotsa eztatec guehiagoric hitan ençunen: **23** Eta candela arguiac eztic arguiric equinen hitan guehiagoric, eta sposoaren eta sposaren voza eztuc hitan guehiagoric ençunen, ceren hire merkatariac lurreco prince baitziraden, ceren hire poçoinqueriéz seducitu içan baitirade natione guciac. **24** Bainartan Prophetén eta Sainduén odola eriden içan da, eta lurraren gainean heriotara eman içan diraden gucienena.

19 Gauça hauen ondoan ençun neçan tropel anhitzen

voz handibat ceruán, cioela, Halleluia: saluatione, eta gloria, eta ohore, eta puissance gure lainco launari dagoca. **2** Ecen eguiazco dirade eta iusto haren iugemenduac: ceren bere paillardicáz lurra corrumpitu vkan duen paillarda handiaz iustitia equin vkan baitu, eta bere cerbitzarién odola haren escuetan mendecatu vkan baitu. **3** Eta berriz erran ceçaten Halleluia: eta haren kea igan cedin secula seculacotz. (aión g165) **4** Eta hoguey eta laur Ancianoéc eta laur animaléc egotz citzaten bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten throno gainean iarriric dagoen laincoa, cioitela, Amen, Halleluia. **5** Eta vozbat thronotic ilki

cedin, cioela, Lauda eçaue gure laincoa haren cerbitzari guciéc, eta haren beldur çareten chipié eti handié. 6 Guero ençun neçan tropel handi baten hotsa beçala, eta vr handién hotsa beçala, eta igorciri handién hotsa beçala, ciotela, Halleluia, ecen regnatu vkan du gure lainco laun bothere gicitacoac. 7 Boz eta aleguera gaitecen, eta demogun hari gloria: ecen ethorri dirade Bildotsaren ezteyac, eta haren emaztea appaindu da. 8 Eta eman içan çayó crespe purez eta arguitzen duenez vezti ledin: ecen crespá, Sainduén iustificationeac dirade. 9 Orduan erran cieçadan, Scriba eçac, Dohatsu dirade Bildotsaren ezteyac affarira deithuac. Erran cieçadan halaber, laincoaren hitz hauc eguiazco dituc. 10 Eta egotz neçan neure buruä haren oinén aitzinera hura adora neçançá: eta erran cieçadan, Beguirauc eztguián: hire cerbitzari quide nauc, eta hire anayén, ceinéc baitute lesusen testimoniagea. Iaincoa adora eçac: ecen lesusen testimoniagea duc prophetiazco Spiritua. 11 Guero ikus neçan ceruä irequiric, eta huná, çaldi churibat, eta haren gainean iarriric cegoena deitzen cen Fidela eta Eguiaitia, eta iustoqui iudicatzen duena eta combatitzen dena. 12 Eta haren beguiac ciraden suggara beçala, eta haren buru gainean cen anhitz diadema, eta çuen scribus icena harc berac baicen eçagutu vkan eztuena: 13 Eta cen odolez tintatu arropa batez veztitua: eta haren icena deitzen da IAINCOAREN HITZA. 14 Eta ceruán diraden armadácarreiquen çantzión çaldi churiz, veztituric crespa churiz eta purez. 15 Eta haren ahotic ilkiten cen ezpata çorrotzbat, harçaz io ditzançá nationeac: ecen harc gobernaturen ditu hec burdin berga batez: eta hura da lainco bothere gicitacoaren hissizco eta hirazco mahatsarno lacoa aurizquiren duena. 16 Eta çuen bere veztidurán eta ichterrean scribus icen haur, REGVEN REGVEA, ETA IAVNEN IAVNA. 17 Guero ikus neçan Ainguerubat iguzquian barna cegoela, ceinéc oihu egui baitzeçan ocengui, ciostela ceruären arteaz hegaldatzen ciraden chorí guciey, Çatozete, eta bil çáitezte lainco handiaren affarira, 18 lan deçaçuençá reguén haraguia, eta capitainén haraguia, eta borthitzten haraguia, eta çaldíni haraguia, eta hayén gainean iarriric daudenena, eta libre eta sclabo, chipi eta handi gucién haraguia, 19 Guero ikus nitzan bestiá eta lurreco regueac eta hayen armadácarreiquen çantzión çaldi gainean iarriric cegoenaren contra eta haren armadaren contra. 20 Eta bestiá hatzaman cedin, eta propheta falsu haren aitzinean signoac egui cituena harequin, ceinéz seducit baitzituen bestiaren mercá hartu vkan çutenac, eta haren imaginá adoratu vkan çutenac: viciric iraitzi içan dirade bi hauc suzco stang suphrez çachecan batetara: (Limnë Pyr g3041

g4442) 21 Eta goiticoac hil içan ciraden çaldi gainean iarriric cegoenaren ahotic ilkiten cen ezpatáz: eta chorí guciac asse citecen hayén haraguietaric.

20 Guero ikus neçan Ainguerubat iausten cela cerutic abysmeco gakoa çuela, eta cadena handibat bere escuan. (Abyssos g12) 2 Eta hatzaman ceçan dragoina, sugue çaharra, cein baita deabruä eta Satan, eta esteca ceçan hura milla vrthetacotz. 3 Eta irion ceçan hura abysmera, eta erts ceçan hura, eta ciguila ceçan haren gainean, gendeac guehiagoric seduci eztitzançá, milla vrtheac compli daitezqueno: eta guero behar da lacha dadin dembora gutibatetacotz. (Abyssos g12) 4 Guero ikus nitzan alkiac, eta iar citecen hayén gainetan gendeac, eta iugemendua eman cequién: eta lesusen testimoniageagatic, eta laincoaren hitzagatic buruäc edequi içan çazitzen arimá, eta ceinéc ezpaitzuten adoratu bestiá ez haren imaginá, eta ezpaitzutén hartu vkan haren mercá bere belarretan edo bere escuetan, eta vicico dirade eta regnituren duté Christequin milla vrthez. 5 Baina goitico hilac eztirade resuscitaturen milla vrthe compli daitezqueno: haur da lehen resurrectione. 6 Dohatsu eta saindu da lehen resurrectione parte duena, hayén gainean bigarren herioac eztu botheric: baina içanen dirade laincoaren eta Christen sacrificadore, eta regnituren duté harequin milla vrthez. 7 Eta complitu diratenean milla vrtheac lachaturen date Satan bere presoindeguitic. 8 Eta ilkiren date seduci ditzançá lurraren laur corneretan diraden nationeac, Gog eta Magog, hec congrega ditzançá bataillara: ceinén contua baita itsassoco sablea beçala. 9 Eta igan citecen lurraren çabaltassunera, eta ingura ceçaten Sainduén campoa, eta Ciuitate maitea: baina iauts cedin sua laincoagantic cerutic, eta irets citzan hec. 10 Eta hec seducitzen cituen deabrua, iraitz cedin suzco eta suphrezco stagnera, non baitirade bestiá eta propheta falsua: eta tormentaturen baitirade egun eta gau secula seculacotz. (aión g165, Limnë Pyr g3041 g4442) 11 Guero ikus neçan throno handi churibat, eta norbeit haren gainean iarrria, ceinen aitzinetic ihes egui baitzeçaten lurrac eta ceruäc, eta etzedin hayendaco lekuric eriden. 12 Eta ikus nitzan hilac chipiac eta handiac laincoaren aitzinean ceudela, eta liburuäc irequi citecen: eta berce liburubat irequi cedin, cein baita vicitzeo liburu: eta iugea citecen hilac liburuëtan scribatuac ciraden gaucetaric, bere obrén araura. 13 Eta renda citzan itsassoac hartan ciraden hilac: herioac-ere eta iffernua renda citzaten hetan ciraden hilac: eta iugemendua egui cedin batbederen obrén araura: (Hadès g86) 14 Eta iffernua eta herioa egotzi içan ciraden suzco stagnera: haur da

bigarren herioa. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Eta nore erazpaitzedin eriden vicitzeco liburuän scribaturic, suzco stagnera iraitz cedin. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Guero ikus neçan ceru berribat eta lur berribat: ecen

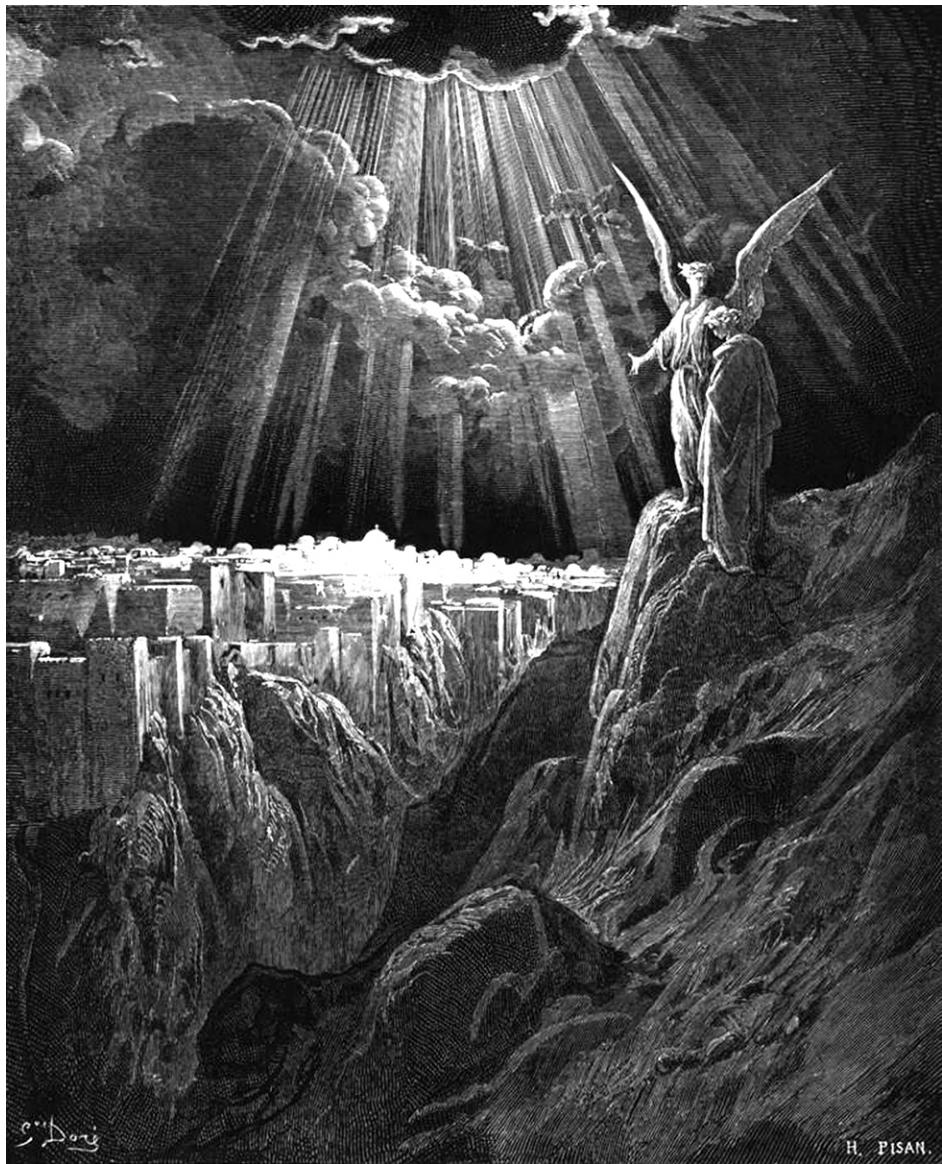
lehen ceruä eta lehen lurra ioan içan cen: eta itsassoa etzen guehiagoric. 2 Eta nic loannesec ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela Iaincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. 3 Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, Iaincoaren tabernaclea guicionequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta Iaincoa bera hequin içanen da hayén Iainco. 4 Eta ichucaturen du Iaincoac nigar chorta gucia hayén beguietaric: eta herioa guehiagoric ezta içanen ez vrthueriaric, ez heyagoraric, ez nequeric: ecen leheneco gauçác iragan dirade. 5 Eta erran ceçan throno gainean iarria cenac, Huná, gauça guciad berri eguiten ditut. Eta erran cieçadan, Scriba eçac: ecen hitz haue fidelac dituc eta eguiazcoac. 6 Eta erran cieçadan, Eguin da: ni naiz a eta w, hatsea eta fina. Nic egarri denari emanen draucat vicitzeco ithur vretic, dohainic. 7 Garaithuren duenac, heretaturen ditu gauça guciad: eta içanen natzayo hari Iainco, eta hura içanen çait niri seme. 8 Baina beldurtiey, eta increduley, eta execrabley, eta guïça-erhailey, eta paillartey, eta poçoçaley, eta idolatrey, eta gueçürti guciey partea assignatua dagote suz eta suphrez dachecan stagnean, cein baita bigarren herioa. (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Orduan ethor cedin enegana çazpi ampola azquen çazpi plaguéz betheac vkan cituzten çazpi Aingueretaric bat, eta minça cedin enequin, cioela, Athor, eracutsiren drauat Bildotsaren emazte sposa. 10 Eta eraman nenençan spiritutan mendi handi eta gora batetara, eta eracuts cieçadan Ierusalemco Ciuitate saindu handia, iausten cela cerutic Iaincoaganic: 11 Iaincoaren gloria çuela: eta haren arguia cen harri gúcizco preciatua irudi, iaspe harri crystalera tiratzen duena beçala. 12 Eta çuen murraila handibat eta gorabat, cituela hamabi bortha, eta borthetan hamabi Aingueru: eta icenac scribatuac: cein baitirade Israeleco hamabi leinuetaco haourrén icenac 13 Orient aldetic, hirur bortha: Aquilonetic hirur bortha: Eguerditic hirur boltha: eta Occidentetic, hirur bortha. 14 Eta Ciuitatearen muraillác cituen hamabi fundament, eta hetan Bildotsaren hamabi Apostoluén icenac. 15 Eta enequin minço cenac çuen vrrezco canaberabat, Ciuitatearen eta haren borthén eta haren murrailaren neurtzeco. 16 Eta Ciuitatea bera cen quarratua, eta haren lucetassuna cen hambat nola çabaltassuna: eta neurt ceçan Ciuitatea vrrezco canaberáz, hamabi milla stadiotaco, eta ciraden

haren lucetassuna, eta çabaltassuna eta goratassuna bardin. 17 Guero neurt ceçan haren murrailá ehun eta berroguey eta laur bessotaco, guïçonaren neuriz, cein baita Aingueruärena. 18 Eta cen haren murrailaco bastimendua iaspez: baina Ciuitatea bera cen vrrhe purez, beira pura irudi. 19 Eta Ciuitatearen murrailaco fundamentac ciraden harri preciatu guciaz ornatuac: lehen fundamenta cen iaspez: bigarrena, sapphirez: herena, chalcedonez: laugarrena, smaraudez: 20 Borzgarrena, sardonyvez: seigarrena, sardoinez: çazpigarrena, chrysolitez: çortzigarrena, berylliez: bedratzigarrena, topavez: hamargarrena, chrysoprasez: hamecagarrena, hyacinthez: hamabigarena, amethystez. 21 Eta hamabi borthác ciraden, hamabi perla, batbederatan bat: eta borthetaric batbedera cen perla bederaz. Eta Ciuitateco plaçá cen vrrhe purez, beira gúcizco arguia beçala. 22 Eta ezneçan templeric ikus hartan: ecen Iainco laun bothere gucitacoa da hartaco templea, eta Bildotsa. 23 Eta Ciuitateac eztu iguzquiren edo ilharguiren beharric, harten arguitzeco: ecen Iaincoaren gloriá arguitu du hura, eta haren arguia da Bildotsa. 24 Eta saluatu içan diraten nationeac haren arguian ebiliren dirade: eta lurreco reguéc bere gloriá eta ohorea hartara ekariren duté. 25 Eta hartaco borthác eztirade ertsiren egunáz: ecen ezta gauic han içanen. 26 Eta ekariren da Gentilén gloriá eta ohorea hartara. 27 Ezta sarturen hartara gauça satsutzen duenic batre, edo abominationeric eta falseriaric eguiten duenic: baina solament Bildotsaren vicitzeco liburuän scribaturic daudenac.

22 Guero eracuts cieçadan vr vicizco fluuio purbat,

crystalac beçala arguitzen çuenic, Iaincoaren eta Bildotsaren thronotic heldu cela. 2 Eta haren plaçaren erdian eta fluuioaren alde bietaric cen vicitzeco arborea ekarten cituela hamabi fructu, hilebethe oroz emaiten çuela bere fructua, eta arborearen hostoac Gentilén ossassunetacotz. 3 Eta gauça maradicaturic batre ezta içanen guehiagoric: baina Iaincoaren eta Bildotsaren thronoa harten içanen da, eta bere cerbitzariéc cerbitzaturen duté hura. 4 Eta ikussiren duté haren beguithartea, eta haren icena hayén belarretan içanen da. 5 Eta gauic han ezta içanen, eta candela arguiren, ez iguzqui arguiren beharric eztuté: ecen Iainco launac arguitzen ditu hec: eta regnaturen duté secula seculacotz. (aiōn g165) 6 Guero erran cieçadan, Hitz hauc fidelac dituc eta eguiazcoac: eta Prophetā sainduén Iainco launac igorri vkan dic bere Aingueruä, bere cerbitzariey eracuts dietzençat sarri egui behar diraden gauçác. 7 Huná, heldu naiz sarri: dohatsu da liburu hunetaco prophetiazco hitzac beguiratzen dituena. 8 Eta ni naiz Ioannes gauça hauc

ençun eta ikussi ditudana. Eta ençun eta ikussi ondoan egotz neçan neure buruä gauça hauc eracusten cerauzquidan Aingueraüren oinén aitzinera adora neçançát: **9** Eta erran cieçadan, Beguirauc eztguián: ecen cerbitzariquide nauc hire, eta hire anaye Prophetén, eta liburu hunetaco hitzac beguiratzen dituztenén: Iaincoa adora eçac. **10** Guero erran cieçadan, Eztilzála ciguila liburu hunetaco prophetiazco hitzac: ecen demborá hurbil duc. **11** Iniusto dena biz iniusto oraino: eta satsu dena satsu biz oraino: eta iusto dena iustifica bedi oraino: eta saindu dena sanctifica bedi oraino. **12** Eta huná, ethorten naiz sarri: eta ene alocairua enequin da, renda dieçodançát batbederari haren obrá içanen den beçala. **13** Ni naiz a eta w, hatsea eta fina, lehena eta azquena, **14** Dohatsu dirade haren manamenduac beguiratzen dituztenac: çucen dutençát vitzeco arborean, eta borthetaric sar ditecençát Ciuitatera. **15** Bainha campoan içanen dirade orac, eta poçoçaleac, eta paillartac, eta guïça-erhaileac, eta idolatreac, eta norc-ere maite baitu eta eguiten falseria. **16** Nic Iesusec igorri vkan dut neure Aingueraü gauça haur testifica lietzaçuençat Elicétan. Ni naiz Dauid-en çaina eta generationea, Içar arguitzen duena eta goicecoa. **17** Eta Spirituac eta Sposac erraiten duté, Athor. Eta ençuten duenac, erran beça, Athor. Eta egarri dena, bethor: eta nahi duenac har beça, vitzeco vretic dohainic. **18** Ecen protestatzen draucat liburu hunetaco prophetaren hitzac ençuten dituen guciari, Baldin nehorc gauça hauey eratchequi badiecé, eratchequiren drautza hari Iaincoac liburu hunetan scribatuac diraden plagác. **19** Eta baldin nehorc ken badeça deus prophetia hunen liburuko hitzearic, kenduren du Iaincoac haren partea vitzeco liburutic, eta Ciuitate saindutic, eta liburu hunetan scribatuac diraden gaucetaric. **20** Gauça hauçaz testificatzen duenac dio, Segur banatorque sarri: Amen. Bay, athor Iesus launa. **21** Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin gucioquin. Amen.

H. PISAN.

Eta nic loannesec ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela laincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, laincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta laincoa bera hequin içanen da hayén lainco.

Apokalipsia 21:2-3

Irakurleentzako Gida

Euskara at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Hiztegia

Euskara at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the *aiōns*, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Hiztegia +

AionianBible.org/Bibles/Basque---Basque-NT/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukas 8:31
Erromatarrei 10:7
Apokalipsia 9:1
Apokalipsia 9:2
Apokalipsia 9:11
Apokalipsia 11:7
Apokalipsia 17:8
Apokalipsia 20:1
Apokalipsia 20:3

Eginak 3:21
Eginak 15:18
Erromatarrei 1:25
Erromatarrei 9:5
Erromatarrei 11:36
Erromatarrei 12:2
Erromatarrei 16:27
1 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titorri 2:12
Hebrearrei 1:2
Hebrearrei 1:8
Hebrearrei 5:6
Hebrearrei 6:5
Hebrearrei 6:20
Hebrearrei 7:17
Hebrearrei 7:21
Hebrearrei 7:24
Hebrearrei 7:28
Hebrearrei 9:26
Hebrearrei 11:3
Hebrearrei 13:8
Hebrearrei 13:21
1 Pedro 1:23

1 Pedro 1:25
1 Pedro 4:11
1 Pedro 5:11
2 Pedro 3:18
1 Joan 2:17
2 Joan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Apokalipsia 1:6
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 4:9
Apokalipsia 4:10
Apokalipsia 5:13
Apokalipsia 7:12
Apokalipsia 10:6
Apokalipsia 11:15
Apokalipsia 14:11
Apokalipsia 15:7
Apokalipsia 19:3
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 22:5

aïdios

Erromatarrei 1:20
Judas 1:6

aiōn

Mateo 12:32
Mateo 13:22
Mateo 13:39
Mateo 13:40
Mateo 13:49
Mateo 21:19
Mateo 24:3
Mateo 28:20
Markos 3:29
Markos 4:19
Markos 10:30
Markos 11:14
Lukas 1:33
Lukas 1:55
Lukas 1:70
Lukas 16:8
Lukas 18:30
Lukas 20:34
Lukas 20:35
Joan 4:14
Joan 6:51
Joan 6:58
Joan 8:35
Joan 8:51
Joan 8:52
Joan 9:32
Joan 10:28
Joan 11:26
Joan 12:34
Joan 13:8
Joan 14:16

aiōnios

Mateo 18:8
Mateo 19:16
Mateo 19:29
Mateo 25:41
Mateo 25:46
Markos 3:29
Markos 10:17
Markos 10:30
Lukas 10:25
Lukas 16:9
Lukas 18:18
Lukas 18:30
Joan 3:15
Joan 3:16
Joan 3:36
Joan 4:14
Joan 4:36
Joan 5:24
Joan 5:39
Joan 6:27
Joan 6:40
Joan 6:47
Joan 6:54
Joan 6:68

Joan 10:28
Joan 12:25
Joan 12:50
Joan 17:2
Joan 17:3
Eginak 13:46
Eginak 13:48
Eromatarrei 2:7
Eromatarrei 5:21
Eromatarrei 6:22
Eromatarrei 6:23
Eromatarrei 16:25
Eromatarrei 16:26
2 Korintoarrei 4:17
2 Korintoarrei 4:18
2 Korintoarrei 5:1
Galaziarrei 6:8
2 Tesalonikarrei 1:9
2 Tesalonikarrei 2:16
1 Timoteori 1:16
1 Timoteori 6:12
1 Timoteori 6:16
2 Timoteori 1:9
2 Timoteori 2:10
Titor 1:2
Titor 3:7
Filemoni 1:15
Hebrearrei 5:9
Hebrearrei 6:2
Hebrearrei 9:12
Hebrearrei 9:14
Hebrearrei 9:15
Hebrearrei 13:20
1 Pedro 5:10
2 Pedro 1:11
1 Joan 1:2
1 Joan 2:25
1 Joan 3:15
1 Joan 5:11
1 Joan 5:13
1 Joan 5:20
Judas 1:7
Judas 1:21
Apokalipsia 14:6

eleēsē

Erromatarrei 11:32

Geenna

Mateo 5:22
Mateo 5:29
Mateo 5:30
Mateo 10:28
Mateo 18:9
Mateo 23:15
Mateo 23:33
Markos 9:43

Markos 9:45
Markos 9:47
Lukas 12:5
Santiago 3:6
Hadēs
Mateo 11:23
Mateo 16:18
Lukas 10:15
Lukas 16:23
Eginak 2:27
Eginak 2:31
1 Korintoarrei 15:55
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 6:8
Apokalipsia 20:13
Apokalipsia 20:14

Limnē Pyr

Apokalipsia 19:20
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 20:14
Apokalipsia 20:15
Apokalipsia 21:8

Sheol

Hasiera 37:35
Hasiera 42:38
Hasiera 44:29
Hasiera 44:31
Zenbakiak 16:30
Zenbakiak 16:33
Deuteronomioa 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Erregeak 2:6
1 Erregeak 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Salmoak 6:5
Salmoak 9:17
Salmoak 16:10
Salmoak 18:5
Salmoak 30:3
Salmoak 31:17
Salmoak 49:14
Salmoak 49:15
Salmoak 55:15
Salmoak 86:13
Salmoak 88:3
Salmoak 89:48

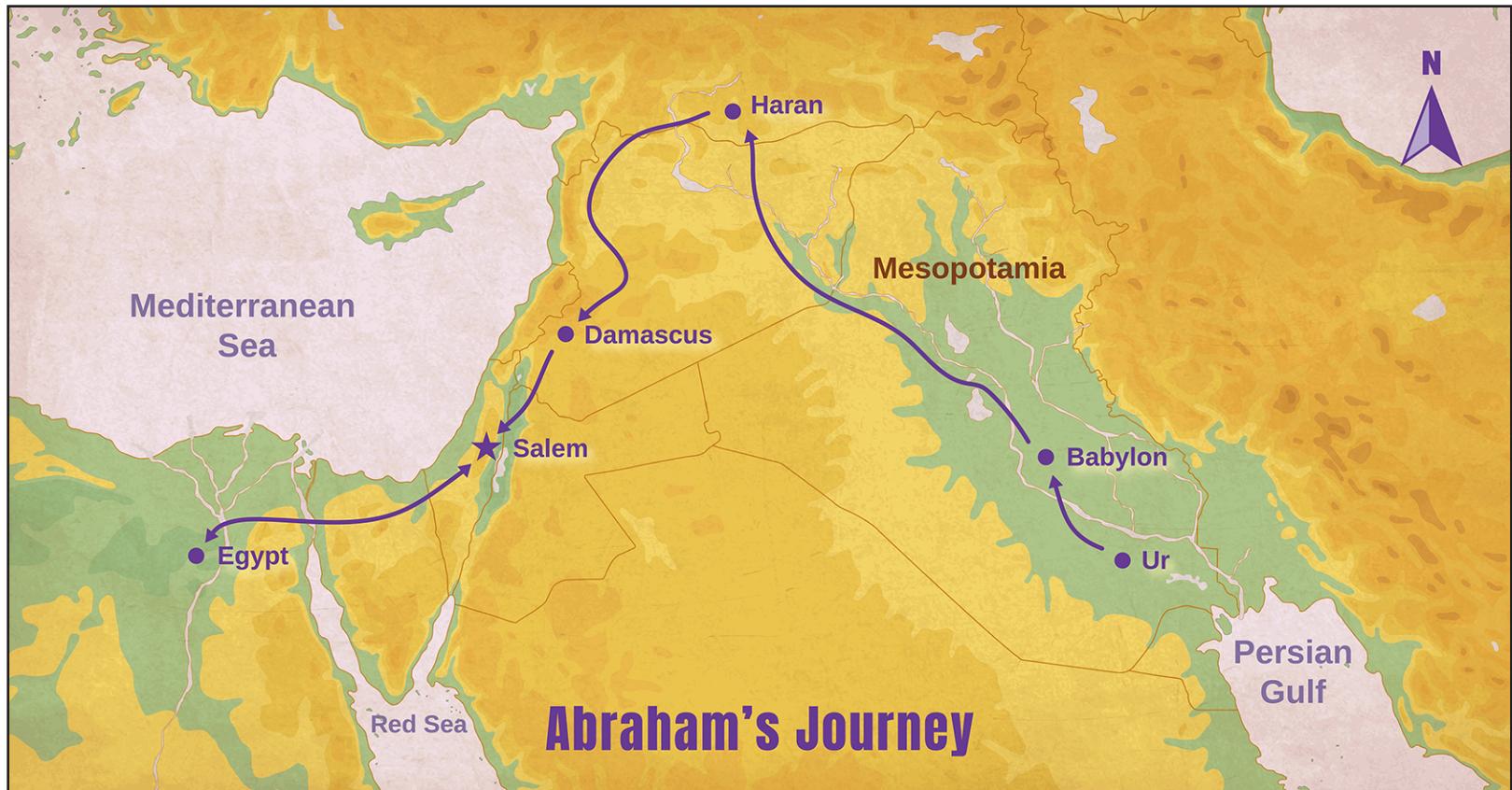
Salmoak 116:3
Salmoak 139:8
Salmoak 141:7
Esaera Zaharrak 1:12
Esaera Zaharrak 5:5
Esaera Zaharrak 7:27
Esaera Zaharrak 9:18
Esaera Zaharrak 15:11
Esaera Zaharrak 15:24
Esaera Zaharrak 23:14
Esaera Zaharrak 27:20
Esaera Zaharrak 30:16
Kohelet 9:10
Kantarik Ederrena 8:6
Isaias 5:14
Isaias 7:11
Isaias 14:9
Isaias 14:11
Isaias 14:15
Isaias 28:15
Isaias 28:18
Isaias 38:10
Isaias 38:18
Isaias 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Oseas 13:14
Amos 9:2
Jonas 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

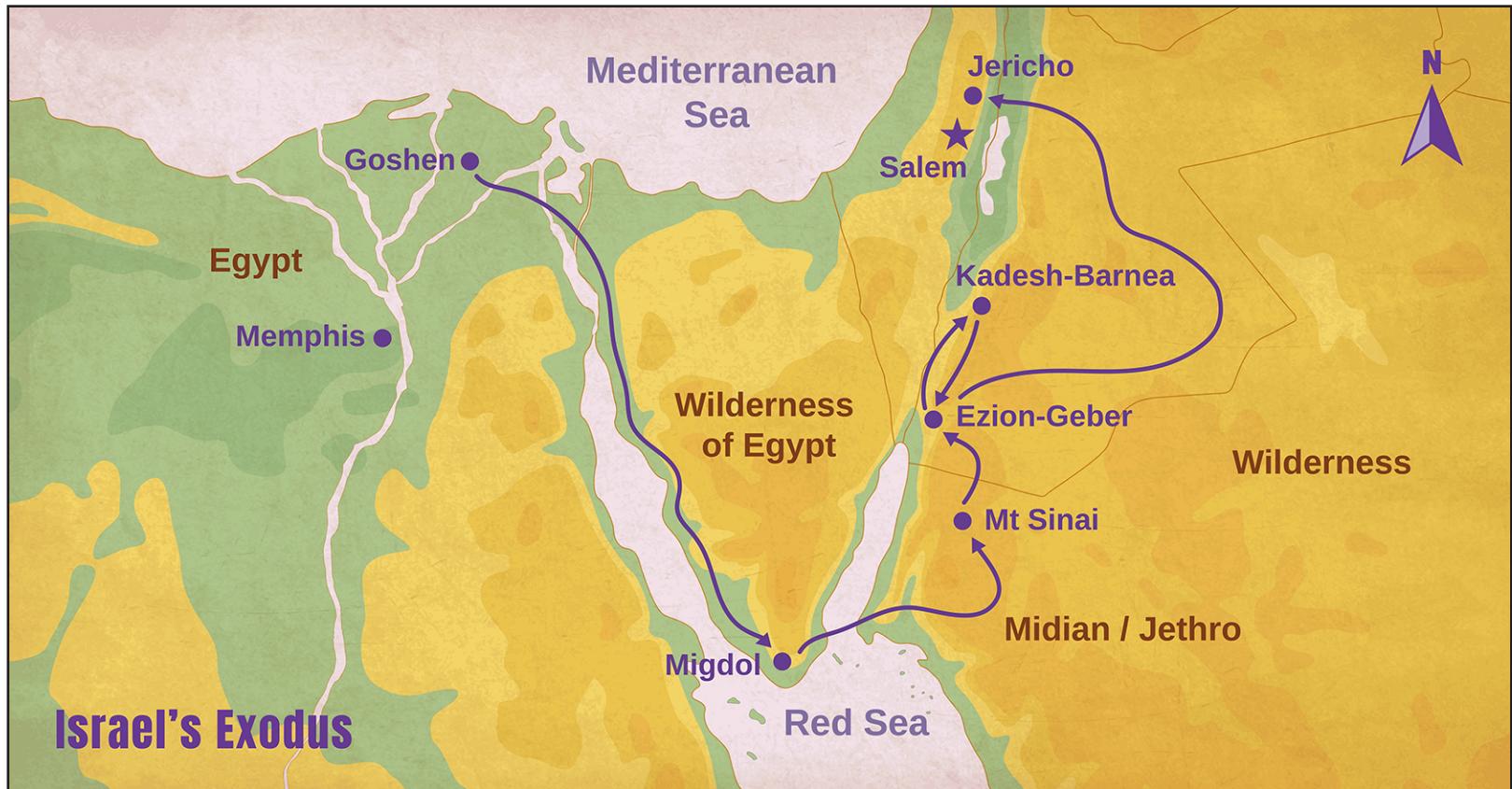
2 Pedro 2:4

Questioned

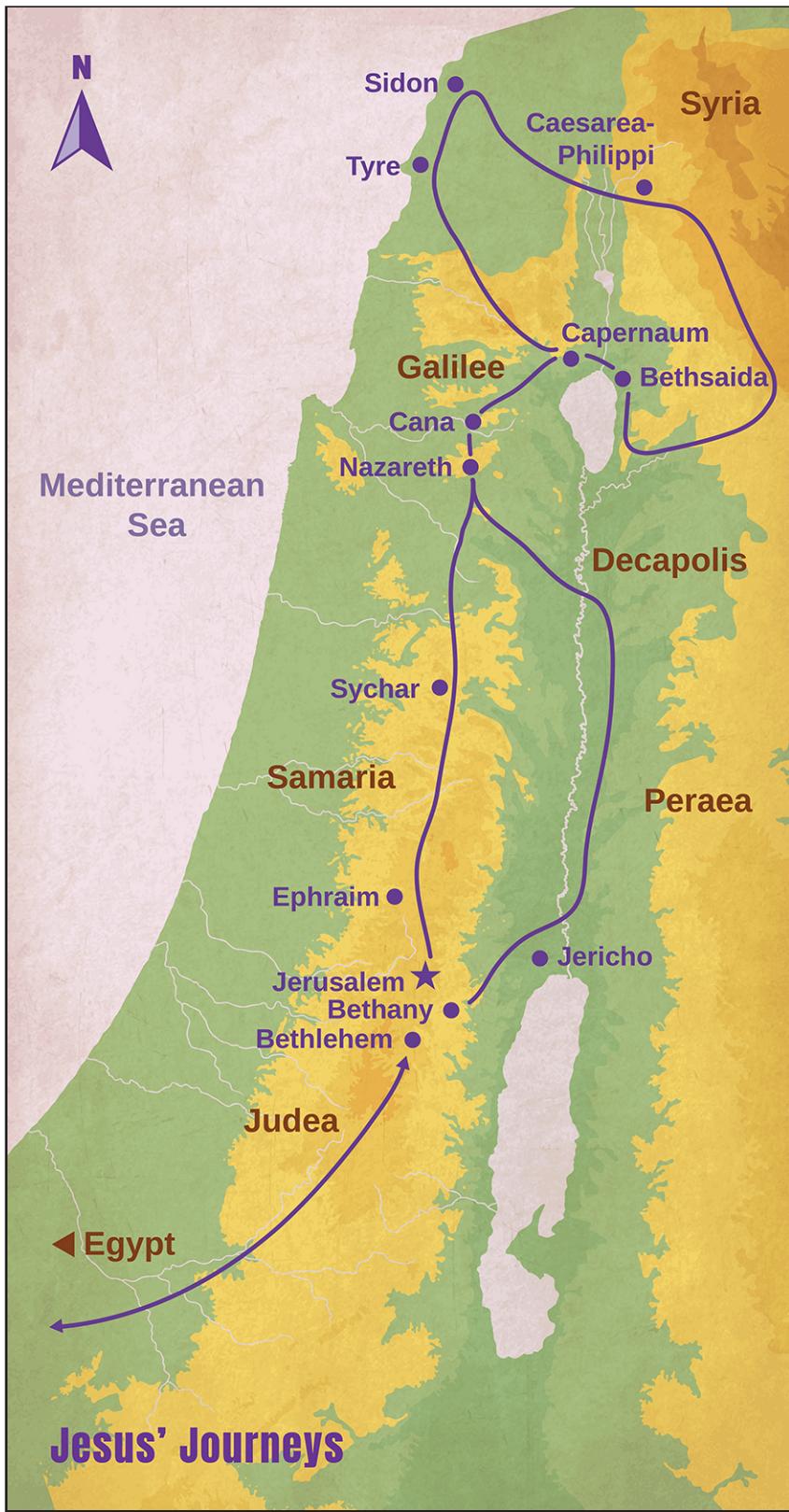
2 Pedro 2:17

Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. - Hebrearrei 11:8

Bada, Faraonec popula igorri çuenean, Jaunac etzituen eraman hauço diren Filistindarren lurrerako bidetic: beldurrez-eta guerla ikusten baçutzen beren contra alchatzen, urriqui çaquioeten eta guibelerat bihur Egiptora. - Ecsodoa 13:17

Ecen guiconaren Semea-ere ezta ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzen, eta bere viciaren anhizengaitan rançoinetan emaitera. - Markos 10:45

PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangilioaren predicatzeko bereciac. - Erromatarrei 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Titus destroys the Jewish Temple
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

Who?

When?

		Innocence		Fallen			Glory					
Who?	God	Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth			
		God's Perfect Fellowship	John 10:30	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16					God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City			
		God's Perfect Fellowship		Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43						
		God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden		Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17							
	Mankind	No Fall No Death Gen 1:31	No Creation	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5					All Restored Acts 3:21			
				Blessed in Paradise, Luke 16:22								
				Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13								
	Angels	No people Gen 1:1	No Fall No Unholy Angels Gen 1:31	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14					No Hades No Dead Rev 20:3			
				Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6								
				Rebelling Against Christ			Thalaasa, Rev 20:13					
			No Fall No Unholy Angels Gen 1:31	Accusing Mankind			Lake of Fire Revelation 19:20		Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels Mat 25:41 Rev 20:10			
				1 Peter 5:8 and Revelation 12:10								
				Abyss Revelation 20:2								

Patua

Euskara at AionianBible.org/Destiny

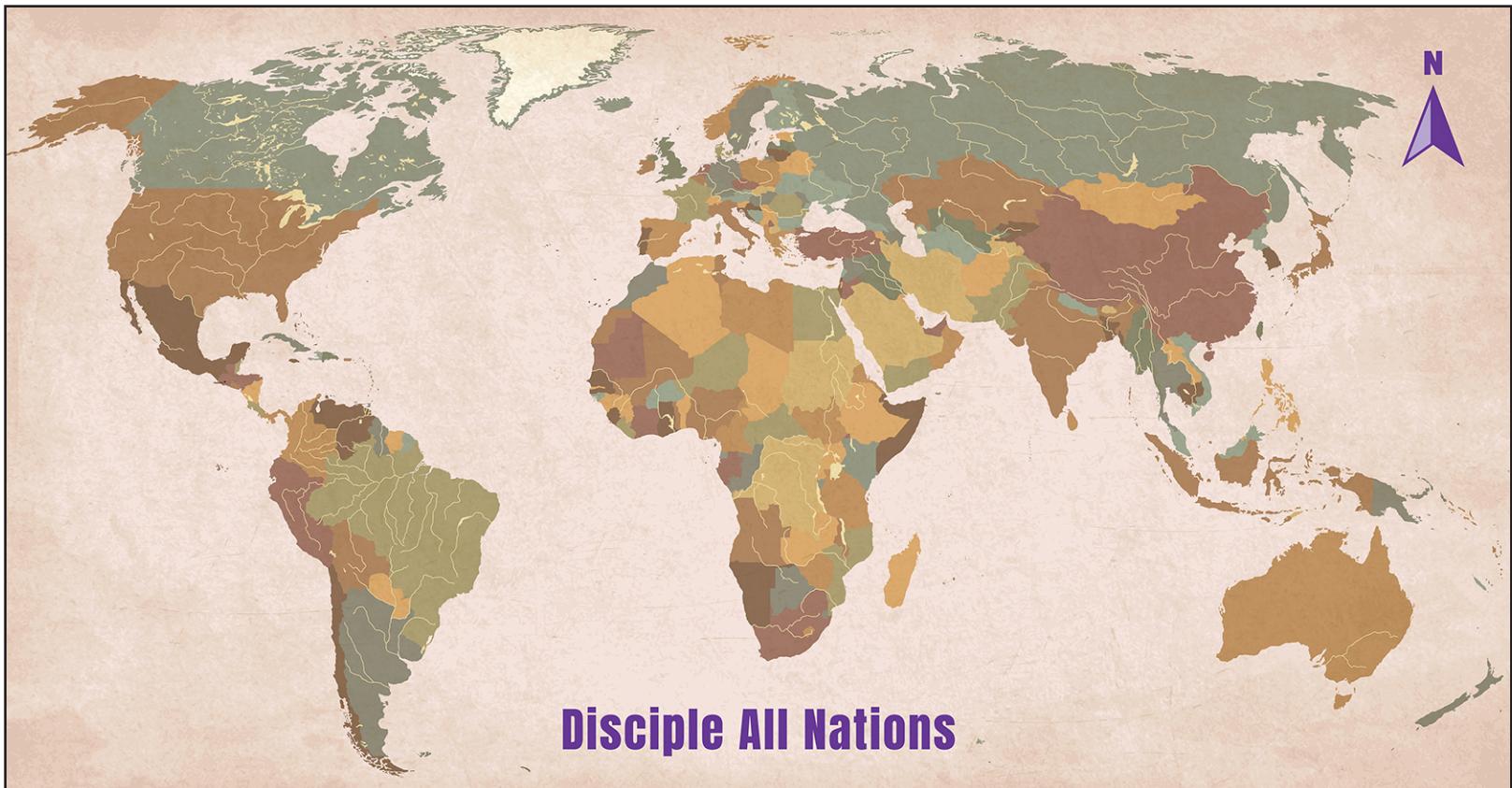
The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Çoazte bada eta iracats itzaçue gende guciac: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: - Mateo 28:19